

Holy Bible

Aionian Edition®

**Wazi Neno Maandiko Matakatifu
Swahili Open Bible
New Testament**

Holy Bible Aionian Edition ®
Wazi Neno Maandiko Matakatifu
Swahili Open Bible
New Testament
Language: Swahili
Tanzania, Kenya, Mozambique

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 9/10/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 2018, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Utangulizi

Kiswahili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Kiswahili at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Yaliyomo

AGANO JIPYA

Mathayo	1
Marko	29
Luka	47
Yohana	78
Matendo	101
Warumi	131
1 Wakorintho	144
2 Wakorintho	156
Wagalatia	164
Waefeso	169
Wafilipi	173
Wakolosai	176
1 Wathesalonike	179
2 Wathesalonike	182
1 Timotheo	184
2 Timotheo	188
Tito	191
Filemoni	193
Wahebrania	194
Yakobo	203
1 Petro	206
2 Petro	210
1 Yohana	212
2 Yohana	216
3 Yohana	217
Yuda	218
Ufunuo	219

KIAMBATISHO

Mwongozo kwa Msomaji

Kamusi

Ramani

Hatima

Michoro, Doré

AGANO JIPYA

Isa akasema, "Baba, wasamehe, kwa maana hawajui walitendalo!"

Wakagawana nguo zake kwa kupiga kura.

Luka 23:34

Mathayo

1 Habari za ukoo wa Isa Al-Masih mwana wa Daudi, mwana wa Ibrahimu: 2 Ibrahimu akamzaa Isaka, Isaka akamzaa Yakobo, Yakobo akawazaa Yuda na ndugu zake, 3 Yuda akawazaa Peresi na Zera, ambao mama yao alikuwa Tamari, Peresi akamzaa Esromu, Esromu akamzaa Aramu, 4 Aramu akamzaa Aminadabu, Aminadabu akamzaa Nashoni, Nashoni akamzaa Salmoni, 5 Salmoni akamzaa Boazi, na mama yake Boazi alikuwa Rahabu, Boazi akamzaa Obedi, ambaye mama yake alikuwa Ruthu, Obedi akamzaa Yeso, 6 Yeso akamzaa Daudi, aliyekuwa mfalme. Daudi akamzaa Sulemani, ambaye mama yake ni yule aliyekuwa mke wa Uria. 7 Sulemani akamzaa Rehoboamu, Rehoboamu akamzaa Abiya, Abiya akamzaa Asa, 8 Asa akamzaa Yehoshafati, Yehoshafati akamzaa Yoramu, Yoramu akamzaa Uzia, 9 Uzia akamzaa Yothamu, Yothamu akamzaa Ahazi, Ahazi akamzaa Hezekia, 10 Hezekia akamzaa Manase, Manase akamzaa Amoni, Amoni akamzaa Yosia, 11 wakati wa uhamisho wa Babeli, Yosia alimzaa Yekonia na ndugu zake. 12 Baada ya uhamisho wa Babeli: Yekonia alimzaa Shealtiel, Shealtiel akamzaa Zerubabeli, 13 Zerubabeli akamzaa Abihudi, Abihudi akamzaa Eliakimu, Eliakimu akamzaa Azori, 14 Azori akamzaa Sadoki, Sadoki akamzaa Akimu, 15 Eliudi akamzaa Eleazar, Eleazar akamzaa Matani, Matani akamzaa Yakobo, 16 naye Yakobo akamzaa Yusufu, aliyekuwa mumewe Mariamu, mama yake Isa, aitwaye Al-Masih. 17 Hivyo, kulikuwa na jumla ya vizazi kumi na vinne tangu Ibrahimu hadi Daudi, vizazi kumi na vinne tangu Daudi hadi wakati wa uhamisho wa Babeli, na vizazi kumi na vinne tangu wakati wa uhamisho wa Babeli hadi Al-Masih. 18 Kuzaliwa kwake Isa Al-Masih kulikuwa hivi: Mariamu mama yake alikuwa ameposwa na Yusufu, lakini kabla hawajakutana kimwili, Mariamu alionekana kuwa na mimba kwa uweza wa Roho Mtakatifu wa Mungu. 19 Kwa kuwa Yusufu, mwanaume aliyekuwa amemposa alikuwa mtu mwadilifu, hakutaka kumwaibisha Mariamu hadharani, hivyo basi alikusudia kumwacha kwa siri. 20 Lakini alipokuwa akifiki kufanya jambo hili, malaika wa Mwenyezi Mungu akamtokea katika ndoto na kusema, "Yusufu mwana wa Daudi, usiogope

kumchukua Mariamu awe mke wako, kwa maana mimba aliyo nayo ni kwa uweza wa Roho wa Mungu. 21 Naye atamzaa mwana, nawe utamwita jina Isa, kwa maana ye ye ndiye atakayewaokoa watu wake kutoka dhambi zao." 22 Haya yote yalitukia ili litimie lile Mwenyezi Mungu alilonena kupitia nabii, aliposemwa: 23 "Tazama, bikira atachukua mimba, naye atamzaa mwana, nao watamwita jina Imanueli" (maana yake, "Mungu pamoja nasi"). 24 Yusufu alipoamka kutoka usingizini, akafanya jinsi alivyogaigiza na malaika wa Mwenyezi Mungu, akamchukua Mariamu kuwa mke wake. 25 Lakini hawakukutana kimwili hadi Mariamu alipojifunga mwanawee; akamwita jina Isa.

2 Baada ya Isa kuzaliwa katika mji wa Bethlehemu huko Yudea, wakati wa utawala wa Mfalme Herode, wataalamu wa mambo ya nyota kutoka mashariki walifika Yerusalem 2 wakiuliza, "Yuko wapi huyo aliyezaliwa mfalme wa Wayahudi? Kwa maana tumeona nyota yake ikitokea mashariki, nasi tumekuja kumwabudu." 3 Mfalme Herode aliposikia jambo hili alilingwa na hofu sana pamoja na watu wote wa Yerusalem. 4 Herode akawaita pamoja viongozi wa makuhani na walimu wa Torati, akawauliza ni wapi ambapo Al-Masih angezaliwa. 5 Nao wakamwambia, "Katiha Bethlehemu ya Yudea, kwa maana hivyo ndivyo ilivyoandikwa na nabii: 6 14 Azori akamzaa Sadoki, Sadoki akamzaa Akimu, "Nawe, Bethlehemu, katika nchi ya Yuda, wewe Akimu akamzaa Eliudi, 15 Eliudi akamzaa Eleazar, si mdogo mionganii mwa watawala wa Yuda; kwa maana kutoka kwako atakuja mtawala atakayekuwa mchungaji wa watu wangu Israeli." 7 Ndipo Herode akawaita wale wataalamu wa nyota kwa siri na kutaka kujua kutoka kwao uhakika kamili wa wakati ile nyota ilionekana. 8 Kisha akawatumwa Bethlehemu na kuwaambia, "Nendeni mkamtafute mtoto huyo kwa makini. Mara tu mtakapompata, nileteeni taarifa ili nami niende kumwabudu." 9 Baada ya kumsikia mfalme, wale wataalamu wa nyota wakaenda zao, nayo ile nyota walioyiona mashariki ikawatangulia, nao wakaifuata hadi iliposimama mahali alipokuwa mtoto. 10 Walipoiona ile nyota wakajawa na furaha kubwa mno. 11 Walipoingia ndani ya ile nyumba, wakamwona mtoto pamoja na Mariamu mama yake, wakamsujidua na kumwabudu yule mtoto Isa. Ndipo wakafungua hazina zao, wakamtolea zawadi za dhahabu, uvumba na manemanee. 12 Kwa kuwa walikuwa wameonywa katika ndoto wasirudi kwa

Herode, wakarudi nchi yao kwa njia nyingine. **13** dhambi zao, akawabatiza katika Mto Yordani. **7** Lakini Walipokwisha kwenda zao, malaika wa Mwenyezi alipowaona Mafarisayo na Masadukayo wengi wakija Mungu akamtokea Yusufu katika ndoto akamwambia, ili kubatizwa, aliwaambia: "Ninyi watoto wa nyoka! "Amka, umchukue mtoto na mama yake, mkimbilie Ni nani aliyewaonya kuikimbia ghadhabu inayokuja? Misri. Kaeni huko hadi nitakapowaambia, kwa maana **8** Basi zaeni matunda yastahiliyo toba. **9** Wala Herode anataka kumtafuta huyu mtoto ili amuue." **14** msidhani mnawenza kusema miyoni mwenu kuwa, Kisha Yusufu akaamka, akamchukua mtoto pamoja na 'Sisi tunaye Ibrahimu, baba yetu.' Nawaambia kuwa mama yake wakati wa usiku, nao wakaenda Misri, **15** Mungu anaweza kumwinulia Ibrahimu watoto kutoka ambako walikaa hadi Herode alipofariki. Hili lilifanyika kwa mawe haya. **10** Hata sasa shoka limeshawekwa ili litimie lile neno Mwenyezi Mungu alilosema kupitia taraji katika shina la kila mti, basi kila mti usiozaa kwa nabii: "Nilimwita mwanangu kutoka Misri." **16** matunda mazuri, hukatwa na kutupwa motoni. **11** Herode alipogundua kwamba alikuwa amedanganya "Mimi nawabatiza kwa maji kwa ajili ya toba. Lakini na wale wataalamu wa nyota, alikasirika sana, naye nyuma yangu anakuja yeye aliye na uwezo kuliko akatoa amri ya kuwaua watoto wote wa kiume wenye mimi, ambaye sistahili hata kuvichukua viatu vyake. umri wa miaka miwili kurudi chini katika mji wa Yeye atawabatiza kwa Roho Mtakatifu wa Mungu na Bethlehemu na sehemu zote za jirani, kwa mujibu wa kwa moto. **12** Pepeto lake liko mkononi mwake, naye ule muda alioambiwa na wale wataalamu wa nyota. atasafisha sakafu yake ya kupuria, na kuikusanya **17** Ndipo lilipotimia neno lililonenwa na nabii Yeremia, ngano ghalani na kuyateketeza makapi kwa moto aliposema: **18** "Sauti ilisikika huko Rama, maombolezo usiozimika." **19** Kisha Isa akaja kutoka Galilaya hadi na kilio kikubwa, Raheli akilia kwa ajili ya wanawe, Mto Yordani ili Yahya ambatize. **14** Lakini Yahya akikataa kufarijiwa, kwa sababu hawako tena." **19** akajitahidi kumzuia, akimwambia, "Mimi ninahitaji Baada ya Herode kufa, malaika wa Mwenyezi Mungu kubatizwa na wewe, nawe waja kwangu nikubatize?" akamtokea Yusufu katika ndoto huko Misri **20** na **15** Lakini Isa akamjibu, "Kubali hivi sasa, kwa maana kusema, "Ondoka, mchukue mtoto na mama yake ndivyo itupasavyo kwa njia hii kuitimiza haki yote." mwende, mrudi katika nchi ya Israeli kwa sababu Hivyo Yahya akakubali. **16** Naye Isa alipokwisha wale waliokuwa wakijaribu kumuua mtoto wamekufa." kubatizwa, mara alipotoka ndani ya maji, ghafula **21** Basi Yusufu, akainuka, akamchukua mtoto na mbingu zikafunguka, akamwonia Roho wa Mungu mama yake wakaenda hadi nchi ya Israeli. **22** Lakini akishuka kama hua na kutulia juu yake. **17** Nay o aliposikia kwamba Arkelao alikuwa anatawala huko sauti kutoka mbinguni ikasema, "Huyu ni Mwanangu Yudea baada ya Herode baba yake, aliogopa kwenda mpendwa; ninapendezwa sana naye."

huko. Kwa kuwa alikuwa ameonywa katika ndoto, akaenda zake sehemu za Galilaya, **23** akaenda kuishi katika mji ulioitwa Nasiri. Hivyo likawa limetimia neno lililonenwa na manabii waliposema, "Ataitwa Mnasiri."

3 Siku hizo Yahya alikuja akihubiri katika nyika "Ikiwa wewe ndiwe Mwana wa Mungu, amuru ya Yudea, akisema, **2** "Tubuni, kwa maana mawe haya yawe mikate." **4** Lakini Isa akajibu, ufalme wa mbinguni umekaribia." **3** Huyu ndiye yule "Imeandikwa: 'Mtu haishi kwa mkate tu, ila kwa aliyenenenwa habari zake na nabii Isaya aliposema: kila neno litokalo katika kinywa cha Mungu.'" **5** "Sauti ya mtu aliaye nyikani, 'Itengenezeni njia Ndipo ibilisi akampeleka Isa hadi mji mtakatifu kwa ajili ya Mwenyezi Mungu, yanyoosheni mapito na kumweka juu ya mnara mrefu wa Hekalu, **6** yake.'" **4** Basi Yahya alivaa mavazi yaliyotengenezwa akamwambia, "Ukiwa ndiwe Mwana wa Mungu, kwa singa za ngamia, akiwa na mkanda wa ngozi jitupe chini. Kwa kuwa imeandikwa: "Atakuagizia kiunoni mwake. Chakula chake kilikuwa nzige na malaika wake, nao watakuchukua mikononi mwao asali ya mwitu. **5** Watu walikuwa wakimwenda ili usije ukajkwaa mguu wako katika jiwe.'" **7** Isa kutoka Yerusalemu, Yudea yote na nchi zote za akamjibu, "Pia imeandikwa: 'Usimjaribu Mwenyezi kandokando ya Mto Yordani. **6** Nao wakaziungama Mungu, Mungu wako.'" **8** Kwa mara nyingine, ibilisi

akampeleka Isa hadi kwenye kilele cha mlima mrefu mbinguni ni wao. 4 Heri wale wanaohuzunika, na kumwonesha falme zote za dunia na fahari zake, 9 maana hao watafarijiwa. 5 Heri walio wapole, maana kisha akamwambia, "Nitakupa hivi vyote ukinisujudia hao watairithi nchi. 6 Heri wenye njaa na kiu ya na kuniabudu." 10 Isa akamwambia, "Ondoka mbele haki, maana hao watatoshelezwa. 7 Heri wenye yangu, Shetani! Kwa maana imeandikwa, 'Mwabudu huruma, maana hao watapata rehema. 8 Heri walio Mwenyezi Mungu, Mungu wako, na umtumikie yeye na moyo safi, maana hao watamwona Mungu. 9 peke yake.'" 11 Ndipo ibilisi akamwacha, nao malaika Heri walio wapananishi, maana hao wataitwa wana wakaja na kumhudumia. 12 Isa aliposikia kwamba wa Mungu. 10 Heri wanaoteswa kwa sababu ya Yahya alikuwa amefungwa gerezani, alirudi Galilaya. haki, maana ufalme wa mbinguni ni wao. 11 "Heri 13 Akaondoka Nasiri akaenda kuishi Kapernaumu, ninyi watu watakadowashutumu, na kuwatesa na mji ulio karibu na bahari, katika nchi ya Zaboloni kunena mabaya ya aina zote dhidi yenu kwa uongo na Naftali, 14 ili kutimiza neno liliilonenwa na nabii kwa ajili yangu. 12 Furahini na kushangilia kwa Isaya, aliposema: 15 "Nchi ya Zaboloni na nchi ya maana thawabu yenu ni kubwa mbinguni, kwa kuwa Naftali, kwenye njia ya bahari, ng'ambo ya Yordani, hivyo ndivyo walivowatesa manabii waliokuwa kabla Galilaya ya Mataifa: 16 watu wale waliokaa gizani yenu. 13 "Ninyi ni chumvi ya ulimwengu. Lakini wameona nuru kuu; nao wale walioishi katika nchi chumvi ikipoteza ladha yake, yawezaje kurudishiwa ya uvuli wa mauti, nuru imewazukia." 17 Tangu ladha yake tena? Haifai tena kwa kitu chocote, ila wakati huo, Isa alianza kuhubiri akisema: "Tubuni, kutupwa nje ikanyagwe na watu. 14 "Ninyi ni nuru ya kwa maana ufalme wa mbinguni umekaribia." 18 Isa ulimwengu. Mji ulijengwya kilimani hauwezi kufichika. alipokuwa akitembea kando ya Bahari ya Galilaya, 15 Wala watu hawawashi taa na kuifunika kwa bakuli. aliaona ndugu wawili, Simoni aitwaye Petro, na Badala yake, huiweka kwenye kinara chake, nayo Andrea ndugu yake. Walikuwa wakizitupa nyavu hutoa mwanga kwa kila mtu aliye ndani ya ile nyumba, zao baharini kwa kuwa walikuwa wavuvi. 19 Isa 16 Vivyo hivyo, nuru yenu iangaze mbele ya watu, akawaambia, "Njooni, nifuaneni nami nitawafanya ili wapate kuona matendo yenu mema wamtukuze mwe wavuvi wa watu." 20 Mara wakaziacha nyavu Baba yenu aliye mbinguni. 17 "Msidhani kwamba zao, wakamuuta. 21 Alipoendelea mbele kutoka pale, nimekuja kufuta Torati au Manabii; sikuja kuondoa akawaona ndugu wengine wawili, Yakobo mwana wa bali kutimiza. 18 Kwa maana, amin nawaambia, Zebedayo na Yohana nduguye, wakiwa wamekaa hadi mbingu na dunia zitakapopita, hakuna hata kwenye mashua pamoja na baba yao Zebedayo, herufi moja ndogo wala nukta itakayopotea kwa wakizitengeneza nyavu zao. Isa akawaita. 22 Nao namna yoyote kutoka kwa Torati, hadi kila kitu mara moja wakaiacha mashua yao, pamoja na baba kiwe kimetimia. 19 Kwa hiyo, yeyote atakayevunja yao, wakamuuta. 23 Isa akazunguka Galilaya yote, mojawapo ya amri ndogo kuliko zote ya amri hizi, akifundisha katika masinagogi yao, akihubiri Habari naye akawafundisha wengine kufanya hivyo, ataitwa Njema za ufalme, na akiponya kila ugonjwa na kila mdogo kabisa katika ufalme wa mbinguni, lakini aina ya maradhi mionganoni mwa watu. 24 Kwa hiyo yeyote azitendaye na kuzifundisha hizi amri ataitwa sifa zake zikaenea sehemu zote za Siria, nao watu mkuu katika ufalme wa mbinguni. 20 Kwa maana wakamletea wote waliokuwa na magonjwa mbalimbali nawaambia, haki yenu isipozidi haki ya Mafarisayo na na maumivu, waliopagawa na pepo wachafu, wenye walimu wa Torati, kamwe hamtaingia katika ufalme kifafa na waliopoza, naye akawaponya. 25 Makundi wa mbinguni. 21 "Mmesikia walivoambiwa watu wa makubwa ya watu yakawa yanamjia kutoka Galilaya, zamani kwamba, 'Usiue. Yeyote atakayeuwa atapaswa Dekapoli, Yerusalem, Yudea, na kutoka ng'ambo ya hukumu.' 22 Lakini mimi nawaambia kwamba, yeyote atakayemkasirika ndugu yake, atapaswa hukumu. Tena, yeyote atakayemwambia ndugu yake, 'Raka,' atapaswa kujibu kwa Baraza la Wayahudi. Lakini yeyote atakayesema 'Wewe mpumbavu!' atapaswa hukumu ya moto wa Jehanamu. (Geenna g1067) 23

5 Basi Isa alipoona makundi ya watu, alipanda mlimali akaketi chini, nao wanafunzi wake wakamjia. 2 Ndipo akaanza kuwfundisha, akisema: 3 "Heri walio maskini wa roho, maana ufalme wa

"Kwa hiyo, ikiwa unatoa sadaka yako madhabahuni, ilinenwa, 'Mpende jirani yako na umchukie adui yako.' ukakumbuka kuwa ndugu yako ana kitu dhidi yako, **44** Lakini ninawaambia: Wapendeni adui zenu, na **24** iache sadaka yako hapo mbele ya madhabahu. waombeenii wanaowatesa ninyi, **45** ili mpate kuwa Nenda kwanza ukapatane na ndugu yako; kisha watoto wa Baba yenu aliye mbinguni. Kwa maana urudi na ukatoe sadaka yako. **25** "Patana na mshtaki yeze huwaangazia jua lake watu waovu na watu wako upesi wakati mpo njiani kwenda mahakamani, wema, naye huwanyeshea mvua wenye haki na ili mshtaki wako asije akakutia mikononi mwa hakimu, wasio haki. **46** Mkiwapenda tu wale wanaowapenda, naye hakimu akakutia mikononi mwa askari, nawe mtapata thawabu gani? Je, hata watoza ushuru ukatupwa gerezani. **26** Amin, nakuambia, hutatoka hawafanyi hivyo? **47** Nanyi mkiwasalimu ndugu zenu humo hadi uwe umelipa senti ya mwisho. **27** tu, je, mnafanya nini zaidi ya wengine? Je, hata watu "Mmesikia kwamba ilinenwa, 'Usizini.' **28** Lakini mimi wasiomjua Mungu hawafanyi hivyo? **48** Kwa hiyo nawaambia kwamba, yezote amtazamaye mwanamke kweni wakamilifu kama Baba yenu wa mbinguni kwa kumtamani, amekwisha kuzini naye moyoni mwake. **29** Jicho lako la kuume likikusababisha kutenda dhambi, ling'oe ulitupe mbali. Ni afadhalii kwako kupoteza kiungo kimoja cha mwili wako kuliko mwili wako mzima ukatupwa Jehanamu. (**Geenna g1067**)

30 Kama mkono wako wa kuume ukikusababisha kutenda dhambi, ukate, uutupe mbali. Ni afadhalii kwako kupoteza kiungo kimoja cha mwili wako kuliko mwili wako mzima utupwe Jehanamu. (**Geenna g1067**)

31 "Pia ilinenwa kwamba, 'Mtu yeyote amwachaye mkewe sharti ampe hati ya talaka.' **32** Lakini mimi nawaambia, yezote amwachaye mkewe isipokuwa kwa kosa la uasherati, amfanya mkewe kuwa mzinzi. Na yezote amwoaye yule mwanamke aliyeachwa, anazini. **33** "Tena mmesikia walivoambiwa watu wa zamani kwamba, 'Usiape kwa uongo, bali timiza kiapo kile ulichofanya kwa Mwenyezi Mungu.' **34** Lakini mimi nawaambia, msiape kabisa: iwe kwa mbingu, kwa kuwa ni kitu cha enzi cha Mungu; **35** au kwa dunia, kwa kuwa ndipo mahali pake pa kuwekea miguu; au kwa Yerusalem, kwa kuwa ndio mji wa Mfalme Mkuu. **36** Nanyi msiape kwa vichwa vyenu, kwa kuwa hamwezi kuufanya hata unywele mmoja kuwa mweupe au mweusi. **37** 'Ndiyo' yenu iwe 'Ndiyo,' na 'Hapana' yenu iwe 'Hapana.' Lolote zaidi ya hili latoka kwa yule mwovu. **38** "Mmesikia kwamba ilinenwa, 'Jicho kwa jicho na jino kwa jino.' **39** Lakini mimi nawaambia, msishindane na mtu mwovu. Lakini kama mtu akikupiga kwenye shavu la kuume, mgeuzie na la pili pia. **40** Mtu akitaka kukushtaki na kuchukua joho lako, mwachie achukue na koti pia. **41** Mtu akikulazimisha kwenda maili moja, nenda naye maili mbili. **42** Mpe yeze akuombaye, wala usimgeuzie kisogo yeze atakaye kukukopa. **43** "Mmesikia kwamba

6 "Angalieni msitende wema wenu mbele ya watu ili wawaone. Kwa maana mkifanshi hivyo, hamna thawabu kutoka kwa Baba yenu aliye mbinguni. **2** "Hivyo mnapotawa wahitaji, msitangaze hadharani kama wafanyakyo wanafiki katika masinagogi na mitaani, ili wasifiwe na watu. Amin nawaambia wao wamekwisha kupoeka thawabu yao. **3** Lakini ninyi mtoapo sadaka, fanyeni kwa siri, hata mkono wako wa kushoto usijue mkono wako wa kuume unachofanya, **4** ili sadaka yako iwe ni siri. Ndipo Baba yako wa mbinguni, yeze aonaye sirini atakupa thawabu kwa wazi. **5** "Nanyi mnaposali, msiwe kama wanafiki, maana wao hupenda kusali wakiwa wamesimama katika masinagogi na kando ya barabara ili waonekane na watu. Amin nawaambia, wao wamekwisha kupoeka thawabu yao. **6** Lakini wewe unaposali, ingia chumbani mwako, funga mlango na umwombe Baba yako aliye sirini. Naye Baba yako aonaye sirini atakupa thawabu yako. **7** Nanyi mnaposali msiwe maneno kama wafanyakyo watu wasiomjua Mungu. Kwa maana wao hudhani kwamba watasikiwa kwa sababu ya wingi wa maneno yao. **8** Msiwe kama wao, kwa sababu Baba yenu anajua kile mnachohitaji kabla hamjamwomba. **9** "Hivi ndivyo mnavyopaswa kuomba: "Baba yetu uliye mbinguni, Jina lako litukuzwe. **10** Ufalme wako uje. Mapenzi yako yafanyike hapa duniani kama huko mbinguni. **11** Utupati riziki yetu ya kila siku. **12** Utusamehe deni zetu, kama sisi nasi tulivyokwisha kuwasamehe wadeni wetu. **13** Usitutie majoribuni, bali utuokoe kutoka kwa yule mwovu [kwa kuwa ufalme ni wako, na nguvu, na utukufu, hata milele. Amen]."**14** Kwa kuwa mkiwasamehe watu wengine wanapowakosea,

Baba yenu wa mbinguni atawasamehe ninyi pia. Baba yenu wa mbinguni anafahamu kuwa mnahitaji 15 Lakini msipowasamehe watu wengine makosa haya yote. 33 Lakini utafuteni kwanza ufalme wa yao, naye Baba yenu hatawasamehe ninyi makosa Mungu na haki yake, na haya yote atawapa pia. 34 yenu. 16 "Mnapofunga, msiwe wenyewe huzuni kama Kwa hiyo msiwe na wasiwasi kuhusu kesho, kwa wafanyakyo wanafiki. Maana wao hukunja nyuso sababu kesho itajitaabikia yenye. Kila siku ina zao ili kuwaonesha wengine kwamba wamefunga.

Amin, amin nawaambia wao wamekwisha kupokea thawabu yao kamilifu. 17 Lakini unapofunga, jipake mafuta kichwani na kunawa uso wako, 18 ili kufunga kwako kusioneokane na watu wengine ila Baba yako anayeketi mahali pa siri; naye Baba yako aonaye sirini atakupa thawabu yako kwa wazi. 19 "Msijivekee hazina duniani, ambapo nondo na kutu huharibu, nao wezi huvunja na kuiba. 20 Lakini jiwekeeni hazina mbinguni, ambapo nondo na kutu haviharibu, wala wezi hawavunji na kuiba. 21 Kwa sababu mahali hazina yako ilipo, hapo ndipo pia moyo wako utakapokuwa. 22 "Jicho ni taa ya mwili. Kama jicho lako ni nyofu, mwili wako wote utajaa nuru. 23 Lakini kama jicho lako ni ovu, mwili wako wote utajawa na giza. Hivyo basi, ikiwa nuru iliyo ndani yako ni giza, je, hilo ni giza nene aje! 24 "Hakuna mtu awezaye kuwatumikia mabwana wawili. Kwa kuwa atamchukia huyu na kumpenda yule mwingine, au atashikamana sana na huyu na kumdhara uyle mwingine. Hamwezi kumtumikia Mungu pamoja na Mali. 25 "Kwa hiyo nawaambia, msisumbukie maisha yenu kwamba mtakula nini au mtakunyu nini; au msumbukie miili yenu kwamba mtavaa nini. Je, maisha si zaidi ya chakula, na mwili zaidi ya mavazi? 26 Waangalieni ndege wa angani; wao hawapandi wala hawavuni au kuweka ghalani, lakini Baba yenu wa mbinguni huwalisha. Je, ninyi si wa thamani kuliko hao ndege? 27 Ni nani mionganoni mwenu ambaye kwa kujitaabisha kwake anaweza kujongezea hata saa moja zaidi katika maisha yake? 28 "Nanyi kwa nini mnajitaabisha kwa ajili ya mavazi? Fikirini maua ya shambani yameavyo. Hayafanyi kazi wala hayafumi. 29 Lakini nawaambia, hata Sulemani katika fahari yake yote hakuvikwa vizuri kama mojawapo ya hayo maua. 30 Basi ikiwa Mungu huyavika hivi majani ya shambani, ambayo leo yapo na kesho yanatupwa motoni, je, hatawavika ninyi vizuri zaidi, enyi wa imani haba? 31 Kwa hiyo msiwe na wasiwasi, mjisema, 'Tutakula nini?' au 'Tutakunyu nini?' au 'Tutavaa nini?' 32 Watu wasiomjua Mungu ndio wanaoshindania hayo, lakini

</

hukatwa na kutupwa motoni. **20** Hivyo, mtawatambua alishangaa, akawaambia wale waliomfuata, "Amin, kwa matunda yao. **21** "Si kila mtu aniambiaye, 'Bwana, nawaambia, hata katika Israeli sijapata kuona ye yote Bwana,' atakayeingia katika ufalme wa mbinguni, mwenye imani kubwa namna hii. **21** Ninawaambia bali ni yeye afanyaye mapenzi ya Baba yangu aliye kwamba wengi watatoka mashariki na magharibi, mbinguni. **22** Wengi wataniambia siku ile, 'Bwana, nao wataketi karamuni pamoja na Ibrahim, Isaka Bwana, hatukutoa unabii kwa jina lako, na kwa jina na Yakobo katika ufalme wa mbinguni. **22** Lakini lako kutoa pepo wachafu na kufanya miujiza mungi?" warithi wa ufalme watatupwa katika giza la nje, **23** Ndipo nitakapowaambia wazi, 'Sikuwajua kamwe. ambako kutakuwa kilio na kusaga meno.' **23** Kisha Ondokeni kwangu, ninyi watenda maovu!' **24** "Kwa Isa akamwambia yule jemadari, "Nenda na iwe hiyo kila mtu ayasikiaye haya maneno yangu na kwako sawasawa na imani yako." Naye yule mtumishi kuyatenda, ni kama mtu mwenye busara aliyejenga akapona wakati ule ule. **24** Isa alipoingia nyumbani nyumba yake kwenye mwamba. **25** Mvua ikanyesha, mwa Petro, alimkuta mama mkwe wa Petro amelala mafuriko yakaja, na upopo ukavuma ukaipiga hiyo kitandani, akiwa ana homa. **25** Akamgusa mkono nyumba. Lakini haikuanguka; kwa sababu msingi wake na homa ikamwacha, naye akainuka na kuanza wake ulikuwa kwenye mwamba. **26** Kila anayesikia kumhudumia. **26** Jioni ile, wakamletea watu wengi haya maneno yangu na asiyatende ni kama mtu waliopagawa na pepo wachafu, naye akawatoa mijinga aliyejenga nyumba yake kwenye mchanga. wale pepo wachafu kwa neno lake, na kuwaponya **27** Mvua ikanyesha, mafuriko yakaja, nao upopo wagonjwa wote. **27** Haya yalifanyika ili litimie neno ukavuma ukaipiga hiyo nyumba, nayo ikaanguka lilitollenwa kwa kinywa cha nabii Isaya, kwamba: kwa kishindo kikubwa." **28** Isa alipomaliza kusema "Mwenyewe alitwaa udhaifu wetu na akachukua maneno haya, umati wa watu wakashangazwa sana magonjwa yetu." **28** Isa alipoona makundi mengi na mafundisho yake, **29** kwa sababu alifundisha kama yamemzunguka, aliwaamuru wanafunzi wake wavuke yeye aliye na mamlaka, wala si kama walimu wao wa sheria.

8 Isa aliposhuka kutoka mlimani, makundi ya watu wakamfuata. **2** Mtu mmoja mwenye ukoma aka ja na kupiga magoti mbele yake, akasema, "Bwana, ukitaka, unaweza kunitakasa." **3** Isa akanyoosha mkono wake akamgusa yule mtu, akamwambia, "Nataka. Takasikal!" Mara yule mtu akatakasi ka ukoma wake. **4** Kisha Isa akamwambia, "Hakikisha humwambii mtu yeyote. Lakini nenda ukajioneshe kwa kuhani, na utee sadaka aliyoomuru Musa, ili kuwa ushuhuda kwao." **5** Isa alipoingia Kapernaumu, jemadari mmoja alimjia, kumwomba msaada, **6** akisema, "Bwana, mtumishi wangu amelala nyumbani na amepooza, tena ana maumivu makali ya kutisha." **7** Isa akamwambia, "Nitakuja na kumponya." **8** Lakini yule jemadari akamwambia, "Bwana, mimi sistahili wewe kuingia ndani ya nyumba yangu. Lakini sema neno tu, naye mtumishi wangu atapona. **9** Kwa kuwa mimi mwenyewe ni mtu niliye chini ya mamlaka, nikiwa na askari chini yangu. Nikimwambia huyu, 'Nenda, yeye huenda; na mwingine nikimwambia, 'Njoo, yeye huja. Nikimwambia mtumishi wangu, 'Fanya hivi,' yeye hufanya." **10** Isa aliposikia maneno haya, hadi ng'ambo ya ziwa. **10** Kisha mwalimu mmoja wa sheria akamjia Isa na kumwambia, "Mwalimu, nitakufuata popote utakakoenda." **20** Naye Isa akamjibu, "Mbweha wana mapango, nao ndege wa angani wana viota, lakini Mwana wa Adamu hana mahali pa kulaza kichwa chake." **21** Mwanafunzi mwingine akamwambia, "Bwana, niruhusu kwanza nikamzike baba yangu." **22** Lakini Isa akamwambia, "Nifuate, uwaache wafu wawazike wafu wao." **23** Naye alipoingia kwenye mashua, wanafunzi wake wakamfuata. **24** Ghafula, kukatokea dhoruba kali baharini hata mashua ikaanza kufunikwa na mawimbi, lakini Isa alikuwa amelala usingizi. **25** Wanafunzi wake wakamwendea na kumwamsha, wakisema, "Bwana, tuokoe! Tunazama!" **26** Naye Isa akawaambia, "Kwa nini mnaogopa, enyi wa imani haba?" Kisha akaamka na kukemea dhoruba na mawimbi, nayo bahari ikatulia kabisa. **27** Wale watu wakashangaa, wakisema, "Ni mtu wa namna gani huyu? Hata upopo na mawimbi vinamtii!" **28** Walipofika ng'ambo katika nchi ya Wagerasi, watu wawili waliopagawa na pepo wachafu walitoka makaburini nao wakakutana naye. Watu hawa walikuwa wakali mno kiasi kwamba hakuna mtu aliywewza kupita njia ile. **29** Wakapaza sauti wakisema,

"Una nini nasi, Mwana wa Mungu? Umekuja hapa maana ya maneno haya: 'Nataka rehema, wala si kututesa kabla ya wakati ulioamriwa?' 30 Mbali kidogo dhabihu.' Kwa maana sikuja kuwaita wenye haki, bali kutoka pale walipokuwa, kulikuwa na kundi kubwa la wenye dhambi." 14 Wanafunzi wa Yahya wakaja na nguruwe wakila. 31 Wale pepo wachafu wakamsihi kumuuliza Isa, "Imekuwaje kwamba sisi na Mafarisayo Isa, "Ukitutoa humu, turuhusu twende kwenye lile tunafunga, lakini wanafunzi wako hawafungi?" 15 kundi la nguruwe." 32 Akawaambia, "Nendeni!" Hivyo Isa akawajibu, "Wageni wa bwana arusi wanawezaje wakatoka na kuwaingia wale nguruwe, nalo kundi kuomboleza wakati angali pamoja nao? Wakati utafika lote likateremka gengeni kwa kasi, likaingia katika ambapo bwana arusi ataondolewa kwa. Hapo ndipo ziwa na kufa ndani ya maji. 33 Wale watu waliokuwa watakapofunga. 16 "Hakuna mtu anayeshonea kiraka wakiwachunga hao nguruwe wakakimbia wakaingia kipy kwenye nguo iliyochakaa, kwa maana kile mjini, wakaeleza yote yaliyowatokea wale waliokuwa kiraka kitachanika kutoka kwenye hiyo nguo, nayo wamepagawa na pepo wachafu. 34 Kisha watu wote hiyo nguo itachanika zaidi. 17 Wala watu hawaweki wa mji huo wakatoka kwenda kukutana na Isa. Nao walipomwona wakamsihi aondoke kwenye nchi yao.

9 Isa akaingia kwenye chombo, akavuka na kufika

katika mji wa kwa. 2 Wakati huo huo wakamletea mtu aliyepooza, akiwa amelazwa kwenye mkeka. Isa alipoiona imani yao, alimwambia yule mtu aliyepooza, "Mwanangu, jipe moyo mkuu. Dhambi zako zimesamehewa." 3 Kwa ajili ya jambo hili, baadhi ya walimu wa Torati wakasema miyoni mwao, "Huyu mtu anakufuri!" 4 Lakini Isa akiyafahamu mawazo yao, akawaambia, "Kwa nini mnawaza maovu miyoni mwenu? 5 Je, ni lipi lililo rahisi zaidi: kusema, 'Umesamehewa dhambi zako,' au kusema, 'Inuka, uende?' 6 Lakini nataka mpate kujua kwamba Mwana wa Adamu ana mamlaka duniani kusamehe dhambi." Ndipo akamwambia yule aliyepooza, "Inuka, chukua mkeka wako, uende nyumbani mwako." 7 Yule mtu akasimama, akaenda nyumbani mwake. 8 Umati wa watu walipoyaona haya, wakajawa na hofu ya Mungu, wakamtukuza Mungu aliyekuwa amewakabidhi wanadamu mamlaka kama haya. 9 Isa alipokuwa akienda kutoka huko, alimwiona mtu mmoja jina lake Mathayo akiwa ameketi forodhani mahali pa kutoza ushuru. Isa akamwambia, "Nifuate." Mathayo akasimama, akamuata. 10 Isa alipokuwa ameketi akila chakula ndani ya nyumba ya Mathayo, watoza ushuru wengi na wenye dhambi wakaja, wakaketi kula pamoja naye na wanafunzi wake. 11 Mafarisayo walipoona mambo haya, wakawauliza wanafunzi wake, "Kwa nini Mwalimu wenu anakula na watoza ushuru na wenye dhambi?" 12 Lakini Isa aliposikia hayo, akawaambia, "Watu wenye afya hawahitaji tabibu, lakini wale walio wagonjwa ndio wanaohitaji tabibu. 13 Nendeni mkajifunze

maana ya maneno haya: 'Nataka rehema, wala si kututesa kabla ya wakati ulioamriwa?' 30 Mbali kidogo dhabihu.' Kwa maana sikuja kuwaita wenye haki, bali kutoka pale walipokuwa, kulikuwa na kundi kubwa la wenye dhambi." 14 Wanafunzi wa Yahya wakaja na nguruwe wakila. 31 Wale pepo wachafu wakamsihi kumuuliza Isa, "Imekuwaje kwamba sisi na Mafarisayo Isa, "Ukitutoa humu, turuhusu twende kwenye lile tunafunga, lakini wanafunzi wako hawafungi?" 15 kundi la nguruwe." 32 Akawaambia, "Nendeni!" Hivyo Isa akawajibu, "Wageni wa bwana arusi wanawezaje wakatoka na kuwaingia wale nguruwe, nalo kundi kuomboleza wakati angali pamoja nao? Wakati utafika lote likateremka gengeni kwa kasi, likaingia katika ambapo bwana arusi ataondolewa kwa. Hapo ndipo ziwa na kufa ndani ya maji. 33 Wale watu waliokuwa watakapofunga. 16 "Hakuna mtu anayeshonea kiraka wakiwachunga hao nguruwe wakakimbia wakaingia kipy kwenye nguo iliyochakaa, kwa maana kile mjini, wakaeleza yote yaliyowatokea wale waliokuwa kiraka kitachanika kutoka kwenye hiyo nguo, nayo wamepagawa na pepo wachafu. 34 Kisha watu wote hiyo nguo itachanika zaidi. 17 Wala watu hawaweki wa mji huo wakatoka kwenda kukutana na Isa. Nao walipomwona wakamsihi aondoke kwenye nchi yao. 18 Isa alipokuwa akiwaambia mambo haya, kiongozi wa sinagogi akaingia, akapiga magoti mbele yake, akamwambia, "Binti yangu amekufa sasa hivi. Lakini njoo uweke mkono wako juu yake, naye ataishi." 19 Isa akaondoka akafuatana naye, nao wanafunzi wake pia wakaandamana naye. 20 Wakati huo huo, mwanamke mmoja, aliyekuwa na ugonjwa wa kutokwa damu kwa muda wa miaka kumi na mbili, akaja nyuma ya Isa, akagusa upindo wa vazi lake, 21 kwa maana alisema moyoni mwake, "Nikigusa tu vazi lake, nitaponywa." 22 Isa akageuka, naye alipomwona akamwambia, "Binti, jipe moyo, imani yako imekuponya." Naye yule mwanamke akapona kuanzia saa hiyo. 23 Isa alipofika nyumbani mwa yule kiongozi wa sinagogi na kuwaona waombolezaji wakipiga filimbi za maombolezo na watu wengi wakipiga kelele, 24 akawaambia, "Ondokeni! Kwa maana binti huyu hakufa, bali amelala." Wakamcheka kwa dhihaka. 25 Lakini watu walipokwisha kutolewa nje, akaingia mle ndani na kumshika yule binti mkono, naye akaamka. 26 Habari hizi zikaenea katika maeneo yale yote. 27 Isa alipokuwa akiondoka mahali pale, vipofu wawili wakamfuta wakipaza sauti na kusema, "Mwana wa Daudi, tuhurumie!" 28 Alipoingia mle nyumbani wale vipofu wakamjia. Naye Isa akawauliza, "Mnaamini kwamba ninaweza kufanya jambo hili?" Wakamjibu, "Ndiyo, Bwana." 29 Ndipo Isa akagusa macho yao na kusema, "Iwe kwenu sawasawa na imani yenu." 30 Macho yao yakafunguka. Isa akawaonya vikali, akisema,

"Chungeni mtu yelete asijue kuhusu jambo hili." La sivyo, amani yenu na iwarudie ninyi. **14** Kama **31** Lakini wao wakaenda na kueneza habari zake mtu yelete hatawakaribisha ninyi, wala kusikiliza katika eneo lile lote. **32** Walipokuwa wanatoka, mtu maneno yenu, kung'uteni mavumbi kutoka miguu mmoja aliyejewa amepagawa na pepo mchafu na yenu mtakapokuwa mnatoka kwenye nyumba hiyo au ambaye hakuweza kuongea aliletwa kwa Isa. **33** mji huo. **15** Amin, nawaambia, itakuwa rahisi zaidi kwa Yule pepo mchafu alipotolewa, yule mtu aliyejewa miji ya Sodoma na Gomora kustahimili katika hukumu bubu akaongea, na umati wa watu wakastaajabu kuliko mji huo. **16** "Tazama ninawatuma kama kondoo na kusema, "Jambo kama hili kamwe halijapata katikati ya mbwa-mwitu. Kwa hiyo mwe werevu kuonekana katika Israeli." **34** Lakini Mafarisayo kama nyoka na wapole kama hua. **17** "Jihadharini wakasema, "Huyo anatoa pepo wachafu kwa uwezo na wanadamu; kwa maana watawapeleka katika wa mkuu wa pepo wachafu." **35** Isa akazunguka katika mabaraza yao na kuwapiga kwenye masinagogi yao. miji yote na vijiji vyote, akitfundisha katika masinagogi **18** Nanyi mtaburutwa mbele ya watawala na wafalme yao, akihubiri Habari Njema za ufalme, na akiponya kwa ajili yangu, ili kuwa ushuhuda kwao na kwa kila ugonjwa na kila aina ya maradhi. **36** Alipoona watu wa Mataifa. **19** Lakini watakapowapeleka humo, umati wa watu, aliwahurumia kwa sababu walikuwa msisumbuke kufikiria mtakalosema, kwa maana wanansumbuka bila msaada, kama kondoo wasiokuwa mtapewa la kusema wakati huo. **20** Kwa sababu na mchungaji. **37** Ndipo akawaambia wanafunzi wake, si ninyi mtakaokuwa mkinena, bali ni Roho wa "Mavuno ni mengi lakini watendakazi ni wachache. Baba yenu atakayekuwa akinena kupitia kwenu. **21** **38** Kwa hiyo mwombeni Bwana wa mavuno, ili atume watendakazi katika shamba lake la mavuno."

10 Ndipo Isa akawaita wanafunzi wake kumi na wawili, naye akawapa mamlaka juu ya pepo wachafu, ili waweze kuwatoa na kuponya kila ugonjwa na maradhi ya kila aina. **2** Haya ndiyo majina ya hao mitume kumi na wawili: wa kwanza, Simoni aitwaye Petro, na Andrea nduguye; Yakobo mwana wa Zebedayo, na Yohana nduguye; **3** Filipo, na Bartholomayo; Tomaso, na Mathayo mtoza ushuru; Yakobo mwana wa Alfayo, na Thadayo; **4** Simoni Mkananayo, na Yuda Iskariote aliyemsaliti Isa. **5** Hawa kumi na wawili, Isa aliwatuma akawaagiza: "Msiede mionganini mwa watu wa Mataifa, wala msiingie miji wowote wa Wasamaria. **6** Lakini afadhali mshike njia kuwaenda kondoo wa nyumba ya Israeli walioptoea. **7** Mnapoenda, hubirini ujumbe huu, 'Ufalme wa mbinguni umekaribia.' **8** Ponyeni wagonjwa, fufueni wafu, takaseni wenye ukoma, toeni pepo wachafu. Mmepata bure, toeni bure. **9** Msichukue dhahabu, wala fedha, wala shaba kwenye vifuko vyenu. **10** Msichukue mkoba wa safari, wala kanzu mbili, wala jozi ya pili ya viatu, wala fimbo, kwa maana mtendakazi anastahili posho yake. **11** "Mji wowote au kijiji chochote mtakapoingia, tafuteni humo mtu anayestahili, nanyi kaeni kwake hadi mtakapoondoka. **12** Mkingia kwenye nyumba, itakieni amani. **13** Kama nyumba hiyo inastahili, amani yenu na iwe juu yake.

"Ndugu atamsaliti ndugu yake ili auawe, naye baba atamsaliti mtoto wake. Watoto nao wataasi dhidi ya wazazi wao na kusababisha wauawee. **22** Watu wote watawachukia kwa ajili ya Jina langu. Lakini yule atakayevumilia hadi mwisho ataokolewa. **23** Wakiwatesa katika mji mmoja, kimbilieni mji mwininge. Amin, amin nawaambia, hamtamaliza miji yote ya Israeli kabla Mwana wa Adamu kuja. **24** "Mwanafunzi hawezi kumzidi mwaliimu wake, wala mtumishi hamzidi bwana wake. **25** Yatosha mwanafunzi kuwa kama mwaliimu wake, na mtumishi kuwa kama bwana wake. Ikiwa mkuu wa nyumba ameitwa Beelzebuli, je, si watawaita zaidi wale wa nyumbani mwake! **26** "Basi msiwaogope, kwa maana hakuna kilichofichika ambacho hakitatfunuliwa, wala hakuna siri ambayo haitajulikana. **27** Ninalowaambia gizani, ninyi lisemeni mchana peupe. Na lile mnalosikia likinong'onwa masikioni mwenu, lihibirini juu ya nyumba. **28** Msiwaogope wale wauao mwili lakini hawawesi kuu roho. Afadhali mwogopeni yeeye aezaye kuiangamiza roho na mwili katika Jehanamu. (**Geenna g1067**) **29** Je, shomoro wawili hawauzuwi kwa senti moja tu? Lakini hakuna hata mmoja wao atakayeanguka chini pasipo Baba yenu kujua. **30** Hata nywele za vichwa vyenu zote zimehesabiwa. **31** Hivyo msiogope; kwa maana ninyi ni wa thamani kubwa kuliko shomoro wengi. **32** "Kila mtu atakayenikiri mbele ya watu, mimi nami nitamkiri yeeye mbele za Baba yangu aliye mbinguni.

33 Lakini yeote atakayenikana mimi mbele ya watu, zaidi ya nabii. 10 Huyu ndiye ambaye habari zake mimi nami nitamkana mbele za Baba yangu aliye zimeandikwa: "Tazama nitamtuma mijumbe wangu mbinguni. 34 "Msidhani kwamba nimekuja kuleta mbele yako, atakayetengeneza njia mbele yako.' 11 amani duniani. Sikuja kuleta amani bali upanga. 35 Amin, nawaambia, mionganoni mwa wale waliozaliwa na Kwa maana nimekuja kuleta uadui kati ya "mtu na wanawake, hajatokea mtu aliye mkuu kuliko Yahya. baba yake, binti na mama yake, mkwe na mama Lakini aliye mdogo kabisa katika ufalme wa mbinguni mkwe wake; 36 nao adui za mtu watakuwa ni wale ni mkuu kuliko Yahya. 12 Tangu siku za Yahya hadi watu wa nyumbani mwake.' 37 "Yeyote ampendaye sasa, ufalme wa mbinguni hunyakuliwa kwa nguvu, baba yake au mama yake kuliko anavyonipenda mimi, nao wenye nguvu wanauteka. 13 Kwa maana manabii hastahili kuwa wangu. Yeyote ampendaye mwanawewe wote na Torati walitabiri hadi wakati wa Yahya. 14 au binti yake kuliko anavyonipenda mimi, hastahili Ikiwa mko tayari kukubali hilo, yeye ndiye yule Ilya kuwa wangu. 38 Tena yeote asiyechukua msalaba ambaye manabii walikuwa wamesema angekuja. 15 wake na kunifuata, hastahili kuwa wangu. 39 Kwa Yeye aliye na masikio, na asikie. 16 "Lakini kizazi maana yeote anayetaka kuyaokoa maisha yake hiki nikifananishe na nini? Kinafanana na watoto atayapoteza, lakini yeote atakayeyapoteza maisha waliokaa sokoni wakiwaita wenzao na kuwaambia, 17 yake kwa ajili yangu atayapata. 40 "Mtu yeote "Tuliwapigia filimbi, lakini hamkucheza; tuliwaimbia atakayewapoea ninyi atakuwa amenipoea mimi, na nyimbo za maombolezo, lakini hamkuomboleza.' yeote atakayenipoea mimi atakuwa amempoea 18 Kwa maana Yahya alikuja, alikuwa hali wala yeye aliyenitura. 41 Mtu yeote anayempoea nabii hanywi, nao wanasema, 'Yeye ana pepo mchafu.' kwa kuwa ni nabii atapoea thawabu ya nabii, naye 19 Mwana wa Adamu alikuja akila na kunywa, nao mtu anayempoea mwenye haki kwa kuwa ni mwenye wanasema, 'Tazameni huyu mlafi na mlevi, rafiki wa haki atapoea thawabu ya mwenye haki. 42 Mtu watoza ushuru na "wenye dhambi." Lakini hekima yeyote akimpa hata kikombe cha maji baridi mmoja huthibitishwa kuwa kweli kwa matendo yake." 20 Ndipo wa hawa wadogo kwa kuwa ni mwanafunzi wangu, Isa akaanza kuishutumu miji ambayo alifanya miujiza amin, nawaambia, hataikosa thawabu yake."

11 Baada ya Isa kumaliza kutoa maagizo kwa wanafunzi wake kumi na wawili, aliondoka hapo akaenda kufundisha na kuhubiri katika miji ya Galilaya. 2 Yahya aliposikia akiwa gerezani mambo ambayo Al-Masihi alikuwa akiyafanya, aliyatumwa wanafunzi wake 3 ili wakamuulize, "Wewe ndiwe yule aliye kuuwa aje, au tumngjee mwininge?" 4 Isa akajibu, "Rudini mkamwambie Yahya yale mnayosikia na kuyaona: 5 Vipofu wanapata kuona, viwete wanatembea, wenye ukoma wanatakaswa, viziwi wanasisikia, wafu wanafufuliwa, na maskini wanahubiriwa Habari Njema. 6 Amebarikiwa mtu yule asiyechukizwa na mimi." 7 Wale wanafunzi wa Yahya walipokuwa wanaondoka, Isa akaanza kusema na umati wa watu kuhusu Yahya. Akawaauliza, "Mlipoenda kule nyikani, mlienda kuona nini? Je, ni unyasi ukipeperushwa na upemo? 8 Kama siyyo, mlienda kuona nini basi? Mtu aliyeava mavazi ya kifahari? La hasha! Watu wanaovaa mavazi ya kifahari wako katika majumba ya wafalme. 9 Basi mlienda kuona nini? Mlienda kumwona nabii? Naam, nawaambia, yeye ni

19 Mwana wa Adamu alikuja akila na kunywa, nao mtu anayempoea mwenye haki kwa kuwa ni mwenye wanasema, 'Tazameni huyu mlafi na mlevi, rafiki wa haki atapoea thawabu ya mwenye haki. 42 Mtu watoza ushuru na "wenye dhambi." Lakini hekima yeyote akimpa hata kikombe cha maji baridi mmoja huthibitishwa kuwa kweli kwa matendo yake." 20 Ndipo wa hawa wadogo kwa kuwa ni mwanafunzi wangu, Isa akaanza kuishutumu miji ambayo alifanya miujiza amin, nawaambia, hataikosa thawabu yake."

21 "Ole wako, Korazini! Ole wako Bethsaida! Kwa maana kama miujiza iliyofanyika kwenu, ingefanyika Tiro na Sidoni, miji hiyo ingekuwa imetubu zamani kwa kuva magunia na kujipaka majivu. 22 Lakini nawaambia, itakuwa rahisi zaidi kwa Tiro na Sidoni kustahimili katika siku ya hukumu, kuliko ninyi. 23 Nawe Kapernaumu, je, utainuliwa hadi mbinguni? La hasha! Utashushwa hadi Kuzimu. Miujiza iliyofanyika kwako ingefanyika huko Sodoma, mji huo ungekuwepo hadi leo. (Had̄es 486) 24 Lakini nakuambia kwamba, itakuwa rahisi zaidi kwa Sodoma kustahimili katika siku ya hukumu kuliko wewe." 25 Wakati huo Isa alisema, "Nakuhimidi Baba, Bwana wa mbingu na nchi, kwa kuwa umewaficha mambo haya wenye hekima na wenye elimu, nawe ukawafunulia watoto wadogo. 26 Naam, Baba, kwa kuwa hivyo ndivyo ilivyokupendeza. 27 "Nimekabidhiwa vitu vyote na Baba yangu: Hakuna mtu amjuaye Mwana ila Baba, wala hakuna amjuaye Baba ila Mwana na yeote ambaye Mwana anapenda kumfunulia. 28 "Njooni kwangu, ninyi nyote mnaotaabika na kulemewa na

mizigo, nami nitawapumzisha. 29 Jifungeni nira yangu, mifunze kutoka kwangu, kwa maana mimi ni mpole na mnyenyeketu wa moyo, nanyi mtapata raha katika nafsi zenu. 30 Kwa maana nira yangu ni laini na mzigo wangu ni mwepesi.”

12 Wakati huo Isa alipitia kwenye mashamba ya nafaka siku ya Sabato. Wanafunzi wake walikuwa na njaa, nao wakaanza kuvunja masuke ya nafaka na kuyala. 2 Lakini Mafarisayo walipoona jambo hili, wakamwambia, “Tazama! Wanafunzi wako wanafanya jambo lisilo halali kufanya siku ya Sabato.” 3 Isa akawajibu, “Je, hamjasoma alichofanya Daudi na wenzake walipokuwa na njaa? 4 Aliingia katika nyumba ya Mungu, akala mikate iliyowekwa wakfu, yeche na wenzake, jambo ambalo halikuwa halali kwao kufanya, isipokuwa makuhani tu. 5 Au hamjasoma katika Torati kwamba siku ya Sabato makuhani huvunja sheria ya Sabato Hekaluni lakini hawahesabiwi kuwa na hatia? 6 Nawaambia wazi kwamba, yeche aliye mkuu kuliko Hekalu yupo hapa. 7 Kama mngekuwa mmejua maana ya maneno haya, ‘Nataka rehema, wala si dhabihu,’ msingewalaumu watu wasio na hatia, 8 kwa maana Mwana wa Adamu ndiye Bwana wa Sabato.” 9 Isa akaondoka mahali hapo, akaingia ndani ya sinagogi lao, 10 na huko alikuwepo mtu aliyepooza mkono. Wakitafuta sababu ya kumshtaki Isa, wakamuuliza, “Je, ni halali kuponya siku ya Sabato?” 11 Isa akawaambia, “Ni nani mionganoni mwenu, mwenye kondoo wake ambaye huyo kondoo akitumbukia shimoni siku ya Sabato hatamtoa? 12 Mtu ana thamani kubwa kuliko kondoo. Kwa hiyo ni halali kutenda mema siku ya Sabato.” 13 Ndipo akamwambia yule mtu, “Nyoosha mkono wako.” Akaunyoosha, nao ukaponywa ukawa mzima kama ule mwingine. 14 Lakini Mafarisayo wakatoka nje na kupanga njama ya kumuua Isa. 15 Lakini Isa alipoyatambua mawazo yao, akaondoka mahali hapo. Watu wengi walimuata, naye akawaponya wote waliokuwa wagonjwa mionganoni mwao, 16 akiwakataza wasiseme yeche ni nani, 17 ili neno lililonenwa na nabii Isaya litimie, aliposema: 18 “Tazama mtumishi wangu nilliyemchagua, mpendwa wangu, ninayependezwa naye. Nitaweka Roho wangu Mtakatifu juu yake, naye atatangaza haki kwa mataifa. 19 Hatagombana wala kupaza sauti, wala hakuna atakayesikia sauti yake njiani. 20 Mwanzi uliopondeka

hatauvunja, na utambi unaofuka moshi hatauzima, hadi atakapoifanya haki ishinde. 21 Katika Jina lake mataifa wataweka tumaini lao.” 22 Kisha wakamletea mtu aliye kuwa amepagawa na pepo mchafu, na alikuwa kipofu na bubu. Isa akamponya, hata akaweza kusema na kuona. 23 Watu wote wakashangaa na kusema, “Je, yawezekana huyu ndiye Mwana wa Daudi?” 24 Lakini Mafarisayo waliposikia jambo hili wakasema, “Mtu huyu anatoa pepo wachafu kwa uwezo wa Beelzebuli, mkuu wa pepo wachafu.” 25 Isa alijua walichokwu wakiwaza, hivyo akawaambia, “Kila ufalme ukigawanyika dhidi yake wenyehe huangamia. Hali kadhalika kila mji au watu wa nyumba moja waliogawanyika dhidi yao wenyehe hawawezi kusimama. 26 Shetani akimtoa Shetani, atakuwa amegawanyika yeche mwenyehe. Basi ufalme wake utawezaje kusimama? 27 Nami kama natoa pepo wachafu kwa nguvu za Beelzebuli, watu wenu je, wao hutoa pepo wachafu kwa uwezo wa nani? Hivyo basi, wao ndio watakau wahukumu. 28 Lakini kama mimi ninatoa pepo wachafu kwa Roho wa Mungu, basi ufalme wa Mungu umekuja juu yenu. 29 “Au tena, mtu anawezaje kuingia katika nyumba ya mtu mwenyehe nguvu na kuteka nyara mali yake asipomfunga kwanza yule mwenye nguvu? Akishamfunga, ndipo hakika anawezaje kutingia katika nyumba ya mtu mwenyehe nguvu na kuteka nyara mali yake. 30 “Mtu asiyekuwa pamoja nami yu kinyume nami, na mtu ambaye hakusanyi pamoja nami, hutawanya. 31 Kwa hiyo nawaambia, kila dhambi na kufuru watu watasamehewa, lakini mtu atakayemkufuru Roho Mtakatifu wa Mungu hatasamehewa. 32 Mtu yeote atakayesema neno dhidi ya Mwana wa Adamu atasamehewa, lakini yeote anenaye neno dhidi ya Roho wa Mungu hatasamehewa, iwe katika ulimwengu huu au katika ulimwengu ujao. (aiōn g165) 33 “Ufanye mti kuwa mzuri, nayo matunda yake yatakuwa mazuri. Au ufanye mti kuwa mbaya, na matunda yake yatakuwa mabaya. Kwa maana mti hutambulika kwa matunda yake. 34 Enyi uzao wa nyoka! Mnawezaje kunena mambo mema, wakati ninyi ni waovu? Kwa maana kinywa cha mtu huyanena yale yaliyoujaza moyo wake. 35 Mtu mwema hutoa yaliyo mema kutoka hazina ya mambo mema yaliyohifadhiwa ndani yake, naye mtu mwovu hutoa yaliyo maovu kutoka hazina ya mambo maovu yaliyohifadhiwa ndani yake. 36 Lakini nawaambia, katika siku ya hukumu watu watatoa

maelezo kuhusu kila neno walilonena lisilo la maana. akawaambia mambo mengi kwa mifano, akisema: 37 Kwa maana kwa maneno yako utahesabiwa haki, "Mpanzi alitoka kwenda kupanda mbegu zake. 4 na kwa maneno yako utahukumiwa." 38 Kisha baadhi Alipokuwa akitawanya mbegu, nyingine zilianguka ya Mafarisayo na walimu wa Torati wakamwambia, kando ya njia, nao ndege wakaja na kuzila. 5 Nyingine "Mwalimu, tunataka kuona ishara kutoka kwako." 39 zilianguka kwenye ardhi yenye mwamba isiyo na Lakini yeye akawajibu, "Kizazi kiovu na cha uzinzi udongo wa kutosha. Zikaota haraka, kwa kuwa udongo kinaomba ishara! Lakini hakitapewa ishara yoyote ulikuwa haba. 6 Lakini juu lilipozidi, mimea ikanyauka isipokuwa ile ishara ya nabii Yona. 40 Kwa maana na kukauka kwa kuwa mizizi yake haikuwa na kina. kama vile Yona aliviyokuwa ndani ya tumbo la samaki 7 Mbegu nyingine zilianguka kwenye miiba, nayo mkubwa sana kwa siku tatu, usiku na mchana, vivyo miiba hiyo ikakua, ikaisonga hiyo mimea. 8 Mbegu vivyo Mwana wa Adamu atakuwa katika moyo wa nyingine zilianguka kwenye udongo mzuri ambapo nchi siku tatu, usiku na mchana. 41 Siku ya hukumu, zilitoa mazao, nyingine mara mia moja, nyingine watu wa Ninawi watasisimama pamoja na kizazi hiki na mara sitini, na nyingine mara thelathini. 9 Mwenye kukihukumu; kwa maana wao walitubu waliposikia masikio ya kusikia, na asikie." 10 Wanafunzi wake mahubiri ya Yona. Na tazama, hapa yupo yeye aliye wakamwendea, wakamuuliza, "Kwa nini unasema na mkuu kuliko Yona. 42 Malkia wa Kusini atasimama watu kwa mifano?" 11 Akawajibu, "Ninyi mmepewa wakati wa hukumu na kukihukumu kizazi hiki. Kwa ujuzi wa siri za ufalme wa mbinguni, lakini wao kuwa yeye alikuja kutoka miisho ya dunia ili kuisikiliza hawajapewa. 12 Kwa maana yule aliye na kitu hekima ya Sulemani. Na hapa yupo aliye mkuu atapewa zaidi, naye atakuwa navyo tele. Lakini yule kuliko Sulemani. 43 "Pepo mchafu amtokapo mtu, asiyé na kitu, hata kile alicho nacho atanyang'anwa. hutangatanga katika sehemu zisizo na maji akitafuta 13 Hii ndiyo sababu nasema nao kwa mifano: "Ingawa mahali pa kupumzika, lakini hapati. 44 Ndipo husema, wanatazama, hawaoni; wanaskiliza, lakini hawasaki, 'Nitarudi kwenye nyumba yangu nilikotoka.' Naye wala hawaelewi. 14 Kwao unatimia ule unabii wa Isaya anaporudi huikuta ile nyumba ikiwa tupu, imefagiliwa aliposema: "'Hakika mtasikiliza lakini hamtaelewa; na kupangwa vizuri. 45 Kisha huenda na kuwaleta na pia mtatazama lakini hamtaona. 15 Kwa kuwa pepo wachafu wengine saba wabaya kuliko yeye mioyo ya watu hawa imekuwa migumu; hawasaki mwenyewe, nao huingia na kukaa humo. Nayo hali kwa masikio yao, na wamefumba macho yao. Wasije ya mwisho ya yule mtu huwa ni mbaya kuliko ile ya wakaona kwa macho yao, na wakasikiliza kwa kwanza. Ndivyo itakavyokuwa kwa kizazi hiki kiovu." masikio yao, wakaelewa kwa mioyo yao, na kugeuka 46 Wakati alikuwa angali anazungumza na umati nami nikawaponya.' 16 Lakini heri macho yenu kwa wa watu, mama yake na ndugu zake wakasimama sababu yanaona, na heri masikio yenu kwa sababu nije wakitaka kuongea naye. 47 Ndipo mtu mmoja yanasaki. 17 Amin, nawaambia, manabii wengi na akamwambia, "Tazama, mama yako na ndugu zako wenye haki walitamani kuona yale mnayoyaona wamesimama nje, wanataka kuongea na wewe." lakini hawakuyaona, na walitamani kusikia yale 48 Lakini yeye akamjibu na kumwambia yule mtu, mnayoyasikia lakini hawakuyaasikia. 18 "Sikilizeni basi "Mama yangu ni nani, nao ndugu zangu ni nani?" 49 maana ya ule mfano wa mpanzi: 19 Mtu yeoye Akawayooshea mkono wanafunzi wake, akasema, anaposikia neno la ufalme naye asilielewe, yule "Hawa hapa ndio mama yangu na ndugu zangu! 50 mwovu huja na konyakua kile kilichopandwa moyoni Kwa maana yeoyote afanyaye mapenzi ya Baba yangu wa mbinguni, huyo ndiye kaka yangu, na dada yangu, mwave. Hii ndiyo ile mbegu iliyopandwa kando ya njia. 20 Ile mbegu iliyopandwa kwenye sehemu yenye mawe ni mtu yule ambaye hulisikia neno na hilipokea mara moja kwa furaha. 21 Lakini kwa kuwa hana mizizi yenye kina ndani yake, lile neno hudumu kwa muda mfupi tu. Kisha dhiki au mateso yanapoinuka kwa ajili ya lile neno, yeye anarudi nyuma mara moja. 22 Ile mbegu iliyopandwa katika miiba ni yule

13 Siku hiyo hiyo Isa akatoka nije ya nyumba, akaketi kando ya bahari. 2 Umati mkubwa mno wa watu wakakusanyika kumzunguka, hata ikabidi aingie katika chombo na kuketi humo, nao watu wote wakawa wamesimama ukingtoni mwa bahari. 3 Ndipo

mtu anayelisikia neno, lakini masumbufu ya maisha haya na udanganyifu wa mali hulisonga lile neno na kulifanya lisizae matunda. (aiōn g165) 23 Lakini ile mbegu iliyopandwa kwenye udongo mzuri ni yule mtu ambaye hulisikia neno na kulielewa. Naye hakika huzaa matunda, akizaa mara mia, au mara sitini, au mara thelathini ya mbegu iliyopandwa." 24 Isa akawaambia mfano mwinge, akasema: "Ufalme wa mbinguni unaweza kufanashwa na mtu aliyepanda mbegu nzuri katika shamba lake. 25 Lakini wakati kila mtu alipokuwa amelala, adui yake akaja na kupanda magugu katikati ya ngano, akaenda zake. 26 Ngano ilipoota na kutoa masuke, magugu nayo katika ufalme wa Baba yao. Yeye aliye na masikio, yakatokea. 27 "Watumishi wa yule mwenye shamba na asikie. 28 "Akawajibu, 'Adui ndiye alifanya jambo hili.' 'Wale watumishi wakamuuliza, 'Je, unataka twende tukayang'oe?' 29 "Lakini akasema, 'Hapana, msiyang'oe, kwa maana wakati mking'oa magugu mnawenza mkang'oa na ngano pamoja nayo. 30 vyote alivyokuwa navyo akainunua. 31 Akawaambia mfano mwinge, akasema, "Ufalme wa mbinguni ni kama punje ya haradali, ambayo mtu aliichukua, akaipanda shambani mwake. 32 Ingawa mbegu hiyo ni ndogo kuliko mbegu zote, lakini inapokua ni mmea mkubwa kiasi kikubwa cha unga hadi wote ukaumuka." 33 Akawaambia mfano mwinge, "Ufalme wa mbinguni unafanana na chachu ambayo mwanamke aliichukua akaichanganya katika kasi kikubwa cha unga hadi wote ukaumuka." 34 Isa alinena mambo haya yote kwa umati wa watu kwa mifano, wala hakuwaambia lolote pasipo mfano. 35 Hii iliwa illi kutimiza neno lililonenwa na nabii, aliposema: "Nitafunga kinywa changu niseme nao kuhubiri mambo yaliyofichika tangu wote, hawako hapa pamoja nasi? Mtu huyu

wa Adamu. 38 Shamba ni ulimwengu na mbegu nzuri ni wana wa ufalme. Magugu ni wana wa yule mwovu. 39 Yule adui aliyepanda magugu ni ibilisi. Mavuno ni mwisho wa dunia, nao wawunaji ni malaika. (aiōn g165) 40 "Kama vile magugu yang'olewavyo na kuchomwa motoni, ndivyo itakavyokuwa wakati wa mwisho wa dunia. (aiōn g165) 41 Mwana wa Adamu atawatuma malaika wake, nao watakusanya kutoka ufalme wake kila kitu kinachosababisha dhambi na watenda maovu wote. 42 Nao watawatupa katika meno. 43 Ndipo weny'e haki watang'aa kama jua 44 "Ufalme wa mbinguni unafanana na wakamjia na kumwambia, 'Bwana, si tulipanda mbegu hazina iliyofichwa shambani, ambayo mtu mmoja nzuri shambani mwako? Basi, magugu yametoka alipoiona akaificha tena. Kisha katika furaha yake, wapi?" 45 "Tena, ufalme wa mbinguni unafanana na lile shamba. 46 "Tena, ufalme wa mbinguni unafanana na mfanyabiashara aliyekuwa akitatufa lulu safi. 47 Alipoipata lulu moja ya thamani kubwa, alienda akauza mnawenza mkang'oa na ngano pamoja nayo. 48 Ulipoja, Acheni ngano na magugu vikue vyote pamoja hadi wakati wa mavuno. Wakati huo nitawaambia wawunaji wayakusanye magugu kwanza, wayafunge matita matita ili yachomwe moto; kisha wakusanye ngano na kuileta ghalani mwangu." 49 Hivi ndivyo wale samaki wabaya wakawatupa. 50 Nao watawatupa hao waovu na watu wenye haki. (aiōn g165) 51 Isa akauliza, "Je, mmeyaelewa haya kusaga meno." 52 Akawaambia, "Basi kila viota katika matawi yake." 53 Isa alipomaliza kutoa mifano hii, akaondoka. 54 Alipofika mji wa kwao, akawafundisha watu katika kutoka ghala yake mali mpya na mali ya zamani." 55 Huyu si yule mwana wa seremala? Mama sinagogi lao. Nao wakastaajabu, wakauliza, "Mtu huyu amepata wapi hekima hii na uwemo huu wa kufanya miujiza? 56 Nao dada zake wateze wapi basi mambo haya yote?" 57 Wakachukizwa wote, hawako hapa pamoja nasi? Mtu huyu amepata Wanafunzi wake wakamjia wakamwambia, "Tueleze wapi basi mambo haya yote?" 58 Lakini Isa akawaambia, "Nabii hakosi heshima, Akawaambia, "Aliyepanda mbegu nzuri ni Mwana isipokuwa katika nchi yake na nyumbani mwake."

Naye hakufanya miujiza mingi huko kwa sababu ya kutokuamini kwao.

14 Wakati huo, Mfalme Herode, mtawala wa Galilaya, alisikia habari za Isa, 2 akawaambia watumishi wake, "Huyu ni Yahya; amefufuka kutoka kwa wafu! Hii ndiyo sababu nguvu za kutenda miujiza zinafanya kazi ndani yake." 3 Herode alikuwa amemkamata Yahya, akamfunga na kumweka gerezani kwa sababu ya Herodia, mke wa Filipo, ndugu yake, 4 kwa kuwa Yahya alikuwa amemwambia Herode: "Si halali kwako kuwa na huyo mwanamke." 5 Herode alitaka sana kumuua Yahya, lakini akaogopa watu, kwa maana walimtambua kuwa ni nabii. 6 Katika siku ya kuadhimisha sikukuu ya kuzaliwa kwa Herode, binti Herodia alicheza mbele ya watu waliohudhuria. Alimfurahisha Herode sana, 7 kiasi kwamba aliahidi kwa kiapo kumpa huyo binti chochote angeomba. 8 Huyo binti, akiwa amechochewa na mama yake, akasema, "Nipe kichwa cha Yahya kwenye sinia." 9 Mfalme alisikitika, lakini kwa sababu ya viapo alivyoapa mbele ya wageni, akaamuru kwamba apatiwe ombi lake. 10 Hivyo akaagiza Yahya akatwe kichwa mle gerezani. 11 Kichwa chake kikaleta kwenye sinia, akapewa yule binti, naye akampelekea mama yake. 12 Wanafunzi wa Yahya wakaja na kuuchukua mwili wake, wakamzika. Kisha wakaenda wakamwambia Isa. 13 Isa aliposikia yaliyokuwa yametukia, aliondoka kwa chombo akaenda mahali pasipo na watu ili awe peke yake. Lakini watu walipopata habari, wakamfuta kwa miguu kupitia nchi kavu kutoka miji. 14 Isa alipofika kando ya bahari, aliona makundi makubwa ya watu, akawahurumia na akawaponya wagonjwa wao. 15 Ilipofika jioni, wanafunzi wake walienda kwake, wakamwambia, "Mahali hapa ni nyikani, na muda sasa umekwisha. Waage makundi ya watu ili waende zao vijijini wakajinunulie chakula." 16 Isa akawaambia, "Hakuna sababu ya wao kuondoka. Ninyi wapeni chakula." 17 Wakamjibu, "Tuna mikate mitano na samaki wawili ya kula!" 3 Isa akawajibu, "Mbona ninyi mnnavunja amri tu." 18 Akawaambia, "Nileteeni hivyo vitu hapa." 19 Isa akaagiza umati wa watu wakae chini kwenye nyasi. Akaichukua ile mikate mitano na wale samaki wawili, akainua macho yake akatazama mbinguni, akavibariki na kuimgea ile mikate. Kisha akawapa wanafunzi, nao wanafunzi wakawagawia ule umati. 20 Wote wakala, vilivyosalia, wakajaza vikapu kumi na viwili. 21 Idadi ya watu waliookula walikuwa wanaume wapatao elfu tano, bila kuhesabu wanawake na watoto. 22 Mara Isa akawaambia wanafunzi wake waingie katika mashua wamtangulie kwenda ng'ambo ya bahari, wakati ye ye aliikuwa akiaga ule umati. 23 Baada ya kuwaaga, akaenda zake mlimani peke yake kuomba. Jioni ilipofika, Isa alikuwa huko peke yake. 24 Wakati huo ile mashua ilikuwa mbali kutoka nchi kavu ikisukwasukwa na mawimbi, kwa sababu upepo ulikuwa wa mbisho. 25 Wakati wa zamu ya nne ya usiku, Isa akawaendea wanafunzi wake akiwa anatembea juu ya maji. 26 Wanafunzi wake walipomwona akitembea juu ya maji, waliingiwa na hofu kuu, wakasema, "Ni mzimu." Wakapiga yowe kwa kuogopa. 27 Lakini mara Isa akasema nao, akawaambia, "Jipeni moyo! Ni mimi. Msiogope." 28 Petro akamjibu, "Bwana Isa, ikiwa ni wewe, niambie nije kwako nikitembea juu ya maji." 29 Isa akamwambia, "Njoo." Basi Petro akatoka kwenye chombo, akatembea juu ya maji kumwelekea Isa. 30 Lakini alipoona upepo mkali alilingiwa na hofu, naye akaanza kuzama, akapaza sauti na kusema, "Bwana, niokoe!" 31 Mara Isa akaunyoosha mkono wake na kumshika, akamwambia, "Wewe mwenye imani haba, kwa nini uliona shaka?" 32 Nao walipoingia ndani ya mashua, upepo ukakoma. 33 Ndipo wote waliokuwa ndani ya ile mashua wakamwabudu Isa, wakisema, "Hakika, wewe ndiwe Mwana wa Mungu." 34 Walipokwisha kuvuka, wakafika nchi ya Genesareti. 35 Watu wa eneo lile walipomtambua Isa, walipeleka habari sehemu zote za jirani. Watu wakamletea wagonjwa wao wote, 36 wakamsihii awaruhusu wagonjwa waguse tu pindo la vazi lake, nao wote waliomgusa, wakaponya.

15 Ndipo baadhi ya Mafarisayo na walimu wa Torati wakamjija Isa kutoka Yerusalem na kumuuliza, 2 "Mbona wanafunzi wako wanakiuka mapokeo ya wazee? Kwa maana wao hawanawi mikono yao kabla ya kula!" 3 Isa akawajibu, "Mbona ninyi mnnavunja amri tu." 4 Kwa maana yake, na 'Yeyote amtukanaye baba yake au mama yako,' na, 'Kile ambacho ningewenza kukusaidia kimewekwa wakfu kwa Mungu,' 6 basi hana tena sababu ya kumheshimu

baba yake nacho. Basi kwa ajili ya mafundisho yenu mlimani, akaketi huko. **30** Umati mkubwa wa watu mnnavunja amri ya Mungu. **7** Ninyi wanafiki! Isaya wakamjia, wakiwaleta vilema, vipofu, viwete, bubu na alikuwa sawa alipotabiri juu yenu kwamba: **8** “Watu wengine wengi, wakawaweka miguuni pake; naye hawa huniheshimu kwa midomo yao, lakini miyo yao akawaponya. **31** Hao watu wakashangaa walipoona iko mbali nami. **9** Huniabudu bure; nayo mafundisho bubu wakisema, vilema wakipona, viwete wakitembea yao ni maagizo ya wanadamu tu.” **10** Isa akaita umati na vipofu wakiona, wakamtukuzu Mungu wa Israeli. wa watu waliokuwa hapo, akawaambia, “**Sikilizeni** **32** Kisha Isa akawaita wanafunzi wake, akawaambia, na mwelewe: **11** kinachomfanya mtu kuwa najisi “Ninahurumia umati huu wa watu, kwa sababu mbele za Mungu si kile kiingiacho kinywani mwake, sasa wamekuwa pamoja nami kwa muda wa siku bali ni kile kitokacho kinywani mwake.” **12** Kisha tatu, na hawana chakula chochote. Nami sipendi wanafunzi wake wakamjia na kumuuliza, “Je, unajua kuwaaga watu wakiwa na njaa, wasije wakazimia kwamba Mafarisayo walichukizwa sana waliposikia njiani.” **33** Wanafunzi wake wakasema, “Tutapata yale uliyosema?” **13** Akawaijibu, “Kila mmea ambao wapi mikate ya kutosha kulisha umati mkubwa namna Baba yangu wa mbinguni hakuupanda utang’olewa. hii, nasi tuko nyikani?” **34** Isa akawauliza, “Mnayo **14** Waacheni; wao ni viongozi vipofu, wanaongoza mikate mingapi?” Wakamjibu, “Tunayo mikate saba vipofu. Kama kipofu akimwongoza kipofu mwenzake, na visamaki vichache.” **35** Isa akaagiza watu wote wote wawili watatumkia shimihi.” **15** Petro akasema, waketi chini. **36** Kisha akachukua ile mikate saba na “Tueleze maana ya huu mfano.” **16** Isa akawauliza, “Je, wale samaki, naye akamshukuru Mungu, akavimega bado ninyi hamfahamu? **17** Je, hamwelewi kwamba na kuwapa wanafunzi wake, nao wakawapa watu. chochote kiingiacho kinywani huenda tumboni, na **37** Wote wakala na kushiba. Baadaye wanafunzi hatimaye hutolewa nje kikiwa uchafu? **18** Lakini wakakusanya vipande viliviyosalia, wakajaza vikapu kitokacho kinywani hutoka moyoni, na hiki ndicho saba. **38** Idadi ya watu walikuwa wanaume elfu nne, kimtiacho mtu unajisi. **19** Kwa maana ndani ya moyo bila kuhesabu wanawake na watoto. **39** Baada ya hutoka mawazo mabaya, uuaji, uzinzi, uasherati, kuaga umati wa watu, Isa alilingia katika mashua, wizi, ushahidi wa uongo na masingizio. **20** Haya ndio akaenda sehemu za Magadani. yamtiayo mtu unajisi; lakini kula bila kunawa mikono hakumtii mtu unajisi.” **21** Isa aliondoka mahali pale, akaenda sehemu za Tiro na Sidoni. **22** Mwanamke mmoja Mkanaani aliyeishi sehemu jirani na himo akaja kwake akilia, akasema, “Nihurumie, Ee Bwana, Mwana wa Daudi! Binti yangu amepagawa na pepo mchafu, na anateseka sana.” **23** Lakini Isa hakumjibu neno. Hivyo wanafunzi wake wakamwendea na kumsihi sana, wakisema, “Mwambie aende zake, kwa maana anaendelea kutupigia kelele.” **24** Isa akajibu, “Nimetumwa tu kwa ajili ya kondoo wa Israeli walipotea.” **25** Lakini yule mwanamke akaja, akapiga magoti mbele ya Isa, akasema, “Bwana, nisaidie!” **26** Isa akajibu, “Si haki kuchukua chakula cha watoto na kuwatupia mbwa.” **27** Yule mwanamke akajibu, “Ndiyo, Bwana, lakini hata mbwa hula makombo yanayoanguka kutoka kwa meza za bwana zao.” **28** Ndipo Isa akamwambia, “Mwanamke, imani yako ni kubwa! Iwe kwako kama unavyotaka.” Naye binti yake akapona tangu saa ile. **29** Isa akaondoka na kwenda kando ya Bahari ya Galilaya. Kisha akapanda

16 Mafarisayo na Masadukayo wakamjia Isa na kumjaribu kwa kumwomba awaoneshe ishara kutoka mbinguni. **2** Isa akawaijibu, “Ifikapo jioni, mnasema, ‘Hali ya hewa itakuwa nzuri, kwa kuwa anga ni nyekundu.’ **3** Nanyi wakati wa asubuhi mnasema, ‘Leo kutakuwa na dhoruba, kwa sababu anga ni nyekundu na mawingu yametanda.’ Mnajua jinsi ya kupambanua kule kuonekana kwa anga, lakini hamwezi kupambanua ishara za nyakati. **4** Kizazi kiou na cha uzinzi kinatafuta ishara, lakini hakitapewa ishara yoyote isipokuwa ishara ya Yona.” Isa akawaacha, akaenda zake. **5** Wanafunzi wake walipofika ng’ambo ya bahari, walikuwa wamesahau kuchukua mikate. **6** Isa akawaambia, “Jihadharini. Jilindeni na chachu ya Mafarisayo na ya Masadukayo.” **7** Wakajadiliana wao kwa wao, wakisema, “Ni kwa sababu hatukuleta mikate.” **8** Isa, akifahamu majadiliano yao, aksauliza, “Enyi wa imani haba! Mbona mnajadiliana mionganii mwenu kuhusu kutokuwa na mikate? **9** Je, bado hamwelewi? Je, hamkumbuki ile mikate mitano kwa watu elfu tano, na idadi ya

vikapu vilivyojaa mabaki mlivyokusanya? 10 Au ile mikate saba kwa watu elfu nne na idadi ya vikapu vilivyojaa mabaki mlivyokusanya? 11 Inakuwaje mnashindwa kuelewa kwamba nilikuwa sisemi nanyi habari za mikate? Jiliinden na chachu ya Mafarisayo na Masadukayo.” 12 Ndipo wakaelewa kwamba alikuwa hasemi kuhusu chachu ya kutengeneza mikate, bali kuhusu mafundisho ya Mafarisayo na Masadukayo. 13 Basi Isa alipofika katika eneo la Kaisaria-Filipi, akawaauliza wanafunzi wake, “Watuhusema kwamba mimi Mwana wa Adamu ni nani?” 14 Wakamjibu, “Baadhi husema ni Yahya; wengine husema ni Ilya; na bado wengine husema ni Yeremia au mmoja wa manabii.” 15 Akawauliza, “Je, ninymnasema mimi ni nani?” 16 Simoni Petro akamjibu, “Wewe ndiwe Al-Masihi, Mwana wa Mungu aliye hai.” 17 Naye Isa akamwambia, “Heri wewe, Simoni Bar-Yona, kwa maana hili halikufunuliwa kwako na mwanadamu, bali na Baba yangu aliye mbinguni. 18 Nami nakuambia, wewe ndiwe Petro na juu ya mwamba huu nitajenga jumuiya ya wafuasi wangu, hata malango ya Kuzimu hayataweza kuwashinda. (Hadës g86) 19 Nitakupa funguo za ufalme wa mbinguni, na lolote utakalolifunga duniani litakuwa limefungwa Mbinguni, nalo lolote utakalofungua duniani litakuwa limefunguliwa mbinguni.” 20 Kisha akawakataza wanafunzi wake wasimwambie mtu ye yeyote kwamba ye ye ndiye Al-Masihi. 21 Tangu wakati huo, Isa alianza kuwaeleza wanafunzi wake kwamba hana budi kwenda Yerusalem na kupata mateso mengi mikononi mwa wazee, viongozi wa makuhani, na walimu wa Torati, na kwamba itampasa auawe, lakini siku ya tatu kufufuliwa. 22 Petro akamchukua kando, akaanza kumkemea, akisema, “Haiwezekani, Bwana! Jambo hili kamwe halitakupata!” 23 Lakini Isa akageuka na kumwambia Petro, “Rudi nyuma yangu, Shetani! Wewe ni kikwazo kwangu. Moyo wako hauwazi yaliyo ya Mungu, bali ya wanadamu.” 24 Ndipo Isa akawaambia wanafunzi wake, “Mtu ye yeyote akitaka kunifuata, ni lazima ajikane mwenyewe, auchukue msalaba wake, anifuate. 25 Kwa maana ye yeyote anayetaka kuyaokoa maisha yake atayapoteza, lakini ye yeyote atakayeyapoteza maisha yake kwa ajili yangu atayapata. 26 Kwa maana itamfaidi mtu nini kuupata ulimwengu wote, lakini akayapoteza maisha yake? Au mtu atatoa nini badala ya nafsi yake? 27 Kwa

maana Mwana wa Adamu atakuja katika utukufu wa Baba yake pamoja na malaika wake, naye ndipo atakapomlipa kila mtu kwa kadiri ya matendo yake. 28 Nawaambia kweli, baadhi yenu hapa hawataonja mauti kabla ya kumwona Mwana wa Adamu akija katika ufalme wake.”

17 Siku sita baada ya jambo hili, Isa akawachukua Petro, Yakobo na Yohana ndugu yake Yakobo, akawapeleka juu ya mlima mrefu peke yao. 2 Wakiwa huko, Isa alibadiliika sura mbele yao. Uso wake ukang’aa kama jua na nguo zake zikawa nyeupe kama nuru. 3 Ghafula wakawatokea mbele yao Musa na Ilya, wakizungumza na Isa. 4 Ndipo Petro akamwambia Isa, “Bwana, ni vyema sisi tukae hapa. Ukitaka, nitafanya vibanda vitatu: kimoja chako, kingine cha Musa na kingine cha Ilya.” 5 Petro alipokuwa angali ananena, ghafula wingu lili long’aa likawafunika, na sauti ikatoka kwenye hilo wingu ikisema, “Huyu ni Mwanangu mpendwa. Ninapendezwa naye sana. Msikieni ye ye.” 6 Wanafunzi waliposikia haya, wakaanguka kifudifudi, wakajawa na hofu. 7 Lakini Isa akaja na kuwagusa, akawaambia, “Inukeni na wala msiogope.” 8 Walipoinua macho yao, hawakumwona mtu mwininge ye yeyote isipokuwa Isa. 9 Walipokuwa wakishuka kutoka mlimani, Isa akawaagiza, “Msimwambie mtu ye yeyote mambo mliyoyaona hapa, hadi Mwana wa Adamu atakapofufuliwa kutoka kwa wafu.” 10 Wale wanafunzi wakamuuliza, “Kwa nini basi walimu wa Torati husema kwamba ni lazima Ilya aje kwanza?” 11 Isa akawajibu, “Ni kweli, Ilya lazima aje kwanza, naye atatengeneza mambo yote. 12 Lakini nawaambia, Ilya amekwisha kuja, nao hawakuntambua, bali walimtendea kila kitu walichotaka. Vivyo hivyo Mwana wa Adamu pia atateswa mikononi mwao.” 13 Ndipo wale wanafunzi wakaelewa kuwa alikuwa anazungumza nao habari za Yahya. 14 Walipofika penye umati wa watu, mtu mmoja akamjia Isa na kupiga magoti mbele yake, akasema, 15 “Bwana, mhurumie mwanangu. Yeye ana kifafa na anateseka sana. Mara kwa mara huanguka kwenye moto au kwenye maji. 16 Nilimleta kwa wanafunzi wako, lakini hawakuweza kumponya.” 17 Isa akajibu, “Enyi kizazi kisichoamin na kilichopotoka! Nitakaa nanyi hadi lini? Nitawavumilia hadi lini? Mletoni mvulana hapa kwangu.” 18 Isa akamkemea yule pepo mchafu, akamtoka yule kijana, naye akapona tangu saa hiyo. 19 Kisha wanafunzi wakamwendea

Isa wakiwa peke yao, wakamuuliza, "Kwa nini sisi hatukuveza kumtoa?" 20 Akawajibu, "Kwa sababu ya imani yenu ndogo. Ninawaambia kweli, mkiwa na imani ndogo kama punje ya haradali, mtuaumbia mlima huu, 'Ondoka hapa uende pale,' nao utaondoka. Wala hakutakuwa na jambo lisilowezekana kwenu. [21 Lakini hali kama hii haitoki ila kwa kuomba na kufunga.]" 22 Siku moja walipokuwa pamoja huko Galilaya, Isa akaawaambia, "Mwana wa Adamu atasalitiwa na kutiwa mikononi mwa watu. 23 Nao watamuua, lakini siku ya tatu atafufuliwa." Wanafunzi wakahuzuniaka sana. 24 Baada ya Isa na wanafunzi wake kufika Kapernaumu, wakusanya kodi ya Hekalu wakamjia Petro na kumuuliza, "Je, Mwalimu wenu halipi kodi ya Hekalu?" 25 Petro akajibu, "Ndiyo, yeeye hulipa." Petro aliporudi nyumbani, Isa akawa aliyepotea? 26 Petro akamjibu, "Kutoka kwa watu wengine." Isa akamwambia, "Kwa akikukosea, nenda ukamwoneshe kosa lake, katihyo watoto wao wamesamehewa. 27 Lakini ili yenu ninyi wawili peke yenu. Akikusikiliza, utakuwatusije tukawaudhi, nenda baharini ukatupendoana. Mchukue samaki wa kwanza utakayemvua. Fungua kinywa chake nawe utakuta humo fedha, ichukue ukalipe kodi yako na yangu."

18 Wakati huo, wanafunzi wakamjia Isa na kumuuliza, "Je, nani aliye mkuu kuliko wote katika ufalme wa mbinguni?" 2 Isa akamwitia mtoto mdogo na kumsimamisha katikati yao. 3 Naye akasema: "Amin, nawaambia, msipoongoka na kuwakama watoto wadogo, kamwe hamtaingia katika ufalme wa mbinguni. 4 Kwa hiyo mtu ye yeyote anyenyekaeye kama huyu mtoto, ndiye aliye mkuu kuliko wote katika ufalme wa mbinguni. 5 "Yeyote amkaribishaye mtoto mdogo kama huyu kwa Jina langu, anikaribisha mimi. 6 "Lakini kama mtu ye yeyote akimsababisha mmoja wa hawa wadogo wanaoniamini kutenda dhambi, ingekuwa bora kwake afungiwe jiwe kubwa la kusagia shingoni mwake, na kutoswa katika kilindi cha bahari. 7 "Ole kwa ulimwengu kwa sababu ya mambo yanayosababisha watu kutenda dhambi! Mambo hayo lazima yawepo, lakini ole wake mtu yule ambaye huyasababisha. 8 Ikiwa mkuu wako au mguu wako unakusababisha utende dhambi, ukate na uuutope mbali. Ni afadhalii

kwako kuingia katika uzima ukiwa huna mkuonmmoja au mguu mmoja, kuliko kuwa na mikonomiwili au miguu miwili, na kutupwa katika moto wa mille. (aiōnios g166) 9 Nalo jicho lako likusababisha kutenda dhambi, ling'oe, ulitupe mbali. Ni afadhalii kwako kuingia katika uzima ukiwa na jicho moja, kuliko kuwa na macho mawili lakini ukatupwa katika moto wa Jehanamu. (Geenna g1067) 10 "Chungeni ili msimdhara mmoja wa hawa wadogo. Kwa maana nawaambia, malaika wao mbinguni daima wanauona uso wa Baba yangu aliye mbinguni. [11 Kwa maana Mwana wa Adamu alikuja kuokoa kile kilichopotea.] 12 "Mwaonaje? Ikiwa mtu ana kondoo mia moja, na mmoja wao akapotea, je, hatawaacha wale tisini halipi kodi ya Hekalu?" 13 Naye akishampata, amin, nawaambia, wa kwanza kulizungumzia, akamuuliza, "Unaonaje hufurahi zaidi kwa ajili ya huyo kondoo mmoja Simoni? Wafalme wa dunia hupokea ushuru na kodi kuliko wale tisini na tisa ambaa hawakupotea. 14 kutoka kwa nani? Je, ni kutoka kwa watoto wao Vivyo hivyo, Baba yenu wa mbinguni hapendi hata au kutoka kwa watu wengine?" 15 "Ndugu yako 'Kutoka kwa watu wengine.' Isa akamwambia, "Kwa akikukosea, nenda ukamwoneshe kosa lake, katihyo watoto wao wamesamehewa. 16 Lakini ili yenu ninyi wawili peke yenu. Akikusikiliza, utakuwatusije umempata tena ndugu yako. 17 Akikataa kuwasikiliza hao, waambieni kundi lenu la waumini. Naye akikataa hata kuwasikiliza kundi la waumini, basi awe kwenu kama mtu asiyeamini au mitoza ushuru. 18 "Amin, nawaambia, lolote mtakalolifunga duniani litakuwa limefungwa mbinguni, na lolote mtakalolifunga duniani litakuwa limefunguliwa mbinguni. 19 "Tena nawaambia, ikiwa wawili wenu watakubaliana duniani kuhusu jambo lolote watakaloomba, watatendewa na Baba yangu aliye mbinguni. 20 Kwa kuwa wanapokusanyika pamoja watu wawili au watatu kwa Jina langu, mimi nikopo hapo pamoja nao." 21 Kisha Petro akamwenda Isa na kumuuliza, "Bwana, ni mara ngapi nimsamehe ndugu yangu akinikosea? Hadi mara saba?" 22 Isa akamjibu, "Sikuambii hata mara saba, bali hata saba mara sabini. 23 "Kwa hiyo ufalme wa mbinguni unawenza kufananishwa na mfalme aliyetaka kufanya hesabu zake za fedha na watumishi wake. 24 Alipoanza kufanya hesabu zake, mtu mmoja aliyekuwa anadaiwa talanta elfu kumi aliletwa kwake. 25 Kwa kuwa alikuwa hawezu kulipa deni hilo, bwana

wake akaamuru kwamba auzwe, yeYe, mkewe, kwa sababu ya uasherati naye akaoa mke mwinge, watoto wake na vyote alivyokuwa navyo, ili lile deni anazini. Naye amoaye yule mwanamke aliyeachwa lipate kulipwa. 26 "Yule mtumishi akampigia magoti, pia anazini." 10 Wanafunzi wake wakamwambia, akamsihi yule bwana akisema, 'Naomba univumilie, "Kama hali ndiyo hii kat i ya mume na mke, ni afadhal nami nitakulipa deni lako lote.' 27 Yule bwana wa huyo mtu asioe!" 11 Isa akawaambia, "Si watu wote mtumishi akamwonea huruma, akafuta deni lake lote, wanaoweza kupokea neno hili, isipokuwa wale tu akamwacha aende zake. 28 "Lakini yule mtumishi waliojaliwa na Mungu. 12 Kwa maana wengine ni alipokuwa anatoka nje, akakutana na mtumishi matowashi kwa sababu wamezaliwa hivyo; wengine mwenzake aliyekuwa amemkopesha dinari mia moja. wamefanywa matowashi na wanadamu; na wengine Akamkamata, akamkaba koo akimwambia, 'Nilipe kile wamejifanya matowashi kwa ajili ya ufalme wa ninachokudai!' 29 "Yule mtumishi mwenzake akapiga mbinguni. YeYe aezaye kulipokea neno hili na magoti akamsihi akisema, 'Naomba univumilie, nami alipokee.' 13 Kisha watoto wadogo wakaletwa kwa Isa nitakulipa deni lako lote.' 30 "Lakini akakataa. ili aweke mikono yake juu yao na awaombee. Lakini Badala yake, alienda akamtupa gerezani hata wanafunzi wake wakawakemea wale waliowaleta. atakapolipa hilo deni. 31 Watumishi wenzake 14 Isa akasema, "Waachen i watoto wadogo waje walipoona haya yaliyotukia wakaudhika sana, nao kwangu, wala msiwazuie, kwa maana ufalme wa wakaenda na kumwambia bwana wao kila kitu mbinguni ni wa wale walio kama hawa." 15 Naye kilichokuwa kimetukia. 32 "Yule bwana akamwita yule akaweka mikono yake juu yao, na akaondoka huko. mtumishi akamwambia, 'Wewe mtumishi mwovu! 16 Mtu mmoja akamjia Isa na kumuuliza, "Mwalimu Mimi nilikusamehe deni lako lote uliponishi. 33 Je, haikukupasa kumhurumia mtumishi mwenzako kama mimi niliyoyokuhurumia wewe?' 34 Kwa hasira, yule bwana wake akamtaa yule mtumishi mikononi mwa askari wa gereza ili ateswe hadi atakapolipa yote aliyo kuwa anadaiwa. 35 "Hivi ndivyo Baba yangu wa mbinguni atakavyomfanyia kila mmoja wenu ikiwa hatamsamehe ndugu yake kutoka moyoni mwake."

19 Isa alipomaliza kusema maneno haya, aliondoka

Galilaya, akaenda sehemu za Yudea, ng'ambo ya Yordani. 2 Umati mkubwa wa watu wakamfuata, naye akawaponya huko. 3 Baadhi ya Mafarisayo wakamjia ili kumjaribu, wakamuuliza, "Ni halali mtu kumwacha mke wake kwa sababu yoyote?" 4 Akawajibu, "Je, hamkusoma kwamba hapo mwanzo Muumba aliwaumba mwanaume na mwanamke, 5 naye akasema, 'Kwa sababu hii mwanaume atamwacha baba yake na mama yake, naye ataambatana na mkewe, na hao wawili watakuwa mwili mmoja?' 6 Hivyo si wawili tena, bali mwili mmoja. Kwa hiyo alichokiunganisha Mungu, mwanadamu asikitengenishe." 7 Wakamuuliza, "Kwa nini basi Musa aliagiza mtu kumpa mkewe hati ya talaka na kumwacha?" 8 Isa akawajibu, "Musa aliwaruhusu kuwaacha wake zenu kwa sababu ya ugumu wa miyo yenu. Lakini tangu mwanzo haikuwa hivyo. 9 Mimi nawaambia, yeYote amwachaye mkewe isipokuwa

mwema, nifanye jambo gani jema ili nipate uzima wa milele?" (aiōnios g166) 17 Isa akamjibu, "Mboma unaniuliza habari ya mema? Aliye mwema ni Mmoja tu. Lakini ukitaka kuingia uzimani, zitii amri." 18 Yule mtu akamuuliza, "Amri zipi?" Isa akamjibu, "Usiue, usizini, usiibe, usishuhudie uongo, 19 waheshimu baba yako na mama yako, na umpende jirani yako kama nafsi yako." 20 Yule kijana akasema, "Hizi zote nimezishika. Je, bado nimepungukiwa na nini?" 21 Isa akamwambia, "Ukitaka kuwa mkamiliu, nenda, ukauze vitu vyote ulivyo navyo, na hizo fedha uwape maskini, nawe utakuwa na hazina mbinguni. Kisha njoo, unifuate." 22 Yule kijana aliposikia hayo, akaenda zake kwa huzuni, kwa sababu alikuwa na mali nyangi. 23 Ndipo Isa akawaambia wanafunzi wake, "Amin, nawaambia, itakuwa vigumu kwa mtu tajiri kuingia katika ufalme wa mbinguni. 24 Tena nawaambia, ni rahisi zaidi kwa ngamia kupita kwenye tundu la sindano kuliko mtu tajiri kuingia katika ufalme wa Mungu." 25 Wanafunzi wake waliposikia haya, walishangaa sana na kuuliza, "Ni nani basi aezaye kuokoka?" 26 Lakini Isa akawatazama, akawaambia, "Kwa mwanadamu jambo hili haliwezekani, lakini mambo yote yanawezekana kwa Mungu." 27 Ndipo Petro akamjibu, "Tazama, sisi tumeacha kila kitu na kukufuata! Tutapata nini basi?" 28 Isa akawaambia, "Amin, nawaambia, wakati wa kufanywa upya vitu

vyote, Mwana wa Adamu atakapoketi kwenye kitimwenyewe? Au unaona vivu kwa kuwa nimekuwachake kitukufu cha enzi, ninyi milionifuata pia mtaketi mkarimu?" 16 "Vivyo hivyo, wa mwisho watakuwa wakatika viti kumi na viwili nya utawala, mkiyahukumu makabila kumi na mawili ya Israeli. 29 Kila mtu aliyeacha nyumba, au ndugu zake wa kiume au wa kike, baba au mama, watoto au mashamba kwa ajili yangu, atapokea mara mia zaidi ya hayo, na ataurithi uzima wa milele. (aiōnios g166) 30 Lakini wengi walio wa kwanza watakuwa wa mwisho, na walio wa mwisho watakuwa wa kwanza.

20 "Kwa maana ufalme wa mbinguni unafanana na

mtu mwenye shamba aliyetoka alfajiri kwenda kuajiri vibarua kufanya kazi katika shamba lake la mizabibu. 2 Baada ya kukubaliana na hao vibarua kuwalipa ujira wa dinari moja kwa siku, akawapeleka kwenye shamba lake la mizabibu. 3 "Mnamo saa tatu akatoka tena, akawakuta wengine wamesimama sokoni bila kazi. 4 Akawaambia, 'Ninyi nanyi nendeni mkafanye kazi katika shamba langu la mizabibu, nami nitawalipa chochote kilicho haki yenu.' 5 Hivyo basi wakaenda. "Akatoka tena mnamo saa sita na pia saa tisa akafanya vivyo hivyo. 6 Mnamo saa kumi na moja akatoka tena akawakuta wengine bado wamesimama bila kazi. Akawaauliza, 'Kwa nini mmesimama hapa kutwa nzima pasipo kufanya kazi?' 7 "Wakamjibu, 'Ni kwa sababu hakuna yejote aliyetuajiri.' "Akawaambia, 'Ninyi nanyi nendeni mkafanye kazi katika shamba langu la mizabibu.' 8 "Ilipofika jioni, yule mwenye shamba la mizabibu akamwambia msimamizi, 'Waite hao vibarua na uwalipe ujira wao, ukianzia na wale walioajiriwa mwisho na kuishia na wale walioajiriwa kwanza.' 9 "Wale vibarua walioajiriwa saa kumi na moja wakaja, na kila mmoja wao akapokea dinari moja. 10 Hivyo wale walioajiriwa kwanza walipofika, walidhani watalipwa zaidi. Lakini kila mmoja wao pia alipokea dinari moja. 11 Walipoipokea, wakaanza kulalamika dhidi ya yule mwenye shamba, 12 wakisema, 'Hawa watu walioajiriwa mwisho wamefanya kazi kwa muda wa saa moja tu, nawe umewafanya sawa na sisi ambaa tumestahimili taabu na joto lote la mchana kutwa?' 13 "Yule mwenye shamba akamjibu mmoja wao, 'Rafiki, sijakudhulumu. Je, hukukubaliana nami kwa ujira wa kawaida wa dinari moja? 14 Chukua ujira wako na uende. Mimi nimeamua kumlipa huyu mtu aliyeajiriwa mwisho kama niliyokupa wewe. 15 Je, sina haki ya kufanya kile nitakacho na mali yangu

mwanza, na wa kwanza watakuwa wa mwisho." 17 Basi Isa alipokuwa anapanda kwenda Yerusalem, aliwaita kando wale wanafunzi kumi na wawili na kuwaambia, 18 "Tunapanda kwenda Yerusalem, na Mwana wa Adamu atatiwa mikononi mwa viongozi wa makuhani na walimu wa Torati. Nao watamhukumu kifo 19 na kumtia mikononi mwa watu wa Mataifa ili wamdhihaki na kumpiga mijeledi na kumsulubisha msalabani. Naye atafufuliwa siku ya tatu!" 20 Kisha mama yao wana wa Zebedayo akamjija Isa pamoja na wanawe, naye akapiga magoti mbele yake, akamwomba Isa amfanyie jambo fulani. 21 Isa akamuuliza, "Unataka nini?" Akajibu, "Tafadhali, wajalie wanangu hawa ili mmoja aketi upande wako wa kuume, na mwininge upande wako wa kushoto katika ufalme wako." 22 Isa akawaambia, "Ninyi hamjui mnaloliombia. Je, mnawenza kukinywea kikombe nitakachonywea mimi?" Wakajibu, "Tunaweza." 23 Isa akawaambia, "Kwa kweli kikombe changu mtakinywea, lakini kuketi upande wangu wa kuume au wa kushoto si langu mimi kuwapa. Nafasi hizo ni za wale ambaa wameandaliwa na Baba yangu." 24 Wale wanafunzi wengine kumi waliposikia haya, waliwakasirikia hao ndugu wawili. 25 Lakini Isa akawaita wote pamoja na kuwaambia, "Mnafahamu kuwa watawala wa watu wa Mataifa huwatawala kwa nguvu, nao wenye vyeo huonesha mamlaka yao. 26 Isiwe hivyo kwenu. Badala yake, yejote anayetaka kuwa mkuu mionganoni mwenu hana budi kuwa mtumishi wenu, 27 naye anayetaka kuwa wa kwanza mionganoni mwenu hana budi kuwa mtumwa wenu: 28 kama vile Mwana wa Adamu hakuja kutumikiwa, bali kutumika na kuutoa uhai wake uwe fidia kwa ajili ya wengi." 29 Isa na wanafunzi wake walipokuwa wakiondoka Yeriko, umati mkubwa wa watu wakamfuata. 30 Vipofu wawili walikuwa wameketi kando ya barabara. Waliposikia kwamba Isa alikuwa anapita, wakapaza sauti wakisema, "Bwana Isa, Mwana wa Daudi, tuhurumie!" 31 Umati wa watu wakawakemea na kuwaambia wanyamaze, lakini wao wakazidi kupaza sauti wakisema, "Bwana Isa, Mwana wa Daudi, tuhurumie." 32 Isa akasimama na kuwaita, akawaauliza, "Mnataka niwafanyie nini?" 33 Wakamjibu, "Bwana, tunataka kuona." 34 Isa

akawahurumia na kuwagusa macho yao. Mara macho yao yakapata kuona, nao wakamfuata.

21 Walipokaribia Yerusalem, wakafika Bethfage katika Mlima wa Mizeituni. Ndipo Isa akawatumwa wanafunzi wake wawili, 2 akawaambia, "Nendeni katika kijiji kilicho mbele yenu, nanyi mtampata punda amefungwa hapo, na mwana-punda pamoja naye. Wafungueni na mniletee. 3 Mtu yejote akiwasemesha lolote, mwambieni kwamba Bwana ana haja nao, naye atawaruhusu mwalete mara moja." 4 Haya yalitukia ili litimie neno lililonenwa na nabii, aliposema: 5 "Mwambieni Binti Sayuni, 'Tazama, mfalme wako anakuja kwako, ni mpole, naye amepanda punda, juu ya mwana-punda, mtoto wa punda.'" 6 Wale wanafunzi wakaenda, wakafanya kama Isa alivyokuwa amewaaqiza. 7 Wakamleta yule punda na mwana-punda, nao wakatandika mavazi yao juu ya hao punda, naye Isa akaketi juu yake. 8 Umati mkubwa wa watu wakatandaza mavazi yao barabarani, na wengine wakakata matawi kwenye miti, wakayatandaza barabarani. 9 Wale umati wa watu waliomtangulia na wale waliomfuata wakapaza sauti na kusema, "Hosana, Mwana wa Daudi!" "Amebarikiwa yeje ajaye kwa Jina la Mwenyezi Mungu!" "Hosana juu mbinguni!" 10 Isa alipoingia Yerusalem, mji wote ukataharuki, watu wakauliza, "Huyu ni nani?" 11 Wale umati wa watu wakajibu, "Huyu ni Isa, yule nabii kutoka Nasiri ya Galilaya." 12 Isa akaingia katika eneo la Hekalu na kuwafukuza wote waliokuwa wakinunua na kuuza vitu Hekaluni. Akazipindua meza za wale waliokuwa wakibadilisha fedha, na pia viti vya wale waliokuwa wakiiza njiwa. 13 Akawaambia, "Imeandikwa, 'Nyumba yangu itaitwa nyumba ya sala,' lakini ninyi mmeifanya kuwa pango la wanyang'anyi." 14 Vipofu na vilema wakawendea kule Hekaluni, naye akawaponya. 15 Lakini viongozi wa makuhani na walimu wa Torati walipoona mambo ya ajabu aliyofanya, na kuwasikia watoto wakishangilia katika eneo la Hekalu, wakisema, "Hosana Mwana wa Daudi," walikasirika. 16 Wakamuuliza Isa, "Je, unasikia hayo hawa wanayosema?" Akawajibu, "Naam; kwani hamkusoma, "Midomoni mwa watoto wachanga na wanaonyonya umeamuru sifa?" 17 Akawaacha, akatoka nje ya mji, akaenda hadi Bethania, akalala huko. 18 Asubuhi na mapema, Isa alipokuwa akirudi mjini, alikuwa na njaa. **19** Akuona mtini kando

ya barabara, naye akaukaribia, lakini hakupata tunda lolote ila majani. Ndipo akauambia, "Wewe usizae matunda tena kamwe!" Papo hapo ule mtini ukanyauka. (aiōn g165) 20 Wanafunzi wake walipoona jambo hili, wakashangaa, wakamuuliza, "Imekuwaje mtini huu kunyauka ghafula?" 21 Isa akawajibu, "Amin, nawaambia, mkiwa na imani wala msiwe na shaka, si kwamba mtaweza kufanya tu yale yaliyofanyika kwa huu mtini, bali hata mkiuambia huu mlima, 'Ng'oka, ukatupwe baharini,' litafanyika. 22 Yoyote mtakayoyaomba mkisali na mkiamini, mtayapokea." 23 Isa alipoingia Hekaluni, viongozi wa makuhani na wazee wa watu wakamjia alipokuwa anafundisha, wakamuuliza, "Unafanya mambo haya kwa mamlaka gani? Na ni nani aliyekupa mamlaka haya?" 24 Isa akawajibu, "Nami nitawauliza swali moja. Mkinijibu, nitawaambia ni kwa mamlaka gani ninafanya mambo haya. 25 Je, ubatizo wa Yahya ultoka wapi? Ultoka mbinguni au kwa wanadamu?" Wakahojiana wao kwa wao na kusema, "Tukisema, 'Ultoka mbinguni,' atatuuliza, 'Mbona basi hamkumwamini?' 26 Lakini tukisema, 'Ultoka kwa wanadamu,' tunawaogopa hawa watu, maana wote wanamtambua Yahya kuwa ni nabii." 27 Hivyo basi wakamjibu Isa, "Sisi hatujui." Naye akawaambia, "Wala mimi sitawaambia ni kwa mamlaka gani ninatenda mambo haya. 28 "Lakini mwaonaje? Mtu mmoja alikuwa na wana wawili. Akamwendea yule wa kwanza akamwambia, 'Mwanangu, nenda ukafanye kazi kwenye shamba la mizabibu leo.' 29 "Yule mwanawе akamjibu 'Mimi sitaenda.' Baadaye akabadili mawazo yake akaenda. 30 "Kisha yule baba akamwendea yule mwanawе mwingine, akamwambia vilevile. Yeye akajibu, 'Nitaenda, bwana,' lakini hakuenda. 31 "Ni yupi kati yao hao wawili aliyetimiza kile alichotaka baba yake?" Wakamjibu, "Ni yule wa kwanza." Isa akawaambia, "Amin, amin nawaambia, watoza ushuru na makahaba wanawatangulia kuingia katika ufalme wa Mungu. 32 Kwa maana Yahya alikuja kwenu kwaonesha njia ya haki, lakini hamkumsadiki, lakini watoza ushuru na makahaba wakamsadiki. Nanyi hata mlipoona hayo, baadaye hamkutubu na kumsadiki. 33 "Sikilizeni mfano mwingine: Kulikuwa na mtu mmoja mwenye shamba ambaye alipanda shamba la mizabibu. Akajenga ukuta kulizunguka, akatengeneza shinikizo la kukamulia zabibu ndani

yake, na akajenga mnara wa ulinzi. Kisha akalikodisha biashara zake. 6 Wengine wao wakawakamata hilo shamba la mizabibu kwa wakulima fulani, naye wale watumishi wake, wakawatesa na kuwaua. 7 akaondoka, akasafiri hadi nchi nyngine. 34 Wakati Yule mfalme akakasirika sana, akapeleka jeshi lake wa mavuno ulipokaribia, akawatuma watumishi wake likawaangamiza wale wauaji na kuuteketeza mji kwa hao wapangaji ili kukusanya matunda yake. 35 wao kwa moto. 8 "Kisha akawaambia watumishi "Wale wapangaji wakawakamata wale watumishi, wake, 'Karamu ya arusi imeshakuwa tayari, lakini wakampiga mmoja, wakamuua mwингine, na yule wale nilioaalika hawakustahili kuja. 9 Kwa hiyo wa tatu wakampiga mawe. 36 Kisha akawatuma nendeni katika njia panda mkamwalike karamuni watumishi wengine kwao, wengi kuliko wale wa yejote mtakayemwona.' 10 Wale watumishi wakaenda kwanza, nao wale wapangaji wakawatendea vilevile. barabarani, wakawakusanya watu wote walioawaona, 37 Mwisho wa yote, akamtuma mwanawewe kwao, wema na wabaya. Ukumbi wa arusi ukajaa wageni. akisema, 'Watamheshimu mwanangu.' 38 "Lakini wale 11 "Lakini mfalme alipoingia ndani ili kuwaona wageni, wapangaji walipomwona mwanawewe, wakasemezana akamwona mle mtu mmoja ambaye hakuwa amevaa wao kwa wao, 'Huyu ndiye mrithi. Njooni tumuuve, vazi la arusi. 12 Mfalme akamuuliza, 'Rafiki, uliingiae ili tuchukue urithi wake.' 39 Hivyo wakamchukua, humu bila vazi la arusi?" Yule mtu hakuwa na la wakamtupa nje ya shamba la mizabibu, wakamuua. 40 kusema. 13 "Ndipo mfalme akawaambia watumishi "Basi huyo mwenye shamba la mizabibu atakapokuja, wake, 'Mfungeni mikono na miguu mkamtupe nje, atawafanya nini hao wakulima?" 41 Wakamjibu, "Kwa kwenye giza. Huko kutakuwa na kilio na kusaga hasira kuu, atawaangamiza kabisa hao wadhalimu meno.' 14 "Kwa maana walioitwa ni wengi, lakini na kulipangisha shamba lake la mizabibu kwa walioeuliwa ni wachache." 15 Ndipo Mafarisayo wakulima wengine ambaa watampatia fungu lake la wakatoka nje wakaandaa mpango wa kumtega matunda wakati wa mavuno." 42 Isa akawaambia, Isa katika maneno yake. 16 Wakatuma wanafunzi "Je, hamjasoma katika Maandiko kwamba: "Jiwe wao pamoja na Maherode kwake. Nao wakasema, walilolikataa waashi limekuwa jiwe kuu la pembeni. "Mwalimu, tunajua kwamba wewe ni mtu mwadilifu Mwenyezi Mungu ndiye alitenda jambo hili, nalo na unafundisha njia ya Mungu katika kweli bila ni la kushangaza machoni petu?" 43 "Kwa hiyo kuyumbishwa na mtu wala kuonesha upendeleo. 17 ninawaambia, ufalme wa Mungu utaondolewa kwenu Tuambie basi, wewe unaonaje? Je, ni halali kulipa na kupewa watu wengine wawezao kuzaa matunda kodi kwa Kaisari, au la?" 18 Lakini Isa alifahamu yake. 44 Yeye aangukaye juu ya jiwe hili atavunjika kusudi lao mbaya, akawaambia, "Enyi wanafiki, kwa vipande vipande, lakini yule litakayemwangukia nini mnajaribu kunitega? 19 Nionesheni hiyo sarafu atasagwa kabisa." 45 Viongozi wa makuhani na inayotumika kwa kulipia kodi." Wakamletea dinari. 20 Mafarisayo waliposikia mifano ya Isa, walitambua Nayé akawaauliza, "Sura hii ni ya nani? Na maandishi kuwa alikuwa akiwasema wao. 46 Wakatafuta njia ya haya ni ya nani?" 21 Wakamjibu, "Ni vya Kaisari." kumkamata, lakini wakaogopa umati wa watu, kwa Basi Isa akawaambia, "Mpeni Kaisari kilicho cha Kaisari, naye Mungu mpeni kilicho cha Mungu." 22 Waliposikia hili, wakashangaa. Hivyo wakamwacha, wakaenda zao. 23 Siku hiyo hiyo Masadukayo, wale wasemao kuwa hakuna ufufuo wa wafu, wakamjia Isa na kumuuliza swalii, wakisema, 24 "Mwalimu, Musa alisema, 'Mtu akifa bila kuwa na watoto, ndugu yake inampasa amwoe huyo mjane ili ampatie watoto huyo nduguye aliyekufa.' 25 Basi palikuwa na ndugu saba mionganii mwetu. Yule wa kwanza akaao mke, naye akafa, na kwa kuwa hakuwa na watoto, akamwachia nduguye yule mjane. 26 Ikatokea vivyo hivyo kwa yule ndugu wa pili, na wa tatu,

22 Isa akasema nao tena kwa mifano, akawaambia,
2 "Ufalme wa mbinguni unaweza kufananishwa na mfalme mmoja aliyemwandalia mwanawewe karamu ya arusi. 3 Akawatuma watumishi wake kuwaita wale waliokuwa wamealikwa karamuni, lakini wakakataa kuja. 4 "Kisha akawatuma watumishi wengine akisema, 'Waambieni wale walioalikwa kwamba nimeandaa chakula. Nimekwisha kuchinja mafahali wangu na vinono, karamu iko tayari. Karibuni kwa karamu ya arusi.' 5 "Lakini hawakuzingatia, wakaenda zao: huyu shambani mwake na mwингine kwenye

hadi wote saba. 27 Hatimaye, yule mwanamke naye yote ili waonekane na watu. Hupanua vikasha vyao akafa. 28 Sasa basi, siku ya ufufuo, ye ye atakuwa vyenyenye maandiko ya sheria na kurefusha matamvua mke wa nani mionganoni mwa wale ndugu saba, kwa ya mavazi yao. 6 Wanapenda kukalia viti nya heshima kuwa wote walikuwa wamemwoa huyo mwanamke?" katika karamu, na vile viti maalum sana katika 29 Isa akawajibju, "Mwapotoka kwa sababu hamjui masinagogi. 7 Hupenda kusalimiwa masokoni na Maandiko wala uweza wa Mungu. 30 Wakati wa kutaka watu wawaite 'Mwalimu.' 8 'Lakini ninyi ufufuo, watu hawataaoa wala kuolewa, bali watakuwa msiiitwe 'Mwalimu,' kwa sababu mnaye Bwana mmoja kama malaika wa mbinguni. 31 Lakini kuhusu ufufuo na ninyi nyote ni ndugu. 9 Nanyi msimwite mtu wa wafu, hamjasoma kile Mungu alichowaambia, ye yote 'Baba,' hapa duniani, kwa maana mnaye kwamba, 32 'Mimi ni Mungu wa Ibrahim, Mungu Baba mmoja, naye yuko mbinguni. 10 Wala msiiitwe wa Isaka, na Mungu wa Yakobo?' Yeye si Mungu 'Mwalimu,' kwa maana mnaye mwalimu mmoja tu, wa wafu, bali ni Mungu wa walio hai." 33 Wale ndiye Al-Masihi. 11 Yeye aliye mkuu kuliko ninyi nyote umati wa watu waliposikia hayo, walishangaa sana mionganoni mwenu atakuwa mtumishi wenu. 12 Kwa kwa mafundisho yake. 34 Mafarisayo waliposikia kuwa ye yote anayejikweza atashushwa, na ye yote kwamba Isa alikuwa amewanyamazisha Masadukayo, anayejinyenyekeza atakwezwa. 13 "Lakini ole wenu, Mafarisayo wakakusanya pamoja. 35 Mmoja wao, walimu wa Torati na Mafarisayo, enyi wanafiki! Kwa mtaalamu wa Torati, akamuuliza swali ili kumjaribu, maana mnawafungia watu milango ya ufalme wa akisema, 36 "Mwalimu, ni amri ipi katika Torati iliyo kuu mbinguni. Ninyi wenyewe hamuingii humo, nao wale kuliko zote?" 37 Isa akamjibju, "Mpende Mwenyezi wanaotaka kuingia mnawazuia. [14 Ole wenu walimu Mungu, Mungu wako, kwa moyo wako wote na kwa wa Torati na Mafarisayo, enyi wanafiki! Mnakula roho yako yote na kwa akili zako zote.' 38 Hii ndiyo katika nyumba za wajane, nanyi kwa kujifanya kuwa amri iliyo kuu, tena ni ya kwanza. 39 Nayo ya pilii ni wema, mnasali sala ndefu. Kwa hiyo hukumu yenu kama hiyo, nayo ni hii: 'Mpende jirani yako kama itakuwa kuu zaidi.] 15 "Ole wenu walimu wa Torati na nafsi yako.' 40 Amri hizi mbili ndizo msingi wa Torati na Manabii." 41 Mafarisayo wakiwa wamekusanya nchi kavu ili kumfanya mtu mmoja mwongofu, lakini pamoja, Isa akawauliza, 42 "Mnaonaje kuhusu Al-Masihi? Yeye ni mwana wa nani?" Wakamjibju, "Yeye mara mbili kuliko ninyi! (Geenna g1067) 16 "Ole wenu, ni mwana wa Daudi." 43 Akawaambia, "Inakuwaje viongozi vipofu! Ninyi mwasema, 'Mtu akiapa kwa basi kwamba Daudi, akinena kwa kuongozwa na Hekalu, kiapo hicho si kitu; lakini mtu akiapa kwa Roho wa Mungu, anamwita Al-Masihi 'Bwana'? Kwa dhahabu ya Hekalu, amefungwa kwa kiapo chake.' maana asema, 44 "Mwenyezi Mungu alimwambia 17 Ninyi vipofu wapumbawu! Ni kipi kilicho kikuu zaidi: Bwana wangu: "Keti mkono wangu wa kuume, hadi ni ile dhahabu, au ni lile Hekalu linaloifanya hiyo nitakapowaweka adui zako chini ya miguu yako." 45 dhahabu kuwa takatifu? 18 Pia mnasema, 'Mtu akiapa Kama basi Daudi anamwita ye ye 'Bwana,' awezaje kwa madhababu, si kitu; lakini mtu akiapa kwa sadaka kuwa mwanawee?" 46 Hakuna mtu aliyeveza kumjibju iliyo juu ya madhababu, amefungwa kwa kiapo chake' Isa neno. Tena tangu siku hiyo hakuna aliyehubutu 19 Ninyi vipofu! Ni kipi kikuu zaidi: ni sadaka, au ni kumuuliza tena maswali.

23 Kisha Isa akaambia wale umati wa watu na wanafunzi wake: 2 "Walimu wa Torati na Mafarisayo wameketi kwenye kitu cha Musa, 3 hivyo inawapasa kuwatii na kufanya kila kitu wanachowaambia. Lakini msifuate yale wanayotenda, kwa sababu hawatendi yale wanayohubiri. 4 Wao hufunga mizigo mikubwa na kuiweka mabegani mwa watu, lakini wao wenyewe hawako radhi hata kuinua kidole ili kuisogeza. 5 "Wao hutenda mambo yao

Mafarisayo, enyi wanafiki! Ninyi mnasafiri baharini na baada ya kumpata, mnamfanya mtu mmoja mwana wa Jehanamu mara mbili kuliko ninyi! (Geenna g1067) 16 "Ole wenu, 20 Basi, mtu anayeapa kwa madhababu, anaapa kwa hayo madhababu na vitu vyote vilivyo juu yake. 21 Naye mtu anayeapa kwa Hekalu, anaapa kwa hilo Hekalu na kwa huyo akaaye ndani yake. 22 Naye anayeapa kwa mbingu, anaapa kwa kitu cha enzi cha Mungu na kwa ye ye anayeketi kwenye kitu hicho. 23 "Ole wenu walimu wa Torati na Mafarisayo, ninyi wanafiki! Kwa maana mnatoa zaka ya mnanaa, bizari na jira, lakini mmeacha mambo makuu zaidi ya sheria,

yaani haki, huruma na uaminifu. Iliwapasa kufanya jiwe moja hapa litakalobaki juu ya jingine, bali kila moja haya makuu ya sheria bila kupuuza hayo matoleo. **24** Ninyi viongozi vipofu, mnachuja kiroboti lakini wa Mizeituni, wanafunzi wake wakamjia faraghani, mnameza ngamia! **25** "Ole wenu, walimu wa Torati na wakamuuliza, "Tuambie, mambo haya yatatukia lini, Mafarisayo, ninyi wanafiki! Kwa maana mnasafisha nayo dalili ya kuja kwako na ya mwisho wa dunia ni kikombe na sahani kwa nje, lakini ndani mmejaa gani?" (aiōn g165) **26** Isa akawajibu, "Jihadharini, mtu unyang'anyi na kutokuwa na kiasi. **27** Ewe Farisayo yeoyote asiwadanganye. **28** Ole wenu, walimu wa kipofu! Safisha ndani ya kikombe na sahani kwanza, kwa Jina langu, wakidai, 'Mimi ndiye Al-Masihi,' nao ndipo nje itakuwa safi pia. **29** Mnafanana na watawadanganya wengi. **30** Mtaasikia habari za vita na tetesi za vita. Angalieni msitishike, kwa maana makaburi yaliyopakwa chokaa, ambayo yanapendeza haya hayana budi kutukia. Lakini ule mwisho bado. **31** kwa nje, lakini ndani yamejaa mifupa ya wafu na **32** Taifa litainuka dhidi ya taifa, na ufalme dhidi ya kila aina ya uchafu. **33** Vivyo hivyo, kwa nje ninyi ufalme. Kutakuwa na njaa na mitetemeko ya ardhi mnaonekana kwa watu kuwa wenye haki, lakini kwa sehemu mbalimbali. **34** Haya yote yatakuwa ndio mnaonekana kwa watu kuwa wenye haki, lakini kwa sehemu mbalimbali. **35** Watatokea manabii wengi wa uongo, ndani mmejaa unafiki na uovu. **36** Nanyi mwanzo wa uchungu. **37** "Ndipo mtasalitiwa, ili mteswe na kuuawa, nanyi mtachukiwa na mataifa yote kwa wa Torati na Mafarisayo, ninyi wanafiki! Mnajenga na kuuawa, nanyi mtachukiwa na mataifa yote kwa makaburi ya manabii na kuyapamba makaburi ya ajili yangu. **38** Wakati huo, wengi wataacha imani wenye haki. **39** Nanyi mwasema, 'Kama tungeishi yao, nao watasalitiana kila mmoja na mwenzake na wakati wa baba zetu, hatungeshiriki katika kumwaga kuchukiana. **40** Watatokea manabii wengi wa uongo, damu ya manabii!' **41** Hivyo mnajishuhudia wenyewe nao watawadanganya watu wengi. **42** Kwa sababu ya kwamba ninyi ni wana wa wale waliowaua manabii. **43** Kuongezeka kwa uovu, upendo wa watu wengi utapoa, Haya basi, kijazeni kipimo cha dhambi ya baba zenu! **44** Lakini yule atakayevumilia hadi mwisho ataokolewa. **45** "Ninyi nyoka, ninyi uzao wa nyoka wenye sumu! **46** Injili hii ya ufalme itahubiriwa ulimwenguni kote Mtaiepukaje hukumu ya Jehanamu? (Geenna g1067) **47** Kuwa ushuhuda kwa mataifa yote. Ndipo mwisho Kwa sababu hii, tazameni, natuma kwenu manabii na utakapokuja. **48** "Hivyo mtakapoona lile 'chukizo la wenye hekima na walimu. Baadhi yao mtawaua na 'uharibifu' liililonenwa na nabii Danieli limesimama kuwasulubisha, na wengine wao mtawapiga mijeledi mahali patakatifu (asomaye na afahamu), **49** basi katika masinagogi yenu na kuwaafuata kutoka mji wale walio Yudea wakimbili milimani. **50** Yeyote mmoja hadi mji mwininge. **51** Hivyo ile damu ya wenye aliye juu ya dari ya nyumba asishuke ili kuchukua haki wote iliyomwagua hapa duniani, tangu damu ya chochote kutoka ndani ya nyumba. **52** Aliye shambani Habili, aliye kuwa mwenye haki, hadi damu ya Zakaria asirudi nyumbani kuchukua vazi lake. **53** Ole wao mwana wa Barakia, mliyemuua kati ya patakatifu na wenye mimba na wale wanaonyonyesha watoto siku madhabahu, itawajia juu yenu. **54** Amin, nawaambia, hizo! **55** Ombeni ili kukimbia kwenu kusive wakati haya yote yatakuja kwa kizazi hiki. **56** "Ee Yerusalem, wa baridi au siku ya Sabato. **57** Kwa maana wakati Yerusalem, uwauaye manabii na kuwapiga mawe huo kutakuwa na dhiki kuu ambayo haijapata kuwepo wale waliotumwa kwako! Mara ngapi nimetamani tangu mwanzo wa dunia hadi sasa: wala haitakuwepo kuwakusanya watoto wako pamoa, kama vile kuku tena kamwe. **58** "Kama siku hizo zisingefupishwa, akusanyavyo vifaranga wake chini ya mabawa yake, hakuna mtu ambaye angeokoka. Lakini kwa ajili lakini hukutaka! **59** Tazama nyumba yenu imeachwa ya wateule, siku hizo zifupishwa. **60** Wakati huo ukiwa. **61** Kwa maana nawaambia, hamtaniona tena mtu yeyote akiwaambia, 'Tazama, Al-Masihi huyu tangu sasa hadi mtakaposema, 'Amebarikiye yeeye hapa' au, 'Al-Masihi yuko kule,' msisadiki. **62** Kwa ajaye kwa Jina la Mwenyezi Mungu."

24 Isa akatoka Hekaluni na alipokuwa akienda zake, wanafunzi wake wakamwenda ili kumwonesha majengo ya Hekalu. **25** Ndipo Isa akawauliza, "Je, mnayaona haya yote? Amin, nawaambia, hakuna hata

tangu mwanzo wa dunia hadi sasa: wala haitakuwepo kuwakusanya watoto wako pamoa, kama vile kuku tena kamwe. **26** "Kama siku hizo zisingefupishwa, akusanyavyo vifaranga wake chini ya mabawa yake, hakuna mtu ambaye angeokoka. Lakini kwa ajili lakini hukutaka! **27** Tazama nyumba yenu imeachwa ya wateule, siku hizo zifupishwa. **28** Wakati huo ukiwa. **29** Kwa maana nawaambia, hamtaniona tena mtu yeyote akiwaambia, 'Tazama, Al-Masihi huyu tangu sasa hadi mtakaposema, 'Amebarikiye yeeye hapa' au, 'Al-Masihi yuko kule,' msisadiki. **30** Kwa maana watatokea masihi wa uongo na manabii wa uongo, nao watafanya ishara kubwa na maajabu mengi ili kuwapotosha, ikiwezekana, hata wale wateule hasa. **31** Tazameni, nimekwisha kuwaambia mapema. **32** "Basi mtu yeyote akiwaambia, 'Yule kule

nyikani,' msiente huko. Au akisema, 'Yuko kwenye chumba,' msisadiki. **27** Kwa maana kama vile radi itokavyo mashariki na kuonekana hata magharibi, ndivyo itakavyokuwa kuja kwake Mwana wa Adamu. **28** Kwa maana popote ulipo mzoga, huko ndiko wakusanyikapo tai. **29** "Mara baada ya dhiki ya siku zile, "jua litatiwa giza, nao mwezi hautatoa nuru yake; nazo nyota zitaanguka kutoka angani, na nguvu za akija juu ya mawingu ya angani, katika uwemo na utukufu mkuu. **30** Naye atawatuma malaika wake kwa sauti kuu ya tarumbeta, nao watawakusanya wateule wake kutoka pande zote nne za dunia, kutoka mwisho mmoja wa mbingu hadi mwisho mwingine. **31** "Basi jifunzeni somo hili kutokana na mtini: Matawi yake yanapoanza kuchipua na kutoa majani, mnatambua kwamba wakati wa kiangazi umekaribia. **32** Vivyo hivyo, mmapoyaona mambo haya yote, mtambue kwamba wakati u karibu, hata malangoni. **33** Amin, nawaambia, kizazi hiki hakipitpa hadi mambo haya yote yawe yametimia. **34** Mbingu na nchi zitapita, lakini maneno yangu hayatapita kamwe. **35** "Kwa habari ya siku ile na saa, hakuna ajuaye, hata malaika walio mbinguni wala Mwana, ila Baba peke yake. **36** Kama ilivyokuwa wakati wa Nuhu, ndivyo itakavyokuwa kuja kwake Mwana wa Adamu. **37** Kwa maana siku zile kabla ya gharika, watu walikuwa wakila na kunywa, wakioa na kuolewa, hadi siku ile Nuhu alipoingia katika safina. **38** Nao hawakujua lolote hadi gharika ilipokuja ikawakumba wote. Hivyo ndivyo itakavyokuwa atakapokuja Mwana wa Adamu. **39** Watu wawili watakuwa shambani, naye mmoja atatwaliwa na mwingine ataachwa. **40** Wanawake wawili watakuwa wanasaga kwa kinu cha mkono, naye mmoja atatwaliwa na mwingine ataachwa. **41** "Basi kesheni, kwa sababu hamjui ni siku gani atakapokuja Bwana wenu. **42** Lakini fahamuni jambo hili: Kama mwenye nyumba angejua ni wakati gani wa usiku ambaa mwizi atakuja, angekesha na hangekubali nyumba yake kuvunjwa. **43** Kwa hiyo ninyi pia hamna budi kuwa tayari, kwa sababu Mwana wa Adamu atakuja saa msiyotazamia. **44** "Ni nani basi aliye mtumishi mwaminifu na mwenye busara, ambaye bwana wake amemweka kusimamia watumishi wengine katika nyumba yake, ili awape chakula chao kwa wakati unaofaa? **45** Heri mtumishi akifanya hivyo. **46** Amin, nawaambia, atamweka Lakini kama huyo mtumishi ni mwovu, naye akasema moyoni mwake, 'Bwana wangu atakawia muda mrefu,' **47** kisha akaanza kuwapiga watumishi wenzake, na anga zitatikisika.' **48** "Ndipo itakapotokea ishara ya Mwana wa Adamu angani, na makabila yote ya dunia yataomboleza. Nao watamwona Mwana wa Adamu akija juu ya mawingu ya angani, katika uwemo na pamoa na wanafiki, mahali ambako kutakuwa ni kulia na kusaga meno.

25 "Wakati huo, ufalme wa mbinguni utakuwa kama wanawali kumi waliochukua taa zao na kwenda kumlaki bwana arusi. **2** Watano wao walikuwa wapumbavu na watano walikuwa wenye busara. **3** Wale wapumbavu walichukua taa zao lakini hawakuchukua mafuta ya akiba, **4** lakini wale wenye busara walichukua taa zao na mafuta ya akiba kwenye vyombo. **5** Bwana arusi alipokawia kuja wale wanawali wote wakasinzia na kulala. **6** "Usiku wa manane pakawa na kelele: 'Tazameni, huyu hapa bwana arusi! Tokeni nje mkamlaki!' **7** "Ndipo wale wanawali wote wakaamka na kuzitengeneza taa zao. **8** Wale wapumbavu wakawaambia wale wenye busara, 'Tupatiensi mafuta yenu kidogo; taa zetu zinazimika.' **9** "Lakini wale wenye busara wakawajibu, 'Sivyo, hayatutoshi sisi na ninji pia. Afadhalii mwende kwa wauzao mkajinunulie mafuta yenu.' **10** "Nao walipokuwa wakienda kununua mafuta, bwana arusi akafika. Wale wanawali waliokuwa tayari wakaingia ndani pamoa naye kwenye karamu ya arusi na mlango ukafungwa. **11** "Baadaye wale wanawali wengine nao wakaja, wakaita, 'Bwana! Bwana! Tufungulie mlango!' **12** "Lakini ye ye bwana arusi akawajibu, 'Amin, amin nawaambia, siwajui ninji!' **13** "Kwa hiyo kesheni, kwa sababu hamjui siku wala saa. **14** "Tena, ufalme wa mbinguni ni kama mtu aliyetaka kusafiri, naye akawaita watumishi wake na kuweka mali yake kwenye uangalizi wao. **15** Mmoja akampa talanta tano, mwingine talanta mbili, na mwingine talanta moja. Kila mmoja alipewa kadiri ya uwemo wake. Kisha ye ye akasafiri. **16** Yule aliyepewa talanta tano akaenda mara moja akafanya nazo biashara akapata talanta nyingine tano zaidi. **17** Yule aliyepewa talanta mbili

akafanya vivyo hivyo, akapata nyingine mbili zaidi. 18 'Njooni, ninyi mliobarikiwa na Baba yangu; urithini Lakini yule mtumishi aliyeokuwa amepokea talanta moja, alienda akachimba shimo ardhini na kuificha ile talanta ya bwana wake. 19 "Baada ya muda mrefu, chakula, nilikuwa na kiu mkaninywesha, nilikuwa yule bwana wa wale watumishi akarudi na kufanya hesabu nao. 20 Yule mtumishi aliyepokea talanta tano akaja, akaleta nyingine tano zaidi. Akasema, 'Bwana uliweka kwenye uangalizi wangu talanta tano. Tazama, nimepata faida ya talanta tano zaidi.' 21 "Bwana wake akamwambia, 'Umefanya vizuri sana, mtumishi mwema na mwaminifu! Umekuwa mwaminifu kwa vitu vichache; nami nitakuweka kuwa msimamizi wa vitu vingi. Njoo ushiriki katika furaha ya bwana wako!' 22 "Yule mwenele talanta mbili naye akaja. Akasema, 'Bwana, uliweka kwenye uangalizi wangu talanta mbili. Tazama nimepata hapa talanta mbili zaidi.' 23 "Bwana wake akajibu, 'Umefanya vizuri sana, mtumishi mwema na mwaminifu. Umekuwa mwaminifu kwa vitu vichache; nami nitakuweka kuwa msimamizi wa vitu vingi. Njoo ushiriki katika furaha ya bwana wako!' 24 "Kisha yule mtumishi aliyepokea talanta moja akaja, akasema, 'Bwana, nilijua kwamba wewe ni mtu mgumu, unayevuna mahali usipopanda na kukusanya mahali usipotawanya mbegu. 25 Kwa hiyo niliogopa, nikaenda, nikaificha talanta yako ardhini. Tazama, hii hapa ile iliyo mali yako.' 26 "Bwana wake akajibu, 'Wewe mtumishi mwovu na mvivu! Ulijua kwamba ninavuna mahali nisipopanda na kukusanya mahali nisipotawanya mbegu. 27 Vyema basi, ingekupasa kuweka fedha yangu kwa watoa riba, ili nirudipo, nichukue ile iliyo yangu na faida yake. 28 "Basi mnyang'anyeni hiyo talanta, mkampe yule mwenele talanta kumi. 29 Kwa maana kila mtu aliye na kitu atapewa zaidi, naye atakuwa navyo tele. Lakini yule asie na kitu, hata kile alicho nacho atanyang'anywa. 30 Nanyi mtupeni huyo mtumishi asiyefaa nje, kwenye giza, mahali ambako kutakuwa na kilio na kusaga meno.' 31 "Mwana wa Adamu atakapokuja katika utukufu wake na malaika wote watakatifu pamoja naye, ndipo atakapoketi kwenye kiti cha enzi cha utukufu wake. 32 Mataifa yote watakusanyika mbele zake, naye atawatenga kama mchungaji anavyotenga kondoo na mbuzi. 33 Atawaweka kondoo upande wake wa kuume, na mbuzi upande wake wa kushoto. 34 "Ndipo Mfalme atawaambia wale walio upande wake wa kuume, ufalme ulioandaliwa kwa ajili yenu tangu kuumbwa kwa ulimwengu. 35 Kwa maana nilikuwa na njaa mkanipa mgeni mkanikaribisha, 36 nilikuwa uchi mkanivisha nguo, nilikuwa mgonjwa mkanitunza, nami nilikuwa kifungoni mkaja kunitembelea.' 37 "Ndipo wale wenye haki watakopomjibu, 'Bwana, ni lini tulikuona ukiwa na njaa tukakulisha, au ukiwa na kiu tukakunywesha? 38 Lini tulikuona ukiwa mgeni tukakukaribisha, au ukiwa uchi tukakuvisha nguo? 39 Tena ni lini tulikuona ukiwa mgonjwa tukakutunza, au ukiwa kifungoni tukakutembelea?' 40 "Naye Mfalme atawajibu, 'Amin nawaambia, kwa jinsi mliyomtendea mmoja wa hawa ndugu zangu walio wadogo, mlinitendea mimi.' 41 "Kisha atawaambia wale walio upande wake wa kushoto, 'Ondokeni kwangu, ninyi mliolaaniwa, nendeni kwenye moto wa milele ulioandaliwa kwa ajili ya ibilisi na malaika wake. (aiōnios g166) 42 Kwa maana nilikuwa na njaa nanyi hamkunipa chakula, nilikuwa na kiu nanyi hamkuninywesha, 43 nilikuwa mgeni nanyi hamkunikaribisha, nilikuwa uchi nanyi hamkunivisha nguo, nilikuwa mgonjwa nanyi hamkunitunza, na nilikuwa gerezani nanyi hamkuja kunitembelea.' 44 "Ndipo wao pia watajibu, 'Bwana ni lini tulikuona ardhini. ukiwa na njaa au kiu, au ukiwa mgeni au uchi, au ukiwa mgonjwa na kifungoni na hatukukuhudumia?' 45 "Naye atawajibu, 'Amin nawaambia, kwa jinsi hamkumtendea mmoja wa hawa ndugu zangu walio wadogo, hamkunitendea mimi.' 46 "Ndipo hawa watakapoingia kwenye adhabu ya milele, lakini wale wenye haki wataingia katika uzima wa milele." (aiōnios g166)

26 Isa alipomaliza kusema hayo yote, akawaambia wanafunzi wake, 2 "Kama mnavyojua, baada ya siku mbili itakuwa Pasaka, naye Mwana wa Adamu atasalitiwa ili asulubiwe." 3 Basi viongozi wa makuhani na wazee wa watu wakakusanya katika jumba la utawala la kuhani mkuu, jina lake Kayafa. 4 Wakapanga kumkamata Isa kwa siri na kumuua. 5 Lakini wakasema, "Isiwe wakati wa Sikuu, kusitokee ghasia mionganii mwa watu." 6 Isa alikuwa Bethania nyumbani mwa Simoni aliyeokuwa na ukoma. 7 Naye mwanamke mmoja akamjia akiwa na chupa ya marhamu yenyenye manukato ya thamani kubwa. Akavamimina kichwani mwa Isa alipokuwa

26 Isa alipomaliza kusema hayo yote, akawaambia wanafunzi wake, 2 "Kama mnavyojua, baada ya siku mbili itakuwa Pasaka, naye Mwana wa Adamu atasalitiwa ili asulubiwe." 3 Basi viongozi wa makuhani na wazee wa watu wakakusanya katika jumba la utawala la kuhani mkuu, jina lake Kayafa. 4 Wakapanga kumkamata Isa kwa siri na kumuua. 5 Lakini wakasema, "Isiwe wakati wa Sikukuu, kusitokee ghasia mionganii mwa watu." 6 Isa alikuwa Bethania nyumbani mwa Simoni aliyekuwa na ukoma. 7 Naye mwanamke mmoja akamjia akiwa na chupa ya marhamu yenyenye manukato ya thamani kubwa. Akayamimina kichwani mwa Isa alipokuwa

ameketi mezani kula chakula. **8** Lakini wanafunzi wake ajili ya wengi kwa ondoleo la dhambi. **9** Lakini walipoona hayo wakakasirika, wakasema, "Upotevu ninawaambia, tangu sasa sitakunyuwa tena katika huu wote ni wa nini? **10** Manukato haya yangeuzwa kwa uzao huu wa mzabibu, hadi siku ile nitakapounyuwa bei kubwa, na fedha hizo wakapewa maskini." **11** Isa, mpya pamoja nanyi katika ufalme wa Baba yangu." akijua jambo hili, akawaambia, "Mbona mnamsumbua **12** Walipokwisha kuimba wimbo, wakatoka wakaenda huyu mwanamke? Yeye amenitendea jambo zuri Mlima wa Mizeituni. **13** Kisha Isa akawaambia, sana. **14** Maskini mtakuwa nao siku zote, lakini mimi "Usiku huu, ninyi nyote mtaniacha, kwa maana hamtakuwa nami siku zote. **15** Alipomiminia haya imeandikwa: "Nitampiga mchungaji, nao kondoo manukato kwenye mwili wangu, amefanya hivyo wa hilo kundi watatawanyika.' **16** Lakini baada ya ili kuniandaa kwa ajili ya maziko yangu. **17** Amin, kufufuka kwangu, nitawatangulia kwenda Galilaya." **18** nawaambia, mahali popote ulimwenguni ambapo hii Petro akajibu, "Hata kama wote watakuacha, kamwe Injili itahubiriwa, jambo hili alilolitenda huyu mwanamke mimi sitakuacha." **19** Isa akajibu, "Amin, nakuambia, litatajwa pia kwa ukumbusho wake." **20** Kisha mmoja usiku huu, kabla jogoo hajawika, utanikana mara tatu." wa wale wanafunzi kumi na wawili, aitwaye Yuda **21** Lakini Petro akasisitiza, "Hata kama itabidi kufa Iskariote, alienda kwa viongozi wa makuhani **22** na pamoja nawe, situkukana kamwe." Nao wanafunzi kuuliza, "Mtanipa nini nikimtia Isa mikononi mwenu?" wale wengine wote wakasema vivyo hivyo. **23** Wakamlipa vipande thelathini nya fedha. **24** Tangu Kisha Isa akaenda pamoja na wanafunzi wake hadi wakati huo Yuda akawa anatafuta wakati uliofaa kwenye bustani iitwayo Gethsemane, akawaambia, wa kumsaliti Isa. **25** Siku ya kwanza ya Sikuku "Kaeni hapa, nami niende kule nikaombe." **26** ya Mikate Isiyotiwa Chachu, wanafunzi walimjia Isa Akamchukua Petro pamoja na wale wana wawili wakamuuliza, "Unataka twende wapi ili tukuanjalie wa Zebedayo, akaanza kuhuzunika na kufadhaika. mahali pa kula Pasaka?" **27** Akajibu, "Nendeni **28** Kisha Isa akawaambia, "Moyo wangu umejawa kwa mtu fulani huko mjini, mkamwambie, 'Mwalimu na huzuni kiasi cha kufa. Kaeni hapa na mkeshe asema hivi: Saa yangu imekaribia. Nitaiadhimisha pamoja nami." **29** Akaenda mbele kidogo, akaanguka Pasaka pamoja na wanafunzi wangu katika nyumba kifudifudi, akaomba akisema, "Baba yangu, kama yako." **30** Hivyo wanafunzi wakafanya vile Isa inawezekana, kikombe hiki na kiniondokee. Lakini si alivyokuwa amewaelekeza, nao wakaandaa Pasaka. kama nipendavyo mimi, bali kama upendavyo wewe." **31** Ilipofika jioni, Isa alikuwa ameketi mezani pamoja **32** Kisha akarudi kwa wanafunzi wake, akawakuta na wale wanafunzi wake kumi na wawili. **33** Nao wamelala. Akamuuliza Petro, "Je, ninyi hamkuweza walipokuwa wakila, Isa akasema, "Amin, nawaambia, kukesha pamoja nami hata kwa saa moja? **34** Kesheni mmoja wenu atanisaliti." **35** Wakahuzunika sana, na mwombe, msije mkaingia majoribuni. Roho iko wakaanza kumuuliza mmoja baada ya mwingine, radhi, lakini mwili ni mdhaifu." **36** Akaenda tena mara "Je, ni mimi Bwana?" **37** Isa akawaambia, "Yule ya pili na kuomba, "Baba yangu, kama haiwezekani aliyechovya mkono wake katika bakuli pamoja nami kikombe hiki kiniepuke nisikinywe, basi mapenzi yako ndiye atakayenisaliti. **38** Mwana wa Adamu anaenda yafanyike." **39** Aliporudi, akawakuta tena wamelala zake kama vile alivyoandikiwa. Lakini ole wake kwa sababu macho yao yalikuwa mazito. **40** Hivyo mtu yule amsalitiye Mwana wa Adamu. Ingekuwa akawaacha akaenda zake tena mara ya tatu na heri kwake mtu huyo kama hangezaliwa!" **41** Kisha kuomba akisema maneno yale yale. **42** Kisha akarudi Yuda, yule mwenye kumsaliti, akasema, "Je, ni mimi kwa wanafunzi wake, akawaambia, "Bado mmelala na Mwalimu?" Isa akajibu, "Naam, wewe mwenyewe kupumzika? Tazameni, saa imefika ambapo Mwana umesema." **43** Walipokuwa wanakula, Isa akachukua wa Adamu anasalitiwa na kutiwa mikononi mwa wenye mkate, akashukuru, akaumega, na kuwapa wanafunzi dhambi. **44** Inukeni, twende zetu! Tazameni, msaliti wake, akisema, "Twaeni, mle; huu ndio mwili wangu." wangu yuaja!" **45** Alipokuwa bado anazungumza, **46** Kisha akakitwa kikombe, akashukuru, akawapa, Yuda, mmoja wa wale kumi na wawili, akafika. akisema, "Nyweni nyote katika kikombe hiki. **47** Alikuwa amefuatana na umati mkubwa wa watu Hii ndiyo damu yangu ya agano, imwagikayo kwa wenye panga na marungu, waliokuwa wametumwa

na viongozi wa makuhani na wazee wa watu. **48** Basi Tazama, sasa ninyi mmesikia alivyokufuru. **66** Uamuzi msalit alikuwa amewapa hao watu ishara, kwamba: "wenu ni gani?" Wakajibu, "Anastahili kufa." **67** Kisha "Yule nitakayembusu ndiye. Mkamateni." **49** Mara wakamtemea mate usoni na wengine wakampiga Yuda akamjia Isa na kumsalimu, "Salamu, Mwalimu!" ngumi. Wengine wakampiga makofi **68** na kusema, Akambusu. **50** Isa akawambia, "Rafiki, fanya kile "Tutabirie, wewe Al-Masihi! Ni nani aliyekupiga?" **69** ulichokuja kufanya hapa." Kisha wale watu wakasogea Wakati huu Petro alikuwa amekaa nje uani. Mjakazi mbele, wakamkamata Isa. **51** Ghafula mmoja wa wale mmoja akamjia na kumwambia, "Wewe pia ulikuwa waliokuwa na Isa alipoona hivyo, akaushika upanga pamoja na Isa wa Galilaya." **70** Lakini Petro akakana wake, akauchomoa na kumpiga mtumishi wa kuhani mbele yao wote akisema, "Sijui hilo usemalo." **71** mkuu, akamkata sikio. **52** Ndipo Isa akawambia, Alipotoka nije kufika kwenye lango, mjakazi mwingine "Rudisha upanga wako alani mwake, kwa maana alimwona, akaawaambia watu waliokuwako, "Huyu mtu wote watumiao upanga watakufa kwa upanga. **53** Je, alikuwa pamoja na Isa Al-Nasiri." **72** Akakana tena unadhani siwezi kumwomba Baba yangu naye mara kwa kiapo akisema, "Mimi simjui huyo!" **73** Baada moja akaniletea zaidi ya majeshi kumi na mawili ya ya muda mfupi, wale waliokuwa wamesimama pale malaika? **54** Lakini je, yale Maandiko yanayotabiri wakamwenda Petro, wakawambia, "Hakika wewe kwamba ni lazima itendeke hivi yatatimiae?" **55** Wakati ni mmoja wao, kwa maana usemi wako ni kama wao." huo, Isa akaambia wale umati wa watu, "Je, mmeukua **74** Ndipo Petro akaanza kujilaani na kuwaapia, "Mimi na panga na marungu kunikamata kana kwamba simjui mtu huyo!" Papo hapo jogoo akawika. **75** Ndipo mimi ni mynyang'anyi? Siku kwa siku niliketi Hekaluni Petro akakumbuka lile neno Isa alilokuwa amesema: nikifundisha, mbona hamkunikamata? **56** Lakini haya "Kabla jogoo hajawika, utanikana mara tatu." Naye yote yametukia ili maandiko ya manabii yapate akaenda nje, akalia kwa majonzi.

kutimia." Ndipo wanafunzi wake wote wakamwacha na kukimbia. **57** Wale waliomkamata Isa wakampeleka kwa Kayafa, kuhani mkuu, mahali ambapo walimu wa Torati pamoja na wazee walikuwa wamekusanyika. **58** Lakini Petro akamuuta kwa mbali hadi uani kwa kuhani mkuu. Akaingia ndani, akaketi pamoja na walini ili aone litakalotukia. **59** Viongozi wa makuhani na Baraza la Wayahudi lote wakatafuta ushahidi wa uongo dhidi ya Isa ili wapate kumuua. **60** Lakini hawakupata jambo lolote, ingawa mashahidi wengi wa uongo walijitokeza. Hatimaye wakajitokeza mashahidi wawili wa uongo **61** na kusema, "Huyu mtu alisema, 'Ninaweza kulivunja Hekalu la Mungu na kulijenga tena kwa siku tatu.'" **62** Kisha kuhani mkuu akasimama na kumwambia Isa, "Je, wewe hutajibu? Ni ushahidi gani hawa watu wanauleta dhidi yako?" **63** Lakini Isa akakaa kimya. Ndipo kuhani mkuu akawambia, "Nakuapisha mbele za Mungu aliye hai. Tuambie kama wewe ndiye Al-Masihi, Mwana wa Mungu." **64** Isa akajibu, "Wewe umenena. Lakini ninawaambia nyote: Siku za baadaye, mtawwona Mwana wa Adamu akiwa ameketi mkono wa kuume wa Mwenye Nguvu, na akija juu ya mawingu ya mbinguni." **65** Ndipo kuhani mkuu akararua mavazi yake na kusema, "Amekufuru! Tuna haja gani tena ya mashahidi zaidi?

27 Asubuhi na mapema, viongozi wa makuhani wote na wazee wa watu wakafanya shauri pamoja dhidi ya Isa ili kumuua. **2** Wakamfunga, wakampeleka na kumkabidhi kwa Pilato, aliyejikuwa mtawala Mrumi. **3** Yuda, aliyejemsaliti Isa, alipoona kuwa Isa amehukumiwa, akajuta na akarudisha vile vipande thelathini nya fedha alivyopewa na viongozi wa makuhani na wazee wa watu. **4** Akasema, "Nimetenda dhambi, kwa maana nimeisaliti damu isiyo na hatia." Wakajibu, "Hilo latuhusu nini sis? Ni shauri yako." **5** Basi Yuda akavitupa vile vipande nya fedha ndani ya Hekalu akaondoka akaenda kujinyonga. **6** Wale viongozi wa makuhani wakazichukua zile fedha wakasema, "Si halali kuchanganya fedha hizi na sadaka kwa sababu hizi ni fedha zenye damu." **7** Hivyo basi, baada ya kushauriana, waliama kuzitumia kununulua shamba la mfinyanzi, liwe mahali pa kuzikia wageni. **8** Hii ndiyo sababu lile shamba likaitwa Shamba la Damu hadi leo. **9** Ndipo likatimia neno lililonenwa na nabii Yeremia, kwamba, "Walichukua vile vipande thelathini nya fedha, thamani aliyweweka na watu wa Israeli, **10** wakanunulia shamba la mfinyanzi, kama vile Mwenyezi Mungu alivyoniagiza." **11** Wakati huo Isa akiwa amesimama mbele ya mtawala, mtawala akamuuliza, "Wewe

ndiwe mfalme wa Wayahudi?" Isa akasema, "Wewe wakienda, wakakutana na mtu mmoja kutoka Kirene, wasema hivyo." 12 Lakini viongozi wa makuhani jina lake Simoni, nao wakamlazimisha kuubeba ule na wazee walipomshtaki, hakujibu neno. 13 Ndipo msalaba. 33 Wakafika mahali palipoitwa Golgotha Pilato akamuuliza, "Je, husikii ni mambo mangapi (maana yake ni Mahali pa Fuvu la Kichwa). 34 wanayokushtaki nayo?" 14 Lakini Isa hakumjibu hata Hapo wakampa Isa divai iliyochanganywa na nyongo kwa shtaka moja, kiasi kwamba mtawala alishangaa ili anywe; lakini alipoionja, akakataa kuinya. 35 sana. 15 Basi ilikuwa ni desturi ya mtawala kumfungua Walipokwisha kumsulubisha, wakagawana mavazi mfungwa mmoja aliyechaguliwa na umati wa watu yake kwa kuyapigia kura. [Hili liliifanyika ili litimie wakati wa sikukuu. 16 Palikuwa na mfungwa mmoja neno liliilonenwa na nabii, "Waligawa nguo zangu mwenye sifa mbaya, aliyeitwa Baraba. 17 Hivyo umati mionganoni mwao na vazi langu wakalipigia kura."] 36 wa watu walipokusanyika, Pilato akawauliza hao Kisha wakaketi, wakamchunga. 37 Juu ya kichwa watu, "Mnataka niwafungulie yupi: Baraba au Isa chake, kwenye msalaba, wakaandika shtaka lake hivi: aitwaye Al-Masih?" 18 Kwa kuwa alitambua kwamba Huyu ni Isa Mfalme wa Wayahudi. 38 Wanyang'anyi walikuwa wamemkabidhi Isa kwake kwa ajili ya wivu. wawili walisulubiwa pamoja naye, mmoja upande 19 Pilato akiwa ameketi kwenye kiti cha hukumu, wake wa kuume na mwingine upande wa kushoto. mkewe akampelekea ujumbe huu: "Usiwe na jambo 39 Watu waliokuwa wakipita njiani wakamtukana lolote juu ya mtu huyu asiyе na hatia, kwa kuwa leo huku wakitikisa vichwa vyao, 40 na kusema, "Wewe ni meteseka sana katika ndoto kwa sababu yake." 20 ambaye utalivunja Hekalu na kulijenga kwa siku tatu, Lakini viongozi wa makuhani na wazee wakashawishi jiokeo mwenyewe basi! Kama wewe ni Mwana wa umati wa watu kwamba waombe Baraba afunguliwe, Mungu, shuka msalabani." 41 Vivyo hivyo, viongozi naye Isa auawe. 21 Mtawala akawauliza tena, "Ni wa makuhani, walimu wa Torati pamoja na wazee yupi kati ya hawa wawili mnayetaka niwafungulie?" wakamdhihaki, wakisema, 42 "Aliwaokoa wengine, Wakajibu, "Baraba." 22 Pilato akawaambia, "Basi lakini hawezi kuijokoa mwenyewe! Yeye ni mfalme wa nifanye nini na huyu Isa aitwaye Al-Masih?" Wakajibu Israeli! Ashuke sasa msalabani, nasi tutamwamini. wote, "Msulubishe!" 23 Pilato akauliza, "Kwa nini? 43 Anamwamini Mungu, basi Mungu na amwokoe Amefanya kosa gani?" Lakini wao wakazidi kupiga sasa kama anamtaka, kwa maana alisema, 'Mimi kelele, wakisema, "Msulubishe!" 24 Pilato alipoona ni Mwana wa Mungu." 44 Hata wale wanyang'anyi kwamba hawezi kufanya lolote, lakini badala yake waliosulubiwa pamoja naye wakamtukana vivyo ghasia zilikuwa zinaanza, akachukua maji, akanawa hivyo. 45 Tangu saa sita hadi saa tisa giza liliifunka mikono yake mbele ya umati wa watu, akasema, nchi yote. 46 Ilipofika saa tisa, Isa akapaza sauti "Sina hatia kwa damu ya mtu huyu, hili ni jukumu akalia, "Eloi, Eloi, lama sabakthani?" (maana yake, lenu!) 25 Watu wote wakajibu, "Damu yake na iwe juu "Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeniachacha?" yetu na juu ya watoto wetu!" 26 Basi akawafungulia 47 Baadhi ya watu waliokuwa wamesimama pale Baraba. Lakini baada ya kuamuru Isa apigwe mijeledi, waliposikia hayo, wakasema, "Anamwita Ilya." 48 akamtoia ili asulubishwe. 27 Kisha askari wa mtawala Ghafula mmoja wao akaenda mbio na kuleta sifongo, wakampeleka Isa kwenye Praitorio, na wakakusanya akaichovya kwenye siki, akaiweka kwenye mwanzı kikosi kizima cha askari kumzunguka. 28 Wakamvua na akampa Isa ili anywe. 49 Wengine wakasema, nguo zake na kumvika vazi la rangi nyekundu, kisha "Basi mwacheni. Hebu tuone kama Ilya atakuja 29 wakasokota taji la miiba, wakaiweka kichwani pake. kumwokoa." 50 Isa alipolia tena kwa sauti kuu, Wakamwekea fimbo katika mkono wake wa kuume, akaitoa roho yake. 51 Wakati huo huo pazia la na wakapiga magoti mbele zake na kumdhihaki, Hekalu likachanika vipande viwili, kuanzia juu hadi wakisema, "Salamu, mfalme wa Wayahudi!" 30 chini. Dunia ikatetemeka na miamba ikapasuka. Wakamtemea mate, wakachukua ile fimbo wakampiga 52 Makaburi yakafunguka na miili ya watakatifu kichwani tena na tena. 31 Baada ya kumdhihaki, waliokuwa wamekuwa ikafufuliwa. 53 Wakatoka wakamvua lile joho, wakamvika tena nguo zake. Kisha makburini, na baada ya Isa kufufuka, waliingga wakampeleka ili wakamsulubishe. 32 Walipokuwa kwenye Mji Mtakatifu na kuwatokea watu wengi. 54

Basi yule jemadari na wale waliokuwa pamoja naye Hayupo hapa, kwa kuwa amefufuka, kama alivyosema. wakimlinda Isa walipoona lile tetemeko na yale yote Njooni mpatazame mahali alipokuwa amelazwa. yaliyokuwa yametukia, waliogopa sana, wakapaza 7 Kisha nendeni upesi mkawaambie wanafunzi sauti na kusema, "Hakika huyu alikuwa Mwana wake kwamba, 'Ameffufuka kutoka kwa wafu, wa Mungu!" 55 Wanawake wengi walikuwa pale naye anawatangulia kwenda Galilaya. Mtamwona wakitazama kwa mbali. Hawa walikuwa wamemuuta huko.' Sasa nimekwisha kuwaambia." 8 Hivyo Isa tangu Galilaya ili kushughulikia mahitaji yake. 56 wale wanawake wakaondoka pale kaburini wakiwa Mionganoni mwao walikuwemo Mariamu Magdalene, na wamejawa na hofu, lakini wakiwa na furaha Mariamu mama yao Yakobo na Yusufu, na mama yao nyingi. Wakaenda mbio kuwaeleza wanafunzi wake wana wa Zebedayo. 57 Ilipofika jioni, alifika mtu mmoja habari hizo. 9 Ghafula, Isa akakutana nao, tajiri kutoka Arimathaya aitwaye Yusufu, ambaye pia akasema, "Salamu!" Wale wanawake wakamkaribia, alikuwa mwafunzi wa Isa. 58 Akamwendea Pilato ili wakaishika miguu yake, wakamwabudu. 10 Ndipo kumwomba mwili wa Isa. Pilato akaamuru apewe. Isa akawaambia, "Msiogope. Nendeni mkawaambie 59 Yusufu akauchukua mwili wa Isa, akaufunga kwa ndugu zangu waende Galilaya, ndiko watakakoniona." kitambaa cha kitani safi, 60 na kuweka katika kaburi 11 Wale wanawake wakiwa njiani wakienda, baadhi lake mwenyewe jipy, alilokuwa amelichonga kwenye ya wale askari waliokuwa wakilinda kaburi walienda mwamba. Kisha akavingirisha jiwe kubwa katika ingilio mjini na kuwaeleza viongozi wa makuhani kila la kaburi, akaenda zake. 61 Mariamu Magdalene kitu kilichokuwa kimetukia. 12 Baada ya viongozi na yule Mariamu mwingine walikuwa mahali pale, wa makuhani kukutana na wazee na kupanga wakiwa wameketi mkabala na kaburi. 62 Kesho yake, njama, waliwapa wale askari kiasi kikubwa cha yaani siku iliyofuata ile ya Maandalizi ya Sabato, fedha, 13 wakawaambia, "Semeni, 'Wanafunzi wake viongozi wa makuhani na Mafarisayo wakamwenda walikuja wakati wa usiku na kumwiba sisi tulipokuwa Pilato 63 na kusema, "Bwana, tumekumbuka kwamba tumelala.' 14 Kama habari hizi zikimfikia mtawala, yule mdanganyifu wakati alikuwa bado hai alisema, sisi tutamwondolea mashaka nanyi hamtapata tatizo 'Baada ya siku tatu nitafufuka.' 64 Basi uamuru kaburi lolote." 15 Hivyo basi, wale askari wakazipokea hizo lilindwe kwa uthabiti hadi baada ya siku tatu. La sivo, fedha nao wakafanya kama walivyoelekezwa. Habari wanafunzi wake wanaweza kuja kuuiba mwili wake hii imeenea mionganoni mwa Wayahudi hadi leo. 16 na kuwaambia watu kwamba amefufuliwa kutoka kwa Basi wale wanafunzi kumi na mmoja wakaenda wafu. Udanganyifu huu wa mwisho utakuwa mbaya hadi Galilaya kwenye ule mlima ambaa Isa alikuwa kuliko ule wa kwanza." 65 Pilato akaawaambia, "Ninyi amewaagiza. 17 Walipomwona, wakamwabudu; lakini mnao askari walinzi. Nendeni, liwekeeni ulinzi kadiri baadhi yao wakaona shaka. 18 Isa akawajia na mnavyoweza." 66 Hivyo basi wakaenda na walinzi ili kusema, "Nimepewa mamlaka yote mbinguni na kulilinda kaburi kwa uthabiti, wakatia muhuri kwenye lile jiwe na kuweka ulinzi.

28 Baada ya Sabato, alfajiri mapema siku ya kwanza ya juma, Mariamu Magdalene na yule Mariamu mwingine walienda kulitazama kaburi. 2 Ghafula, pakawa na tetemeko kubwa la ardh, kwa sababu malaika wa Mwenyezi Mungu alishuka kutoka mbinguni, akaenda kwenye kaburi, akalivingirisha lile jiwe na kulikalia. 3 Sura ya huyo malaika ilikuwa kama umeme, na mavazi yake yalikuwa meupe kama theluji. 4 Wale walinzi wa kaburi walimwogopa sana, wakatetemeka hata wakawa kama wafu. 5 Yule malaika akawaambia wale wanawake, "Msiogope, kwa maana ninajua kuwa mnamtafuta Isa aliyesulubiwa. 6

Marko

1 Mwanzo wa Injili ya Isa Al-Masihi, Mwana wa Mungu, 2 kama ilivyoandikwa katika kitabu cha nabii Isaaya: "Tazama, nitamtuma mjambe wangu mbele yako, atakayetengeneza njia mbele yako": 3 "sauti ya mtu aliaye nyikani, 'Itengenezeni njia ya Mwenyezi Mungu, yanyoosheni mapito yake.'" 4 Yahya alikuja akibatiza huko nyikani, akihubiri ubatizo wa toba kwa ajili ya msamaha wa dhambi. 5 Watu kutoka Yudea yote na sehemu zote za Yerusalemu walikuwa wakimwenda. Nao wakaziungama dhambi zao, akawabatiza katika Mto Yordani. 6 Yahya alivaa mavazi yaliyotengenezwa kwa singa za ngamia na mkanda wa ngozi kiunoni mwake. Alikula nzige na asali ya mwitu. 7 Naye alihubiri akisema, "Baada yangu atakuja yeeye aliye na uwezo kuliko mimi, ambaye sistahili hata kuinama na kulegeza kamba za viatu vyake. 8 Mimi nawabatiza kwa maji, lakini yeeye atawabatiza kwa Roho wa Mungu." 9 Wakati huo Isa akaja kutoka Nasiri ya Galilaya, naye akabatizwa na Yahya katika Mto Yordani. 10 Isa alipokuwa akitoka ndani ya maji, aliona mbingu zikifunguka na Roho wa Mungu akishuka juu yake kama hua. 11 Nayo sauti kutoka mbinguni ikisema, "Wewe ni Mwanangu mpendwa; nami nimependezwa nawe sana." 12 Wakati huo huo, Roho wa Mungu akamwongoza Isa hadi nyikani, 13 naye Isa akawa huko nyikani kwa muda wa siku arobaini, akijaribiwa na Shetani. Alikaa na wanyama pori, nao malaika wakamhudumia. 14 Baada ya Yahya kutiwa gerezani, Isa alienda Galilaya, akaanza kuhubiri Injili ya Mungu, 15 akisema, "Wakati umetimia, ufalme wa Mungu umekaribia. Tubuni na kuiamini Injili." 16 Isa alipokuwa akitembea kando ya Bahari ya Galilaya, aliaiona Simoni na Andrea nduguye wakizitupa nyavu zao baharini, kwa kuwa walikuwa wavuvi. 17 Isa akawaambia, "Njoooni, nifuateni nami nitawafanya mwe wavuvi wa watu." 18 Mara wakaacha nyavu zao, wakamfuata. 19 Alipoenda mbele kidogo, akamwona Yakobo mwana wa Zebedayo na Yohana nduguye, wakiwa kwenye mashua yao wakizitengeneza nyavu zao. 20 Papo hapo akawaita, nao wakamwacha Zebedayo baba yao kwenye mashua pamoja na watumishi wa kuajiriwa, nao wakamfuata Isa. 21 Wakaenda hadi Kapernaumu. Mara ilipofika siku ya Sabato, Isa akaingia sinagogi,

akaanza kufundisha. 22 Watu wakashangaa sana kwa mafundisho yake, kwa maana alikuwa akiwfundisha kama mtu mwenye mamlaka, wala si kama walimu wa Torati. 23 Wakati huo huo katika sinagogi lao palikuwa na mtu aliyekuwa amepagawa na pepo mchafu, naye akapaza sauti akisema, 24 "Tuna nini nawe, Isa Al-Nasiri? Je, umekuja kutuangamiza? Ninakujua wewe ni nani. Wewe ndiwe Aliye Mtakatifu wa Mungu!" 25 Lakini Isa akamkemea, akamwamu, "Nyamaza! Mtoke mtu huyu!" 26 Yule pepo mchafu akamgaragaza huyo mtu kwa nguvu, kisha akamtoka akipiga kelele kwa sauti kubwa. 27 Watu wote wakashangaa, hata wakaulizana wao kwa wao, "Haya ni mambo gani? Ni mafundisho mapya, tena yenye mamlaka! Anaamuru hata pepo wachafu, nao wanamtii!" 28 Sifa zake zikaanza kuenea haraka katika eneo lote la karibu na Galilaya. 29 Mara walipotoka katika sinagogi, walienda pamoja na Yakobo na Yohana hadi nyumbani mwa Simoni na Andrea. 30 Mama mkwe wa Simoni alikuwa kitandani, ana homa, nao wakamweleza Isa habari zake. 31 Hivyo Isa akamwenda, akamshika mkono na kumwinua. Kisha homa ikamwacha, naye akaanza kuwahudumia. 32 Jioni ile baada ya jua kutua, watu wakamletea Isa wagonjwa wote na waliopagawa na pepo wachafu. 33 Mji wote ukakusanyika mbele ya nyumba hiyo. 34 Isa akawaponya watu wengi waliokuwa na magonjwa ya aina mbalimbali. Akawatoa pepo wachafu wengi, lakini hakuwaacha hao pepo wachafu waseme, kwa sababu walimjua yeeye ni nani. 35 Alfajiri na mapema sana kulipokuwa bado kuna giza, Isa akaamka, akaondoka, akaenda mahali pa faragha ili kuomba. 36 Simoni na wenzake wakaenda kumtafuta, 37 nao walipomwona, wakapaza sauti, wakasema, "Kila mtu anakutafuta!" 38 Isa akawajibu, "Twendeni mahali pengine, kwenye vijiji jirani, ili niweze kuhubiri huko pia. Maana nilikuja kwa kusudi hili." 39 Kwa hiyo akazunguka Galilaya yote, akihubiri katika masinagogi yao na kutoa pepo wachafu. 40 Mtu mmoja mwenye ukoma alimjia Isa, akiipa magoti, akimwombwa, "Ukitaka, unaweza kunitakasa." 41 Isa, akiwa amejawa na huruma, akaunyosha mkono wake akamgusa, akamwambia, "Nataka. Takasika!" 42 Mara ukoma ukamtoka, naye akatakasisika. 43 Baada ya Isa kumwonya vikali, akamruhusu aende zake mara moja; 44 akamwambia, "Hakikisha humwambii mtu yeoyote habari hizi, bali

nenda ukajioneshe kwa kuhani, na ukatoe sadaka wengi waliokuwa wakimfuata. **16** Walimu wa Torati alizoagiza Musa kwa utakaso wako, ili kuwa ushuhuda waliokuwa Mafarisayo walipomwona akila pamoja kwo." **45** Lakini yule mtu akaenda akaanza kutangaza habari za kuponywa kwake waziwazi. Kwa hiyo, Isa hakuweza tena kuingia katika miji waziwazi bali alikaa sehemu zisizo na watu. Hata hivyo watu wakamfuta huko kutoka kila upande.

2 Baada ya siku kadhaa Isa alirudi Kapernaumu, watu wakasikia kwamba yupo nyumbani. **2** Watu wengi wakakusanya, kiasi kwamba hapakubaki nafasi yoyote hata mlangoni! Naye akawahubiria Neno. **3** Ndipo baadhi ya watu wakaja wakamletea Isa mtu aliyepooza, akiwa amebebwa na watu wanne. **4** Kwa kuwa hawakuweza kumfikisha kwa Isa kwa sababu ya umati wa watu, walitoboa tundu kwenye paa juu ya mahali Isa alikuwa, wakamshusha mtu aliyepooza akiwa amelalia mkeka wake. **5** Isa alipoiona imani yao, alimwambia yule mtu aliyepooza, "Mwanangu, dhambi zako zimesamehewa." **6** Basi baadhi ya walimu wa Torati waliokuwa wameketi pale wakawaza miyoni mwao, **7** "Kwa nini mtu huyu anasema hivi? Huyu anakufuru! Ni nani awezaye kusamehe dhambi isipokuwa Mungu peke yake?" **8** Mara moja Isa akatambua rohoni mwake kile walichokuwa wanawaza miyoni mwao, naye akawaambia, "Kwa nini mnawaza hivyo miyoni mwenu?" **9** Je, ni lipi lililo rahisi zaidi: kumwambia huyu aliyepooza, "Umesamehewa dhambi zako," au kusema, 'Inuka, uchukue mkeka wako, uende?' **10** Lakini ili mpate kujua kwamba Mwana wa Adamu anayo mamlaka duniani ya kusamehe dhambi": Isa akamwambia yule aliyepooza, **11** "Nakuambia, inuka, chukua mkeka wako, uende nyumbani kwako." **12** Yule mtu aliyejikuwa amepooza akasimama, akachukua mkeka wake, akatembea machoni pao wote! Jambo hili likawashangaza wote, wakamtukuza Mungu, wakisema, "Hatuujapata kuona jambo kama hili kamwe!" **13** Isa akaenda tena kandokando ya Bahari ya Galilaya. Umati mkubwa wa watu wakamfuta, naye akaanza kuwafundisha.

14 Alipokuwa akitembea, akamwona Lawi mwana wa Alfayo ameketi forodhani mahali pa kutoza ushuru. Isa akamwambia, "Nifuate." Naye Lawi akaondoka, akamuata Isa. **15** Isa alipokuwa ameketi akila chakula nyumbani mwa Lawi, watoza ushuru naye na wanafunzi wake, kwa maana ni watu halali siku ya Sabato, naye na wanafunzi wake,

wengi waliokuwa wakimfuata. **16** Walimu wa Torati na watoza ushuru na wenye dhambi, wakawauliza wanafunzi wake: "Mbona Isa anakula na watoza ushuru na wenye dhambi?" **17** Isa aliposikia haya akawaambia, "Watu wenye afya hawahitaji tabibu, bali walio wagonjwa. Sikuja kuwaita wenye haki, bali wenye dhambi." **18** Basi wanafunzi wa Yahya pamoja na Mafarisayo walikuwa wakifunga. Watu wakamjia Isa na kumuuliza, "Mbona wanafunzi wa Yahya na wa Mafarisayo hufunga, lakini wanafunzi wako hawafungi?" **19** Isa akawajibu, "Wageni wa bwana arusi wawezaje kufunga wakati angali pamoja nao? Wakati bwana arusi bado yuko pamoja nao, hawawezi kufunga. **20** Lakini wakati utafika ambapo bwana arusi ataondolewa kwao. Siku hiyo ndipo watakopfunga. **21** "Hakuna mtu ashoneaye kiraka cha nguo mpya kwenye nguo iliyochakaa. Akifanya hivyo, kile kiraka kipy kitchanika kutoka ile nguo iliyochakaa, nayo itachanika zaidi. **22** Wala hakuna mtu awekaye divai mpya kwenye viriba vikuukuu. Akifanya hivyo, ile divai mpya itavipasua hivyo viriba, nayo hiyo divai itamwagika na viriba vitaharibika. Lakini divai mpya huwekwa kwenye viriba vipy." **23** Siku moja ya Sabato, Isa pamoja na wanafunzi wake walikuwa wakipita katikati ya mashamba ya nafaka. Walipokuwa wakitembea, wanafunzi wake wakaanza kuvunja masuke. **24** Mafarisayo wakamwambia, "Tazama, mbona wanafanya jambo lisilo halali kufanya siku ya Sabato?" **25** Isa akawajibu, "Je, hamjasoma aliyofanya Daudi yeeye na wenzake walipokuwa na njaa, wakahitaji chakula?" **26** Daudi aliiingia katika nyumba ya Mungu, Abiathari alipokuwa kuhani mkuu, akaila ile mikate iliyowekwa wakfu, ambayo ni halali kuliwa na makuhani tu. Naye pia akawapa wenzake." **27** Kisha Isa akawaambia, "Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu, lakini si mwanadamu kwa ajili ya Sabato. **28** Hivyo, Mwana wa Adamu ndiye Bwana wa Sabato."

3 Isa akaingia tena ndani ya sinagogi, na kulikuwa na mtu aliyepooza mkono. **2** Wakawa wanamwangalia waone kama atamponya huyo mtu siku ya Sabato, ili wapate sababu ya kumshtaki. **3** Isa akamwambia yule mtu mwenye mkono uliopoza, "Njoo hapa mbele ya watu wote." **4** Kisha Isa akawauliza, "Je, ni lipi lililo

mabaya? Ni kuokoa maisha au kuua?" Lakini wao nyumba ikigawanyika dhidi yake yenewe, nyumba wakanyamaza. 5 Isa akawatazama kwa hasira watu hiyo haiwezi kusimama. 26 Na kama Shetani akijipinga waliomzunguka pande zote, akahuzunika sana kwa mwenyewe na awe amegawanyika, hawezi kusimama, sababu ya ugumu wa miyo yao. Akamwambia yule bali mwisho wake umetimia. 27 Hakuna mtu yeyote mtu mwenye mkono uliopooza, "Nyoosha mkono awezaye kuingia kwenye nyumba ya mtu mwenye wako." Akaunyoosha, nao ukawa umeponya kabisa! nguvu na kuteka nyara mali yake asipomfunga kwanza 6 Kisha Mafarisayo wakatoka nje, nao wakaanza yule mwenye nguvu. Ndipo atawea kuteka nyara kufanya njama ya kumuua Isa wakishirikiana na mali yake. 28 Amin, nawaambia, watu wataweza Maherode. 7 Isa na wanafunzi wake wakaondoka huko, wakaenda baharini, nao umati mkubwa wa watu kutoka Galilaya wakamfuata. 8 Waliposikia mambo yote aliyokuwa akiyafanya, makundi ya watu wakamjia kutoka Yudea, Yerusalem, Idumaya, na ng'ambo ya Yordani, pamoja na wale wa maeneo ya Tiro na Sidoni. 9 Kwa sababu ya umati mkubwa wa watu, aliaaambia wanafunzi wake watayarishe mashua ndogo kwa ajili yake, ili kuwazuia watu kumsonga. 10 Kwa kuwa alikuwa amewaponya wagonjwa wengi, ili wapate kumgusa. 11 Kila mara pepo wachafu walipomwona, walianguka chini mbele yake na kupiga kelele wakisema, "Wewe ndiwe Mwana wa Mungu." 12 Lakini aliaaonya wasiwaambie wengine kumhusu. 13 Isa akapanda mlimani na kuwaita wale aliowaitaka, nao wakamjia. 14 Akawachagua watu kumi na wawili ambao aliowaita mitume, ili wapate kuwa naye, na awatumé kwenda kuhubiri 15 na kuwa na mamlaka ya kutoa pepo wachafu. 16 Hawa ndio wale kumi na wawili aliowachagua: Simoni (ambaye alimwita Petro); 17 Yakobo mwana wa Zebedayo, na Yohana nduguye (ambao aliowaita Boanerge, maana yake Wana wa Ngurumo); 18 Andrea, Filipo, Bartholomayo, Mathayo, Tomaso, Yakobo mwana wa Alfayo, Thadayo, Simoni Mkananayo, 19 na Yuda Iskariote aliyemsaliti Isa. 20 Kisha Isa alipoingia ndani ya nyumba, umati wa watu wakakusanyika tena, kiasi kwamba yeche na wanafunzi wake hawakuweza kula chakula. 21 Ndugu zake walipopata habari wakaja ili kumchukua kwa maana watu walikuwa wakisema, "Amerukwa na akili." 22 Walimu wa Torati walioteremka kutoka Yerusalem walisema, "Amepagawa na Beelzebul! Anatoa pepo wachafu kwa nguvu ya mkuu wa pepo wachafu!" 23 Basi Isa akawaita na kuzungumza nao kwa mifano akasema: "Shetani awezaje kumtoa Shetani? 24 Kama ufalme ukigawanyika dhidi yake wenyewe, ufalme huo hauwezi kusimama. 25 Nay o walo mwenye kusamehewa dhambi na kufuru zao zote; 29 lakini yeyote anayemkufuru Roho Mtakatifu wa Mungu hatasamehewa kamwe, atakuwa na hatia ya dhambi ya milele." (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Isa alisema hivi kwa Kisha wakaja ndugu zake Isa pamoja na mama yake. Wakiwa wamesimama nje, wakamtuma mtu kumwita. 32 Umati wa watu walikuwa wameketi kumzunguka, 33 Akawauliza, "Mama yangu na ndugu zangu ni nani?" 34 Kisha akawatazama wale watu waliokuwa wameketi kumzunguka pande zote, 35 Mtu yeyote anayetenda mapenzi ya Mungu, huyo ndiye kaka yangu, na dada yangu, na mama yangu."

4 Isa akaanza kufundisha tena kando ya bahari. Palikuwa na umati mkubwa wa watu waliokuwa wamekusanyika kumzunguka, hata ikambidi Isa aingie kwenye mashua iliyokuwa baharini na kuketi humo, nao watu wote walikuwa ufuoni mwa bahari. 2 Akawafundisha mambo mengi kwa mifano, naye katika mafundisho yake akasema: 3 "Sikilizeni! Tazama, mpanzi alitoka kwenda kupanda mbegu 4 Alipokuwa akitawanya mbegu, nyingine zilianguka kando ya njia, nao ndege wakaja na kuzila. 5 Nyingine zilianguka kwenye mwamba usio na udongo mwinci. Ziliota haraka kwa kuwa udongo ulikuwa kidogo. 6 Lakini juu lilipozidi, mimea ikanyauka na kukauka kwa kuwa mizizi yake haikuwa na kina. 7 Mbegu nyingine zilianguka kwenye miiba, nayo miiba ikakua, ikaisonga hiyo mimea, hivyo haikutoa mazao. 8 Mbegu nyingine zilianguka kwenye udongo mzuri, zikaota vizuri na kukua, zikatoa mazao, moja mara thelathini, nyingine mara sitini, na nyingine mara mia moja." 9 Kisha Isa akasema, "Mwenye masikio ya kusikia, na asikie." 10 Alipokuwa peke yake, watu waliokuwa naye pamoja na wanafunzi wake kumi na wawili wakamuuliza kuhusu mifano

yake. 11 Naye akawaambia, "Ninyi mmepewa siri ya sana kuliko mbegu zote zinazopandwa ardhini. 32 ufalme wa Mungu. Lakini kwa wale walio nje, kila kitu Lakini ikipandwa, hukua ikawa mmea mkubwa kuliko husemwa kwa mifano, 12 ili, "kuona waone lakini yote katika bustani, ikawa na matawi makubwa wasitambue, na kusikia wasikie lakini wasielewe; hata ndege wa angani wanawenza kujenga viota wasije wakageuka na kusamehewa!" 13 Kisha Isa kwenye kivuli chake." 33 Kwa mifano mingine mingi akawauliza, "Hamwelewi maana ya mfano huu? Basi kama hii Isa alinena nao neno lake, kwa kadiri mtaelewaje mifano mingine? 14 Yule mpanzi hupanda walivyoweza kulielewa. 34 Hakusema nao neno lolote neno. 15 Hawa ndio wale walio kando ya njia ambako pasipo mfano. Lakini alipokuwa na wanafunzi wake, neno lilipandwa. Walisikiapo neno, mara Shetani aliwafanulia kila kitu. 35 Ilipokaribia jioni ya siku huja na kulinyakua lile neno liilopandwa ndani yao. hiyo, Isa akawaambia wanafunzi wake, "Tuvukeni 16 Nazo zile mbegu zilizoanguka kwenye udongo hadi ng'ambo ya ziwa." 36 Wakaacha umati wa watu, wenyenye miamba, ni wale wanaolisikia neno, na mara na wakamchukua vile alivyokuwa kwenye mashua. hulipokea kwa furaha. 17 Lakini kwa kuwa hawana Palikuwa pia na mashua zingine nyingi pamoja naye. mizizi, wao hudumu kwa muda mfupi tu. Kisha dhiki 37 Kukawa na dhoruba kali, nayo mawimbi yakaipiga au mateso yanapoinuka kwa ajili ya lile neno, mara ile mashua hata ikawa karibu kujaa maji. 38 Isa wao huiacha imani. 18 Lakini wengine, kama mbegu alikuwa katika shetri, akiwa analala juu ya mto. iliyopandwa kwenye miiba, hulisikia lile neno; 19 lakini Wanafunzi wake wakamwamsha, wakamwambia, masumbufu ya maisha haya, na udanganyifu wa mali na tamaa ya mambo mengine huja na kulisonga lile "Mwalimu, hujali kama tunazama?" 39 Akaamka, neno na kulifanya lisizae. (aiōn g165) 20 Wengine, "Uwe kimya! Tulia!" Ule upepo ukatulia, kukawa kama mbegu iliyopandwa kwenye udongo mzuri, shwari kabisa. 40 Isa akawaambia wanafunzi wake, hulisikia lile neno, wakalipokea na kuzaa mazao. Wao "Kwa nini mnaogopa hivyo? Je, bado hamna imani?" huzaa mara thelathini, au mara sitini, au mara mia 41 Nao wakawa wameogopa sana, wakaulizana, "Ni ya mbegu iliyopandwa." 21 Akawaambia, "Je, taa nani huyu? Hata upepo na mawimbi vinamtii!"

5 Isa na wanafunzi wake wakafika upande wa pili wa ziwa, wakaingia katika nchi ya Wagerasi. 2 Isa alipotoka kwenye mashua, mara mtu mmoja mwenye pepo mchafu akatoka makaburini, akakutana naye. 3 Mtu huyu aliishi makaburini, wala hakuna aliywenza kumzuia hata kwa kumfunga minyororo. 4 Kwa kuwa mara kwa mara alikuwa amefungwa minyororo mikononi na miguuni, lakini akaikata hiyo minyororo na kuzivunza zile pingu miguuni mwake. Hapakuwa na mtu ye yeyote aliye kuwa na nguvu za kumzuia. 5 Usiku na mchana alikuwa makaburini na milimani, akipiga kelele na kujikatakata kwa mawe. 6 Alipomwona Isa kwa mbali, alimkimbilia, akipiga magoti mbele yake. 7 Akapaza sauti kwa nguvu akisema, "Una nini nami, Isa, Mwana wa Mungu Aliye Juu Sana? Ninakusihi kwa jina la Mungu, usinitez!" 8 Kwa kuwa Isa alikuwa amemwambia, "Mtoke mtu huyu, wewe pepo mchafu!" 9 Isa akamuuliza, "Jina lako ni nani?" Akamjibu, "Jina langu ni Legioni, kwa kuwa tuko wengi." 10 Akamsihi Isa sana asiwapeleke nje ya nchi ile. 11 Palikuwa na kundi kubwa la nguruwe liilokuja likilisha karibu kando ya kilima. 12 Wale pepo wachafu wakamsihi Isa

wakisema, "Tuamuru twende kwenye wale nguruwe. zimemtoka. Akageukia umati wa watu na kuuliza, "Ni Turuhusu tuwaingie." 13 Basi Isa akawaruhusu, nao nani aliyegusa mavazi yangu?" 31 Wanafunzi wake wale pepo wachafu wakatoka, wakawaingia hao wakamjibu, "Unaona jinsi watu wanavyokusonga. nguruwe. Lile kundi lilikuwa na nguruwe wapatao Wavezaje kuuliza, 'Ni nani aliyenigusa?'" 32 Lakini elfu mbili, nao wote wakateremkia gengeni kwa kasi, Isa akaangalia pande zote ili aone ni nani aliyemgusa. nao wakatumbukia ziwani na kuzama. 14 Wale watu 33 Yule mwanamke, akijua kilichomtokea, akaja, waliokuwa wakichunga hao nguruwe wakakimbilia akaanguka miguuni pake akitetemeka kwa hofu, mjini na vijijini kueleza yaliyotukia. Watu wakaenda akamweleza ukweli wote. 34 Isa akamwambia, kuona hayo yaliyokuwa yametukia. 15 Walipofika kwa "Binti, imani yako imekuponya. Nenda kwa amani, Isa, wakamwona yule mtu aliyebla amepagawa upone kabisa ugonjwa wako." 35 Alipokuwa bado na legioni ya pepo wachafu akiwa ameketi hapo, anaongea, watu wakafika kutoka nyumbani mwa amevaa nguo na mwenye akili timamu. Wakaogopa. Yairo. Wakamwambia, "Binti yako amekufa. Kwa 16 Wale walioyaona mambo hayo wakawaeleza nini kuendelea kumsumbu Mwalimu?" 36 Aliposikia watu wengine yaliyomtokea yule mtu aliyebla hayo waliyosema, Isa akamwambia huyo kiongozi amepagawa na pepo wachafu, na habari za lile kundi wa sinagogi, "Usiogope. Amini tu." 37 Hakumruhusu la nguruwe pia. 17 Basi watu wakaanza kumwomba mtu yejote amfuate isipokuwa Petro, Yakobo na Isa aondoke katika nchi yao. 18 Isa alipokuwa anaingia Yohana, nduguye Yakobo. 38 Walipofika nyumbani kwenye mashua, yule mtu aliyebla amepagawa na mwa yule kiongozi wa sinagogi, Isa akaona ghasia, pepo wachafu akamsihii Isa waende pamoja. 19 Isa watu wakilia na kuomboleza kwa sauti kubwa. hakumruhusu, bali alimwambia, "Nenda nyumbani kwa 39 Alipokwisha kuingia ndani, akaawaambia, "Kwa jamaa yako ukawaeleze mambo makuu aliyokutendea nini mnafanya ghasia na kulia? Mtoto hajafa, bali Mwenyezi Mungu, na jinsi aliyyokuhurumia." 20 amelala tu." 40 Wale watu wakamcheka. Baada ya Yule mtu akaenda zake, akaanza kutangaza katika kuwafukuza wote nje, Isa akaenda na baba na mama Dekapoli mambo makuu Isa aliyeblendea. Nao wa yule mtoto, pamoja na wale wanafunzi aliokuwa watu wote wakastaajabu. 21 Isa alipokwisha kuvuka nao, wakaingia ndani hadi pale alipokuwa mtoto tena na kufika ng'ambo, umati mkubwa wa watu yule. 41 Akamshika mtoto mkono, akamwambia, wakamzunguka hapo kando ya bahari. 22 Kisha "Talitha koum!" (maana yake, "Msichana, nakuambia: mmoja wa viongozi wa sinagogi aliyeitwa Yairo amka!") 42 Mara yule msichana akasimama, akaanza akafika pale. Naye alipomwona Isa, akapiga magoti kutembea (alikuwa na umri wa miaka kumi na miguuni pake, 23 akamsihii akisema, "Binti yangu mbili). Walipoona haya, wakastaajabu sana. 43 Isa mdogo ni mgonjwa mahututi. Tafadhali nakusihi, njoo akawaagiza kwa ukali wasimweleze mtu yejote uweke mikono yako juu yake ili apate kupona, naye jambo hilo, naye akawaambia wampe yule msichana ataishi." 24 Hivyo Isa akaenda pamoja naye. Umati chakula.

mkubwa wa watu wakamfuata, nao watu wakawa wanamsonga. 25 Hapo palikuwa na mwanamke aliyebla amesumbuliwa na tatizo la kutokwa damu kwa miaka kumi na mbili. 26 Mwanamke huyu alikuwa ameteseka sana kwa mikono ya matabibu wengi, na kutumia kila kitu alichokuwa nacho. Lakini badala ya kupona, hali yake ilizidi kuwa mbaya. 27 Alikuwa amesikia habari za Isa, naye akaja kwa nyuma yake kwenye umati wa watu, akaligusa vazi lake, 28 kwa maana alisema moyoni mwake, "Nikiligusa vazi lake tu, nitaponywa." 29 Mara kutoka damu kwake kukakoma, naye akajisikia mwilini mwake amepona kabisa. 30 Ghafula Isa akatambua kuwa nguvu

6 Isa akaondoka huko na kwenda mji wa kwo, akiandamana na wanafunzi wake. 2 Ilipofika siku ya Sabato, akaanza kufundisha katika sinagogi, na wengi waliomsikia wakashangaa. Nao wakauliza, "Mtuhu ameyapata wapi mambo haya yote? Tazama ni hekima ya namna gani hii aliopewa? Tazama matendo ya miujiza ayafanyayo kwa mikono yake! 3 Huyu si yule seremala, mwana wa Mariamu? Na ndugu zake si Yakobo, Yose, Yuda na Simoni? Dada zake wote si tuko nao hapa kwetu?" Nao wakachukizwa sana kwa ajili yake, wakakataa kumwamini. 4 Isa akaawaambia, "Nabii hakosi heshima isipokuwa katika mji wake mwenywewe, na miongoni mwa jamaa na

ndugu zake, na nyumbani mwake.” 5 Hakufanya Mfalme Herode akamwambia yule binti, “Niombe miujiza yoyote huko isipokuwa kuweka mikono yake kitu chochote utakacho, nami nitakupa.” 23 Tena juu ya wagonjwa wachache na kuwaponya. 6 akamwahidi kwa kiapo, akamwambia, “Chochote Naye akashangazwa sana kwa kutoamini kwao. utakachoomba nitakupa, hata kama ni nusu ya Kisha Isa akawa anaenda kutoka kijiji kimoja hadi ufalme wangu.” 24 Yule binti akatoka nje, akaenda kingine akifundisha. 7 Akawaita wale kumi na wawili, kumuuliza mama yake, “Niombe nini?” Mama yake akawatumwa wawili wawili, na kuwapa mamlaka kutoa akamjibu, “Omiba kichwa cha Yahya.” 25 Yule binti pepo wachafu. 8 Akawaagiza akisema, “Msichukue akarudi haraka kwa mfalme, akamwambia, “Nataka chochote kwa ajili ya safari isipokuwa fimbo tu. unipe sasa hivi kichwa cha Yahya kwenye sinia.” 26 Msichukue mkate, wala mkoba, wala fedha kwenye Mfalme akasikitika sana, lakini kwa sababu alikuwa mikanda yenu. 9 Vaeni viatu, lakini msivae nguo ya ameapa viapo mbele ya wageni wake, hakutaka ziada. 10 Mkiingia kwenye nyumba yoyote, kaeni kumkatalia. 27 Mara mfalme akatuma askari mmoja humo hadi mtakapoondoka katika mji huo. 11 Kama wa walinzi wake kukileta kichwa cha Yahya. Akaenda mahali popote hawatawakaribisha wala kuwasikiliza, na kumkata Yahya kichwa humo gerezani, 28 mtakapoondoka huko, kung’uteni mavumbi kutoka akakileta kichwa chake kwenye sinia na kumpa yule miguu yenu ili kuwe ushuhuda dhidi yao.” 12 Kwa hiyo msichana, naye yule msichana akampa mama yake. wakaenenda na kuhubiri kwamba inawapasa watu 29 Wanafunzi wa Yahya walipopata habari hizi, wakaja kutubu na kuacha dhambi. 13 Wakatoa pepo wachafu na kuuchukua mwili wake, wakauzika kaburini. 30 wengi, wakawapaka wagonjwa wengi mafuta na Wale mitume wakakusanyika kwa Isa na kumpa kuwaponya. 14 Mfalme Herode akasikia habari hizi, taarifa ya mambo yote waliyokuwa wamefanya na kwa maana jina la Isa lilikuwa limejulikana sana. Watu kufundisha. 31 Basi kwa kuwa watu wengi mno wengine walikuwa wakisema, “Yahya amefufuliwa walikuwa wakija na kutoka, hata wakawa hawana kutoka kwa wafu, ndio sababu nguvu za kutenda nafasi ya kula, Isa akawaambia wanafunzi wake, miujiza zinafanya kazi ndani yake.” 15 Wengine “Twendeni peke yetu mahali pa faragha, mpate wakasema, “Yeye ni Ilya.” Nao wengine wakasema, kupumzika.” 32 Hivyo wakaondoka kwa mashua peke “Yeye ni nabii, kama mmoja wa manabii wa zamani.” yao, wakaenda mahali pasipo na watu. 33 Lakini 16 Lakini Herode aliposikia habari hizi, akasema, watu wengi waliowaona wakiondoka, wakawatambua, “Huyo ni Yahya, niliyemkata kichwa, amefufuliwa nao wakaenda haraka kwa miguu kutoka miji yote, kutoka kwa wafu!” 17 Herode mwenyewe alikuwa nao wakatangulia kufika. 34 Isa alipofika kando ya ameagiza kwamba Yahya akamatwe, afungwe na bahari, aliona kundi kubwa la watu, akawahurumia kutiwa gerezani. Alifanya hivi kwa sababu ya Herodia, kwa maana walikuwa kama kondoo wasiokuwa na mke wa Filipo, ndugu yake, ambaye Herode alikuwa mchungaji. Kwa hiyo akaanza kuwafundisha mambo amemwoa. 18 Yahya alikuwa amemwambia Herode, mengi. 35 Mchana ulipokuwa umeendelea sana, “Si halali kwako kuwa na mke wa ndugu yako.” 19 Kwa wanafunzi wake walienda kwake, wakamwambia, hiyo Herodia alikuwa amemwekea Yahya kinyongo, “Mahali hapa ni nyikani, nazo saa zimeenda sana. akataka kumuua. Lakini hakuweza, 20 kwa sababu 36 Waage watu ili waende mashambani na vijijini Herode alimwogopa Yahya akijua kwamba ni mtu jirani, wakajinunulie chakula.” 37 Lakini Isa akawajibu, mwenye haki na mtakatifu, hivyo akamlinida. Herode “Ninyi wapeni chakula.” Wakamwambia, “Je, twende alifadhaika sana alipomsikia Yohana, lakini bado tukanunue mikate ya dinari mia mbili ili tuwape watu alipenda kumsikiliza. 21 Hatimaye Herodia alipata hawa wale?” 38 Akawauliza, “Kuna mikate mingapi? wakati mwafaka aliokuwa akiutafuta. Mfalme Herode Nendeni mkaangalie.” Walipokwisha kujua, wakarudi, alifanya karamu kubwa wakati wa sikukuu ya kuzaliwa wakamwambia, “Kuna mikate mitano na samaki kwake. Akawaalika maafisa wake wakuu, majemadari wawili.” 39 Kisha Isa akawaamuru wawaketishe watu wa jeshi na watu mashuhuri wa Galilaya. 22 Binti makundi makundi kwenye majani, 40 nao wakaketi Herodia alipoingia na kucheza, akamfurahisha Herode kwenye vikundi vya watu mia mia, na wengine hamsini pamoja na wageni wake walioalikwa chakulani. hamsini. 41 Isa akaichukua ile mikate mitano na

wale samaki wawili, akainua macho yake akatazama wa Torati wakamuuliza Isa, "Mbona wanafunzi wako mbinguni, akavibariki na kuimeta ile mikate. Kisha hawaati desturi za wazee, na badala yake wanakula akawapa wanafunzi wake ili wawagawie wale watu kwa mikono najisi?" 6 Isa akawajibu, "Nabii Isaya wote. Pia akawagawia wote wale samaki wawili. 42 alisema ukweli alipotabiri juu yenu, ninyi wanafiki. Watu wote wakala, wakashiba. 43 Nao wanafunzi Kama ilivyoandikwa: "Watu hawa huniheshimu kwa wake wakakusanya vipande vilivyosalia nya mikate midomo yao, lakin miyo yao iko mbali nami. 7 na samaki, wakajaza vikapu kumi na viwili. 44 Idadi Huniabudu bure, nayo mafundisho yao ni maagizo ya ya wanaume waliokula walikuwa elfu tano. 45 Mara wanadamu tu.' 8 Ninyi mmeziacha amri za Mungu na Isa akawaambia wanafunzi wake waingie kwenye kushika desturi za watu." 9 Naye akawaambia, "Ninyi mashua wamtangulie kwenda Bethsaida, wakati yeeye mnayo njia nzuri ya kukataa amri za Mungu ili mpate alikuwa akiwaaga wale watu. 46 Baada ya kuwaaga, kuyashika mapokeo yenu! 10 Kwa mfano, Musa akaenda mlimani kuomba. 47 Ilipofika jioni, ile mashua alisema, 'Waheshimu baba yako na mama yako,' ilikuwa imefika katikati ya bahari, na Isa alikuwa na, 'Yeyote amtukanaye baba yake au mama yake, peke yake katika nchi kavu. 48 Akawaona wanafunzi na auawe.' 11 Lakini ninyi mwafundisha kwamba wake wanahangaika na kupiga makasia kwa nguvu, mtu akimwambia baba yake au mama yake, 'Kile kwa sababu upepo ulikuwa wa mbisho. Wakati wa ambacho ningeweza kukusaidia ni Korbani' (yaani zamu ya nne ya usiku, Isa akawaendea wanafunzi kimewekwa wakfu kwa Mungu), 12 basi hawajibiki wake, akiwa anatembea juu ya maji. Alikuwa karibu tena kumsaidia baba yake au mama yake. 13 kuwapita, 49 lakin walipomwona akitembea juu ya Kwa njia hiyo ninyi mnabatilisha neno la Mungu maji, wakadhani ni mzimu. Wakapiga yowe, 50 kwa kwa mapokeo yenu mliyojiweke. Nanyi mnafanya sababu wote walipomwona waliogopa. Mara Isa mambo mengi ya aina hiyo." 14 Isa akaita tena umati akasema nao, akawaambia, "Jipeni moyo! Ni mimi. ule wa watu, akawaambia, "Nisikilizeni nyote, na Msiogope!" 51 Akapanda ndani ya mashua nao, mwelewe jambo hili. 15 Hakuna kitu kinachomwingia na ule upepo ukakoma! Wakashangaa kabisa, 52 mtu kimtiacho unajisi, lakin kile kimtokachoo ndicho kwa kuwa walikuwa hawajaelewa kuhusu ile mikate. kimtiacho unajisi. [16 Kama mtu yeyote ana masikio Miyo yao ilikuwa migumu. 53 Walipokwisha kuvuka, ya kusikia na asikie.]" 17 Baada ya Isa kuacha ule wakafika nchi ya Genesareti, wakatia nanga. 54 Mara umati wa watu na kuingia ndani, wanafunzi wake waliposhuka kutoka mashua yao, watu wakamtambua wakamuuliza maana ya mfano ule. 18 Akawajibu, "Je, Isa. 55 Wakaenda katika vijiji vyote upesi, wakawabeba hata nanyi hamwelewi? Je, hamfahamu kwamba kitu wagonja kwenye mikeka ili kuwapeleka mahali kimwingiacho mtu hakimti unajisi? 19 Mtu akila kitu popote waliposikia kuwa Isa yupo. 56 Kila mahali Isa hakingii moyoni mwake bali tumboni, na baadaye alipoenda, iwe vijiji, mijini au mashambani, watu hutolewa nje ya mwili wake." (Kwa kusema hivi, waliwaweka wagonja wao masokoni. Wakamwomba Isa alivihalalisha vyakula vyote kuwa ni safi.) 20 awaruhusu hao wagonja waguse japo upindo wa Akaendelea kusema, "Kile kimtokachoo mtu ndicho vazi lake. Nao wote waliomgusa waliponywa. 21 Kwa maana kutoka ndani ya kimtiacho unajisi. 22 tamaa mbaya, uovu, udanganyifu, ujisadi, wivu, matukano, kiburi na upumbavu. 23 Maovu haya yote hutoka ndani ya mtu, nayo ndiyo yamitiyo mtu unajisi." 24 Ndipo Isa akaondoka hapo akaenda sehemu za Tiro. Akaingia katika nyumba moja, naye hakutaka mtu yeyote ajue kwamba yuko humo. Lakini hakuweza kujificha. 25 Mara mwanamke mmoja, ambaye binti yake mdogo alikuwa na pepo mchafu, akaja na kumpigia magoti miguuni pake. 26 Basi huyo mwanamke alikuwa Myunani, aliyezaliwa

7 Mafarisayo na baadhi ya walimu wa Torati walikuwa wametoka Yerusalem wakakusanya kia mbele ya Isa. 2 Wakawaona baadhi ya wanafunzi wake wakila chakula kwa mikono iliyo najisi, yaani bila kunawa kama ilivytakiwa na Torati ya Wayahudi. 3 (Kwa kuwa Mafarisayo na Wayahudi wote hawali chakula pasipo kunawa kwa kufuata desturi za wazee wao. 4 Wanapotoka sokoni hawawezi kula pasipo kunawa. Pia kuna desturi zingine nyingi wanazofuata kama vile jinsi ya kuosha vikombe, vyungu na vyombo nya shaba.) 5 Hivyo, wale Mafarisayo na walimu

Foinike ya Siria. Akamsihi Isa amtoe binti yake huyo pepo mchafu. 27 Isa akamwambia, "Waache watoto pamoja na wanafunzi wake, akaenda sehemu za washibe kwanza, kwa maana si vyema kuchukua Dalmanutha." 28 Lakini kumhoji Isa. Ili kumtega, wakamwomba awaoneshe yule mwanamke akamjibu, "Bwana, hata mbwa walio ishara kutoka mbinguni. 12 Akahuzunika moyoni, chini ya meza hula makombo ya chakula cha watoto." akawaambia, "Kwa nini kizazi hiki kinataka ishara? 29 Ndipo Isa akamjibu, "Kwa sababu ya jibu lako, Amin nawaambieni, hakitapewa ishara yoyote." 13 nenda zako nyumbani; yule pepo mchafu amemtoka Kisha akawaacha, akarudi kwenye mashua, akavuka binti yako." 30 Akaenda zake nyumbani akamkuta hadi ng'ambo. 14 Wanafunzi walikuwa wamesahau binti yake amelala kitandani, yule pepo mchafu kuchukua mikate ya kutosha. Walikuwa na mkate akiwa amemtoka. 31 Kisha Isa akaondoka sehemu mmoja tu kwenye mashua. 15 Isa akawaonya: za Tiro, akapita katikati ya Sidoni, hadi Bahari ya "Jihadharini na chachu ya Mafarisayo na ya Herode." Galilaya na kuingia eneo la Dekapoli. 32 Huko, watu 16 Wakajadiliana wao kwa wao, na kusema, "Anasema wakamletea Isa mtu mmoja kiziwi, ambaye pia alikuwa hivi kwa sababu hatukuleta mikate." 17 Isa, akifahamu na kigugumizi, wakamwomba aweke mkono wake juu majadiliano yao, akawauliza: "Mbona mnajadiliana ya huyo mtu. 33 Isa akampeleka yule kiziwi kando, kuhusu kutokuwa na mikate? Je, bado hamtambui mbali na watu, akatia vidole vyake masikioni mwa yule wala hamwelewi? Je, mbona miyo yenu ni migumu mtu. Kisha akatema mate na kuugusa ulimi wa yule kiasi hicho? 18 Je, mna macho lakini mnashindwa mtu. 34 Ndipo Isa akatazama mbinguni, akashusha kuona, na mna masikio lakini mnashindwa kusikia? pumzi kwa nguvu, akamwambia, "Efatha!" (yaani, Je, hamkumbuki? 19 Nilipoimega ile mikate mitano "Funguka!") 35 Mara masikio yake yakafunguka na kwa watu elfu tano, mlkusanya vikapu vingapi ulimi wake ukaachiliwa, akaanza kuongea sawasawa. vilivyojaa mabaki?" Wakamjibu, "Kumi na viwili." 36 Isa akawaamuru wasimwambie mtu ye yote habari 20 "Je, nilipoimega ile mikate saba kwa watu elfu hizi. Lakini kadiri aliviyowakanya, ndivyo walivyozidi nne, mlkusanya vikapu vingapi vilivyojaa mabaki?" kutangaza kwa bidii. 37 Walistaajabu mno. Wakasema, Wakamjibu, "Saba." 21 Ndipo akawauliza, "Je, bado "Amefanya mambo yote vizuri mno! Amewawezesha hamwelewi?" 22 Wakafika Bethsaida na baadhi viziwi wasikie na bubu waseme!"

8 Katika siku hizo, umati mkubwa wa watu walikusanya tena. Kwa kuwa walikuwa hawana chakula, Isa akawaita wanafunzi wake akawaambia, 2 "Ninahurumia umati huu wa watu, kwa sababu sasa wamekuwa nami kwa muda wa siku tatu na hawana chakula. 3 Nikiwaaga waende nyumbani bila kula, watazimia njiani kwa sababu baadhi yao wametoka mbali." 4 Wanafunzi wake wakamjibu, "Lakini hapa nyikani tutapata wapi mikate ya kutosha kuwalisha?" 5 Isa akawauliza, "Mna mikate mingapi?" Wakamjibu, "Tuna mikate saba." 6 Akawaambia watu waketi chini. Akaichukua ile mikate saba na kushukuru, baadaye akaimega na kuwapa wanafunzi wake ili wawagawie watu. Wanafunzi wake wakafanya hivyo. 7 Walikuwa pia na visamaki vichache, Isa akavibariki, akawaamuru wanafunzi wake wawagawie watu. 8 Wale watu walikula na kutosheka. Baadaye wanafunzi wakakusanya vipande vilivyosalia, wakajaza vikapu saba. 9 Watu waliokula walikuwa wapata elfu nne.

Baada ya kuwaaga, 10 aliingia kwenye mashua pepo mchafu. 11 Mafarisayo wakaja, wakaanza chakula cha watoto na kuwatupia mbwa." 28 Lakini kumhoji Isa. Ili kumtega, wakamwomba awaoneshe yule mwanamke akamjibu, "Bwana, hata mbwa walio ishara kutoka mbinguni. 12 Akahuzunika moyoni, chini ya meza hula makombo ya chakula cha watoto." akawaambia, "Kwa nini kizazi hiki kinataka ishara? 29 Ndipo Isa akamjibu, "Kwa sababu ya jibu lako, Amin nawaambieni, hakitapewa ishara yoyote." 13 nenda zako nyumbani; yule pepo mchafu kuchukua mikate ya kutosha. Walikuwa na mkate akiwa amemtoka. 31 Kisha Isa akaondoka sehemu mmoja tu kwenye mashua. 15 Isa akawaonya: za Tiro, akapita katikati ya Sidoni, hadi Bahari ya "Jihadharini na chachu ya Mafarisayo na ya Herode." Galilaya na kuingia eneo la Dekapoli. 32 Huko, watu 16 Wakajadiliana wao kwa wao, na kusema, "Anasema wakamletea Isa mtu mmoja kiziwi, ambaye pia alikuwa hivi kwa sababu hatukuleta mikate." 17 Isa, akifahamu na kigugumizi, wakamwomba aweke mkono wake juu majadiliano yao, akawauliza: "Mbona mnajadiliana ya huyo mtu. 33 Isa akampeleka yule kiziwi kando, kuhusu kutokuwa na mikate? Je, bado hamtambui mbali na watu, akatia vidole vyake masikioni mwa yule wala hamwelewi? Je, mbona miyo yenu ni migumu mtu. Kisha akatema mate na kuugusa ulimi wa yule kiasi hicho? 18 Je, mna macho lakini mnashindwa mtu. 34 Ndipo Isa akatazama mbinguni, akashusha kuona, na mna masikio lakini mnashindwa kusikia? pumzi kwa nguvu, akamwambia, "Efatha!" (yaani, Je, hamkumbuki? 19 Nilipoimega ile mikate mitano "Funguka!") 35 Mara masikio yake yakafunguka na kwa watu elfu tano, mlkusanya vikapu vingapi ulimi wake ukaachiliwa, akaanza kuongea sawasawa. vilivyojaa mabaki?" Wakamjibu, "Kumi na viwili." 36 Isa akawaamuru wasimwambie mtu ye yote habari 20 "Je, nilipoimega ile mikate saba kwa watu elfu hizi. Lakini kadiri aliviyowakanya, ndivyo walivyozidi nne, mlkusanya vikapu vingapi vilivyojaa mabaki?" kutangaza kwa bidii. 37 Walistaajabu mno. Wakasema, Wakamjibu, "Saba." 21 Ndipo akawauliza, "Je, bado "Amefanya mambo yote vizuri mno! Amewawezesha hamwelewi?" 22 Wakafika Bethsaida na baadhi viziwi wasikie na bubu waseme!"

ya watu wakamleta mtu mmoja kipofu wakamshihi Isa amguse. 23 Isa akamshika mkono huyo kipofu akampeleka nje ya kijiji. Baada ya kuyatemea mate macho ya yule kipofu na kumwekea mikono, Isa akamuuliza, "Unaona chocchote?" 24 Yule kipofu akaangalia, akasema, "Ninaona watu, wanaonekana kama miti inayotembea." 25 Isa akamwekea tena mikono machoni. Kisha macho yake yakafunguka, kuona kwake kukareja naye akaona kila kitu dhahiri. 26 Isa akamtuma nyumbani mwake, akamwambia, "Hata kijijini usiingie." 27 Isa na wanafunzi wake wakaelekea vijiji vya Kaisaria-Filipi. Walipokuwa njiani, Isa akawauliza, "Watu husema mimi ni nani?" 28 Wakamjibu, "Baadhi husema wewe ni Yahya, wengine husema ni Ilya, na bado wengine husema wewe ni mmoja wa manabii." 29 Akawauliza, "Je, ninyi mnasema mimi ni nani?" Petro akajibu, "Wewe ndiwe Al-Masihi." 30 Isa akawaonya wasimwambie mtu ye yote habari zake. 31 Ndipo akaanza kuwafundisha wanafunzi wake kuwa Mwana wa Adamu lazima

atapata mateso mengi na kukataliwa na wazee, wanajuliza, "Huku kufufuka kwa wafu maana yake viongozi wa makuhani, na walimu wa Torati, na nini?" 11 Wakamuuliza, "Kwa nini walimu wa Torati kwamba itampasa auawe lakini baada ya siku tatu husema kwamba ni lazima Ilya aje kwanza?" 12 Isa afufuliwe. 32 Aliyasema haya waziwazi. Ndipo Petro akawajibu, "Ni kweli, Ilya yuaja kwanza ili kutengeneza akamchukua kando na akaanza kumkemea. 33 Lakini mambo yote. Mbona basi imeandikwa kwamba Mwana Isa akageuka na kuwaangalia wanafunzi wake, na wa Adamu ni lazima ateseke sana na kudharauliwa? akamkemea Petro. Akasema, "Rudi nyuma yangu, 13 Lakini nawaambia, Ilya amekwisha kuja, nao Shetani! Moyo wako hauwazi yaliyo ya Mungu, wakamtendea walivyopenda, kama ilivoandikwa bali ya wanadamu." 34 Ndipo akawaita umati ule kumhusu." 14 Walipowafikia wale wanafunzi wengine, wa watu pamoja na wanafunzi wake, akasema, wakawakuta wamezungukwa na umati mkubwa wa "Mtu yejote akitaka kunifuata, ni lazima ajikane watu na baadhi ya walimu wa Torati wakibishana nao. mwenyewe, auchukue msalaba wake, anifute. 35 15 Mara wale watu walipomwona Isa, wakastaajabu Kwa maana yejote anayetaka kuyaokoa maisha yake sana, wakamkimbilia ili kumsalimu. 16 Akawauliza atayapoteza, lakini yejote atakayeyapoteza maisha wanafunzi wake, "Mhabishana nao kuhusu nini?" 17 yake kwa ajili yangu na kwa ajili ya Injili atayaokoa. 36 Mtu mmoja mionganoni mwa umati ule wa watu akajibu, Je, itamfaidi nini mtu kuupata ulimwengu wote, lakini "Mwalimu, nilimleta kwako mwanangu ambaye ana akayapoteza maisha yake? 37 Au mtu atatoa nini pepo mchafu anayemfanya asiweze kuongea. 18 Kila badala ya nafsi yake? 38 Mtu yejote akinionea aibu mara huyo pepo mchafu ampgaapo mwanangu, mimi na maneno yangu katika kizazi hiki cha uzinzi na dhambi, Mwana wa Adamu naye atamwonea aibu humwangusha chini na kumfanya atokwe povu wakati atakapokuja katika utukufu wa Baba yake Niliwaomba wanafunzi wako wamtoe huyo pepo pamoja na malaika watakatifu."

9 Isa akaendelea kuwaambia, "Amin, nawaambia, kuna watu waliosimama hapa ambao hawataonja mauti kabla ya kuuona ufalme wa Mungu ukija kwa nguvu." 2 Baada ya siku sita, Isa akawachukua Petro, Yakobo na Yohana, akawapeleka juu ya mlima mrefu, mahali walipokuwa faraghani. Huko, Isa akageuka sura mbele yao. 3 Mavazi yake yakawa na weupe wa kuzima macho, meupe kuliko vile mtu yejote duniani angeweza kuyang'arisha. 4 Musa na Ilya wakawatokea, wakawa wanazungumza na Isa. 5 Petro akamwambia Isa, "Mwalimu, ni vyema sisi tukae hapa. Turuhusu tujenge vibanda vitatu: kimoja chako, kingine cha Musa na kingine cha Ilya." 6 Petro hakujua aseme nini kwa maana yejye na wenzake walikuwa wameogopa sana. 7 Ndipo pakatokea wingu, likawafunika, nayo sauti kutoka lile wingu ikasema, "Huyu ni Mwanangu mpendwa. Msikieni yejye." 8 Mara walipotazama huku na huku, hawakuona tena mtu mwagine yejote pamoja nao isipokuwa Isa. 9 Walipokuwa wakishuka kutoka mlimani, Isa akawakataza wasimwambie mtu yejote mambo walijoyaona, hadi Mwana wa Adamu atakapokuwa amefufuka kutoka kwa wafu. 10 Wakalihihafadi jambo hilo wao wenyewe, lakini wakawa

sana, wakamkimbilia ili kumsalimu. 16 Akawauliza atayapoteza, lakini yejote atakayeyapoteza maisha wanafunzi wake, "Mhabishana nao kuhusu nini?" 17 yake kwa ajili yangu na kwa ajili ya Injili atayaokoa. 36 Mtu mmoja mionganoni mwa umati ule wa watu akajibu, Je, itamfaidi nini mtu kuupata ulimwengu wote, lakini "Mwalimu, nilimleta kwako mwanangu ambaye ana akayapoteza maisha yake? 37 Au mtu atatoa nini pepo mchafu anayemfanya asiweze kuongea. 18 Kila badala ya nafsi yake? 38 Mtu yejote akinionea aibu mara huyo pepo mchafu ampgaapo mwanangu, humwangusha chini na kumfanya atokwe povu mdomoni na kusaga meno, kisha mwili wake hukauka. Niliwaomba wanafunzi wako wamtoe huyo pepo mchafu, lakini hawakuweza." 19 Isa akawaambia, "Enyi kizazi kisichoamini! Nitakuwa pamoja nanyi hadi lini? Nitawavumilia hadi lini? Mleteni mvulana kwangu." 20 Nao wakamleta yule mvulana. Yule pepo mchafu alipomwona Isa, mara akamtaa yule mvulana kifafa, akaanguka, akagaagaa chini huku akitokwa na povu kinywani. 21 Isa akamuuliza baba yake, "Mwanao amekuwa katika hali hii tangu lini?" Akamjibu, "Tangu utoto wake. 22 Mara kwa mara huyo pepo mchafu amekuwa akimwangusha kwenye moto au kwenye maji ili kumwangamiza. Lakini kama unawenza kufanya jambo lolote, tafadhalii tuhurumie utusaidie." 23 Isa akamwambia, "Ati, 'Kama unawenza kufanya jambo lolote?' Yote yawezekana kwake yejye aaminiye." 24 Mara baba yake yule mvulana akapaza sauti akisema, "Ninaamini. Nisaidie kutokuamini kwangu!" 25 Isa alipoona kwamba umati wa watu wanakusanyika pamoja mbio, akamkemea yule pepo mchafu, akimwambia, "Wewe pepo bubu na kiziwi, nakuamuru umtoke, wala usimwingie tena!" 26 Baada ya yule pepo mchafu kupiga kelele, akamtaa kifafa kwa nguvu, akamtoka. Yule mvulana alikuwa kama maiti, hivyo watu wengi wakasema, "Amekufa." 27 Lakini Isa akamshika mkono, akamwinua, naye akasimama. 28 Baada ya Isa kuingia ndani ya

nyumba, wanafunzi wake wakamuuliza wakiwa [(Geenna g1067) 46 Ni mahali ambako funza wao peke yao, "Mbona sisi hatukuweza kumtoa huyo pepo mchafu?" 29 Isa akawajibu, "Pepo aina hii haiwezi kutoka isipokuwa kwa kuomba [na kufunga]." 30 Wakaondoka huko, wakapitia Galilaya. Isa hakutaka mtu yejote afahamu mahali walipo, 31 kwa maana alikuwa anawafundisha wanafunzi wake. Akawaambia, "Mwana wa Adamu atasalitiwa na kutiwa mikononi mwa watu. Nao watamuua, lakini siku tatu baada ya kuuawa atafufuka." 32 Lakini wao hawakelewa kile alimaanisha, nao waliogopa kumuuliza maana yake. 33 Basi wakafika Kapernaumu na baada ya kuingia nyumbani akawaauliza, "Mlikuwa mnabishana nini kule njiani?" 34 Lakini hawakumjibu, kwa sababu njiani walikuwa wakibishana kuhusu nani mionganii mwao alikuwa mkuu zaidi ya wote. 35 Akaketi chini, akawaita wote kumi na wawili, akawaambia: "Kama mtu yejote akitaka kuwa wa kwanza, hana budi kuwa wa mwisho na mtumishi wa wote." 36 Kisha akamchukua mtoto mdogo, akamsimamisha katikati yao. Akamkumbatia, akawaambia, 37 "Mtu yejote amkaribishaye mmoja wa hawa watoto wadogo kwa Jina langu, anikaribisha mimi. Naye anikaribishaye mimi, amkaribisha Baba yangu aliyenituma." 38 Yohana akamwambia, "Mwalimu, tumemwona mtu akitoa pepo wachafu kwa jina lako, nasi tukamkataza, kwa sababu yeye si mmoja wetu." 39 Isa akasema, "Msimkataze, kwa kuwa hakuna yejote atendaye miujiza kwa Jina langu ambaye baada ya kitambo kidogo aweza kunena lolote baya dhidi yangu. 40 Kwa maana yejote asiyeh kinyume chetu, yuko upande wetu. 41 Amin, nawaambia, yejote awapaye ninyi kikombe cha maji kwa Jina langu kwa sababu ninyi ni mali ya Al-Masihi, hakika hataikosa thawabu yake. 42 "Mtu yejote akimsababisha mmoja wa hawa wadogo wanaoniamini kutenda dhambi, ingekuwa bora kwake afungiwe jiwe kubwa la kusagia shingoni mwake, na kutoswa baharini. 43 Mkono wako ukikusababisha kutenda dhambi, ukate. Ni afadhalii kwako kuingia katika uzima ukiwa na mkono mmoja, kuliko kuwa na mikono miwili lakini ukaingia Jehanamu, mahali ambako moto hauzimiki. [(Geenna g1067) 44 Ni mahali ambako funza wao hawafi wala moto wao hauzimiki.] 45 Mguu wako ukikusababisha kutenda dhambi, ukate. Ni afadhalii kwako kuingia katika uzima ukiwa kiwete, kuliko kuwa na miguu miwili lakini ukaingia Jehanamu.

[(Geenna g1067) 46 Ni mahali ambako funza wao hawafi wala moto wao hauzimiki.] 47 Nalo jicho lako likikusababisha kutenda dhambi, ling'oe. Ni afadhalii kwako kuingia katika ufalme wa Mungu ukiwa na jicho moja, kuliko kuwa na macho mawili lakini ukatupwa Jehanamu. (Geenna g1067) 48 Ni mahali ambako funza wao hawafi, wala moto wao hauzimiki. 49 Kila mmoja atatiwa chumvi kwa moto. 50 "Chumvi ni nzuri, lakini ikipoteza ladha yake utaifanyaje ili iweze kukolea tena? Mwe na chumvi ndani yenu, mkaishi kwa amani, kila mmoja na mwenzake."

10 Isa akaondoka huko, akavuka Mto Yordani, akaenda sehemu za Yudea. Umati mkubwa wa watu wakaenda kwake tena, naye akawafundisha, kama ilivyokuwa desturi yake. 2 Baadhi ya Mafarisayo wakaja ili kumjaribu kwa kumuuliza, "Je, ni halali mtu kumwacha mke wake?" 3 Isa akawajibu, "Je, Musa aliwaamuru nini?" 4 Wakajibu, "Musa aliruhusu kwamba mume anaweza kumwandikia mkewe hati ya talaka na kumwacha." 5 Isa akawaambia, "Musa aliwaandikia sheria hiyo kwa sababu ya ugumu wa mioyo yenu. 6 Lakini tangu mwanzo wa uumbaji, 'Mungu aliwaumba mwanaume na mwanamke'. 7 'Kwa sababu hii mwanaume atamwacha baba yake na mama yake na kuambatana na mkewe, 8 na hao wawili watakuwa mwili mmoja.' Kwa hiyo hawatakuwa wawili tena, bali mwili mmoja. 9 Basi, alichokiunganisha Mungu, mwanadamu asikitenganiche." 10 Walipokuwa tena ndani ya nyumba, wanafunzi wake wakamuuliza kuhusu jambo hili. 11 Akawajibu, "Mtu yejote amwachaye mkewe na kuoaa mke mwingine, anazini naye. 12 Naye mwanamke amwachaye mumewe na kuolewa na mume mwingine, anazini." 13 Watu walikuwa wakimletea Isa watoto wadogo ili awaguse, lakini wanafunzi wake wakawakemea. 14 Isa alipoona yaliyokuwa yakitukia, akachukizwa. Akawaambia wanafunzi wake, "Waachenii watoto wadogo waje kwangu, wala msiwazuie, kwa maana ufalme wa Mungu ni wa wale walio kama hawa. 15 Amin, nawaambia, mtu yejote asiyepokea ufalme wa Mungu kama mtoto mdogo, hatauingia kamwe." 16 Akawachukua watoto mikononi mwake, akawakumbatia, akaweka mikono yake juu yao, akawabariki. 17 Isa alipokuwa anaondoka, mtu mmoja akamkimbia, akapiga magoti mbele yake, akamuuliza, "Mwalimu mwema, nifanye nini ili

niurithi uzima wa milele?" (aiōnios g166) 18 Isa wa Mataifa, 34 ambaao watamdhihaki na kumtemea akamwambia, "Mbona unaniita mwema? Hakuna mate, watampiga na kumuua. Siku tatu baadaye yeote aliye mwema ila Mungu peke yake. 19 atafufuka." 35 Kisha Yakobo na Yohana, wana wa Unazijua amri: "Usiue, usizini, usiibe, usishuhudie Zebedayo, wakaja kwake na kumwambia, "Mwalimu, uongo, usidanganye, waheshimu baba yako na tunataka utufanyie lolote tutakalokuomba." 36 Naye mama yako." 20 Akamjibu, "Mwalimu, amri hizi zote akawaambia, "Je, mwataka niwafanyie jambo gani?" nimezishika tangu nikiwa mtoto." 21 Isa akamatazama 37 Wakamwambia, "Tupe kukaa mmoja upande wako na kumpenda, akamwambia, "Umepungukiwa na wa kuume na mwингine upande wako wa kushoto kitu kimoja. Nenda ukauze kila kitu ulicho nacho katika utukufu wako." 38 Lakini Isa akawaambia, uwape maskini hizo fedha, nawe utakuwa na hazina "Ninyi hamjui mnaloliomba. Je, mnawenza kukinywea mbinguni. Kisha njoo, unifuate." 22 Yule mtu aliposikia kikombe ninyweacho mimi, au kubatizwa ubatizo hayo, akasikitika sana. Akaondoka kwa huzuni kwa nibatizwao mimi?" 39 Wakajibu, "Tunaweza." Kisha sababu aliquwa na mali nyangi. 23 Isa akatazama Isa akawaambia, "Kikombe nikinyweacho mtakinywea pande zote, akawaambia wanafunzi wake, "Itakuwa na ubatizo nibatizwao mtbatizwa, 40 lakini kuketi vigumu sana kwa wenye mali kuingia katika ufalme mkono wangu wa kuume au wa kushoto si juu wa Mungu!" 24 Wanafunzi wake wakashangazwa yangu mimi kuwapa. Nafasi hizi ni kwa ajili ya wale sana na maneno hayo. Lakini Isa akawaambia tena, walioandaliwa." 41 Wale wanafunzi wengine kumi "Wanangu, tazama jinsi ilivyo vigumu kwa wale waliposikia hayo, wakaanza kuwakasirikia Yakobo wanaotumainia mali kuingia katika ufalme wa Mungu. na Yohana. 42 Lakini Isa akawaita wote pamoja na 25 Ni rahisi zaidi kwa ngamia kupita kwenye tundu kuwaambia, "Mnafahamu kuwa wale wanaodhaniwa la sindano kuliko mtu tajiri kuingia katika ufalme wa kuwa watawala wa watu wa Mataifa huwatawala watu Mungu." 26 Wanafunzi wake wakashangaa sana. kwa nguvu, nao wenye vyeo huonesha mamlaka yao. Wakaulizana wao kwa wao, "Ni nani basi awezaye 43 Lakini isiwe hivyo kwenu. Badala yake, yeote kuokoka?" 27 Isa akawatazama, akawaambia, "Kwa anayetaka kuwa mkuu mionganoni mwenu hana budi mwanadamu jambo hili haliwezekani, lakini kwa kuwa mtumishi wenu, 44 na yeote anayetaka kuwa Mungu sivyo. Mambo yote yanawezekana kwa wa kwanza, hana budi kuwa mtumwa wa wote. 45 Kwa Mungu." 28 Ndipo Petro akamjibu, "Tazama, tumeacha kuwa hata Mwana wa Adamu hakuja ili kutumikiwa, kila kitu na kukufuata wewe!" 29 Isa akasema, bali kutumika na kuutoa uhai wake uwe fidia kwa ajili "Amin, nawaambia, hakuna mtu yeote aliyeacha ya wengi." 46 Kisha wakafika Yeriko. Isa alipokuwa nyumba, ndugu wa kiume au wa kike, au mama au akiondoka mjini na wanafunzi wake pamoja na umati baba, au watoto au mashamba kwa ajili yangu na mkubwa wa watu, kipofu mmoja, jina lake Bartimayo kwa ajili ya Injili, 30 ambaye hatalipwa mara mia (maana yake "mwana wa Timayo"), alikuwa ameketi katika ulimwengu huu: nyumba, ndugu wa kiume kando ya njia akiomba msaada. 47 Aliposikia kuwa na wa kike, mama na baba na watoto, mashamba ni Isa Al-Nasiri aliyekuwa anapita, akaanza kupaza pamoja na mateso, kisha uzima wa milele katika sauti akisema, "Isa, Mwana wa Daudi, nihurumie!" ulimwengu ujao. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Lakini 48 Watu wengi wakamkemea, wakamwambia akae wengi walio wa kwanza watakuwa wa mwisho, na kimya, lakini yeeye akazidi kupaza sauti, akisema, wa mwisho watakuwa wa kwanza." 32 Walikuwa "Mwana wa Daudi, nihurumie!" 49 Isa akasimama na njiani wakipanda kwenda Yerusalem, na Isa alikuwa kusema, "Mwiteni." Hivyo wakamwita yule mtu kipofu, amewatangulia. Wanafunzi wake walishangaa, nao wakamwambia, "Jipe moyo! Inuka, anakuita." 50 Akiwa watu waliowafuata walijawa na hofu. Isa akawachukua analivua lile joho lake, alisimama na kumwendea tena wale wanafunzi wake kumi na wawili kando na Isa. 51 Isa akamuuliza, "Unataka nikufanyie nini?" kuwaambia yatakayompata. 33 Akasema, "Tunapanda Yule kipofu akajibu, "Mwalimu, nataka kuona." 52 Isa kwenda Yerusalem, na Mwana wa Adamu atasalitiwa akamwambia, "Nenda zako, imani yako imekuponya." kwa viongozi wa makuhani na walimu wa Torati. Wao Mara akapata kuona, akamfuata Isa njiani. watamhukumu kifo na kumtia mikononi mwa watu

11 Walipokaribia Yerusalemu, wakafika Bethfage habari hizi, nao wakaanza kutafuta njia ya kumuua, na Bethania katika Mlima wa Mizeituni. Isa kwa kuwa walikuwa wakimwogopa, kwa sababu umati akawatuma wawili wa wanafunzi wake, 2 akawaambia, wote walishangazwa na mafundisho yake. **19** Ilipofika "Nendeni katika kijiji kilicho mbele yenu. Na jioni, Isa na wanafunzi wake wakatoka nje ya mji. **20** hapo mtakapoingia kijiji, mtampata mwana-punda Kesho yake asubuhi walipokuwa wakipita, wakauona amefungwa hapo, ambaye hajapandwa na mtu ule mtini umenyauka kutoka juu hadi kwenye mizizi bado. Mfungueni, mkamle hapa. **3** Mtu yejote yake. **21** Petro akakumbuka na kumwambia Isa, akiwaauliza, 'Mbona mnafungua?' mwambieni, "Mwalimu, tazama! Ule mtini ulioulaani umenyauka!" 'Bwana anamhitaji, na atamrudisha hapa baada ya **22** Isa akawajibu, "Mwaminini Mungu. **23** Amin, muda mfupi." **4** Wakaenda, wakampata mwana-punda nawaambia, mtu yejote atakayeuaumbia mlima huu, amefungwa kando ya barabara, karibu na mlango 'Ng'oka ukatupwe baharin,' wala asione shaka moyoni wa nyumba. **5** Walipokuwa wanamfungua, watu mwake, bali aamini kwamba hayo asemayo yametukia, waliokuwa wamesimama karibu wakawaauliza, "Kwa atatimiziwa. **24** Kwa sababu hiyo nawaambia, nini mnafungua huyo mwana-punda?" **6** Wakawajibu yejote mtakayoyaomba mkisali, aminini kwamba kama vile Isa aliyokuwa amewaaagiza, nao wale mmeyapokea, nayo yatakuwa yenu. **25** Nanyi kila watu wakawaruhusu. **7** Kisha wakamleta huyo msimamapo kusali, sameheni mkiwa na neno na mtu, mwana-punda kwa Isa na kutandika mavazi yao juu ili naye Baba yenu aliye mbinguni awasamehe ninyi yake, naye akampanda. **8** Watu wengi wakatandaza makosa yenu. [**26** Lakini kama ninyi msiposamehe, mavazi yao barabarani, na wengine wakatandaza wala Baba yenu aliye mbinguni hatawasamehe ninyi matawi waliyokuwa wamekata mashambani. **9** makosa yenu.] **27** Wakafika tena Yerusalemu, na Kisha wale waliokuwa wametangulia mbele na Isa alipokuwa akitembea Hekaluni, viongozi wa wale waliokuwa wakifuta nyuma wakapaza sauti, makuhani, walimu wa Torati pamoja na wazee wa wakisema, "Hosana!" "Amebarikiwa yeeye ajaye kwa watu wakamjia. **28** Wakamuuliza, "Unafanya mambo Jina la Mwenyezi Mungu!" **10** "Umebarikiwa ufalme haya kwa mamlaka gani? Na ni nani aliyekupa unaokuja wa baba yetu Daudi!" "Hosana kwake yeeye mamlaka ya kufanya hayo?" **29** Isa akawajibu, aliye juu!" **11** Isa akaingia Yerusalemu na kwenda "Nitawauliza swali moja. Nijibuni, nami nitawaambia Hekaluni. Akaangalia kila kitu kilichokuwamo, lakini ni kwa mamlaka gani ninafanya mambo haya. **30** kwa kuwa ilishakuwa jioni, akaenda zake Bethania Je, ubatizo wa Yahya ultotoka mbinguni au kwa pamoja na wale kumi na wawili. **12** Kesho yake wanadamu? Niambieni!" **31** Wakahojiana wao kwa wao walipokuwa wakitoka Bethania, Isa alikuwa na njaa. **13** na kusema, "Tukisema, 'Ulitoka mbinguni,' atatuuliza, Akauna mtini kwa mbali, naye akaenda ili aone kama 'Mbona hamkumwamini?' **32** Lakini tukisema, 'Ulitoka ulikuwa na matunda. Alipoufikia, akakuta una majani kwa wanadamu'" (waliwaogopa watu, kwa sababu tu, kwa kuwa hayakuwa majira ya tini. **14** Akauambia kila mtu aliamini kwamba Yahya alikuwa nabii wa ule mti, "Tangu leo mtu yejote asile kamwe matunda keli); **33** kwa hiyo wakamjibu Isa, "Hatuui." Naye Isa akaawaambia, "Wala mimi sitawaambia ni kwa mamlaka gani ninatenda mambo haya."

katika eneo la Hekalu, akaanza kuwafukuza wale waliokuwa wakinunua na kuuza humo. Akazipindua meza za wale waliokuwa wakibadilisha fedha, na pia viti vya wale waliokuwa wakiuzu njiwa, **16** wala hakumruhusu mtu yejote kuchukua bidhaa kupitia ukumbi wa Hekalu. **17** Naye alipokuwa akiwfundisha, akasema, "Je, haikuandikwa kuwa: "Nyumba yangu itaitwa nyumba ya sala kwa mataifa yote?" Lakini ninyi mmeifanya kuwa 'pango la wanyang'anyi.'" **18** Viongozi wa makuhani na walimu wa Torati wakapata

wapangaji. 3 Lakini wale wakulima walimkamata yule Ikawa vivyo hivyo kwa yule wa tatu. 22 Hakuna hata mtumishi, wakampiga, wakamfukiza mikono mitupu. mmoja wa hao ndugu saba aliyeacha mtoto. Hatimaye 4 Kisha yule mwenye shamba akamtuma mtumishi yule mwanamke naye akafa. 23 Basi, wakati wa mwingine kwao; nao wale wakulima wakampiga ufufuo yeeye atakuwa mke wa nani, maana aliolewa na kichwani na kumfanyia mambo ya aibu. 5 Kisha ndugu wote saba?" 24 Isa akawajibu, "Je, hampotei akamtuma mtumishi mwingine, naye huyo wakamuua. kwa sababu hamfahamu Maandiko wala uweza wa Akawatuma wengine wengi; baadhi yao wakawapiga, Mungu? 25 Wafu watakapofufuka, hawataaoa wala na wengine wakawaua. 6 "Mwenye shamba alikuwa kuolewa, bali watakuwa kama malaika wa mbinguni. bado na mmoja wa kumtuma, mwanawe aliyempenda. 26 Basi kuhusu wafu kufufuliwa, je hamjasoma katika Hatimaye akamtuma akisema, 'Watamheshimu Kitabu cha Musa jinsi Mungu alivyosema na Musa mwanangu.' 7 "Lakini wale wapangaji wakasemezana kutoka kile kichaka akisema, 'Mimi ni Mungu wa pamoja, 'Huyu ndiye mrithi. Njoni tumuuue, nao urithi Ibrahimu, na Mungu wa Isaka, na Mungu wa Yakobo'? utakuwa wetu.' 8 Hivyo wakamchukua na kumuua, 27 Yeye si Mungu wa wafu, bali ni Mungu wa walio wakamtupa nje ya lile shamba la mizabibu. 9 "Sasa hai. Kwa hiyo mmekosea kabisa." 28 Mwalimu mmoja basi yule mwenye shamba atafanya nini? Atakuja na wa sheria akaja, akawasikia wakijadiliana. Akiona kuwaaua hao wapangaji, kisha atawapa wapangaji kwamba Isa amewajibu vyema, naye akamuuliza, wengine hilo shamba la mizabibu. 10 Je, hamjasoma "Katika amri zote, ni ipi iliyo kuu?" 29 Isa akajibu, andiko hili: "Jiwe walilolikataa waashi limekuwa jiwe "Amri iliyo kuu ndiyo hii: 'Sikia ee Israeli. Mwenyezi kuu la pembedi; 11 Mwenyezi Mungu ndiye alitenda Mungu, Mungu wetu, Bwana ndiye mmoja. 30 Mpende jambo hili, nalo ni la kushangaza machoni petu?" Mwenyezi Mungu, Mungu wako, kwa moyo wako 12 Walipotambua kuwa amesema mfano huo kwa wote, kwa roho yako yote, kwa akili zako zote, na ajili yao, wakataka kumkamata, lakini wakaogopa kwa nguvu zako zote.' 31 Ya pili ndiyo hii: 'Mpende umati ule wa watu. Wakamwacha, wakaenda zao. jirani yako kama nafsi yako.' Hakuna amri nytingine 13 Baadaye wakawatuma baadhi ya Mafarisayo na iliyo kuu kuliko hizi." 32 Yule mwalimu wa Torati Maherode ili wamtege Isa katika maneno yake. akamwambia Isa, "Mwalimu, umejibu vyema kwamba 14 Wakamjia, wakamwambia, "Mwalimu, tunajua Mungu ni mmoja, wala hakuna mwingine ila yeeye. kwamba wewe ni mtu mwadilifu. Wewe huyumbishwi 33 Kumpenda Mungu kwa moyo wako wote, na kwa na wanadamu, kwa kuwa huna upendeleo. Lakini ufahamu wako wote, na kwa nguvu zako zote, na wewe huifundisha njia ya Mungu katika kweli. Je, kumpenda jirani kama mtu anavyojipenda mwenye ni halali kulipa kodi kwa Kaisari, au la? 15 Je, ni bora kuliko kutoa sadaka za kuteketezwa na tulipe kodi au tusilipe?" Lakini Isa alijua unafiki wao. dhabihu zote." 34 Isa alipoona kwamba amejibu kwa Akawauliza, "Mbona mnajaribu kunitega? Niliteeni busara, akamwambia, "Wewe huko mbali na ufalme hiyo dinari niione." 16 Wakamletea hiyo sarafu. Naye wa Mungu." Tangu wakati huo, hakuna mtu yeoyote akawauliza, "Sura hii ni ya nani? Na maandishi aliyethubutu kumuuliza maswali tena. 35 Isa alipokuwa haya ni ya nani?" Wakamjibu, "Ni vya Kaisari." 17 akifundisha Hekaluni, akauliza, "Imekuujaje walimu Ndipo Isa akawaambia, "Mpeni Kaisari kilicho cha wa Torati wanasema kwamba Al-Masihi ni Mwana wa Kaisari, naye Mungu mpeni kilicho cha Mungu." Nao Daudi? 36 Kwa maana Daudi mwenywewe, akinena wakamstaajabia sana. 18 Kisha Masadukayo, wale kwa kuongozwa na Roho wa Mungu, alisema: "Bwana wasemao kuwa hakuna ufufuo wa wafu, wakamjia alimwambia Bwana wangu: "Keti mkono wangu wa Isa, 19 wakasema, "Mwalimu, Musa alituandikia kuwa kuume, hadi nitakapowaweka adui zako chini ya kama ndugu wa mtu akifa na kumwacha mkewe bila miguu yako." 37 Kwa hiyo Daudi mwenywewe anamwita mtoto, basi huyo mtu inampasa amwoe huyo mjane 'Bwana.' Awezaje basi yeeye kuwa mwanawe?" Umati ili amzalie ndugu yake watoto. 20 Basi kulikuwa na ule wote wa watu wakamsikiliza kwa furaha. 38 ndugu saba. Yule wa kwanza akaoa mke, naye akafa Alipokuwa akifundisha, Isa alisema, "Jihadharini na bila kuacha mtoto yeoyote. 21 Wa pili akamwoa yule walimu wa Torati. Wao hupenda kutembea wakiwa mjane, lakini naye akafa bila kuacha mtoto yeoyote. wamevaa mavazi marefu, na kusalimiwa kwa heshima

masokoni. **39** Pia wao hupenda kukaa kwenye viti si ninyi mtakaokuwa mkinena, bali ni Roho Mtakatifu nya mbele katika masinagogi, na kupewa nafasi za wa Mungu. **12** "Ndugu atamsaliti ndugu yake ili auawe, heshima katika karamu. **40** Wao hula nyumba za naye baba atamsaliti mtoto wake. Watoto nao wataasi wajane, na ili waonekane kuwa wema wanasali sala dhidi ya wazazi wao na kusababisha wauawe. **13** ndefu. Watu kama hawa watapata hukumu iliyo kuu Watu wote watawachukia kwa ajili ya Jina langu. sana." **41** Kisha Isa akaketi mkabala na sehemu Lakini yule atakayevumilia hadi mwisho ataokolewa. ambapo sadaka zilikuwa zinawekwa na kuangalia **14** "Mtakapoona 'chukizo la uharibifu' limesimama umati wa watu wakiweka fedha zao kwenye sanduku mahali pasipolipasa (asomaye na afahamu), basi la hazina ya Hekalu. Matajiri wengi wakaweka kiasi wale walio Yudea wakimbilie milimani. **15** Yeyote kikubwa cha fedha. **42** Lakini mjane mmoja maskini aliye juu ya dari ya nyumba asishuke au kuingia akaja na kuweka sarafu mbili ndogo za shaba zenye ndani ili kuchukua chochote. **16** Aliye shambani thamani ya senti mbili. **43** Isa akawaita wanafunzi asirudi nyumbani kuchukua vazi lake. **17** Ole wao wake, akawaambia, "Amin, nawaambia, huyu mjane wenye mimba na wale wanaonyonyesha watoto siku maskini ameweka katika sanduku la hazina zaidi hizo! **18** Omberni mambo haya yasitokee wakati ya watu wengine wote. **44** Wengine wote wametoa wa baridi. **19** Kwa maana siku hizo zitakuwa za kutokana na ziada ya mali yao. Lakini huyu mjane dhiki kuu ambayo hajapata kuwa tangu mwanzo, ametoa kutokana na umaskini wake, akaweka kila hapo Mungu alipoumba ulimwengu, hadi leo, na kitu alichokuwa nacho, hata kile alichohitaji ili kuishi."

13 Isa alipokuwa akitoka Hekaluni, mmoja wa wanafunzi wake akamwambia, "Mwalimu! Tazama jinsi mawe haya yalivyo makubwa, na majengo haya yalivyo mazuri!" **2** Ndipo Isa akajibu akasema, "Je, unayaona majengo haya yalivyo makubwa? Hakuna hata jiwe moja litakalobaki juu ya jingine, bali yote yatabomolewa." **3** Isa alipokuwa ameketi kwenye Mlima wa Mizeituni mkabala na Hekalu, Petro, Yakobo, Yohana na Andrea wakamuuliza faraghani, **4** "Tafadhalii tuambie, mambo haya yatatukia lini? Nayo dalili ya kuwa hayo yote yanakaribia kutimia itakuwa gan?" **5** Isa akawaambia: "Jihadharini mtu yeyote asiwadanganye. **6** Wengi watakuja kwa Jina langu wakidai, 'Mimi ndiye,' nao watawadanganya wengi. **7** Msikiapo habari za vita na uvumi wa vita, msiwe na hofu. Mambo haya hayana budi kutukia, lakini ule mwisho bado. **8** Taifa litainuka dhidi ya taifa na ufalme dhidi ya ufalme. Kutakuwa na mitetemeko ya ardhi sehemu mbalimbali na njaa. Haya yatakuwa ndio mwanzo wa uchungu. **9** "Lakini ninyi jihadharini. Kwa maana watawapeleka katika mabaraza yao na kupigwa mijeledi katika masinagogi. Mtashtakiwa mbele ya watawala na wafalme kwa ajili yangu, ili kuwa usuhuda kwao. **10** Nayo Injili lazima ihubiriwe kwanza kwa mataifa yote. **11** Mtakapokamatwa na kushtakiwa, msisumbuke awali kuhusu mtakalo sema. Semeni tu lolote mtakalopewa wakati huo, kwa kuwa

Lakini yule atakayevumilia hadi mwisho ataokolewa. **14** "Mtakapoona 'chukizo la uharibifu' limesimama umati wa watu wakiweka fedha zao kwenye sanduku mahali pasipolipasa (asomaye na afahamu), basi la hazina ya Hekalu. Matajiri wengi wakaweka kiasi wale walio Yudea wakimbilie milimani. **15** Yeyote kikubwa cha fedha. **42** Lakini mjane mmoja maskini aliye juu ya dari ya nyumba asishuke au kuingia akaja na kuweka sarafu mbili ndogo za shaba zenye ndani ili kuchukua chochote. **16** Aliye shambani thamani ya senti mbili. **43** Isa akawaita wanafunzi asirudi nyumbani kuchukua vazi lake. **17** Ole wao wake, akawaambia, "Amin, nawaambia, huyu mjane wenye mimba na wale wanaonyonyesha watoto siku maskini ameweka katika sanduku la hazina zaidi hizo! **18** Omberni mambo haya yasitokee wakati ya watu wengine wote. **44** Wengine wote wametoa wa baridi. **19** Kwa maana siku hizo zitakuwa za kutokana na ziada ya mali yao. Lakini huyu mjane dhiki kuu ambayo hajapata kuwa tangu mwanzo, ametoa kutokana na umaskini wake, akaweka kila hapo Mungu alipoumba ulimwengu, hadi leo, na kitu alichokuwa nacho, hata kile alichohitaji ili kuishi." **20** "Kama Mwenyezi Mungu hangefupisha siku hizo, kamwe hakuna mtu yeyote angeokoka. Lakini kwa ajili ya wateule, wale alioiwachagua, amezifupisha siku hizo. **21** Wakati huo mtu yeyote akiwaambia, 'Tazama, Al-Masih huyu hapa!' au, 'Tazama, yuko kule,' msisadiki. **22** Kwa maana watatokea masihi wa uongo na manabii wa uongo, nao watafanya ishara na maajabu ili kuwapotosha, ikiwezekana, hata wale wateule. **23** Hivyo jihadharini. Nimekwisha kuwaambia mambo haya yote mapema kabla hayajatukia. **24** "Lakini katika siku hizo, baada ya hiyo dhiki, "jua litatiwa giza nao mwezi hautatoa nuru yake; **25** nazo nyota zitaanguka kutoka angani, na nguvu za anga zitatikisisika." **26** "Ndipo watu wote watakapomwona Mwana wa Adamu akija mawinguni kwa nguvu nyingi na utukufu. **27** Naye atawatuma malaika wake wawakusanye wateule wake kutoka pande zote nne za dunia, kutoka miisho ya dunia hadi miisho ya mbingu. **28** "Basi jifunzeni somo hili kutokana na mtini: Matawi yake yanapoanza kuchipua na kutoa majani, mnatambua kwamba wakati wa kiangazi umekaribia. **29** Vivyo hivyo, myaonapo mambo haya yakutukia, mnatambua kwamba wakati u karibu, hata malangoni. **30** Amin, nawaambia, kizazi hiki hakitapita hadi mambo haya yote yawe yametimia. **31** Mbingu na nchi zitapita, lakini maneno yangu hayatapita kamwe. **32** "Kwa habari ya siku ile na saa hakuna yeyote ajuaye, hata malaika walio mbinguni wala Mwana, ila Baba

peke yake. **33** Jihadharini! Kesheni! Kwa maana wapi ili tukuandalie mahali pa kula Pasaka?" **13** hamjui wakati ule utakapowadua. **34** Ni kama mtu Basi akawatuma wawili mionganoni mwa wanafunzi anayesafiri. Anaiacha nyumba yake na kuwaachia wake, akawaambia, "Nendeni mjini. Huko mtakutana watumishi wake kuiangalia, kila mtu na kazi yake, na mwanaume amebeba mtungi wa maji. Mfuaneti. kisha akawamamu yule bawabu aliye mlangoni **14** Mwambieni mwenye nyumba ile atakayoingia, akeshe. **35** "Basi kesheni, kwa sababu hamjui ni 'Mwalimu analauliza: Kiko wapi chumba changu cha lini mwenye nyumba atakaporudi: iwapo ni jioni, au wageni, ambamo mimi na wanafunzi wangu tutakula ni usiku wa manane, au alfajiri awikapo jogoo, au Pasaka?" **15** Atawaonesha chumba kikubwa ghorofani, mapambazuko, **36** akija ghafula asije akawakuta mmelala. **37** Lile ninalowaambia ninyi, nawaambia watu wote: 'Kesheni!"

14 Zilikuwa zimebaki siku mbili tu kabla ya Sikuu ya Pasaka, na Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa Chachu. Viongozi wa makuhani na walimu wa Torati walikuwa wakitafuta njia ya kumkamata Isa kwa hila na kumuua. **2** Lakini walisema, "Tusilifanye jambo hili wakati wa Sikukuu, maana watu wanaweza wakafanya ghasia." **3** Isa alikuwa Bethania nyumbani mwa Simoni aliyekuwa na ukoma. Alipokuwa ameketi mezani akila chakula cha jioni, mwanamke mmoja aliingia akiwa na chupa ya marhamu yenyen manukato ya nardo safi ya thamani kubwa. Akaivunja hiyo chupa, akamiminia hayo manukato kichwani mwa Isa. **4** Baadhi ya watu waliokuwa pale walikasirika na wakasemezana, "Upotevu huu wote wa manukato ni wa nini? **5** Manukato haya yangetuzwa kwa zaidi ya dinari mia tatu, na fedha hizo wakapewa maskini." Wakamkemea vikali huyo mwanamke. **6** Lakini Isa akawaambia, "Mbona mnamsumbua huyu mwanamke? Mwachen! Yeye amenitendea jambo zuri sana. **7** Maskini mtakuwa nao siku zote na mnawenza kuwasaidia wakati wowote mnaotaka. Lakini mimi hamtakuwa nami siku zote. **8** Huyu mwanamke amenitendea lile alilowenza. Ameumiminia mwili wangu manukato ili kuniandaa kwa maziko yangu. **9** Amin, nawaambia, mahali popote ulimwenguni ambapo Injili itahubiriwa, jambo hili alilolitenda huyu mwanamke litatajwa pia kwa ukumbusho wake." **10** Kisha Yuda Iskariote, mmoja wa wale wanafunzi kumi na wawili, akaenda kwa viongozi wa makuhani ili kumsaliti Isa kwao. **11** Walifurahi sana kusikia jambo hili na wakaahidi kumpa fedha. Hivyo yeye akawa anatafuta wakati uliofaa wa kumsaliti. **12** Siku ya kwanza ya Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa Chachu, siku ambayo kwa desturi mwana-kondoo wa Pasaka huchinjwa, wanafunzi wa Isa wakamuuliza, "Unataka twende

14 Mwambieni mwenye nyumba ile atakayoingia, kilichopambwa tena kilicho tarayi. Tuandalieni humo." **16** Wale wanafunzi wakaondoka na kwenda mjini, nao wakakuta kila kitu kama Isa alivyowaambia. Hivyo wakaiandaa Pasaka. **17** Ilipofika jioni, Isa akaja pamoja na wale wanafunzi wake kumi na wawili. **18** Walipoketi mezani wakila, Isa akawaambia, "Amin, nawaambia, mmoja wenu atanisaliti, mmoja anayekula pamoja nami." **19** Wakaanza kuhuzunika na kumuuliza mmoja baada ya mwingine, "Je, ni mimi, Bwana?" **20** Akawajibu, "Ni mmoja mionganoni mwenu ninyi kumi na wawili, yule anayechovya mkate kwenye bakuli pamoja nami. **21** Mwana wa Adamu anaenda zake kama vile alivoandikiwa. Lakini ole wake mtu yule amsalitiye Mwana wa Adamu! Ingekuwa heri kwake mtu huyo kama hangezaliwa." **22** Walipokuwa wanakula, Isa akachukua mkate, akashukuru, akaumega na kuwapa wanafunzi wake, akisema, "Twaeni mle; huu ndio mwili wangu." **23** Kisha akakitwa kikombe, akashukuru, akawapa, nao wote wakanywa kutoka humo. **24** Akawaambia, "Hii ndiyo damu yangu ya agano, imwagikayo kwa ajili ya wengi. **25** Amin, nawaambia, sitakunywa tena katika uzao wa mzabibu, hadi siku ile nitakapounywa mpya katika ufalme wa Mungu." **26** Walipokwisha kuimba wimbo, wakatoka wakaenda Mlima wa Mizeituni. **27** Isa akawaambia, "Ninyi nyote mtaniacha, kwa maana imeandikwa: "Nitampiga mchungaji, nao kondoo watatawayika." **28** Lakini baada ya kufufu kwangu, nitawatangulia kwenda Galilaya." **29** Petro akasema, "Hata kama wengine wote watakuacha, mimi sitakuacha." **30** Isa akawamambia, "Amin, nakuambia; leo, usiku huu, kabla jogoo hajawika mara mbili, wewe mwenyewe utanikana mara tatu." **31** Lakini Petro akasisitiza zaidi, "Hata kama itabidi kufa pamoja nawe, sitakukana kamwe." Nao wale wengine wote wakasema vivyo hivyo. **32** Wakaenda mahali paitwapo Gethsemane. Isa akawaambia wanafunzi wake, "Kaeni hapa, nami niende nikaombe." **33**

Kisha akawachukua pamoja naye Petro, Yakobo na akiota moto. 55 Viongozi wa makuhani na Baraza Yohana. Akaanza kuhuzunika sana na kutaabika. 34 la Wayahudi lote wakatafuta ushahidi dhidi ya Isa ili Akawaambia, "Moyo wangu umejawa na huzuni kiasi wapate kumuua. Lakini hawakupata jambo lolote. 56 cha kufa. Kaeni hapa na mkeshe." 35 Akaenda mbele Wengi walitoa ushahidi wa uongo dhidi yake, lakini kidogo, akaanguka kifudifudi, akaomba kwamba kama maelezo yao hayakukubaliana. 57 Ndipo wengine ingewezekana saa hiyo ya mateso imwondokee. 36 wakasimama wakatoa ushahidi wa uongo dhidi Akasema, "Abba, Baba, mambo yote yawezeckana yake, wakisema: 58 "Sisi tulimsikia akisema, 'Mimi kwako. Niondolee kikombe hiki. Lakini si kama nitalibomoa Hekalu hili liliojengwa na wanadamu, na nipendavyo mimi, bali vile upendavyo wewe." 37 katika siku tatu nitajenga jingine ambalo halikujengwa Akarudi kwa wanafunzi wake, akawakuta wamelala. na wanadamu." 59 Lakini hata hivyo, ushahidi wao Akamwambia Petro, "Simoni, umelala? Je, hukuweza haukukubaliana. 60 Basi kuhanu mkuu akasimama kukesha hata kwa saa moja? 38 Kesheni na mwombe, mbele yao, akamuuliza Isa, "Je, wewe hutajibu? Ni msije mkaingia majaribuni. Roho iko radhi, lakini ushahidi gani hawa watu wanauleta dhidi yako?" mwili ni mdhaifu." 39 Akaenda tena kuomba, akisema 61 Lakini Isa akakaa kimya, hakusema neno lolote. maneno yale yale. 40 Aliporudi, akawakuta tena Kuhanu mkuu akamuuliza tena, "Je, wewe ndiwe Al-wamelala kwa sababu macho yao yalikuwa mazito. Masih, Mwana wa Mungu Aliyebarikiwa?" 62 Isa Nao hawakujua la kumwambia. 41 Akaja mara ya akajibu, "Mimi ndimi. Nanyi mtamwona Mwana wa tatu, akawaambia, "Bado mmelala na kupumzika? Adamu akiwa ameketi mkono wa kuume wa Mwenye Imetosha! Saa imewadnia. Tazameni, Mwana wa Nguvu, na akija juu ya mawingu ya mbinguni." 63 Adamu anasalitiwa na kutiwa mikononi mwa wenye Kuhanu mkuu akayararua mavazi yake, akasema, dhambi. 42 Inukeni, twende zetu! Tazameni, msaliti "Tuna haja gani tena ya mashahidi zaidi? 64 Ninyi wangu yuaj!" 43 Isa alipokuwa bado anazungumza, mmesikia alivyokufuru. Uamuzi wenu ni gani?" Yuda, mmoja wa wale kumi na wawili, akatokea. Wote wakamhukumu kwamba anastahili kifo. 65 Alikuwa amefuatana na umati wa watu wenye panga Kisha baadhi ya watu wakaanza kumtemea mate; na marungu, waliokuwa wametumwa na viongozi wakamfunga kitambaa machoni, wakampiga kwa wa makuhani, walimu wa Torati, na wazee. 44 Basi ngumi na kumwambia, "Tabiri!" Walinzi wakamchukua msaliti alikuwa amewapa hao watu ishara, kwamba: na kumpiga makofi. 66 Petro alipokuwa bado yuko "Yule nitakayembusu ndiye. Mkamateni, mkamchukue chini uani, tazama akaja mmoja wa wajakazi wa chini ya ulinzi." 45 Mara Yuda akamjia Isa na kusema, kuhanu mkuu. 67 Alipomwona Petro akiota moto, "Mwalimu." Akambusu. 46 Wale watu wakamkamata akamtazama sana, akamwambia, "Wewe pia ulikuwa Isa, wakamweka chini ya ulinzi. 47 Ndipo mmoja wa pamoja na Isa, Mnasiri." 68 Lakini Petro akakana, wale waliokuwa wamesimama karibu aliuchomoa akasema, "Sijui wala sielewi unalo sema." Naye upanga wake na kumpiga mtumishi wa kuhanu mkuu, akaondoka kuelekeea kwenye njia ya kuingilia. 69 Yule akamkata sikio. 48 Kisha Isa akawaambia, "Mmekuja mjakazi alipomwona mahali pale, akawaambia tena na panga na marungu kunikamata kana kwamba mimi wale waliokuwa wamesimama hapo, "Huyu mtu ni ni mnyang'anyi? 49 Siku kwa siku nilikuwa pamoja mmoja wao." 70 Lakini Petro akakana tena. Baada nanyi nikifundisha Hekaluni, wala hamkunikamata. ya muda kidogo wale waliokuwa wamesimama hapo Lakini Maandiko sharti yatimie." 50 Ndipo wanafunzi karibu na Petro wakamwambia, "Hakika wewe ni wake wote wakamwacha, wakakimbia. 51 Kijana mmoja wao, kwa maana wewe pia ni Mgailaya!" 71 mmoja, aliyeokuwa amevaa nguo ya kitani pekee, Petro akaanza kujilaani na kuwaapia, "Mimi simjui alikuwa akimfuata Isa. Walipomkamata, 52 alikimbia huyu mtu mnayesema habari zake!" 72 Papo hapo uchi, akaliacha vazi lake. 53 Wakampeleka Isa kwa jogoo akawika mara ya pili. Ndipo Petro akakumbuka kuhanu mkuu, nao viongozi wa makuhani wote, na lile neno Isa alikuwa amemwambia: "Kabla jogoo wazee na walimu wa Torati wote wakakusanya hajawika mara mbili, utanikana mara tatu." Akavunjika pamoja. 54 Petro akamfuata kwa mbali, hadi uani moyo, akalia sana.

kwa kuhanu mkuu. Huko akaketi pamoja na walinzi,

15 Asubuhi na mapema, viongozi wa makuhani, (maana yake ni Mahali pa Fuvu la Kichwa). **23** Nao pamoja na wazee, walimu wa Torati na Baraza wakampa divai iliyochanganywa na manemane, lakini la Wayahudi lote, wakafikia uamuvi. Wakamfunga hakuinywa. **24** Basi wakamsulubisha, nazo nguo Isa, wakamchukua na kumkabidhi kwa Pilato. **2** zake wakagawana miongoni mwao kwa kuzipigia Pilato akamuuliza, "Je, wewe ndiwe mfalme wa kura ili kuamua ni gani kila mtu ataichukua. **25** Wayahudi?" Isa akajibu, "Wewe umesema." **3** Viongozi Ilikuwa saa tatu asubuhi walipomsulubisha. **26** wa makuhani wakamshtaki kwa mambo mengi. **4** Tangazo likaandikwa la mashtaka dhidi yake lenye Pilato akamuuliza tena, "Je, huna la kujibu? Tazama maneno haya: Mfalme wa Wayahudi. **27** Pamoja naye ni mashtaka mangapi wanayaleta juu yako." **5** Lakini walisulubiwa wanyang'anyi wawili, mmoja upande Isa hakuibusi lolote, hivyo Pilato akashangaa. **6** Ilikuwa wake wa kuume na mwingine upande wa kushoto. [desturi wakati wa Sikukuu ya Pasaka kumfungulia **28** Nalo andiko likatimizwa, lisemalo, "Alihesabiwa mfungwa ye yote ambaye watu wangemtaka. **7** pamoja na watenda dhambi."] **29** Watu waliokuwa Wakati huo, mtu aliyeitwa Baraba alikuwa amefungwa wakipita njiani wakamtukana huku wakikitika vichwa gerezani pamoja na waasi wengine waliokuwa vyao na kusema, "Aha! Wewe ambaye utalivunja wametekeleza uuaji wakati wa maasi. **8** Umati ule wa Hekalu na kulijenga kwa siku tatu, **30** basi shuka kutoka watu wakamjia Pilato na kumwomba awafanye kama msalabani na ujikoe mwenyewe!" **31** Vivyo hivyo, ilivyokuwa desturi yake. **9** Pilato akawauliza, "Mnataka viongozi wa makuhani pamoja na walimu wa Torati niwafungulie huyu mfalme wa Wayahudi?" **10** Kwa wakamdhihaki miongoni mwao wakisema, "Aliwaokoa maana yeye alitambua kuwa viongozi wa makuhani wengine, lakini hawezi kujikoa mwenyewe!" **32** Basi walikuwa wamemtia Isa mkononi mwake kwa ajili ya huyu Al-Masihi, huyu mfalme wa Israeli, ashuke vivu. **11** Lakini viongozi wa makuhani wakachochea sasa msalabani, ili tupate kuona na kuamini." Wale umati ule wa watu wamwombe awafungulie Baraba waliosulubiwa pamoja naye pia wakamtukana. **33** badala yake. **12** Pilato akawauliza tena, "Basi mnataka Ilipofika saa sita, giza liliifunika nchi yote hadi saa nifanye nini na huyu mtu mnayemwita mfalme tisa. **34** Hapo saa tisa, Isa akapaza sauti, akalia, wa Wayahudi?" **13** Wakapiga kelele, wakisema, "Eloi, Eloi, lama sabakthani?" (maana yake, "Mungu "Msulubishe!" **14** Pilato akawauliza, "Kwa nini? wangu, Mungu wangu, mbona umeniacha?") **35** Amefanya kosa gani?" Lakini wao wakapiga kelele Baadhi ya watu waliokuwa wamesimama karibu zaidi, wakisema, "Msulubishe!" **15** Pilato, akitaka waliposikia hayo, wakasema, "Msikieni, anamwita kuridhisha umati ule wa watu, akawafungulia Baraba. Ilya." **36** Mtu mmoja akaenda mbio, akachovya Naye baada ya kuamuru Isa apigwe mijeledi, sifongo kwenye siki, akaiweka kwenye mwanzni na akamtoa ili asulubishwe. **16** Askari wakampeleka akampa Isa ili anywe, akisema, "Basi mwachenii. Isa hadi kwenye ukumbi wa ndani wa jumba la Hebu tuone kama Ilya atakuja kumshusha kutoka kifalme, ndio Praitorio, wakakusanya kikosi kizima hapo msalabani." **37** Kisha Isa akatoa sauti kuu, cha askari. **17** Wakamvalisha Isa joho la zambarau, akakata roho. **38** Pazia la Hekalu likachanika vipande wakasokota taji la miiba, wakamvika kichwani. **18** viwili kuanzia juu hadi chini. **39** Basi yule jemadari Wakaanza kumsalimu kwa dhihaka, "Salamu, mfalme aliyekuwa amesimama hapo mbele ya msalaba wa wa Wayahudi!" **19** Wakapiga kwa fimbo ya mwanzni Isa aliposikia ile sauti yake na kuona jinsi alivyokata tena na tena kichwani na kumtemea mate. Wakapiga roho, akasema, "Hakika mtu huyu alikuwa Mwana magoti mbele yake, wakamsujudia kwa kumdhihaki. wa Mungu!" **40** Palikuwa na wanawake waliokuwa **20** Walipokwisha kumdhihaki, wakamvua lile joho wakiangalia kwa mbali. Miongoni mwao walikuwa la zambarau, wakamvika tena nguo zake. Kisha Mariamu Magdalene, na Mariamu mama yao Yakobo wakamtoa nje ili wakamsulubishe. **21** Mtu mmoja mdogo na Yose, pia na Salome. **41** Hawa walifuatana kutoka Kirene, jina lake Simoni, baba yao Iskanda na na Isa na kushughulikia mahitaji yake alipokuwa Rufo, alikuwa anaingia mjini kutoka mashambani, Galilaya. Pia walikuwako wanawake wengine wengi nao wakamlazimisha kuubeba ule msalaba. **22** Kisha waliokuwa wamekuja pamoja naye hadi Yerusalem. wakampeleka Isa hadi mahali palipoitwa Golgotha **42** Ilipofika jioni, kwa kuwa ilikuwa Siku ya Maandalizi

(yaani siku moja kabla ya Sabato), 43 Yusufu wa Baadaye Isa akawatokea wawili mionganoni mwa Arimathaya, mtu aliyeheshimiwa katika Baraza, na wanafunzi wake walipokuwa wakienda shambani alikuwa anautarajia ufalme wa Mungu, akamwendea akiwa katika sura nyingine. 13 Nao wakarudi na Pilato kwa ujasiri na kumwomba mwili wa Isa. 44 kuwaambia wenzao. Lakini hawakuwasadiki wao pia. Pilato alikuwa akijuliza kama Isa alikuwa amekwisha 14 Baadaye Isa akawatokea wale wanafunzi kumi na kufa. Hivyo akamwita yule jemadari, akamuuliza mmoja walipokuwa wakila chakula. Akawakemea kwa iwapo Isa alikuwa amekwisha kufa. 45 Baada ya kutoamini kwao na kwa ugumu wa miyo yao kwa kupata habari kutoka kwa yule jemadari kwamba kutosadiki wale waliomwona baada yake kufufuka. 15 kweli amekwisha kufa, Pilato akampa Yusufu ruhusa Akawaambia, "Nendeni ulimwenguni kote, mkaihubiri ya kuuchukua huo mwili. 46 Hivyo Yusufu akanunua Injili kwa kila kiumbe. 16 Yeyote aaminiye na kubatizwa kitambaa cha kitani safi, akaushusha mwili kutoka ataokaza. Lakini ye yeyote asiyeamini atahukumiwa. 17 msalabani, akaufunga katika kile kitambaa cha kitani, Nazo ishara hizi zitafuatana na wanaoamini: Kwa Jina na kuweka ndani ya kaburi liliochongwa kwenye langu watatoa pepo wachafu; watasema kwa lugha mwamba. Kisha akavingirisha jiwe kwenye ingilio la mpya; 18 watashika nyoka kwa mikono yao; na hata kaburi. 47 Mariamu Magdalene na Mariamu mamaye wakinywa kitu chochote cha kuua, hakitawadhuru Yose walipaona mahali pale alipolazwa.

16 Sabato ilipomalizika, Mariamu Magdalene, Mariamu mama yake Yakobo, na Salome walinunua manukato ili wakaupake mwili wa Isa. 2 Asubuhi na mapema, siku ya kwanza ya juma, mara tu baada ya kuchomoza jua, wakienda kaburini. 3 Njiani wakawa wanaulizana wao kwa wao, "Ni nani atakayetuingirishia lile jiwe kutoka ingilio la kaburi?" 4 Lakini walipotazama, wakaona lile jiwe, ambalo lilikuwa kubwa sana, limekwisha kuviringirisha kutoka pale penye ingilio la kaburi. 5 Walipokuwa wakiingia mle kaburini, wakamwona kijana mmoja aliyevaa joho jeupe akiwa ameketi upande wa kuume, nao wakastaajabu. 6 Yule malaika akawaambia, "Msistaajabu. Mnamtafuta Isa, Mnasiri, aliyesulubiwa. Amefufuka! Hayuko hapa. Tazameni mahali walipomlaza. 7 Lakini nendeni mkawaambie wanafunzi wake pamoja na Petro, kwamba, 'Anawatangulia kwenda Galilaya. Mtamwona huko kama alivyowaambia.'" 8 Hivyo wakatoka, wakakimbia kutoka mle kaburini wakiwa na hofu kuu na mshangao. Nao hawakumwambia mtu ye yeyote neno lolote, kwa sababu waliogopa. [9 [note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.] Isa alipofufuka alfajiri na mapema siku ya kwanza ya juma alimtokea kwanza Mariamu Magdalene, aliyekuwa amemtoa pepo wachafu saba. 10 Mariamu akaenda, naye akawaambia wale walipokuwa wamefuatana na Isa, waliokuwa wanaomboleza na kulia. 11 Lakini waliposikia kwamba Isa yu hai na kwamba Mariamu alikuwa amemwona, hawakusadiki. 12

kamwe; wataweka mikono yao juu ya wagonjwa, nao watapona." 19 Baada ya Bwana Isa kusema nao, alichukuliwa juu mbinguni na kuketi mkono wa kuume wa Mungu. 20 Kisha wanafunzi wake wakatoka, wakahubiri kila mahali, naye Bwana Isa akatenda kazi pamoja nao na kulithibitisha neno lake kwa ishara zilizofuatana nalo.]

Luka

1 Kwa kuwa watu wengi wamekaa ili kuandika habari za mambo yaliyotimizwa katikati yetu, **2** kama vile yaliyyokabidhiwa kwetu na wale waliokuwa mashahidi walioyaona na watumishi wa lile neno tokea mwanzo, **3** mimi nami baada ya kuchunguza kila kitu kwa uangalifu kuanzia mwanzo, niliamua kukuandikia habari za mambo hayo, ewe mtukufu Theofilo, **4** ili upate kujua ukweli kuhusu yale uliyofundishwa. **5** Wakati wa utawala wa Herode mfalme wa Yudea, palikuwa na kuhani mmoja jina lake Zakaria, aliyekuwa wa ukoo wa kikuhanini wa Abiya. Elizabeti mkewe alikuwa pia mzao wa Haruni. **6** Zakaria na Elizabeti mkewe wote walikuwa watu wanyofu mbele za Mungu, wakizishika amri zote za Mwenyezi Mungu na maagizo yote bila lawama. **7** Lakini walikuwa hawana watoto, kwa sababu Elizabeti alikuwa tasa; nao wote wawili walikuwa wazee sana. **8** Siku moja ilipokuwa zamu ya kikundi cha Zakaria, ye ye akifanya kazi ya ukuhani Hekaluni mbele za Mungu, **9** alichaguliwa kwa kura kwa kufuata desturi za ukuhani, kuingia Hekaluni mwa Mwenyezi Mungu ili kufukiza uvumba. **10** Nao wakati wa kufukiza uvumba ulipowadnia, wale wote waliokuwa wamekusanyika ili kuabudu walikuwa nje wakiomba. **11** Ndipo malaika wa Mwenyezi Mungu, akiwa amesimama upande wa kuume wa madhabahu ya kufukizia uvumba, akamtokea Zakaria. **12** Zakaria alipomwona huyo malaika, akafadhaika sana, akajawa na hofu. **13** Lakini malaika akamwambia, "Usiogope, Zakaria, kwa maana Mungu amesikia maombi yako. Mkeo Elizabeti atakuzalia mtoto wa kiume, nawe utamwita jina Yahya. **14** Yeye atakuwa furaha na shangwe kwako, nao watu wengi watashangilia kwa sababu ya kuzaliwa kwake. **15** Kwa kuwa atakuwa mkuu mbele za Mwenyezi Mungu, kamwe hataonja mvinyo wala kinywaji chochote cha kulevyia, naye atajazwa Roho Mtakatifu wa Mungu hata kabla ya kuzaliwa kwake. **16** Naye atawageuza wengi wa Waisraeli warudi kwa Mwenyezi Mungu, Mungu wao. **17** Naye atatangulia mbele za Mwenyezi Mungu katika roho na nguvu ya Ilya, ili kuigeuza miyo ya baba kuwaelekeea watoto wao, na wasiotii warejee katika hekima ya wenye haki, ili kuwaweka tayari watu walioandalialiwa kwa ajili ya Mwenyezi Mungu." **18** Zakaria akamuuliza malaika, "Jambo hilo linawezekanaje? Mimi ni mzee na mke wangu pia ana umri mkubwa." **19** Malaika akamjibu, akamwambia, "Mimi ni Jibraili, nisimamaye mbele za Mungu, nami nimetumwa kwako ili nikuambie habari hizi njema. **20** Basi sasa kwa kuwa hujaamini maneno yangu ambayo yatatimizwa kwa wakati wake, utakuwa bubu hadi siku ile mambo haya yatakapotukia." **21** Wakati huo watu walikuwa wanamongojea Zakaria nje huku wakishangaa kukawia kwake mle Hekaluni. **22** Alipotoka akawa hawezi kusema nao, wao wakatambua kuwa ameona maono ndani ya Hekalu. Lakini kwa kuwa alikuwa bubu, akawa anawaashiria kwa mikono. **23** Muda wake wa kuhudumu Hekaluni ulipomalizika, akarudi nyumbani mwake. **24** Baada ya muda usio mrefu, Elizabeti mkewe akapata mimba, naye akajitenga kwa miezi mitano. **25** Elizabeti akasema, "Hili ndilo Mwenyezi Mungu alilonitendea aliponipa kibali na kuniondolea aibu yangu mbele ya watu." **26** Mwezi wa sita baada ya Elizabeti kupata mimba, Mungu alimtuma malaika Jibraili aende Galilaya katika mji wa Nasiri, **27** kwa mwanamwali bikira aliyekuwa ameposwa na mtu mmoja jina lake Yusufu wa nyumba ya Daudi. Jina la huyu mwanamwali bikira ni Mariamu. **28** Naye malaika akaja kwake akamwambia: "Salamu, wewe uliyebarikiwa, Mwenyezi Mungu yu pamoja nawe!" **29** Mariamu akafadhaishwa sana na maneno haya, akajuliza moyoni salamu hii ni ya namna gani. **30** Ndipo malaika akamwambia, "Usiogope, Mariamu; umeputa kibali kwa Mungu. **31** Tazama, utachukua mimba, nawe utamzaa mtoto wa kiume na utamwita jina Isa. **32** Yeye atakuwa mkuu, naye ataitwa Mwana wa Aliye Juu Sana. Mwenyezi Mungu atampa kiti cha utawala cha Daudi baba yake. **33** Ataimiliki nyumba ya Yakobo milele, na ufalme wake hautakuwa na mwisho." (aiōn g165) **34** Mariamu akamuuliza huyo malaika, "Maadamu mimi ni bikira, jambo hili litawezekanaje?" **35** Malaika akamjibu, "Roho wa Mungu atakujilia juu yako, nazo nguvu zake Yeye Aliye Juu Sana zitakufunika kama kivuli. Kwa hiyo mtoto atakayezaliwa atakuwa mtakatifu, naye ataitwa Mwana wa Mungu. **36** Tazama, jamaa yako Elizabeti amechukua mimba katika uzee wake, na huu ni mwezi wake wa sita, yeye aliyeitwa tasa. **37** Kwa maana kwa Mungu hakuna lisilowezekana." **38** Mariamu akasema, "Tazama, mimi ni mtumishi wa Mwenyezi

Mungu. Na iwe kwangu kama ulivyosema." Kisha wampe kibao cha kuandikia na kwa mshangao wa malaiaka akaondoka, akamwacha. 39 Wakati huo kila mtu akaandika: "Jina lake ni Yahya." 64 Papo Mariamu akajiandaa, akaharakisha kwenda katika hapo kinywa chake kikafunguliwa na ulimi wake mji mmoja kwenye nchi ya vilima ya Yudea. 40 pia, akaanza kuongea, huku akimsifu Mungu. 65 Akaingia nyumbani mwa Zakaria na kumsalimu Majirani wote wakajawa na hofu ya Mungu, na Elizabeti. 41 Naye Elizabeti aliposikia salamu ya katika nchi yote ya vilima ya Yudea watu walikuwa Mariamu, mtoto aliyejewa tumboni mwake akaruka. wakinena kuhusu mambo haya yote. 66 Kila aliyesikia Elizabeti akajazwa na Roho wa Mungu, 42 akapaza habari hizi alishangaa aksauliza, "Je, mtoto huyu sauti kwa nguvu, akasema, "Umebarikiwa wewe atakuwa mtu wa namna gani?" Maana mkono wa mionganini mwa wanawake, naye mtoto utakayemzaa Mwenyezi Mungu ulikuwa pamoja naye. 67 Zakaria, amebarikiwa. 43 Lakini ni kwa nini mimi nimepata baba yake, akajazwa na Roho Mtakatifu wa Mungu, kibali kiasi hiki, hata mama wa Bwana wangu afike naye akatoa unabii, akisema: 68 "Ahimidiwe Bwana, kwangu? 44 Mara tu niliposikia sauti ya salamu yako, Mungu wa Israeli, kwa kuwa amewajilia watu wake mtoto aliye tumboni mwangu aliruka kwa furaha. 45 na kuwakomboa. 69 Naye ametusimamishia pembe Amebarikiwa yeze aliyeamini kwamba lile Mwenyezi ya wokovu katika nyumba ya Daudi mtumishi wake, Mungu alilomwambia litatimizwa." 46 Naye Mariamu 70 (kama alivyonena kwa vinywa nya manabii wake akasema: "Moyo wangu wamwadhimisha Mwenyezi watakatifu tangu zamani), (aiōn g165) 71 kwamba Mungu, 47 nayo roho yangu inamfurahia Mungu atatuokoa kutoka kwa adui zetu, na kutoka mikononi Mwokozi wangu, 48 kwa kuwa ameangalia kwa mwao wote watuchukiao: 72 ili kuonesha rehema kwa fadhlili unyonge wa mtumishi wake. Hakika tangu baba zetu na kukumbuka agano lake takatifu, 73 sasa vizazi vyote vitaniita aliyebarikiwa, 49 kwa kiapo alichomwapia baba yetu Ibrahimu: 74 kutuokoa maana yeze Mwenye Nguvu amenitendea mambo ya kutoka mikononi mwa adui zetu, tupate kumtumikia ajabu: jina lake ni takatifu. 50 Rehema zake hudumu yeze pasipo hofu 75 katika utakatifu na haki mbele kizazi hadi kizazi, kwa wale wanaomcha. 51 Kwa zake, siku zetu zote. 76 "Nawe mtoto wangu, utaitwa kuwa ametenda mambo ya ajabu kwa mkono wake; nabii wa Aliye Juu Sana; kwa kuwa utamtangulia amewatawanya wale wenye kiburi ndani ya miyo Mwenyezi Mungu na kuandaa njia kwa ajili yake, 77 yao. 52 Amewashusha watawala toka kwenye viti kuwajulisha watu wake wokovu utakaopatikana kwa vyao nya utawala, lakini amewainua wanyenyekevu. kusamehewa dhambi zao, 78 kwa ajili ya wingi wa 53 Amewashibisha wenye njaa kwa vitu vizuri, bali rehema za Mungu wetu, nuru inayotoka juu itatzukia matajiri amewafukuza mikono mitupu. 54 Amemsaidia 79 ili kuwaangazia wale wanaoishi gizani na katika mtumishi wake Israeli, kwa kukumbuka ahadi yake uvuli wa mauti, kuiongoza miguu yetu katika njia ya ya kumrehemu 55 Ibrahimu na uzao wake milele, kama alivyowaahidi baba zetu." (aiōn g165) 56 Mariamu 70 ili kuwaangazia wale wanaoishi gizani na katika mtumishi wake Israeli, kwa kukumbuka ahadi yake uvuli wa mauti, kuiongoza miguu yetu katika njia ya amani." 80 Yule mtoto akakua na kuongezeka nguvu katika roho; akaishi nyikani hadi siku ile alipojonesha akakaa na Elizabeti karibu miezi mitatu, kisha akarudi hadharani kwa Waisraeli.

nyumbani mwake. 57 Ulipowadnia wakati wa Elizabeti kujifungua, alizaa mtoto wa kiume. 58 Majirani zake na jamii zake wakasikia jinsi Mwenyezi Mungu alivyomfanya rehema kuu, nao wakafurahi pamoja naye. 59 Siku ya nane wakaja kumtahiri mtoto, wakataka yule mtoto aitwe Zakaria, ambalo ndilo jina la baba yake. 60 Lakini mama yake akakataa na kusema, "Hapan! Jina lake ataitwa Yahya." 61 Wakamwambia, "Hakuna mtu yejote katika jamaa yako mwenye jina kama hilo." 62 Basi wakamfanya Zakaria baba yake ishara ili kujua kwamba yeze angependa kumpa mtoto jina gani. 63 Akaomba

2 Siku zile Kaisari Augusto alitoa amri kwamba watu wote waandikishwe katika ulimwengu wa Rumi. 2 (Orodha hii ndiyo ya kwanza iliyofanyika wakati Krenio alikuwa mtawala wa Siria.) 3 Kila mtu alienda kuandikishwa katika mji wake alikozaliwa. 4 Hivyo Yusufu akapanda kutoka mji wa Nasiri ulioko Galliila kwenda Yudea, hadi Bethlehemu, mji wa Daudi, kwa sababu yeze alikuwa wa ukoo na wa nyumba ya Daudi. 5 Alienda huko kujandikisha pamoja na Mariamu, aliyejewa amemposa, na alikuwa mijamzito. 6 Wakiwa Bethlehemu, wakati wa Mariamu wa kujifungua ukawa umetimia, 7 naye akamzaa

mwanawe, kifungua mimba. Akamfunika nguo za kulikuwa mtu mmoja aliyeitwa Simeoni, aliyekuwa kitoto na kumlaza katika hori la kulia ng'ombe, mwenye haki na mcha Mungu. Alikuwa akitazamia kwa sababu hapakuwa na nafasi katika nyumba ya faraja ya Israeli, na Roho Mtakatifu wa Mungu alikuwa wageni. 8 Katika eneo lile walikuwako wachungaji juu yake. 26 Roho wa Mungu alikuwa amemfunulua waliokuwa wakikaa mashambani, wakilinda makundi kuwa hatakuwa kabla hajamwona Al-Masihi wa Bwana. yao ya kondoo usiku. 9 Ghafula tazama, malaika 27 Simeoni, akiwa ameongozwa na Roho wa Mungu, wa Mwenyezi Mungu akawatokea, nao utukufu wa alienda Hekaluni. Wazazi walipomleta mtoto Isa ili Mwenyezi Mungu ukawang'aria kotekote, wakaingiwa kumfanyia kama ilivyokuwa desturi ya Torati, 28 na hofu. 10 Lakini malaika akawaambia: "Msio gope. ndipo Simeoni akampokea mtoto mikononi mwake Kwa maana tazama, nawaletea habari njema ya na kumsifu Mungu, akisema: 29 "Bwana Mungu furaha itakayokuwa kwa watu wote. 11 Leo katika Mwenyezi, kama ulivyoahidi, sasa mruhusu mtumishi mji wa Daudi kwa ajili yenu amezaliwa Mwokozi, wako aende kwa amani. 30 Kwa maana macho yangu ndiye Al-Masihi, Bwana. 12 Hii ndiyo itakayokuwa yameuona wokovu wako, 31 ulioweka tayari machoni ishara kwenu: Mtamkuta mtoto mchanga amefunika pa watu wote, 32 nuru kwa ajili ya ufunuo kwa watu wa nguo za kitoto na kulazwa katika hori la kulia Mataifa na kwa ajili ya utukufu kwa watu wako Israeli." ng'ombe." 13 Ghafula pakawa na jeshi kubwa la 33 Naye Yusufu na mama yake mtoto wakastaajabu mbinguni pamoja na huyo malaika wakimsifu Mungu kwa yale yaliyokuwa yamesemwa kumhusu huyo wakisema, 14 "Utukufu kwa Mungu juu mbinguni, mtoto. 34 Kisha Simeoni akawabariki, akamwambia na duniani iwe amani kwa watu aliowaridhia." 15 Mariamu mama yake, "Mtoto huyu amewekwa kwa Hao malaika walipokwisha kuondoka na kwenda zao makusudi ya kuanguka na kuinuka kwa wengi katika mbinguni, wale wachungaji wakasemezana wao kwa Israeli. Atakuwa ishara ambayo watu watanena dhidi wao, "Twendeni Bethlehemu tukaone mambo haya yake, 35 ili mawazo ya miyo mingi yadhihirike. Nao yaliyotukia, ambayo Mwenyezi Mungu ametuambia upanga utauchoma moyo wako." 36 Tena alikuwako habari zake." 16 Hivyo wakaenda haraka Bethlehemu, Hekaluni nabii mmoja mwanamke, jina lake Ana wakawakuta Mariamu na Yusufu na yule mtoto binti Fanueli, wa kabilia la Asheri. Alikuwa mzee mchanga akiwa amelala katika hori la kulia ng'ombe. sana; naye alikuwa ameolewa na kuishi na mume 17 Walipomwona yule mtoto, wakawaeleza yale kwa miaka saba tu, kisha mumewe akafa. 37 Hivyo waliyokuwa wameambiwa kuhusu huyo mtoto. 18 alikuwa mjane na umri wake ulikuwa miaka themanini Nao wote waliosikia habari hizi wakastaajabia yale na nne. Yeye hakuondoka humo Hekaluni usiku waliyoambiwa na wale wachungaji wa kondoo. 19 wala mchana, bali alikuwa akimwabudu Mungu, Lakini Mariamu akayaweka mambo haya yote moyoni akifunga na kuomba. 38 Wakati huo huo, Ana alikuwa mwake na kuyatafakari. 20 Wale wachungaji wakarudi, akaanza kusifu, akimshukuru Mungu na kusema huku wakimtukuza Mungu na kumsifu kwa ajili ya habari za huyo mtoto kwa watu wote waliokuwa mambo yote waliyokuwa wameambiwa na kuyaona. wakitarajia ukombozi wa Yerusalemu. 39 Yusufu 21 Hata zilipotimia siku nane, uliokuwa wakati wa na Mariamu walipokuwa wamekamilisha mambo kumtahiri mtoto, akaitwa Isa, jina alilopewa na malaika yote yaliyotakiwa na Torati ya Mwenyezi Mungu, kabla hajatungwa mimba. 22 Ulipotimia wakati wa walirudi mjini kwao Nasiri huko Galilaya. 40 Naye utakaso wake Mariamu kwa mujibu wa Torati ya yule mtoto akakua na kuongezeka nguvu, akijawa Musa, basi Yusufu na Mariamu walimpeleka mtoto na hekima, na neema ya Mungu iiliwua juu yake. Yerusalemu, ili kumweka wakfu kwa Mwenyezi Mungu 41 Kila mwaka Yusufu na Mariamu mama yake Isa 23 (kama ilivyoadikwa katika Torati ya Mwenyezi walikuwa na desturi ya kwenda Yerusalemu kwa ajili Mungu, kwamba, "Kila mtoto wa kiume kifungua ya Sikukuu ya Pasaka. 42 Isa alipokuwa na umri mimba atawekwa wakfu kwa Mwenyezi Mungu"), 24 wa miaka kumi na mbili, walipanda kwenda kwenye na pia kutoa dhabihu kulingana na yale yaliyonenwa Sikukuu hiyo kama ilivyokuwa desturi. 43 Baada ya katika Torati ya Mwenyezi Mungu: "Hua wawili au Sikukuu kumalizika, wakati Yusufu na Mariamu mama makinda wawili wa njiwa". 25 Basi huko Yerusalemu yake walipokuwa wakirudi nyumbani, Isa alibaki

Yerusalemu lakini hawakutambua. 44 Wao wakidhani matunda mazuri hukatwa na kutupwa motoni.” 10 kuwa yuko mionganu mwa wasafiri, walienda mwendo Umati ule wa watu wakamuuliza, “Inatupasa tufanyeje wa kutwa nzima. Ndipo wakaanza kumtafuta mionganu basi?” 11 Yahya akawaambia, “Aliye na kanzu mbili mwa jamaa na rafiki zao. 45 Walipomkosa walirudi amgawie asiye nayo, naye aliye na chakula na Yerusalemu ili kumtafuta. 46 Baada ya siku tatu afanye vivyo vivyo.” 12 Watoza ushuru nao wakaja ili wakamkuta ndani ya Hekalu, akiwa ameketi katikati ya wabatizwe, wakamuuliza, “Mwalimu na sisi inatupasa walimu wa Torati, akiwasikiliza na kuwauliza maswali. tufanyeje?” 13 Akawaambia, “Msichukue zaidi ya 47 Wote waliomsikia walistaajabishwa na uwezo kiwango mllichopangiwa.” 14 Askari nao wakamuuliza, wake mkubwa wa kuelewa, na majibu aliyyoatoa. “Je, nasi inatupasa tufanye nini?” Akawaambia, 48 Yusufu na Mariamu mama yake walipomwona “Msimdhulumu mtu wala msimshtaki mtu kwa uongo, walishangaa. Mama yake akamuuliza, “Mwanangu, bali mridhike na mishahara yenu.” 15 Watu walikuwa mbona umetufanya hivi? Tazama, mimi na baba yako na matazamio makubwa. Wakawa wanajiuiliza miyoni tumekuwa tukikutafuta kwa wasiwasu mkubwa kila mwa iwapo Yahya angeweza kuwa ndiye Al-Masihi. mahali.” 49 Isa akawaambia, “Kwa nini kunitafuta? 16 Yahya akawajibu akawaambia, “Mimi nawabatiza Hamkujua kwamba imenipasa kuwa katika nyumba kwa maji. Lakini atakuja aliye na nguvu kuliko mimi, ya Baba yangu?” 50 Lakini wao hawakuelewa maana ambaye sistahili hata kufungua kamba za viatu vyake. ya lile alilowaambia. 51 Ndipo akashuka pamoja Yeye atawabatiza kwa Roho wa Mungu na kwa moto. nao hadi Nasiri, naye alikuwa mtiifu kwao. Lakini 17 Pepeto lake liko mkononi, tayari kusafisha sakafu mama yake akayaweka moyoni mwake mambo haya yake ya kupuria na kuikusanya ngano ghalani, lakini yote. 52 Naye Isa akakua katika hekima na kimo, makapi atayateketiza kwa moto usiozimika.” 18 Basi, akimpendeza Mungu na wanadamu.

3 Katika mwaka wa kumi na tano wa utawala wa

Kaisari Tiberio, Pontio Pilato akiwa mtawala wa Yudea, Herode akiwa mfalme wa Galilaya, Filipo ndugu yake akiwa mfalme wa Iturea na nchi ya Trakoniti, na Lisania akiwa mfalme wa Abilene, 2 nao Anasi na Kayafa wakiwa makuhani wakuu, neno la Mungu likamjia Yahya, mwana wa Zakaria huko jangwani. 3 Akaenda katika nchi yote kandokando ya Mto Jordani, akihubiri ubatizo wa toba kwa ajili ya msamaha wa dhambi. 4 Kama ilivyoandikwa katika kitabu cha nabii Isaya: “Sauti ya mtu aliaye nyikani, ‘Itengenezeni njia ya Mwenyezi Mungu, yanyoosheni mapito yake. 5 Kila bonde litajazwa, kila mlima na kilima vitashushwa. Njia zilizopinda zitanyooshwa, na zilizoparuza zitasawazishwa. 6 Nao watu wote watauona wokovu wa Mungu.” 7 Yahya akaambia umati ule wa watu waliokuwa wanakuja ili kubatizwa naye, “Ninyi watoto wa nyoka! Ni nani aliyeaonya kuikimbia ghadhabu inayokuja? 8 Basi zaeni matunda yastahiliyo toba. Wala msianze kusema miyoni mwenu kuwa, ‘Sisi tunaye Ibrahimu, baba yetu.’ Kwa maana nawaambia kuwa Mungu anaweza kumwinulia Ibrahimu watoto kutoka mawe haya. 9 Hata sasa shoka limeshawekwa tayari kwenye shina la kila mti. Basi kila mti usiozaa

kwa maonyo mengine mengi Yahya aliwasihii na kuwahubiria watu Habari Njema. 19 Lakini Yahya alipomkemea Mfalme Herode kuhusu uhusiano wake na Herodia, mke wa ndugu yake, na maovu mengine aliyokuwa amefanya, 20 Herode aliongezea jambo hili kwa hayo mengine yote: alimfunga Yahya gerezani. 21 Baada ya watu wote kubatizwa, Isa naye akabatizwa. Naye alipokuwa akiomba, mbingu zilifunguka. 22 Roho Mtakatifu wa Mungu akashuka juu yake kwa umbo kama la hua, nayo sauti kutoka mbinguni ikasema: “Wewe ni Mwanangu mpendwa; nami nimependezwa nawe sana.” 23 Isa alikuwa na umri wa miaka thelathini alipoanza huduma yake. Alikuwa akidhaniwa kuwa mwana wa Yusufu. Yusufu alikuwa mwana wa Eli, 24 Eli alikuwa mwana wa Mathati, Mathati alikuwa mwana wa Lawi, Lawi alikuwa mwana wa Melki, Melki alikuwa mwana wa Yana, Yana alikuwa mwana wa Yusufu, 25 Yusufu alikuwa mwana wa Matathia, Matathia alikuwa mwana wa Amosi, Amosi alikuwa mwana wa Nahumu, Nahumu alikuwa mwana wa Esli, Esli alikuwa mwana wa Nagai, 26 Nagai alikuwa mwana wa Maathi, Maathi alikuwa mwana wa Matathia, Matathia alikuwa mwana wa Semei, Semei alikuwa mwana wa Yoseki, Yoseki alikuwa mwana wa Yoda, 27 Yoda alikuwa mwana wa Yoanani, Yoanani alikuwa mwana wa Resa, Resa

alikuwa mwana wa Zerubabeli, Zerubabeli alikuwa Mungu, amuru jiwe hili liwe mkate.” 4 Isa akamjibu, mwana wa Shealtieli, Shealtieli alikuwa mwana wa “Imeandikwa: ‘Mtu haishi kwa mkate tu.’” 5 Ibilisi Neri, 28 Neri alikuwa mwana wa Melki, Melki alikuwa akampeleka hadi juu ya mlima mrefu akamwonesha mwana wa Adi, Adi alikuwa mwana wa Kosamu, milki zote za dunia kwa mara moja. 6 Akamwambia, Kosamu alikuwa mwana wa Elmadamu, Elmadamu “Nitakupa mamlaka juu ya milki hizi na fahari alikuwa mwana wa Eri, 29 Eri alikuwa mwana wa zake zote, kwa maana zimekabidhiwa mkononi Joshua, Joshua alikuwa mwana wa Eliezeri, Eliezeri mwangu nami ninaweza kumpa yeyote ninayetaka. alikuwa mwana wa Yorimu, Yorimu alikuwa mwana 7 Hivyo ukinisujudia na kuniabudu, vyote vitakuwa wa Mathati, Mathati alikuwa mwana wa Lawi, 30 vyako.” 8 Isa akamjibu, “Imeandikwa: ‘Mwabudu Lawi alikuwa mwana wa Simeoni, Simeoni alikuwa Mwenyezi Mungu, Mungu wako, na umtumikie mwana wa Yuda, Yuda alikuwa mwana wa Yusufu, yeye peke yake.’” 9 Kisha ibilisi akampeleka hadi Yusufu alikuwa mwana wa Yonamu, Yonamu alikuwa Yerusalem, akamweka juu ya mnara mrefu wa mwana wa Eliakimu, Eliakimu alikuwa mwana wa Hekalu, akamwambia, “Kama wewe ndiwe Mwana Melea, 31 Melea alikuwa mwana wa Mena, Mena wa Mungu, jitupe chini kutoka hapa, 10 kwa maana alikuwa mwana wa Matatha, Matatha alikuwa mwana imeandikwa: “Atakuagizia malaika wake ili wakulinde wa Nathani, Nathani alikuwa mwana wa Daudi, kwa uangalifu; 11 nao watakuchukua mikononi mwao, 32 Daudi alikuwa mwana wa Yese, Yese alikuwa usije ukajikwaa mguu wako katika jiwe.” 12 Isa mwana wa Obedi, Obedi alikuwa mwana wa Boazi, akamjibu, “Imenenwa: ‘Usimjaribu Mwenyezi Mungu, Boazi alikuwa mwana wa Salmoni, Salmoni alikuwa Mungu wako.’” 13 Ibilisi alipomaliza kila jaribu, mwana wa Nashoni, 33 Nashoni alikuwa mwana wa akamwacha Isa hadi wakati mwingine ufaao. 14 Aminadabu, Aminadabu alikuwa mwana wa Aramu, Kisha Isa akarudi hadi Galilaya, akiwa amejaaa nguvu Aramu alikuwa mwana wa Esromu, Esromu alikuwa za Roho wa Mungu, nazo habari zake zikaenea mwana wa Peresi, Peresi alikuwa mwana wa Yuda, katika sehemu zote za nchi za kandokando. 15 34 Yuda alikuwa mwana wa Yakobo, Yakobo alikuwa Akaanza kufundisha kwenye masinagogi yao, na kila mwana wa Isaka, Isaka alikuwa mwana wa Ibrahimu, mmoja akamsifu. 16 Isa akaenda Nasiri, alipolelewa, Ibrahimu alikuwa mwana wa Tera, Tera alikuwa na siku ya Sabato alienda katika sinagogi kama mwana wa Nahori, 35 Nahori alikuwa mwana wa ilivyokuwa desturi yake. Akasimama ili asome, 17 Serugi, Serugi alikuwa mwana wa Ragau, Ragau naye akapewa kitabu cha nabii Isaya, akakifungua alikuwa mwana wa Pelegi, Pelegi alikuwa mwana na kukuta mahali palipoandikwa: 18 “Roho wa wa Eberi, Eberi alikuwa mwana wa Sala, 36 Sala Bwana Mungu Mwenyezi yu juu yangu, kwa sababu alikuwa mwana wa Kenani, Kenani alikuwa mwana amenipaka mafuta kuwashubiria maskini Habari Njema. wa Arfaksadi, Arfaksadi alikuwa mwana wa Shemu, Amenituma kuwatangazia wafungwa kufunguliwa Shemu alikuwa mwana wa Nuhu, Nuhu alikuwa kwao, na vipofu kupata kuona tena, kuwaweka mwana wa Lameki, 37 Lameki alikuwa mwana wa huru wanaoteswa, 19 na kutangaza mwaka wa Methusela, Methusela alikuwa mwana wa Idrisi, Idrisi Mwenyezi Mungu uliokubalika.” 20 Kisha akakifunga alikuwa mwana wa Yaredi, Yaredi alikuwa mwana wa kitabu, akamrudishia mtumishi na akaketi. Watu wote Mahalaleli, Mahalaleli alikuwa mwana wa Kenani, 38 waliokuwamo katika sinagogi wakamkazia macho. Kenani alikuwa mwana wa Enoshi, Enoshi alikuwa 21 Ndipo akaanza kwa kuwaambia, “Leo andiko hili mwana wa Sethi, Sethi alikuwa mwana wa Adamu, imetimia mkiwa mnasikia.” 22 Watu wote walimsifu Adamu alikuwa mwana wa Mungu.

4 Isa, akiwa amejaaa Roho Mtakatifu wa Mungu, akarudi kutoka Yordani. Akaongozwa na Roho wa Mungu hadi nyikani, 2 ambako alijaribwi na ibilisi kwa siku arobaini. Kwa siku zote hizo hakula chocchote, hivyo baada ya muda huo akaona njaa. 3 Ibilisi akamwambia, “Ikiwa wewe ni Mwana wa

na kuyastaajabia maneno yake yaliyojaa neema, wakaulizana, “Je, huyu si mwana wa Yusufu?” 23 Isa akawaambia, “Bila shaka mtatumia mithali hii: ‘Tabibu, jiponye mwenyewe! Mambo yale tuliyosikia kwamba ulyafanya huko Kapernaumu, yafanye na hapa kwenye mji wako.’” 24 Isa akasema, “Amin, nawaambia, hakuna nabii anayekubalika katika mji

wake mwenyewe. 25 Lakini ukweli ni kwamba palikuwa mahali pa faragha. Watu wengi wakawa wanamtafuta na wajane wengi katika Israeli wakati wa Ilya, mbingu kila mahali, nao walipomwona wakajaribu kumzuia zilipofungwa kwa miaka mitatu na miezi sita pakawa asiondoke. 26 Hata hivyo Ilya kuhubiri Habari Njema ya ufalme wa Mungu katika miji hakutumwa hata kwa mmoja wao, bali kwa mijane mingine pia, kwa maana kwa kusudi hili nilitumwa.” mmoja wa Sarepta katika nchi ya Sidoni. 27 Pia 44 Naye aliendelea kuhubiri katika masinagogi ya palikuwa na wengi wenyewe ukoma katika Israeli katika Yudea.

siku za nabii Al-Yasa, lakini hakuna hata mmoja wao aliyetakaswa, isipokuwa Naamanu mtu wa Shamu.”

28 Watu wote katika sinagogi waliposikia maneno haya, wakakasirika sana. 29 Wakasimama, wakamtoa nje ya miji, wakamchukua hadi kwenye kilele cha mlima ambaao mji huo ulikuwa umejengwa juu yake, ili wamtupe chini kutoka mteremko mkali. 30 Lakini ye ye akapita papo hapo katikati ya umati huo wa watu akaenda zake. 31 Kisha Isa akashuka kwenda Kapernaumu, mji wa Galilaya, na katika siku ya Sabato akawa anafundisha. 32 Wakashangazwa sana na mafundisho yake, maana maneno yake yalikuwa na mamlaka. 33 Ndani ya sinagogi palikuwa na mtu aliyekuwa amepagawa na pepo mchafu. Naye akapaza sauti kwa nguvu akisema, 34 “Tuache! Tuna nini nave, Isa Al-Nasiri? Je, umekuja kutuangamiza? Ninakujua wewe ni nani. Wewe ndiwe Aliye Mtakatifu wa Mungu!” 35 Basi Isa akamkemea yule pepo mchafu, akamwamuru, “Nyamaza! Mtoke mtu huyu!” Yule pepo mchafu akamwangusha yule mtu chini mbele yao wote, akatoka pasipo kumdhuru. 36 Watu wote wakashangaa, wakaambiana, “Mafundisho haya ni ya namna gani? Anawaamuru pepo wachafu kwa mamlaka na nguvu, nao wanatoka!” 37 Habari zake zikaanza kuenea kila mahali katika sehemu ile. 38 Isa akatoka katika sinagogi, akaenda nyumbani mwa Simoni. Basi huko alimkuta mama mkwe wa Simoni akiwa ameshikwa na homa kali, nao wakamwomba Isa amsaidie. 39 Hivyo Isa akamwinamia na kukemea ile homa, nayo ikamwacha. Akaamka mara moja, naye akaanza kuwahudumia. 40 Jua lilipokuwa linatua, watu wakamletea Isa watu wote waliokuwa na maradhi mbalimbali, naye akaweka mikono yake juu ya kila mgonjwa, naye akawaponya. 41 Pepo wachafu pia wakawatoka watu wengi, nao walipokuwa wakitoka wakapiga kelele, wakisema: “Wewe ni Mwana wa Mungu!” Lakini Isa akawakemea na kuwazuia wasiseme, kwa maana walimjua kuwa ye ye ndiye Al-Masih. 42 Kesho yake, kulipopambazuka, Isa alienda

5 Siku moja Isa alipokuwa amesimama karibu na Ziwa la Genesareti, watu wengi walimsonga ili wapate kusikia neno la Mungu. 2 Akaona mashua mbili ukingoni mwa ziwa, zikiwa zimeachwa hapo na wavuvi waliokuwa wanaosha nyavu zao. 3 Akaingia katika mojawapo ya hizo mashua ambayo ilikuwa ya Simoni, akamwomba aisogeze ndani ya maji kidogo kutoka ufuni. Kisha akaketi na kufundisha watu akiwa mle ndani ya mashua. 4 Alipomaliza kunena, akamwambia Simoni, “Sasa peleka mashua hadi kilindini kisha mshushe nyavu zenu mkavue samaki.” 5 Simoni akamjibu, “Bwana, tumefanya kazi ya kuchosha usiku kucha na hatukuvua chochote. Lakini, kwa neno lako nitazishusha nyavu.” 6 Nao walipozishusha nyavu zao, wakavua samaki wengi sana, nyavu zao zikajaa zikaanza kukatika. 7 Wakawaashiria wavuvi wenzao kwenye ile mashua nyingine ili waje kuwasaidia. Wakaja, wakajaza mashua zote mbili samaki hata zikaanza kuzama. 8 Simoni Petro alipoona haya yaliyotukia, alianguka miguuni pa Isa na kumwambia, “Bwana, ondoka kwangu. Mimi ni mtu mwenye dhambi!” 9 Kwa kuwa ye ye na wavuvi wenzake walikuwa wameshangazwa sana na wingi wa samaki waliokuwa wamepata. 10 Vivyo hivyo wenzake Simoni, yaani Yakobo na Yohana, wana wa Zebedayo, walishangazwa pia. Ndipo Isa akamwambia Simoni, “Usiogope, tangu sasa utakuwa mvuvi wa watu.” 11 Hivyo wakasogezza mashua zao hadi ufuni mwa bahari, wakaacha kila kitu na kumfuata. 12 Ikawa siku moja Isa alipokuwa katika miji fulani, mtu mmoja mwenye ukoma mwili mzima akamjia. Alipomwona Isa, alianguka chini hadi uso wake ukagusa ardhi, akamsihi akisema, “Bwana, ukitaka, unaweza kunitakasa.” 13 Isa akanyoosha mkono wake, akamgusa yule mtu, akamwambia, “Nataka. Takasika!” Na mara ukoma wake ukatakasisa. 14 Isa akamwagiza akisema, “Usimwambie mtu ye yote, bali nenda ukajioneshe kwa kuhani na ukatoe sadaka alizoagiza Musa kwa utakaso wako, ili kuwa ushuhuda kwao.” 15 Lakini

habari zake Isa zikazidi sana kuenea kotekote kuliko "Wenye afya hawahitaji tabibu, bali walio wagonjwa. wakati mwininge wowote. Makundi makubwa ya watu **32** Sikuja kuwaita wenye haki, bali wenye dhambi walikuwa wakikusanyika ili kumsikiliza na kuponywa wapate kutubu." **33** Wakamwambia Isa, "Wanafunzi wa magonjwa yao. **16** Lakini mara kwa mara Isa alijitenga Yahya na wa Mafarisayo mara kwa mara hufunga na nao ili kwenda mahali pa faragha kuomba. **17** kuomba, lakini wanafunzi wako wanaendelea kula na Siku moja Isa alipokuwa akifundisha, Mafarisayo na kunywa." **34** Isa akawajibu, "Je, mnawenza kuwafanya walimu wa Torati, waliokuwa wametoka kila kijiji cha wageni wa bwana arusi kufunga wakati yuko pamoja Galilaya na kutoka Yudea na Yerusalem, walikuwa nao? **35** Lakini wakati utafika ambapo bwana arusi wameketi huko. Nao uweza wa Mwenyezi Mungu ataondolewa kwao. Hapo ndipo watakapofunga." **36** ulikuwa juu yake kuponya wagonjwa. **18** Wakaja watu Isa akawapa mfano huu, akawaambia: "Hakuna mtu wamembeba mgonjwa aliyepooza kwenye mkeka. achanaye kiraka kwenye nguo mpya na kukishonea Wakajaribu kumwingiza ndani ili wamweke mbele ya kwenye nguo iliyochakaa. Akifanya hivyo, atakuwa Isa. **19** Walipokuwa hawawezi kufanya hivyo kwa amechana nguo mpya, na kile kiraka hakitalingana sababu ya umati wa watu, wakapanda juu ya paa, na ile nguo iliyochakaa. **37** Hakuna mtu awekaye wakaondoa baadhi ya matofali, wakamteremsha yule divai mpya kwenye viriba vikuukuu. Akifanya hivyo, mgonjwa kwa mkeka wake hadi katikati ya umati hiyo divai mpya itavipasua hivyo viriba, nayo yote ule pale mbele ya Isa. **20** Isa alipoiona imani yao, itamwagika. **38** Divai mpya lazima iwekwe kwenye akamwambia yule mgonjwa, "Rafiki, dhambi zako viriba vipya. **39** Wala hakuna mtu anayependelea zimesamehewa." **21** Mafarisayo na wale walimu divai mpya baada ya kunywa divai ya zamani, bali wa Torati wakaanza kuuliza, "Ni nani mtu huyu husema, 'Ile ya zamani ni nzuri zaidi.'"

anayesema maneno ya kukufuru? Ni nani awezaye kusamehe dhambi isipokuwa Mungu peke yake?"

22 Isa akiju mawazo yao akawaauliza, "Kwa nini mnawaza hivyo miyoni mwenu? **23** Je, ni lipi lililo rahisi zaidi, kumwambia, 'Umesamehewa dhambi zako,' au kusema, 'Inuka, uende'? **24** Lakini ili mpate kujua kwamba Mwana wa Adamu anayo mamlaka duniani kusamehe dhambi." Akamwambia yule aliyepooza, "Nakuambia, inuka, chukua mkeka wako, uende nyumbani mwako." **25** Mara yule mtu aliyekuwa amepooza akasimama mbele yao wote, akachukua mkeka wake, akaenda zake nyumbani, huku akimtukuzza Mungu. **26** Kila mmoja akashangaa na kumtukuzza Mungu. Wakajawa na hofu ya Mungu, wakasema, "Leo tumeona mambo ya ajabu." **27** Baada ya haya, Isa alitoka na kumwona mtoza ushuru mmoja jina lake Lawi akiwa amekaa forodhani, mahali pake pa kutoza ushuru. Akamwambia, "Nifuate." **28** Naye Lawi akaacha kila kitu, akaondoka, akamfuata. **29** Kisha Lawi akamfanya Isa karamu kubwa nyumbani mwake, nao umati mkubwa wa watoza ushuru na watu wengine walikuwa wakila pamoja nao. **30** Lakini Mafarisayo na walimu wa Torati waliokuwa wa dhehebu lao wakawalamikia wanafunzi wa Isa, wakisema, "Mbona mnakula na kunywa pamoja na watoza ushuru na wenye dhambi?" **31** Isa akawajibu,

6 Ikawa siku moja ya Sabato Isa alikuwa akipita katika mashamba ya nafaka, nao wanafunzi wake wakaanza kuvunja masuke ya nafaka, wakayafikicha kwa mikono yao na kula punje zake. **2** Baadhi ya Mafarisayo wakawaauliza, "Mbona mnafanya mambo yasiyo halali kufanya siku ya Sabato?" **3** Isa akawajibu, "Je, ninyi hamjasoma aliyofanya Daudi wakati ye ye na wenzake walikuwa na njaa? **4** Aliingia ndani ya nyumba ya Mungu, akaichukua na kuila ile mikate iliyowekwa wakfu, ambayo ni halali kuliwa na makuhani tu. Naye pia akawapa wenzake." **5** Kisha Isa akawaambia, "Mwana wa Adamu ndiye Bwana wa Sabato." **6** Ikawa siku nyingine ya Sabato, Isa alilingia ndani ya sinagogi na akawa anafundisha. Huko palikuwa na mtu ambaye mkono wake wa kuume ulikuwa umepooza. **7** Mafarisayo na walimu wa Torati walikuwa wakitatuta sababu ya kumshtaki Isa. Kwa hivyo wakawa wanamwangalia sana ili waone kama ataponya katika siku ya Sabato. **8** Lakini Isa alijua mawazo yao, hivyo akamwambia yule mtu mwenye mkono uliopooza, "Inuka usimame mbele ya watu wote." Hivyo yule mtu akainuka, akasimama mbele yao wote. **9** Ndipo Isa akawaambia wale walimu wa Torati na Mafarisayo, "Nawaauliza ninyi, ni lipi lililo halali siku ya Sabato? Ni kutenda mema au kutenda mabaya? Ni kuokoa maisha au kuyaangamiza?" **10** Akawatazama

watu wote waliokuwepo, kisha akamwambia yule mtu, kama ambavyo mngetaka wawatendee ninyi. 32 "Nyoosha mkono wako!" Akaunyoosha, na mkono "Mkiwapenda tu wale wanaowapenda, mwapatwa wake ukawa umeponywa kabisa. 11 Wale wakuu sifa gani? Hata wenye dhambi huwapenda wale wakakasirika sana, wakashauriana wao kwa wao ni wanaowapenda. 33 Tena mkiwatendea mema wale nini watakachomtendea Isa. 12 Ikawa katika siku hizo tu wanaowatendea ninyi mema, mwapatwa sifa gani? Isa alienda mlimani kuomba, akakesha usiku kucha Hata wenye dhambi hufanya vivyo hivyo. 34 Tena akimwomba Mungu. 13 Kulipopambazuka, akawaita mnapowakopesha wale tu mnaotegemea wawalipe, wanafunzi wake, naye akachagua kumi na wawili, mwapatwa sifa gani? Hata wenye dhambi huwakopesha amba pia aliwaita mitume: 14 Simoni (aliyemwita wenye dhambi wenzao wakitarajia kulipwa mali yao Petro) na Andrea nduguye, Yakobo, Yohana, Filipo, yote. 35 Lakini wapendeni adui zenu, watendeeni Bartholomayo, 15 Mathayo, Tomaso, Yakobo mwana mema, wakopesheni bila kutegemea kurudishiwa wa Alfayo, Simoni aliyeitwa Zelote, 16 Yuda mwana mllichokopesha. Ndipo thawabu yenu itakapokuwa wa Yakobo, na Yuda Iskariote, aliyekuwa msaliti. 17 kubwa, nanyi mtakuwa wana wa Aliye Juu Sana, kwa Akashuka pamoja nao, akasimama mahali penye sababu ye ye ni mwema kwa watu wasio na shukrani uwanja tambarare. Hapo palikuwa na idadi kubwa ya na kwa wale waovu. 36 Kuweni na huruma, kama wanafunzi wake na umati mkubwa wa watu kutoka Baba yenu alivyo na huruma. 37 "Msihukumu, nanyi sehemu zote za Yudea, kutoka Yerusalem, na kutoka hamtauhukiwa. Msilaumu, nanyi hamtaalaumiwa. pwani ya Tiro na Sidoni. 18 Walikuwa wamekuja Sameheni, nanyi mtasamehewa. 38 Wapeni watu vitu, kumsikiliza na kuponywa magonjwa yao. Wale nanyi mtapewa. Kipimo cha kujaa na kushindiliwa waliokuwa wakiteswa na pepo wachafu akawaponya. na kusukwasukwa hata kumwagika, ndicho watu 19 Watu wote walikuwa wanajitahidi kumgusa kwa watakachowapa vifuanu mwenu. Kwa kuwa kipimo kile sababu nguvu zilikuwa zikimtoka na kuwaponya mpimacho, ndicho mtakachopimiwa." 39 Pia akawapa wote. 20 Akawatazama wanafunzi wake, akasema: mfano akasema, "Je, kipofu aweza kumwongoza "Mmebarikiwa ninyi mlion maskini, kwa sababu ufalme kipofu? Je, wote wawili hawatatumukia shimonii? wa Mungu ni wenu. 21 Mmebarikiwa ninyi mlion na njaa 40 Mwanafunzi hawezi kumzidi mwalimu wake, ila sasa, kwa sababu mtashibishwa. Mmebarikiwa ninyi yule aliyehitimu aweza kuwa kama mwalimu wake. mnaolia sasa, kwa sababu mtacheke. 22 Mmebarikiwa 41 "Mbona unatazama kibanzi kilicho ndani ya jicho ninyi, watu watakapowachukia, watakapowatenga la ndugu yako, wala huoni boriti iliyo ndani ya jicho na kuwatukana na kulikataa jina lenu kama neno lako mwenyewe? 42 Utawezaje kumwambia ndugu ovu, kwa ajili ya Mwana wa Adamu. 23 "Furahini na yako, 'Ndugu yangu, acha nitoe kibanzi kilicho ndani kurukaruka kwa shangwe, kwa sababu thawabu yenu ya jicho lako,' wakati wewe mwenyewe huoni boriti ni kubwa mbinguni, kwa kuwa hivyo ndivyo baba zao iliyo ndani ya jicho lako? Ewe mnafiki, ondoa boriti walivyowatenda manabii. 24 "Lakini ole wenu ninyi mlion ndani ya jicho lako kwanza, ndipo utawenza kuona matajiri, kwa sababu mmekwisha kupokea faraja yenu. dhahiri jinsi ya kuondoa kibanzi kilicho ndani ya jicho 25 Ole wenu ninyi mioshiba sasa, maana mtaona njaa. la ndugu yako. 43 "Hakuna mti mzuri uzaao matunda Ole wenu ninyi mnaocheka sasa, maana mtaomboleza mabaya, wala hakuna mti mbaya uzaao matunda na kulia. 26 Ole wenu watu watakapowasifu, kwani mazuri. 44 Kila mti hujulikana kwa matunda yake. ndivyo baba zao walivyowasifu manabii wa uongo. Kwa maana watu hawachumi tini kwenye miiba, 27 "Lakini nauaambia ninyi mnaonisikia: Wapendeni wala zabibu kwenye michongoma. 45 Vivyo hivyo adui zenu. Watendeeni mema wanaowachukia. mtu mwema hutoa mambo mema kutoka hazina 28 Wabarikini wale wanaowalaani, waombeeni ya moyo wake, naye mtu mwovu hutoa mambo wale wanaowatendea mabaya. 29 Kama mtu maovu kutoka hazina ya moyo wake. Kwa kuwa mtu akikupiga shavu moja, mgeuzie na la pili pia. Mtu hunena kwa kinywa chake yale yaliyoujaza moyo akikunyang'anya koti lako, usimzuue kuchukua joho wake. 46 "Kwa nini mnaniita, 'Bwana, Bwana,' nanyi pia. 30 Mpe kila akuombaye, na kama mtu akichukua hamfanyi ninayowaambia? 47 Nitawaonesha jinsi mali yako usitake akurudishie. 31 Watendeeni wengine alivyo mtu yule anayekuja kwangu na kusikia maneno

yangu na kuyatenda. **48** Yeye ni kama mtu aliyejenga wale waliokuwa wamelibeba wakasimama. Akasema, nyumba, akachimba chini sana, na kuweka msingi "Kijana, nakuambia, inuka." **15** Yule aliyejekuwa amekufa kwenye mwamba. Mafuriko yalipokuja, mkondo wa akaketi akaanza kuongea, naye Isa akamkabidhi maji ukaipiga ile nyumba, lakini haikutikisika, kwa kwa mama yake. **16** Watu wote wakajawa na hofu sababu ilikuwa imejengwa vizuri. **49** Lakini yeye ya Mungu, nao wakamtukuza Mungu wakisema, anayesikia maneno yangu wala asiyatende, ni kama "Nabii mkuu ametokea mionganoni mwetu. Mungu mtu aliyejenga nyumba juu ya ardhi bila kuweka amekuja kuwakomboa watu wake." **17** Habari hizi msingi. Mafuriko yalipoikumba nyumba ile, ikaanguka za mambo aliyyafanya Isa zikaenea Yudea yote mara na kubomoka kabisa."

7 Baada ya Isa kumaliza kusema haya yote kwa watu waliokuwa wanamsikiliza, akaingia Kapernaumu.

2 Mtumishi wa jemadari mmoja Mrumi, ambaye bwana wake alimthamini sana, alikuwa mgonjwa sana karibu na kufa. **3** Jemadari huyo aliposikia habari za Isa, aliwatuma wazee wa Wayahudi kwake, wakamwomba aje kumponya mtumishi wa huyo jemadari. **4** Wale wazee walipofika kwa Isa, wakamsihi sana amsaidie yule jemadari wakisema, "Mtu huyu anastahili wewe umfanyie jambo hili, **5** kwa sababu analipenda taifa letu tena ametujengea sinagogi." **6** Hivyo Isa akaongozana nao. Lakini alipokuwa hayuko mbali na nyumbani, yule jemadari akatuma rafiki zake kumwambia Isa, "Bwana, usijisumbue, kwani mimi sistahili wewe kuingia chini ya dari yangu. **7** Ndiyo maana sikujiona hata ninastahili kuja kwako wewe. Lakini sema neno tu, naye mtumishi wangu atapona. **8** Kwa kuwa mimi mwenyewe ni mtu niliyewekwa chini ya mamlaka, nikiwa na askari chini yangu. Nikimwambia huyu, 'Nenda,' yeye huenda; na mwingine nikimwambia, 'Njoo,' yeye huja. Nikimwambia mtumishi wangu, 'Fanya hivi,' yeye hufanya." **9** Isa aliposikia maneno haya, alishangazwa naye sana. Akageukia umati ule wa watu waliokuwa wanamuuta, akawaambia, "Sijaona imani kubwa namna hii hata katika Israeli." **10** Nao wale watu waliokuwa wametumwa kwa Isa waliporudi nyumbani walimkuta yule mtumishi amepona. **11** Baadaye kidogo, Isa alienda katika mji mmoja ulioitwa Naini. Nao wanafunzi wake na umati mkubwa wa watu walikuwa pamoja naye. **12** Alipokaribia lango la mji, alikutana na watu waliokuwa wamebeba maiti wakitoka nje ya mji. Huyu aliyejuka alikuwa mwana pekee wa mwanamke mjane. Umati mkubwa wa watu wa mji ule walikuwa pamoja na huyo mwanamke. **13** Bwana Isa alipomwona yule mjane, moyo wake ulimhurumia, akamwambia, "Usilie." **14** Kisha akalikaribia jeneza, akaligusa. Nao

wale waliokuwa wamelibeba wakasimama. Akasema, nyumba, akachimba chini sana, na kuweka msingi "Kijana, nakuambia, inuka." **15** Yule aliyejekuwa amekufa kwenye mwamba. Mafuriko yalipokuja, mkondo wa akaketi akaanza kuongea, naye Isa akamkabidhi maji ukaipiga ile nyumba, lakini haikutikisika, kwa kwa mama yake. **16** Watu wote wakajawa na hofu sababu ilikuwa imejengwa vizuri. **49** Lakini yeye ya Mungu, nao wakamtukuza Mungu wakisema, anayesikia maneno yangu wala asiyatende, ni kama "Nabii mkuu ametokea mionganoni mwetu. Mungu mtu aliyejenga nyumba juu ya ardhi bila kuweka amekuja kuwakomboa watu wake." **17** Habari hizi msingi. Mafuriko yalipoikumba nyumba ile, ikaanguka za mambo aliyyafanya Isa zikaenea Yudea yote na sehemu zote za jirani. **18** Wanafunzi wa Yahya wakamweleza Yahya mambo haya yote. Hivyo Yahya akawaita wanafunzi wake wawili **19** na kuwatura kwa Bwana Isa ili kumuuliza, "Wewe ndiwe yule aliyejuka aje, au tumngojee mwingine?" **20** Wale watu walipofika kwa Isa wakamwambia, "Yahya ametutuma tkuuulize, 'Wewe ndiwe yule aliyejuka aje, au tumtazamie mwingine?'" **21** Wakati huo huo, Isa aliwaponya wengi waliokuwa na magonjwa, maradhi na pepo wachafu, na pia akawafungua vipofu wengi macho wakapata kuona. **22** Hivyo akawajibu wale wajumbe, "Rudini mukamwambie Yahya yote mnayoyaona na kuyasikia: Vipofu wanapata kuona, viwete wanatembea, wenye ukoma wanatakawwa, viziwi wanasisikia, wafu wanafufuliwa na maskini wanahubiriwa Habari Njema. **23** Amebarikiwa mtu yule asiyechukizwa na mimi." **24** Wajumbe wa Yahya walipoondoka, Isa akaanza kusema na umati wa watu kuhusu Yahya. Akawauliza, "Mlipenda kule nyikani, mlienda kuona nini? Je, ni unyasi ukipeperushwa na upepo? **25** Kama sivyo, mlienda kuona nini basi? Mtu aliyeava mavazi ya kifahari? La hasha! Watu wanaovaa mavazi ya kifahari na kuishi maisha ya anasa wako katika majumba ya kifalme. **26** Lakini mlienda kuona nini? Mlienda kumwona nabii? Naam, nawaambia, yeye ni zaidi ya nabii. **27** Huyu ndiye ambaye habari zake zimeandikwa: "Tazama, nitamtuma mjambe wangu mbele yako, atakayetengeneza njia mbele yako." **28** Nawaambia, mionganoni mwa wale waliozaliwa na wanawake, hakuna aliye mkuu kuliko Yahya. Lakini yeye aliye mdogo kabisia katika ufalme wa Mungu ni mkuu kuliko Yahya." **29** (Watu wote, hata watoza ushuru, waliposikia maneno ya Isa, walikubali kwamba mpango wa Mungu ni haki, maana walikuwa wamebatizwa na Yahya. **30** Lakini Mafarisayo na wataalamu wa Torati walikataa mpango wa Mungu kwoo kwa kutokubali kubatizwa na Yahya.) **31** Isa akawauliza, "Niwafananishe na

nini watu wa kizazi hiki? Wanafanana na nini? 32 Lakini yule aliyesamehewa kidogo, hupenda kidogo." Wao ni kama watoto waliokaa sokoni wakiitana 48 Kisha akamwambia yule mwanamke, "Dhambi zako wao kwa wao, wakisema: "Tuliwapigia filimbi, lakini zimesamehewa." 49 Lakini wale waliokuwa wameketi hamkucheza; tuliwaimbia nyimbo za maombolezo, pamoja naye chakulani wakaanza kusemezana wao lakini hamkulia.' 33 Kwa maana Yahya alikuja, kwa wao, "Huyu ni nani ambaye hata anasamehe alikuja hali mkate wala hanywi divai, nanyi mkaesema, dhambi?" 50 Isa akamwambia yule mwanamke, "Imani 'Yeye ana pepo mchafu.' 34 Mwana wa Adamu yako imekuocho; nenda kwa amani."

alikuja akila na kunywa, nanyi mnasema: 'Tazameni huyu mlafi na mlevi, rafiki wa watoza ushuru na "wenye dhambi."' 35 Lakini hekima huthibitishwa kuwa kweli na watoto wake wote." 36 Basi Farisayo mmoja alimwalika Isa kwake ale chakula. Hivyo Isa akaenda nyumbani mwa yule Farisayo na kuketi mezani. 37 Palikuwa na mwanamke mmoja katika mji ule aliyejukwa mwenye dhambi. Alipopata habari kwamba Isa alikuwa akila chakula nyumbani mwa yule Farisayo, akaleta chupa ya marhamu yenye manukato. 38 Yule mwanamke akasimama nyuma ya miguu ya Isa akilia. Akailowanisha miguu yake kwa machozi yake, kisha akaifuta kwa nywele zake, akaibusu na kuimiminia manukato. 39 Yule Farisayo aliywewalika Isa alipoona yanayotendeka, akawaza moyoni mwake, "Kama huyu mtu angekuwa nabii, angejua kwamba ni nani anayemgusa, na kwamba yeze ni mwanamke wa namna gani, na ya kuwa huyu mwanamke ni mwenye dhambi." 40 Isa akamjibu, "Simoni, nina jambo la kukuambia." Simoni akajibu, "Mwalimu, sema." 41 "Palikuwa na mtu mmoja aliywakopesha watu wawili fedha: Mmoja alidaiwa dinari mia tano na mwingine dinari hamsini. 42 Wote wawili walipokuwa hawawezi kulipa, aliyatufa madeni yao wote wawili. Sasa ni yupi kati yao atakayempenda zaidi yule aliywesamehe?" 43 Simoni akajibu, "Nadhani ni yule aliyesamehewa deni kubwa zaidi." Naye Isa akamwambia, "Umehukumu kwa usahihi." 44 Kisha akamgeukia yule mwanamke, akamwambia Simoni, "Je, unamwona mwanamke huyu? Nilipoingia nyumbani mwako, hukunipa maji ya kunawa miguu yangu, lakini huyu ameninawisha miguu kwa machozi yake, na kunifuta kwa nywele zake. 45 Hukunisalimu kwa busu, lakini huyu mwanamke hajaacha kuibusu miguu yangu tangu nilipoingia. 46 Hukunipaka mafuta kichwani mwangu, lakini yeze ameipaka miguu yangu manukato. 47 Kwa hiyo, nakuambia, dhambi zake zilizokuwa nyingi zimesamehewa, kwani ameonesha upendo mwangi.

8 Baada ya haya Isa alienda, akawa anazunguka katika miji na vijiji akihubiri Injili ya ufalme wa Mungu. Wale wanafunzi wake kumi na wawili walikuwa pamoja naye, 2 pia baadhi ya wanawake waliokuwa wametolewa pepo wachafu na kuponywa magonjwa. Miongoni mwao alikuwa Mariamu Magdalene, aliyetolewa pepo wachafu saba; 3 Yoana mkewe Kuza, msimamizi wa nyumba ya watu wa nyumbani mwa Herode; Susana; na wengine wengi waliokuwa wakimhudumia kwa mali yao. 4 Umati mkubwa wa watu walipokuwa wakikusanya, nao watu walikuwa wakimjia Isa kutoka kila mji, akawaambia mfano huu: 5 "Mpanzi alitoka kwenda kupanda mbegu zake. Alipokuwa akitawanya mbegu, nytingine zilianguka kando ya njia; zikakanyagwa, nao ndege wa angani wakazila. 6 Mbegu nytingine zilianguka penye miamba, nazo zilipoota, hiyo mimea ikakauka kwa kukosa unyevu. 7 Nazo mbegu nytingine zilianguka kwenye miiba, nayo ile miiba ikakauka pamoja nazo, na kuisonga hiyo mimea. 8 Mbegu nytingine zilianguka kwenye udongo mzuri. Zikaota na kuzaa mara mia moja zaidi ya mbegu alizopanda." Baada ya kusema haya, Isa akapaza sauti, akasema, "Mwenye masikio ya kusikia, na asikie." 9 Wanafunzi wake wakamuuliza maana ya mfano huo. 10 Naye akasema, "Ninyi mmepewa ujuzi wa siri za ufalme wa Mungu, lakini kwa wengine nazungumza kwa mifano, ili, "ingawa wanatazama, wasione; ingawa wanasililiza, wasielewe." 11 "Maana ya mfano huo ni hii: Mbegu ni neno la Mungu. 12 Zile zilizoanguka kando ya njia ni wale ambao husikia neno, naye ibilisi anakuja na kuliondoa neno kutoka miyoni mwao, ili wasije wakaamini na kuokoka. 13 Zile mbegu zilizoanguka kwenye mwamba ni wale ambao hulipokea neno kwa furaha wanapolisikia, lakini hawana mizizi. Wanaamini kwa muda mfupi, lakini wakati wa kujaribiwa huiacha imani. 14 Zile mbegu zilizoanguka kwenye miiba ni mfano wa wale wanaosikia, lakini wanapoendelea husongwa na masumbu ya maisha haya, utajiri na anasa, nao

hawakui. **15** Lakini zile mbegu zilizoanguka kwenye ulinzi, alikata hiyo minyororo na kupelekwa na huyo udongo mzuri ni mfano wa wale ambao hulisikia pepo mchafu kwenda nyikani. **30** Isa akamuuliza, neno la Mungu na kulishika kwa moyo mnyofu wa "Jina lako ni nani?" Akamjibu, "Legioni," kwa kuwa utiifu, nao kwa kuvumilia kwangi huzaa matunda. **16** alikuwa ameingezi na pepo wachafu wengi mno. **31** "Hakuna mtu awashaye taa na kuificha ndani ya Wale pepo wachafu wakamsih sana asiwaamuru gudulia au kuiweka mvunguni mwa kitanda. Badala kwenda katika Shimo. (Abyssos g12) **32** Palikuwa na yake, huiweka juu ya kinara, ili wale wanaoingia kundi kubwa la nguruwe hapo likilisha kando ya ndani waone mwanga. **17** Kwa maana hakuna kilima. Wale pepo wachafu wakamsih Isa awaruhusu jambo lolote liliolichika ambalo halitafichuliwa, wala wawaingie hao nguruwe, naye akawaruhusu. **33** Wale lolote liliositirika ambalo halitajulikana na kuwekwa pepo wachafu walipomtoka yule mtu, wakawaingia wazi. **18** Kwa hiyo, kuweni waangalifu mnayvosikia. wale nguruwe, nalo kundi lote likateremka gengeni Kwa maana yezote aliye na kitu atapewa zaidi. kwa kasi, likatumbukia ziwani na kuzama. **34** Wale Lakini yule asiyi na kitu, hata kile anachodhani watu waliokuwa wakichunga lile kundi la nguruwe anacho atanyang'anywa." **19** Wakati mmoja mama walipoona yaliyotukia, wakakimbia, wakaeneza habari yake Isa na ndugu zake walikuja kumwona, lakini hizi mjini na mashambani. **35** Nao watu wakatoka hawakuweza kumfikia kwa sababu ya msongamano kwenda kujionea wenyewe yaliyotukia. Walipofika wa watu. **20** Mtu mmoja akamwambia, "Mama yako hapo alipokuwa Isa, wakamkuta yule mtu aliyetokwa na ndugu zako wako nje wanataka kukuona." **21** Isa na pepo wachafu amekaa karibu na Isa, akiwa akamjibu, "Mama yangu na ndugu zangu ni wale amevaa nguo na mwenye akili timamu! Wakaogopa. wote wanaolisikia neno la Mungu na Kulifanya." **22** **36** Wale walioyaona mambo hayo wakawaeleza watu Siku moja Isa alipanda ndani ya mashua pamoja wengine jinsi yule mtu aliyeokuwa amepagawa na na wanafunzi wake, akawaambia, "Tuvukeni hadi pepo wachafu alivyoponywa. **37** Ndipo watu wote ng'ambo ya ziwa." Nao wakaondoka. **23** Hivyo wa nchi ile ya Wagerasi wakamwomba Isa aondoke walipokuwa wakienda, akalala usingizi. Dhoruba kali kwao, kwa sababu walikuwa wamejawa na hofu. ikatokea mle ziwani, hata mashua ikawa inajaa maji, Basi akaingia katika mashua, akaondoka zake. **38** nao walikuwa katika hatari kubwa. **24** Wanafunzi wake Yule mtu aliyetokwa na pepo wachafu akamsih Isa wakamwenda na kumwamsha, wakisema, "Bwana, afuatane naye, lakini Isa akamuaga, akamwambia: Bwana, tunaangamia!" Yeye akaamka, aksukemea **39** "Rudi nyumbani ukawaeleze mambo makuu ule upopo na yale mawimbi; dhoruba ikakoma, nako Mungu aliyokutendea." Kwa hiyo yule mtu akaenda, kukawa shwari. **25** Akawauliza wanafunzi wake, akatangaza katika mji wote mambo makuu ambayo "Imani yenu iko wapi?" Kwa woga na mshangao Isa alimtendea. **40** Basi Isa aliporudi, umati mkubwa wakaulizana, "Huyu ni nani, ambaye anaamuru hata wa watu wakampokea kwa furaha, kwani walikuwa upopo na maji, navyo vikamtii?" **26** Basi wakafika wakimgojea. **41** Kisha mtu mmoja, jina lake Yairo, katika nchi ya Wagerasi, iliyo upande wa pili wa aliyeokuwa kiongozi wa sinagogi, akaja na kuanguka ziwa kutoka Galilaya. **27** Isa aliposhuka kutoka miguuni mwa Isa, akimwomba afike nyumbani mwake, mashua na kukanya ufuoni, alikutana na mtu **42** kwa kuwa binti yake wa pekee, mwenye umri wa mmoja wa mji ule aliyeokuwa amepagawa na pepo miaka kumi na mbili, alikuwa anakufa. Isa alipokuwa mchafu, naye kwa muda mrefu alikuwa havai nguo akienda, umati wa watu wakamsonga sana. **43** wala kuishi nyumbani, bali aliishi makaburini. **28** Palikuwa na mwanamke mmoja aliyeokuwa na tatizo la Alipomwomba Isa, alipaza sauti, akajitupa chini mbele kutokwa damu kwa muda wa miaka kumi na mbili, [na yake na kusema kwa sauti kuu, "Una nini nami, alikuwa amegharimia mali yake yote kwa matibabu] Isa, Mwana wa Mungu Aliye Juu Sana? Nakoumba, lakini hakuna yezote aliyeeweza kumponya. **44** Huyo usinitese!" **29** Wakati huo Isa alikuwa amemwamuru mwanamke akaja kwa nyuma ya Isa na kugusa yule pepo mchafu amtoke huyo mtu. Mara nyingi upindo wa vazi lake. Mara kutokwa damu kwake huyo pepo mchafu alimpagaa, na hata alipofungwa kukakoma. **45** Isa akauliza, "Ni nani aliyenigusa?" kwa minyororo mikono na miguu na kuwekwa chini ya Watu wote walipokana, Petro akasema, "Bwana,

umati huu wa watu wanakusonga na kukusukuma amefufuka. 9 Herode akasema, "Yahya nilimkata kila upande." 10 Lakini Isa akasema, "Kuna mtu kichwa. Lakini ni nani huyu ninayesikia mambo kama aliyenigusa, kwa maana nimetambua kuwa nguvu haya kumhusu?" Akatamani sana kumwona. 11 zimenitoka." 12 Yule mwanamke alipofahamu ya Mitume wake waliporudi, wakamweleza Isa yote kuwa hawezo kuendelea kujificha, alikuwa akitetemeka, waliyofanya. Kisha akaenda nao faraghani hadi akaanguka miguuni mwa Isa. Akaeleza mbele ya watu mji uitwao Bethsaida. 13 Lakini umati wa watu wote kwa nini alimgusa na jinsi alivyoponywa mara wakafahamu alikoenda, wakamfuata. Akawakaribisha moja. 14 Basi Isa akamwambia, "Binti, imani yako na kunena nao kuhusu ufalme wa Mungu na imekuponya. Nenda kwa amani." 15 Isa alipokuwa kuwaponya wale wote waliokuwa wanahitaji uponyaji. bado anasema, akaja mtumishi kutoka nyumbani 16 Ilipokaribia jioni, wale mitume kumi na wawili mwa Yairo, yule kiongozi wa sinagogi, kumwambia, wakaenda kwa Isa na kumwambia, "Waage watu "Binti yako amekwisha kufa. Usiendelee kumsumbua hawa ili waende vijijini jirani na mashambani, ili Mwalimu." 17 Isa aliposikia jambo hili, akamwambia wapate chakula na mahali pa kulala, kwa maana Yairo, "Usiogope. Amini tu, naye binti yako atapona." hapa tuko nyikani." 18 Isa akawajibu, "Ninyi wapeni 19 Walipofika nyumbani mwa Yairo, hakumruhusu mtu chakula." Nao wakajibu, "Tuna mikate mitano na yejote aingie ndani naye isipokuwa Petro, Yohana samaki wawili tu. Labda twende tukanunue chakula na Yakobo, pamoja na baba na mama wa yule binti. cha kuwatoshwa watu hawa wote." 20 (Walikuwepo 21 Wakati ule watu wote walikuwa wakilia na wanaume wapatao elfu tano.) Isa akawaambia kuomboleza kwa ajili ya huyo binti. Isa akawaambia, wanafunzi wake, "Waketisheni katika vikundi nya watu "Acheni kulia. Huyu binti hajafa, ila amelala." 22 Wao hamsini hamsini." 23 Wanafunzi wakafanya hivyo, wakamcheka kwa dharau, wakijua kuwa amekwisha wakawaketisha wote. 24 Isa akaichukua ile mikate kufa. 25 Isa akamshika yule binti mkono na kuita, mitano na wale samaki wawili, akatazama mbinguni, "Binti, amka!" 26 Roho yake ikamrudia, naye akainuka akavibariki na kuvimega. Kisha akawapa wanafunzi mara moja. Akaamuru apewe kitu cha kula. 27 Wazazi ili wawagawie watu. 28 Wote wakala, wakashiba. wake wakastaajabu sana, lakini Isa akawakataza Nao wanafunzi wakakusanya vipande vilivysosalia, wasimwambie mtu yejote kuhusu yale yaliyotukia.

9 Isa kisha akawaita wale kumi na wawili pamoja, akawapa mamlaka na uwezo wa kutoa pepo wachafu wote na kuponya magonjwa yote, 2 kisha akawatuma waende wakahubiri ufalme wa Mungu na kuponya wagonjwa. 3 Akawaagiza akitesema, "Msichukue chochote safarini: sio fimbo, wala mkoba, wala mkate, wala fedha, hata msichukue kanzu ya ziada. 4 Katika nyumba yoyote mwiningiyo, kaeni humo hadi mtakapoondoka katika mji huo. 5 Kama watu wasipowakaribisha, mnapoondoka katika mji wao, kung'uteni mavumbi kutoka miguu yenu ili kuwa ushuhuda dhidi yao." 6 Hivyo wale wanafunzi wakaondoka wakaenda kutoka kijiji hadi kijiji, wakihubiri habari njema na kuponya wagonjwa kila mahali. 7 Basi Mfalme Herode, mtawala wa Galilaya, alisikia habari za yote yaliyotendeka. Naye akafadhaika, kwa kuwa baadhi ya watu walikuwa wakisema Yahya amefufuliwa kutoka kwa wafu. 8 Wengine wakasema Ilya amewatokea, na wengine kwamba mmoja wa manabii wa kale

wakajaza vikapu kumi na viwili. 19 Siku moja Isa alipokuwa akiomba faraghani, nao wanafunzi wake wakiwa pamoja naye, akawauliza, "Watuhusema mimi ni nani?" 20 Wakajibu, "Baadhi husema wewe ni Yahya, wengine husema ni Ilya, na wengine husema kwamba ni mmoja wa manabii wa kale amefufuka." 21 Kisha akawauliza, "Je, ninyi mnasema mimi ni nani?" Petro akajibu, "Wewe ndiwe Al-Masihi wa Mungu." 22 Isa akawakataza wasimwambie mtu yejote jambo hilo. 23 Isa akasema, "Imempasa Mwana wa Adamu kupata mateso mengi na kukataliwa na wazee, viongozi wa makuhani, na walimu wa Torati, na itampasa auawe, lakini siku ya tatu kufufuliwa kutoka mauti." 24 Kisha akawaambia wote, "Mtu yejote akitaka kunifuata, ni lazima ajikane mwenywewe, auchukue msalaba wake kila siku, anifuate. 25 Kwa maana yejote anayetaka kuyaokoa maisha yake atayapoteza, lakini yejote atakayeyapoteza maisha yake kwa ajili yangu atayaokoa. 26 Je, itamfaidi nini mtu kuupata ulimwengu wote, lakini akapoteza au kuangamiza nafsi yake? 27 Mtu yejote akinionea

aibu mimi na maneno yangu, Mwana wa Adamu Wakati bado watu walikuwa wanastaajabia hayo naye atamwonea aibu atakapokuja katika utukufu yote aliyokuwa akiyafanya Isa, yeye akawaambia wake na katika utukufu wa Baba, pamoja na malaika wanafunzi wake: 44 "Sikilizeni kwa makini haya watakatifu. 27 "Amin, nawaambia, wako baadhi ya nitakayowaambia sasa: Mwana wa Adamu atasalitiwa watu waliosimama hapa ambao hawataonja mauti na kutiwa mikononi mwa watu." 45 Lakini wao kabla ya kuuona ufalme wa Mungu." 28 Yapata hawakuelewa alimaanisha nini. Maana ya maneno siku nane baada ya Isa kusema hayo, aliwachukua hayo ilifichika kwao, hivyo hawakuyaolewa, nao Petro, Yohana na Yakobo, akaenda nao mlimali wakaogopa kumuuliza maana yake. 46 Kukazuka kuomba. 29 Alipokuwa akiomba, sura ya uso wake mabishano mionganoni mwa wanafunzi kuhusu ni ikabadiliika, nayo mavazi yake yakametameta kama nani mionganoni mwao atakayekuwa mkuu kuliko miali ya radi. 30 Ghafula wakawaona watu wawili, ndio wote. 47 Lakini Isa akayatambua mawazo yao, naye Musa na Ilya, wakizungumza naye. 31 Walionekana akamchukua mtoto mdogo, akamsimamisha kando katika utukufu wakizungumza na Isa kuhusu kifo yake. 48 Kisha akaambia, "Yeyote amkaribishaye chake ambacho kingetokea huko Yerusalem. 32 mtoto huyu mdogo kwa Jina langu, anikaribisha Petro na wenzake walikuwa wamelala usingizi mzito. mimi, na yeyote atakayenikaribisha mimi, atakuwa Walipoamka, wakaona utukufu wa Isa na wale watu amemkaribisha yeze aliyenitura. Kwa maana yeze wawili waliokuwa wamesimama pamoja naye. 33 Musa aliye mdogo mionganoni mwenu, ndiye aliye mkuu kuliko na Ilya walipokuwa wanaondoka, Petro akamwambia wote." 49 Yohana akasema, "Bwana, tumemwona Isa, "Bwana, ni vizuri tukae hap! Tutajenga vibanda mtu akitoa pepo wachafu kwa jina lako, nasi vitatu: kimoja chako, kingine cha Musa na kingine cha tukamzuia, kwa sababu yeze si mmoja wetu." 50 Isa Ilya." Lakini Petro hakujua alicho sema. 34 Alipokuwa akasema, "Msimzuie, kwa sababu yeyote ambaye bado anazungumza, pakatokea wingu, likawafunika, si kinyume nanyi, yu upande wenu." 51 Wakati nao wakaogopa walipoingia mle kwenye wingu. ulipokaribia wa yeze kuchukuliwa mbinguni, alikaza 35 Sauti ikatoka kwenye lile wingu ikisema, "Huyu uso wake kwenda Yerusalem. 52 Akatuma watu ni Mwanangu mpendwa, niliyemchagua. Msikieni wamtangulie, nao wakaenda katika kijiji kimoja cha yeze." 36 Baada ya sauti hiyo kusema, walimkuta Samaria kumwandalia kila kitu; 53 lakini watu wa Isa akiwa peke yake. Wale wanafunzi wakalihifadhi kijiji kile hawakumkaribisha kwa sababu alikuwa jambo hili, wala kwa wakati huo hawakumwambia anaenda zake Yerusalem. 54 Wanafunzi wake, yaani mtu yeyote yale walijuwa wameyaona. 37 Kesho Yakobo na Yohana, walipoona hayo, wakasema: yake waliposhuka kutoka mlimali, alikutana na umati "Bwana Isa, unataka tuagize moto kutoka mbinguni ili mkubwa wa watu. 38 Mtu mmoja katika umati uwaangamize?" 55 Isa akageuka na kuwakemea. ule akapaza sauti, akasema, "Mwalimu, naomba 56 Naye Isa na wanafunzi wake wakaenda kijiji umwangalie mwanangu, kwani ndiye mtoto wangu wa kingine. 57 Walipokuwa njiani wakienda, mtu mmoja pekee. 39 Mara kwa mara pepo mchafu humpagaa akamwambia Isa, "Nitakufuata popote utakaoenda." na kumfanya apige mayowe, kisha humwangusha na 58 Isa akamjibu, "Mbweha wana mapango, nao ndege kumtia kifafa hata akatokwa na povu kinywani. Huyo wa angani wana viota, lakini Mwana wa Adamu hana pepo mchafu anamtesa sana, na hamwachi ila mara mahali pa kulaza kichwa chake." 59 Isa akamwambia chache. 40 Niliwaomba wanafunzi wako wamtoe mtu mwininge, "Nifuate." Mtu huyo akamjibu, "Bwana, huyo pepo mchafu, lakini hawakuweza." 41 Isa niruhusu kwanza nikamzike baba yangu." 60 Isa akawajibu, "Enyi kizazi kisichoamini na kilichopotoka! akamwambia, "Waache wafu wawazike wafu wao, Nitakaa nanyi na kuwavumilia hadi lini? Mlete mwanao bali wewe nenda ukautangaze ufalme wa Mungu." hapa." 42 Hata yule mtoto alipokuwa akija, yule pepo 61 Mtu mwininge akamwambia, "Bwana, nitakufuata mchafu akamwangusha, akamitia kifafa. Lakini Isa lakini naomba kwanza nikawaage jamaa zangu." akamkemea yule pepo mchafu amtoke, akamponya 62 Isa akamwambia, "Mtu yeyote ashikaye jembe yule mtoto, na akamrudisha kwa baba yake. 43 kulima kisha akatazama nyuma hafai kwa ufalme wa Watu wote wakastaajabia uweza mkuu wa Mungu. Mungu."

10 Baada ya hayo, Bwana Isa akawachagua wa Mungu, akasema, "Nakuhimidi Baba, Bwana wa wengine sabini na wawili, akawatuma wawili mbingu na nchi, kwa kuwa umewaficha mambo haya wawili katika kila mji na kila sehemu aliyokusudia wenyewe hekima na wenye elimu, nawe ukawafunulia kwenda baadaye. **2** Akawaambia, "Mavuno ni mengi, watoto wadogo. Naam, Baba, kwa kuwa hivyo ndivyo lakini watendakazi ni wachache. Kwa hiyo mwombeni ilivyokupendeza. **22** "Nimekabidhiwa vitu vyote na Bwana wa mavuno, ili apeleke watendakazi katika Baba yangu. Hakuna mtu amjuaye Mwana ni nani ila shamba lake la mavuno. **3** Nendeni! Tazama Baba, wala hakuna amjuaye Baba ni nani ila Mwana ninawatuma kama wana-kondoo katikati ya mbwa- na yeoyote ambaye Mwana anapenda kumfunulia." **23** mwitu. **4** Msichukue mkoba, wala mfuko, wala viatu, Basi Isa akawageukia wanafunzi wake akanena nao na msimsalimu mtu yeoyote njiani. **5** "Mkiingia katika faraghani, akawaambia, "Heri macho yanayoona yale nyumba yoyote, kwanzaa semeni, 'Amani iwe kwenu.' mambo mnayoyaona. **24** Kwa maana nawaambia, **6** Kama kuna mtu wa amani humo, basi amani yenu manabii wengi na wafalme walitamani kuona yale itakuwa juu yake. La sivo, itawarudia. **7** Kaeni katika mnayoyaona lakini hawakuyaona, na walitamani nyumba hiyo, mkila na kunywa kile watakachowapa, kusikia yale mnayoyasikia lakini hawakuyasikia." **25** kwa sababu kila mtendakazi anastahili malipo yake. Wakati huo mtaalamu mmoja wa Torati alisimama Msihamehame kutoka nyumba hadi nyumba. **8** ili kumjaribu Isa, akamuuliza, "Mwalimu, nifanye "Mkienda katika mji na watu wake wakawakaribisha, nini ili niurithi uzima wa milele?" (*aiōnios g166*) **26** kuleni chochote kiwekwacho mbele yenu, **9** waponyeni Isa akamjibu, "Imeandikwaje katika Torati? Kwani wagonjwa waliomo na waambieni: 'Ufalme wa Mungu unasoma nini humo?' **27** Akajibu, "Mpende Mwenyezi umewakaribia." **10** Lakini mkiingia katika mji, nao Mungu, Mungu wako, kwa moyo wako wote, kwa hawakuwakaribisha, tokeni mwende katika barabara roho yako yote, kwa nguvu zako zote, na kwa zake mkasemi: **11** 'Hata mavumbi ya mji wenu akili zako zote'; tena, 'Mpende jirani yako kama yaliyoshikamana na miguu yetu, tunayakung'uta unavyojipenda mwenyewe.' **28** Isa akamwambia, dhidi yenu. Lakini mjue kwamba ufalme wa Mungu "Umejibu vyema. Fanya hivyo nawe utaishi." **29** umekaribia.' **12** Ninawaambia, itakuwa rahisi zaidi Lakini yule mtaalamu wa Torati, akitaka kujiongesha kwa Sodoma kustahimili katika siku ile kuliko mji ule. kuwa mwenye haki, akamuuliza Isa, "Jirani yangu ni **13** 'Ole wako Korazini! Ole wako Bethsaida! Kwa kuwa nani?' **30** Isa akamjibu akasema, "Mtu mmoja alikuwa kama miujiza iliyofanyika kwenu ingefanyika Tiro akiteremka kutoka Yerusalem kwenda Yeriko, naye na Sidoni, mji hiyo ingekuwa imetubu zamani, kwa akaangukia mikononi mwa wanyang'anyi. Wakampiga, kuva magunia na kujipaka maji. **14** Lakini itakuwa wakaondoka, wakamwacha akiwa karibu kufa. **31** rahisi zaidi kwa Tiro na Sidoni kustahimili katika siku Kuhani mmoja alikuwa akipititia njia ile, alipomwona ya hukumu, kuliko ninyi. **15** Nawe Kapernaumu, je, huyo mtu, akapita upande mwininge, akamwacha hapo utainuliwa hadi mbinguni? La hasha! Utashushwa barabarani. **32** Vivyo hivyo, Mlawi mmoja naye alipofika hadi Kuzimu. (*Hadēs g86*) **16** "Yeye awasikilizaye ninyi mahali pale, alimwona, akapita upande mwininge, anisikiliza mimi; naye awakataaaye ninyi amenikataa akamwacha hapo barabarani. **33** Lakini Msamaria mimi. Lakini yeye anikataaaye mimi amkataa yeye mmoja aliyekuwa akisafiri alipomwona, alimhurumia, aliyenituma." **17** Wale sabini na wawili wakarudi **34** Akaenda alipokuwa na akasafisha majeraha yake kwa furaha, na kusema, "Bwana Isa, hata pepo kwa divai na mafuta, kisha akayafunga. Ndipo wachafu wanatutii kwa jina lako." **18** Isa akawaambia, akampandisha kwenye punda wake, akampeleka "Nilimwona Shetani akianguka kutoka mbinguni kama hadi kwenye nyumba ya wageni na kumunzua. **35** radi. **19** Tazama nimewapa mamlaka ya kukanyaga Kesho yake, yule Msamaria akachukua dinari mbili nyoka na nge na juu ya nguvu zote za adui; akampa yule mwenye nyumba ya wageni na kusema, wala hakuna kitu chochote kitakachowadhuru. **20** 'Mtunze, nami nirudipo nitakulipa gharama yoyote Basi, msifurahi kwa kuwa pepo wachafu wanawatii, ya ziada uliyotumia kwa ajili yake.' **36** "Ni yupi bali furahini kwa kuwa majina yenu yameandikwa basi mionganoni mwa hawa watatu wewe unadhani mbinguni." **21** Wakati huo Isa akashangilia katika Roho ni jirani yake yule mtu aliyeangukia mikononi mwa

wanyang'anyi?" 37 Yule mtaalamu wa Torati akajibu, ikiwa ninyi, mlío waovu, mnajua kuwapa watoto "Ni yule aliyemhurumia." Ndipo Isa akamwambia, wenu vitu vizuri, si zaidi sana Baba yenu aliye "Nenda, ukafanye vivyo hivyo." 38 Ikawa Isa na mbinguni atawapa Roho Mtakatifu wa Mungu wale wanafunzi wake walipokuwa wakienda Yerusalem, wamwombao!" 14 Basi Isa alikuwa anamtoa pepo akaingia kwenye kijiji kimoja ambapo mwanamke mchafu kutoka kwa mtu aliye kuwa bubu. Yule pepo mmoja aliyeitwa Martha alimkaribisha nyumbani mchafu alipomtoka yule mtu aliye kuwa bubu, akaanza mwake. 39 Martha alikuwa na dada yake aliyeitwa kuongea, nao umati wa watu wakashangaa. 15 Lakini Mariamu, ambaye aliketi chini miguuni mwa Bwana wengine wakasema, "Anatoa pepo wachafu kwa Isa akisikiliza yale alikuwa akisema. 40 Lakini Martha uwezo wa Beelzebuli, yule mkuu wa pepo wachafu alikuwa akihanganya na maandalizi yote yaliyokuwa wote." 16 Wengine ili kumjaribu wakataka awaoneshe yafanyike. Martha akaja kwa Isa na kumuuliza, ishara kutoka mbinguni. 17 Isa akajua mawazo "Bwana, hujali kwamba dada yangu ameniachia yao, naye akawaambia, "Kila ufalme ukigawanyika kazi zote mwenyewe? Basi mwambie anisaidie." 41 dhidi yake wenyewe huangamia. Nayo nyumba Lakini Bwana Isa akamjibu, "Martha, Martha, mbona iliyogawanyika dhidi yake yenyewe itaanguka. 18 unasumbuka na kuhangaika na mengi? 42 Lakini Kama Shetani amegawanyika mwenyewe, ufalme kunahitajika kitu kimoja tu. Mariamu amechagua kile kilicho bora, wala hakuna mtu atakayemwondolea."

11 Siku moja, Isa alikuwa mahali fulani akiomba.

Alipomaliza kuomba, mmoja wa wanafunzi wake akamwambia, "Bwana Isa, tufundishe kuomba, kama vile Yahya alivyowafundisha wanafunzi wake." 2 Akawaambia, "Mnapoomba, semeni: "Baba yetu [uliyi mbinguni], jina lako litukuzwe, ufalme wako uje. [Mapenzi yako yafanyike hapa duniani kama huko mbinguni.] 3 Utupatie kila siku riziki yetu. 4 Utusamehe dhambi zetu, kwa kuwa na sisi huwasamehe wote wanaotukosea. Wala usitutie majaribuni [bali utuokoe kutoka kwa yule mwovu]." 5 Kisha akawaambia, "Ni nani mionganii mwenu mwenye rafiki yake, naye akamwendea usiku wa manane na kumwambia, 'Rafiki, nikopeshe mikate mitatu, 6 kwa sababu rafiki yangu amekuja kutoka safarini, nami sina kitu cha kumpa ale.' 7 "Kisha yule aliye ndani amjibu, 'Usinisumbue. Mlango umefungwa, nami na watoto wangu tumelala. Siwezi kuamka nikupe chochole.' 8 Nawaambia, ingawa huyo mtu hataamka na kumpa hiyo mikate kwa sababu ni rafiki yake, lakini kwa sababu ya kuendelea kwake kuomba, ataamka na kumpa kiasi anachohitaji. 9 "Kwa hiyo nawaambia: Omberi nanyi mtapewa; tafuteni nanyi mtapata; bisheni nanyi mtafunguliwa mlango. 10 Kwa kuwa kila aombaye hupewa; naye kila atafutaye hupata; na kila abishaye hufunguliwa mlango. 11 "Je, kuna baba ye yeyote mionganii mwenu ambaye mtoto wake akimwomba samaki, atampa nyoka badala yake? 12 Au mtoto akimwomba yai atampa nge? 13 Basi

ninyi mnadai ya kuwa mimi ninatoa pepo wachafu kwa uwezo wa Beelzebuli. 19 Kama mimi natoa pepo wachafu kwa nguvu za Beelzebuli, wafuasi wenu nao je, wao hutoa pepo wachafu kwa uwezo wa nani? Hivyo basi, wao ndio watakaowahukumu. 20 Lakini kama mimi ninatoa pepo wachafu kwa kidole cha Mungu, basi ufalme wa Mungu umewajia. 21 "Mtu mwenye nguvu aliyejifunga silaha anapoilinda nyumba yake, mali yake iko salama. 22 Lakini mtu mwenye nguvu kuliko yeye akimshambulia na kumshinda, yeye humnyang'anya silaha zake zote alizozitegemea, na kuchukua nyara. 23 "Mtu asiyekuwa pamoja nami yu kinyume nami, na mtu ambaye hakusanyi pamoja nami, hutawanya. 24 "Pepo mchafu anapomtoka mtu, hutangatanga katika sehemu zisizo na maji akifutu mahali pa kupumzika, lakini hatapi. Ndipo husema, 'Nitarudi kwenye nyumba yangu nilikotoka.' 25 Naye anaporudi na kuikuta ile nyumba imefagiwa na kupangwa vizuri, 26 ndipo huenda na kuchukua pepo wachafu wengine saba wabaya kuliko yeye mwenyewe, nao huingia na kukaa humo. Nayo hali ya mwisho ya yule mtu huwa ni mbaya kuliko ile ya kwanza." 27 Ikawa Isa alipokuwa akisema hayo, mwanamke mmoja katikati ya umati ule wa watu akapaza sauti akasema, "Limebarikiwa tumbo lililokuzaa na matiti uliyonyonya!" 28 Isa akajibu, "Wamebarikiwa zaidi wale wanaolisikia neno la Mungu na kulitii." 29 Umati wa watu walipokuwa wanazidi kuongezeka, Isa akaendelea kusema, "Hiki ni kizazi kiovu. Kinatafuta ishara, lakini hakitapewa ishara

yoyote isipokuwa ile ya Yona. 30 Kwa maana kama mizito ambayo hawawezi kubeba, wala ninyi wenyewe vile Yona alivyokuwa ishara kwa watu wa Ninawi, hamwinui hata kidole kimoja kuwasaidia. 47 "Ole wenu, ndivyo Mwana wa Adamu atakavyokuwa ishara kwa kwa sababu ninyi mnajenga makaburi ya manabii kizazi hiki. 31 Malkia wa Kusini atasimama wakati waliouawa na baba zenu. 48 Hivyo ninyi mwashuhudia wa hukumu na kuwashukumu watu wa kizazi hiki. na mnathibitisha kile baba zenu walichofanya. Wao Kwa kuwa yeche aliujua kutoka miisho ya dunia ili waliwaua manabii, nanyi mnawajengea makaburi. kuisikiliza hekima ya Sulemani. Na hapa yupo aliye 49 Kwa sababu ya jambo hili, Mungu katika hekima mkuu kuliko Sulemani. 32 Siku ya hukumu, watu yake alisema, 'Tazama, nitatuma kwao manabii na wa Ninawi watasimama pamoja na kizazi hiki na mitume, nao watawaua baadhi yao na wengine kukihukumu; kwa maana wao walitibu waliposikia watawatesa.' 50 Kwa hiyo kizazi hiki kitawajibika mahubiri ya Yona. Na tazama, hapa yupo yeche aliye kwa ajili ya damu ya manabii iliyomwagua tangu mkuu kuliko Yona. 33 "Hakuna mtu yejote awashaye kuwekwa misingi ya ulimwengu, 51 tangu damu taa na kuiweka mahali palipofichika au kuifunkia ya Habili hadi damu ya Zakaria, aliyeuawa kati ya chini ya bakuli. Badala yake huiweka juu ya kinara madhabahu na mahali patakatifu. Naam, nawaambia, chake, ili watu wote wanaoingia waone nuru. 34 kizazi hiki kitawajibika kwa haya yote. 52 "Ole wenu Jicho lako ni taa ya mwili wako. Kama jicho lako ninyi wataalamu wa Torati, kwa sababu mmeuondoa ni zima, mwili wako wote pia umejaa nuru. Lakini ufunguo wa maarifa. Ninyi wenyewe hamkuingia, kama jicho ni bovu, mwili wako wote pia umejaa na wale waliokuwa wanaingia mkawazuia." 53 Isa giza. 35 Kwa hiyo, hakikisha kwamba nuru ilio alipoondoka huko, walimu wa Torati na Mafarisayo ndani yako isiwe giza. 36 Basi ikiwa mwili wako wote wakaanza kumpinga vikali na kumsonga kwa maswali, umejaa nuru, bila sehemu yake yoyote kuwa gizani, 54 wakivizia kumkamata kwa kitu atakachosema ili basi utakuwa na nuru kama vile taa ikuangazavyo wamshtaki.

kwa nuru yake." 37 Isa alipomaliza kuzungumza, Farisayo mmoja alimwalika nyumbani mwake kwa chakula. Isa akaingia na kuketi katika sehemu yake mezani. 38 Yule Farisayo akashangaa kwamba Isa hakunawa kwanza kabla ya kula. 39 Ndipo Bwana Isa akamwambia, "Sasa, enyi Mafarisayo mnasafisha kikombe na sahani kwa nje, lakini ndani mmejaa unyang'anyi na uovu. 40 Enyi wapumbavu! Hamjui kuwa yeche aliyetengeneza nje ndiye alitengeneza na ndani pia? 41 Basi toeni sadaka ya vile mlivyo navyo, na tazama, vitu vyote vitakuwa safi kwenu. 42 "Lakini ole wenu, Mafarisayo, kwa maana mnampa Mungu zaka za mnanaa, mchicha na kila aina ya mboga, lakini mnapuuza haki na upendo wa Mungu. Iliwapasa kufanya haya ya pili bila kupuuza hayo ya kwanza. 43 "Ole wenu Mafarisayo, kwa sababu ninyi mnapenda kukalia viti nya mbele katika masinagogi, na kusalimiwa kwa heshima masokoni. 44 "Ole wenu, kwa sababu ninyi ni kama makaburi yasiyokuwa na alama, ambayo watu huyakanya pasipo kujua." 45 Mtaalamu mmoja wa Torati akamjibu, akasema, "Mwalimu, unaposema mambo haya, unatutukana na sisi pia." 46 Isa akamjibu, "Nanyi wataalamu wa Torati, ole wenu, kwa sababu mnawatwika watu mizigo

12 Wakati huo, umati mkubwa wa watu maelfu walipokuwa wamekusanyika hata wakawa wanakanyagana, Isa akaanza kuzungumza kwanza na wanafunzi wake, akawaambia: "Jihadharini na chachu ya Mafarisayo, yaani unafiki wao. 2 Hakuna jambo lolote lililositirika ambalo halitafunuliwa, au lililofichwa ambalo halitajulikana. 3 Kwa hiyo, lolote mlilosema gizani litasikiwa nuruni. Na kile mllichonong'ona masikioni mkiwa kwenye vyumba nya ndani, kitatangazwa juu ya paa. 4 "Nawaambieni rafiki zangu, msibaogope wale wauao mwili, lakini baada ya hilo hawawezi kufanya lolote zaidi. 5 Lakini nitawaambia nani wa kumwogopa: Mwogopeni yule ambaye baada ya kuua mwili, ana mamlaka ya kuwatupa motoni. Naam, nawaambia, mwogopeni huyo! (Geenna g1067) 6 Mnajua kwamba shomoro watano huuzwa kwa senti mbili? Lakini Mungu hamsahau hata mmoja wao. 7 Naam, hata nywele za vichwa vyetu zote zimehesabiwa. Hivyo msilogope, kwa maana ninyi ni wa thamani kubwa kuliko shomoro wengi. 8 "Ninawaambia kwamba yejote atakayenikiri mbele ya watu, Mwana wa Adamu naye atamkiri mbele za malaika wa Mungu. 9 Lakini yeche atakayenikana mimi mbele ya watu, Mwana wa Adamu naye

atamkana mbele ya malaika wa Mungu. **10** Naye vizuri zaidi, enyi wa imani haba! **29** Wala msisumbuke kila atakayenena neno baya dhidi ya Mwana wa miyoni mwenu mtakula nini au mtakunywa nini. Adamu atasamehewa, lakini yejote atakayemkufuru Msiwe na wasiwasi juu ya haya. **30** Watu wa mataifa Roho Mtakatifu wa Mungu hatasamehewa. **11** ya duniani husumbuka sana kuhusu vitu hivi vyote, "Watakapowapeleka katika masinagogi, na mbele ya lakini Baba yenu anafahamu kuwa mnahitaji haya watawala na wenye mamlaka, msiwe na wasiwasi yote. **31** Bali utafuteni ufalme wa Mungu, na haya kuhusu namna mtakavyojitetea au mtakavyosema. yote atawapa pia. **32** "Msiogope enyi kundi dogo, **12** Kwa maana Roho wa Mungu atawafundisha wakati kwa maana Baba yenu ameona vyema kuwapa huo huo mnachopaswa kusema." **13** Mtu mmoja ninyi ufalme. **33** Uzeni mali yenu mkawape maskini. katika umati ule wa watu akamwambia Isa, "Mwalimu, Jifanyieni mifuko isiyochakaa, mkajivekee hazina mwambie ndugu yangu tugawane naye urithi wetu." mbinguni isiyokwisha, ambapo mwizi hakaribii wala **14** Lakini Isa akamwambia, "Rafiki, ni nani aliényiweka nondo haharibu. **34** Kwa sababu mahali hazina mimi kuwa hakimu wenu au msuluhishi juu yenu?" **15** yako ilipo, hapo ndipo moyo wako utakapokuwa Ndipo Isa akaawaambia, "Jihadharini! Jilindeni na aina pia. **35** "Kuweni tayari mkiwa mmevikwa kwa ajili zote za choyo. Kwa maana maisha ya mtu hayatokani ya huduma na taa zenu zikiwa zinawaka, **36** kama na wingi wa mali alizo nazo." **16** Kisha akawaambia watumishi wanaomngoea bwana wao arudi kutoka mfano huu: "Shamba la mtu mmoja tajiri lilizaa sana. karamu ya arusi, ili ajapo na kubisha mlango waweze **17** Akawaza moyoni mwake, 'Nifanye nini? Sina mahali kumfungulia mara moja. **37** Heri wale watumishi pa kuhifadhi mavuno yangu.' **18** "Ndipo huyo tajiri ambaa bwana wao atakapokuja atawakuta wakiwa akasema, 'Nitafanya hivi: Nitabomoa maghala yangu wanakesha. Amin, nawaambia, atajifunga mkanda ya nafaka na kujenga mengine makubwa zaidi na wake na kuwaketisha ili wale, naye atakuja na nihifadhi mavuno yangu yote na vitu vyangu. **19** Nami kuwahudumia. **38** Itakuwa heri kwa watumwa hao nitaiambia nafsi yangu, "Nafsi, unavyo vitu vingi vizuri ikiwa bwana wao atakapokuja atawakuta wamekesha ulivyojiwekea akiba kwa miaka mingi. Pumzika; kula, hata kama atakuja usiku wa manane, au karibu unywe, ufurahi." **20** "Lakini Mungu akamwambia, na mapambazuko. **39** Lakini fahamuni jambo hili: 'Mpumbavu wewe! Usiku huu uhai wako unatakiwa. Kama mwenye nyumba angejua saa mwizi atakuja, Sasa hivyo vitu ulivyojiwekea akiba vitakuwa vya hangeiacha nyumba yake kuvunjwa. **40** Ninyi nanyi nani?' **21** "Hivyo ndiyo ilivyo kwa wale wanaojiwekea hamna budi kuwa tayari, kwa sababu Mwana wa mali lakini hawajitajirishi kwa Mungu." **22** Kisha Isa Adamu atakuja saa msiyotazamia." **41** Ndipo Petro akaawaambia wanafunzi wake: "Kwa hiyo nawaambia, akamuuliza, "Bwana Isa, mfano huu unatuambia sis msisumbukie maisha yenu kwamba mtakula nini; au peke yetu au watu wote?" **42** Isa akamjibu, "Ni yupi msumbukie mili yenu kwamba mtavaa nini. **23** Maisha basi wakili mwaminifu na mwenye busara, ambaye ni zaidi ya chakula, na mwili ni zaidi ya mavazi. bwana wake atamfanya msimamizi juu ya watumishi **24** Fikirini ndege! Wao hawapandi wala hawavuni, wake wote, ili awape watumishi wengine chakula hawana ghala wala popote pa kuhifadhi nafaka; lakini chao wakati unaofaa? **43** Heri mtumishi yule ambaye Mungu huwalisha. Ninyi ni wa thamani kuliko ndege! bwana wake atakaporudi atamkuta akifanya hivyo. **44** **25** Ni nani mionganii mwenu ambaye kwa kujitaabisha Amin nawaambia, atamweka mtumishi huyo kuwa kwake anaweza kujiongezea hata saa moja zaidi msimamizi wa mali yake yote. **45** Lakini kama yule katika maisha yake? **26** Kama hamwezi kufanya mtumishi atasema moyoni mwake, 'Bwana wangu jambo dogo kama hilo, kwa nini basi kuyasumbukia anakawia kurudi,' kisha akaanza kuwapiga wale hayo mengine? **27** "Angalieni maua jinsi yameavyo: watumishi, wa kiume na wa kike, na kula na kunywa Hayafani kazi wala hayafumi. Lakini nawaambia, na kulewa. **46** Basi bwana wa mtumishi huyo atakuja hata Sulemani katika fahari yake yote hakuvikwa siku asiyodhani na saa asiyojija. Atamkata vipande vizuri kama mojawapo ya hayo maua. **28** Basi ikiwa vipande na kumweka katika sehemu moja pamoa na Mungu huyavika hivi majani ya shambani, ambayo leo wale wasioamini. **47** "Yule mtumishi anayefahamu yapo, na kesho yanatupwa motoni, si atawavika ninyi vyema mapenzi ya bwana wake na asijandae wala

kufanya kama apendavyo bwana wake, atapigwa mtunza shamba: 'Tazama, kwa muda wa miaka mitatu kwa mapigo mengi. **48** Lakini yeote ambaye hakujua sasa nimekuwa nikija kutafuta matunda kwenye naye akafanya yale yastahiliyo kupigwa, atapigwa mtini huu, nami sikupata hata moja. Ucate! Kwa nini kidogo. Yeyote aliyepewita vingi, atadaiwa vingi; uendelee kuharibu ardhi?' **8** "Yule mtunza shamba na yeote aliyekebidhiwa vingi, kwake vitatakiwa akamjibu, 'Bwana, uuache tena kwa mwaka mmoja vingi. **49** "Nimekuwa kuleta moto duniani; laiti kama zaidi, nami nitaupalilia na kuuwekea mbolea. **9** ungekuwa tayari umewashwa! **50** Lakini ninao ubatizo Nao ukizaa matunda mwaka ujao, vyema! La sivyo, ambao lazima nibatizwe, nayo dhiki yangu ni kuu hadi uukate." **10** Basi Isa alikuwa akifundisha katika ubatizo huo ukamilike! **51** Mnadhani nimekuwa kuleta sinagogi mojawapo siku ya Sabato. **11** Wakati huo huo amani duniani? La, nawaambia sivyo, nimekuwa kuleta akaja mwanamke mmoja aliyekuwa na pepo mchafu, mafarakano. **52** Kuanzia sasa, kutakuwa na watu naye alikuwa amepinda mgongo kwa muda wa watano katika nyumba moja, watatu dhidi ya wawili, miaka kumi na nane, wala alikuwa hawezi kunyooka na wawili dhidi ya watatu. **53** Watafarakana baba wima. **12** Isa alipomwona, akamwita, akamwambia, dhidi ya mwanawe na mwana dhidi ya babaye, mama "Mwanamke, uwe huru, umepona ugonjwa wako." **13** dhidi ya bintiye na binti dhidi ya mamaye, naye mama Isa alipomwekea mikono yake, akasimama wima mara mkwe dhidi ya mkwewe na mkwe dhidi ya mama moja, akaanza kumtukuza Mungu. **14** Lakini kiongozi mkwe wake." **54** Pia Isa akaambia umati ule wa watu, wa sinagogi akakasirika kwa sababu Isa alikuwa "Mwonapo wingu likitokea magharibi, mara mwasema, ameponya mtu siku ya Sabato. Akaambia umati ule 'Mvua itanyesha,' nayo hunyesha. **55** Nanyi mwonapo wa watu, "Kuna siku sita ambazo watu wanapaswa upepo wa kusini ukivuma, ninyi husema, 'Kutakuwa na kufanya kazi. Katika siku hizo, njoo ni mponye, joto,' na huwa hivyo. **56** Enyi wanafiki! Mnajua jinsi ya lakini si katika siku ya Sabato." **15** Lakini Bwana kutambua kuonekana kwa dunia na anga. Inakuwaje Isa akamjibu, "Enyi wanafiki! Je, kila mmoja wenu basi kwamba mnashindwa kutambua wakati huu hamfungulii ng'ombe wake au punda wake kutoka wa sasa?" **57** "Kwa nini hamwamui wenyele lililo zizini akampeleka kumnywesha maji siku ya Sabato? haki? **58** Ukiwa njiani na mshtaki wako kwenda **16** Je, huyu mwanamke, ambaye ni binti ya Ibrahimu, kwa hakimu, jitahidi kupatana naye mkiwa njiani. aliyeswa na Shetani akiwa amemfunga kwa miaka La sivyo, atakupeleka kwa hakimu, naye hakimu yote hii kumi na nane, hakustahili kufunguliwa kutoka atakukabidhi kwa afisa, naye afisa atakutupa gerezani. kifungo hicho siku ya Sabato?" **17** Aliposema haya, **59** Nakumbia, hutatoka humo hadi uwe umelipa senti wapinzani wake wakaabikika, lakini watu wakafurahi ya mwisho."

13 Wakati huo huo, kulikuwa na watu waliomwambia Isa habari za Wagalilaya ambao Pilato aliwaua, na damu ya hao watu akaichanganya na dhabihu yao waliyokuwa wanatoa. **2** Isa akawauliza, "Mnadhani kwamba hawa Wagalilaya ambao walikuwa kifo kama hicho walikuwa na dhambi kuwazidi Wagalilaya wengine wote? **3** La hasha! Ninyi nanyi msipotubu, mtaangamia vivyo hivyo. **4** Au wale watu kumi na wanane waliokufa walipoanguika na mnara huko Siloamu: mnadhani wao walikuwa waovu kuliko watu wote walioishi Yerusalem? **5** Nawaambia, la hasha! Ninyi nanyi msipotubu, wote mtaangamia vivyo hivyo." **6** Kisha Isa akawaambia mfano huu: "Mtu mmoja alikuwa na mtini uliopandwa katika shamba lake la mizabibu, akaja ili kutafuta tini kwenye mti huo, lakini hakupata hata moja. **7** Hivyo akamwambia

Kisha Isa aauliza, "Ufalme wa Mungu unafanana na nini? Nitaufananisha na nini? **19** Umefanana na punje ya haradali ambayo mtu alii chukua na kuipanda katika shamba lake. Nayo ikakua, ikawa mti, nao ndege wa angani wakatengeneza viota vyao kwenye matawi yake." **20** Isa aauliza tena, "Nitaufananisha ufalme wa Mungu na nini? **21** Unafanana na chachu ambayo mwanamke alii chukua akaichanganya katika kiasi kikubwa cha unga hadi wote ukaumuka." **22** Isa akapita katika miji na vijiji, akifundisha wakati alisafiri kwenda Yerusalem. **23** Mtu mmoja akamuuliza, "Bwana Isa, ni watu wachache tu watakaokolewa?" Isa akawaambia, **24** "Jitahidini sana kuingia kupitia mlango mwembamba, kwa maana nawaambia wengi watajaribu kuingia, lakini hawataweza. **25** Mwenye nyumba atakapoondoka na

kufunga mlango, mtasimama nje mkibisha mlango akawaambia mfano huu: **8** "Mtu akikualika arusini, na kusema, 'Bwana! Tufungulie mlango!' "Lakini usikae mahali pa mgeni wa heshima kwa kuwa ye ye atawajibu, 'Siwajui ninyi, wala mtokako.' **26** inawezekana amealikwa mtu mheshimiwa kuliko "Ndipo mtamjibu, 'Tulikula na kunywa pamoja nawe, wewe. **9** Mkifanya hivyo, yule aliyeaalika ninyi wawili tena ulifundisha katika mitaa yetu." **27** "Lakini ye ye atakuja na kukuambia, 'Mpishe huyu mtu kitu chako.' atawajibu, 'Siwajui ninyi, wala mtokako. Ondokeni Ndipo kwa aibu utalazimika kukaa katika nafasi ya kwangu, ninyi watenda maovu!" **28** "Ndipo kutakuwako chini kabisa. **10** Badala yake, unapoalikwa, chagua kilio na kusaga meno, mtakapowaona Ibrahimu, nafasi ya chini, ili yule aliyeekualika atakapokuona, Isaka, Yakobo na manabii wote wakiwa katika ufalme atakuja na kukuambia, 'Rafiki yangu, nenda kwenye wa Mungu, lakini ninyi mkiwa mmetupwa nje. **29** nafasi iliyo bora zaidi.' Kwa jinsi hii utakuwa umepewa Watu watatoka mashariki na magharibi, kaskazini na heshima mbele ya wageni wenzako wote. **11** kusini, nao wataketi kwenye sehemu walizoandalowi. Kwa maana kila mtu ajikwezaye atashushwa, naye karamuni katika ufalme wa Mungu. **30** Tazama, ajishushaye atakwezwa." **12** Kisha Isa akamwambia kuna walio wa mwisho watakaokuwa wa kwanza, yule aliyeaalika, "Uandaapo karamu ya chakula cha nao wa kwanza watakaokuwa wa mwisho." **31** mchana au cha jioni, usialike rafiki zako au ndugu Wakati huo huo baadhi ya Mafarisayo wakamwendea zako au jamaa zako au majirani zako walio matajiri tu. Isa na kumwambia, "Ondoka hapa uende mahali Ukipanya hivyo, nao wanaweza kukualika kwao, nawe pengine kwa maana Herode anataka kukuua." **32** ukawa umepata malipo. **13** Bali unapoandaa karamu, Isa akawajibu, "Nendeni mkamwambie yule mbweha, waalike maskini, vilema, viwete na vipofu, **14** nawe 'Ninafukuza pepo wachafu na kuponya wagonjwa utabarikiwa kwa sababu hawa hawana uwezo wa leo na kesho, nami siku ya tatu nitaikamilisha kazi kukulipa. Mungu atakulipa wakati wa ufufuo wa wenye yangu.' **33** Sina budi kuendelea na safari yangu leo, haki." **15** Mmoja wa wale waliokuwa pamoja naye kesho na kesho kutwa: kwa maana haiwezekani mezani aliposikia hivi akamwambia Isa, "Amebarikiwa nabii kufa mahali pengine isipokuwa Yerusalem. mtu yule atakayekula katika karamu ya ufalme **34** "Ee Yerusalem, Yerusalem, uwauaye manabii wa Mungu!" **16** Isa akamjibu, "Mtu mmoja alikuwa na kuwapiga mawe wale waliotumwa kwako! Mara anaandaa karamu kubwa, akaalika watu wengi. **17** ngapi nimetamani kuwakusanya watoto wako pamoja, Wakati wa karamu ulipofika, akamtuma mtumishi kama vile kuku akusanyavyo vifaranga wake chini ya wake akawaambie wale walioalikwa, 'Karibuni, kila kitu mabawa yake, lakini hukutaka! **35** Tazama nyumba ki tayari sasa.' **18** "Lakini wote, kila mmoja, wakaanza kutoa udhuru: Wa kwanza akasema, 'Nimenunu shamba, lazima niende kuliona. Tafadhalii niwie radhi.'

14 Siku moja ya Sabato, Isa alipoenda kula chakula kwa mmoja wa viongozi wa Mafarisayo, watu walikuwa wakimchunguza kwa makini. **2** Hapo mbele yake palikuwa na mtu mmoja mwenye ugonjwa wa kuvimba mwili. **3** Isa akawauliza wale Mafarisayo na walimu wa Torati, "Je, ni halali kuponya watu siku ya Sabato au la?" **4** Wakakaa kimya. Hivyo Isa akamshika yule mgonjwa mkono na kumponya, akamruhusu aende zake. **5** Kisha akawauliza, "Kama mmoja wenu angekuwa na mtoto au ng'ombe wake aliyetumbukia katika kisima siku ya Sabato, je, hamtamvuta mara moja na kumtoa?" **6** Nao hawakuwa na la kusema. **7** Alipoona jinsi wageni walivyokuwa wanachagua mahali pa heshima wakati wa kula,

19 "Mwingine akasema, 'Ndipo tu nimenunu joji tano za ng'ombe wa kulimia, nami ninaenda kuwajaribu, tafadhalii niwie radhi.' **20** "Naye mwingine akasema, 'Nimeoa mke, kwa hiyo siwezi kuja.' **21** "Yule mtumishi akarudi, akampa bwana wake taarifa. Ndipo yule mwenye nyumba akakasirika, akamwagiza yule mtumishi wake, akisema, 'Nenda upesi kwenye mitaa na vichochoro vya mjini uwalete maskini, vilema, vipofu na viwete.' **22** "Yule mtumishi akamwambia, 'Bwana, yale uliyoniagiza nimefanya, lakini bado ipo nafasi.' **23** "Ndipo yule bwana akamwambia mtumishi wake, 'Nenda kwenye barabara na vijia vilivyo nje ya mji na uwalazimishe watu waingie ili nyumba yangu ijae. **24** Kwa maana nawaambia, hakuna hata mmoja wa wale walioalikwa atakayeionja karamu yangu.'" **25**

Umati mkubwa wa watu walikuwa wakisafiri pamoja kwa bidii hadi aipate? 9 Baada ya kuipata, yeze na Isa, naye akageuka, akawaambia, 26 “Mtu yeyote huwaita rafiki zake na majirani na kuwaambia, anayekuja kwangu hawezu kuwa mwanafunzi wangu ‘Furahini pamoja nami; niimeipata ile sarafu yangu kama hatanipenda mimi zaidi ya baba yake na mama ya fedha iliyopotea.’ 10 Vivyo hivyo, nawaambia, yake, mke wake na watoto wake, ndugu zake na kuna furaha mbele ya malaika wa Mungu juu ya dada zake, naam, hata maisha yake mwenyewe. 27 mwenye dhambi mmoja atubuye.” 11 Isa akaendelea Yeyote asiyechukua msalaba wake na kunifuata kusema: “Kulikuwa na mtu mmoja aliyejewa na wana hawezu kuwa mwanafunzi wangu. 28 “Ni nani mionganini wawili. 12 Yule mdogo akamwambia baba yake, mwenu ambaye kama anataka kujenga nyumba, ‘Baba, nipe urithi wangu.’ Hivyo akawagawia wanawe hakai kwanza chini na kufanya makisio ya gharama mali yake. 13 “Baada ya muda mfupi, yule mdogo aone kama ana fedha za kutosha kukamilisha? 29 La akakusanya vitu vyote alivyokuwa navyo, akaenda sivyo, baada ya kuweka msingi, naye akiwa hana nchi ya mbali, na huko akaitapanya mali yake kwa uwezo wa kuikamilisha, wote waionao wataanza maisha ya anasa. 14 Baada ya kutumia kila kitu kumdhihaki, 30 wakisema, ‘Mtu huyu alianza kujenga alichokuwa nacho, kukawa na njaa kali katika nchi lakini hakuweza kukamilisha.’ 31 “Au je, mfalme fulani ile yote, naye akawa hana chochote. 15 Kwa hiyo akienda vita na mfalme mwininge, si yeze huketi chini akaenda akaajiriwa na raia mmoja wa nchi ile ambaye kwanza na kufikiri: je, akiwa na jeshi la watu elfu alimpeleka shambani kwake kulisha nguruwe. 16 kumi, atawea kupigana na yule anayekuja na jeshi la Akatamani kujishibisha kwa maganda waliyokula watu elfu ishirini? 32 Ikiwa hawezu, basi yule mwininge wale nguruwe, wala hakuna mtu aliyejempa chochote. akiwa bado yuko mbali, yeze hutuma wajumbe na 17 “Lakini alipozingatia moyoni mwake, akasema, kuomba masharti ya amani. 33 Vivyo hivyo, yeyote ‘Ni watumishi wangapi walioajiriwa na baba yangu mionganini mwenu ambaye hawezu kuacha vyote alivyo amba wana chakula cha kuwatoshwa na kusaza, navyo, hawezu kuwa mwanafunzi wangu. 34 “Chumvi bali mimi hapa nakufa kwa njaa! 18 Nitaondoka ni nzuri, lakini chumvi ikiwa imopoteza ladha yake, na kurudi kwa baba yangu na kumwambia: Baba, itafanywaje ili iweze kukolea tena? 35 Haifai ardhi nimetenda dhambi mbele za Mungu na mbele yako. wala kwa lundo la mbolea, bali hutupwa nje. “Mwenye 19 Sistahili tena kuitwa mwanao; nifanye kama mmoja masikio ya kusikia, na asikie.”

15 Basi watoza ushuru na wenye dhambi wote walikuwa wanakusanyika ili wapate kumsikiliza Isa. 2 Lakini Mafarisayo na walimu wa Torati wakanung’uniwa wakisema, “Huyu mtu anawakaribisha wenye dhambi na kula nao.” 3 Ndipo Isa akawaambia mfano huu: 4 “Ikiwa mmoja wenu ana kondoo mia moja, naye akapoteza mmoja wao, je, hawaachi wale tisini na tisa nyikani na kwenda kumtafuta huyo aliyejotea hadi ampate? 5 Naye akishampata, humbeba mabegani mwake kwa furaha 6 na kwenda nyumbani. Kisha huwaita rafiki zake na majirani, na kuwaambia, ‘Furahini pamoja nami; niempata kondoo wangu aliyejotea.’ 7 Nawaambieni, vivyo hivyo kutakuwa na furaha zaidi mbinguni kwa sababu ya mwenye dhambi mmoja atubuye, kuliko kwa wenye haki tisini na tisa amba hawana haja ya kutubu. 8 “Au ikiwa mwanamke ana sarafu za fedha kumi, naye akapoteza moja, je, hawashi taa na kufagia nyumba na kuitafuta

wa watumishi wako.” 20 Basi akaondoka, akaenda kwa baba yake. “Lakini alipokuwa bado yuko mbali, baba yake akamwona, moyo wake ukajawa na huruma. Akamkimbilia mwanaawe, akamkumbatia na kumbusu. 21 “Yule mwana akamwambia baba yake, ‘Baba, nimekosa mbele za Mungu na mbele yako. Sistahili kuitwa mwanao tena.’ 22 “Lakini baba yake akawaambia watumishi, ‘Leteni upesi joho liililo bora sana, tieni pete kidoleni mwake na viatu miguuni mwake. 23 Leteni ndama aliyenona, mkamchinje ili tuwe na karamu, tule na kufurahi. 24 Kwa maana huyu mwanangu alikuwa amekufa na sasa yu hai tena; alikuwa amepotea na sasa amepatikana!” Nao wakaanza kushereheke. 25 “Wakati huo, yule mwana mkubwa alikuwa shambani. Alipokaribia nyumbani, akasikia sauti ya nyimbo na watu wakicheza. 26 Akamwita mmoja wa watumishi na kumuuliza maana ya mambo yale. 27 Akamwambia, ‘Ndugu yako amekuja, naye baba yako amemchinjia ndama aliyenona kwa sababu mwanaawe amerudi nyumbani

akiwa salama na mzima.' ²⁸ "Yule mwana mkubwa katika mali ya kidunia, ni nani atakayewaa minia mali akakasirika, akakataa kuingia ndani. Basi baba yake ya kweli? ¹² Nanyi kama hamkuwa waaminifu na akatoka nje na kumsihi. ²⁹ Lakini yeze akamjibu mali ya mtu mwagine, ni nani atakayewa iliyo baba yake, 'Tazama! Miaka yote hii nimekutumikia yenu wenye? ¹³ "Hakuna mtumishi aezeyae na hata siku moja sijaacha kutii amri zako, lakini kuwatumikia mabwana wawili. Kwa kuwa atamchukia hujanipa hata mwana-mbuji ili nifurahi na rafiki huyu na kumpenda yule mwagine, au atashikamana zangu. ³⁰ Lakini huyu mwanaao ambaye ametapanya sana na huyu na kumdhara yule mwagine. Hamwezi mali yako kwa makahaba aliporudi nyumbani, wewe kumtumikia Mungu pamoja na Mali." ¹⁴ Mafarisayo, umemchinjia ndama aliyenona!" ³¹ "Baba yake waliokuwa wapenda fedha, waliyasikia hayo yote akamjibu, 'Mwanangu, umekuwa nami siku zote na na wakamcheka kwa dharau. ¹⁵ Isa akawaambia, vyote nilivyo navyo ni vyako. ³² Lakini ilitubidi tufurahi "Ninyi mnajonesha kuwa wenye haki mbele za na kushangilia kwa sababu huyu ndugu yako alikuwa wanadamu, lakini Mungu anajua miyo yenu. Kwa amekuwa na sasa yu hai; alikuwa amepotea naye maana vile vitu ambavyo wanadamu wanavithamini amepatikana."

16 Isa akawaambia wanafunzi wake, "Palikuwa na tajiri mmoja na msimamizi wake. Huyo msimamizi alishitakiwa kwake kwamba alikuwa akitapanya mali ya tajiri yake. ² Hivyo huyo tajiri akamwita na kumuuliza, 'Ni mambo gani haya ninayoyasikia kukuhusu? Toa taarifa ya usimamizi wako, kwa sababu huwezi kuendelea kuwa msimamizi.' ³ "Yule msimamizi akawaza moyoni mwake, 'Nitafanya nini sasa? Bwana wangu ananiondoa katika kazi yangu. Sina nguvu za kulima, nami ninaona aibu kuombaomba. ⁴ Najua nitakalofanya ili nikiachishwa kazi yangu hapa, watu wanikaribishe nyumbani mwao.' ⁵ "Kwa hiyo akawaita wadeni wote wa bwana wake, mmoja mmoja. Akamuuliza wa kwanza, 'Deni lako kwa bwana wangu ni kiasi gani?' ⁶ "Akajibu, 'Vipimo mia moja vya mafuta ya mizeituni.' ⁷ "Msimamizi akamwambia, 'Chukua hati ya deni lako, ibadilishe upesi, uandike vipimo hamsini.' ⁸ "Kisha akamuuliza wa pili, 'Wewe deni lako ni kiasi gani?' "Akajibu, 'Vipimo elfu moja vya ngano.' "Yule msimamizi akamwambia, 'Chukua hati yako, uandike vipimo mia nane!' ⁹ "Yule bwana akamsifu yule msimamizi dhali mu kwa jinsi alivyotumia ujanja. Kwa maana watu wa dunia hii wana ujanja zaidi wanapojoishughulisha na mambo ya dunia kuliko watu wa nuru. (aiōn g165) ¹⁰ Nawaambia, tumieni mali ya dunia kujipatia rafiki, ili itakapokwisha, mkaribishwe katika makao ya mlele. (aiōnios g166) ¹⁰ "Yeyote aliye mwaminifu katika mambo madogo, pia ni mwaminifu katika mambo makubwa. Na yeyote asiye mwaminifu katika mambo madogo pia si mwaminifu katika mambo makubwa. ¹¹ Ikiwa hamkuwa waaminifu

katika mali ya kidunia, ni nani atakayewaa minia mali sana, kwa Mungu ni machukizo. ¹⁶ "Torati na Manabii vilihubiriwa hadi kuja kwa Yahya. Tangu wakati huo Injili ya ufalme wa Mungu inahubiriwa, na kila mmoja hujingiza kwa nguvu. ¹⁷ Lakini ni rahisi zaidi mbingu na dunia kupita kuliko hata herufi moja kuondoka katika Torati. ¹⁸ "Mtu yeyote amwachaye mkewe na kumwoa mwanamke mwagine anazini, naye mwanaume amwoaye mwanamke aliyetalikiwa anazini. ¹⁹ "Palikuwa na mtu mmoja tajiri aliyeavaa nguo za rangi ya zambarau na kitani safi, ambaye aliishi kwa anasa kila siku. ²⁰ Hapo penye mlango wake aliishi maskini mmoja, jina lake Lazaro, mwenye vidonda mwili mzima. ²¹ Huyo Lazaro alitamani kujishibisha kwa makombo yaliyoanguka kutoka mezani kwa yule tajiri. Hata mbwa walikuwa wakija na kuramba vidonda vyake. ²² "Wakati ukafika yule maskini akafa, nao malaika wakamchukua akae pamoja na Ibrahim. Yule tajiri naye akafa na akazikwa. ²³ Kule Kuzimu alipokuwa akiteseka, alitazama juu, akamwona Ibrahim kwa mbali, naye Lazaro alikuwa kifuanu mwake. (Hadēs g86) ²⁴ Hivyo yule tajiri akamwita, 'Baba Ibrahim, nihurumie na umtume Lazaro achovye ncha ya kidole chake ndani ya maji aupoze ulimi wangu, kwa sababu nina maumivu makuu kwenye moto huu.' ²⁵ "Lakini Ibrahim akamjibu, 'Mwanangu, kumbuka kwamba wakati wa uhai wako ulipata mambo mazuri, lakini Lazaro alipata mambo mabaya. Lakini sasa anaafarijiwa hapa na wewe uko katika maumivu makuu. ²⁶ Zaidi ya hayo, kati yetu na ninyi huko kumewekwa shimo kubwa, ili wale wanaotaka kutoka huko kuja huko wasiweze, wala mtu yeyote asiweze kuvuka kutoka huko kuja kwetu.' ²⁷ "Akasema,

'Basi, nakuomba, umtume Lazaro aende nyumbani mwa baba yangu, **28** maana ninao ndugu watano. tisa? **18** Hakuna hata mmoja aliyeonekana kurudi Awaonye, ili wasije nao wakafika mahali hapa pa ili kumshukuru Mungu isipokuwa huyu mgeni?" **19** mateso.' **29** "Ibrahimu akamjibu, 'Ndugu zako wana Isa akamwambia, "Inuka na uende zako, imani yako Maandiko ya Musa na Manabii, wawasikilize hao.' imekuponya." **20** Isa alipoulizwa na Mafarisayo ufalme **30** "Yule tajiri akasema, 'Hapana, baba Ibrahimu, wa Mungu utakuja lini, yeze akawajibu, "Ufalme wa lakini mtu kutoka kwa wafu akiwaenda, watatubu.' Mungu hauji kwa kuchunguza kwa bidii, **21** wala **31** "Ibrahimu akamwambia, 'Kama wasipowasikiliza watu hawatasema, 'Huu hapa,' au 'Ule kule,' kwa Musa na Manabii, hawataweza kushawishika hata kama mtu akifufuka kutoka kwa wafu.'"

17 Isa akawaambia wanafunzi wake, "Mambo yanayosababisha watu watende dhambi

hayana budi kutukia. Lakini ole wake mtu yule anayeyesababisha. **2** Ingekuwa heri kama mtu huyo angefungiwa jiwe la kusagia shingoni na kutoswa baharini, kuliko kumsababisha mmoja wa hawa wadogo kutenda dhambi. **3** Kwa hiyo, jilindeni. "Ndugu yako akikukosea, mwonye; naye akitubu, msamehe. **4** Akikukosea mara saba kwa siku moja, na mara saba kwa siku moja akaja kwako akitsema, 'Ninatubu,' msamehe." **5** Mitume wake wakamwambia Bwana, "Tuongezee imani." **6** Bwana akawajibu, "Kama mngekuwa na imani ndogo kama punje ya haradali, mngeweza kuuambia mtu huu wa mkuyu, 'Ng'oka ukaote baharini,' nao ungewatii. **7** "Ikiwa mmoja wenu ana mtumishi anayelima shambani au anayechunga kondoo, je, mtumishi huyo arudipo atamwambia, 'Karibu hapa keti ule chakula?' **8** Je, badala yake, hatamwambia, 'Niandalie chakula, nile, jifunge unitumikie ninapokula na kunywa; baadaye unaweza kula na kunywa?' **9** Je, huyo mtu atamshukuru mtumishi huyo kwa kutimiza yale aliyoamriwa? **10** Vivyo hivyo nanyi mkishafanya mliyoagizwa, semenii, 'Sisi tu watumishi tusiostahili; tumefanya tu yale tuliyopaswa kufanya.'" **11** Isa alipokuwa njiani akienda Yerusalem, alipitia mpakani mwa Samaria na Galilaya. **12** Alipokuwa akiingia kwenye kijiji kimoja, watu kumi waliokuwa na ukoma wakakutana naye. Wakasimama mbali, **13** wakapaza sauti, wakasema, "Isa, Bwana, tuhurumie!" **14** Alipowaona akawaambia, "Nendeni mkajioneshe kwa makuhani." Nao walipokuwa njiani wakienda, wakatakasiaka. **15** Mmoja wao alipoona kwamba amepona, akarudi kwa Isa, akimsifu Mungu kwa sauti kuu. **16** Akajitupa miguuni mwa Isa akamshukuru. Yeye alikuwa Msamaria. **17** Isa akauliza, "Je,

hawakutakaswa wote kumi? Wako wapi wale wengine ili kumshukuru Mungu isipokuwa huyu mgeni?" **19** mateso.' **29** "Ibrahimu akamjibu, 'Ndugu zako wana Isa akamwambia, "Inuka na uende zako, imani yako Maandiko ya Musa na Manabii, wawasikilize hao.' imekuponya." **20** Isa alipoulizwa na Mafarisayo ufalme **30** "Yule tajiri akasema, 'Hapana, baba Ibrahimu, wa Mungu utakuja lini, yeze akawajibu, "Ufalme wa lakini mtu kutoka kwa wafu akiwaenda, watatubu.' Mungu hauji kwa kuchunguza kwa bidii, **21** wala **31** "Ibrahimu akamwambia, 'Kama wasipowasikiliza watu hawatasema, 'Huu hapa,' au 'Ule kule,' kwa Musa na Manabii, hawataweza kushawishika hata kama mtu akifufuka kutoka kwa wafu.'" **22** Kisha Isa akawaambia wanafunzi wake, "Wakati utafika ambapo mtatamani kuiona moja ya siku ya Mwana wa Adamu, lakini hamtaiona. **23** Watu watawaambia, 'Yule kule!' au, 'Huyu hapa!' Msiwakimbilio. **24** Kwa maana kama vile radi imulikavyo katika anga kuanzia mwisho mmoja hadi mwingine, ndivyo atakavyokuwa Mwana wa Adamu katika siku yake. **25** Lakini kwanza itampasa kuteseka katika mambo mengi na kukataliwa na kizazi hiki. **26** "Kama ilivyokuwa siku za Nuhu, ndivyo itakavyokuwa katika siku za Mwana wa Adamu. **27** Watu walikuwa wakila na kunywa, wakioa na kuolewa, hadi siku ile Nuhu alipoingia katika safina. Ndipo gharika ikaja na kuwaangamiza wote. **28** "Ndivyo ilivyokuwa katika siku za Lutu: Watu walikuwa wakila na kunywa, wakinunua na kuuza, wakilima na kujenga. **29** Lakini siku ile Lutu alipoondoka Sodoma, ikanyesha mvua ya moto na kiberiti kutoka mbinguni ukawaangamiza wote. **30** "Hivyo ndivyo itakavyokuwa siku ile Mwana wa Adamu atakafunuliwa. **31** Siku hiyo, mtu yelete aliye juu ya dari ya nyumba yake, hata vitu vyake vikiwa ndani ya hiyo nyumba, asishuke kuvichukua. Vivyo hivyo mtu aliye shambani asirudi nyumbani kuchukua chochote. **32** Mkumbukeni mke wa Lutu! **33** Mtu yelete anayejaribu kuyaokoa maisha yake atayapoteza, na yelete atakayeyapoteza maisha yake atayaokoa. **34** Nawaambia, usiku huo watu wawili watakuwa wamelala kitanda kimoja; naye mmoja atatwaliwa na mwingine ataachwa. **35** Wanawake wawili watakuwa wanasaga nafaka pamoja; naye mmoja atatwaliwa na mwingine ataachwa. [**36** Wanaume wawili watakuwa wanafanya kazi pamoja shambani; mmoja atachukuliwa na mwingine ataachwa.]" **37** Kisha wakamuuliza, "Haya yatatuia wapi Bwana Isa?" Akawaambia, "Pale ulipo mzoga, huko ndiko tai watakapokusanya."

18 Kisha Isa akawapa wanafunzi wake mfano ili **g166** **19** Isa akamjibu, "Mbona unaniita mwema? kuwaonesha kuwa yawapasa kuomba pasipo Hakuna yeote aliye mwema ila Mungu peke yake. kukata tamaa. **2** Akawaambia, "Katika mji mmoja **20** Unazijua amri: 'Usizini, usiue, usiibe, usishuhudie palikuwa hakimu ambaye hakumwogopa Mungu uongo, waheshimu baba yako na mama yako.'" **21** wala kumjali mtu. **3** Katika mji huo alikuwako Akajibu, "Amri hizi zote nimezishika tangu nikiwa mjane mmoja aliyekuwa akija kwake mara kwa mara mtoto." **22** Isa aliposikia haya, akamwambia, "Bado akimwomba, 'Tafadhalii nipati haki kati yangu na adui kuna jambo moja ulilopungukiwa. Nenda ukauze kila yangu.' **4** "Kwa muda mrefu yule hakimu alikataa. kitu ulicho nacho, uwape maskini, nawe utakuwa na Lakini hatimaye akasema moyoni mwake, 'Ijapokuwa hazina mbinguni. Kisha njoo, unifuate.' **23** Aliposikia simwogopi Mungu wala simjali mwanadamu, **5** jambo hili, alisikitika sana kwa maana alikuwa mtu lakini kwa kuwa huyu mjane ananisumbusumbua, mwenye mali nyangi. **24** Isa akamtazama, akasema, nitahakikisha amepata haki yake ili asiendelee "Tazama jinsi ilivyo vigumu kwa tajiri kuingia katika kunichosha kwa kunijia mara kwa mara!" **6** Bwana ufalme wa Mungu! **25** Hakika ni rahisi zaidi kwa Isa akasema, "Sikilizeni asemavyo huyu hakimu ngamia kupita kwenye tundu la sindano kuliko mtu dhalimu. **7** Je, Mungu hatawatendea haki wateule tajiri kuingia katika ufalme wa Mungu." **26** Wale wake wanaomilia usiku na mchana? Je, atakawia waliosikia haya wakauliza, "Ni nani basi awezaye kuwasaidia? **8** Ninawaambia, atawapatia haki upesi. kuokoka?" **27** Isa akajibu, "Yasiyowezekana kwa Lakini je, Mwana wa Adamu atakapokuja ataikuta wanadamu yanawezekana kwa Mungu." **28** Ndipo imani duniani?" **9** Isa akatoa mfano huu kwa wale Petro akamjibu, "Tazama, tumeacha vyote tulivyokuwa waliojamini kuwa wao ni wenye haki na kuwadharau navyo tukakufuatala!" **29** Isa akajibu, "Amin, nawaambia, wengine: **10** "Watu wawili walienda Hekaluni kusali, hakuna hata mtu aliyeacha nyumba yake, au mke, mmoja wao alikuwa Farisayo na mwininge alikuwa au ndugu, au wazazi au watoto kwa ajili ya ufalme mtoza ushuru. **11** Yule Farisayo, akasimama, wa Mungu **30** ambaye hatapewa mara nyangi zaidi akasali hivi na kuomba kwake mwenyewe: 'Mungu, ya hivyo katika maisha haya, na hatimaye kupata nakushukuru kwa sababu mimi si kama watu wengine uzima wa milele ujao.' (aiōn g165, aiōnios g166) **31** amba ni wanyang'anyi, wadhalimu, na wazinzi, Isa akawachukua wale wanafunzi wake kumi na wala kama huyu mtoza ushuru. **12** Mimi nafunga wawili kando na kuwaambia, "Tunapanda kwenda mara mbili kwa juma, na natoa sehemu ya kumi Yerusalem, na kila kitu kilichoandikwa na manabii ya mapato yangu." **13** "Lakini yule mtoza ushuru kumhusu Mwana wa Adamu kitatimizwa. **32** Kwa akasimama mbali, wala hakuthubutu hata kuinua uso kuwa atatiwa mikononi mwa watu wasiomjua Mungu, wake kutazama mbinguni, bali alijipigapiga kifuani na nao watamdhihaki, watamtukana na kumtemea mate, kusema: 'Mungu, nihurumie, mimi mwenye dhambi.' watampiga mijeledi na kumuua. **33** Naye siku ya tatu **14** "Nawaambia, huyu mtoza ushuru alirudi nyumbani atafufuka." **34** Wanafunzi wake hawakuelewa mambo akiwa amehesabiwa haki mbele za Mungu zaidi haya, kwa kuwa maana yake ilikuwa imefichika kwao, ya yule Farisayo. Kwa maana yeote ajikwezaye nao hawakujua Isa alikuwa anazungumzia nini. **35** Isa atashushwa, na yeote ajishushaye atakwezwa." **15** alipokuwa anakaribia Yeriko, kipofu mmoja alikuwa Pia, watu walikuwa wakimletea Isa watoto wachanga ameketi kando ya njia akiomba msaada. **36** Kipofu ili awaguse. Wanafunzi wake walipoona hivyo, huyo aliposikia umati wa watu wakipita, akuliza nini wakawakemea. **16** Lakini Isa akawaita wale watoto kilikuwa kikitendeka. **37** Wakamwambia, "Isa Al-Nasiri waje kwake, akasema, "Waachenii watoto wadogo anapita." **38** Akapaza sauti, akasema, "Isa, Mwana wa waje kwangu, wala msiwazui, kwa maana ufalme Daudi, nihurumie!" **39** Wale waliokuwa wametangulia wa Mungu ni wa wale walio kama hawa. **17** Amin, mbele wakamkemea, wakamwambia akae kimya. nawaambia, mtu yeote asiyepokea ufalme wa **18** Lakini yeye akapaza sauti zaidi, "Mwana wa Daudi, Mungu kama mtoto mdogo, hatauingia kamwe." **18** nihurumie!" **40** Isa akasimama, akawaamuru wamlete Mtawala mmoja akamuuliza Isa, "Mwalimu mwema, huyo mtu kwake. Alipokaribia, Isa akamuuliza, **41** nifanye nini ili niurithi uzima wa milele?" (aiōnios "Unataka nikufanyie nini?" Akajibu, "Bwana, nataka

kuona." 42 Isa akamwambia, "Basi upate kuona. zaidi." 17 "Yule bwana akamjibu, 'Umfefanya vizuri Imani yako imekuponya." 43 Akapata kuona mara mtumishi mwema! Kwa sababu umekuwa mwaminifu hiyo, akamfuata Isa, huku akimsifu Mungu. Watu wote walipoona mambo hayo, nao wakamsifu Mungu.

19 Isa akaingia Yeriko, naye alikuwa anapita katikati

ya huo mji. 2 Tazama, palikuwa na mtu mmoja mkuu wa watoza ushuru naye alikuwa tajiri, jina lake Zakayo. 3 Yeye alikuwa akijitahidi kumwona Isa ni mtu wa namna gani. Lakini kutokana na umati mkubwa wa watu hakuweza, kwa sababu alikuwa mfupi wa kimo. 4 Kwa hiyo akatangulia mbio mbele ya umati wa watu akapanda juu ya mkuyu ili amwone Isa, kwa sababu angeipitia njia ile. 5 Isa alipofika pale chini ya huo mkuyu, akatazama juu, akamwambia, "Zakayo, shuka upesi, kwa maana leo nitakuwa mgeni nyumbani mwako!" 6 Hivyo Zakayo akashuka upesi, akamkaribisha Isa nyumbani mwake kwa furaha kubwa. 7 Watu wote walipoona hivyo, wakaanza kunung'unika wakisema, "Ameenda kuwa mgeni wa mtu mwenye dhambi." 8 Lakini Zakayo akasimama na kumwambia Bwana Isa, "Tazama, Bwana! Sasa hivi nusu ya mali yangu ninawapa maskini, nami kama nimemdhulumu mtu yejote kitu chochote, nitamrudishia mara nne ya hicho kiwango." 9 Ndipo Isa akamwambia, "Leo, wokovu umeingia nyumbani humu, kwa sababu huyu naye ni mwana wa Ibrahiimu. 10 Kwa maana Mwana wa Adamu amekuja kutafuta na kuokoaa kile kilichopotea."

11 Walipokuwa wanasililiza haya, Isa akaendelea kuwaambia mfano, kwa sababu alikuwa anakaribia Yerusalem na watu walikuwa wakidhani ya kuwa ufalme wa Mungu ulikuwa unakuja saa hiyo. 12 Hivyo akawaambia: "Mtu mmoja mwenye cheo kikubwa alisafiri kwenda nchi ya mbali ili akapokee madaraka ya kuwa mfalme, kisha arudi. 13 Hivyo akawaita kumi mionganii mwa watumishi wake, na akawapa kila mmoja fungu la fedha. Akawaambia, 'Fanyeni biashara na fedha hizi hadi nitakaporudi.' 14 "Lakini raia wa nchi yake walimchukia wakapeleka ujumbe na kusema, 'Hatutaki huyu mtu awe mfalme wetu.' 15 "Hata hivyo alirudi akiwa amekwisha kupokea mamlaka ya ufalme, akawaita wale watumishi wake aliokuwa amewaachia fedha, ili afahamu ni faida kiasi gani kila mmoja wao aliopata kwa kufanya biashara. 16 "Wa kwanza akaja na kusema, 'Bwana, kutokana na fedha uliyoniachia, nimepata faida mara kumi

katika wajibu mdogo sana, nakupa mamlaka juu ya miji kumi.' 18 "Wa pili naye akaja. Akasema, 'Bwana, fedha yako imeleta faida mara tano zaidi.' 19 "Bwana wake akajibu, 'Nakupa mamlaka juu ya miji mitano.' 20 "Kisha akaja yule mtumishi mwingine, akasema, 'Bwana, hii hapa fedha yako. Niliitunza vizuri kwenye kitambaa. 21 Nilikuogopa, kwa sababu wewe ni mtu mgumu. Unachukua ambapo hukuweka, na kuvuna ambapo hukupanda.' 22 "Bwana wake akamjibu, 'Nitakuhukumu kwa maneno yako mwenyewe, wewe mtumishi mwovu! Kama ulifahamu kwamba mimi ni mtu mgumu, ninayechukua nisichoweka, na kuvuna nisichopanda, 23 kwa nini basi hukuweka fedha zangu kwa watoa riba, ili nitakaporudi nichukue ilio yangu na riba yake?' 24 "Ndipo akawaambia wale waliokuwa wamesimama karibu, 'Mnyang'anyeni fungu lake la fedha, mkampe yule mwenye kumi.' 25 "Wakamwambia, 'Bwana, mbona; tayari anayo mafungu kumi!' 26 "Akawajibu, 'Nawaambia kwamba kila aliye na kitu, ataongezewa. Lakini yule asiye na kitu, hata alichu nacho atanyang'anywa. 27 Lakini wale adui zangu ambaao hawakutaka mimi niwe mfalme juu yao. Waleteni hapa mkawaue mbele yangu.'" 28 Baada ya Isa kusema haya, alitangulia kupanda kwenda Yerusalem. 29 Naye alipokaribia Bethfage na Bethania kwenye mlima ulioitwa Mlima wa Mizeituni, aliwatumwa wanafunzi wake wawili, akawaambia, 30 "Nendeni katika kijiji kilichoko mbele yenu. Na mtakapokuwa mnaingia kijijini, mtampata mwana-punda amefungwa hapo, ambaye hajapandwa na mtu bado. Mfungueni, mkamle hapa. 31 Kama mtu akiwaliza, 'Mbona mnafungua?' Mwambieni, 'Bwana anamhitaji.' 32 Wale walitotumwa wakaenda, wakapata kila kitu kama Isa alivyowaambia. 33 Walipokuwa wanamfungua yule mwana-punda, wenyeewe wakawaauliza, "Mbona mnafungua huyo mwana-punda?" 34 Wale wanafunzi wakajibu, "Bwana anamhitaji." 35 Wakamleta kwa Isa, nao baada ya kutandika mavazi yao juu ya huyo mwana-punda, wakampandisha Isa juu yake. 36 Alipokuwa akienda, watu wakatandaza mavazi yao barabarani. 37 Alipokaribia mahali yanapoanzia miteremko ya Mlima wa Mizeituni, umati wote wa wafuasi wake wakaanza kumsifu Mungu kwa furaha kwa sauti kuu

kwa ajili ya matendo yote ya miujiza waliyoyaona. wampe sehemu ya mavuno ya shamba la mizabibu. Wakasema: **38** "Amebarikiwa mfalme ajaye kwa Jina Lakini wale wakulima wakampiga, wakamfukua la Mwenyezi Mungu!" "Amani mbinguni na utukufu mikono mitupu. **11** Akamtuma mtumishi mwinge, huko juu sana." **39** Baadhi ya Mafarisayo waliokuwamo huyo naye wakampiga, wakamfanyia mambo ya aibu mionganoni mwa umati ule wa watu wakamwambia, na kumfukua. **12** Bado akamtuma na mwinge "Mwalimu, waamuru wanafunzi wako wanyamaze." wa tatu, huyu pia wakamjeruhi na kumtupa nje ya **40** Isa akawajibu, "Nawaambia ninyi, kama hawa shamba. **13** "Basi yule mwenye shamba la mizabibu watanyamaza, mawe yatapaza sauti." **41** Alipokaribia akasema, 'Nifanye nini? Nitamtuma mwanangu Yerusalem na kuona mji, alililia, **42** akisema, mpendwa, huenda yeze watamheshimu.' **14** "Lakini "Laiti ungejua, hata wewe leo, yale yangeta amani, wale wapangaji walipomwona, wakasemezana wao lakini sasa yamefichika machoni pako. **43** Hakika kwa wao. Wakasema, 'Huyu ndiye mrithi. Basi na siku zinakujia, ambazo adui zako watakuzingira, nao tumue ili urithi uwe wetu.' **15** Kwa hiyo wakamtupa watakuzunguka pande zote na kukuzuilia ndani. **44** nje ya shamba la mizabibu, wakamuua. "Sasa Watakuponda chini, wewe na watoto walio ndani ya basi yule mwenye shamba la mizabibu atawafanya kuta zako. Nao hawataacha hata jiwe moja juu ya nini wapangaji hawa? **16** Atakuja na kuwaua hao jingine, kwa sababu hukutambua wakati wa kujiliwa wapangaji, na kuwapa wapangaji wengine hilo shamba kwako." **45** Ndipo akaingia eneo la Hekalu, akaanza la mizabibu." Watu waliposikia hayo wakasema, kuwafukua wale waliokuwa wakiuba vitu humo. **46** "Mungu apishie mbali jambo hili lisitokee!" **17** Lakini Naye akaaambia, "Imeandikwa, 'Nyumba yangu Isa akawakazia macho, akasema, "Basi ni nini itakuwa nyumba ya sala,' lakini ninyi mmeifanya maana ya yale yaliyoandikwa: "Jiwe walilolikataa kuwa 'pango la wanyang'anyi.'" **47** Kila siku alikuwa waashi, limekuwa jiwe kuu la pembedni? **18** Kila akifundisha Hekaluni. Lakini viongozi wa makuhani, mtu aangukaye juu ya jiwe hilo atavunjika vipande walimu wa Torati na viongozi wa watu walikuwa vipande, lakini yule litakayemwangukia atasagwa wakatafuta njia ili kumuua. **48** Lakini hawakupata nafasi kabisu." **19** Walimu wa Torati na viongozi wa makuhani kwa sababu watu wote walimufuata wakiyasikiliza wakatafuta njia ya kumkamata mara moja, kwa maneno yake kwa usikivu mwingu.

20 Siku moja, Isa alipokuwa akifundisha watu Hekaluni na kuhubiri Habari Njema, viongozi wa makuhani, walimu wa Torati, pamoja na wazee wa watu wakamjia. **2** Wakamuuliza, "Tuambie, unafanya mambo haya kwa mamlaka gani? Ni nani aliye kupa mamlaka haya?" **3** Akawajibu, "Nami nitawauliza swali. Nijibuni: **4** Je, ubatizo wa Yahya ultoka mbinguni au kwa wanadamu?" **5** Wakahojiana wao kwa wao na kusema, "Tukisema, 'Ulitoka mbinguni,' atatuuliza, 'Mbona hamkumwamini?' **6** Lakini tukisema, 'Ulitoka kwa wanadamu,' watu wote watatupiga mawe, kwa sababu wanaamini kwamba Yahya alikuwa nabii." **7** Basi wakajibu, "Hatujuui ulikotoka." **8** Isa akaaambia, "Wala mimi sitawaambia ni kwa mamlaka gani ninatenda mambo haya." **9** Akaendelea kuwaambia watu mfano huu: "Mtu mmoja alipanda shamba la mizabibu, akalikodisha kwa wakulima fulani, kisha akasafiri kwa muda mrefu. **10** Wakati wa mavuno ulipofika, akamtuma mtumishi wake kwa hao wapangaji ili

inampasa amwoe huyo mjane ili amzalie ndugu yake Isa akasema, "Amin, nawaambia, huyu mjane maskini watoto. **29** Basi kulikuwa na ndugu saba. Yule wa ameweka humo zaidi ya watu wengine wote. **4** Hawa kwanza akaoa, akafa bila kuzaa mtoto. **30** Kisha yule watu wengine wote wametoa sadaka kutokana na wa pili akamwoa huyo mjane, naye akafa bila mtoto, wingi wa mali yao. Lakini huyu mjane ametoa kutokana **31** naye wa tatu pia akamwoa. Vivyo hivyo ndugu wote na umaskini wake vyote alivyokuwa navyo, hata kile saba wakawa wamemwoa huyo mwanamke, na wote alichohitaji ili kuishi." **5** Baadhi ya wanafunzi wake wakafa pasipo yeyote kupata mtoto. **32** Mwishowe, wakawa wanamwonesha jinsi Hekalu lilivyopambwa yule mwanamke naye akafa. **33** Sasa basi, siku ya kwa mawe mazuri na kwa vitu viliviyotolewa kuwa ufuluo huyo mwanamke atakuwa mke wa nani, maana sadaka kwa Mungu. Lakini Isa akawaambia, **6** "Kuhusu aliolewa na ndugu wote saba?" **34** Isa akawajibu, haya mnayoyaona hapa, wakati utafika ambapo "Katika maisha haya watu huoa na kuolewa. (aiōn hakuna jiwe moja litakalobaki juu ya jingine, bali g165) **35** Lakini wale ambaa wamehesabiwa kwamba kila moja litabomolewa." **7** Wakamuuliza, "Mwalimu, wanastahili kupata nafasi katika ulimwengu ule na mambo haya yatatukia lini? Ni dalili gani itaonesha katika ufuluo wa wafu, hawaoi wala hawaolewi. (aiōn kwamba yanakaribia kutendeka?" **8** Isa akawajibu, g165) **36** Hawa hawawezi kufa tena, kwa maana "Jihadharini msije mkadanganywa. Maana wengi wao ni kama malaika. Wao ni watoto wa Mungu, watakuja kwa Jina langu, wakidai, 'Mimi ndiye,' na, kwa sababu ni watoto wa ufuluo. **37** Hata Musa 'Wakati umekaribia.' Msiwafuate. **9** Lakini msikiapo alidhihirisha kuwa wafu wanaufufuka, kwa habari ya habari za vita na machafuko, msiogope. Kwa maana kile kichaka kilichokuja kikiwaka moto bila kuteketea, hayo ni lazima yatokee kwanza, ila ule mwisho alipomwita Mwenyezi Mungu, 'Mungu wa Ibrahimu, hautakuja wakati huo.' **10** Kisha akawaambia: 'Taifa Mungu wa Isaka, na Mungu wa Yakobo.' **38** Yeye litainuka dhidi ya taifa jingine, na ufalme mmoja dhidi si Mungu wa wafu, bali wa walio hai, kwa kuwa ya ufalme mwingga. **11** Kutakuwa na mitetemeko kwake wote ni hai." **39** Baadhi ya walimu wa Torati mikubwa ya ardhi, na njaa kali, na magonjwa ya wakasema, "Mwalimu, umesema sawasawa kabisa!" kuambukiza katika sehemu mbalimbali. Pia kutakuwa **40** Baada ya hayo hakuna mtu aliyethubutu kumuuliza na matukio ya kutisha na ishara kuu kutoka mbinguni. maswali tena. **41** Kisha Isa akawaambia, "Imekuujie **12** "Lakini kabla yote hayajatokea, watawakamata basi wao husema Al-Masihi ni Mwana wa Daudi? ninyi na kuwatesa. Watawatia mikononi mwa wakuu **42** Daudi mwenyewe anasema katika Kitabu cha wa masinagogi na kuwafunga magerezani. Nanyi Zaburi: "Bwana alimwambia Bwana wangu: 'Keti mtapelekwa mbele ya wafalme na watawala kwa ajili mkono wangu wa kuumi, **43** hadi nitakapowaweka ya Jina langu. **13** Hii itawapa nafasi ya kushuhudia. adui zako chini ya miguu yako.'" **44** Ikiwa Daudi **14** Lakini kusudieni miyoni mwenu msisumbuke awali anamwita ye 'Bwana,' basi atakuujie mwanawewe?" kuhusu mtakalosemi mbele ya mashtaka. **15** Kwa **45** Wakati watu wote walikuwa wanamsikiliza, Isa maana nitawapa maneno na hekima ambayo hakuna akawaambia wanafunzi wake, **46** "Jihadharini na hata adui yenu mmoja atakayeweza kushindana walimu wa Torati. Wao hupenda kutembea wakiwa nayo wala kuipinga. **16** Mtasalitiwa hata na wazazi, wamevaa mavazi marefu, na kusalimiwa kwa heshima ndugu, jamaa na rafiki zenu, na baadhi yenu masokoni. Hupenda kukaa kwenye viti vya mbele watawaua. **17** Mtachukiwa na watu wote kwa ajili katika masinagogi, na kukaa kwenye nafasi za ya Jina langu. **18** Lakini hapatakuwa na unywele heshima katika karamu. **47** Wao hula nyumba za mmoja wa kichwa chenu utakaoangamia. **19** Kwa wajane, na ili waonekane kuwa wema, wanasali sala kuvumilia mtaokoa roho zenu. **20** "Mtakapoona mji ndefu. Watu kama hawa watapata hukumu iliyo kuu wa Yerusalem umezungukwa na majeshi, basi sana."

21 Isa alipoinua macho yake, alijaona matajiri wakiweka sadaka zao kwenye sanduku la hazina ya Hekalu. **2** Akamwona pia mjane mmoja maskini akiweka humo sarafu mbili ndogo za shaba. **3**

Isa akasema, "Amin, nawaambia, huyu mjane maskini watoto. **29** Basi kulikuwa na ndugu saba. Yule wa ameweka humo zaidi ya watu wengine wote. **4** Hawa kwanza akaoa, akafa bila kuzaa mtoto. **30** Kisha yule watu wengine wote wametoa sadaka kutokana na wa pili akamwoa huyo mjane, naye akafa bila mtoto, wingi wa mali yao. Lakini huyu mjane ametoa kutokana **31** naye wa tatu pia akamwoa. Vivyo hivyo ndugu wote na umaskini wake vyote alivyokuwa navyo, hata kile saba wakawa wamemwoa huyo mwanamke, na wote alichohitaji ili kuishi." **5** Baadhi ya wanafunzi wake wakafa pasipo yeyote kupata mtoto. **32** Mwishowe, wakawa wanamwonesha jinsi Hekalu lilivyopambwa yule mwanamke naye akafa. **33** Sasa basi, siku ya kwa mawe mazuri na kwa vitu viliviyotolewa kuwa ufuluo huyo mwanamke atakuwa mke wa nani, maana sadaka kwa Mungu. Lakini Isa akawaambia, **6** "Kuhusu aliolewa na ndugu wote saba?" **34** Isa akawajibu, haya mnayoyaona hapa, wakati utafika ambapo "Katika maisha haya watu huoa na kuolewa. (aiōn hakuna jiwe moja litakalobaki juu ya jingine, bali g165) **35** Lakini wale ambaa wamehesabiwa kwamba kila moja litabomolewa." **7** Wakamuuliza, "Mwalimu, wanastahili kupata nafasi katika ulimwengu ule na mambo haya yatatukia lini? Ni dalili gani itaonesha katika ufuluo wa wafu, hawaoi wala hawaolewi. (aiōn kwamba yanakaribia kutendeka?" **8** Isa akawajibu, g165) **36** Hawa hawawezi kufa tena, kwa maana "Jihadharini msije mkadanganywa. Maana wengi wao ni kama malaika. Wao ni watoto wa Mungu, watakuja kwa Jina langu, wakidai, 'Mimi ndiye,' na, kwa sababu ni watoto wa ufuluo. **37** Hata Musa 'Wakati umekaribia.' Msiwafuate. **9** Lakini msikiapo alidhihirisha kuwa wafu wanaufufuka, kwa habari ya habari za vita na machafuko, msiogope. Kwa maana kile kichaka kilichokuja kikiwaka moto bila kuteketea, hayo ni lazima yatokee kwanza, ila ule mwisho alipomwita Mwenyezi Mungu, 'Mungu wa Ibrahimu, hautakuja wakati huo.' **10** Kisha akawaambia: 'Taifa Mungu wa Isaka, na Mungu wa Yakobo.' **38** Yeye litainuka dhidi ya taifa jingine, na ufalme mmoja dhidi si Mungu wa wafu, bali wa walio hai, kwa kuwa ya ufalme mwingga. **11** Kutakuwa na mitetemeko kwake wote ni hai." **39** Baadhi ya walimu wa Torati mikubwa ya ardhi, na njaa kali, na magonjwa ya wakasema, "Mwalimu, umesema sawasawa kabisa!" kuambukiza katika sehemu mbalimbali. Pia kutakuwa **40** Baada ya hayo hakuna mtu aliyethubutu kumuuliza na matukio ya kutisha na ishara kuu kutoka mbinguni. maswali tena. **41** Kisha Isa akawaambia, "Imekuujie **12** "Lakini kabla yote hayajatokea, watawakamata basi wao husema Al-Masihi ni Mwana wa Daudi? ninyi na kuwatesa. Watawatia mikononi mwa wakuu **42** Daudi mwenyewe anasema katika Kitabu cha wa masinagogi na kuwafunga magerezani. Nanyi Zaburi: "Bwana alimwambia Bwana wangu: 'Keti mtapelekwa mbele ya wafalme na watawala kwa ajili mkono wangu wa kuumi, **43** hadi nitakapowaweka ya Jina langu. **13** Hii itawapa nafasi ya kushuhudia. adui zako chini ya miguu yako.'" **44** Ikiwa Daudi **14** Lakini kusudieni miyoni mwenu msisumbuke awali anamwita ye 'Bwana,' basi atakuujie mwanawewe?" kuhusu mtakalosemi mbele ya mashtaka. **15** Kwa **45** Wakati watu wote walikuwa wanamsikiliza, Isa maana nitawapa maneno na hekima ambayo hakuna akawaambia wanafunzi wake, **46** "Jihadharini na hata adui yenu mmoja atakayeweza kushindana walimu wa Torati. Wao hupenda kutembea wakiwa nayo wala kuipinga. **16** Mtasalitiwa hata na wazazi, wamevaa mavazi marefu, na kusalimiwa kwa heshima ndugu, jamaa na rafiki zenu, na baadhi yenu masokoni. Hupenda kukaa kwenye viti vya mbele watawaua. **17** Mtachukiwa na watu wote kwa ajili katika masinagogi, na kukaa kwenye nafasi za ya Jina langu. **18** Lakini hapatakuwa na unywele heshima katika karamu. **47** Wao hula nyumba za mmoja wa kichwa chenu utakaoangamia. **19** Kwa wajane, na ili waonekane kuwa wema, wanasali sala kuvumilia mtaokoa roho zenu. **20** "Mtakapoona mji ndefu. Watu kama hawa watapata hukumu iliyo kuu wa Yerusalem umezungukwa na majeshi, basi sana?"

Wakati huo, wale walio Yudea wakimibilie milimani, walio mijini Yerusalem watoke humo, nao wale walio mashambani wasiingie mijini. **22** Kwa sababu huu utakuwa ni wakati wa adhabu ili kutimiza yote fahamuni kwamba kuharibiwa kwake kumekaribia. **21**

yaliyoandikwa. 23 Ole wao wenye mimba na wale Isa. 5 Wakafurahi na wakakubaliana kumpa fedha. 6 wanaonyonyesha watoto siku hizo! Kutakuwa na Naye akakubali, akaanza kutafuta wakati uliofaa wa dhiki kuu katika nchi na ghadhabu juu ya hawa kumsaliti Isa kwao, ambapo hakuna umati wa watu. 7 watu. 24 Wataanguka kwa makali ya upanga, na Basi ikawadia siku ya Mikate Isiyotiwa Chachu, siku wengine watachukuliwa kuwa mateka katika mataifa ambayo mwana-kondoo wa Pasaka huchinjwa. 8 yote. Nao mji wa Yerusalem utakanyagwa na watu Hivyo Isa akawatumwa Petro na Yohana, akisema, wa Mataifa hadi muda wa hao watu wa Mataifa "Nendeni mtakutandalie chakula cha Pasaka ili tuweze utimie. 25 "Kutakuwa na ishara katika jua, mwezi na kuila." 9 Wakamuuliza, "Unataka tukuandalie wapi?" nyota. Hapa duniani, mataifa yatakuwa katika dhiki 10 Isa akawaambia, "Tazameni, mtakapokuwa mkiingia na fadhaa kutokana na ngurumo na misukosuko ya mjini, mtakutana na mwanaume amebeba mtungi wa bahari. 26 Watu watazimia roho kutokana na hofu maji. Mfuaneti hadi kwenye nyumba atakayoingia. kuu na kuyaona yale mambo yanayotokea duniani, 11 Nanyi mwambieni mwenye nyumba, 'Mwalimu kwa maana nguvu za angani zitatikisika. 27 Wakati anauliza: Kiko wapi chumba cha wageni, ambamo huo ndipo watakapomwona Mwana wa Adamu akija mimi na wanafunzi wangu tutakula Pasaka?' 12 mawinguni pamoja na uweza na utukufu mkuu. 28 Atawaonesha chumba kikubwa ghorofani, kikiwa Mambo haya yatakapoanza kutendeka, simameni kimepambwa vizuri. Andaeni humo." 13 Wakaenda, na mkaviiinu vichwa vyenu, kwa sababu ukombozi nao wakakuta kila kitu kama Isa alivyowaambia. wenu umekaribia." 29 Akawaambia mfano huu: Hivyo wakaiandaa Pasaka. 14 Wakati ulipowadia, "Uangalieni mtini na miti mingine yote. 30 Inapochipua Isa akaketi mezani pamoja na wale mitume wake. majani, ninyi wenyewe mnaweza kuona na kutambua 15 Kisha akawaambia, "Nimetamani sana kuila wenyewe ya kuwa wakati wa kiangazi umekaribia. Pasaka hii pamoja nanyi kabla ya kuteswa kwangu. 31 Vivyo hivyo, mnapoyaona mambo haya yakinukia, 16 Kwa maana, nawaambia, sitaila tena Pasaka mtambue kwamba ufalme wa Mungu umekaribia. hadi itakapotimizwa katika ufalme wa Mungu." 32 "Amin, nawaambia, kizazi hiki hakitapita hadi 17 Baada ya kukichukua kikombe, akashukuru, mambo haya yote yawe yametimia. 33 Mbingu akasema, "Chukueni hiki mnywe wote. 18 Kwa maana na nchi zitapita, lakini maneno yangu hayatapita nawaambia tangu sasa sitakunyuwa tena katika uzao kamwe. 34 "Jihadharini miyo yenu isije ikalemewa wa mzabibu, hadi ufalme wa Mungu utakapokuja." 19 na anasa, ulevi na fadhaa za maisha haya, nayo Kisha akachukua mkate, akashukuru, akaumega, na siku ile ikawakuta ninyi bila kutazamia kama mtego kuwapa, akisema, "Huu ni mwili wangu unaotolewa unasavyo. 35 Hivyo ndivyo siku hiyo itakavyowapata kwa ajili yenu. Fanyeni hivi kwa ukumbusho wangu." wanadamu wote wanaoishi katika uso wa dunia yote. 20 Vivyo hivyo baada ya kula, akakitwaa kikombe, 36 Kesheni daima na mwombe ili mweze kuokoka akisema, "Kikombe hiki ni agano jipya katika damu na yale yote yatakayotokea na kusimama mbele yangu, imwagikayo kwa ajili yenu. 21 Lakini mkono ya Mwana wa Adamu." 37 Kila siku Isa alikuwa wake huyo atakayenisaliti uko hapa mezani pamoja akifundisha Hekaluni, na jioni ilipofika, alienda zake nami. 22 Mwana wa Adamu anaenda zake kama kwenye Mlima wa Mizeituni na kukaa huko usiku ilivyokusudiwa. Lakini ole wake mtu huyo amsalitiye!" kucha. 38 Nao watu wote walikuja asubuhi na mapema 23 Wakaanza kuulizana wenyewe ni nani miongoni Hekaluni ili kumsikiliza.

22 Wakati huu Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa Chachu, iitwayo Pasaka, ilikuwa imekaribia. 2 Viongozi wa makuhani na walimu wa Torati walikuwa wanatafuta njia ya kumuua Isa, kwa sababu waliwaogopa watu. 3 Shetani akamwingia Yuda, aliyeitwa Iskariote, mmoja wa wale kumi na wawili. 4 Yuda akaenda kwa viongozi wa makuhani na kwa maafisa wa walini wa Hekalu, akazungumza nao jinsi angweza kumsaliti

mwao angweza kufanya jambo hilo. 24 Pia yakazuka mabishano katikati ya wanafunzi kwamba ni nani aliyeonekana kuwa mkuu kuliko wote miongoni mwao. 25 Isa akawaambia, "Wafalme na watu wa Mataifa huwatawala watu kwa nguvu. Nao wenye mamlaka juu yao hujita 'Wafadhili.' 26 Lakini ninyi msifanane nao. Bali ye ye aliye mkuu kuliko wote miongoni mwenu, inampasa kuwa kama ye ye aliye mdogo wa wote, naye anayetawala na awe kama ye ye

anayehudumu. 27 Kwani ni nani aliye mkuu? Ni yule wa wale kumi na wawili. Akamkaribia Isa ili ambusu. anayeketi mezani au ni yule anayehudumu? Si ni yule 48 Lakini Isa akamwambia, "Yuda, je, unamsaliti aliyeketi mezani? Lakini mimi niko mionganoni mwenu Mwana wa Adamu kwa busu?" 49 Wafuasi wa kama yule anayehudumu. 28 Ninyi mmekuwa pamoja Isa walipoona yale yaliyokuwa yanakaribia kutokea, nami katika majaribu yangu. 29 Nami kama Baba wakasema, "Bwana, tuwakatekate kwa panga zetu?" yangu alivyonipa ufalme, nami ninawapa ninyi, 30 ili 50 Mmoja wao akampiga mtumishi wa kuhanii mkuu mpate kula na kunywa mezani pangu katika karamu kwa upanga, akamkata sikio la kuume. 51 Lakini ya ufalme wangu, na kukaa katika viti nya utawala, Isa akasema, "Acheni!" Akaligusa lile sikio la yule mkihukumu makabila kumi na mawili ya Israeli." mtu na kumponya. 52 Kisha Isa akawaambia wale 31 Isa akasema, "Simoni, Simoni, sikiliza, Shetani viongozi wa makuhani, maafisa wa walini wa Hekalu, ameomba kuwapetepeta ninyi wote kama ngano. 32 pamoja na wazee waliokuwa wamekuja kumkamata, Lakini nimekuombea wewe Simoni ili imani yako "Mmekuja na panga na marungu, kana kwamba mimi isishindwe, nawe baada ya kunirudia, uwaimarishe ni mnyang'anyi? 53 Kila siku nilikuwa pamoja nanyi ndugu zako." 33 Petro akajibu, "Bwana, niko tayari Hekaluni lakini hamkunikamata. Lakini hii ni saa kwenda pamoja nawe gerezani na hata katika kifo." yenu, wakati giza linatatala!" 54 Kisha wakamkamata 34 Isa akamjibu, "Ninakuambia Petro, kabla jogoo Isa, wakamchukua, wakaenda naye hadi nyumbani hajawika usiku wa leo, utakana mara tatu kwamba mwa kuhanii mkuu. Lakini Petro akafuata kwa mbali. unanijua." 35 Kisha Isa akawauliza, "Nilipowatuma 55 Walipokwisha kuwashaa moto katikati ya ua na bila mfuko, wala mkoba, wala viatu, mlipungukiwa kuketi pamoja, Petro naye akaketi pamoja nao. 56 na kitu chochote?" Wakajibu, "La, hatukupungukiwa Mjakazi mmoja akamwona kwa mwanga wa moto na kitu chochote." 36 Akawaambia, "Lakini sasa, akiwa ameketi pale. Akamtazama sana, akasema, aliye na mfuko na auchukue, na aliye na mkoba "Huyu mtu pia alikuwa pamoja na Isa!" 57 Lakini vivyo hivyo. Naye asiye na upanga, auze joho lake Petro akakana, akasema, "Ewe mwanamke, hata anunue mmoja. 37 Kwa sababu, nawaambia, andiko simjui!" 58 Baadaye kidogo, mtu mwingine alimwona hili lazima litimizwe kunihusu, kwamba, 'Alihesabiwa Petro akasema, "Wewe pia ni mmoja wao!" Petro pamoja na wakosaji"; kwa kweli yaliyoandikwa akajibu, "Wewe mtu, mimi sio mmoja wao!" 59 Baada kunihusu hayana budii kutimizwa." 38 Wanafunzi wake ya muda wa kama saa moja hivi, mtu mwingine wakamwambia, "Bwana, tazama hapa kuna panga akazidi kusisitiza, "Kwa hakika huyu mtu naye alikuwa mbili." Akawayibju, "Inatosha." 39 Isa akatoka, akaenda pamoja na Isa, kwa maana ye ye pia ni Mgaililaya." 60 kwenye Mlima wa Mizeituni kama ilivyokuwa kawaida Petro akajibu, "Wewe mtu, mimi sijui unalo sema!" yake, nao wanafunzi wake wakamfuata. 40 Walipofika Wakati huo huo, akiwa bado anazungumza, jogoo huko, akawaambia wanafunzi wake, "Ombeni, msije akawika. 61 Naye Bwana Isa akageuka, akamtazama mkaingia majaribuni." 41 Akajitenga nao kama umbali Petro. Ndipo Petro akakumbuka lile neno ambalo wa kutupa jiwe, akapiga magoti, akaomba 42 akisema, Bwana alimwambia: "Kabla jogoo hajawika leo, "Baba, kama ni mapenzi yako, niondolee kikombe utanikana mara tatu." 62 Naye akaenda nje, akalia hiki. Lakini si kama ni pendavyo, bali mapenzi yako kwa majonzi. 63 Watu waliokuwa wanamlinda Isa yatendeke." 43 Malaika kutoka mbinguni akamtokea, wakaanza kumdhihaki na kumpiga. 64 Wakamfunga akamitia nguvu. 44 Naye akiwa katika maumivu kitambaa machoni na kumuuliza, "Tabiri! Tuambie makuu, akaomba kwa bidii, nalo jasho lake likawa ni nani aliyekupiga?" 65 Wakaendelea kumtukana kama matone ya damu yakidondoka ardhini. 45 kwa matusi mengi. 66 Kulipopambazuka, Baraza Baada ya kuomba, akawarudia wanafunzi wake la Wazee, yaani viongozi wa makuhani na walimu akawakuta wamelala, wakiwa wamechoka kutokana wa Torati, wakakutana pamoja, naye Isa akaletwa na huzuni. 46 Naye akawauliza, "Mbona mmelala? mbele yao. 67 Wakamwambia, "Kama wewe ndiwe Al-Amkeni, mwombe ili msije mkaingia majaribuni." 47 Masihi, tuambie." Isa akawayibju, "Hata nikiwaambia, Isa alipokuwa bado anazungumza, umati mkubwa wa hamtaamini. 68 Nami nikiwaliza swali, hamtanijibju. watu wakaja. Waliongozwa na Yuda, aliye kuwa mmoja 69 Lakini kuanzia sasa, Mwana wa Adamu ataketi

mkono wa kuume wa Mungu Mwenye Nguvu.” 70 kwa sababu ya maasi yaliyokuwa yametokea mjini, na Wote wakauliza, “Wewe basi ndiwe Mwana wa kwa ajili ya uuaji.) 20 Pilato, akitaka kumwachia Isa, Mungu?” Yeye akawajibu, “Ninyi mwasema kwamba akasema nao tena. 21 Lakini wao wakaendelea kupiga mimi ndiye.” 21 Kisha wakasema, “Tuna haja gani kelele wakisema, “Msulubishe! Msulubishe!” 22 Kwa tena ya ushahidi zaidi? Tumesikia wenywewe kutoka kinywani mwake.”

23 Kisha umati wote wa watu wakainuka na kumpeleka Isa kwa Pilato. 2 Nao wakaanza kumshtaki wakisema: “Tumemwona huyu mtu akipotosha taifa letu, akiwazuia watu wasilipe kodi kwa Kaisari na kujita ni Al-Masihi, mfalme.” 3 Basi Pilato akamuuliza Isa, “Wewe ndiwe mfalme wa Wayahudi?” Isa akajibu, “Wewe wasema.” 4 Pilato akawaambia viongozi wa makuhani na umati ule wote, “Sioni msingi wowote wa kumshtaki mtu huyu!” 5 Lakini wao wakakazana kusema, “Anawachochaea watu kwa mafundisho yake katika Yudea yote, tangu Galilaya alikoanzia, hadi sehemu hii!” 6 Pilato aliposikia hayo aksauliza kama huyo mtu alikuwa Mgamilaya. 7 Alipofahamu kwamba Isa alikuwa chini ya mamlaka ya Herode, akampeleka kwa Herode, ambaye wakati huo alikuwa pia Yerusalem. 8 Herode alipomwona Isa alifurahi sana, kwa sababu kwa muda mrefu alikuwa amesikia mambo mengi kumhusu. Pia alitaraja kumwona akifanya miujiza kadha wa kadha. 9 Herode akamuuliza maswali mengi, lakini Isa hakujibu lolote. 10 Wakati huo viongozi wa makuhani na walimu wa Torati walikuwa wakitoa mashtaka yao kwa nguvu sana. 11 Herode na askari wake wakamdhihaki Isa na kumfanyia mzaha. Wakamvika vazi zuri sana, wakamrudisha kwa Pilato. 12 Siku hiyo, Herode na Pilato wakapata urafiki; kabla ya jambo hili walikuwa na uadui kati yao. 13 Basi Pilato akawaita pamoja viongozi wa makuhani, viongozi wengine na watu, 14 akawaambia, “Ninyi mlimleta huyu mtu kwangu kana kwamba ni mtu anayewachochaea watu ili waasi. Nimemhoji mbele yenu nami sikupata msingi wowote wa mashtaka yenu dhidi yake. 15 Wala Herode hakumpata na kosa lolote, ndiyo sababu amemrudisha kwetu. Kama mnavyoona, mtu huyu hakufanya jambo lolote linalostahili kifo. 16 Kwa hiyo nitaamuru apigwe mijeledi na kumwachilia.” [17 Kwa kuwa ilikuwa lazima kuwafungulia mfungwa mmoja wakati wa Sikukuu.] 18 Ndipo watu wote wakapiga kelele kwa pamoja, “Mwondoe mtu huyu! Tufungulie Baraba!” 19 (Baraba alikuwa amefungwa gerezani

20 kwa sababu ya maasi yaliyokuwa yametokea mjini, na Wote wakauliza, “Wewe basi ndiwe Mwana wa kwa ajili ya uuaji.) 20 Pilato, akitaka kumwachia Isa, Mungu?” Yeye akawajibu, “Ninyi mwasema kwamba akasema nao tena. 21 Lakini wao wakaendelea kupiga mimi ndiye.” 21 Kisha wakasema, “Tuna haja gani kelele wakisema, “Msulubishe! Msulubishe!” 22 Kwa tena ya tatu, Pilato akawauliza, “Kwani amefanya kosa gani huyu mtu? Sikuona kwake sababu yoyote inayostahili adhabu ya kifo. Kwa hiyo nitaamuru apigwe mijeledi, na kisha nitamwachia.” 23 Lakini watu wakazidi kupiga kelele kwa nguvu, wakidai kwamba Isa asulubiwe. Hivyo, kelele zao zikashinda. 24 Kwa hiyo Pilato akatoa hukumu kwamba madai yao yatimizwe. 25 Akamfungua yule mtu aliyekuwa amefungwa gerezani kwa kuhusika katika uasi dhidi ya serikali na mauaji. Akamkabidhi Isa mikononi mwao, wamfanyie watakavyo. 26 Walipokuwa wakienda naye, wakamkamata mtu mmoja aitwaye Simoni Mkirene, aliyekuwa anapita zake kuingia mjini kutoka shambani. Wakambebesha msalaba, wakamlazimisha auchukue nyuma ya Isa. 27 Idadi kubwa ya watu wakamfuata Isa, wakiwamo wanawake waliokuwa wakimlilia na kumwombolezea. 28 Isa akawageukia, akawaambia, “Enyi binti za Yerusalem, msinililie mimi bali jililieni ninyi wenywewe na watoto wenu. 29 Kwa maana wakati utafika mtakaposema, ‘Wamebarikiwa wanawake tasa, ambao tumbo zao hazikuzaa, wala matiti yao hayakunyonyeshal!’ 30 Ndipo “wataiambia milima, “Tuangukieni!” na vilima, “Tufunikeni!” 31 Kwa maana kama wamefanya hivi kwa mti mbichi, kwa mti mkavu itakuwaje?” 32 Watu wawili wahalifu walipelekwa pamoja na Isa ili wakasulubiwe. 33 Walipofika mahali paitwapo Fuvu la Kichwa, hapo ndipo walimsulubisha Isa pamoja na hao wahalifu, mmoja upande wake wa kuume, na mwingine upande wake wa kushoto. 34 Isa akasema, “Baba, wasamehe, kwa maana hawajui walitendalo!” Wakagawana nguo zake kwa kupiga kura. 35 Watu wakasimama hapo wakimwangalia, nao viongozi wa Wayahudi wakamdhihaki wakisema, “Aliokoa wengine! Ajioke mwenywewe basi, kama ye ye ndiye Al-Masihi wa Mungu, Mteule wake.” 36 Askari nao wakaja, wakamdhihaki. Wakamleteea siki ili anywe, 37 na wakamwambia, “Kama wewe ni mfalme wa Wayahudi, jioke mwenywewe.” 38 Kwenye msalaba juu ya kichwa chake, kulikuwa na maandishi haya: Huyu ndiye Mfalme wa Wayahudi. 39 Mmoja wa wale wahalifu waliosulubiwa pamoja naye akamtukana, akasema: “Wewe si ndiye Al-Masihi?

Jiokoe mwenyewe na utuokoe na sisi.” 40 Lakini yule wa Bwana Isa. 4 Walipokuwa wanashangaa kuhusu mhaliifu mwingine akamkemea mwenzake, akasema, jambo hili, ghafula watu wawili waliokuwa wamevaa “Je, wewe humwogopi Mungu, wakati uko kwenye mavazi yanayong’aa kama umeme wakasimama adhabu hiyo hiyo? 41 Sisi tumehukumiwa kwa haki karibu nao. 5 Wale wanawake, wakiwa na hofu, kwa kuwa tunapata tunayostahili kwa ajili ya matendo wakainamisha nyuso zao hadi chini. Lakini wale yetu. Lakini huyu mtu hajafanya kosa lolote.” 42 watu wakawaambia, “Kwa nini mnamatfuta aliye hai Kisha akasema, “Isa, unikumbuke utakapokuja katika mionganii mwa wafu? 6 Hayuko hapa; amefufuka! ufalme wako.” 43 Isa akamjibu, “Amin, nakuambia, Kumbukeni alivyowaambia alipokuwa bado yuko leo utakuwa pamoja nami Paradiso.” 44 Ilikuwa pamoja nanyi huko Galilaya kwamba: 7 ‘Ilikuwa kama saa sita mchana, nalo giza likafunika nchi lazima Mwana wa Adamu atiwe mikononi mwa yote hadi saa tisa, 45 kwa sababu jua liliacha watu wenye dhambi na waovu ili asulubiwe, na kutoa nuru. Pazia la Hekalu likachanika vipande siku ya tatu afufuke.’” 8 Ndipo wakayakumbuka viwili. 46 Isa akapaza sauti yake akasema, “Baba, maneno ya Isa. 9 Waliporudi kutoka huko kaburini, mikononi mwako naikabidhi roho yangu.” Baada wakawaeleza wale wanafunzi kumi na mmoja pamoja ya kusema haya, akakata roho. 47 Yule jemadari na wengine wote mambo haya yote. 10 Basi alipoona yaliyotukia, akamsifu Mungu, akasema, Mariamu Magdalene, Yoana, na Mariamu mama yake “Hakika, mtu huyu alikuwa mwenye haki.” 48 Watu Yakobo, pamoja na wanawake wengine waliofuatana wote waliokuwa wamekusanyika hapo kushuhudia nao ndio waliwaelezea mitume habari hizi. 11 tukio hili walipoyaona hayo, wakapigapiga viuva vyao Lakini hawakuwasadiki hao wanawake, kwa sababu kwa huzuni na kwenda zao. 49 Lakini wale wote maneno yao yalionekana kama upuzi. 12 Hata hivyo, waliomfahamu, pamoja na wale wanawake waliokuwa Petro akainuka na kukimbia kwenda kule kaburini. wamemfauta kutoka Galilaya, walismama kwa mbali Alipoinama kuchungulia, akaona vile vitambaa vya wakiyatazama mambo haya. 50 Basi kulikuwa na mtu kitani, ila hakuona kitu kingine. Naye akaenda mmoja mwema na mwenye haki, jina lake Yusufu. zake akijuliza nini kilichotokea. 13 Ikawa siku Yeye alikuwa mjjumbe wa Baraza la Wayahudi, 51 hiyo hiyo, wanafunzi wawili wa Isa walikuwa njiani lakini yeche hakuwa amekubaliana na maamuzi na wakienda kijiji kilichoitwa Emau, yapata maili saba vitendo vya viongozi wenzake. Huyu alikuwa raia wa kutoka Yerusalem. 14 Walikuwa wakizungumza Arimathaya huko Yudea, naye alikuwa anaungojea wao kwa wao kuhusu mambo yote yaliyotukia. ufalme wa Mungu kwa matarajio makubwa. 52 Yusufu 15 Walipokuwa wakizungumza na kujadiliana, Isa alienda kwa Pilato, akaomba apewe mwili wa Isa. mwenyewe akaja akatembea pamoja nao, 16 53 Akaushusha kutoka msalabani, akaufunga katika lakini macho yao yakazuiliwa ili wasimtambue. 17 kitambaa cha kitani safi, na kuweka katika kaburi Akawauliza, “Ni mambo gani haya mnayozungumza liilochongwa kwenye mwamba, ambalo halikuwa wakati mnatembea?” Wakasimama, nyuso zao limezikiwa mtu mwingine bado. 54 Ilikuwa Siku ya zikionesha huzuni. 18 Mmoja wao, aliyeitwa Kleopa, Maandalizi, nayo Sabato ilikuwa karibu kuanza. 55 akamuuliza, “Je, wewe ndiwe peke yako mgeni huku Wale wanawake waliokuwa wamekuja pamoja na Yerusalem, ambaye hufahamu mambo yaliyotukia Isa wakimfauta kutoka Galilaya wakamfauta Yusufu, humo siku hizi?” 19 Akawauliza, “Mambo gani?” wakalionia kaburi na jinsi mwili wa Isa uliyolazwa. 56 Wakajibu, “Mambo ya Isa Al-Nasiri. Yeye alikuwa Kisha wakarudi nyumbani, wakaandaa manukato na nabii, mwenye uwezo mkuu katika maneno yake marhamu ya kuupaka huo mwili. Lakini wakapumzika na matendo yake, mbele za Mungu na mbele ya siku ya Sabato kama ilivyoamriwa.

24 Siku ya kwanza ya juma, alfajiri na mapema, wale wanawake walichukua yale manukato waliyokuwa wameyaandaa, wakaenda kaburini. 2 Wakakuta lile jiwe limevingirishwa kutoka mdomo wa kaburi, 3 lakini walipoingia ndani, hawakuuna mwili

wanadamu wote. 20 Viongozi wa makuhani na viongozi wetu walimtoa ahukumiwe kufa, nao wakamsulubisha. 21 Lakini tulikuwa tumetegemea kwamba yeye ndiye atakayewakomboa Israeli. Zaidi ya hayo, leo ni siku ya tatu tangu mambo haya yatendeke. 22 Isitoshe, baadhi ya wanawake katika kundi letu wametushtusha.

Walienda kaburini leo alfajiri, **23** lakini hawakuukuta katika Torati ya Musa, Manabii na Zaburi hayana mwili wake. Walirudi wakasema wameona maono budi kutimizwa.” **45** Ndipo akafungua fahamu zao ya malaika ambao waliwaambia kwamba Isa yu ili waweze kuyaelewa Maandiko Matakatifu. **46** hai. **24** Kisha baadhi ya wenzetu walienda kaburini Akawaambia, “Haya ndio yaliyoandikwa: Al-Masihi wakalikuta kama vile wale wanawake walivyokuwa atateswa na siku ya tatu atafufuka kutoka kwa wafu. **47** wamesema, lakini ye ye hawakumwona.” **25** Isa Toba na msamaha wa dhambi zitatangaziwa mataifa akawaambia, “Ninyi ni wajinga kiasi gani, nanyi yote kupitia jina lake kuanzia Yerusalem. **48** Ninyi ni ni wazito miyoni mwenu kuamini mambo yote mashahidi wa mambo haya. **49** “Tazama nitawatumia yaliyonenwa na manabii! **26** Je, haikumpasa Al- ahadi ya Baba yangu; lakini kaeni humu mjini hadi Masihi kuteswa kwa njia hiyo na kisha aingie katika mtakapovikwa uwezo kutoka juu.” **50** Baada ya utukufu wake?” **27** Naye akianzia na Torati ya Musa kuwaongoza hadi Bethania, akainua mikono yake juu na Manabii wote, akawafafanulia jinsi Maandiko na kuwabariki. **51** Alipokuwa anawabariki, akawaacha, yalivosema kumhusu. **28** Nao walipokaribia kile kijiji akachukuliwa mbinguni. **52** Kisha wakamwabudu na walichokuwa wakienda, Isa akawa kama anaendelea kurudi Yerusalem wakiwa wamejawa na furaha kuu. mbele. **29** Lakini wao wakamsihi sana akae nao, **53** Nao wakadumu ndani ya Hekalu wakimtukuwa wakisema, “Kaa hapa nasi, kwa maana sasa ni jioni Mungu.

na usiku unaingia.” Basi akaingia ndani kukaa nao.

30 Alipokuwa mezani pamoja nao, akachukua mkate, akashukuru, akaumega, akaanza kuwagavia. **31** Ndipo macho yao yakafumbuliwa, nao wakamtambua, naye akatoweka machoni pao. Hawakumwona tena. **32** Wakafulizana wao kwa wao, “Je, miyoyetu haikuwaka ndani yetu alipokuwa anazungumza nasi njiani na kutufafanulia Maandiko?” **33** Wakaondoka mara hiyo, wakarudi Yerusalem. Wakawakuta wale wanafunzi kumi na mmoja na wale waliokuwa pamoja nao wamekusanya, **34** wakasema, “Ni kweli! Bwana Isa amefufuka, naye amemtokea Simoni.” **35** Kisha wale wanafunzi wawili wakaeleza yaliyotukia njiani na jinsi walivomtambua Isa alipoumega mkate. **36** Walipokuwa bado wanazungumza hayo, Isa mwenyewe akasimama katikati yao, akasema, “Amani iwe nanyi!” **37** Wakahtuka na kuogopa wakidhani kwamba wameona mzuka. **38** Lakini Isa akawauliza, “Kwa nini mnaogopa? Kwa nini mna shaka miyoni mwenu? **39** Tazameni mikono yangu na miguu yangu, mwone kuwa ni mimi mwenyewe. Niguseni mwone; kwa maana mzuka huna nyama na mifupa, kama mnavyoniona mimi.” **40** Aliposema haya, akawaonesha mikono na miguu yake. **41** Wakashindwa kuamini kwa ajili ya furaha na mshangao waliokuwa nao. Akawauliza, “Mna chakula chochote hapa?” **42** Wakampa kipande cha samaki aliyeokwa, **43** naye akakichukua na kukila mbele yao. **44** Akawaambia, “Haya ndio yale niliyowaambia nilipokuwa bado niko pamoja nanyi, kwamba yote yaliyoandikwa kunihusu

Yohana

1 Hapo mwanzo alikuwako Neno, naye huyo Neno alikuwa pamoja na Mungu, naye Neno alikuwa Mungu. **2** Tangu mwanzo huyo Neno alikuwa pamoja na Mungu. **3** Vitu vyote vilumbwa kuititia kwake, na hakuna chochote kilichoumbwa ambacho kimeumbwa pasipo yeye. **4** Ndani yake kulikuwa na uzima, nao huo uzima ulikuwa nuru ya watu. **5** Nuru hung'aa gizani nalo giza halikuishinda. **6** Alikuja mtu mmoja aliyetumwa kutoka kwa Mungu, jina lake Yahya. **7** Alikuja kama shahidi apate kuishuhudia hiyo nuru, ili kupitia kwake watu wote wawewe kuamini. **8** Yeye mwenyewe hakuwa ile nuru, bali alikuja kuishuhudia hiyo nuru. **9** Nuru halisi inayomwangazia kila mtu ilikuwa inakuja ulimwenguni. **10** Huyo Neno alikuwako ulimwenguni, na ingawa ulimwengu uliumbwu kuititia kwake, haukumtambua. **11** Alikuja kwa walio wake, lakini wao hawakumpokea. **12** Bali wote waliompokea, yaani wale walioliamini jina lake, aliwapa uwezo wa kufanyika wana wa Mungu. **13** Hawa hawakuzaliwa kwa damu, wala kwa mapenzi ya mwili au kwa mapenzi ya mtu, bali wamezaliwa kwa mapenzi ya Mungu. **14** Neno alifanya mwili, akakaa mionganii mwetu, nasi tukauona utukufu wake, utukufu kama wa Mwana pekee atokaye kwa Baba, amejaa neema na kweli. **15** Yahya alishuhudia habari zake, akapaza sauti, akisema, "Huyu ndiye yule niliyewaambia kwamba, 'Yeye ajaye baada yangu ni mkuu kuliko mimi, kwa kuwa alikuwa kabla yangu.'" **16** Kutokana na ukamilifu wake, sisi sote tumepeokea neema juu ya neema. **17** Kwa kuwa sheria ilitolewa kwa mkono wa Musa, lakini neema na kweli zimekuja kuititia Isa Al-Masihi. **18** Hakuna mtu ye yote aliyemwona Mungu wakati wowote, ila ni Mungu Mwana pekee, aliye kifuani mwa Baba, ndiye ambaye amemdhiihirisha. **19** Huu ndio ushuhuda wa Yahya wakati viongozi wa Wayahudi waliwatuma makuhani na Walawi kutoka Yerusalem kumuuliza, "Wewe ni nani?" **20** Yahya alikiri waziwazi pasipo kuficha, akasema, "Mimi si Al-Masihi." **21** Wakamuuliza, "Wewe ni nani, basi? Je, wewe ni Ilya?" Yeye akajibu, "Hapana, mimi siye." **22** Ndipo wakasema, "Basi tuambie wewe ni nani ili pasipo yeye?" Akajibu, "Hapana." **23** Akawajibu kwa maneno ya nabii Isaya, akisema, "Mimi ni sauti ya mtu aliye nyikani, 'Yanyoosheni mapito ya Mwenyezi Mungu.'" **24** Basi walikuwa wametumwa watu kutoka kwa Mafarisayo, **25** wakamuuliza, "Kama wewe si Al-Masihi, wala si Ilya na wala si yule Nabii, kwa nini basi unabatiza?" **26** Yahya akawajibu, "Mimi minabatiza kwa maji, lakini kati yenu yupo mtu msiyemjua. **27** Yeye anakuja baada yangu, nami sistahili hata kufunga kamba za viatu vyake." **28** Mambo haya yote yalitukia huko Bethania, ng'ambo ya Yordani, mahali alimwona Isa akimjia, akasema, "Tazama, Mwana-Kondoo wa Mungu aichukuaye dhambi ya ulimwengu! **29** Huyu ndiye yule niliyewaambia kwamba, 'Mtu anakuja baada yangu ambaye ni mkuu kuliko mimi, kwa kuwa alikuwa kabla yangu.' **30** Mimi mwenyewe sikumfahamu, lakini sababu ya kuja nikibatiza kwa maji ni ili yeye apate kufunuliwa kwa Israeli." **31** Kisha Yahya akatoa ushuhuda huu: "Nilimwona Roho Mtakatifu wa Mungu akishuka kutoka mbinguni kama hua, akakaa juu yake. **32** Mimi nisingemtambua, lakini ye ye aliyenituma nibatize kwa maji alikuwa ameniambia, 'Yule mtu utakayemwona Roho Mtakatifu wa Mungu akimshukia na kukaa juu yake, huyo ndiye atakayebatiza kwa Roho wa Mungu.' **33** Mimi mwenyewe nimeona jambo hili na ninashuhudia kuwa huyu ndiye Mwana wa Mungu." **34** Siku iliyofuata, Yahya alikuwa huko tena pamoja na wanafunzi wake wawili. **35** Alipomwona Isa akipita, akasema, "Tazama, Mwana-Kondoo wa Mungu!" **36** Wale wanafunzi wawili walipomsikia Yahya akisema haya, wakamuuta Isa. **37** Isa akageuka, akawaona wakimfuata, akawauliza, "Mnataka nini?" Wakamwambia, "Mwalimu, unaishi wapi?" **38** Isa akawajibu, "Njooni, nanyi mtapaona!" Hivyo wakaenda na kupaona mahali alipokuwa anaishi, wakakaa naye siku ile, kwa kuwa ilikuwa yapata saa kumi. **39** Andrea, nduguye Simoni Petro, alikuwa mmoja wa wale wawili waliosikia yale Yahya alisema na kumfuata Isa. **40** Kitu cha kwanza Andrea alichofanya ni kumtafuta Simoni nduguye na kumwambia, "Tumemwona Masihi" (yaani Al-Masihi). **41** Naye akamleta kwa Isa. Isa akamwangalia na kusema, "Wewe ni Simoni mwana wa Yohana. Utaitwa Kefa" (ambalo limetafsirwa Petro). **42** Siku tupate jibu la kuapelekeea wale waliotutuma. Wewe iliyofuata Isa aliamua kwenda Galilaya. Akamkuta wasemaje juu yako mwenyewe?" **43** Akawajibu kwa Filipo, akamwambia, "Nifuate." **44** Filipo alikuwa raia

wa Bethsaida, mji walikotoka Andrea na Petro. 45 wanafunzi wake wakamwamini. 12 Baada ya hayo, Filipo naye akamkuta Nathanaeli na kumwambia, Isa pamoja na mama yake, ndugu zake na wanafunzi "Tumemwona yeye ambaye Musa aliandika habari wake, walishuka hadi Kapernaumu, wakakaa huko zake katika Torati, na ambaye pia manabii waliandika siku chache. 13 Ilipokaribia wakati wa Pasaka ya kumhusu, yaani Isa Al-Nasiri, mwana wa Yusufu." 46 Wayahudi, Isa alipanda kwenda Yerusalem. 14 Huko Nathanaeli aauliza, "Nasiri! Je, kitu chochote chema uani la Hekalu aliwakuta watu wakiuza ng'ombe, chawenza kutoka Nasiri?" Filipo akamwambia, "Njoo kondoo na njija, nao wengine walikuwa wameketi uone." 47 Isa alipomwona Nathanaeli anakaribia, mezani wakibadili fedha. 15 Akatengeneza mjeledi akanena habari zake, akasema, "Tazama huyu kutokana na kamba, akawafukiza wote kutoka ua la ni Mwisraeli kweli kweli; hana hila ndani yake." Hekalu, pamoja na kondoo na ng'ombe. Akazipindua 48 Nathanaeli akamuuliza, "Umenifahamuje?" Isa meza za wale wabadili fedha na kuzimwaga fedha akamjibu, "Nilikuona ulipokuwa bado uko chini ya zao. 16 Akawaambia wale waliokuwa wakiuza njija, mtini, kabla hata Filipo hajakuita." 49 Nathanaeli "Waondoeni hapa! Mnathubutuje kuifanya nyumba akamwambia, "Mwalimu, wewe ni Mwana wa Mungu! ya Baba yangu kuwa mahali pa biashara?" 17 Wewe ni Mfalmi wa Israeli!" 50 Isa akamwambia, Wanafunzi wake wakakumbuka kuwa imeandikwa: "Unaamini kwa kuwa nilikuambia nilikuona ulipokuwa "Wivu wa nyumba yako utanila." 18 Ndipo Wayahudi bado uko chini ya mtini? Basi utaona mambo makuu wakamuuliza, "Unaweza kutounesha ishara gani ili kuliko hilo." 51 Ndipo akawaambia, "Amin, amin kuthibitisha mamlaka ultiyo nayo ya kufanya mambo nawaambia, ninyi mtaona mbingu ikifunguka na haya yote?" 19 Isa akawajibu, "Libomoeni hili Hekalu, malaika wa Mungu wakipanda na kushuka juu ya nami nitalijenga tena kwa siku tatu!" 20 Wale Wayahudi Mwana wa Adamu."

2 Siku ya tatu kulikuwa na arusi katika mji wa Kana ya Galilaya, naye mama yake Isa alikuwepo. 2 Isa pamoja na wanafunzi wake walikuwa wamealikwa arusini pia. 3 Divai ilipokwisha, mama yake Isa akamwambia, "Wameishiwa na divai." 4 Isa akamwambia, "Mama, kwa nini unanihuisha? Saa yangu haijawadnia." 5 Mama yake akawaambia wale watumishi, "Fanyeni lolote atakalowaambia." 6 Basi hapo palikuwa na mitungi sita iliyotengenezwa kwa mawe; iliwekwa hapo kwa ajili ya desturi ya Kiyahudi ya kujitakasa; kila mtungi ungeweza kuchukua vipipa viwili au vitatu. 7 Isa akawaambia wale watumishi, "Ijazeni hiyo mitungi maji." Nao wakajaza ile mitungi hadi juu. 8 Kisha akawaambia, "Sasa choteni hayo maji kidogo; mpelekeeni mkuu wa sherehe." Hivyo wakachota, wakampelekea. 9 Yule mkuu wa sherehe akayaonja yale maji ambayo yalikuwa yamebadilishwa kuwa divai. Hakujua divai hiyo ilikotoka ingawa wale watumishi waliochota yale maji walifahamu. Basi akamwita bwana arusi kando, 10 akamwambia, "Watu wote hutoa divai nzuri kwanza, kisha huleta ile divai hafifu wageni wakisha kunywa sana; lakini wewe umeiweka ile nzuri zaidi hadi sasa." 11 Huu ndio muujiza wa kwanza wa Isa; aliufanya huko Kana ya Galilaya. Hivyo Isa alidhihirisha utukufu wake, nao

wakamjibu, "Hekalu hili lilijengwa kwa muda wa miaka arobaini na sita, nawe wasema utalijenga kwa siku tatu?" 21 Lakini yeye Hekalu alilozungumzia ni mwili wake. 22 Baada ya kufufuliwa kutoka kwa wafu, wanafunzi wake wakakumbuka yale aliyokuwa amesema. Ndipo wakayaamini Maandiko na yale maneno Isa alikuwa ameyasema. 23 Ikawa Isa alipokuwa Yerusalem kwenye Sikukuu ya Pasaka, watu wengi waliona ishara na muujiza aliyokuwa akifanya, nao wakaamini katika jina lake. 24 Lakini Isa hakujiaminisha kwao, kwa sababu aliwajua wanadamu wote. 25 Hakuhitaji ushuhuda wa mtu yeyote kuhusu mwanadamu, kwa kuwa alijua yote yaliyokuwa moyoni mwa kila mtu.

3 Basi palikuwa na mtu mmoja Farisayo, jina lake Nikodemo, mmoja wa Baraza la Wayahudi liilotawala. 2 Huyu alimjia Isa usiku akamwambia, "Mwalimu, tunajua kuwa wewe ni mwalimu uliyetumwa na Mungu, kwa maana hakuna mtu awezaye kufanya miujiza hii uifanyayo wewe, kama Mungu hayuko pamoja naye." 3 Isa akawajibu, "Amin, amin nakuambia, hakuna mtu anayeweza kuuona ufalme wa Mungu kama hajazaliwa mara ya pili." 4 Nikodemo aauliza, "Awezaje mtu kuzaliwa akiwa mzee? Hakika hawezikuingia mara ya pili kwenye tumbo la mama yake ili azaliwei!" 5 Isa akamwambia, "Amin, amin nakuambia,

hakuna mtu ye yote anayeweza kuingia ufalme wa yule mtu aliye kuwa pamoja nawe ng'ambo ya Yordani, Mungu kama hajazaliwa kwa maji na kwa Roho. 6 yule uliyeshuhudia habari zake, sasa anabatiza na Mwili huzaa mwili, lakini Roho huzaa roho. 7 Kwa hiyo kila mtu anamwende!" 27 Yahya akawajibu, "Hakuna usishangae ninapokuambia, 'Huna budi kuzaliwa mara mtu ye yote aewzaye kupata kitu chochote isipokuwa ya pili.' 8 Upepo huvuma kokote unakopenda. Mvumo kile tu alichopewa kutoka mbinguni. 28 Ninyi wenywewe wake unausikia lakini huwezi ukafahamu unakotoka ni mashahidi wangu kwamba nilisema, 'Mimi si Alwala unakoenda. Ndivyo ilivyo kwa kila mtu aliye zaliwa Masih, ila nimetumwa nimtangulie.' 29 Bibi arusi na Roho." 9 Nikodemo akamuuliza, "Mambo haya ni wa bwana arusi. Lakini rafiki yake bwana arusi yanawezekanaje?" 10 Isa akamwambia, "Wewe ni anayesimama karibu naye na kusikiliza kutoka kwake, mwalimu wa Waisraeli, nawe huelewi mambo haya? hufurahi sana aisikiapo sauti ya bwana arusi. Kwa 11 Amin, amin ninakuambia, sisi tunazungumza lile sababu hii furaha yangu imekamilika. 30 Yeye hana tunalolija na tunashuhudia lile tuliloliona. Lakini ninyi budi kuwa mkuu zaidi na mimi nizidi kupungua. 31 watu hamkubali ushuhuda wetu. 12 Nimewaambia "Yeye ajaye kutoka juu yu juu ya yote, yeye aliye mambo ya duniani, nanyi hamkuniamini, mtaniaminiye wa duniani ni wa dunia, naye huzungumza mambo basi nitakapowaambia mambo ya mbinguni? 13 ya duniani. Yeye aliye kuja kutoka mbinguni, yu juu Hakuna mtu ye yote aliyeenda mbinguni isipokuwa ya yote. 32 Yeye hushuhudia yale aliyoaona na yeye aliye shuka kutoka mbinguni, yaani Mwana wa kuyasikia, lakini hakuna ye yote anayekubali ushuhuda Adamu. 14 Kama vile Musa alivyomwinua yule nyoka wake. 33 Lakini ye yote anayekubali huo ushuhuda kule jangwani, vivyo hivyo Mwana wa Adamu hana budi kuinuliwa juu, 15 ili kila mtu amwaminiye awe jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu hata akamtoa Mwanawe wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipote, bali awe na uzima wa milele. (aiōnios g166) 16 "Kwa maana Mungu hakumtuma Mwanawe kuuhukumu ulimwengu, bali kupidia kwake ulimwengu upate kuokolewa. 18 Yeyote amwaminiye hahukumiwi, lakini asiyeamini amekwisha kuhukumiwa, kwa sababu hakuliamini jina la Mwana pekee wa Mungu. 19 Hii ndio hukumu: Kwamba nuru imekuja ulimwenguni, nao watu wakapenda giza kuliko nuru, kwa sababu matendo yao ni maovu. 20 Kwa kuwa kila atendaye maovu huchukia nuru, wala haji kwenye nuru ili matendo yake maovu yasifichuliwe. 21 Lakini yule aishiye kwa ukweli huja kwenye nuru, ili ionekane wazi kwamba matendo yake yametendeka katika Mungu." 22 Baada ya haya, Isa na wanafunzi wake walienda katika eneo la Yudea, nao wakakaa huko kwa muda na kubatiza watu. 23 Yahya naye alikuwa akibatiza watu huko Ainoni karibu na Salimu, kwa sababu huko kulikuwa na maji mengi. Watu wakamjia huko ili kubatizwa. 24 (Hii ilikuwa kabla Yahya hajafungwa gerezani.) 25 Mashindano yakazuka kati ya baadhi ya wanafunzi wa Yahya na Myahudi mmoja kuhusu suala la desturi ya kunawa kwa utakaso. 26 Wakamwendea Yahya wakamwambia, "Mwalimu,

4 Isa alipata habari kuwa Mafarisayo waliskia kwamba yeye alikuwa akipata wanafunzi kuliko Yahya na kuwabatiza, 2 ingawa kwa kweli si Isa mwenywewe aliye kuwa akibatiza, ila ni wanafunzi wake. 3 Bwana Isa alipojua mambo haya, aliondoka Yudea akarudi tena Galilaya. 4 Wakati huo ilimlazimu apitie Samaria. 5 Akafika kwenye mji mmoja wa Samaria uitwao Sikari, karibu na lile shamba ambalo Yakobo alimpta mwanawe Yusufu. 6 Kisima cha Yakobo kilikuwa huko. Naye Isa alikuwa amechoka kwa kuwa alikuwa ametoka safarini. Akaketi karibu na hicho kisima. Ilikuwa yapata saa sita mchana. 7 Mwanamke mmoja Msamaria alipokuja kuteka maji, Isa akamwambia, "Naomba maji ninywe." 8 (Wakati huo wanafunzi wake walikuwa wameenda mjini kununua chakula.) 9 Yule mwanamke Msamaria akamjibu, "Wewe ni Myahudi na mimi ni Msamaria. Yawezekanaje unionbe maji ya kunywa?" (Wayahudi walikuwa hawashirikiani kabisa na Wasamaria.) 10 Isa akamjibu, "Kama ungejua karama ya Mungu, na

ni nani anakuomba maji ya kunywa, ungemwomba kutoka mjini, wakamwendea Isa. 31 Wakati huo yeye, naye angekupa maji ya uzima." 11 Yule wanafunzi wake walikuwa wakimshi, "Mwalimu, kula." mwanamke akamjibu, "Bwana, wewe huna chombo 32 Lakini yeye akawajibu, "Mimi ninachochakula cha kutekeea maji na kisima hiki ni kirefu. Hayo ambacho ninyi hamkifahamu." 33 Basi wanafunzi maji ya uzima utayapata wapi? 12 Kwani wewe ni wakaanza kuulizana, "Kuna mtu ambaye amemletea mkuu kuliko baba yetu Yakobo ambaye alitupatia chakula?" 34 Lakini Isa akawajibu, "Chakula changu kisima hiki, ambacho yeye pamoja na watoto wake ni kufanya mapenzi ya Mungu ambaye amenitura na mifugo yake walikitumia?" 13 Isa akamjibu, "Kila na kuikamilisha kazi yake. 35 Je, ninyi hamsemi, mtu anayekunyu maji ya kisima hiki ataona kiu 'Bado miezi minne tuvune'? Inueni macho yenu tena. 14 Lakini yejote anywaye maji nitakayompa myaangalies mashamba jinsi mazao yalivyo tarayi hataona kiu kamwe. Maji nitakayompa yatakuwa kuvunwa! 36 Mvunaji tayari anapokea mshahara ndani yake chemchemi ya maji, yakibubujika uzima wake, naye anakusanya mazao kwa ajili ya uzima wa wa milele." (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Yule mwanamke milele, ili yeye apandaye na yeye avunaye wafurahi akamwambia, "Bwana, tafadhal ni pe maji hayo ili pamoja. (aiōnios g166) 37 Hivyo ule msemo, 'Mmoja nisipate kiu tena, wala nisije tena hapa kuteka maji!' hupanda na mwininge huvuna,' ni kweli kabisa. 38 16 Isa akamjibu, "Nenda ukamwite mumeo, uje naye Niliwatuma mkavune mazao ambayo hamkupanda. hapa." 17 Yule mwanamke akajibu, "Sina mume." Isa Wengine walifanya kazi ngumu, nanyi mmevuna faida akamwambia, "Umesema kweli kuwa huna mume. ya taabu yao." 39 Wasamaria wengi katika mji ule 18 Kwa maana umeshakuwa na wanaume watano, wakamwamini Isa kwa sababu ya ushuhuda wa yule na mwanaume unayeishi naye sasa si mume wako! mwanamke alipowaambia kwamba, "Ameniambia Umesema ukweli." 19 Yule mwanamke akasema, kila kitu nilichotenda." 40 Hivyo wale Wasamaria "Bwana, naona bila shaka wewe ni nabii. 20 Baba zetu walipomjia, wakamsihii akae kwao. Naye akakaa waliabudu kwenye mlima huu, lakini ninyi Wayahudi huko siku mbili. 41 Kwa sababu ya neno lake, mnasema ni lazima tukaabudu huko Yerusalem." 21 watu wengi wakaamini. 42 Wakamwambia yule Isa akamjibu, "Mwanamke, niamini: wakati unakuja mwanamke, "Sasa tunaamini, wala si kwa sababu ambapo hamtamwabudu Baba katika mlima huu, wala ya maneno yako tu, bali kwa kuwa tumemsikia sisi huko Yerusalem. 22 Ninyi Wasamaria mnaabudu wenyewe. Tumejua hakika kwamba huyu ndiye Al-msichokijua. Sisi Wayahudi tunamwabudu Mungu Masihii, Mwokozi wa ulimwengu." 43 Baada ya zile tunayemjua kwa sababu wokovu unatoka kwa siku mbili, Isa aliondoka kwenda Galilaya. 44 (Basi Isa Wayahudi. 23 Lakini saa yaja, tena ipo, ambapo mwenyewe alikuwa amesema kwamba nabii hatapi wale waabuduo halisi watamwabudu Baba katika heshima katika nchi yake mwenyewe.) 45 Alipofika roho na kweli. Kwa maana Baba anawatafuta watu Galilaya, Wagalilaya walimkaribisha, kwani walikuwa wanaomwabudu kwa namna hii. 24 Mungu ni Roho, na wameona yale aliyoyatenda huko Yerusalem wakati wote wanaomwabudu imewapasa kumwabudu katika wa Sikukuu ya Pasaka. Kwa maana wao pia walikuwa roho na kweli." 25 Yule mwanamke akamwambia, wamehudhuria hiyo Sikukuu. 46 Hivyo Isa akafika tena "Ninafahamu kwamba Al-Masihi" (yaani Aliyetiwa Kana ya Galilaya, kule alikuwa amebadili maji kuwa mafuta) "anakuja. Yeye akija, atatueleza mambo divai. Kulikuwa na afisa mmoja wa mfalme, ambaye yote." 26 Isa akamwambia, "Mimi ninayezungumza mwanawele alikuwa mgonjwa huko Kapernaumu. 47 nawe, ndiye." 27 Wakati huo wanafunzi wake Huyo mtu aliposikia kwamba Isa alikuwa amewasili wakarudi, wakashangaa sana kumwona akizungumza Galilaya kutoka Yudea, alimwendea na kumsihi aende na mwanamke. Lakini hakuna aliye muuliza, "Unataka akamponye mwanawele, aliye kuwa mgonjwa karibu nini kwake?" Au, "Kwa nini unazungumza naye?" ya kufa. 48 Isa akamwambia, "Ninyi watu msipoona 28 Yule mwanamke akaacha mtungi wake, akarudi ishara na miujiza kamwe hamtaamini." 49 Yule mjini, akawaambia watu, 29 "Njooni mkamwone mtu afisa wa mfalme akamwambia, "Bwana, tafadhalii aliyeniambia kila kitu nilichotenda! Je, yawezekana shuka kabla mwanangu hajafa." 50 Isa akamjibu, huyu ndiye Al-Masihi?" 30 Basi wakamiminika watu "Nenda zako, mwanao yu hai." Yule afisa akaamini

yale maneno Isa aliyomwambia, akaenda zake. 51 Wayahudi wakaanza kumsumbuwa Isa, kwa sababu Alipokuwa bado yuko njiani, akakutana na watumishi alikuwa anafanya mambo kama hayo siku ya Sabato. wake, wakamwambia kwamba mwanawewe yu mzima. 17 Isa akawajibu, "Baba yangu anafanya kazi yake 52 Akawauliza saa ambayo alianza kupata nafuu. daima hata siku hii ya leo, nami pia ninafanya Wakamwambia, "Jana saa saba, ndipo homa iliisha." kazi." 18 Maneno haya yaliwaudhi sana viongozi 53 Ndipo baba wa huyo mtoto akakumbuka kuwa huo wa Wayahudi. Wakajaribu kila njia wapate jinsi ya ndio wakati Isa alikuwa amemwambia, "Mwanaao yu kumuua, kwani si kwamba alivunja Sabato tu, bali hai." Kwa hiyo yeye na wote wa nyumbani mwake alikuwa akimwita Mungu Baba yake, hivyo kujifanya wakamwamini Isa. 54 Hii ilikuwa ishara ya pili ambayo Isa alifanya aliporudi Galilaya kutoka Yudea.

5 Baada ya haya, kulikuwa na Sikukuu ya Wayahudi, naye Isa akapanda kwenda Yerusalem. 2 Huko Yerusalem, karibu na mlango uitwao Mlango wa Kondoo, palikuwa na bwawa moja lililoitwa Bethzatha kwa Kiebrania, ambalo lilikuwa limezungukwa na makumbi matano. 3 Hapa palikuwa na idadi kubwa ya wasiojiweza, yaani vipofu, viwete, na walipoоза [wakingojea maji yatibuliwe. 4 Kwa maana malaika alikuwa akishuka wakati fulani, akayatibua maji. Yule angekuwa wa kwanza kuingia ndani baada ya maji kutibuliwa alipona ugonjwa wowote aliokuwa nao]. 5 Mtu mmoja aliyekuwa ameugua kwa miaka thelathini na nane alikuwa hapo. 6 Isa alipomwona akiwa amelala hapo, na akijua amekuwa katika halihyo kwa muda mrefu, akamwambia, "Je, wataka kuponywa?" 7 Yule mgonjwa akamjibu, "Bwana, mimi sina mtu wa kuniingiza bwawani maji yanapotibiliwa. Nami ninapotaka kutumbukia bwawani, mtu mwingine huingia kabla yangu." 8 Isa akamwambia, "Inuka! Chukua mkeka wako na uende." 9 Mara yule mtu akapona, akachukua mkeka wake, akaanza kutembea. Basi siku hiyo ilikuwa siku ya Sabato. 10 Kwa hiyo viongozi wa Wayahudi wakamwambia yule mtu aliyeponya, "Leo ni Sabato; si halali wewe kubeba mkeka wako." 11 Yeye akawajibu, "Yule mtu aliyeniponya aliniambia, 'Chukua mkeka wako na uende.'" 12 Wakamuuliza, "Ni mtu gani huyo aliyekuambia uchukue mkeka wako uende?" 13 Basi yule mtu aliyeponya hakufahamu ni nani aliyeponya, kwa sababu Isa alikuwa amepotea ndani ya umati ule wa watu waliokuwa hapo. 14 Baadaye Isa akamkuta yule mtu aliyeponya ndani ya Hekalu na kumwambia, "Tazama umeponya. Usitende dhambi tena, lisije likakupata jambo bayo zaidi." 15 Yule mtu akaenda, akawaambia wale viongozi wa Wayahudi kuwa ni Isa aliyeponya. 16 Kwa hiyo viongozi wa

nawaambia, Mwana hawezi kufanya jambo lolote peke yake. Yeye aweza tu kufanya lile analomwona Baba yake akifanya, kwa maana lolote afanyalo Baba, Mwana pia hufanya vivyo hivyo. 20 Baba ampenda Mwana na kumwonesha yale ambayo yeye Baba mwenyewe anafanya, naye atamwonesha kazi kuu kuliko hizi ili mpate kushangaa. 21 Hakika kama vile Baba awafufuavyo wafu na kuwapa uzima, vivyo hivyo Mwana huwapa uzima wale anaopenda. 22 Wala Baba hamhukumu mtu yejote, lakini hukumu yote amempa Mwana, 23 ili wote wamheshimu Mwana kama vile wanavyomheshimu Baba. Yejote asiyemheshimu Mwana, hamheshimu Baba aliyemtuma. 24 "Amin, amin nawaambia, yejote anayesikia maneno yangu na kumwamini yeye aliyenituma anao uzima wa milele, naye hatahukumiwa, bali amepita kutoka mautini na kuingia uzimani. (aiōnios g166) 25 Amin, amin nawaambia, saa yaja, nayo saa ipo, wafu watakaoisikia sauti ya Mwana wa Mungu, nao watakaoisikia watakuwa hai. 26 Kama vile Baba alivyo na uzima ndani yake, vivyo hivyo amempa Mwana kuwa na uzima ndani yake. 27 Naye amempa Mwanawewe mamlaka ya kuhukumu kwa kuwa yeye ni Mwana wa Adamu. 28 "Msishangae kusikia haya, kwa maana saa inakuja ambapo wale walio makaburini wataisikia sauti yake, 29 nao watatoka makaburini. Wale waliotenda mema watafufuka wapate uzima, nao wale waliotenda maovu watafufuka ili wahukumiwe. 30 "Mimi siwezi kufanya jambo lolote peke yangu. Ninavyosikia ndivyo ninavyohukumu, nayo hukumu yangu ni ya haki kwa kuwa sitafuti kufanya mapenzi yangu mwenyewe, bali mapenzi yake yeye aliyenituma. 31 "Kama ningejishuhudia mimi mwenyewe, ushuhuda wangu si kweli. 32 Lakini yuko mwingine anishuhudiye, na ninajua kwamba ushuhuda wake ni wa kweli. 33 "Mlituma wajumbe kwa Yahya, naye akaishuhudia kweli. 34

Si kwamba naukubali ushuhuda wa mwanadamu; Isa akasema, "Waketisheni watu chini." Palikuwa na la, bali ninalitaja hili ili ninyi mpate kuokolewa. 35 majani mengi katika eneo lile, nao watu wakaketi Yahya alikuwa taa iliyowaka na kutoa nuru, nanyi (palikuwa na wanaume wapatao elfu tano). 11 Ndipo kwa muda mlitchagua kuifurahia nuru yake. 36 "Ninao Isa akachukua ile mikate, akamshukuru Mungu na ushuhuda mkuu kuliko ule wa Yahya. Kazi ambazo kuwagawia wale watu waliokuwa wameketi. Akafanya Baba amenitura nizikamilishe, naam, kazi hizi vivyo hivyo na wale samaki. Kila mtu akapata kadiri ninazofanya, zinashuhudia kuwa Baba amenitura. alivyotaka. 12 Watu wote walipokwisha kula na 37 Naye Baba mwenyewe ameshuhudia juu yangu. kushiba, akaawaambia wanafunzi wake, "Kusanyeni Hamjapata kamwe kuisikia sauti yake wala kuona 38 wala hamna neno lake ndani yenu, 13 Hivyo wakavikusanya, wakajaza vikapu kumi na kwa sababu hamkumwamini yeze aliyetumwa naye. vivili kwa vipande vya ile mikate mitano ya shayiri 39 Ninyi mnachunguza Maandiko mkidhani ya kuwa na samaki wale wawili wadogo vilivyobakishwa na ndani yake mna uzima wa milele. Maandiko haya waliokula. 14 Baada ya watu kuona muujiza ule ndio yanayonishuhudia mimi. (aiōnios g166) 40 Lakini Isa aliofanya, walianza kusema, "Hakika huyu ndiye mnakataa kuja kwangu ili mpate uzima. 41 "Mimi Nabii ajaye ulimwenguni!" 15 Isa akijua kwamba sikubali kutukuzwa na wanadamu, 42 lakini mimi walitaka kuja kumfanya awe mfalme wao, kwa nguvu, ninawafahamu. Ninajua kwamba hamna upendo akajitenga nao akaenda milimani peke yake. 16 wa Mungu mioyoni mwenu. 43 Mimi nimekuja kwa Ilipofika jioni, wanafunzi wake waliteremka kwenda jina la Baba yangu, nanyi hamnipokei. Lakini mtu baharini. 17 Wakaingia kwenye mashua, wakaanza mwagine akija kwa jina lake mwenyewe, mtampokea. kuvuka bahari kwenda Kapernaumu. Wakati huu 44 Mnawezaje kuamini ikiwa mnapeana utukufu kulikuwa tayari giza na Isa alikuwa hajajumuika ninyi kwa ninyi, lakini hamfanyi bidii kupata utukufu nao. 18 Bahari ikachafuka kwa sababu upepo unaotoka kwa Mungu? 45 "Lakini msidhani kuwa mkali ulikuwa unavuma. 19 Wanafunzi walipokuwa mimi nitawashtaki mbele za Baba. Mshtaki wenu wameenda mwendo wa maili tatu au nne, walimwona ni Musa, ambaye mmemwekeea tumaini lenu. 46 Isa akitembea juu ya maji akikaribia mashua, nao Kama mngemwamini Musa, mngeniamini na mimi, wakaogopa sana. 20 Lakini Isa akaawaambia, "Ni kwa maana aliandika habari zangu. 47 Lakini mimi. Msigope." 21 Ndipo wakamkaribisha kwa ikiwa hamwamini alioandika Musa, mtaaminije furaha ndani ya mashua, na mara wakafika ufuoni ninayoyasema?"

6 Baada ya haya, Isa alienda ng'ambo ya Bahari ya Galilaya (ambayo pia huitwa Bahari ya Tiberia). 2 Umati mkubwa wa watu waliendelea kumfuata, kwa sababu waliona ishara nyingi za miujiza alizofanya kwa wagonjwa. 3 Kisha Isa akapanda milimani akaketi huko pamoja na wanafunzi wake. 4 Pasaka ya Wayahudi ilikuwa imekaribia. 5 Isa alipotazama na kuona umati ule mkubwa wa watu wakimbia, akamwambia Filipo, "Tutanunua wapi mikate ili watu hawa wale?" 6 Aliuliza swali hili kumpima, kwa maana alishajua la kufanya. 7 Filipo akamjibu, "Hata fedha kiasi cha dinari mia mbili hazitoshi kununua mikate ya kuwapa watu hawa ili kila mtu apate kidogo." 8 Mmoja wa wanafunzi wake aitwaye Andrea, ndugu yake Simoni Petro, akamwambia, 9 "Hapa kuna mvulana mmoja mwenye mikate mitano ya shayiri na samaki wawili wadogo. Lakini hivi vitatosha nini kwa watu hawa wote?" 10

Baba Mwenyezi amemtia muhuri." (aiōnios g166) 28 51 Mimi ni mkate wa uzima ule uliotoka mbinguni. Ndipo wakamuuliza, "Tufanye nini ili tupate kuitenda kazi ya Mungu?" 29 Isa akawajibu, "Kazi ya Mungu ndio hii: Mwaminini yeze aliyetumwa naye." 30 Hivyo wakamuuliza, "Utafanya ishara gani ya muujiza, ili tuione tukuamini? Utafanya jambo gani?" 31 Baba zetu walikula mana jangwani, kama ilivyoandikwa, 'Aliwapa mikate kutoka mbinguni ili wale.' 32 Isa akawaambia, "Amin, amin nawaambia, si Musa aliyewapa mikate kutoka mbinguni, bali Baba yangu ndiye anawapa mikate wa kweli kutoka mbinguni." 33 Kwa maana mkate wa Mungu ni yule ashukaye kutoka mbinguni na kuupa ulimwengu uzima." 34 Wakamwambia, "Bwana, kuanzia sasa tupatие huo mikate siku zote." 35 Isa akawaambia, "Mimi ndimi mkate wa uzima. Yeye ajaye kwangu, hataona njaa kamwe na yeye aniaminiye, hataona kiu kamwe. 36 Lakini kama nimeshuka kutoka mbinguni si ili kufanya mapenzi yangu, bali mapenzi yake yeye aliyenituma. 37 Wale wote anipao Baba watakuja kwangu na yeyote ajaye kwangu, sitamfukuza nje kamwe. 38 Kwa kuwa nimeshuka kutoka mbinguni si ili kufanya mapenzi yangu, bali mapenzi yake yeye aliyenituma, kwamba, sinagogi huko Kapernaumu. 39 alisema maneno haya alipokuwa akifundisha katika Haya ndio mapenzi yake yeye aliyenituma, kwamba, sinagogi huko Kapernaumu. 40 Kwa maana mapenzi yangu, bali mapenzi yake yeye aliyenituma, kwamba, sinagogi huko Kapernaumu. 41 limewaudhi? 42 Ingekuwaje basi kama mngemwona Wayahudi wakaanza kunung'unika kwa kuwa alisema, Mwana wa Adamu akipa kwenda zake huko "Mimi ndimi mkate ulioshuka kutoka mbinguni." 43 Kwa maana Isa alifahamu tangu mwanzo wale Hivyo Isa akawaambia, "Acheni kunung'unikiana ninyi ambao hawangemwamini mionganoni mwao na yule kwa ninyi. 44 Hakuna mtu aezayez kuja kwangu kama ambaye angemsaliti. 45 Akaendelea kusema, "Hii asipovutwa na Baba aliyenituma, nami nitamfufua ndiyo sababu niliwaambia kwamba hakuna mtu siku ya mwisho. 46 Imeandikwa katika Manabii, 'Wote aezayez kuja kwangu isipokuwa amejaliwa na Baba watafundishwa na Mungu.' Yeyote amsikilizaye Baba yangu." 47 Amin, amin nawaambia, yeye anayeamini anao uzima wa milele. (aiōnios g166) 48 Mimi ni mkate wa uzima. 49 Baba zenu walikula mana jangwani, lakini wakafa. 50 Lakini hapa kuna mkate kutoka mbinguni, ambao mtu yeyote akiula, hatakufa.

Mtu yeze akiula mkate huu, ataishi milele. Mkate huu ni mwili wangu, ambao nitautoa kwa ajili ya uzima wa ulimwengu." (aiōn g165) 52 Ndipo Wayahudi wakaanza kuhojiana vikali wao kwa wao wakisema, Hivyo Isa akawaambia, "Amin, amin nawaambia, msipoula mwili wa Mwana wa Adamu na kuinwa damu yake, hamna uzima ndani yenu. 53 Mtu yeze aulaye mwili wangu na kunywa damu yangu, anao uzima wa milele. Nami nitamfufua siku ya mwisho. (aiōnios g166) 54 Mtu yeze aulaye mwili wangu ni chakula cha kweli na damu yangu ni kinywaji cha kweli. 55 Kwa maana mwili wangu ni chakula ndakaa ndani yangu nami nitakaa ndani yake. 56 Yeyote alaye mwili wangu na kunywa damu yangu, atakaa ndani yangu nami nitakaa ndani yake. 57 Kama vile Baba aliye hai alivyonitura mimi, na nileyowaambia, mmeniona lakini bado hamwamini. 58 Huu ndio mkate ushukao kutoka mbinguni, si kama ule mkate baba zenu waliokula nao wakafa. Lakini yeye aulaye mkate huu ataishi milele." (aiōn g165) 59 Isa alisema maneno haya alipokuwa akifundisha katika kuhusu mafundisho yake, akawaambia, "Je, jambo hili nami nitawafufua siku ya mwisho." (aiōnios g166) 60 Wengi wa wafuasi wake waliposikia jambo hili wakasema, "Mafundisho niwafufue siku ya mwisho. 61 Isa alipojua kwamba wafuasi wake wanangan'unika kuhusu mafundisho yake, akawaambia, "Je, jambo hili nami nitawafufua siku ya mwisho." (aiōnios g166) 62 Ingekuwaje basi kama mngemwona Wayahudi wakaanza kunung'unika kwa kuwa alisema, Mwana wa Adamu akipa kwenda zake huko "Mimi ndimi mkate ulioshuka kutoka mbinguni." 63 Roho ndiye atiaye uzima, Wakasema, "Huyu si Isa, mwana wa Yusufu, ambaye mwili haufai kitu. Maneno haya nileyowaambia ni Roho baba yake na mama yake tunawajua? Anawezaje tena ni uzima. 64 Lakini baadhi yenu hamwamini." basi sasa kusema, 'Nimeshuka kutoka mbinguni?' 65 Akaendelea kusema, "Hii asipovutwa na Baba aliyenituma, nami nitamfufua ndiyo sababu niliwaambia kwamba hakuna mtu siku ya mwisho. 66 Tangu wakati huo wafuasi wake wengi na kujifunza kutoka kwake, huyo huja kwangu. 67 Hivyo Isa Hakuna mtu yeze aliyemwona Baba isipokuwa akawaauliza wale wanafunzi wake kumi na wawili, yeye atokaye kwa Mungu, yeye ndiye peke yake "Je, ninyi pia mnataka kuondoka?" 68 Simoni Petro aliyemwona Baba. 69 Mimi ni mkate wa uzima. 70 Ndipo Isa akajibu, "Je, sikuwachagua Tunaamini na kujua kuwa wewe ndiwe Aliye Mtakatifu jangwani, lakini wakafa. 71

(Hapa alikuwa anasema kuhusu Yuda, mwana wa Simoni Iskariote. Ingawa alikuwa mmoja wa wale kumi na wawili, ndiye ambaye baadaye angemsaliti Isa.)

7 Baada ya mambo haya, Isa alienda sehemu mbalimbali za Galilaya. Hakutaka kwenda Yudea kwa sababu viongozi wa Wayahudi huko walitaka kumuua. **2** Sikukuu ya Vibanda ya Wayahudi iliwa imekaribia. **3** Hivyo ndugu zake Isa wakamwambia, "Ondoka hapa uende Yudea ili wanafunzi Wako wapate kuona miujiza unayofanya. **4** Mtu anayetaka kujulikana hafanyi mambo yake kwa siri. Kama unafanya mambo haya, jioneshe kwa ulimwengu." **5** Hata ndugu zake mwenyewe hawakumwamini. **6** Isa akawaambia, "Wakati wangu bado haujawadia, lakini wakati wenu upo siku zote. **7** Ulimwengu hauwezi kuwachukia ninyi, lakini unanichukia mimi kwa sababu ninawashuhudia kwamba matendo yao ni maovu. **8** Ninyi nendeni kwenye Sikukuu, lakini mimi sitahudhuria Sikukuu hii kwa sababu wakati wangu haujawadia." **9** Baada ya kusema hayo, akabaki Gallila. **10** Lakini ndugu zake walipokwisha kuondoka kwenda kwenye Sikukuu, yeye pia alienda lakini kwa siri. **11** Viongozi wa Wayahudi walikuwa wakimtafuta huko kwenye Sikukuu na kuulizana, "Yuko wapi huyu mtu?" **12** Kulikuwa na minong'ono iliyoenea kumhusu Isa katika umati wa watu, wakati wengine wakisema, "Ni mtu mwema." Wengine walikuwa wakisema, "La, ye ye anawadanganya watu." **13** Lakini hakuna mtu ye yote aliye msemwa waziwazi kwa sababu ya kuaogopa viongozi wa Wayahudi. **14** Ilipokaribia katikati ya Sikukuu, Isa alipanda kwenda Hekaluni na kuanza kufundisha. **15** Wayahudi wakastaajabia mafundisho yake wakasema, "Mtu huyu amepatajje kujua mambo haya bila kufundishwa?" **16** Ndipo Isa akawajibu, "Mafundisho yangu si yangu mwenyewe, bali yanatoka kwake ye ye aliye nituma. **17** Mtu ye yote akipenda kufanya mapenzi ya Mungu, atajua kama mafundisho yangu yanatoka kwa Mungu au ninasema kwa ajili yangu mwenyewe. **18** Wale wanenao kwa ajili yao wenye hufanya hivyo kwa kutaka utukufu wao wenye. Lakini ye ye atafutaye utukufu wa yule aliye ntuma ni wa kweli, wala hakuna uongo ndani yake. **19** Je, Musa hakuwapa ninyi sheria? Lakini hakuna hata mmoja wenu anayeishika hiyo sheria. Kwa nini mnataka kuniua?" **20** Ule umati wa watu wakamjibu, "Wewe una pepo mchafu! Ni nani anayetaka kukuua?" **21** Isa akawajibu, "Nimefanya muujiza mmoja na nyote mkastaajabu. **22** Lakini kwa kuwa Musa aliwaamuru tohara (ingawa kwa kweli haikutoka kwa Musa bali kwa baba zetu wa zamani), mnamtahiri mtoto hata siku ya Sabato. **23** Ikiwa mtoto aweza kutahiriwa siku ya Sabato kusudi Torati ya Musa isivunjwe, kwa nini mnanikasirikia kwa kumponya mtu mwili wake wote siku ya Sabato? **24** Acheni kuhukumu mambo kwa jinsi mnavyoona tu, bali hukumuni kwa haki." **25** Ndipo baadhi ya watu wa Yerusalemu wakawa wanasema, "Tazameni, huyu si yule mtu wanayetaka kumuua? **26** Mbona yuko hapa anazungumza hadharani, na wala hawamwambii neno lolote? Je, inawezekana viongozi wanafahamu kuwa huyu ndiye Al-Masihi? **27** Tunafahamu huyu mtu anakotoka, lakini Al-Masihi atakapokuja, hakuna ye yote atakaye jua atokako." **28** Ndipo Isa, akaendelea kufundisha Hekaluni, akisema, "Ninyi mnanifahamu na kujua nitokako. Mimi sikuja kwa ajili yangu mwenyewe, bali ye ye aliye nituma ni wa kweli na ninyi hammjui. **29** Mimi namjua kwa kuwa nimetoka kwake, naye ndiye aliye nituma." **30** Ndipo wakatafuta kumkamata, lakini hakuna mtu ye yote aliye thubutu kumshika kwa sababu saa yake ilikuwa bado hajjawadia. **31** Nao watu wengi wakamwamini, wakasema, "Je, Al-Masihi atakapokuja, atafanya miujiza mikuu kuliko aliyoifanya mtu huyu?" **32** Mafarisayo wakasikia watu wakinong'ona mambo kama hayo kuhusu Isa, ndipo wao pamoja na viongozi wa makuhani wakatuma walini wa Hekalu waende kumkamata. **33** Isa akasema, "Mimi bado niko pamoja nanyi kwa kitambo kidogo, kisha nitarudi kwake ye ye aliye nituma. **34** Mtanitafuta lakini hamtaniona, nami niliko ninyi hamwezi kuja." **35** Wayahudi wakaulizana wao kwa wao, "Huyu mtu anataka kwenda kwa Wayunani ambako baadhi ya watu wetu wametawanyikia, akawafundishe Wayunani?" **36** Yeye ana maana gani anaposema, 'Mtanitafuta lakini hamtaniona,' na, 'nami niliko ninyi hamwezi kuja?' **37** Siku ile ya mwisho ya Sikukuu, siku ile kuu, wakati Isa akiwa amesimama huko, akapaza sauti yake akasema, "Kama mtu ye yote anaona kiu na aje kwangu anywe. **38** Yeyote aniaminiye mimi, kama Maandiko yanavyosema, vijito vy a maji ya uzima vitatiririka kutoka ndani yake." **39** Isa aliposema haya,

alimaanisha Roho Mtakatifu wa Mungu, ambaye mmoja, wakianzia wazee, hadi Isa akabaki peke yake wote waliomwamini wangempokea. Kwa maana hadi na yule mwanamke akiwa amesimama mbele yake. **10** wakati huo Roho wa Mungu alikuwa hajatolewa, kwa Isa akainuka na kumwambia, "Mwanamke, wako wapi kuwa Isa alikuwa bado hajatukuzwa. **40** Waliposikia wale waliokuwa wanakuhukumu kuwa mwenye hatia?" maneno hayo, baadhi ya watu mionganoni mwa umati **11** Yule mwanamke akajibu, "Hakuna hata mmoja, ule wakasema, "Hakika huyu ndiye yule Nabii." **41** Bwana." Isa akamwambia, "Hata mimi sikuhukumu. Wengine wakasema, "Huyu ndiye Al-Masihi!" Lakini Nenda zako. Kuanzia sasa usitende dhambi tena."] wengine wakaauliza, "Je, Al-Masihi kwao ni Galilaya? **12** Kisha Isa akasema nao tena, akawaambia, "Mimi ni **42** Je, Maandiko hayasemi kwamba Al-Masihi atakuja nuru ya ulimwengu. Mtu yelete akinifuata, hatatembea kutoka jamaa ya Daudi na kutoka Bethlehemu, mji gizani kamwe, bali atakuwa na nuru ya uzima." alioishi Daudi?" **43** Kwa hiyo watu wakagawanyika kwa **13** Mafarisayo wakamwambia, "Ushuhuda wako ajili ya Isa. **44** Baadhi yao walitaka kumkamata, lakini haukulaliki, kwa kuwa unajishuhudia mwenyewe." **14** hakuna aliyethubutu kumgusa. **45** Hatimaye wale Isa akawajibu, "Hata kama najishuhudia mwenyewe, walinzi wa Hekalu wakarudi kwa viongozi wa makuhani ushuhuda wangu ni kweli, kwa sababu najua nilikotoka na Mafarisayo waliokuwa wamewatuma ili kumkamata na ninakoenda. Lakini ninyi hamjui nilikotoka wala Isa, wakaulizwa, "Mbona hamkumkamata?" **46** Wale ninakoenda. **15** Ninyi mnahukumu kwa kufuata vipimo walinzi wakajibu, "Kamwe hajanena mtu yelete kama nya kibinadamu; mimi simhukumu mtu yelete. **16** ye ye enenavyo." **47** Mafarisayo wakajibu, "Je, nanyi Lakini hata nikihukumu, uamuza wangu ni sahihi pia mmedanganyika? **48** Je, kuna kiongozi yelete kwa sababu sitoi hukumu yangu peke yangu, bali au mmoja wa Mafarisayo ambaye amemwamini? **49** niko pamoja na Baba, aliyenituma. **17** Imeandikwa Lakini umati huu wa watu wasiojua Torati ya Musa, katika Torati yenu kwamba ushahidi wa watu wawili ni wamelaaniwa." **50** Ndipo Nikodemo, yule aliyejkuwa thabiti. **18** Mimi najishuhudia mwenyewe, naye Baba amemwenda Isa siku moja usiku, na alikuwa mmoja aliyenituma hunishuhudia." **19** Ndipo wakamuuliza, wao, aksauliza, **51** "Je, sheria zetu zinaturuhusu "Huyo Baba yako yuko wapi?" Isa akawajibu, "Ninyi kumhukumu mtu kabla ya kumsikiliza na kufahamu hamnifahamu mimi ni nani, wala hammfahamu Baba alilotenda?" **52** Wakamjibu, "Je, wewe pia unatoka yangu. Kama mnjenifahamu mimi, mngefmahamu na Galilaya? Chunguza nawe utaona kwamba hakuna Baba yangu." **20** Isa alisema maneno haya alipokuwa nabii atokae Galilaya!" [**53** Kisha wakaondoka, kila akifundisha katika chumba cha hazina Hekaluni. Lakini hakuna mtu aliyemkamata kwa kuwa saa yake ilikuwa hajjawadia. **21** Isa akawaambia tena, "Ninaenda zangu, nanyi mtanitafuta, lakini mtakufa katika dhambi zenu. Niendako mimi, ninyi hamwezi kuja." **22** Ndipo wale Wayahudi wakasema, "Je, atajiu? Je, hii ndiyo sababu amesema, 'Niendako mimi ninyi hamwezi kuja?'" **23** Akawaambia, "Ninyi mmetoka chini; mimi nimetoka juu. Ninyi ni wa ulimwengu huu; mimi si wa ulimwengu huu. **24** Niliwaambia kuwa mtakufa katika dhambi zenu; kwa maana msipoamini kwamba 'Mimi Ndiye,' mtakufa katika dhambi zenu." **25** Wakamuuliza, "Wewe ni nani?" Naye Isa akawajibu, "Mimi ndiye yule ambaye nimekuwa nikiwaambia tangu mwanzo. **26** Nina mambo mengi ya kusema kuwahuusu ya kuwahukumu. Lakini ye ye aliyenituma ni wa kuaminika, nami nanena na ulimwengu niliyoyasikia kutoka kwake." **27** Hawakuelewa kuwa alikuwa akiwaambia kuhusu Baba yake wa Mbinguni. **28**

8 Lakini Isa akaenda katika Mlima wa Mizeituni.

2 Alfajiri na mapema Isa akaja tena Hekaluni; watu wote wakusanyika, naye akaketi, akaanza kuwafundisha. **3** Walimu wa Torati na Mafarisayo wakamleta mwanamke mmoja aliyefumania akizini. Wakamsimamisha katikati ya umati wa watu wote. **4** Wakamwambia Isa, "Mwalimu, huyu mwanamke amekutwa akizini. **5** Katika sheria, Musa altuamuru kuwapiga kwa mawe wanawake wa namna hii, hadi wafe. Sasa wewe wasemaje?" **6** Walimuuliza swali hili kama mtego ili wapate sababu ya kumshtaki. Lakini Isa akainama akaanza kuandika ardhini kwa kidole chake. **7** Walipoendelea kumuulizauliza akainuka, akawaambia, "Kama kuna mtu yelete mionganoni mwenu ambaye hana dhambi na awe wa kwanza kumtupia jiwe." **8** Akainama tena na kuandika ardhini. **9** Waliposikia haya, wakaanza kuondoka mmoja

Kisha Isa akawaambia, "Mtakapokwisha kumwinua atokaye kwa Mungu husikia kile Mungu asemacho. Mwana wa Adamu juu, ndipo mtajua kuwa mimi Sababu ya ninyi kutosikia ni kwa kuwa hamtokani ndiye yule niliyesema, na kwamba mimi sitendi jambo na Mungu." **48** Wayahudi wakamjibu Isa, "Je, hatuko lolote peke yangu, bali ninasema yale tu Baba yangu sahihi tunaposema kwamba wewe ni Msamaria, amenifundisha. **29** Yeye aliyenituma yu pamoja nami; na kwamba una pepo mchafu?" **49** Isa akawajibu, hajaniacha, kwa kuwa siku zote nafanya mapenzi "Mimi sina pepo mchafu, bali ninamheshimu Baba yake." **30** Wengi waliomsikia Isa akisema maneno yangu, nanyi mnanidharau. **50** Lakini mimi sitafuti haya wakamwamini. **31** Kisha Isa akawaambia wale utukufu wangu mwenyewe, bali yuko anayetaka Wayahudi waliomwamini, "Mkidumu katika maneno kunitukuza, naye ndiye mwamuzi. **51** Amin, amin yangu, mtakuwa wanafunzi wangu kweli kweli. **32** Ndipo mtajua kweli, nayo kweli itawaweka huru." **33** Wao wakamjibu, "Sisi tu wazao wa Ibrahimu, nasi hatujakuwa watumwa wa mtu ye yeyote. Wawezaje kusema kwamba tutawekwa huru?" **34** Isa akajibu, "Amin, amin nawaambia, kila atendaye dhambi ni mtumwa wa dhambi. **35** Mtumwa hakai nyumbani anakotumika siku zote, lakini mwana hukaa nyumbani daima. (aiōn g165) **36** Hivyo Mwana akiwaweka huru mtakuwa huru kweli kweli. **37** Ninajua ya kuwa ninyi ni wazao wa Ibrahimu, lakini mnatafuta wasaa wa kuniua kwa sababu ndani yenu hamna nafasi ya neno langu. Ingawa hamkumjua, mimi ninamjua. Kama ningesema **38** Ninasema yale niliyozaona nikwa mbele za Baba yangu, nanyi mnafanya yale mlisosikia kutoka kwa baba yenu." **39** Wakajibu, "Baba yetu ni Ibrahimu." Isa akawaambia, "Kama mngekuwa wazao wa Ibrahimu, mngefanya mambo yale aliyofanya Ibrahimu. **40** "Wewe hujatimiza hata miaka hamsini, nawe wasema Lakini sasa ninyi mnatafuta kuniua, mtu ambaye umemwona Ibrahimu?" **50** Isa akawaambia, "Amin, nimewaambia kweli ile niliyosikia kutoka kwa Mungu. aman nawaambia, kabla Ibrahimu hajakuwa, Mimi Ibrahimu hakufanya jambo la namna hii. **41** Ninyi niko." **50** Ndipo wakaokota mawe ili kumpiga, lakini mnafanya mambo afanyayo baba yenu." Wakamjibu, Isa akajificha, naye akatoka Hekaluni.

"Sisi hatukuzaliwa kwa uzinzi. Tunaye Baba mmoja, Mungu pekee." **42** Isa akawaambia, "Kama Mungu angekuwa Baba yenu, mngenipenda, kwa maana nilitoka kwa Mungu na sasa niko hapa. Sikuja kwa ajili yangu mwenyewe, ila yeye alinituma. **43** Kwa nini hamwelewi ninayowaambia? Ni kwa sababu hamwezi kusikia nisemacho. **44** Ninyi ni watoto wa baba yenu, ibilisi, nanyi mnataka kutimiza matakwa ya baba yenu. Yeye alikuwa muuaji tangu mwanzo, wala hakushikana na kweli, maana hamna kweli ndani yake. Anaposema uongo, yeye husema lugha yake ya asili kwa maana yeye ni mwongo na baba wa huo uongo. **45** Lakini kwa sababu nimewaambia kweli, hamkuniamini! **46** Je, kuna ye yeyote mionganoni mwenu aezaye kunitibitisha kuwa mwene dhambi? Kama nawaambia yaliyo kweli, mbona hamniamini? **47** Yeye

9 Isa alipokuwa akipita, akamwona mtu aliye kuwa kipofu tangu kuzaliwa. **2** Wanafunzi wake wakamuuliza, "Mwalimu, ni nani aliyetenda dhambi; ni huyu mtu au wazazi wake hata azaliwe kipofu?" **3** Isa akawajibu, "Huyu mtu wala wazazi wake hawakutenda dhambi. Alizaliwa kipofu ili kazi za Mungu zidhihirishwe katika maisha yake. **4** Yanipasa kuzifanya kazi zake yeye aliyenituma wakati bado ni mchana, kwa kuwa usiku waja ambapo hakuna mtu aezaye kufanya kazi. **5** Wakati niko ulimwenguni, mimi ni nuru ya ulimwengu." **6** Baada ya kusema haya, akatema mate ardhibini, akatengeneza tope kwa mate na kumpaka yule kipofu machoni. **7** Kisha akamwambia, "Nenda ukawane katika Bwawa la Siloamu" (Siloamu maana yake ni Kutumwa). Ndipo yule kipofu akaenda, akanawa, naye akarudi akiwa anaona. **8** Majirani

zake na wale wote waliokuwa wamemwona hapo Aliyafumbua je macho yako?" 27 Akawajibu, "Tayari awali akiombaomba wakaanza kuuliza, "Je, huyu si nimekwisha kuwaambia, nanyi hamtaki kunisikiliza. yule aliyekuwa akiketi akiombaomba?" 9 Wengine Mbona mnataka kusikia tena? Je, ninjy nanyi mnataka wakasema, "Ndiye." Wengine wakasema, "Siye, kuwa wanafunzi wake?" 28 Ndipo wakamukutana na bali anafanana naye." Lakini yeche akawaambia, kusema, "Wewe ndiwe mwanafunzi wake! Sisi ni "Mimi ndiye." 10 Wakamuuliza, "Basi macho yako wanafunzi wa Musa. 29 Tunajua kwamba Mungu yalifumbuliwaje?" 11 Yeye akawajibu, "Yule mtu alisema na Musa, lakini mtu huyu hatujui anakotoka." aitwaye Isa alitengeneza tope, akanipaka machoni 30 Yule mtu akawajibu, "Hili ni jambo la ajabu! Hamjui mwangu, naye akaniambia, 'Nenda ukanawe katika anakotoka, naye amenifungua macho yangu!' 31 Bwawa la Siloamu,' ndipo nikanawa nami nikapata Tunajua ya kuwa Mungu hawasikilizi wenye dhambi, kuona!" 12 Wale wakamuuliza, "Yeye huyo mtu yuko lakinii huwasikiliza wote wanaomcha na kumtii. 32 wapi?" Akawajibu, "Sijui." 13 Wakamleta yule mtu Tangu zamani hatujasikia kwamba mtu amemponya aliyekuwa kipofu hapo awali kwa Mafarisayo. 14 Basi yeoyote aliyezaliwa kipofu. (aiōn g165) 33 Kama huyu mtu siku hiyo Isa alitengeneza tope na kuyafungua macho hakutoka kwa Mungu, asingewenza kufanya lolote." 34 ya huyo mtu ilikuwa Sabato. 15 Mafarisayo nao Wakamjibu, "Wewe ulizaliwa katika dhambi kabisa, wakaanza kumuuliza yule mtu alivyopata kuona. Naye nawe unajaribu kutufundisha?" Wakamfukuzza atoke akawaambia, "Alinipaka tope kwenye macho yangu, nje. 35 Isa aliposikia kuwa wamemfukuza atoke nje nikanawa na sasa ninaona." 16 Baadhi ya Mafarisayo yule mtu aliymfumbua macho, alimkuta, akamuuliza, wakasema, "Huyu mtu hatoki kwa Mungu, kwa "Je, unamwamini Mwana wa Adamu?" 36 Yule mtu sababu hashiki Sabato." Lakini wengine wakasema, akamjibu, "Yeye ni nani, Bwana? Niambie ili nipate "Awezaje mtu mwenye dhambi kufanya miujiza kumwamini." 37 Isa akamjibu, "Umekwisha kumwona; kama hii?" Wakagawanyika. 17 Hivyo wakamwambia naye anayezungumza nawe, ndiye." 38 Yule mtu tena yule mtu aliyekuwa kipofu, "Wewe ndiwe akasema, "Bwana, naamini." Naye akamwabudu. 39 uliyefumbuliwa macho. Wasemaje kuhusu mtu huyo?" Isa akasema, "Nimekuja ulimwenguni humu kwa ajili Yeye akawajibu, "Yeye ni nabii." 18 Wale Wayahudi ya kuhukumu, ili wale walio vipofu wapate kuona, hawakuamini ya kuwa mtu huyo alikuwa kipofu nao wale wanaoona wawe vipofu." 40 Baadhi ya akapata kuona, hadi walipowaita wazazi wake. 19 Mafarisayo waliokuwa karibu naye wakamsikia na Wakawaauliza, "Je, huyu ni mtoto wenu, ambaye kumwambia, "Je, kweli sisi ni vipofu?" 41 Isa akawajibu, mnasema alizaliwa kipofu? Imekuwaje basi sasa "Kama mngekuwa vipofu kweli, msingekuwa na hatia anaona?" 20 Wazazi wake wakajibu, "Tunajua ya ya dhambi, lakinii kwa kuwa mnasema, 'Tunaona,' kuwa huyu ni mtoto wetu na ya kuwa alizaliwa basi mna hatia.

kipofu. 21 Lakini hatujui jinsi anavyoweza kuona sasa, wala hatujui ni nani aliymfungua macho yake. Muulizeni; yeche ni mtu mzima na anaweza kujieleza mwenye." 22 Wazazi wake walisema hivi kwa sababu waliwaogopa viongozi wa Wayahudi, kwani walikuwa wamekubaliana kuwa mtu yeoyote atakayemkiri Isa kuwa ndiye Al-Masihi atafukuzwa kutoka sinagogi. 23 Kwa hiyo wazazi wake wakasema, "Yeye ni mtu mzima. Muulizeni." 24 Hivyo kwa mara ya pili wakamwita yule aliyekuwa kipofu, nao wakamwambia, "Mpe Mungu utukufu! Sisi tunafahamu kuwa mtu huyu aliyeponya ni mwenye dhambi." 25 Akawajibu, "Mimi sijui kama yeche ni mwenye dhambi. Lakini jambo moja ninalojua, nilikuwa kipofu na sasa ninaona." 26 Wakamuuliza, "Alikufanya nini?

10 "Amin, amin nawaambia, yeche asyeingia katika zizi la kondoo kupitia kwenye lango, lakinii akwea kuingia ndani kwa njia nyininge, huyo ni mwizi na mnyang'anyi. 2 Yeye anayeingia kupitia kwenye lango ndiye mchungaji wa kondoo. 3 Mlinzi humfungulia lango, na kondoo huisikia sauti yake. Yeye huwaita kondoo wake kwa majina yao na kuwatoa nje ya zizi. 4 Baada ya kuwatoa wote nje, yeche hutangulia mbele yao na kondoo humfuata, kwa kuwa wanajua sauti yake. 5 Lakini kondoo hawatamfuata mgeni, bali watamkimbia kwa sababu hawaijui sauti ya mgeni." 6 Isa alitumia mfano huu, lakinii wao hawakuelewa hayo aliyeokuwa akiwaambia. 7 Kwa hiyo Isa akasema nao tena, akawaambia, "Amin, amin nawaambia, mimi ndimi lango la kondoo.

8 Wote walionitangulia ni wezi na wanyang'anyi, nao 30 Mimi na Baba yangu tu umoja." 31 Kwa mara kondoo hawakuwasikia. 9 Mimi ndimi lango. Yeyote nyininge Wayahudi wakainua mawe ili wampige nayo, anayeingia zizini kuititia kwangu ataokoka. Ataingia 32 lakini Isa akawaambia, "Nimewaonesha miujiza na kutoka, naye atapata malisho. 10 Mwizi huja ili minge mikubwa kutoka kwa Baba yangu. Ni kwa aibe, aue na aangamize. Mimi nimekuja ili wapate ipi kati ya hiyo miujiza mnataka kunipiga mawe?" uzima, kisha wawe nao tele. 11 "Mimi ndimi mchungaji 33 Wayahudi wakamjibu, "Hatkupigi mawe kwa mwema. Mchungaji mwema huutoa uhai wake kwa sababu ya mambo mema uliyotenda, bali ni kwa kuwa ajili ya kondoo. 12 Mtu wa kuajiriwa sio mchungaji umekufuru. Ingawa wewe ni mwanadamu, unajifanya mwenye kondoo. Anapomwona mbwa-mwitu akija, kuwa Mungu." 34 Isa akawajibu, "Je, haikuandikwa ye ye hukimbia na kuwaacha kondoo. Naye mbwa- katika Torati yenu kwamba, 'Nimesema kuwa ninyi ni mwitu hulishambulia kundi na kulitawanya. 13 Yeye "miungu"?' 35 Kama aliwaita 'miungu' wale ambaio hukimbia kwa sababu ameajiriwa wala hawajali neno la Mungu liliwafikia, nayo Maandiko hayawezu kondoo. 14 "Mimi ndimi mchungaji mwema. Ninawajua kutanguka, 36 je, mwawezaje kusema kwamba kondoo wangu, nao kondoo wangu wananijua. 15 yule ambaye Baba amemweka wakfu na kumtuma Kama vile Baba anavyonijua mimi, nami ninayomjua ulimwenguni anakufuru, kwa sababu nilisema, 'Mimi Baba, ndivyo nami ninautoa uhai wangu kwa ajili ni Mwana wa Mungu?' 37 Ikiwa sifanyi kazi za Baba ya kondoo. 16 Ninao kondoo wengine ambaio si wa yangu, basi msiniamini. 38 Lakini ikiwa nazifanya kazi zizi hili. Inanipasa kuwaleta, nao wataisikia sauti za Mungu, hata kama hamniamini mimi ziaminini hizo yangu; hivyo patakuwa na kundi moja na mchungaji kazi, ili mpate kujua na kuelewa kwamba Baba yu mmoja. 17 Baba yangu ananipenda kwa kuwa ndani yangu, nami ni ndani yake." 39 Ndipo wakajaribu ninautoa uhai wangu ili niupate tena. 18 Hakuna kumkamata kwa mara nyininge, lakini akaponyoka mtu aniondoleaye uhai wangu, bali ninautoa kwa kutoka mikononi mwao. 40 Isa akaenda tena ng'ambo hiari yangu mwenyewe. Ninao uwezo wa kuutoa ya Yordani hadi mahali Yahya alikuwa akibatiza hapo uhai wangu, na pia ninao uwezo wa kuutwaa tena. awali, naye akakaa huko. 41 Watu wengi wakamjia, Amri hii nimepewa na Baba yangu." 19 Waliposikia nao wakawa wakisema, "Yahya hakufanya muujiza maneno haya, Wayahudi wakagawanyika. 20 Wengi wowote, lakini kila jambo alilosema kumhusu huyu wao wakasema, "Huyu amepagawa na pepo mchafu, mtu ni kweli." 42 Nao watu wengi wakamwamini Isa naye amechanganyikiwa." 21 Wengine wakasema, huko.

"Haya si maneno ya mtu aliye pagawa na pepo mchafu. Je, pepo mchafu aweza kufungua macho ya kipofu?" 22 Ikaifika Sikukuu ya Kuwekwa wakfu kwa Hekalu huko Yerusalem. Ilikuwa majira ya baridi. 23 Naye Isa alikuwa akitembea ndani ya Hekalu katika Ukumbi wa Sulemani. 24 Wayahudi wakamkusanyikia, wakamuuliza, "Utatuweka katika hali ya mashaka hadi lini? Kama wewe ndiwe Al-Masihi, tuambie waziwazi." 25 Isa akawajibu, "Nimewaambia, lakini hamwamini. Mambo ninayoyatenda kwa jina la Baba yangu yanani shuhudia. 26 Lakini hamwamini, kwa sababu ninyi si wa kundi la kondoo wangu. 27 Kondoo wangu huisikia sauti yangu nami nawajua, nao hunifuata. 28 Nami ninawapa uzima wa milele; hawataangamia kamwe, wala hakuna mtu atakayewapokonya kutoka mikono yangu. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Baba yangu alienenipa hawa ni mkuu kuliko wote, na hakuna aewzaye kuwapokonya kutoka mikononi mwake.

11 Basi mtu mmoja, jina lake Lazaro, alikuwa mgonjwa. Yeye alikuwa akiishi Bethania, kijiji cha Mariamu na Martha dada yake. 2 (Huyu Mariamu, ambaye Lazaro kaka yake alikuwa mgonjwa, ndiye alimpaka Bwana Isa mafuta na kuifuta miguu yake kwa nywele zake.) 3 Hivyo hawa dada wawili walituma ujumbe kwa Isa kumwambia, "Bwana, yule umpendaye ni mgonjwa." 4 Lakini Isa aliposikia hayo, akasema, "Ugonjwa huu hautaleta mauti, bali ni wa kudhihirisha utukufu wa Mungu, ili Mwana wa Mungu apate kutukuzwa kutokana na ugonjwa huu." 5 Isa aliwapenda Martha, Mariamu na Lazaro ndugu yao. 6 Hata hivyo, baada ya kusikia kwamba Lazaro ni mgonjwa, alikawia huko alikokuwa kwa siku mbili zaidi. 7 Ndipo akawaambia wanafunzi wake, "Haya, turudi Yudea." 8 Wanafunzi wake wakamwambia, "Mwalimu, Wayahudi walikuwa wanataka kukupiga mawe, nawe unataka kurudi huko?" 9 Isa akawajibu,

"Si kuna saa kumi na mbili za mchana katika siku magoti miguuni pake na kusema, "Bwana, kama moja? Wanaotembea mchana hawawezi kujikwaa, ungekuwa hapa, ndugu yangu hangekufa." 33 kwa maana wanaona kwa nuru ya ulimwengu huu. 10 Isa alipomwona Mariamu akilia na wale Wayahudi Lakini wale wanaotembea usiku hujikwaa kwa sababu waliokuja pamoja naye pia wakilia, Isa alisikia hawana nuru ndani yao." 11 Baada ya kusema haya, uchungu moyoni, akafadhaika sana. 34 Akauliza, Isa akawaambia, "Rafiki yetu Lazaro amelala, lakini "Mmemweka wapi?" Wakamwambia, "Bwana, njoo naenda kumwamsha." 12 Wanafunzi wakamwambia, upaone." 35 Isa akalia machozi. 36 Ndipo Wayahudi "Bwana, kama amelala usingizi ataamka." 13 Hata wakasema, "Tazama jinsi aliyompenda Lazaro!" 37 hivyo, Isa alikuwa anazungumzia kuwa Lazaro Lakini wengine wakasema, "Je, yule aliyefungua amekufa, lakini wanafunzi wake hawakuelewa, macho ya kipofu, hakuweza kumfanya na huyu walidhani kwamba anasema Lazaro amelala usingizi asife?" 38 Isa akafika penye kaburi akiwa amefadhaika tu. 14 Kwa hiyo Isa akawaambia waziwazi, "Lazaro sana kwa mara nyingine. Hilo kaburi lilikuwa pango amekufa. 15 Hata hivyo nafurahi kwa kuwa sikuwako ambalo jiwe liliwekwa kwenye ingilio lake. 39 Isa huko kabla ya Lazaro kufa, ili mpate kuamini. Lakini akasema, "Liondoeni jiwe." Martha dada yake yule sasa twendeni kwake." 16 Tomaso (aliyeitwa Pacha) aliyekuwa amekufa akasema, "Lakini Bwana, wakati akawaambia wanafunzi wenzake, "Sisi nasi twendeni huu atakuwa ananuka kwani amekwisha kuwa kaburini tukafe pamoja naye." 17 Isa alipowasili huko alikuta siku nne." 40 Isa akamwambia, "Sikukuambia kwamba Lazaro amekuwa kaburini siku nne. 18 Basi Bethania ukiamini utauona utukufu wa Mungu?" 41 Kwa hiyo ulikuwa karibu na Yerusalem, umbali wa yamkini wakaliondoa lile jiwe kutoka kaburini. Isa akainua maili mbili, 19 na Wayahudi wengi walikuwa wamekuja macho yake juu, akasema, "Baba, ninakushukuru kwa kuwafariji Martha na Mariamu kwa ajili ya kufiwa kuwa wanisikia. 42 Ninajua ya kuwa wewe hunisikia na ndugu yao. 20 Martha aliposikia kwamba Isa siku zote, lakini nimesema haya kwa ajili ya watu anakuja, alitoka kwenda kumlaki, ila Mariamu alibaki hawa waliosimama hapa, ili wapate kuamini ya kuwa nyumbani. 21 Martha akamwambia Isa, "Bwana, wewe umenituma." 43 Baada ya kusema haya, Isa kama ungekuwa hapa, ndugu yangu hangekufa. 22 akapaza sauti yake, akaita, "Lazaro, njoo huko!" 44 Lakini sasa ninajua kuwa chochote utakachomwomba Yule aliyekuwa amekufa akatoka nje, mikono yake na Mungu, atakupa." 23 Isa akamwambia, "Ndugu yako miguu yake ikiwa imeviringishiwa vitambaa vya kitani atafufuka." 24 Martha akamjibu, "Ninajua ya kuwa na lesu usoni pake. Isa akawaambia, "Mfungueni; atafufuka wakati wa ufufuo wa wafu siku ya mwisho." mwacheni aende zake." 45 Hivyo Wayahudi wengi 25 Isa akamwambia, "Mimi ndiye huo ufufuo na uzima. waliokuwa wamekuja kumfariji Mariamu walipoona Yeye aniaminiye mimi, hata akifa atakuwa anaishi; yale Isa aliyyatenda, wakamwamini. 46 Lakini 26 na yeьте aishiye na kuniamini hatakufa kabisa baadhi yao wakaenda kwa Mafarisayo na kuwaambia hata milele. Je, unasadiki haya?" (aiōn g165) 27 Martha mambo Isa aliyyafanya. 47 Kwa hiyo viongozi wa akamwambia, "Ndiyo Bwana, ninaamini ya kuwa makuhani na Mafarisayo wakaita mukutano wa Baraza wewe ndiye Al-Masih, Mwana wa Mungu, yeye ajaye la Wayahudi. Wakaulizana, "Tufanyeje? Huyu mtu ulimwenguni." 28 Baada ya kusema haya, Martha anafanya ishara nyingi. 48 Tukimwacha aendelee alienda akamwita Mariamu dada yake faraghani na hivi, kila mtu atamwamini, nao Warumi watakuja na kumwambia, "Mwalimu yuko hapa anakuita." 29 kupaharibu mahali petu patakatifu na taifa letu." 49 Mariamu aliposikia hivyo, akaondoka upesi, akaenda Mmoja wao aliyeitwa Kayafa, aliyekuwa kuhanu mkuu hadi alipokuwa Isa. 30 Isa alikuwa hajaingia kijijini, mwaka huo, akasema, "Ninyi hamjui kitu chochote! bali alikuwa bado yuko mahali pale alipokutana na 50 Hamjui kwamba ni afadhali mtu mmoja afe kwa ajili Martha. 31 Wale Wayahudi waliokuwa pamoja na ya watu, kuliko taifa lote liangamie?" 51 Hakusema Mariamu nyumbani wakimfariji walipoona ameondoka haya kutokana na mawazo yake mwenyewe, bali haraka na kutoka nje, walimfuata wakidhani kwamba kama kuhanu mkuu mwaka huo, alitabiri kuwa Isa alikuwa anaenda kule kaburini kulisila huko. 32 angekuwa kwa ajili ya taifa la Wayahudi; 52 wala si Mariamu alipofika mahali pale Isa alipokuwa, alipiga kwa ajili ya taifa hilo pekee, bali pia kwa ajili ya watoto

wa Mungu waliotawanyika, ili kuwaleta pamoja na "Hosana!" "Amebarikiwa ye ye ajaye kwa Jina la kuwafanya wawe wamoja. 53 Hivyo tangu siku hiyo Mwenyezi Mungu!" "Amebarikiwa mfalme wa Israeli!" wakawa wanafanya mipango ili wamuue Isa. 54 Kwa 14 Isa akamkuta mwana-punda, akampanda, kama hiyo Isa akawa hatembe tena hadharani mionganiliivoandikwa, 15 "Usiogope, ewe Binti Sayuni; tazama, mwa Wayahudi, bali alijitenga akaenda sehemu ilioyfalme wako anakuja, amepanda mwana-punda!" 16 karibu na jangwa kwenye kijiji kiitwacho Efraimu. Wanafunzi wake Isa mwanzoni hawakuelewa mambo Akakaa huko na wanafunzi wake. 55 Basi Pasaka ya haya. Lakini Isa alipotukuzwa, ndipo walipokumbuka Wayahudi ilipokuwa imekaribia, watu wengi walitoka kuwa mambo haya yalikuwa yameandikwa kwa ajili vijijini wakaenda Yerusalem ili wakajitakase kabla yake na alitendewa ye ye. 17 Wale waliokuwepo ya Pasaka. 56 Watu wakawa wanamtufata Isa, nao Isa alipomwita Lazaro kutoka kaburini na kumfufua waliposimama kwenye ua la Hekalu, waliulizana, kutoka kwa wafu waliendelea kushuhudia. 18 Na "Je, mtu huyu hatakuja kamwe kwenye Sikukuu?" kwa sababu walikuwa wamesikia kwamba alikuwa 57 Viongozi wa makuhani na Mafarisayo walikuwa ametenda muujiza huu, umati wa watu wakaenda wametoa amri kuwa ye yeyote atakayejua mahali Isa kumlaki. 19 Hivyo Mafarisayo walipoona hayo, aliko, lazima atoe taarifa ili wapate kumkamata. wakaambiana, "Mnaona, hamwezi kufanya lolote. Angalieni, ulimwengu wote unamuata ye ye!" 20

12 Siku sita kabla ya Pasaka, Isa alienda Bethania, makao ya Lazaro, aliyekuwa amemfufua kutoka kwa wafu. 2 Wakaandaa karamu kwa heshima ya Isa. Martha akawahudumia, wakati Lazaro alikuwa mionganiliivoaa mezani pamoja na Isa. 3 Kisha Mariamu akachukua chupa ya painti moja yenye manukato ya nardo safi ya thamani kubwa, akayamimina miguuni mwa Isa na kuifuta kwa nywele zake. Nyumba nzima ikajaa harufu nzuri ya manukato. 4 Ndipo Yuda Iskariote mwana wa Simoni, mmoja wa wanafunzi wa Isa, ambaye baadaye angemsaliti Isa, akasema, 5 "Kwa nini manukato haya hayakuuzwa kwa dinari mia tatu, na fedha hiszo wakapewa maskini?" 6 Yuda hakusema hivi kwa kuwa aliwajali maskini, bali kwa kuwa alikuwa mwizi; ndiye alikuwa akitunza mfuko wa fedha, na akawa akiiba zile fedha. 7 Isa akasema, "Mwacheni. Aliyanunua manukato hayo ili ayawewe kwa ajili ya siku ya maziko yangu. 8 Maskini mtakuwa nao siku zote, lakini mimi hamtakuwa nami siku zote." 9 Umati mkubwa wa Wayahudi walipojua kwamba Isa alikuwa huko Bethania, walikuja si tu kwa ajili ya Isa, lakini pia kumwona Lazaro ambaye Isa alikuwa amemfufua. 10 Kwa hiyo viongozi wa makuhani wakapanga njama ya kumuua Lazaro pia, 11 kwa kuwa kutokana na habari za kufufuliwa kwake, Wayahudi wengi walikuwa wanamfuata Isa na kumwamini. 12 Siku iliyofuata umati mkubwa wa watu walikuwa wamekuja kwenye Sikukuu walisikia kwamba Isa angekuja Yerusalem. 13 Basi wakachukua matawi ya mitende, wakatoka kwenda kumlaki, huku wakipaza sauti wakisema,

14 Isa akamkuta mwana-punda, akampanda, kama hiyo Isa akawa hatembe tena hadharani mionganiliivoandikwa, 15 "Usiogope, ewe Binti Sayuni; tazama, mwa Wayahudi, bali alijitenga akaenda sehemu ilioyfalme wako anakuja, amepanda mwana-punda!" 16 karibu na jangwa kwenye kijiji kiitwacho Efraimu. Wanafunzi wake Isa mwanzoni hawakuelewa mambo Akakaa huko na wanafunzi wake. 17 Wale waliokuwepo ya Pasaka. 18 Na "Je, mtu huyu hatakuja kamwe kwenye Sikukuu?" kwa sababu walikuwa wamesikia kwamba alikuwa 19 Hivyo Mafarisayo walipoona hayo, aliko, lazima atoe taarifa ili wapate kumkamata. wakaambiana, "Mnaona, hamwezi kufanya lolote. Angalieni, ulimwengu wote unamuata ye ye!" 20 Basi palikuwa Wayunani fulani mionganiliivoaa mezani pamoja na Isa alipomwita Lazaro kutoka kaburini na kumfufua waliposimama kwenye ua la Hekalu, waliulizana, kutoka kwa wafu waliendelea kushuhudia. 21 Hawa wakaenda kwa Filipo, aliyekuwa raia wa Bethsaida huko Galilaya, wakiwa na ombi. Wakamwambia, "Tungependa kumwona Isa." 22 Filipo akaenda akamweleza Andrea, nao wote wawili wakamwambia Isa. 23 Isa akawajibu, "Saa imewadia ya Mwana wa Adamu kutukuzwa. 24 Amin, amin nawaambia, mbegu ya ngano isipoanguka ardhi na kufa, hubakia kama mbegu peke yake. Lakini ikifa, huzaa mbegu nydingi. 25 Mtu ye yeyote anayependa maisha yake atayapoteza, naye ayachukiaye maisha yake katika ulimwengu huu atayaokoa hata kwa uzima wa milele. (aiōnios g166) 26 Mtu ye yeyote akinitumikia lazima anifuate, nami mahali nilipo ndipo mtumishi wangu atakapokuwa. Mtu akinitumikia, Baba yangu atamheshimu. 27 "Sasa roho yangu imefadhaika sana. Niseme nini? 'Baba, niokoe katika saa hii?' Lakini ni kwa kusudi hili nimeufikia wakati huu. 28 Baba, litukuze jina lako." Ndipo ikaja sauti kutoka mbinguni, ikasema, "Nimelitukuzza, nami nitalitukuzza tena." 29 Umati ule wa watu walikuwa mahali pale walisiikia ile sauti, nao wakasema hiyo ilikuwa sauti ya radi; wengine wakasema malaika ameongea naye. 30 Isa akawaambia, "Sauti hii imesikia kwa faida yenu, wala si kwa faida yangu. 31 Sasa ni saa ya hukumu kwa ajili ya ulimwengu huu, sasa mkuu wa ulimwengu huu atatupwa nje. 32 Lakini mimi, nikiinuliwa kutoka nchi, nitawavuta watu wote waje kwangu." 33 Isa aliyasema haya akionesha ni kifo

13 Sikukuu ya Pasaka ilikuwa imekaribia. Isa alijua

kuwa wakati wake wa kuondoka ulimwenguni ili kurudi kwa Baba umewadilia. Alikuwa amewapenda

watu wake waliokuwa ulimwenguni; naam, aliwapenda hadi mwisho. 2 Isa alipokuwa akila chakula cha jioni na wanafunzi wake, ibilisi alikuwa amekwisha kutia wazo la kumsaliti Isa ndani ya moyo wa Yuda Iskariote, mwana wa Simoni. 3 Isa, akijua kwamba Baba ameweka vitu vyote chini ya mamlaka yake, na kwamba yeye alitoka kwa Mungu na alikuwa anarudi kwa Mungu, 4 aliondoka chakulani, akavua vazi lake la nje, akajifunga kitambaa kiunoni. 5 Kisha akamimina maji kwenye sinia na kuanza kuwanawisha wanafunzi wake miguu na kuikausha kwa kile kitambaa alichokuwa amejifunga kiunoni. 6 Alipomfikia Simoni Petro, Petro akamwambia, "Bwana, je, wewe utaninawisha mimi miguu?" 7 Isa akamjibu, "Hivi sasa hutambui lile ninalofanya, lakini baadaye utaelewa." 8 Petro akamwambia, "La, wewe utaninawisha miguu kamwe." Isa akamjibu, "Kama nisipokunawisha, wewe huna sehemu nami." (aiōn g165) 9 Ndipo Simoni Petro akajibu, "Usininawishe miguu peke yake, Bwana, bali pamoja na mikono na kichwa pia!" 10 Isa akamjibu, "Mtu aliyejkwisha kuoga anahitaji kunawa miguu tu, kwani mwili wake wote ni safi. Ninyi ni safi, ingawa si kila mmoja wenu." 11 Kwa kuwa yeye alijua ni nani ambaye angemsaliti, ndiyo sababu akasema si kila mmoja aliyekuwa safi. 12 Alipomaliza kuwanawisha miguu yao, alivaa tena mavazi yake, akarudi alikokuwa ameketi. Akawauliza, "Je, mmeelewa nililowafanyia? 13 Ninyi mnaniita mimi 'Mwalimu' na 'Bwana'; hii ni sawa, maana ndivyo nilivyo. 14 Kwa hiyo, ikiwa mimi niliye Bwana wenu na Mwalimu wenu nimewanawisha ninyi miguu, pia hamna budi kunawishana miguu ninyi kwa ninyi. 15 Mimi nimewawekea kielelezo kwamba nimewapasa kutenda kama vile niliyowatendea ninyi. 16 Amin, amin nawaambia, mtumishi si mkuu kuliko bwana wake, wala aliyetumwa si mkuu kuliko yule aliyemtuma. 17 Sasa kwa kuwa mmejeua mambo haya, heri kwenu mkiyatenda. 18 "Sisemi hivi kuhusu ninyi nyote. Ninawajua wale niliowachagua. Lakini ni kutimiza andiko lisemalo, 'Yeye aliyejkula chakula changu ameinua kisigino chake dhidi yangu.' 19 "Ninawaambia mambo haya kabla hayajatukia, ili yatakapotukia mpate kuamini ya kuwa Mimi ndive.

ya kusema haya, Isa alifadhaika sana moyoni, ningewaambia. Naenda kuwaandalia makao. 3 Nami akasema, "Amin, amin nawaambia, mmoja wenu nikienda na kuwaandalia makao, nitarudi tena na atanisaliti." 22 Wanafunzi wake wakatazamana bila kuwachukua mkae pamoja nami, ili mahali nilipo kujua kuwa alikuwa anamsema nani. 23 Mmoja nanyi mpate kuwepo. 4 Ninyi mnajua njia ya kufika wa wanafunzi wake, ambaye Isa alimpenda sana, ninakoenda." 5 Tomaso akamwambia, "Bwana, sisi alikuwa ameegama kifuani mwa Isa. 24 Simoni Petro hatujui unakoenda, tutaijuaje njia?" 6 Isa akawaambia, akampungia mkono yule mwanafunzi, akamwambia, "Mimi ndimi njia na kweli na uzima. Mtu hawesi "Muulize anamaanisha nani." 25 Yule mwanafunzi kuja kwa Baba isipokuwa kupitia kwangu. 7 Kama akamwegemea Isa, akamuuliza, "Bwana, tuambie, mnjenjua mimi, mngemjua na Baba pia. Tangu ni nani?" 26 Isa akajibu, "Ni yule nitakayempa hiki sasa mnajua Baba yangu, tena mmemwona." 8 kipande cha mkate baada ya kukichovya kwenye Filipo akamwambia, "Bwana, tuoneshe Baba, na bakuli." Hivyo baada ya kukichovya kile kipande cha hiyo itatutosha." 9 Isa akamjibu, "Filipo, nimekaa mkate, akampa Yuda Iskariote, mwana wa Simoni. 27 nanyi muda huu wote hata usinijue? Mtu yeyote Mara tu baada ya kukipokea kile kipande cha mkate, aliyeniona mimi amemwona Baba. Sasa wawezaje Shetani akamwingia. Isa akamwambia Yuda, "Lile kusema, 'Tuoneshe Baba'?" 10 Je, huamini ya kuwa unalotaka kilitenda, litende haraka." 28 Hakuna hata mimi niko ndani ya Baba, naye Baba yuko ndani mmoja wa wale waliokuwa wameketi naye mezani yangu? Maneno ninayowaambia siyasemi kwa ajili aliyelewa kwa nini Isa alimwambia hivyo. 29 Kwa yangu mwenyewe, bali Baba akaaye ndani yangu kuwa Yuda alikuwa mtunza fedha, wengine walifikiri ndiye atendaye hizi kazi. 11 Nisadiki mimi kwamba Isa alikuwa anamwambia akanunue vitu vilivyo hitajika niko ndani ya Baba, na Baba yuko ndani yangu; la kwa ajili ya Sikukuu, au kuwapa maskini kitu. 30 sivyo, niaminini kwa sababu ya zile kazi nizitendazo. Mara tu baada ya kupokea ule mkate, Yuda akatoka 12 Amin, amin nawaambia, yeyote anayeniamini nje. Wakati huo ulikuwa ni usiku. 31 Baada ya Yuda mimi, kazi ninazozifanya naye atazifanya. Naam, na kutoka nje, Isa akasema, "Sasa Mwana wa Adamu atazifanya kazi kubwa kuliko hizi, kwa sababu mimi ametukuzwa, naye Mungu ametukuzwa ndani yake. ninaenda kwa Baba. 13 Nanyi mkiomba lolote kwa 32 Ikiwa Mungu ametukuzwa ndani ya Mwana, Mungu Jina langu, hilo nitalifanya, ili Baba apate kutukuzwa atamkuza Mwana ndani yake mwenyewe, naye katika Mwana. 14 Mkiniomba lolote kwa Jina langu, atamkuza mara moja. 33 "Watoto wangu, mimi bado nitalifanya. 15 "Kama mnajpenda, mtazishika amri niko pamoja nanyi kwa kitambo kidogo. Mtanitafuta, zangu. 16 Nami nitamwomba Baba, naye atawapa na kama vile nilivyowaambia Wayahudi, vivyo hivyo Msaidizi mwingine akae nanyi milele. (aiōn g165) sasa nawaambia na ninyi: Niendako, ninyi hamwezi 17 Huyo ndiye Roho wa kweli ambaye ulimwengu kujua. 34 "Amri mpya nawapa: Mpendane. Kama mimi hauwezi kumpokea, kwa sababu haumwoni wala nilivyowapenda ninyi, vivyo hivyo nanyi mpendane. haumjui. Ninyi mnajua kwa kuwa yuko pamoja 35 Mkipendane ninyi kwa ninyi kwa njia hii, watu nanyi, naye anakaa ndani yenu. 18 Sitawaacha ninyi wote watajua kuwa ninyi ni wanafunzi wangu." 36 yatima; nitakuja kwenu. 19 Bado kitambo kidogo Simoni Petro akamuuliza, "Bwana, unaenda wapi?" na ulimwengu hautaniona tena, ila ninyi mtaniona. Isa akamjibu, "Ninakoenda huwezi kunifuata sasa, Kwa kuwa mimi ni hai, ninyi nanyi mtakuwa hai. lakini utanifuata baadaye." 37 Petro akamuuliza tena, 20 Wakati huo mtajua ya kuwa mimi niko ndani ya "Bwana, kwa nini siwezi kufuata sasa? Mimi niko Baba, na ninyi mko ndani yangu, na mimi niko ndani tayari kuutoa uhai wangu kwa ajili yako." 38 Isa yenu. 21 Yeyote mwenye amri zangu na kuzishika akamjibu, "Je, ni kweli uko tayari kuutoa uhai wako ndiye anipendaye. Naye anipendaye atapendwa kwa ajili yangu? Amin, amin nakuambia, kabla jogoo na Baba yangu, nami nitampenda na kujidhirisha hajawika, utanikana mara tatu."

14 Isa akawaambia, "Msifadhaika miyoni mwenu.

Mnamwamini Mungu, mniamini pia. 2 Nyumbani mwa Baba yangu kuna makao mengi. Kama sivyo,

atampenda; nasi tutakuja kwake na kufanya makao yenu iwe kamili. 12 Amri yangu ndiyo hii: Mpandane yetu kwake. 24 Mtu yejote asiyenipenda hayashiki kama mimi niliyowapenda ninyi. 13 Hakuna mtu maneno yangu, na maneno niliyowapa si yangu mwenye upendo mkuu kuliko huu, mtu kuota uhai bali ni ya Baba aliyenituma. 25 "Nimewaambia wake kwa ajili ya rafiki zake. 14 Ninyi ni rafiki zangu mambo haya yote wakati bado niko pamoja nanyi. 26 mkifanya ninayowaamuru. 15 Siwaiti ninyi watumishi Lakini huyo Msaidizi, yaani huyo Roho Mtakatifu wa tena, kwa sababu watumishi hawajui bwana wao Mungu, ambaye Baba atamtuma kwenu kwa Jina analofanya. Bali nimewaita ninyi rafiki, kwa maana langu, atawafundisha mambo yote na kuwakumbusha nimewajulisha mambo yote niliyoyasikia kutoka kwa yote niliyowaambia. 27 Amani nawaachia; amani Baba yangu. 16 Si ninyi mlionichagua, bali mimi yangu nawapa. Amani hii ninayowapa si kama ile ndiyo niliyewachagua ninyi na kuwaweka mwende ulimwengu unatoa. Msifadhaike miyoni mwenu, mkazae matunda, na matunda yenu yapate kudumu. wala msioope. 28 "Mlisikia nikisema, 'Ninaenda ili nalo lolote mtakalomwomba Baba katika Jina langu, zangu, lakini nitarudi tena.' Kama kweli mngekipenda, awape ninyi. 17 Amri yangu ndiyo hii: Mpandane. mngefurahi kwa kuwa naenda kwa Baba, kwani Baba 18 "Kama ulimwengu ukiwachukia ninyi, kumbukeni ni mkuu kuliko mimi. 29 Nimewaambia mambo haya kwamba ulinichukia mimi kabla yenu. 19 Kama kabla hayajatukia, ili yatakapotukia mpate kuamini. mngekuwa wa ulimwengu, ulimwengu ungewapenda 30 Sitasema nanyi zaidi, kwa sababu yule mkuu wa kama unavyowapenda walio wake. Kwa sababu ulimwengu huu anakuja, naye hana kitu kwangu, ninyi si wa ulimwengu, lakini mimi nimewachagua 31 lakini ulimwengu upate kujua kuwa ninampenda kutoka ulimwengu, hii ndiyo sababu ulimwengu Baba, nami hufanya vile Baba alivyoniamuru. "Haya unaukeni; twendeni zetu.

15 "Mimi ndimi mzabibu wa kweli, na Baba yangu ndiye mkulima. 2 Kila tawi ndani yangu lisilozaa matunda, Baba yangu hulikata, nalo kila tawi linalozaa, hulisafisha ili lipate kuzaa matunda zaidi. 3 Ninyi mmekwisha kuwa safi kwa sababu ya lile neno nililonena nanyi. 4 Kaeni ndani yangu, nami nikae ndani yenu. Kama vile tawi lisivyoweza kuzaa matunda lisipokaa ndani ya mzabibu, vivyo hivyo ninyi msipokaa ndani yangu hamwezi kuzaa matunda. 5 "Mimi ni mzabibu, ninyi ni matawi. Akaaye ndani yangu, nami ndani yake, huyo huzaa sana; maana pasipo mimi ninyi hamwezi kufanya jambo lolote. 6 Mtu yejote asipokaa ndani yangu, huyo hutupwa nije kama tawi na kunyauka. Matawi kama hayo hukusanywa na kutupwa motoni, yakateketea. 7 Mkikaa ndani yangu na maneno yangu yakikaa ndani yenu, ombeni lolote mtakalo, nanyi mtatendewa. 8 Kwa hiyo Baba yangu hutukuzwa kwa vile mnavyozaa matunda mengi, nanyi mtajidhihirisha kuwa wanafunzi wangu. 9 "Kama vile Baba alivyonipenda mimi, hivyo ndivyo mimi niliyowapenda ninyi. Basi kaeni katika pendo langu. 10 Mkizishika amri zangu mtakaa katika pendo langu, kama mimi niliyozishika amri za Baba yangu na kukaa katika pendo lake. 11 Nimewaambia mambo haya ili furaha yangu iwe ndani yenu, na furaha

Kama wamenitesa mimi, nanyi pia watawatesa. Kama wamelishika neno langu, watalishika na neno lenu pia. 21 Watawatendea ninyi haya yote kwa ajili ya Jina langu, kwa sababu hawamjui yeje aliyenituma. 22 Kama sikuja na kusema nao, hawangekuwa na hatia ya dhambi. Lakini sasa hawana udhuru kwa ajili ya dhambi zao. 23 Yeyote anayenichukia mimi, anamchukia pia na Baba yangu. 24 Kama sikuwa nimefanya miujiza ambayo haijapata kufanya na mtu mwinge yeyote, hawangekuwa na hatia ya dhambi. Lakini sasa wameiona miujiza hii, na bado wakatuchukia mimi na Baba yangu. 25 Lakini hii ni kutimiza lile neno lililoandikwa kwenye Torati kwamba, 'Walinchukia pasipo sababu.' 26 "Lakini atakapokuja huyo Msaidizi nitakayemtuma kwenu kutoka kwa Baba, yaani huyo Roho wa kweli atokaye kwa Baba, yeje atanishuhudia mimi. 27 Ninyi nanyi itawapasa kushuhudia kwa sababu mmekuwa pamoja nami tangu mwanzo.

16 "Nimewaambia mambo haya yote ili msije mkaiacha imani. 2 Watawatenga na masinagogi. Naam, saa yaja ambayo mtu yejote atakayewaua atadhani kwa kufanya hivyo anamatumikia Mungu. 3 Nao watawatenda haya kwa sababu hawamjui Baba wala mimi. 4 Lakini nimewaambia ninyi mambo

haya, ili saa hiyo ikiwadia mpate kukumbuka ya kuwa yenu hakuna awaondoleaye. 23 Katika siku hiyo nilikuwa nimewaambia. Sikuwaambia mambo haya hamtaniuliza neno lolote. Amin, amin nawaambia, tangu mwanzo kwa sababu nilikuwa pamoja nanyi. 5 "Sasa mimi ninaenda kwake ye ye aliyenituma, atawapa. 24 Hadi sasa hamjaomba jambo lolote kwa lakini hakuna hata aniuilizaye, 'Unaenda wapi?' 6 Jina langu. Ombeni nanyi mtapewa, ili furaha yenu Kwa sababu nimewaambia mambo haya, miyo ipate kuwa kamili. 25 "Nimewaambia mambo haya yenu imejawa na huzuni. 7 Lakini nawaambia kweli, kwa mafumbo. Saa yaja ambapo sitazungumza nanyi yafaa mimi niondoke, kwa kuwa nisipoondoka, huyo tena kwa mafumbo bali nitawaeleza waziwazi kuhusu Msaidizi hatakuja kwenu; lakini nikienda nitamtuma Baba. 26 Siku hiyo mtaomba kwa Jina langu. Wala kwenu. 8 Naye atakapokuja, atauthibitishia ulimwengu sitawaambia kwamba nitamwomba Baba kwa ajili kuhusu dhambi, haki na hukumu. 9 Kwa habari ya yenu, 27 kwa maana Baba mwenyewe anawapenda, dhambi, kwa sababu hawani amini mimi; 10 kwa kwa sababu mmenipenda mimi na mmeamini kwamba habari ya haki, kwa sababu ninaenda kwa Baba, nimetoka kwa Mungu. 28 Nilitoka kwa Baba na kuja nanyi hamtaniona tena; 11 kwa habari ya hukumu, ulimwenguni; sasa naondoka ulimwenguni na kurudi kwa sababu yule mkuu wa ulimwengu huu amekwisha kwa Baba." 29 Ndipo wanafunzi wake wakasema, kuhukumiwa. 12 "Bado ninayo mambo mengi ya "Sasa unazungumza waziwazi, wala si kwa mafumbo. kuwaambia, lakini hamwezi kuyastahimili sasa. 13 30 Sasa tumejua kwamba wewe unajua mambo yote, Atakapokuja huyo Roho wa kweli, atawaongoza wala hakuna haja ya mtu kukuuliza maswali. Kwa awatie katika kweli yote. Yeye hatanena kwa ajili yake jambo hili tunaamini kwamba ultoka kwa Mungu." 31 mwenyewe, bali atanena yale yote atakayosikia, naye Isa akawajibu, "Je, sasa mnaamini? 32 Saa inakuja, atawaonesha mambo yajayo. 14 Atanituza mimi, naam, imekwisha kuwadia, mtakapotawanyika kila kwa maana atayachukua yaliyo yangu na kuwajulisha mmoja kwenda nyumbani mwake na kuniacha peke ninyi. 15 Vyote alivyo navyo Baba ni vyangu. Ndiyo yangu. Lakini mimi siko peke yangu kwa sababu maana nimesema Roho attachukua yaliyo yangu Baba yu pamoja nami. 33 "Nimewaambia mambo na kuwajulisha ninyi." 16 Isa akaendelea kusema, haya ili mpate kuwa na amani mkiwa ndani yangu. "Bado kitambo kidogo nanyi hamtaniona, na tena bado kitambo kidogo nanyi mtaniona." 17 Baadhi ya wanafunzi wakaulizana, "Ana maana gani asemapo, 'Bado kitambo kidogo nanyi hamtaniona, na tena bado kitambo kidogo nanyi mtaniona?' Naye ana maana gani asemapo, 'Kwa sababu ninaenda kwa Baba?'" 18 Wakaendelea kuulizana, "Ana maana gani asemapo, 'Kitambo kidogo?' Hatuelewii hilo analosema." 19 Isa akatambua kuwa walitaka kumuuliza kuhusu hilo, hivyo akawaambia, "Je, mnaulizana nina maana gani niliposema, 'Bado kitambo kidogo nanyi hamtaniona, na tena bado kitambo kidogo nanyi mtaniona?'" 20 Amin, amin nawaambia, ninyi mtaliza na kuomboleza, lakini ulimwengu utafurahi. Ninyi mtahuzunika, lakini huzuni yenu itageuka kuwa furaha. 21 Mwanamke anapokuwa na uchungu wa kuzaa huwa na maumivu kwa sababu saa yake imewadnia. Lakini baada ya mtoto kuzaliwa, yule mwanamke husahau maumivu hayo kwa sababu ya furaha yake ya kuzaliwa mtoto ulimwenguni. 22 Hivyo ninyi mna maumivu sasa, lakini nitawaona tena, nayo miyo yenu itafurahi, na furaha

17 Baada ya Isa kusema haya, alitazama kuelekea mbinguni akawaombea na kusema: "Baba, saa imewadnia. Mtukuze Mwanaao, ili Mwanaao apate kukutukuza wewe. 2 Kwa kuwa umempa mamlaka juu ya wote wenye mwili ili awape uzima wa milele wale uliompa. (aiōnios g166) 3 Nao uzima wa milele ndio huu: wakujue wewe uliyemungu wa pekee wa kweli, na Isa Al-Masihi uliyemntuma. (aiōnios g166) 4 Nimekutukuza wewe duniani kwa kuitimiza ile kazi uliyonipa niifanye. 5 Hivyo sasa, Baba, unitukuze mbele zako kwa ule utukufu niliokuwa nao pamoja na wewe kabla ulimwengu haujaumbwa. 6 "Nimelidhiihirisha jina lako kwa wale ulionipa kutoka ulimwengu. Walikuwa wako, nawe ukaniipa mimi, nao wameilitii neno lako. 7 Sasa wamejua ya kuwa vyote uliyonipa vimetoka kwako, 8 kwa kuwa maneno yale uliyonipa nimewapa wao, nao wameyapokea na kujua kwamba kweli nimetoka kwako, nao wameamini kuwa wewe ulinituma. 9 Ninawaombea wao. Siuombei ulimwengu,

bali nawaombea wale ulionipa kwa sababu wao aliyemsaliti, alipafahamu mahali hapo, kwani Isa ni wako. 10 Wote walio wangu ni wako, na walio alikuwa akikutana humo na wanafunzi wake mara wako ni wangu, nami nimetukuzwa ndani yao. 11 kwa mara. 3 Hivyo Yuda akaja kwenye bustani Mimi sasa simo tena ulimwenguni, lakini wao bado akiongoza kikosi cha askari Warumi, na baadhi wamo ulimwenguni, nami naja kwako. Baba Mtakatifu, ya maafisa kutoka kwa viongozi wa makuhani na uwalinde kwa uweza wa jina lako ulilonipa, ili wawe Mafarisayo. Nao walikuwa wamechukua taa, miende na umoja kama sisi tulivyo wamoja. 12 Nilipokuwa na silaha. 4 Isa, akijua yale yote yatakayompata, pamoja nao, niliwalinda, wakawa salama kwa lile jina akajitokeza mbele yao, akawauliza, "Mnamtafuta ulilonipa. Hakuna hata mmoja aliyepotea, isipokuwa nani?" 5 Wao wakamjibu, "Isa Al-Nasiri." Isa akawajibu, yule aliyekusudiwa upotetu, ili Maandiko yapate "Mimi ndiye." (Yuda, aliyemsaliti, alikuwa amesimama kutimia. 13 "Lakini sasa naja kwako, nami ninasema pamoja nao.) 6 Isa alipowaambia, "Mimi ndiye," mambo haya wakati bado nikwa ulimwenguni, ili wawe walirudi nyuma na kuanguka chini! 7 Akawauliza tena, na furaha yangu kamili ndani yao. 14 Nimewapa neno "Mnamtafuta nani?" Nao wakamjibu, "Isa Al-Nasiri." 8 lako, nao ulimwengu umewachukia, kwa kuwa wao Isa akawaambia, "Nimekwisha kuwaambia kuwa mimi si wa ulimwengu kama mimi nisivyo wa ulimwengu ndiye; kwa hiyo kama mnantafuta mimi, waacheni huu. 15 Siombi kwamba uwaondoe ulimwenguni, hawa watu waende zao." 9 Hii ilikuwa ili litimie lile bali uwalinde dhidi ya yule mwovu. 16 Wao si wa neno alilosema, "Sikumpoteza hata mmoja miongan ulimwengu huu, kama vile mimi nisivyo wa ulimwengu. mwa wale ulionipa." 10 Simoni Petro, aliyekuwa na 17 Uwatakase kwa ile kweli; neno lako ndilo kweli. upanga, akaufuta na kumkata sikio la kuume mtumishi 18 Kama vile ulivyonitura mimi ulimwenguni, nami wa kuhanu mkuu. (Mtumishi huyo alilitwa Malko.) 11 Isa nawatuma vivyo hivyo. 19 Kwa ajili yao najiweka akamwambia Petro, "Rudisha upanga wako kwenye wakfu ili wao nao wapate kutakaswa katika ile kweli. ala yake. Je, hainipasi kukinywea kikombe alichonipa 20 "Siwaombei hawa peke yao, bali nawaombea na Baba?" 12 Hivyo wale askari, wakiwa na jemadari wale wote watakaoniamini kuititia neno lao, 21 ili wao na maafisa wa Wayahudi, wakamkamata Isa wawe na umoja kama vile wewe Baba ulivyo ndani na kumfunga. 13 Kwanza wakampelea kwa Anasi, yangu na mimi nilivyo ndani yako. Wao nao wawe mwewewe Kayafa, aliyekuwa kuhanu mkuu mwaka ule. ndani yetu, ili ulimwengu upate kuamini ya kuwa 14 Kayafa ndiye alikuwa amewashauri viongozi wa wewe ndiwe uliyenitura mimi. 22 Utukufu ule ulionipa Wayahudi kwamba imempasa mtu mmoja kufa kwa nimewapa wao, ili wawe na umoja kama sisi tulivyo ajili ya watu. 15 Simoni Petro pamoja na mwanafunzi wamoja. 23 Mimi ndani yao na wewe ndani yangu: mwingine walikuwa wakimfuata Isa. Huyu mwanafunzi ili wawe wamekamilika katika umoja, na ulimwengu mwingine alikuwa anafahamika kwa kuhanu mkuu, upate kujuu ya kuwa umenitura, nami nimewapenda hivyo alilingia uani kwa kuhanu mkuu pamoja na wao kama unavyonipenda mimi. 24 "Baba, shauku Isa. 16 Lakini Petro alisimama nje karibu na lango. yangu ni kwamba wale ulionipa wawe pamoja nami Ndipo yule mwanafunzi mwingine, aliyejulikana na pale nilipo, ili waweze kuuona utukufu wangu, yaani kuhanu mkuu, akazungumza na msichana aliyekuwa utukufu ule ulionipa kwa kuwa ulinipenda hata kabla analinda lango, akamuhsu Petro aingie ndani. 17 ya kuwekwa misingi ya ulimwengu. 25 "Baba Mwenye Yule msichana akamuuliza Petro, "Je, wewe pia si Haki, ingawa ulimwengu haukujui, mimi ninakujua, mmoja wa wanafunzi wa mtu huyu?" Petro akajibu, nao wanajua ya kuwa umenitura. 26 Nimefanya "Sio mimi." 18 Wale watumishi na askari walikuwa jina lako ilijulikane kwao, nami nitaendelea kufanya wamesimama wakiota moto wa makaa kwa sababu ilijulikane, ili upendo ule unaonipenda mimi uwe ndani palikuwa na baridi, Petro naye alikuwa amesimama yao, na mimi mwenywewe nipate kuwa ndani yao."

18 Isa alipomaliza kuomba, akaondoka na wanafunzi wake, wakavuka Bonde la Kidroni. Upande wa pili palikuwa na bustani; yeze na wanafunzi wake wakaingia humo. 2 Basi Yuda,

pamoja nao akiota moto. 19 Wakati huo kuhanu mkuu akawa anamuuliza Isa kuhusu wanafunzi wake na mafundisho yake. 20 Isa akamjibu, "Nimekuwa nikizungumza waziwazi mbele ya watu wote. Siku zote nimefundisha katika masinagogi na Hekaluni,

mahali Wayahudi wote hukusanyika. Sikusema jambo "Kwa hiyo wewe ni mfalme?" Isa akajibu, "Wewe lolote kwa siri. **21** Mbona unaniuliza mimi maswali? wasema kwamba mimi ni mfalme. Kwa kusudi hili Waulize wale waliosikia yale niliyowaambia. Wanajua nilizaliwa, na kwa ajili ya hili nilikuja ulimwenguni: niliyoyasema." **22** Alipomaliza kusema hayo, mmoja wa ili niishuhudie kweli. Mtu yelete aliye wa kweli askari aliyekuwa amesimama karibu naye akampiga husikia sauti yangu." **38** Pilato akamuuliza Isa, "Kweli Isa kofi usoni. Kisha akasema, "Je, hivyo ndivyo ni nini?" Baada ya kusema haya Pilato akaenda unavyomjibu kuhani mkuu?" **23** Isa akamjibu akasema, nje tena, akawaambia wale viongozi wa Wayahudi "Kama nimesema jambo baya, shuhudia huo ubaya waliomshtaki Isa, "Sioni msingi wowote wa kumshtaki nliousema. Lakini kama nimesema yaliyo kweli, mtu huyu. **39** Lakini ninyi mna desturi yenu kwamba mbona umenipiga?" **24** Ndipo Anasi akampeleka Isa wakati wa Pasaka nimwachie huru mfungwa mmoja kwa kuhani mkuu Kayafa, akiwa bado amefungwa. **25** mnayemtaka. Je, mnataka niwafungulie huyu 'mfalme Wakati huo Simoni Petro alikuwa amesimama akiota wa Wayahudi?" **40** Wao wakapiga kelele, wakajibu, moto. Baadhi ya watu waliokuwepo wakamuuliza, "Je, "Si huyu mtu, bali tufungulie Baraba!" Yule Baraba wewe si mmoja wa wanafunzi wake?" Petro akakana, alikuwa mnyang'anyi.

akasema, "Sio mimi." **26** Mmoja wa watumishi wa kuhani mkuu, ndugu yake yule mtu ambaye Petro alikuwa amemkata sikio, akamuuliza, "Je, mimi sikukuona kule bustanini ukiwa na Isa?" **27** Kwa mara nyiningine tena Petro akakana, naye jogoo akawika wakati huo huo. **28** Ndipo viongozi wa Wayahudi wakamchukua Isa kutoka kwa Kayafa na kumpeleka kwenye jumba la kifalme la mtawala Mrumi. Wakati huo ilikuwa ni alfajiri. Ili kuepuka kuwa najisi kwa taratibu za ibada, Wayahudi hawakuingia ndani ya jumba kwa sababu walitaka kushiriki katika Pasaka. **29** Hivyo Pilato akatoka nje walikokuwa, akawauliza, "Mmeleta mashtaka gani kumhusu mtu huyu?" **30** Wao wakamjibu, "Kama huyu mtu hakuwa mhalifu, tusingemleta kwako." **31** Pilato akaawaambia, "Basi mchukueni ninyi mkamhukumu kwa kufuata sheria zenu." Wayahudi wakamjibu, "Sisi haturuhusiwi kutoa hukumu ya kifo kwa mtu yelete." **32** Walisema hivyo ili yale maneno aliyosema Isa kuhusu kifo atakachokufa yapate kutimia. **33** Kwa hiyo Pilato akaingia ndani ya jumba la kifalme, akamwita Isa, akamuuliza, "Wewe ndiwe mfalme wa Wayahudi?" **34** Isa akamjibu, "Je, unauliza swalii hili kutokana na mawazo yako mwenyewe, au uliambiwa na watu kunihusu?" **35** Pilato akamjibu, "Je, mimi ni Myahudi? Taifa lako mwenyewe na viongozi wa makuhani wamekukabidhi kwangu. Umeanya kosa gani?" **36** Isa akajibu, "Ufalme wangu si wa ulimwengu huu. Ufalme wangu ungekuwa wa ulimwengu huu, wafuasi wangu wangenipigania ili nisitiwe mikononi mwa viongozi wa Wayahudi. Lakini kama ilivyo, ufalme wangu hautoki hapa ulimwenguni." **37** Pilato akamuuliza,

19 Ndipo Pilato akamtoa Isa akaamuru apigwe mijeledi. **2** Askari wakasokota taji la miiba, wakamvika Isa kichwani. Wakamvalisha joho la zambarau. **3** Wakawa wanapanda pale alipo tena na tena, wakisema, "Salamu, mfalme wa Wayahudi!" Huku wakimpiga makofi usoni. **4** Pilato akatoka tena nje, akawaambia wale waliokusanyika, "Tazameni, namkabidhi Isa kwenu kuwajulisha kwamba mimi sioni msingi wowote wa kumshtaki." **5** Kwa hiyo Isa akatoka nje akiwa amevaa lile taji la miiba na lile vazi la zambarau. Pilato akawaambia, "Tazameni, mtu ndiye huyu!" **6** Wale viongozi wa makuhani na maafisa walipomwona, wakapiga kelele wakisema, "Msulubishe! Msulubishe!" Pilato akawaambia, "Mchukueni ninyi mkamsulubishe. Lakini mimi sioni msingi wowote wa kumshtaki." **7** Viongozi wa Wayahudi wakamjibu, "Sisi tunayo sheria, na kutokana na sheria hiyo, hana budi kufa kwa sababu yeeye alijita Mwana wa Mungu." **8** Pilato aliposikia haya, akaogopa zaidi. **9** Akaingia tena ndani ya jumba la kifalme, akamuuliza Isa, "Wewe umetoka wapi?" Lakini Isa hakumjibu. **10** Pilato akamwambia, "Wewe unakataa kuongea na mimi? Hujui ya kuwa nina mamlaka ya kukuachia huru au kukusulubisha?" **11** Ndipo Isa akamwambia, "Wewe hungekuwa na mamlaka yoyote juu yangu kama hungepewa kutoka juu. Kwa hiyo yeeye aliyenitia mikononi mwako ana hatia ya dhambi ilio kubwa zaidi." **12** Tangu wakati huo, Pilato akajitahidi kutafuta njia ya kumfungua Isa, lakini viongozi wa Wayahudi wakazidi kupiga kelele wakisema, "Ukimwachia huyu mtu, wewe si rafiki wa Kaisari. Mtu yelete anayedai kuwa mfalme anampinga

Kaisari.” **13** Pilato aliposikia maneno haya, akamtoa haya, akijua kuwa mambo yote yamemalizika, na Isa njе tena. Akaketi kwenye kitи chake cha hukumu, ili kutimiza Maandiko, Isa akasema, “Naona kiu.” mahali palipoitwa Sakafu ya Jiwe (kwa Kiebrania **29** Hapo palikuwa na bakuli lilioloja siki. Kwa hiyo ni Gabatha). **14** Basi ilikuwa siku ya Maandalio ya wakachovya sifongo kwenye hiyo siki, wakaiweka Pasaka, yapata kama saa sita hivi. Pilato akawaambia kwenye ufito wa mti wa hisopo, wakampelekea Wayahudi, “Huyu hapa mfalme wenu!” **15** Wao mdomoni. **30** Baada ya kuionja hiyo siki, Isa akasema, wakapiga kelele, “Mwondoe! Mwondoe! Msulubishe!” “Imekwisha.” Akainamisha kichwa chake, akaitoa Pilato akawauliza, “Je, nimsulubishe mfalme wenu?” roho yake. **31** Ilikuwa siku ya Maandalio ya Pasaka, Wale viongozi wa makuhani wakamjibu, “Sisi hatuna na siku iliyofuata ingekuwa Sabato maalum. Kwa mfalme mwingine ila Kaisari.” **16** Ndipo Pilato kuwa viongozi wa Wayahudi hawakutaka miili ibaki akamkabidhi Isa kwao ili wamsulubishe. Kwa hiyo msalabani siku ya Sabato, wakamwomba Pilato askari wakamchukua Isa. **17** Isa, akiwa ameubeba aamuru miguu ya wale waliosulubiwa ivunjwe, na msalaba wake, akatoka kuelekea mahali palipoitwa miili iondolewe kwenye misalaba. **32** Kwa hiyo askari Fuvu la Kichwa (kwa Kiebrania ni Golgotha). **18** Hapo wakaenda wakavunja miguu ya mtu wa kwanza ndipo walipomsulubishe. Pamoja naye walisulubishe aliyesulubiwa pamoja na Isa, na ya yule mwingine watu wawili, mmoja kila upande wake, naye Isa pia. **33** Lakini walipomkaribia Isa, wakaona ya kuwa katikati. **19** Pilato akaamuru tangazo liandikwe na amekwisha kufa, hivyo hawakuvunja miguu yake. liwekwe juu kwenye msalaba wa Isa; likasema: Isa **34** Badala yake mmoja wa wale askari akamchoma Al-Nasiri Mfalme wa Wayahudi. **20** Kwa kuwa mahali mkuki ubavuni, na mara pakatoka damu na maji. **35** hapо Isa aliposulubiwa palikuwa karibu na mjini, Mtu aliyeona mambo hayo ndiye alitoa ushuhuda, Wayahudi wengi walisoma maandishi haya yaliyokuwa nao ushuhuda wake ni kweli. Anajua kuwa anasema yameandikwa kwa lugha za Kiebrania, Kiyunani na kweli, naye anashuhudia ili pia nanyi mpate kuamini. Kilatini. **21** Viongozi wa makuhani wa Wayahudi **36** Kwa maana mambo haya yalitukia ili andiko wakapinga, wakamwambia Pilato, “Usiandike ‘Mfalme litimie, lisemalo, ‘Hakuna hata mfupa wake mmoja wa Wayahudi,’ bali andika kwamba mtu huyu alisema utakaovunjwa.” **37** Tena andiko lingine lasema, ye ye ni mfalme wa Wayahudi.” **22** Pilato akawajibu, “Watamtazama ye ye waliyemchoma.” **38** Baada ya “Nilichokwisha kuandika, nimeandika!” **23** Askari mambo haya, Yusufu wa Arimathaya, aliyekuwa walipokwisha kumsulubishe Isa, walichukua nguo mfuasi wa Isa, ingawa kwa siri kwa sababu ya zake wakazigawa mafungu manne, kila askari fungu kuwaogopa viongozi wa Wayahudi, alimwomba Pilato lake. Ila walikubaliana wasilichane lile vazi lake ruhusa ili kuuchukua mwili wa Isa. Pilato alimruhusu, kwa maana lilikuwa halina mshono, bali limefumwa hivyo akaja, akauchukua. **39** Naye Nikodemo, yule tangu juu hadi chini. **24** Wakaambiana, “Tusilichane ambaye kwanza alimwendea Isa usiku, akaja, akaleta ila tulipigie kura ili kuamua ni nani atalichukua.” mchanganyiko wa manemane na manukato, yenyе Hili lilitukia ili Maandiko yapate kutimizwa yale uzito wa zaidi ya kilo thelathini. **40** Wakauchukua yaliyosema, “Wanagawana nguo zangu, na vazi mwili wa Isa, wakaufunga katika sanda ya kitani safi langu wanalipigia kura.” Hayo ndiyo waliyoyafanya pamoja na yale manukato, kama ilivyokuwa desturi wale askari. **25** Karibu na msalaba wa Isa walikuwa ya Wayahudi. **41** Basi palikuwa na bustani karibu wamesimama mama yake, na dada wa mamaye, na na mahali pale aliposulubiwa, na pale ndani ya ile Mariamu mke wa Klopа, na Mariamu Magdalene. bustani palikuwa na kaburi jipy, ambalo halikuwa **26** Isa alipomwona mama yake mahali pale, na limezikiwa mtu bado. **42** Kwa hiyo, kwa kuwa ilikuwa yule mwanafunzi aliyempenda akiwa amesimama siku ya Wayahudi ya Maandalio, nalo kaburi hilo karibu, Isa akamwambia mama yake, “Mama, huyu lilikuwa karibu, wakamzika Isa humo. hapa ndiye mwanaao.” **27** Kisha akamwambia yule mwanafunzi, “Nawe huyu hapa ndiye mama yako.” Tangu wakati huo yule mwanafunzi akamchukua mama yake Isa nyumbani mwake. **28** Baada ya

20 Alfajiri na mapema siku ya kwanza ya juma, kulipokuwa bado giza, Mariamu Magdalene alienda kaburini na kukuta lile jiwe limeondolewa penye ingilio. **2** Hivyo akakimbia kwa Simoni Petro

pamoja na yule mwanafunzi mwingine ambaye Isa wanafunzi wake walikuwa pamoja, milango ikiwa alimpenda, na kusema, "Wamemwondo Bwana imefungwa kwa kuwaogopa viongozi wa Wayahudi. kaburini, na hatujui walikomweka!" 3 Petro na Naye Isa akawatokea, akasimama katikati yao, yule mwanafunzi mwingine wakaondoka mara akasema, "Amani iwe nanyi!" 20 Baada ya kusema moja kuelekea kaburini. 4 Wote wawili walikuwa haya, akawaonesha mikono yake na ubavu wake. wanakimbia, lakini yule mwanafunzi mwingine Wanafunzi wake wakafurahi sana walipomwona akakimbia mbio kuliko Petro, akatangulia kufika Bwana Isa. 21 Isa akawaambia tena, "Amani iwe kaburini. 5 Akainama na kuchungulia mle kaburini, nanyi! Kama vile Baba alivyonitura mimi, nami akaona vile vitambaa nya kitani, lakini hakuingia. 6 nawatuma ninyi." 22 Alipokwisha kusema haya, Ndipo Simoni Petro akaja akimfuata nyuma, akaingia akawavuvia, akawaambia, "Pokeeni Roho Mtakatifu ndani ya kaburi. Naye akaona vile vitambaa nya wa Mungu. 23 Mkimwondolea mtu ye yote dhambi ile sanda vikiwa pale chini, 7 na kile kitambaa zake, zitaondolewa; na ye yote msiyemwondolea kilichokuwa kichwani mwa Isa. Kitambaa hicho dhambi zake, hazitaondolewa." 24 Lakini Tomaso kilikuwa kimekunjwa peke yake, mbali na vile vitambaa (aliyeitwa Didimasi), mmoja wa wale kumi na wawili, nya kitani nya ile sanda. 8 Kisha yule mwanafunzi hakuwa pamoja nao Isa alipokuja. 25 Hivyo wale aliyetangulia kufika kaburini akaingia ndani, akaona, wanafunzi wengine wakamwambia, "Tumemwona na akaamini. 9 (Kwa kuwa hadi wakati huo walikuwa Bwana Isa.) Lakini ye ye akawaambia, "Nisipoona bado hawajaelewa kutoka Maandiko kwamba ilikuwa zile alama za misumari mikononi mwake, na kuweka lazima Isa afufuke kutoka kwa wafu.) 10 Kisha kidole changu kwenye hizo alama za misumari, na hao wanafunzi wakaondoka, wakarudi nyumbani mkono wangu ubavuni mwake, sitaamini." 26 Baada mwao. 11 Lakini Mariamu Magdalene akasimama ya siku nane, wanafunzi wake walikuwa tena pamoja nje ya kaburi akilia. Alipokuwa akilia, akainama ndani ya nyumba, naye Tomaso alikuwa pamoja kuchungulia mle kaburini, 12 naye akaona malaika nao. Ndipo Isa akaja, milango ikiwa imefungwa, wawili wamevaa mavazi meupe, wameketi pale na kusimama katikati yao, akasema, "Amani iwe mwili wa Isa ulipokuwa umelazwa, mmoja upande nanyi." 27 Kisha akamwambia Tomaso, "Weka kidole wa kichwani na mwingine upande wa miguni. 13 chako hapa na uone mikono yangu, nyoosha mkono Wakamuuliza Mariamu, "Mwanamke, mbona unalia?" wako uguse ubavuni mwangu. Usiwe na shaka, Akawaambia, "Nalia kwa kuwa wamemchukua Bwana bali uamini tu." 28 Tomaso akamwambia, "Bwana wangu, na sijui walikomweka." 14 Baada ya kusema wangu na Mungu wangu!" 29 Isa akamwambia, hayo, akageuka, akamwona Isa amesimama, lakini "Umeamini kwa kuwa umeniona? Wamebarikiwa wale hakumtambua. 15 Isa akamwambia, "Mwanamke, ambao hawajaeona lakini wameamini." 30 Isa alifanya mbona unalia? Unamtafuta nani?" Mariamu, akidhani miujiza mingine mingi mbele za wanafunzi wake, alikuwa anaongea na mtunza bustani, akamwambia, ambayo haikuandikwa katika kitabu hiki. 31 Lakini hii "Bwana, kama ni wewe umemchukua, tafadhalii imeandikwa ili mweze kuamini ya kuwa Isa ndiye Al-nioneshe ulikomweka, nami nitamchukua." 16 Isa Masih, Mwana wa Mungu, na kwa kumwamini mpate akamwita, "Mariamu!" Ndipo Mariamu akamgeukia uzima katika jina lake.

Isa na kusema naye kwa Kiebrania, "Raboni!" (maana yake "Mwalimu"). 17 Isa akamwambia, "Usinishike, kwa maana sijapaa kwenda kwa Baba. Lakini nenda kwa ndugu zangu ukawaambie, 'Ninapaa kwenda kwa Baba yangu ambaye ni Baba yenu, kwa Mungu wangu ambaye ni Mungu wenu.'" 18 Kwa hiyo Mariamu Magdalene akaenda kuwatangazia wanafunzi wa Isa, akisema, "Nimemwona Bwana!" Naye akawaambia kwamba Isa alikuwa amemweleza mambo hayo yote. 19 Ilipokuwa jioni ya siku hiyo hiyo ya kwanza ya juma,

21 Baada ya haya Isa akawatokea tena wanafunzi wake kando ya Bahari ya Tiberia. Yeye alijionesha kwao hivi: 2 Simoni Petro, Tomaso (aitwaye Didimasi), Nathanaeli wa Kana ya Galilaya, wana wa Zebedayo, na wanafunzi wengine wawili walikuwa pamoja. 3 Simoni Petro akawaambia wenzake, "Mimi naenda kuvua samaki." Nao wakamwambia, "Tutaenda pamoja nawe." Wakatoka, wakaingia ndani ya mashua, lakini usiku ule hawakupata chochote. 4 Mara baada ya kupambazuka, Isa akasimama

ufuoni, lakini wanafunzi hawakumtambua kwamba ambacho Petro angemtukuza nacho Mungu. Kisha alikuwa Isa. 5 Isa akawaambia, "Wanangu, je, mna Isa akamwambia Petro, "Nifuate!" 20 Petro akageuka, samaki wowote?" Wakamjibu, "La." 6 Akawaambia, akamwona yule mwanafunzi aliyependwa na Isa "Shusheni nyavu upande wa kuume wa mashua akiwafuata. (Huyu ndiye yule mwanafunzi aliyeegama yenu nanyi mtapata samaki." Wakashusha nyavu, kifuani mwa Isa walipokula naye chakula cha mwisho na tazama, wakapatia samaki wengi mno hatia na kuuliza, "Bwana, ni nani atakayekusaliti?") 21 wakashindwa kuvutia zile nyavu zilizojaa samaki ndani Petro alipomwona huyo mwanafunzi, akamuuliza ya mashua. 7 Basi yule mwanafunzi aliyependwa na Isa, "Bwana, na huyu je?" 22 Isa akamjibu, "Ikiwa Isa akamwambia Petro, "Huyu ni Bwana Isa!" Simoni nataka aishi hadi nitakaporudi, inakuhusu nini? Wewe Petro aliposikia kwamba ni Bwana Isa, akajifunga inakupasa unifuate!" 23 Kwa sababu ya maneno haya nguo yake (kwa kuwa alikuwa ameitoa), naye akajitosa ya Isa, uvumi ukaenea mionganii mwa ndugu kwamba baharini. 8 Wale wanafunzi wengine wakaja kwa ile huyu mwanafunzi hangekufa. Lakini Isa hakusema mashua huku wakikokota ule wavu uliojaa samaki, kuwa hangekufa. Yeye alisema tu kwamba, "Ikiwa maana hawakuwa mbali na nchi kavu, ilikuwa yapata nataka aishi hadi nitakaporudi, inakuhusu nini?" 24 dhiraa mia mbili. 9 Walipofika ufuoni, wakaona moto Huyu ndiye yule mwanafunzi anayeshuhudia mambo wa makaa na samaki wakiokwa juu yake, na mikate. haya, na ndiye ameandika habari hizi. Nasi tunajua 10 Isa akawaambia, "Leteni baadhi ya hao samaki ya kuwa ushuhuda wake ni kweli. 25 Lakini kuna mliovua sasa hivi." 11 Simoni Petro akapanda kwenye mambo mengine mengi ambayo Isa alifanya. Kama mashua na kuukokota ule wavu ufuoni. Ulikuwa yote yangeandikwa, nadhani hata ulimwengu wote umejaa samaki wakubwa mia moja hamsini na watatu. haungekuwa na nafasi ya kutosha kuweka vitabu Ingawa samaki waikiwa wengi kiasi hicho, ule wavu ambavyo vingeandikwa.

haukuchanika. 12 Isa akawaambia, "Njooji mpate kifungua kinywa." Hakuna hata mmoja wa wanafunzi aliyethubutu kumuuliza, "Wewe ni nani?" Walijua kuwa ni Bwana Isa. 13 Isa akaja, akachukua ule mkate, akawapa, na vivyo hivyo akawagawia wale samaki. 14 Hii ilikuwa mara ya tatu Isa kuwatoteka wanafunzi wake baada yake kufufuliwa kutoka kwa wafu. 15 Walipokwisha kula, Isa akamuuliza Simoni Petro, "Je, Simoni mwana wa Yohana, unanipenda kweli kuliko hawa?" Yeye akamjibu, "Ndiyo Bwana, wewe unajua ya kuwa ninakupenda." Isa akamwambia, "Lisha wana-kondoo wangu." 16 Isa akamuuliza tena, "Simoni, mwana wa Yohana, wanipenda?" Petro akamjibu, "Ndiyo Bwana, wewe unajua ya kuwa ninakupenda." Isa akamwambia, "Chunga kondoo wangu." 17 Kwa mara ya tatu Isa akamuuliza Petro, "Simoni mwana wa Yohana, unanipenda?" Petro akahuzunika sana kwa kuwa Isa alimuuliza mara ya tatu, "Unanipenda?" Akamjibu, "Bwana, wewe unajua yote, unajua ya kuwa ninakupenda." Isa akamwambia, "Lisha kondoo wangu. 18 Amin, amin nakuambia, ulipokuwa kijana ulivaa na kwenda unakotaka. Lakini utakapokuwa mzee, utanyoosha mikono yako na mtu mwingine atakuvika na kukupeleka usipotaka kwenda." 19 Isa alisema haya ili kuashiria aina ya kifo

Matendo

1 Katika kitabu changu cha kwanza nilikuandikia,

Theofilo, kuhusu mambo yote Isa aliyoafanya na kufundisha tangu mwanzo, 2 hadi siku ile alipochukuliwa kwenda mbinguni, baada ya kuwapa maagizo kupitia kwa Roho Mtakatifu wa Mungu wale mitume alioowachagua. 3 Baada ya mateso yake, alijionesha kwao na kuwathibitishia kwa njia nyingi kwamba yeze yu hai. Katika muda wa siku arobaini baada ya kufufuka kwake aliwatokea na kunena kuhusu ufalme wa Mungu. 4 Wakati mmoja alipokuwa pamoja nao, aliwapa amri hii, "Msitoke Yerusalem, bali ingojeni ahadi ya Baba, ambayo mmenisikia nikisema habari zake. 5 Yahya aliwabatiza kwa maji, lakini baada ya siku chache mtabatizwa kwa Roho wa Mungu." 6 Mitume walipokuwa wamekusanyika pamoja, wakamuuliza Isa, "Bwana, je, huu ndio wakati wa kuwarudhishia Israeli ufalme?" 7 Isa akawaambia, "Sio wajibu wenu kujua nyakati au majira ambayo Baba ameyaweka kwa mamlaka yake mwenyewe. 8 Lakini mtapokea nguvu, Roho wa Mungu akiwijilia juu yenu, nanyi mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalem, na Yudea yote, na Samaria, na miisho ya dunia." 9 Baada ya kusema mambo haya, walipokuwa wanatazama, akachukuliwa juu mbinguni mbele ya macho yao na wingu likampeka wasimwone tena. 10 Walipokuwa bado wakikaza macho yao kuelekea juu alipokuwa akienda zake mbinguni, ghafula, wanaume wawili waliovaa mavazi meupe wakasimama karibu

nao. 11 Wakasema, "Enyi watu wa Galilaya, mbona mnasimama mkitazama juu angani? Huyu Isa aliyechukuliwa kutoka kwenu kwenda mbinguni, atarudi tena jinsi hiyo yeze mliyomwona akienda zake mbinguni." 12 Ndipo waliporudi Yerusalem kutoka Mlima wa Mizeituni, uliokuwa karibu na Yerusalem, umbali wa mwendo wa Sabato kutoka mjini. 13 Walipowasili mjini Yerusalem, walienda ghorofani kwenye chumba walichokuwa wakiishi. Walikuwepo walikuwa: Petro, Yohana, Yakobo na Andrea; Filipo na Tomaso; Bartholomayo na Mathayo, Yakobo mwana wa Alfayo, Simoni Zelote na Yuda mwana wa Yakobo. 14 Hawa wote waliungana pamoja katika maombi. Pia walikuwepo wanawake kadhaa, na Mariamu mama yake Isa, na ndugu zake Isa. 15 Katika siku hizo Petro akasimama katikati ya waumini (jumla yao walikuwa

watu wapatao mia moja na ishirini), akasema, 16 "Ndugu zangu, ilibidi andiko litimie, ambalo Roho wa Mungu alitabiri kupitia kwa Daudi kumhusu Yuda, aliyeaongoza wale waliomkamata Isa. 17 Yuda alikuwa mmoja wetu, kwa maana na yeze alichaguliwa ashiriki katika huduma hii." 18 (Basi Yuda alinunua shamba kwa zile fedha za uovu alizopata; akiwa huko shambani akaanguka, akapasuka na matumbo yote yakatoka nje. 19 Kila mtu Yerusalemu akasikia habari hizi, kwa hiyo wakapaita mahali hapo kwa lugha yao, Akeldama, yaani Shamba la Damu.) 20 "Kama vile ilivoandikwa katika Kitabu cha Zaburi, "Mahali pake na pawe ukiwa, wala asiwepo yezote atakayeishi humo," na, "Mtu mwingine aichukue nafasi yake ya uongozi." 21 Kwa hiyo inatubidi tumchague mtu mwingine mionganini mwa wale ambao wamekuwa pamoja nasi wakati wote Bwana Isa alipokuwa akiishi kati yetu, 22 kuanzia ubatizo wa Yahya hadi siku aliyochukuliwa kutoka kwetu kwenda Mbinguni. Kwa kuwa mmoja wao inabidi awe shahidi pamoja nasi wa ufufuo wake." 23 Wakapendekeza majina ya watu wawili: Yusufu, aitwaye Barsaba (ambaye pia alijulikana kama Yusto) na Mathiya. 24 Kisha wakaomba, wakasema, "Mwenyezi Mungu, wewe waujua moyo wa kila mtu. Tuoneshe ni yupi kati ya hawa wawili uliyemchagua 25 ili achukue nafasi ya huduma ya utume, ambayo Yuda aliiacha ili aende anapostahili." 26 Kisha wakawapigia kura, nayo kura ikamwangukia Mathiya, naye akaongezwa kwenye wale mitume kumi na mmoja.

2 Siku ya Pentekoste ilipowadia, waumini wote walikuwa mahali pamoja. 2 Ghafula, sauti kama mvumo mkubwa wa upemo mkali ikatoka mbinguni, ikajaza nyumba yote walimokuwa wameketi. 3 Zikatokea ndimi kama za moto zilizogawayanya na kutua juu ya kila mmoja wao. 4 Wote wakajazwa na Roho Mtakatifu wa Mungu, wakaanza kunena kwa lugha nyingine, kama Roho aliyyowajalia. 5 Basi walikuwako Yerusalemu Wayahudi wanaomcha Mungu kutoka kila taifa chini ya mbingu. 6 Waliposikia sauti hii, umati wa watu walikusanyika pamoja wakistaajabu, kwa sababu kila mmoja wao aliwasikia wakisema kwa lugha yake mwenyewe. 7 Wakiwa wameshangaa na kustaajabu, wakauliza, "Je, hawa wote wanaozungumza si Wagalilaya? 8 Imekuwaje basi kila mmoja wetu anawasikia wakinena kwa lugha

yake ya kuzaliwa? 9 Wapathi, Wamedi, Waelami, hutaniacha kaburini, wala hutamwacha Aliye Mtakatifu wakazi wa Mesopotamia, Yudea, Kapadokia, Ponto wako kuona uharibifu. (Hadēs g86) 28 Umenionesha na jimbo la Asia, 10 Frigia, Pamfilia, Misri na pande njia za uzima, utanijaza na furaha mbele zako.' 29 za Libia karibu na Kirene, na wageni kutoka Rumi 11 "Ndugu zangu Waisraeli, nataka niwaambie kwa (Wayahudi na wale walioongokea dini ya Kiyahudi), uhakika kwamba baba yetu wa zamani Daudi alikufa Wakrete na Waarabu: sote tunawasikia watu hawa na kuzikwa, nalo kaburi lake lipo hapa hadi leo. 30 wakisema mambo makuu ya ajabu ya Mungu katika Lakini alikuwa nabii na alijua ya kuwa Mungu alikuwa lugha zetu wenyewe." 12 Wakiwa wameshangaa amemwahidi kwa kiapo, kwamba angemweka mmoja na kufadhaika wakaulizana, "Ni nini maana ya wa wazao wake penye kitu chake cha utawala. 31 mambo haya?" 13 Lakini wengine wakawadhihaki Daudi, akiona mambo yaliyo mbele, akanena kuhusu wakasema, "Hawa wamelewa kwa divai!" 14 Ndipo kufufuka kwa Al-Masihi, kwamba hakuachwa kaburini, Petro akasimama pamoja na wale mitume kumi na wala mwili wake haukuona uharibifu. (Hadēs g86) 32 mmoja, akapaza sauti yake na kuhutubia umati ule Mungu alimfufua huyu Isa, na sisi sote ni mashahidi wa watu, akasema: "Wayahudi wenzangu na nyote wa jambo hilo. 33 Basi yeye ametukuzwa hadi mkono mnaoishi Yerusealemu, nisikilizeni kwa makini, ili jambo wa kuume wa Mungu, na amepokea kutoka kwa Baba hili lujulikane kwenu. 15 Hakika watu hawa hawajalewa ahadi ya Roho Mtakatifu wa Mungu, naye amemimina kama mnavyodhania, kwa kuwa sasa ni saa tatu kile mnachoona sasa na kusikia. 34 Kwa kuwa asubuhi! 16 La, hili ni jambo lilitabiriwa na nabii Daudi hakupaa kwenda mbinguni, lakini anasema, Yoeli, akisema: 17 "Katika siku za mwisho, asema "Bwana alimwambia Bwana wangu: "Keti mkono Mungu, nitamimina Roho wangu juu ya wote wenye wangu wa kuume, 35 hadi nitakapowaweka adui mwili. Wana wenu wa kiume na wa kike watatabiri, zako chini ya mijuu yako." 36 "Kwa hiyo Israeli wote vijana wenu wataona maono, na wazee wenu wataota na wajue jambo hili kwa uhakika kwamba: Mungu ndoto. 18 Hata juu ya watumishi wangu, wanaume amemfanya huyu Isa, ambaye ninyi mlimsulubisha, kwa wanawake, katika siku zile nitamimina Roho kuwa Bwana na Al-Masihi." 37 Watu waliposikia wangu, nao watatabiri. 19 Nami nitaonesha maajabu maneno haya yakawachoma miyo yao, wakawauliza juu mbinguni, na ishara chini duniani: damu, moto, na Petro na wale mitume wengine, "Ndugu zetu tufanye mawimbi ya moshi. 20 Jua litakuwa giza na mwezi nini?" 38 Petro akawajibu, "Tubuni, mkabatizwe kila utakuwa mwekundu kama damu, kabla ya kuja siku ile mmoja wenu kwa jina la Isa Al-Masihi, ili mpate kuu ya Mwenyezi Mungu ilioy tukufu. 21 Na kila mtu kusamehewa dhambi zenu, nanyi mtapokea kipawa atakayeliitia jina la Mwenyezi Mungu, ataokolewa.' 22 cha Roho wa Mungu. 39 Kwa kuwa ahadi hii ni "Enyi Waisraeli, sikelizeni maneno haya nisemayo: kwa ajili yenu na watoto wenu, na kwa wote walio Isa Al-Nasiri alikuwa mtu aliyethibitishwa kwenu na mbali, na kila mtu ambaye Bwana Mungu wetu Mungu kwa miujiza, maajabu na ishara, ambayo atamwita amjie." 40 Petro akawaonya kwa maneno Mungu alitenda mionganoni mwenu kuitia kwake, kama mengine mengi na kuwasihii akisema, "Jiepusheni na ninyi wenyewe mijuavyo. 23 Baada ya huyu mtu kizazi hiki kilichopotoka." 41 Wale wote walipokea kutolewa kwenu kwa mpango wa Mungu uliokusudiwa ujumbe wa Petro kwa furaha wakabatizwa, na siku kwa kujua kwake Mungu tangu zamani, ninyi mlimuu ile waliongezeka watu wapatao elfu tatu. 42 Nao kwa kumsulubisha msalabani, kwa mikono ya watu wakadumu katika mafundisho ya mitume, katika waovu. 24 Lakini Mungu alimfufua kutoka kwa wafu ushirika, katika kumega mkate na katika kusali. 43 Kila akamwondolea uchungu wa mauti, kwa sababu mtu akaingiwa na hofu ya Mungu, nayo miujiza mingi haikuwezekana yeye kushikiliwa na nguvu za mauti. 25 na ishara zikafanya na mitume. 44 Waumini wote Kwa maana Daudi asema hivi kumhusu: "Nilimwona walikuwa mahali pamoja, nao wakashirikiana katika Bwana mbele yangu daima. Kwa sababu yuko mkono mambo yote. 45 Waliuza mali yao na vitu walivyokuwa wangu wa kuume, sitatikisika. 26 Kwa hiyo moyo navyo, kila mtu akagawiwa kadiri ya mahitaji yake. wangu unafurahia, na ulimi wangu unashangilia; mwili 46 Siku zote kwa moyo mmoja walikutana ndani ya wangu nao utapumzika kwa tumaini. 27 Kwa maana ukumbi wa Hekalu, wakimega mkate nyumba kwa

nyumba, wakila chakula chao kwa furaha na moyo mweupe, **47** wakimsifu Mungu na kuwapendeza watu wote. Kila siku Bwana akaliongeza kundi la waumini wa Isa wale waliokuwa wakiokolewa.

3 Siku moja, Petro na Yohana walikuwa wanapanda kwenda Hekaluni kusali, yapata saa tisa alasiri.

2 Basi palikuwa na mtu mmoja aliyekuwa kiwete tangu kuzaliwa. Alichukuliwa na kuwekwa kwenye lango la Hekalu liitwalo Zuri, kila siku ili aombe msaada kwa watu wanaoingia Hekaluni.

3 Huyu mtu alipowaona Petro na Yohana wakikaribia kuingia Hekaluni, akaawaomba wampe sadaka.

4 Wakamkazia macho, kisha Petro akamwambia, "Tutazame sisi."

5 Hivyo yule mtu akawatazama, akitazamia kupata kitu kutoka kwo.

6 Ndipo Petro akamwambia, "Sina fedha wala dhahabu, lakini nilicho nacho ndicho nitakachokupa. Kwa jina la Isa Al-Masihi wa Nasiri, tembea!"

7 Petro akamshika yule mtu kwa mkono wa kuume akamwinua, mara nyayo zake na vifundo vya miguu yake vikapata nguvu.

8 Akaruka juu na kusimama, akaanza kutembea. Kisha akaingia Hekaluni pamoja na Petro na Yohana, huku akitembea na kurukaruka na kumsifu Mungu.

9 Watu wote walipomwona akitembea na kumsifu Mungu,

10 wakamtambua kuwa ni yule mtu aliyekuwa akiketi nije ya Hekalu penye lango liitwalo Zuri akiomba msaada, nao wakajawa na mshangao, wakastaajabu kwa yale yaliyomtukia.

11 Aliyeponya alipokuwa akiambatana na Petro na Yohana, watu wote walishangaa mno, wakaja wakiwakimbilia pale Ukumbi wa Sulemani.

12 Petro alipoona watu wamekusanyika akawaambia, "Enyi Waisraeli, kwa nini mnastajabu kuhusu jambo hili? Mbona mnatukazia macho kwa mshangao kana kwamba ni kwa uwezo wetu au utakatifu wetu tumemfanya mtu huyu kutembea?"

13 Mungu wa Ibrahim na Isaka na Yakobo, Mungu wa baba zetu amemtukusa Mwanawe Isa, ambaye ninyi mlimtoa ahukumiwe kifo na mkamkana mbele ya Pilato, ingawa ye ye aliwa ameamua kumwachia aende zake.

14 Ninyi mlimkataa huyo Mtakatifu na Mwenye Haki, mkaomba mpewe yule muuji.

15 Hivyo mkamuua aliye chanzo cha uzima, lakini Mungu akamfufua kutoka kwa wafu. Sisi tu mashahidi wa mambo haya.

16 Kwa imani katika jina la Isa, huyu mtu mnayemwona na kumfahamu ametiwa nguvu. Ni jina la Isa na imani kutoka kwake ambayo imemponya kabisa huyu mtu,

kama nyote mnavyoona.

17 "Sasa ndugu zangu, najua ya kuwa ninyi mlitenda bila kujua, kama walivyofanya viongozi wenu.

18 Lakini kwa njia hii Mungu alitimiza kile ambacho alikuwa ametabiri kwa vinywa nya manabii wake wote, kwamba Al-Masihi atateswa.

19 Tubuni basi mkamgeukie Mungu, dhambi zenu zifutwe, ili zipate kuja nyakati za kuburudishwa kutoka kwake Mwenyezi Mungu,

20 naye apate kumtuma Al-Masihi, ambaye ameteuliwa kwa ajili yenu, yaani Isa.

21 Ilimpasa mbingu zimpokee hadi wakati wa kufanywa upya kila kitu, kama Mungu alivyoahidi zamani kupitia kwa manabii wake watakatifu.

(aiōn g165) **22** Kwa maana Musa alisema, 'Mwenyezi Mungu,

Mungu wenu, atawainulia nabii kama mimi kutoka mionganoni mwa ndugu zenu. Itawapasa kumtii huyo kwa kila jambo atakalowaambia.

23 Mtu ambaye hatamsikiliza huyo nabii, atatupiliwa mbali kabisa na watu wake.'

24 "Naam, manabii wote tangu Samwelii na waliokuwa baada yake, wote walitabiri kuhusu siku hizi.

25 Ninyi ndio wana wa manabii na wa agano ambalo Mungu alifanya na baba zenu, akimwambia Ibrahim, 'Kupitia kwa uzao wako, watu wote wa ulimwengu watabarikiwa.'

26 Mungu alipomfufua Isa Mwanawe, alimtuma kwenu kwanza, ili awabari kwa kumgeuza kila mmoja wenu kutoka njia yake mbaya."

4 Petro na Yohana walipokuwa wakisema na watu, makuhani, mkuu wa walini wa Hekalu na

Masadukayo wakawajia, **2** huku wakiwa wamekasirika sana kwa sababu mitume walikuwa wanawafundisha

watu na kuhubiri kwamba kuna ufufuo wa wafu ndani ya Isa.

3 Wakawakamata Petro na Yohana na kuwafunga gerezani hadi kesho yake kwa kuwa ilikuwa jioni.

4 Lakini wengi waliosikia lile neno waliamini, idadi yao ilikuwa yapata wanaume elfu tano.

5 Kesho yake, viongozi wa Wayahudi, wazee na walimu wa Torati walikusanyika Yerusalem.

6 Walikuwemo kuhani mkuu Anasi, Kayafa, Yohana, Iskanda, na wengi wa jamaa ya kuhani mkuu.

7 Baada ya kuwasimamisha Petro na Yohana katikati yao, wakawauliza, "Ni kwa uwezo gani au kwa jina la nani mmeefanya jambo hili?"

8 Petro, akiwa amejawa na Roho Mtakatifu wa Mungu, akajibu, "Enyi watawala na wazee wa watu,

9 kama leo tukihojija kwa habari ya mambo mema aliyotendewa yule kiwete na kuulizwa jinsi alivyoponywa,

10 ijulikane kwenu nyote na kwa watu wote wa Israeli kwamba:

kwa jina la Isa Al-Masihi wa Nasiri, ambaye ninyi kweli Herode na Pontio Pilato, pamoja na watu mlimsulubisha lakini Mungu akamfufua kutoka kwa wa Mataifa na Waisraeli, walikusanyika katika mji wafu, kwa jina hilo mtu huyu anasimama mbele yenu huu kupanga njama dhidi ya mwanao mtakatifu Isa, akiwa mzima kabisa. **11** Huyu ndiye “jiwe ambalo uliyempaka mafuta. **28** Wakafanya yale uweza wako ninyi wajenzi mlilikataa, ambalo limekuwa jiwe kuu la na mapenzi yako yalikusudia yatokee tangu zamani. pembeni.” **12** Wala hakuna wokovu katika mwininge **29** Sasa, Mwenyezi Mungu, angalia vitisho vyao na yeyote, kwa maana hakuna jina jingine chini ya utuwezeshe sisi watumishi wako kulinena neno lako mbingu walilopewa wanadamu linalopasa kutuokoa.” kwa ujasiri mkuu. **30** Nyoosha mkono wako ili kuponya **13** Viongozi na wazee walipoona ujasiri wa Petro na wagonjwa na kutenda ishara na miujiza kwa jina la Yohana, na kujua ya kuwa walikuwa watu wa kawaida, Mwanao mtakatifu Isa.” **31** Walipokwisha kuomba, wasio na elimu, walishangaa sana, wakatambua mahali walipokuwa wamekutanika pakatikiswa, wote kwamba hawa watu walikuwa na Isa. **14** Lakini kwa wakajazwa na Roho Mtakatifu wa Mungu, wakanena kuwa walikuwa wanamwona yule kiwete aliyeponywa neno la Mungu kwa ujasiri. **32** Waumini wote walikuwa amesimama pale pamoja nao, hawakuweza kusema na moyo mmoja na nia moja. Wala hakuna hata mmoja lolote kuwapinga. **15** Wakawaamuru watoke nje aliyesema chochote alichokuwa nacho ni mali yake ya Baraza la Wayahudi, ili wasemezane jambo mwenyewe, lakini walishirikiana kila kitu walichokuwa hilo wao wenyewe. **16** Wakaulizana, “Tuwafanyie nacho. **33** Mitume wakatoa ushuhuda wa kufufuka nini watu hawa? Hatuwezi kukanusha muujiza huu kwa Bwana Isa kwa nguvu nyingi na neema ya Mungu mkubwa walioufanya, ambao ni dhahiri kwa kila mtu ilikuwa juu yao wote. **34** Wala hapakuwa mtu yeyote Yerusalemu. **17** Lakini ili kuzuia jambo hili lisiendelee mionganii mwao aliyekuwa mhitaji, kwa sababu mara kueneea zaidi kwa watu, ni lazima tuwaonye watu kwa mara wale waliokuwa na mashamba na nyumba hawa ili wasiseme tena na mtu yeyote kwa jina la waliviuza, wakaleta thamani ya vitu vilivyouzwa, **35** Isa.” **18** Kisha wakawaita tena ndani na kuwaamuru wakaiweka miguuni pa mitume, kila mtu akagawiwa wasiseme wala kufundisha kamwe kwa hili jina la kadiri ya mahitaji yake. **36** Yusufu, Mlawi kutoka Kipro, Isa. **19** Lakini Petro na Yohana wakajibu, “Amueni ambaye mitume walimwita Barnaba (maana yake ninyi wenyewe iwapo ni haki mbele za Mungu kuwatii Mwana wa Faraja), **37** aliuza shamba ailokouwa nalo, ninyi kuliko kumtii Mungu. **20** Lakini sisi hatuwezi akaleta hizo fedha alizopata na kuziweka miguuni pa kuacha kusema yale tuliyoyaona na kuyasikia.” **21** mitume.

Baada ya vitisho vingi, wakawaachia waende zao. Hawakuona njia yoyote ya kuwaadhibu, kwa sababu ya watu, kwa kuwa watu wote walikuwa wakimsifu Mungu kwa kile kilichokuwa kimetukia. **22** Kwa kuwa umri wa yule mtu aliyekuwa ameponywa kwa muujiza ulikuwa zaidi ya miaka arobaini. **23** Punde Petro na Yohana walipoachiliwa, walirudi kwa waumini wenzao wakawaeleza waliyoambiwa na viongozi wa makuhani na wazee. **24** Watu waliposikia hayo, wakapaza sauti zao, wakamwomba Mungu kwa pamoja, wakisema, “Bwana Mungu Mwenyezi, uliyezumba mbingu na nchi na bahari, na vitu vyote vilivyomo. **25** Wewe ulinena kwa Roho wa Mungu kupitia kwa kinywa cha baba yetu Daudi, mtumishi wako, ukasema: “Mbona mataifa wanaghadhibika, na makabila ya watu kuwaza ubatili? **26** Wafalme wa dunia wamejipanga, na watawala wanakusanyika pamoja dhidi ya Mwenyezi Mungu na dhidi ya Mpakwa Mafuta wake.” **27** Ni

5 Lakini mtu mmoja jina lake Anania pamoja na mkewe Safira waliuza kiwanja. **2** Huku mkewe akijua kikamilifu, Anania alificha sehemu ya fedha alizopata, akaleta kiasi kilichobaki na kukiweka miguuni pa mitume. **3** Petro akamuuliza, “Anania, mbona Shetani ameujaza moyo wako ili kumwambia uongo Roho wa Mungu, ukaficha sehemu ya fedha ulizopata kutokana na kiwanja? **4** Je, kabla hujauza hicho kiwanja, si kilikuwa mali yako? Hata baada ya kukiiza, je, fedha ulizopata, si ziliikuwa kwenye uwezo wako? Kwa nini basi umewaza hila hii moyoni mwako kufanya jambo kama hili? Wewe hukumwambia uongo mwanadamu, bali Mungu.” **5** Anania aliposikia maneno haya akaanguka chini na kufa. Hofu kuu ikawapata wote waliosikia jambo lilokouwa limetukia. **6** Vijana wakaja, wakaufunga mwili wake sanda, wakampeleka nje kumzika. **7** Muda wa saa tatu baadaye, mkewe Anania akaingia,

naye hana habari ya mambo yaliyotukia. 8 Petro "Tazameni watu mliowafunga gerezani wako Hekaluni akamuuliza, "Niambie, je, mliuza kiwanja kwa thamani wakiwafundisha watu." 26 Ndipo yule mkuu wa hii?" Akajibu, "Ndiyo, tuliuzza kwa thamani hiyo." 9 walinzi wa Hekalu wakaenda pamoja na askari Ndipo Petro akamwambia, "Imekuwaje mkakubaliana wakawaleta wale mitume, lakini bila ghasia kwa kumjaribu Roho wa Bwana Mungu Mwenyezi? sababu waliogopa kupigwa mawe na watu. 27 Tazama! Nyayo za vijana waliomzika mumeo ziko Waliwaleta mitume, wakawasimamisha mbele ya mlangoni, wewe nawe watakupeleka nje." 10 Wakati Baraza la Wayahudi ili kuhani mkuu awahoji. 28 ule ule, akaanguka chini miguuni mwake na kufa. "Tuliwaonya kwa nguvu msifundishe kwa jina hili, Nao wale vijana wakaingia, wakamkuta amekufa, lakini ninyi mmeijaza Yerusalem yote mafundisho wakamchukua wakamzika kando ya mumewe. 11 Hofu yenu na tena mmekusudia kuleta damu ya mtu huyu kuu ikalipata kundi la waumini wa Isa lote, pamoja na juu yetu." 29 Petro na wale mitume wengine wakajibu, watu wote waliosikia kuhusu matukio haya. 12 Mitume "Imetupasa kumtii Mungu kuliko wanadamu. 30 Mungu walifanya ishara nydingi na miujiza mionganoni mwa watu. wa baba zetu alimfufua Isa kutoka kwa wafu, ambaye Waumini wote walikuwa wakikusanyika katika Ukumbi ninyi mlimuu kwa kumtundika kwenye msalaba. wa Sulemani. 13 Hakuna mtu mwiningine aliyethubutu 31 Mungu alimtukuzza, akamweka mkono wake wa kuambatana nao, ijapokuwa waliheshimiwa sana na kuume kuwa Kiongozi na Mwokozi ili awape Israeli watu. 14 Hata hivyo, waliomwamini Bwana Isa wakazidi toba na msamaha wa dhambi. 32 Nasi tu mashahidi kuongezeka, wanaume na wanawake. 15 Hata wa mambo haya, vivyo hivyo na Roho Mtakatifu wa wakawa wanawaleta wagonjwa na kuwalaza kwenye Mungu ambaye Mungu amewapa wale wanaomtii." magodoro na kwenye vitanda barabarani ili yamkini 33 Wale wajumbe wa Baraza la Wazee waliposikia Petro akipita kivuli chake kiwaguse baadhi yao. 16 Pia haya, walijawa na ghadhabu, wakataka kuuwa watu wakakusanyika kutoka miji iliyokuwa karibu na mitume. 34 Lakini Farisayo mmoja, jina lake Gamalieli, Yerusalem, wakileta wagonjwa na watu walioteswa aliyeokuwa mwalimu wa Torati, aliyeleshimiwa na na pepo wachafu. Hao wote wakaponywa. 17 Kisha watu wote, akasimama mbele ya Baraza la Wayahudi, kuhani mkuu na wenzake wote waliokuwa pamoja akaamuru mitume watolewe nje kwa muda. 35 Ndipo naye, waliokuwa wa kundi la Masadukayo, wakajawa alipowaambia wazee wa Baraza, "Enyi wanaume wa na wivu. 18 Wakawakamata mitume na kuwafunga Israeli, fikirini kwa uangalifu mnayotaka kuwatendea gerezani. 19 Lakini wakati wa usiku, malaika wa watu hawa. 36 Kwa maana wakati uliopita, aliiinka Mwenyezi Mungu akaja, akafungua milango ya mtu mmoja jina lake Theuda, alijidai kuwa yeye ni gereza na akawatoa nje. Akawaambia, 20 "Nendeni, mtu maarufu, akapata wafuasi wapatao mia nne mkasimame Hekaluni, mkawaambie wote maneno walioambatana naye. Lakini aliuawa, na wafuasi yote ya maisha haya mapya." 21 Waliposikia haya wake wote wakatawanyika, wakawa si kitu. 37 Baada wakaenda Hekaluni alfajiri wakaendelea kufundisha yake, alitokea Yuda Mgalilaya wakati wa kuorodhesha watu. Kuhani mkuu na wale waliokuwa pamoja nao watu, naye akaongoza kundi la watu kuasi. Yeye pia waliposasili, alikusanya Baraza la Wayahudi, yaani aliuawa, nao wafuasi wake wakatawanyika. 38 Kwa wazee wote wa Israeli. Wakatumana wale mitume hiyo, kwa habari ya jambo hili nawashauri, jiepusheni waletwe kutoka gerezani. 22 Lakini wale walinzi na watu hawa. Waachieni waende zao! Kwa maana wa Hekalu walipoenda gerezani hawakuwakuta kama kusudi lao na shughuli yao imetokana na mitume mle. Kwa hiyo wakarudi na kutoa habari. 23 mwanadamu, haitafanikiwa. 39 Lakini ikiwa imetoka Wakasema, "Tumekuta milango ya gereza imefungwa kwa Mungu, hamtaweza kuwazuia watu hawa. Badala sawasawa na askari wa gereza wamesimama nje yake mtajikuta mnapigana na Mungu." 40 Wakapokeea ya milango, lakini tulipofungua milango hakuwepo ushauri wa Gamalieli. Wakawaita mitume ndani, mtu ye yeyote." 24 Basi mkuu wa walinzi wa Hekalu na wakaamuru wachapwe mijeledi, kisha wakawaagiza viongozi wa makuhani waliposikia haya, wakafadhaika wasinene tena kwa jina la Isa, wakawaachia waende na kushangaa sana kwa ajili yao kwamba jambo hili zao. 41 Nao mitume wakatoka nje ya Baraza la litakuwaje. 25 Ndipo mtu mmoja akaja akawaambia, Wayahudi, wakiwa wamejaa furaha kwa sababu

wamehesabiwa kustahili kupata aibu kwa ajili ya jina la Isa. 42 Kila siku, Hekaluni na nyumba kwa nyumba, unang'aa kama uso wa malaika.

hawakuacha kufundisha na kuhubiri Habari Njema kwamba Isa ndiye Al-Masihi.

6 Basi ikawa katika siku hizo, wakati idadi ya wanafunzi ilipokuwa ikiongezeka sana, Wayahudi wa Kiyunani walinung'unika dhidi ya Waebrania kwa sababu wajane wao walishaulika katika mgawo wa chakula wa kila siku. 2 Wale mitume kumi na wawili wakakusanya wanafunzi wote pamoja wakasema, "Haitakuwa vyema sisi kuacha huduma ya neno la Mungu ili kuhudumu mezani. 3 Kwa hiyo ndugu, chagueni watu saba mionganini mwenu, watu wenye sifa njema, waliojawa na Roho Mtakatifu wa Mungu na hekima, ambao tunaweza kuwakabidhi kazi hii, 4 nasi tutatumia muda wetu kuomba na katika huduma ya neno." 5 Yale waliyosema yakawapendeza watu wote, nao wakamchagua Stefano (mtu aliyejawa na imani na Roho wa Mungu) pamoja na Filipo, Prokoro, Nikanori, Timoni, Parmena na Nikolao kutoka Antioquia, mtu wa Mataifa aliyeongokea dini ya Kiyahudi. 6 Wakawaleta watu hawa mbele ya mitume, nao wakawaombea na kuwawekeea mikono. 7 Neno la Mungu likazidi kuenea. Idadi ya wanafunzi ikazidi kuiongezeka sana katika Yerusalem, hata makuhani wengi wakaitii ile imani. 8 Stefano, akiwa amejaa neema na nguvu za Mungu, alifanya ishara na miujiza mikubwa mionganini mwa watu. 9 Hata hivyo, ukainuka upinzani wa watu wa Sinagogi la Watu Huru (kama liliyokuwa linaitwa) la Wayahudi wa Kirene na wa Iskanderia, na wengine kutoka Kilikia na jimbo la Asia. Watu hawa wakaanza kipingana na Stefano. 10 Lakini hawakuweza kushindana na ile hekima aliyopewa na Roho wa Mungu alipokuwa akisema. 11 Ndipo kwa siri wakawashawishi watu fulani waseme, "Tumemsikia Stefano akisema maneno ya kufuru dhidi ya Musa na dhidi ya Mungu." 12 Wakawachochaea watu, wazee na walimu wa Torati, nao wakamkamata Stefano wakamfikisha mbele ya Baraza la Wayahudi. 13 Wakawaleta mashahidi wa uongo ambao walishuhudia, wakasema, "Mtu huyu kamwe haachi kusema dhidi ya mahali hapa patakatifu na dhidi ya Torati. 14 Kwa maana tumemsikia akisema kwamba Isa Al-Nasiri atapaharibu mahali patakatifu na kubadili desturi zote tulizopewa na Musa." 15 Watu wote waliokuwa wameketi katika Baraza la Wayahudi

wakamkazia macho Stefano, wakaona uso wake 7 Ndipo kuhani mkuu akamuuliza Stefano, "Je, mashtaka haya ni ya kweli?" 2 Stefano akajibu, "Ndugu zangu na baba zangu, nisikilizeni! Mungu wa utukufu alimtokea baba yetu Ibrahim, alipokuwa bado yuko Mesopotamia, kabla hajaishi Harani, 3 akamwambia, 'Ondoka katika nchi yako na katika jamii yako, uende hadi nchi nitakayokuunesha.' 4 "Hivyo aliondoka katika nchi ya Wakaldayo akaenda kukaa Harani. Baada ya kifo cha baba yake, Mungu akamtoa huko akamleta katika nchi hii ambayo mnaishi sasa. 5 Mungu hakumpa urithi wowote katika nchi hii, hakumpa hata mahali pa kuweka wayo mmoja. Bali Mungu alimwahidi kuwa ye ye na uzao wake baada yake wangeirithi hii nchi, ingawa wakati huo Ibrahim hakuwa na mtoto. 6 Mungu akasema naye hivi: 'Wazao wako watakuwa wageni kwenye nchi ambayo si yao, nao watafanywa watumwa na kuteswa kwa miaka mia nne.' 7 Mungu akasema, 'Lakini mimi nitaliadhibu taifa watakalolitumikia kama watumwa, na baadaye watatoka katika nchi hiyo na wataniabudu mahali hapa.' 8 Ndipo akampa Ibrahim agano la tohara. Naye Ibrahim akamzaa Isaka na kumtahirii siku ya nane. Baadaye Isaka akamzaa Yakobo, naye Yakobo akawazaa wale baba zetu wa zamani kumi na wawili. 9 "Kwa sababu hao baba zetu wa zamani walimwonea wivu Yusufu ndugu yao, walimuza kama mtumwa huko Misri. Lakini Mungu alikuwa pamoja naye. 10 Akamwokoa kutoka mateso yote yaliyompata. Tena Mungu akampa Yusufu kibali na hekima aliposimama mbele ya Farao, mfalme wa Misri. Naye Farao akamweka kuwa mtawala wa Misri na wa jumba lote la kifalme. 11 "Basi kukawa na njaa katika nchi yote ya Misri na Kanaani, ikasababisha dhiki kubwa, nao baba zetu wakawa hawana chakula. 12 Lakini Yakobo aliposikia kwamba kuna nafaka huko Misri, aliwatuma baba zetu, wakaenda huko kwa mara yao ya kwanza. 13 Walipoenda mara ya pili, Yusufu alijitambulisha kwa ndugu zake; naye Farao akapata habari kuhusu ndugu za Yusufu. 14 Ndipo Yusufu akawatuma kumleta Yakobo baba yake pamoja na jamaa yake yote; kwa jumla walikuwa watu sabini na watano. 15 Hivyo Yakobo akaenda Misri ambako ye ye na baba zetu walifia. 16 Miili yao ilirudishwa Shekemu na kuzikwa

katika kaburi ambalo Ibrahimu alinunua kutoka kwa aliyekufanya mtawala na mwamuzi juu yetu? Alikuwa wana wa Hamori kwa kiasi fulani cha fedha. 17 “Lakini ametumwa na Mungu mwenyewe kuwa mtawala na wakati ulipokuwa unakaribia wa kutimizwa kwa ile mkombozi wao, kupitia kwa yule malaika aliyelemtokea ahadi ambayo Mungu alikuwa amempa Ibrahimu, katika kile kichaka. 36 Aliaongoza Waisraeli kutoka watu wetu walizidi kuongezeka sana huko Misri. Misri baada ya kufanya ishara na maajabu mengi 18 Ndipo ‘mfalme mwingine ambaye hakufahamu huko Misri, katika Bahari ya Shamu, na katika habari za Yusufu akatawala Misri’. 19 Huyu mfalme jangwa kwa muda wa miaka arobaini. 37 “Huyu akawatendea watu wetu hila na kuwaresa baba zetu ndiye yule Musa aliyeawaambia Waisraeli, ‘Mungu kwa kuwalazimisha wawatupe watoto wao wachanga atawainulia nabii kama mimi kutoka mionganoni mwa ili wafe. 20 “Wakati huo Musa alizaliwa, naye hakuwa ndugu zenu wenyewe.’ 38 Huyu ndiye yule Musa mtoto wa kawaida. Akalelewa nyumbani mwa baba aliyekuwa katika kusanyiko huko jangwani, ambaye yake kwa muda wa miezi mitatu. 21 Walipomweka malaika alisema naye pamoja na baba zetu kwenye nje mtoni, binti Farao akamchukua akamlea kama Mlima Sinai, naye akapokea maneno yaliyo hai mtoto wake. 22 Musa akafundishwa hekima yote ili atupatie. 39 “Lakini baba zetu walikataa kumtii ya Wamisri, akawa mtu hodari kwa maneno na Musa, badala yake wakamataa na kuelekeza miyo matendo. 23 “Musa alipokuwa na umri wa miaka yao Misri tena. 40 Wakamwambia Haruni, ‘Tufanyie arobaini aliamua kuwatembelea ndugu zake Waisraeli. miungu itakayotuongoza, kwa maana mtu huyu Musa 24 Aliona mmoja wao akidhulumiwa na Mmisri, aliyetutoa nchi ya Misri, hatujui yaliyompata.’ 41 Huu akamtetea yule aliyeonewa, akampiga yule Mmisri ni ule wakati walitengeneza sanamu katika umbo la akamuua kulipiza kisasi. 25 Musa alidhani kuwa ndugu ndama, wakaletea sadaka kufanya maadhishimo kwa zake wangetambua kwamba Mungu anamatumia ili ajili ya kile kitu walichokitengeneza kwa mikono yao kuwaokoa, lakini wao hawakuelewa. 26 Siku iliyofuata wenyewe. 42 Ndipo Mungu akageuka, akawaachia Musa aliwakuta Waisraeli wawili wakigombana, waabudu jeshi lote la mbinguni, kama ilivyoandikwa akajaribu kuwapatanisha kwa kuwambia, ‘Enyi watu, katika Kitabu cha Manabii: “Je, mliniletea dhabihu ninyi ni ndugu, mbona mnataka kudhulumiana?’ 27 na sadaka kwa miaka arobaini kule jangwani, ee “Lakini yule mtu aliyekuwa akimdhulumu mwenzake nyumba ya Israeli? 43 La, ninyi mliinua madhabahu akamsukuma Musa kando, akamuuliza, ‘Ni nani ya Moleki, na nyota ya mungu wenu Refani, vinyago aliyekufanya mtawala na mwamuzi juu yetu? 28 mlivoytengeneza ili kuviaabudu. Kwa hiyo nitawapeleka Je, unataka kuniua kama ulivymuua yule Mmisri mbali’ kuliko Babeli. 44 “Baba zetu walikuwa na jana?” 29 Musa aliposikia maneno haya, alikimbilia lile Hema la Ushuhuda huko jangwani, ambalo huko Midiani alikokaa kama mgeni, naye akapata lilitengeneza kama Mungu alivyomwelekeza Musa, watoto wawili wa kiume. 30 “Baada ya miaka arobaini kulingana na kielelezo alichokiona. 45 Baada ya kupita, malaika wa Mungu akamtokea Musa jangwani kupokea Hema, baba zetu waliiingia nalo walipokuwa karibu na Mlima Sinai katika kichaka kilichokuwa na Yoshua wakati walimiliki nchi, Mungu alipoyafukuza kinawaka moto. 31 Alipoona mambo haya, alishangaa mataifa mbele yao. Nalo lilidumu katika nchi hadi yale maono. Aliposogea ili aangalie kwa karibu, wakati wa Daudi, 46 ambaye alipata kibali kwa akaisikia sauti ya Mwenyezi Mungu, ikisema: 32 ‘Mimi Mungu, naye akaomba kwamba ampatie Mungu ndimi Mungu wa baba zako, Mungu wa Ibrahimu, wa Yakobo maskani. 47 Lakini Sulemani ndiye Isaka na Yakobo.’ Musa alitetemeka kwa hofu na aliyejengea Mungu nyumba. 48 “Hata hiyo, Yeye hakuthubutu kutazama. 33 “Ndipo Mwenyezi Mungu Aliye Juu Sana hakai kwenye nyumba zilizojengwa akamwambia, ‘Vua viatu vyako kwa maana mahali kwa mikono ya wanadamu. Kama nabii aliyosema: unaposimama ni patakatifu. 34 Hakika nimeona 49 “Mbingu ni kiti changu cha enzi, nayo dunia mateso ya watu wangu huko Misri. Nimesikia kilio ni mahali pa kuweka miguu yangu. Mtanijengea chao cha uchungu, nami nimeshuka ili niwaokoe. nyumba ya namna gani? asema Mwenyezi Mungu. Basi sasa njoo, nami nitakutuma Misri.’ 35 “Huyu Au mahali pangu pa kupumzikia patakuwa wapi? ndiye Musa waliyemkataa waliposema, ‘Ni nani 50 Je, mkono wangu haukuumba vitu hivi vyote?’

51 "Enyi watu wenye shingo ngumu, msiotahiriwa kama Uweza Mkuu wa Mungu." 11 Wakamfuata kwa miyo wala masikio, daima hamwachi kumpinga Roho sababu kwa muda mrefu alikuwa amewashangaza wa Mungu, kama walivyofanya baba zenu. 52 Je, kwa uchawi wake. 12 Lakini watu walipomwamini kuna nabii gani ambaye baba zenu hawakumtesa? Filipo akihubiri Injili ya ufalme wa Mungu na jina la Waliwaua wale waliotabiri habari za kuja kwake yule Isa Al-Masihi, wakabatizwa, wanaume na wanawake. Mwenye Haki. Nanyi sasa mmekuwa wasaliti wake 13 Simoni naye akaamini na akabatizwa. Akamfuata na wauaji. 53 Ninyi ndio mlipokea sheria zilizoletwa Filipo kila mahali, akistaajabishwa na ishara kuu kwenu na malaika, lakini hamkuzitii." 54 Wazee wa na miujiza aliyoiona. 14 Basi mitume waliokuwa Baraza la Wayahudi waliposikia haya wakaghadhibika, Yerusalem waliposikia kuwa Samaria wamelipokea wakamsagia meno. 55 Lakini Stefano, akiwa amejawa neno la Mungu, wakawatumwa Petro na Yohana na Roho wa Mungu, alikaza macho mbinguni, akaona waende huko. 15 Nao walipofika wakawaombea ili utukufu wa Mungu, na Isa akiwa amesimama mkono wampokee Roho Mtakatifu wa Mungu, 16 kwa sababu wa kuume wa Mungu. 56 Akasema, "Tazameni! Roho wa Mungu alikuwa bado hajawashukia hata Naona mbingu zimefunguka, na Mwana wa Adamu mmoja ila wamebatizwa tu katika jina la Bwana Isa. amesimama upande wa kuume wa Mungu." 57 Lakini 17 Ndipo Petro na Yohana wakaweka mikono yao wao wakapiga kelele kwa sauti kubwa, wakaziba juu ya wale walibatizwa, nao wakapokea Roho wa masikio yao, wakamrukia kwa nia moja. 58 Wakamtoa Mungu. 18 Simoni alipoona kuwa watu wanapokea nje ya mji, wakampiga kwa mawe. Nao mashahidi Roho wa Mungu mitume walipoweka mikono juu yao, wakaweka mavazi yao miguuni mwa kijana mmoja akataka kuwapa fedha 19 akisema, "Nipeni na mimi aliyeitwa Sauli. 59 Walipokuwa wakimpiga mawe, uwezo huu ili kila mtu nitakayeweka mikono yangu Stefano aliomba, "Bwana Isa, pokea roho yangu." juu yake apate kupokea Roho wa Mungu." 20 Petro 60 Kisha akapiga magoti, akalia kwa sauti kubwa akamjibu, "Fedha yako na iangamie pamoja nawe, akasema, "Bwana, usiwahesabie dhambi hii." Baada kwa kusema hayo, akalala.

8 Naye Sauli alikua pale, akiridhia kuuawa kwa Stefano. Siku ile kukatukia mateso makuu dhidi ya waumini wa Isa huko Yerusalem, nao waumini wote isipokuwa mitume wakatawanyika, wakakimbilia Yudea na Samaria. 2 Watu wacha Mungu wakamzika Stefano na kumwomboleza sana. 3 Lakini Sauli alianza kuangamiza kundi la waumini. Aliingia nyumba kwa nyumba, akiwburuta wanaume na wanawake, na kuwafunga gerezani. 4 Kwa hiyo wale waliotawanyika wakalihubiri neno la Mungu kila mahali walipoenda. 5 Filipo akaenda mji mmoja wa Samaria akawahubiria habari za Al-Masihi. 6 Watu walipomsikia Filipo na kuona ishara na miujiza alizofanya, wakasikiliza kwa makini yale aliyeosema. 7 Pepo wachafu wakawa wakiwatoka watu wengi huku wakipiga kelele, na wengi walipooza na viwete wakaponywa. 8 Hivyo pakawa na furaha kuu katika mji huo. 9 Basi mtu mmoja jina lake Simoni alikuwa amefanya uchawi kwa muda mrefu katika mji huo akiwashangaza watu wote wa Samaria. Alijitapa kwamba yeye ni mtu mkuu, 10 nao watu wote, wakubwa kwa wadogo, wakamsikiliza na kustaajabu, wakisema, "Mtu huyu ndiye ajulikanaye

Mungu kwa fedha! 21 Wewe huna sehemu wala fungu katika huduma hii kwa kuwa moyo wako si mnyofu mbele za Mungu. 22 Kwa hiyo tubu kwa uovu huu wako na umwombe Mwenyezi Mungu. Yamkini aweza kukusamehe mawazo uliyo nayo moyoni mwako. 23 Kwa maana ninaona kwamba wewe umejawa na uchungu na ni mfungwa wa dhambi." 24 Ndipo Simoni akajibu, "Niombreeni kwa Mwenyezi Mungu, ili hayo mliyosema lolote lisinitokee." 25 Nao walipokwisha kutoa ushuhuda na kuhubiri neno la Bwana Isa, wakarudi Yerusalem wakihubiri Injili katika vijiji vingi nya Samaria. 26 Basi malaika wa Mwenyezi Mungu akamwambia Filipo, "Nenda upande wa kusini kwenye ile barabara inayotoka Yerusalem kuelekea Gaza ambayo ni jangwa." 27 Hivyo akaondoka. Akiwa njiani akakutana na towashi wa Kushi, aliyekuwa afisa mkuu, mwenye mamlaka juu ya hazina zote za Kandake, Malkia wa Kushi. Huyu towashi alikuwa ameenda Yerusalem ili kuabudu, 28 naye akiwa njiani kurudi nyumbani alikuwa ameketi kwenye gari lake la vita akisoma kitabu cha nabii Isaya. 29 Roho wa Mungu akamwambia Filipo, "Nenda kwenye lile gari ukae karibu nalo."

30 Ndipo Filipo akakimbilia lile gari na kumsikia hawakumwona aliyejkuwa akizungumza. 8 Sauli yule mtu anasoma kitabu cha nabii Isaya. Filipo akainuka kutoka pale chini na alipojaribu kufungua akamuuliza, "Je, unaelewa hayo unayoyasoma?" macho yake hakuweza kuona kitu chochote. Basi 31 Yule towashi akasema, "Nitawezaje kuelewa wakamshika mkono wakamwongoza hadi Dameski. 9 mtu asiponifafanulia?" Hivyo akamkaribisha Filipo Kwa muda wa siku tatu alikuwa kipofu; naye hakula ili apande na kuketi pamoja naye. 32 Huyu towashi wala kunywa chochote. 10 Huko Dameski kulikuwa alikuwa anasoma fungu hili la Maandiko: "Aliongozwa na mwanafunzi mmoja jina lake Anania. Bwana Isa kama kondoo aendaye machinjoni, kama mwana- alimwita katika maono, "Anania!" Akajibu, "Mimi hapa kondoo anyamazavyo mbele yake yule amkataye Bwana." 11 Bwana Isa akamwambia, "Ondoka uende manyoya, hivyo hakufungua kinywa chake. 33 Katika katika barabara iitwayo Nyofu ukaulize katika nyumba kufedheheshwa kwake alinyimwa haki yake. Nani ya Yuda mtu kutoka Tarso, jina lake Sauli, kwa maana awezaye kueleza kuhusu kizazi chake? Kwa maana wakati huu anaomba, 12 katika maono amemwona maisha yake yaliondolewa kutoka duniani." 34 Yule mtu aitwaye Anania akiija na kuweka mikono juu yake towashi akamuuliza Filipo, "Tafadhalii niambie, nabii ili apate kuona tena." 13 Anania akajibu, "Bwana, huyu anena habari zake mwenyewe au habari za mtu nimesikia kutoka kwa watu wengi habari nyingi kuhusu mwagine?" 35 Ndipo Filipo akaanza kutumia fungu lile mtu huyu na madhara yote aliywatendea watakatifu la Maandiko, akamweleza Injili ya Isa. 36 Walipokuwa wako huko Yerusalem. 14 Naye amekuja hapa wakiendelea na safari wakafika mahali palipokuwa Dameski akiwa na mamlaka kutoka kwa viongozi wa na maji, yule towashi akamuuliza Filipo, "Tazama, makuhani ili awakamate wote wanaotaja jina lako." hapa kuna maji. Kitu gani kitanizua nisibatizwe?" [37 15 Lakini Bwana Isa akamwambia Anania, "Nenda! Filipo akamwambia, "Ukiamini kwa moyo wako wote, Mtu huyu ni chombo nilichochagua kutangaza jina unaweza kubatizwa." Akajibu, "Naamini kuwa Isa Al- langu kwa watu wa Mataifa na wafalme wao na watu Masihi ni Mwana wa Mungu."] 38 Naye akaamuru lile wa Israeli. 16 Nami nitamwonesha jinsi impasavyo gari lisimamishwe. Filipo na yule towashi wakateremka kuteseka kwa ajili ya Jina langu." 17 Kisha Anania kwenye maji pamoja, naye Filipo akambatiza. 39 Nao akaenda kwenye ile nyumba, akaingia ndani. Akaweka walipotoka kwenye maji, ghafula Roho wa Bwana mikono yake juu ya Sauli akasema, "Ndugu Sauli, Mungu Mwenyezi akamnyakua Filipo, naye towashi Bwana Isa aliyejutokeea njiani amenituma kwako hakumwona tena, lakini akaenda zake akifurahi. 40 ili upate kuona tena na ujazwe Roho Mtakatifu wa Filipo akajikuta Azoto; akasafiri akihubiri Injili katika Mungu." 18 Ghafula vitu kama magamba vikaanguka miji yote hadi akafika Kaisaria.

9 Wakati ule ule, Sauli alikuwa bado anazidisha vitisho nya kuua wanafunzi wa Bwana Isa, akamwendea kuhani mkuu, 2 naye akamwombwa kuhani mkuu ampe barua za kwenda kwenye masinagogi huko Dameski, ili akimkuta mfuasi ye yeyote wa Njia Ile, akiwa mwanaume au mwanamke, aweze kuwafunga na kuwaleta Yerusalem. 3 Basi akiwa katika safari yake, alipokaribia Dameski, ghafula nuru kutoka mbinguni ikamwangaza pande zote. 4 Akaanguka chini, akasikia sauti ikimwambia, "Sauli, Sauli, mbona unanitesa?" 5 Sauli akajibu, "U nani wewe, Bwana?" Ile sauti ikajibu, "Mimi ni Isa unayemtesa. 6 Sasa inuka uingie mijini, nawe utaambiwa unachopaswa kufanya." 7 Watu waliokuwa wakisafiri pamoja na Sauli wakasimama bila la kusema, kwa sababu walisikia sauti lakini

chini, kutoka machoni mwa Sauli, akapata kuona tena. Akasimama, akabatizwa. 19 Baada ya kula chakula, akapata nguvu tena. Sauli akakaa siku kadhaa pamoja na wanafunzi huko Dameski. 20 Papo hapo akaanza kuhubiri kwenye masinagogi kwamba Isa Al-Masihi ni Mwana wa Mungu. 21 Watu wote waliomsikia Sauli walishangaa na kuuliza, "Huyu si yule mtu aliyesababisha maangamizi makuu huko Yerusalem mionganoni mwa watu waliolitaja jina hili? Naye si amekuja hapa kwa kusudi la kuwakamata na kuwapeleka wakiwa wafungwa mbele ya viongozi wa makuhani?" 22 Sauli akazidi kuwa hodari na kuwashangaza Wayahudi walioishi Dameski kwa kuthibitisha kuwa Isa ndiye Al-Masihi. 23 Baada ya siku nydingi kupita, Wayahudi wakapanga njama kumuua Sauli. 24 Lakini Sauli akagundua njama yao. Wayahudi wakawa wanalinda malango yote ya mji,

usiku na mchana ili wapate kumuua. 25 Lakini wafuasi akaketi. 41 Petro akamshika mkono akamwinua, ndipo wake wakamchukua usiku wakamshusha akiwa ndani akawaita wale watakatifu na wajane akamkabidhi ya kapu kupidia mahali penye nafasi ukutani. 26 Sauli kwao akiwa hai. 42 Habari hizi zikajulikana sehemu alipofika Yerusalem akajaribu kujunga na wanafunzi zote za Yafa na watu wengi wakamwamini Bwana lakini wote walimwogopa, kwa maana hawakuamini Isa. 43 Petro akakaa Yafa kwa siku nyangi akiishi na kwamba kweli naye alikuwa mwanafunzi. 27 Lakini Simoni mtengenezaji ngozi.

Barnaba akamchukua, akampeleka kwa wale mitume. Akawaeleza jinsi Sauli akiwa njiani alivyomwona Bwana Isa, jinsi Bwana alivyosema naye na jinsi alivyohubiri kwa ujasiri kwa jina la Isa huko Dameski. 28 Kwa hiyo Sauli akakaa nao akitembea kwa uhuru kila mahali huko Yerusalem, akihubiri kwa ujasiri katika jina la Bwana Isa. 29 Alinena na kuhojiana na Wayahudi wenye asili ya Kiyunani, lakini wao walijaribu kumuua. 30 Wale ndugu walipopata habari wakampeleka hadi Kaisaria, wakamsafirisha kwenda Tarso. 31 Ndipo waumini katika Yudea yote, Gallilaya na Samaria wakawa na wakati wa amani. Likatiwa nguvu; na kwa kuwezeshwa na Roho wa Mungu, idadi yao ikaongezeka, na wakaendelea kudumu katika kumcha Bwana. 32 Petro alipokuwa akisafiri sehemu mbalimbali, alienda kuwatembela watakatifu walioishi huko Lida. 33 Huko alimkuta mtu mmoja aitwaye Ainea, aliyekuwa amepooza na kwa muda wa miaka nane alikuwa hajatoka kitandani. 34 Petro akamwambia, "Ainea, Isa Al-Masihi anakuponya, inuka utandike kitanda chako." Mara Ainea akainuka. 35 Watu wote wa Lida na Sharoni walipomwona Ainea akitembea wakameukia Bwana Isa. 36 Huko Yafa palikuwa na mwanafunzi jina lake Tabitha (ambalo kwa Kiyunani ni Dorkasi). Huyu alikuwa mkarimu sana, akitenda mema na kuwasaidia maskini. 37 Wakati huo akaugua, akafa, na wakauosha mwili wake wakauweka katika chumba cha ghorofani. 38 Kwa kuwa Yafa hapakuwa mbali sana na Lida, wanafunzi waliposikia kwamba Petro yuko huko waliwatura watu wawili kwake ili kumwomba, "Tafadhalii njoo huko pasipo kukawia." 39 Kwa hiyo Petro akainuka akaenda nao. Alipowasili, wakampeleka hadi kwenye chumba cha ghorofani alipokuwa amelazwa. Wajane wengi walismama karibu naye wakilia na kuonesha majoho na nguo nyiningine ambazo Dorkasi alikuwa amewashonea alipokuwa pamoja nao. 40 Petro akawatoa wote nije ya kile chumba, kisha akapiga magoti akaomba, akaugeukia ule mwili akasema, "Tabitha, inuka." Akafumbua macho yake na alipomwona Petro,

10 Katika mji wa Kaisaria palikuwa na mtu aliyeitwa Kornelio, aliyekuwa jemadari wa kile kilichojulikana kama kikosi cha Kiitalia. 2 Yeye na jamaa yake yote walikuwa wacha Mungu; alitoa kwa ukarimu kwa wale walio na mahitaji na kumwombwa Mungu mara kwa mara. 3 Siku moja alasiri, yapata saa tisa, aliona maono waziwazi, malaika wa Mungu akimjia na kumwambia, "Kornelio!" 4 Kornelio akamkazia macho kwa hofu akasema, "Kuna nini, Bwana?" Malaika akamwambia, "Sala zako na sadaka zako kwa maskini zimefika juu na kuwa ukumbusho mbele za Mungu. 5 Sasa tuma watu waende Yafa wakamwite mtu mmoja jina lake Simoni aitwaye Petro. 6 Yeye anaishi na Simoni mtengenezaji ngozi ambaye nyumba yake iko kando ya bahari." 7 Yule malaika aliyekuwa akizungumza naye alipoondoka, Kornelio akawaita watumishi wake wawili pamoja na askari mmoja mcha Mungu aliyekuwa mionganoni mwa wale waliotumikia. 8 Akawaambia mambo yote yaliyotukia, kisha akawatuma waende Yafa. 9 Siku iliyofuata, walipokuwa wanaukaribia mji, yapata saa sita mchana, Petro alipanda juu ya nyumba kuomba. 10 Alipokuwa akiomba akahisi njaa, akatamani kupata chakula. Lakini wakati walikuwa wakiandaa chakula, akalala usingizi mzito sana. 11 Akaona mbingu zimefunguka na kitu kama kitambaa kikubwa kikishushwa duniani kwa ncha zake nne. 12 Ndani yake walikuwepo aina zote za wanyama wenye miguu minne, nao watambaa nchini, na ndege wa angani. 13 Ndipo sauti ikamwambia "Petro, ondoka, uchinje na ule." 14 Petro akajibu, "La hasha, Bwana! Sijawahi kamwe kula kitu chochote kilicho najisi." 15 Ile sauti ikasema naye mara ya pili, "Usikiite najisi kitu chochote Mungu alichokitakasa." 16 Jambo hili lilitokea mara tatu, na ghafula kile kitambaa kikarudishwa mbinguni. 17 Petro alipokuwa akisumbuka kuhusu maana ya maono hayo, wale watu waliotumwa na Kornelio waliipata nyumba ya Simoni, wakasimama kwenye lango. 18 Wakabisha hodi na kuuliza kama Simoni aliyeitwa Petro alikuwa

anaishi hapo. **19** Wakati Petro akiwa anafikiria kuhusu wote. **37** Mnajua yale yaliyotukia katika Yudea yote yale maono, Roho wa Mungu akamwambia, "Simoni, kuanzia Galilaya baada ya mahubiri ya Yahya: **38** Jinsi kuna watu watatu wanaokutafuta. **20** Inuka na ushuke, Mungu alivyompaka mafuta Isa Al-Nasiri katika Roho usisite kwenda nao kwa kuwa mimi nimewatumta." **21** wa Mungu, na jinsi alivyoenda kila mahali akitenda Petro akashuka na kuwaambia wale watu waliokuwa mema na kuponya wote waliokuwa wameonewa wametumwa kutoka kwa Kornelio, "Mimi ndiye na nguvu za ibilisi, kwa sababu Mungu alikuwa mnayenitafuta. Mmekuja kwa sababu gani?" **22** pamoja naye. **39** "Sisi ni mashahidi wa mambo yote Wale watu wakamjibu, "Tumetumwa na Kornelio yule aliyoafanya katika Yudea na Yerusalem. Wakamuua jemadari. Yeye ni mtu mwema anayemcha Mungu, na kwa kumtundika msalabani. **40** Lakini Mungu alimfufua anaheshimiwa na Wayahudi wote. Yeye ameagizwa kutoka kwa wafu siku ya tatu na akamwezesha na malaika mtakatifu akukaribishe nyumbani mwake, kuonekana na watu. **41** Hakuonekana kwa watu ili asikilize maneno utakayomwambia." **23** Basi Petro wote, lakini kwetu sisi tuliochaguliwa na Mungu kuwa akawakaribisha ndani wawe wageni wake. Kesho mashahidi, ambao tulikula na kunywa naye baada ya yake akaondoka pamoja nao, na baadhi ya ndugu kufufuka kwake kutoka kwa wafu. **42** Naye alituamuru kutoka Yafa wakaafutana naye. **24** Siku iliyofuata kuhubiri kwa watu wote na kushuhudia kwamba ndiye wakawasili Kaisaria. Kornelio alikuwa akiwangoja alipakwa mafuta na Mungu kuwa hakimu wa walio pamoja na jamaa na rafiki zake wa karibu. **25** Petro hai na wafu. **43** Manabii wote walishuhudia juu yake alipokuwa akiingia ndani, Kornelio alikuja kumlaki, kwamba kila mtu amwaminiye hupokea msamaha wa akaanguka miguuni mwake kwa heshima. **26** Lakini dhambi katika Jina lake." **44** Petro alipokuwa akisema Petro akamwinua akamwambia, "Simama, mimi ni maneno haya, Roho Mtakatifu wa Mungu aliwashukia mwanadamu tu." **27** Petro alipokuwa akizungumza wote waliokuwa wakisikiliza ule ujumbe. **45** Wale naye, akaingia ndani na kuwakuta watu wengi waumini waliokuwa wametahiriwa waliokuja na Petro wamekusanyika. **28** Akawaambia, "Mnajua kwamba walishangaa kwa kuona kuwa kipawa cha Roho wa ni kinyume cha sheria yetu Myahudi kuchangamana Mungu kimemwaga juu ya watu wa Mataifa. **46** na mtu wa Mataifa au kumtembelea. Lakini Mungu Kwa kuwa waliwasikia wakinena kwa lugha mpya amenionesha kwamba nisimwite mtu ye yote kuwa na kumwadhimisha Mungu. Ndipo Petro akasema, najisi au asiye safi. **29** Ndiyo sababu ulipotuma **47** "Je, kuna mtu ye yote anayeweza kuzuia watu niitwe nilikuja bila kupinga lolote. Basi sasa naomba hawa wasibatizwe kwa maji? Wamempokea Roho unieleze kwa nini umeniita?" **30** Kornelio akajibu, Mtakatifu wa Mungu kama sisi tulivyompokea." **48** "Siku nne zilizopita, nilikuwa nyumbani nikisali saa Kwa hiyo akaamuru wabatizwe kwa jina la Isa Al-kama hii, saa tisa alasiri. Ghafula mtu aliyeavaa nguo Masih. Wakamsihi Petro acae nao kwa siku chache. zilizong'aakasimama mbele yangu, **31** akasema, 'Kornelio, maombi yako yamesikiwa na misaada yako kwa maskini imekumbukwa mbele za Mungu. **32** Basi tuma watu waende Yafa wakafulize mtu mmoja Simoni aitwaye Petro, yeye ni mgeni katika nyumba ya Simoni mtengenezaji ngozi, ambaye nyumba yake iko kando ya bahari.' **33** Nilituma watu kwako mara moja, nawe umefanya vyema kuja. Basi sasa sisi sote tuko hapa mbele za Mungu kuyasikiliza yote ambayo Bwana amekuamuru kutuambia." **34** Ndipo Petro akafungua kinywa chake akasema, "Mungu hana upendeleo, **35** lakini katika kila taifa, kila mtu amchaye na kutenda yaliyo haki hukubaliwa naye. **36** Ninyi mnajua ule ujumbe uliotumwa kwa Israeli, ukitangaza Injili ya amani kuititia kwa Isa Al-Masihi. Yeye ni Bwana wa

11 Mitume na waumini waliokuwa huko Yudea wakasikia kuwa watu wa Mataifa nao wamepokea neno la Mungu. **2** Hivyo Petro alipopanda Yerusalem, waumini waliotahiriwa wakamshutumu, **3** wakisema, "Ulienda kwa watu wasiotahiriwa na kula pamoja nao." **4** Ndipo Petro akaanza kuwaeleza kuhusu mambo yote yalivyotokea hatua kwa hatua akisema, **5** "Nilikuwa katika mji wa Yafa nikiomba, nami nikapitiwa na usingizi wa ghafula, nikaona maono. Kulikuwa na kitu kama kitambaa kikubwa kikishuka kutoka mbinguni, kikashushwa kwa ncha zake nne, nacho kikanikaribia. **6** Nilipoangalia ndani yake kwa karibu niliona wanyama wenye miguu minne wa nchini, wanyama mwitu, wanyama watambao, na ndege wa angani. **7** Ndipo nikasikia sauti ikiniambia,

'Petro, ondoka uchinje na ule.' 8 "Nikajibu, 'La na Sauli wakakutana na waumini na kufundisha idadi hasha, Bwana! Kitu chochote kilicho najisi hakijaingia kubwa ya watu. Wanafunzi walitwa wafiasi wa Al-kinywani mwangu.' 9 "Sauti ikasema kutoka mbinguni Masihi mara ya kwanza huko Antioquia. 27 Wakati huo mara ya pili, 'Usikiite najisi kitu chochote Mungu manabii walishuka toka Yerusalem hadi Antioquia. 28 alichokitaka.' 10 Jambo hili lilitokea mara tatu, Mmoja wao aliyeitwa Agabo akasimama, akatabiri ndipo kile kitu kikavutwa tena mbinguni. 11 "Wakati kwa uweza wa Roho Mtakatifu wa Mungu kwamba ule ule watu watatu, waliokuwa wametumwa kutoka njaa kubwa ingeenea ulimwengu mzima. (Njaa hiyo Kaisaria waliwasili katika nyumba niliyokuwa nikikaa. ilitokea wakati wa utawala wa Klaudio.) 29 Mitume 12 Roho Mtakatifu wa Mungu akaniambia niende nao wakaamua kwamba kila mtu, kulingana na uwezo bila kuwa na ubaguzi kati yao na sisi. Hawa ndugu alio nao, atoe msada kwa ajili ya ndugu wanaoishi sita pia walifuatana nami, nasi tukaingia nyumbani Yudea. 30 Wakafanya hivyo, misaada yao ikapelekwa mwa huyo Kornelio. 13 Akatuambia jinsi alivyoona kwa wazee kwa mikono ya Barnaba na Sauli.

malaika aliyekuwa amesimama katika nyumba yake na kusema, 'Tuma watu waende Yafa wakamlete Simoni aitwaye Petro. 14 Yeye atakupa ujumbe amba kwa huo wewe na wa nyumbani mwako wote mtaokoka.' 15 "Nami nilipoanza kusema, Roho wa Mungu akashuka juu yao kama vile aliyotushukia sisi hapo mwanzo. 16 Nami nikakumbuka yale Bwana Isa aliyosema, 'Yahya alibatiza kwa maji, lakini ninyi mtabatizwa katika Roho wa Mungu.' 17 Basi ikiwa Mungu aliwapa hawa watu kipawa kile kile alichotupatia sisi tuliomwamini Bwana Isa Al-Masihi, mimi ni nani hata nifikirie kuwa ningeweza kumpinga Mungu?" 18 Waliposikia haya hawakuwa na lingine la kupinga. Nao wakamsifu Mungu, wakisema, "Basi, Mungu amewapa hata watu wa Mataifa toba ilelayo uzima wa milele." 19 Basi wale waliotawanyika kwa ajili ya mateso yaliyotokea Stefano alipouawa walisafiri hadi Foinike na Kipro na Antioquia. Nao hawakuhubiri lile Neno kwa mtu ye yeyote isipokuwa Wayahudi. 20 Lakini baadhi yao walikuwa watu wa Kipro na Kirene, amba walipokuja Antioquia walinenza na Wayunani pia wakiwahubiria Injili kuhusu Bwana Isa. 21 Mkono wa Mwenyezi Mungu ulikuwa pamoja nao, nayo idadi kubwa ya watu wakaamini na kumgeukia Bwana Isa. 22 Habari hizi zilipofika masikioni mwa waumini wa Isa huko Yerusalem, wakamtuma Barnaba aende Antioquia. 23 Alipofika na kuona madhihirisho ya neema ya Mungu, akafurahi na kuwatia moyo waendelee kuwa waaminifu kwa Bwana Isa kwa miyo yao yote. 24 Barnaba alikuwa mtu mwema, aliyejaa Roho wa Mungu, mwenye imani, nayo idadi kubwa ya watu wakaongezeka kwa Bwana Isa. 25 Kisha Barnaba akaenda Tarso kumtafuta Sauli, 26 naye alipompata akamleta Antioquia. Hivyo kwa mwaka mzima Barnaba

12 Wakati huo huo Mfalme Herode Agripa aliwakamata baadhi ya waumini wa Isa. 2 Akaamuru Yakobo, ndugu yake Yohana, auawe kwa upanga. 3 Alipoona jambo hilo limewapendeza Wayahudi, akaendelea, akamkamata Petro pia. Hii ilitokea wakati wa Sikukuu ya Mikate Isiyoiti Chachu. 4 Baada ya kumkamata alimfunga gerezani chini ya ulinzi wa vikundi vinne vya askari, vyenye askari wanen kila kimoja. Herode alikuwa amekusudia kumfanyia mashtaka mbele ya watu baada ya Pasaka. 5 Kwa hiyo Petro akawekwa gerezani, lakini waumini wa Isa walikuwa wakimwombea kwa Mungu kwa bidii. 6 Usiku ule kabla ya siku ambayo Herode Agripa alikuwa amekusudia kumfanyia mashtaka, Petro alikuwa amelala kati ya askari wawili, akiwa amefungwa kwa minyororo miwili. Nao walinzi wa zamu walikuwa wakilinda lango la gereza. 7 Ghafula malaika wa Mwenyezi Mungu akatokea, na nuru ikamulika mle ndani ya gereza. Yule malaika akampiga Petro ubavuni na kumwamsha, akisema, "Ondoka upesi!" Mara ile minyororo ikaanguka kutoka mikononi mwa Petro. 8 Yule malaika akamwambia, "Vaa nguo zako na viatu vyako." Petro akafanya hivyo. Kisha akamwambia, "Jifunge vazi lako na unifuate." 9 Petro akatoka mle gerezani akiwa amefuatana na yule malaika. Hakujua wakati huo kuwa yaliyokuwa yakitukia yalikuwa kweli. Alidhani kuwa anaona maono. 10 Walipita kundi la kwanza la walinzi na la pili, wakafika kwenye lango la chuma linaloolekea mijini. Lango likawafungukia lenyewe, nao wakapita hapo, wakatoka nje. Baada ya kutembea umbali wa mtaa mmoja, ghafula yule malaika akamwacha Petro. 11 Ndipo Petro akarudiwa na fahamu, akasema, "Sasa ninajua bila shaka yoyote kwa Mwenyezi

Mungu amemtuma malaika wake na kuniokoa kutoka Simeoni aitwaye Nigeri, Lukio Mkirene, Manaeni makucha ya Herode Agripa na kutoka matazamio aliyekuwa amelelewa pamoja na Mfalme Herode yote ya Wayahudi." 12 Mara Petro alipotambua hili Agripa, na Sauli. 2 Walipokuwa wakimwabudu alienda nyumbani mwa Mariamu, mama yake Yohana Mwenyezi Mungu na kufunga, Roho Mtakatifu wa aliyeitwa pia Marko, ambako watu wengi walikuwa Mungu akasema, "Nitengeeni Sauli na Barnaba kwa wamekutana kwa maombi. 13 Petro alipobisha hodi kazi niliyowaitia." 3 Ndipo baada ya kufunga na kwenye lango la nje, mjakazi aliyeitwa Roda akaja kuomba, wakawawekea mikono yao na wakawatuma kumfungulia. 14 Alipoitambua sauti ya Petro, alifurahi waende zao. 4 Hivyo, wakiwa wametumwa na Roho mno akarudi bila kufungua lango, akapaza sauti, wa Mungu, wakashuka kwenda Seleukia na kutoka akasema, "Petro yuko langoni!" 15 Wakamwambia yule huko wakasafiri baharini hadi kisiwa cha Kipro. 5 mjakazi, "Umerukwa na akili." Alipozidi kusisitiza kuwa Walipowasili katika mji wa Salami, wakahubiri neno la ni kweli, wakasema, "Lazima awe ni malaika wake." Mungu katika sinagogi la Wayahudi. Pia walikuwa na 16 Lakini Petro aliendelea kugonga langoni, nao Yohana Marko kama msaidizi wao. 6 Walipokwisha walipofungua lango na kumwona Petro, walistaajabu kupita katika nchi zote hizo wakafika Pafo, ambapo sana. 17 Yeye akaawashiria kwa mkono wake walikutana na Myahudi mmoja mchawi aliyekuwa wanyamaze kimya, akwaeleza jinsi Mwenyezi Mungu nabii wa uongo, jina lake Bar-Yesu. 7 Mtu huyu alivyomtoa gerezani. Naye akaongeza kusema, alikuwa pamoja na Sergio Paulo, mtu mwenye hekima "Waelezeni Yakobo na ndugu wengine habari hizi." aliyekuwa msaidizi wa mwakilishi wa mtawala wa Kisha akaondoka akaenda sehemu nyiningine. 18 kile kisiwa. Sergio Paulo akawaitsa Sauli na Barnaba Kulipokucha kukawa na fadhaa kubwa mionganii mwa akitaka kusikia neno la Mungu. 8 Lakini Elimu yule wale askari kuhusu yaliyotukia Petro. 19 Baada mchawi (hii ndiyo maana ya jina lake), aliwapinga ya Herode kuamuru atafutwe kila mahali na bila Barnaba na Sauli na kujaribu kumpotosha yule kumpata, aliwahoji wale askari walinzi kisha akatoa mkuu wa kile kisiwa aiache imani. 9 Ndipo Sauli, amri wauawee. Basi Herode Agripa akatoka Yudea ambaye pia aliitwa Paulo, akiwa amejawa na Roho akaenda Kaisaria, akakaa huko kwa muda. 20 Basi wa Mungu, akamkazia macho Elimu huyo mchawi, 10 Herode Agripa alikuwa amekasirishwa sana na watu akamwambia, "Ewe mwana wa ibilisi, wewe ni adui wa wa Tiro na Sidoni. Hivyo watu wa miji hiyo miwili kila kilicho hak! Umejaa kila aina ya udanganyifu na wakaungana pamoja wakataka kukutana naye. Baada ulaghai. Je, hutaacha kuzipotosha njia za Mwenyezi ya kuungwa mkono na Blasto, mtumishi maalum Mungu zilizo nyofu? 21 Nawe sasa sikiliza, mkono wa Mfalme Herode Agripa aliyeaminika, wakaomba wa Mwenyezi Mungu u dhidi yako. Utakuwa kipofu, mapatano ya amani maana nchi zao zilitegemea wala hutaona juu kwa muda." Mara ukungu na nchi ya huyo mfalme kwa mahitaji yao ya chakula. giza vikamfunika, naye akapapasa akitafuta mtu wa 22 Katika siku iliyochaguliwa Herode Agripa akavaa kumshika mkono ili amwoneshe njia. 12 Yule mkuu wa mavazi yake ya kifalme, akaketi kwenye kiti chake kile kisiwa alipoona yaliyotukia, akaamini kwa sababu cha utawala, akawahutubia watu. 22 Watu walikuwa alistaajabishwa na mafundisho kuhusu Bwana Isa. wamekusanyaika wakapaza sauti, wakisema, "Hii si 13 Kisha Paulo na wenzake wakasafiri toka Pafo sauti ya mwanadamu, bali ni ya Mungu!" 23 Ghafula, wakafika Perga huko Pamfilia. Lakini, Yohana Marko kwa kuwa Herode hakumpa Mungu utukufu, malaika akawaacha huko, akarejea Yerusalem. 14 Kutoka wa Mwenyezi Mungu akampiga, naye akaliwa na Perga wakaendelea hadi Antiochia ya Pisidia. Siku chango, akafa. 24 Lakini neno la Mungu likaendelea ya Sabato wakaingia ndani ya sinagogi, wakaket. mbele na kuenea, nao wengi wakaambatana nalo. 15 Baada ya Torati ya Musa na Kitabu cha Manabii 25 Barnaba na Sauli walipomaliza ile huduma yao kusomwa, viongozi wa sinagogi wakawatumi ujumbe iliyowapeleka, wakarudi Yerusalem wakiwa pamoja wakisema, "Ndugu, kama mna neno la kuwafariji na Yohana aitwaye Marko.

13 Katika kundi la waumini wa Isa huko Antiochia kulikuwa na manabii na walimu: Barnaba,

Mungu wa watu hawa wa Israeli aliwachagua baba nilizomwahidi Daudi.³⁵ Kama ilivyosemwa mahali zetu, akawafanya kustawi walipokuwa huko Misri, pengine katika Zaburi, “Hutamwacha Aliye Mtakatifu kwa uwezo mwangi akawaongoza na kuwatoa katika wako kuona uharibifu.”³⁶ “Basi Daudi alipokwisha nchi ile.³⁷ Kwa muda wa miaka arobaini alivumilia kulitumikia kusudi la Mungu katika kizazi chake, matendo yao walipokuwa jangwani.³⁸ Naye baada ya alilala; akazikwa na baba zake, na mwili wake kuyaangamiza mataifa saba yaliyokuwa yakiishi katika ukaoza.³⁹ Lakini yule ambaye Mungu alimfufua nchi ya Kanaani, akawapa Waisraeli nchi yao iwe kutoka kwa wafu hakuona uharibifu.⁴⁰ “Kwa hiyo urithi wao.⁴¹ Haya yote yalichukua kama muda wa ndugu zangu, nataka ninyi mjue kwamba kupitia kwa miaka mia nne na hamsini. “Baada ya haya, Mungu huyu Isa msamaha wa dhambi unatangazwa kwenu. akawapa waamuzi hadi wakati wa nabii Samwel.⁴² Kupitia yeze, kila mtu amwaminiye anahesabiwa Ndipo watu wakaomba wapewe mfalme, naye haki kwa kila kitu ambacho asingeweza kuhesabiwa Mungu akawapa Sauli mwana wa Kishi wa kabila la haki kwa Torati ya Musa.⁴³ Kwa hiyo jihadharini ili Benyamini, aliyetawala kwa miaka arobaini.⁴⁴ Baada yale waliyosema manabii yasiwapate:⁴⁵ “Angalieni, ya kumwondo Sauli katika ufalme, akawainulia enyi wenyewe dhihaka, mkastaajabu, mkaangamie, Daudi kuwa mfalme wao. Mungu pia alimshuhudia, kwa maana nitatenda jambo wakati wenu ambalo akisema, ‘Nimemwona Daudi mwana wa Yesu, mtu hamtasadiki, hata kama mtu akiwaambia.’”⁴⁶ Paulo anayeupendeza moyo wangu, atakayetimiza mapenzi na Barnaba walipokuwa wakitoka nje ya sinagogi, yangu yote.⁴⁷ “Kutoka uzao wa mtu huyu, Mungu watu wakawaomba wazungumze tena mambo hayo amewaletea Israeli Mwokozi Isa, kama alivyoahidi. Sabato iliyofuata.⁴⁸ Baada ya kusanyiko la Sinagogi Kabla ya kuja kwa Isa, Yahya alihubiri toba na kutawanyika, wengi wa Wayahudi na watu wa Mataifa ubatizo kwa watu wote wa Israeli.⁴⁹ Yahya alipokuwa walioongokea dini ya Kiyahudi wakawafuata Paulo na anakamilisha kazi yake, alisema: ‘Ninyi mnadhani Barnaba, wakazungumza nao na kuwahimiza wadumu mimi ni nani? Mimi si yeze. La, lakini yeze yuaja katika neema ya Mungu.⁵⁰ Sabato iliyofuata, karibu baada yangu, ambaye mimi sistahili kufungua kamba watu wote wa mji walikuwa kusikiliza neno la Mwenyezi za viatu yya miguu yake.’⁵¹ “Ndugu zangu, wana Mungu.⁵² Lakini Wayahudi walipoona umati ule wa Ibrahimu, nanyi watu wa Mataifa mnaomcha mkubwa wa watu, walijawa na vivu, wakayakanusha Mungu, ujumbe huu wa wokovu umeletwa kwetu.⁵³ maneno Paulo aliyoleta akisema.⁵⁴ Ndipo Paulo na Kwa sababu watu wa Yerusalem na viongozi wao hawakuntambua, wala kuelewa maneno ya manabii yanayosomwa kila Sabato, bali waliyatimiza maneno hayo kwa kumhukumu yeze.⁵⁵ Ijapokuwa hawakupata sababu yoyote ya kumhukumu kifo, walimwomba (*aiōnios g166*)⁵⁶ 47 Kwa maana hili ndilo Mwenyezi Mungu Pilato aamuru auawe.⁵⁷ Walipokwisha kufanya yale alilotuamuru: “Nimewafanya ninyi kuwa nuru kwa yote yaliyoandikwa kumhusu, walimshusha kutoka watu wa Mataifa, ili mpate kuuleta wokovu hadi miisho msalabani na kumzika kaburini.⁵⁸ Lakini Mungu ya dunia.”⁵⁹ 48 Watu wa Mataifa waliposikia haya alimfufua kutoka kwa wafu.⁶⁰ Naye kwa siku nyangi wakafurahi na kulinikuza neno la Mwenyezi Mungu; akawatokea wale waliokuwa pamoja naye kuanzia Galilaya hadi Yerusalem. Nao sasa wamekuwa mashahidi wake kwa watu wetu.⁶¹ “Nasi tunawaleta katika eneo lile lote.⁶² Lakini viongozi wa Wayahudi Habari Njema: kwamba yale Mungu aliyowaahidi baba zetu⁶³ sasa ameyatimiza kwetu sisi, watoto wao, kwa kumfufua Isa, kama ilivoandikwa katika Zaburi ya pili: “Wewe ni Mwanangu; leo mimi nimekuwa Baba yako.”⁶⁴ Kwa kuwa Mungu alimfufua kutoka na Barnaba wakachochea mateso dhidi ya Paulo na Barnaba kwa wafu asioze kamwe, alitamka maneno haya: ili kuwapinga, nao wakaenda Ikonio.⁶⁵ 52 Wanafunzi “Nitakupa wewe baraka takatifu zilizo za hakika wakajawa na furaha na Roho wa Mungu.

14 Huko Ikonio Paulo na Barnaba waliingia pamoja yake, naye amewapa chakula tele na kuijaza miyo katika sinagogi la Wayahudi kama iliyokuwa yenu na furaha.” 18 Hata kwa maneno haya yote, desturi yao. Huko wakahubiri kwa uwezo mkubwa ilikuwa vigumu kuzuua umati ule wa watu kuwatolea kiasi kwamba Wayahudi pamoja na watu wa Mataifa dhabihu. 19 Ndipo wakaja baadhi ya Wayahudi wakaamini. 2 Lakini wale Wayahudi waliokataa kutoka Antiochia na Ikonio wakawashawishi wale watu, kuamini wakawachochea watu wa Mataifa, wakatia wakampiga Paulo kwa mawe, wakamburuta hadi chuki ndani ya miyo yao dhidi ya waumini. 3 Hivyo nje ya mji, wakidhani amekufa. 20 Lakini baada ya Paulo na Barnaba wakakaa huko kwa muda wa wanafunzi kukusanyika akainuka na kurudi mjini. kutoshia wakihubiri kwa ujasiri kuhusu Bwana Isa, Kesho yake yeze na Barnaba wakaondoka kwenda ambaye alithibitisha ujumbe wa neema yake kwa Derbe. 21 Wakahubiri Injili katika mji huo na kupata kuwawezesha kufanya ishara na miujiza. 4 Lakini watu wanafunzi wengi. Kisha wakarudi Listra, Ikonio na wa mji ule waligawanyika, wengine wakakubaliana na Antiochia, 22 wakiwaimarisha wanafunzi na kuwatia Wayahudi na wengine na mitume. 5 Watu wa Mataifa moyo waendelee kudumu katika imani. Wakawaonya na Wayahudi wakajiunga na baadhi ya viongozi, wakisema, “Imetupasa kuingia katika ufalme wa wakafanya mpango wa kuwatendea mitume mabaya Mungu kuititia katika taabu nydingi.” 23 Nao baada na kuwapiga mawe. 6 Lakini mitume walipopata habari ya kuwateua wazee katika kila kundi la waumini wa hizi wakakimbilia Listra na Derbe, mji ya Likaonia Isa, kwa kufunga na kuomba wakawakabidhi kwa na sehemu zilizopakana nayo. 7 Huko wakaendelea Bwana Isa waliyemwamini. 24 Kisha wakapitia Pisidia kuhubiri Injili. 8 Katika mji wa Listra, kulikuwa wakafika Pamfilia. 25 Baada ya kuhubiri neno la na kiwete, aliyekuwa amelemaa tangu kuzaliwa, Mungu huko Perga, wakateremka Atalia. 26 Kutoka na hakuwa ametembea kamwe. 9 Alimsikiliza Atalia wakasafiri baharini wakarudi Antiochia, ambako Paulo alipokuwa akihubiri. Paulo alipomtazama walikuwa wamesifiwa kwa ajili ya neema ya Mungu akaona ana imani ya kuponywa. 10 Paulo akapaza kutokana na ile huduma walijokuwa wameikamilisha. sauti, “Simama kwa miguu yako!” Mara yule mtu 27 Walipowasili Antiochia wakawaita waumini pamoja akasimama upesi akaanza kutembea! 11 Umati na kutoa taarifa ya yale yote Mungu aliyojukwa ule wa watu walipoona yaliyokuwa yamefanywa na ametenda kuititia kwao na jinsi aliyokuwa amefungua Paulo, wakapaza sauti, wakasema kwa lugha yao mlango wa imani kwa ajili ya watu wa Mataifa. 28 ya Kilikaonia, “Miungu imetushukia katika umbo la Nao wakakaa huko pamoja na wanafunzi kwa muda binadamu!” 12 Wakamwita Barnaba Zeu na Paulo mrefu.

wakamwita Herme kwa kuwa ndiye alikuwa msemajii mkuu. 13 Kuhani wa Zeu, ambaye hekalu lake lilikuwa nje kidogo tu ya mji, akaleta mafahali na mashada ya maua penye lango la mji kwa sababu yeze na umati ule wa watu walitaka kuwatolea dhabihu. 14 Lakini mitume Paulo na Barnaba waliposikia haya, wakararua nguo zao, wakawaendea wale watu kwa haraka, wakawapigia kelele, wakisema, 15 “Enyi watu, kwa nini mnafanya mambo haya? Sisi ni wanadamu tu kama ninyi! Tunawalettea Habari Njema, tukiwaambia kwamba mgeuke mtoke katika mambo haya yasiyofaa, mmwelekee Mungu aliye hai, aliyeziumba mbingu na nchi na bahari na vitu vyote vilivymomo. 16 Zamani aliwaachia mataifa waishi walivytaka. 17 Lakini hakuacha kuwaonesha watu uwepo wake: Ameonesha wema kwa kuwanyeshea mvua toka mbinguni na kuwapa mazao kwa majira

15 Baadhi ya watu wakashuka Antiochia kutoka Yudea, nao wakawa wanawafundisha waumini: “Msipotahirira Kulingana na desturi aliyofundisha Musa, hamwezi kuokoka.” 2 Baada ya Paulo na Barnaba kutokubaliana nao kukawa na mabishano makali, Paulo na Barnaba na baadhi ya wengine mionganii mwao wakachaguliwa kwenda Yerusalem ili kujadiliana jambo hili na mitume na wazee. 3 Hivyo wakatumwa na waumini. Wakapitia Foinike na Samaria, wakielezea jinsi watu wa Mataifa walivyoongoka. Habari hizi zikaleta furaha kubwa kwa ndugu wote. 4 Walipofika Yerusalem, walipokelewa na kundi la waumini na mitume pamoja na wazee. Ndipo Paulo na Barnaba wakawaarifu kila kitu Mungu alichokuwa amefanya kuititia kwao. 5 Ndipo baadhi ya waumini walijokuwa wa dhehebu la Mafarisayo wakasimama na kusema, “Hao watu wa Mataifa

lazima watahiriwe na waagizwe kutii Torati ya Musa." barua ifuatayo: Sisi mitume na wazee, ndugu zenu. 6 Mitume na wazee wakakutana pamoja ili kufikiri Kwa waumini wa Mataifa mlio Antioquia, Siria na jambo hili. 7 Baada ya majadiliano mengi, Petro Kilikia. Salamu. 24 Tumesikia kwamba kuna baadhi akasimama na kusema, "Ndugu zangu, mnajua ya watu waliokuja huko kutoka kwetu bila ruhusa yetu kwamba siku za kwanza Mungu alinichagua ili kwa na kuwasumbua, wakiyataabisha mawazo yenu. 25 midomo yangu watu wa Mataifa wapate kusikia Hivyo tumekubaliana wote kuwachagua baadhi ya ujumbe wa Injili na kuamini. 8 Mungu, ajuaye miyo watu na kuwatuma kwenu pamoja na wapendwa wetu ya watu, alionesa kwamba anawakubali kwa kuwapa Barnaba na Paulo, 26 watu ambao wamehatarisha Roho Mtakatifu wa Mungu kama vile alivyotupatia maisha yao kwa ajili ya jina la Bwana wetu Isa sisi. 9 Mungu hakutofautisha katì yetu na wao, Al-Masihi. 27 Kwa hiyo tunawatuma Yuda na Sila, bali alitakasa miyo yao kwa imani. 10 Sasa basi, kuthibitisha kwa maneno ya mdomo mambo haya mbona mnataka kumjaribu Mungu kwa kuweka nira tunayowaandikia. 28 Kwa maana imempendeza shingoni mwa wanafunzi ambayo baba zetu wala Roho wa Mungu na sisi tuisiwtwike mzigo wowote sisi hatukuweza kuibeba? 11 Lakini sisi tunaamini mkubwa zaidi ya mambo haya yafuatayo ambayo ya kuwa tunaokolewa kwa neema ya Bwana wetu ni ya lazima: 29 Kwamba mijiepushe na vyakula Isa Al-Masihi, kama wao wanavyookolewa." 12 viliviyotolewa sadaka kwa sanamu, na damu, au Kusanyiko lote wakakaa kimya, wakawasiliza Paulo kula nyama ya mnyama aliyenyongwa, na mijiepushe na Barnaba wakieleza jinsi Mungu alivyowatumia na usherati. Mkiyaepuka mambo haya, mtakuwa kutenda ishara na maajabu kwa watu wa Mataifa. mmefanya vyema. Kwaherini. 30 Hivyo wakaaggwa, 13 Walipomaliza kunena, Yakobo akasema, "Ndugu wakashuka kwenda Antioquia. Baada ya kulikusanya zangu, nisikilizeni. 14 Simoni amekwisha kutueleza kundi la waumini pamoja, wakawapa ile barua. 31 jinsi Mungu, kwa mara ya kwanza alivyoonesha Baada ya hao watu kuisoma, wakafurahishwa sana kuhusika kwa kujichagulia watu kutoka watu wa kwa ujumbe wake wa kutia moyo. 32 Yuda na Mataifa kwa ajili ya Jina lake. 15 Maneno ya manabii Sila, ambao wenye we walikuwa manabii, wakanena yanakubaliana na jambo hili, kama ilivoandikwa: 16 maneno mengi ya kuwatia moyo na kuwajenga "Baada ya mambo haya nitarudi, nami nitajenga upya waumini katika imani. 33 Baada ya kukaa huko Antioquia nyumba ya Daudi iliyoanguka. Nitajenga tena magofu kwa muda, wakaaggwa kwa amani na wale ndugu ili yake na kuisimamisha, 17 ili wanadamu wengine wote waende kwa wale waliowatuma. [34 Lakini Sila bado wapate kumtafuta Mwenyezi Mungu, hata wale watu akaendelea kukaa huko.] 35 Lakini Paulo na Barnaba wa Mataifa wote ambao wanaitwa kwa Jina langu, walibaki Antioquia ambako wao pamoja na wengine asema Mwenyezi Mungu, anayefanya mambo haya,' wengi walifundisha na kuhubiri neno la Bwana Isa. 36 18 ambayo yamejulikana tangu zamani. (aiōn g165) 19 Baada ya muda, Paulo akamwambia Barnaba, "Turudi "Kwa hivyo uamuzi wangu ni kwamba, tusiwataabishe tukawatembelee ndugu katika mji yote tuliyohubiri watu wa Mataifa wanaomgeukia Mungu. 20 Badala neno la Bwana Isa tuone jinsi wanavyoendelea." 37 yake, tuwaandikie kwamba wajiepushe na vyakula Barnaba alitaka wamchukue Yohana aitwaye Marko vilivyonajisiwa kwa kutolewa sanamu, wajiepushe na waende naye. 38 Lakini Paulo aliona si vyema kwa usherati, au kula mnyama aliyenyongwa, na damu. sababu aliwahi kuwaacha walipokuwa huko Pamfilia, 21 Kwa maana katika kila mji kwa vizazi vilivyopita, hakutaka kuendelea kufanya kazi naye. 39 Pakatokea Musa amekuwa na wale wanaotangaza sheria yake ubishi mkali kati ya Paulo na Barnaba kuhusu jambo kwa kuwa imekuwa ikisomwa kwa sauti kubwa katika hili, hivyo wakagawanyika. Barnaba akamchukua masinagogi kila Sabato." 22 Mitume na wazee, pamoja Yohana Marko wakasafiri baharini kwenda Kipro. 40 na kundi la waumini wote, wakaamua kuwachagua Lakini Paulo akamchagua Sila na akaondoka baada baadhi ya watu wao na kuwatuma Antioquia pamoja ya ndugu kuwatalkia neema ya Bwana Isa. 41 Akapitia na Paulo na Barnaba. Wakamchagua Yuda aitwaye Siria na Kilikia, akiimarisha makundi ya waumini ya Barsaba, pamoja na Sila, watu wawili walipokuwa huko. viongozi mionganii mwa ndugu. 23 Wakatumwa na

16 Paulo akafika Derbe na kisha Listra, ambako sauti na kusema, "Watu hawa ni watumishi wa kulikuwa na mwanafunzi mmoja jina lake Mungu Aliye Juu Sana, wao wanawatangazieni njia Timotheo, ambaye mama yake alikuwa Myahudi ya wokovu." **18** Akaendelea kufanya hivi kwa siku aliyeamini, lakini baba yake alikuwa Myunani. **2** nyingi, lakini Paulo akiwa ameudhika sana, akageuka Alikuwa amesifiwa sana na wale ndugu waliokuwa na kumwambia yule pepo mchafu, "Ninakuamuru wameamini huko Listra na Ikonio **3** Paulo alitaka katika jina la Isa Al-Masihi, umtoke!" Yule pepo Timotheo aandamane naye, hivyo akamtahiri kwa mchafu akamtoka mara hiyo. **19** Basi mabwana sababu ya Wayahudi walioishi eneo lile, kwa maana wa yule mjakazi walipoona kuwa tumaini lao la wote walimjua baba yake ni Myunani. **4** Walipokuwa kuendelea kujipatia fedha limetoweka, wakawakamata wakienda mji kwa mji, wakawa wanawapa maamuzi Paulo na Sila wakawaburuta hadi sokoni mbele ya yaliyotolewa na mitume na wazee huko Yerusalem ili viongozi wa mji. **20** Baada ya kuwafikisha mbele wayafuate. **5** Hivyo makundi ya waumini yakaimarika ya mahakimu wakwashtaki wakisema, "Hawa watu katika imani, na wakaongezeka kwa idadi kila siku. wanaleta ghasia katika mji wetu, nao ni Wayahudi. **6** Paulo pamoja na wenzake wakasafiri sehemu **21** Wanafundisha desturi ambazo sisi raia wa Rumi za Frigia na Galatia, kwa kuwa Roho wa Mungu hatuwezi kuzikubali au kuzitimiza." **22** Umati wa hakuwaruhusu kulihubiri neno huko jimbo la Asia. watu wakajunga kuwashambulia Paulo na Sila, na **7** Walipofika mpaka wa Misia, wakajaribu kuingia wale mahakimu wakaamuru wavuliwe nguo zao na Bithinia lakini Roho wa Isa hakuwaruhusu. **8** Kwa hiyo wapigwe mijeledi. **23** Baada ya kuwapiga sana, wakapita Misia, wakafika Troa. **9** Wakati wa usiku wakawatupa gerezani na kumwagiza mkuu wa gereza Paulo akaona maono, mtu wa Makedonia amesimama awalinde kikamilifu. **24** Kufuata maelekezo haya, akimsihi, "Vuka uje huku Makedonia utusaidie." **10** yule mkuu wa gereza akawaweka katika chumba Baada ya Paulo kuona maono haya, tulijianaa cha ndani sana mle gerezani, na akawafunga miguu kwa haraka kuondoka kwenda Makedonia tukiwa yao kwa minyororo. **25** Ilipokaribia usiku wa manane, tumesadiki kuwa Mungu alikuwa ametuita kuhubiri Paulo na Sila walikuwa wakiomba na kuimba nyimbo Injili huko. **11** Tukasafiri kwa meli kutoka Troa na za kumsifu Mungu, nao wafungwa wengine walikuwa kwenda moja kwa moja hadi Samothrake, na kesho wakiwasikiliza. **26** Ghafula pakatokea tetemeko kubwa yake tukafika Neapoli. **12** Kutoka huko tukasafiri hadi la ardhi, hata msingi wa gereza ukatikisika. Mara Filipi, mji mkuu wa jimbo hilo la Makedonia, uliokuwa milango ya gereza ikafunguka na ile minyororo koloni ya Warumi. Nasi tukakaa huko siku kadhaa. **13** iliyowafunga kila mmoja ikafunguka. **27** Yule mkuu Siku ya Sabato tukaenda nje ya lango la mji kando wa gereza alipoamka na kuona milango ya gereza ya mto, ambapo tulitarajia kupata mahali pa kufanya iko wazi, akachomoa upanga wake akataka kuiua, maombi. Tukaketi, tukaanza kuongea na baadhi akidhani ya kuwa wafungwa wote wametoroka. **28** ya wanawake waliokuwa wamekusanyika huko. **14** Lakini Paulo akapaza sauti kwa nguvu, akisema, Mmoja wa wale wanawake waliosikiliza aliiwa "Usijidhuru kwa maana sisi sote tuko hapa!" **29** Yule Lidia, mfanyabiashara wa nguo za zambarau, raia wa askari wa gereza akaagiza taa ziletwe, akaingia mji wa Thiatira, aliyekuwa mcha Mungu. Mwenyezi ndani ya kile chumba cha gereza, akapiga magoti Mungu akaufungua moyo wake akaupokea ujumbe akitetemeka mbele ya Paulo na Sila. **30** Kisha wa Paulo. **15** Basi alipokwisha kubatizwa yeye na watu akawaleta nje akisema, "Bwana zangu, nifanye nini wa nyumba yake, alitukaribisha nyumbani mwake, nipaye kuokoka?" **31** Wakamjibu, "Mwamini Bwana akisema, "Kama mmeona kweli mimi nimewamini Isa Al-Masihi, nawe utaokoka, pamoja na watu Bwana Isa, karibuni mkae nyumbani mwangu." Naye wa nyumbani mwako." **32** Wakamwambia nenohi akatushawishi. **16** Siku moja, tulipokuwa tukienda la Bwana Isa, yeye pamoja na wote waliokuwa mahali pa kusali, tulikutana na mjakazi aliyekuwa na nyumbani mwake. **33** Wakati ule ule, yule mkuu wa pepo wa uagizi. Naye alikuwa amewapa mabwana gereza akawachukua, akawaosha majeraha yao, zake mapato makubwa ya fedha kwa ubashiri. **17** kisha akabatizwa yeye pamoja na wote waliokuwa Huyu mjakazi alikuwa akimfuata Paulo na sisi akipaza nyumbani mwake bila kuchelewa. **34** Akawapandisha

nyumbani mwake akaandalia chakula, ye ye pamoja ajili ya Yasoni na wenzake wakawaachia waende na nyumba yake yote wakafurahi sana kwa kuwa sasa zao. **10** Usiku ule ule, wale ndugu wakawapeleka walikuwa wamemwamini Mungu. **35** Kulipopambazuka Paulo na Sila waende zao Beroya. Walipowasili huko wale mahakimu wakawatumma maafisa wao kwa mkuu wakaenda kwenye sinagogi la Wayahudi. **11** Hawa wa gereza wakiwa na agizo linalosema, "Wafungue Waberoya walikuwa waungwana kuliko wale wa wale watu, waacie waende zao." **36** Mkuu wa gereza Thesalonike, kwa kuwa waliupokea ule ujumbe kwa akamwambia Paulo "Mahakimu wameagiza niwaacie shauku kubwa na kuyachunguza Maandiko kila siku ili huru, kwa hiyo tokeni na mwende zenu kwa amani." **37** kuona kama yale Paulo aliyo sema yalikuwa kweli. **12** Lakini Paulo akaawambia wale maafisa, "Wametupiga Wayahudi wengi wakaamini pamoja na wanawake na hadharani bila kutufanya mashtaka na kutuhoji, nao wanaume Wayunani wa tabaka la juu. **13** Lakini wale wakatutupa gerezani, hata ingawa sisi ni raia wa Wayahudi wa Thesalonike waliposikia kuwa Paulo Rumi. Nao sasa wanataka kututoa gerezani kwa anahubiri neno la Mungu huko Beroya, wakaenda siri? Hapana! Wao na waje wenye we watutoe humu huko ili kuwashawishi watu na kuwachochea. **14** gerezani." **38** Wale maafisa wakarudi na kuwaambia Mara hiyo, wale ndugu wakamsafirisha Paulo hadi wale mahakimu maneno haya, wakaogopa sana pwani, lakini Sila na Timotheo wakabaki Beroya. **15** walipofahamu kuwa Paulo na Sila ni raia wa Rumi. **39** Wale waliomsindikiza Paulo wakaenda naye hadi Kwa hiyo wakaja wakawaomba msamaha, wakawatoa Athene, kisha wakarudi Beroya wakiwa na maagizo gerezani, wakawaomba waondoke katika ule mji. **40** kutoka kwa Paulo kuhusu Sila na Timotheo kwamba Baada ya Paulo na Sila kutoka gerezani walienda wamfuate upesi iwezekanavyo. **16** Paulo alipokuwa nyumbani mwa Lidia, ambapo walikutana na waumini, akiwasubiri huko Athene, alisumbuka sana moyoni wakawatia moyo, ndipo wakaondoka.

17 Wakasafiri kuitia Amfipoli na Apolonia wakafika

Thesalonike, ambako kulikuwa na sinagogi la Wayahudi. **2** Kama ilivyokuwa desturi yake, Paulo alilingia ndani ya sinagogi, na kwa muda wa Sabato tatu akawa anahojiana nao kutoka kwa Maandiko, **3** akidhihirisha wazi na kuthibitisha kwamba ilikuwa lazima Al-Masihi ateswe na afufuke kutoka kwa wafu. Akasema, "Huyu Isa ninayewaambia habari zake, ndiye Al-Masihi." **4** Baadhi ya Wayahudi wakasadiki, wakaungana na Paulo na Sila, wakiwepo idadi kubwa ya Wayunani waliomcha Mungu na wanawake wengi mashuhuri. **5** Lakini Wayahudi ambao hawakuwa wameamini wakawa na wivu, wakawakodi watu waovu kutoka sokoni, wakakutanisha umati wa watu, wakaanzisha ghasia mjini. Wakaenda mbio nyumbani mwa Yasoni wakiwatafuta Paulo na Sila ili kuwaleta nje penye umati ule wa watu. **6** Lakini walipowakosa wakamburuta Yasoni na ndugu wengine mbele ya maafisa wa mji, wakipaza sauti na kusema: "Watu hawa walioinpinda ulimwengu wamekuja huku, **7** naye Yasoni amewakaribisha nyumbani mwake. Hawa wote wanaasi amri za Kaisari wakisema yuko mfalme mwingine aitwaye Isa." **8** Waliposikia haya, umati ule wa watu na maafisa wa mji wakaongeza ghasia. **9** Nao baada ya kuchukua dhamana kwa

mwake kuona vile mji huo ulivyojaa sanamu. **17** Hivyo akahojiana kwenye sinagogi na Wayahudi pamoja na Wayunani waliomcha Mungu, na pia sokoni kila siku na watu aliopatana nao huko. **18** Kundi la wenye falsafa, Waepikureo na Wastoiko, wakajibizana naye. Baadhi yao wakasema, "Je, huyu mpayukaji anajaribu kusema nini?" Wengine wakasema, "Inaonekana anasema habari za miungu ya kigeni." Walisema haya kwa sababu Paulo alikuwa anahubiri Injili kuhusu Isa na ufufuo wa wafu. **19** Hivyo wakamchukua na kumleta kwenye mkutano wa Areopago, walikomwambia, "Je, tunawenza kujua mafundisho haya mapya unayofundisha ni nini? **20** Wewe unaleta mambo mapya masikioni mwetu, hivyo tungetaka kujua maana yake ni nini." **21** (Waathene na wageni wote walioishi humo hawakutumia muda wao kufanya chochote kingine isipokuwa kueleza au kusikia mambo mapya.) **22** Ndipo Paulo akasimama katikati ya mkutano wa Areopago, akasema, "Enyi watu wa Athene! Ninaona kwamba katika kila jambo ninyi ni watu wa dini sana. **23** Kwa kuwa nilipokuwa nikitembea mjini na kuangalia kwa makini vitu vyenu nya kuabuduwa, niliona huko madhabahu moja iliyoandikwa: Kwa Mungu Asiyejulikana. Basi sasa kile ambacho mmekeuwa mkiikiabudu kama kisichojulikana, ndicho ninachowahubiria. **24** "Mungu aliyeumba dunia

na vyote vilivyomo, ndiye Bwana wa mbingu na nchi; mavazi yake, akawaambia, "Damu yenu na iwe juu hakai katika mahekalu yaliyojengwa kwa mikono ya vichwa yenu! Mimi sina hatia, nimetimiza wajibu ya wanadamu. **25** Wala hatumikiwi na mikono ya wangu. Kuanzia sasa nitawaendea watu wa Mataifa." wanadamu kana kwamba anahitaji chochote, kwa **7** Kisha akaondoka kwenye sinagogi, akaenda sababu yeche mwenyewe ndiye awapaye watu wote nyumbani mwa Tito Yusto, aliyekuwa mcha Mungu; uhai na pumzi na vitu vyote. **26** Kutoka kwa mtu nyumba yake ilikuwa karibu na sinagogi. **8** Kiongozi wa mmoja, yeche aliumba mataifa yote ya wanadamu ili hilo sinagogi, aliyeitwa Krispo, akamwamini Bwana, waikalie dunia yote, naye akaweka nyakati za kuishi. yeche pamoja na watu wote wa nyumbani mwake. Nao **27** Mungu alifanya hivyo ili wanadamu wamtafute na Wakorintho wengi waliomsikia Paulo pia wakaamini huenda wakamfikia ingawa kwa kupapasapapasa na kubatizwa. **9** Usiku mmoja Bwana Isa akamwambia ijapokuwa kwa kweli hakai mbali na kila mmoja wetu. Paulo katika maono, "Usiogope, lakini endelea kusema **28** 'Kwa kuwa ndani yake tunaiishi, tunatembea na wala usinyamaze, **10** kwa maana mimi niko pamoja kuwa na uzima wetu.' Kama baadhi ya watunga nawe, wala hakuna mtu atakayeweza kukushambulia mashairi wenu walivosema, 'Sisi ni uzao wake.' **29** ili kukudhuru, kwa kuwa nina watu wengi katika mji "Kwa kuwa sisi ni uzao wa Mungu, haitupasi kudhani huu." **11** Hivyo Paulo akakaa huko kwa muda wa kuwa uungu ni kama sanamu ya dhahabu au ya fedha mwaka mmoja na nusu, akiwfundisha Maandiko ya au ya jiwe, mfano uliotengenezwa kwa ubunifu na Mungu. **12** Lakini wakati Galio alipokuwa msaidizi ustadi wa mwanadamu. **30** Zamanii wakati wa ujinga, wa mwakilishi wa mtawala huko Akaya, Wayahudi Mungu alijifanya kama haoni, lakini sasa anawaamuru waliungana kumshambulia Paulo, wakamkamata na watu wote kila mahali watubu. **31** Kwa kuwa ameweka kumpeleka mahakamani. **13** Wakamshtaki wakisema, siku ambayo atauhukumu ulimwengu kwa haki "Mtu huyu anawashawishi watu wamwabudu Mungu akimtumia mtu aliymchagua. Amewahakikishia watu kinyume cha sheria." **14** Paulo alipotaka kujitetea, wote mambo haya kwa kumfufua Al-Masihi kutoka Galio akaambia Wayahudi, "Kama ninyi Wayahudi kwa wafu." **32** Waliposikia habari za ufufuo wa wafu, mlikuwa mkilalamika kuhusu makosa makubwa ya baadhi yao wakadhihaki, lakini wengine wakasema, uhaliif ingekuwa haki kwangu kuwasikiliza. **15** Lakini "Tunataka kukusikia tena ukizungumza juu ya jambo kwa kuwa linahusu maneno, majina na sheria yenu, hili." **33** Kwa hiyo Paulo akaondoka katikati yao. **34** amueni ninyi wenyewe. Mimi sitakuwa mwamuzi wa Lakini baadhi yao wakaungana naye wakaamini. Kati mambo haya." **16** Akawafukuza kutoka mahakamani. yao walikuwemo Dionisio, mmoja wa mkutano wa **17** Ndipo wote wakamkamata Sosthene kiongozi wa Areopago, na mwanamke mmoja aliyeitwa Damari, sinagogi, wakampiga mbele ya mahakama, lakini na wengine wengi.

18 Baada ya haya, Paulo akaondoka Athene akaenda Korintho. **2** Huko akakutana na Myahudi mmoja jina lake Akila, mzawa wa Ponto, aliyekuwa amewasili karibuni kutoka Italia pamoja na mkewe Prisila, kwa sababu Klaudio alikuwa ameamuru Wayahudi wote waondoke Rumi. Paulo akaenda kuwaona, **3** naye kwa kuwa alikuwa mtengeneza mahema kama wao, akakaa na kufanya kazi pamoja nao. **4** Kila Sabato Paulo alikuwa akihojiana nao katika sinagogi, akijitahidi kuwashawishi Wayahudi na Wayunani. **5** Sila na Timotheo walipowasili kutoka Makedonia, walimkuta Paulo akiwa amejitolea muda wake wote katika kuhubiri, akiwashuhudia Wayahudi kwamba Isa ndiye Al-Masihi. **6** Wayahudi walipompinga Paulo na kukufuru, yeche aliyakung'uta

kukujali kitendo chao hata kidogo. **18** Baada ya kukaa Korintho kwa muda, Paulo akaagana na ndugu, akasafiri kwa meli kwenda Siria akiwa amefuatana na Prisila na Akila. Walipofika Kenkrea, Paulo alinyoa nywele zake kwa kuwa alikuwa ameweka nadhiri. **19** Walipofika Efeso, Paulo aliwaacha Prisila na Akila huko, lakini yeche akaingia kwenye sinagogi akawa anajadiliana na Wayahudi. **20** Walipomwomba akae nao kwa muda mrefu zaidi hakukubali. **21** Lakini alipokuwa akiondoka, akaahidi, "Nitarudi kama Mungu akipenda." Kisha akasafiri kwa meli kutoka Efeso. **22** Alitia nanga Kaisaria, akaenda Yerusalem na kuwasalimu waumini, kisha akaenda Antioquia. **23** Baada ya kukaa huko kwa muda, akaondoka na kwenda sehemu moja hadi nyingine huko Galatia na Frigia, akiwaimarisha wanafunzi wote. **24** Basi

akaja Efeso Myahudi aliyeitwa Apolo, mzawa wa Bwana Isa kwa wale wenye pepo, wakisema, "Kwa Iskanderia. Alikuwa na elimu kubwa, pia alikuwa na jina la Isa, yule anayehubiriwa na Paulo, nakuamuru ujuzi wa Maandiko. 25 Alikuwa amefundishwa katika utoke." 14 Wana saba wa Skewa, Myahudi aliyekuwa njia ya Bwana Isa, naye alikuwa na bidii katika roho, kiongozi wa makuhani, walikuwa wanafanya hivyo. akafundisha kwa usahihi kuhusu Isa, ingawa alijua 15 Siku moja pepo mchafu akawajibu, "Isa namjua tu ubatizo wa Yahya. 26 Apolo alianza kunena kwa na Paulo pia namjua, lakinini ni nani?" 16 Kisha ujasiri mkubwa katika sinagogi. Lakini Prisila na Akila yule mtu aliyekuwa na pepo mchafu akawarukia, walipomsikia, walimwalika kwao na kumweleza njia akawashambulia vikali, akawashinda nguvu wote, ya Mungu kwa ufasaha zaidi. 27 Naye Apolo alipotaka wakatoka ndani ya ile nyumba wakikimbia wakiwa kwenda Akaya, ndugu wa Efeso walimtia moyo, uchi na wenye majeraha. 17 Habari hii ikajulikana kwa wakawaandikia wanafunzi huko ili wamkaribishe. Wayahudi wote na Wayunani waliokaa Efeso, hofu Alipofika huko, aliwasaidia sana wale ambaio, kwa ikawajaa wote, nalo jina la Bwana Isa likaheshimiwa neema ya Mungu, walikuwa wameamini. 28 Kwa sana. 18 Wengi wa wale waliokuwa wameamini uwezo mkubwa aliwakanusha hadharani Wayahudi wakati huu wakaja na kutubu waziwazi kuhusu waliokuwa wakipinga, akithibitisha kwa Maandiko matendo yao maovu. 19 Idadi kubwa ya wale waliofanya mambo ya uganga wakaleta vitabu vyao na kuviteketeza kwa moto hadharani. Walipofanya hesabu ya thamani ya vitabu viliviyoteketeza ilikuwa drakma eltu hamsini za fedha. 20 Hivyo neno la Bwana Isa likaenea sana na kuwa na nguvu. 21 Baada ya mambo haya kutukia, Paulo akakusudia rohoni kwenda Yerusalem kuititia Makedonia na Akaya. Akasema, "Baada ya kufika huko, yanipasa pia kwenda Rumi." 22 Hivyo akatuma wasaidizi wake wavili, Timotheo na Erasto, waende Makedonia, wakati yeche mwenyewe alibaki kwa muda kidogo huko jimbo la Asia. 23 Wakati huo huo pakatokea dhiki kubwa kwa sababu ya Njia Ile. 24 Mtu mmoja jina lake Demetrio mfua fedha aliyekuwa akitengeneza vinyago vyatya fedha nya Artemi na kuwapatia mafundi wake biashara kubwa, 25 aliwaita pamoja watu wengine waliofanya kazi ya ufundi kama yake na kusema, "Enyi watu, mnajua ya kuwa utajiri wetu unatokana na biashara hii! 26 Mnaona na kusikia jinsi huyu Paulo amewashawishi na kuwapoteza watu wengi hapa Efeso na karibu jimbo lote la Asia. Anasema kwamba miungu iliyofanywa kwa mikono ya wanadamu si miungu hata kidogo. 27 Kwa hiyo kuna hatari si kwa kazi yetu kudharauliwa tu, bali pia hata hekalu la mungu wa kike Artemi aliye mkuu, anayebudiwa jimbo lote la Asia na ulimwengu wote, litakuwa limepokonywa fahari yake ya kiungu." 28 Waliposikia maneno haya, wakaghadhibika, wakaanza kupiga kelele wakisema, "Artemi wa Waefeso ni mkuu!" 29 Mara mji wote ukajaa ghasia. Watu wakawakamata Gayo na Aristarko, wenyeji wa Makedonia waliokuwa

19 Apolo alipokuwa huko Korintho, Paulo alisafiri sehemu za bara, akafika Efeso. Huko akawakuta wanafunzi kadhaa, 2 akawauliza, "Je, mlipokea Roho wa Mungu mlipoamini?" Wakajibu, "Hapana, hata hatukusikia kuwa kuna kuna Roho wa Mungu." 3 Ndipo Paulo akawauliza, "Je, mlipatizwa kwa ubatizo gani?" Wakajibu, "Kwa ubatizo wa Yahya." 4 Paulo akasema, "Ubatizo wa Yahya ulikuwa wa toba, aliwaambia watu wamwamini yeche atakayekuja baada yake, yaani Isa." 5 Waliposikia haya, wakabatizwa katika jina la Bwana Isa. 6 Paulo alipoweka mikono yake juu yao, Roho Mtakatifu wa Mungu akawashukia, nao wakanena kwa lugha mpya na kutabiri. 7 Walikuwa wapatao wanaume kumi na wawili. 8 Paulo akaingia katika sinagogi na kunena humo kwa ujasiri kwa muda wa miezi mitatu, akijadiliana na watu na kuwashawishi katika mambo ya ufalme wa Mungu. 9 Lakini baadhi yao wakakaidi; walikataa kuamini, na wakakashifu Njia Ile hadharani. Basi Paulo aliaachana nao. Akaenda na wanafunzi wale, akahojiana nao kila siku katika darasa la Tirano. 10 Jambo hili likaendelea kwa muda wa miaka miwili, kiasi kwamba Wayahudi na Wayunani wote walioishi huko jimbo la Asia wakawa wamesikia neno la Bwana Isa. 11 Mungu akafanya miujiza mingi isyo ya kawaida kuititia kwa Paulo, 12 hivi kwamba lesu au vitambaa viliviyokuwa vimegusa mwili wa Paulo viliwekwa juu ya wagonjwa, nao wakapona magonjwa yao, na pepo wachafu wakawatoka. 13 Baadhi ya Wayahudi waliotangatanga wakitoa pepo wachafu wakajaribu kutumia jina la

wakisafiri na Paulo, wakakimbilia nao katika ukumbi na Gayo kutoka Derbe, pia Timotheo pamoja na wa maonesho. 30 Paulo akataka kuingia katikati ya Tikiko na Trofimo kutoka jimbo la Asia. 5 Hawa umati, lakini wanafunzi hawakumruhusu. 31 Hata watu walitutangulia wakaenda kutungojea Troa. 6 baadhi ya viongozi wa sehemu ile, waliokuwa rafiki Lakini sisi tukasafiri kwa meli kwa siku tano kutoka zake Paulo, wakatuma watu wakitamani asiingie Filipi baada ya siku za Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa katika ule ukumbi wa maonesho. 32 Umati wa watu Chachu, nasi tukaungana na wengine huko Troa, walikuwa na tataruki. Walikuwa wakipiga kelele, hawa ambako tulikaa kwa siku saba. 7 Siku ya kwanza wakisema hili na wengine lile. Idadi kubwa ya watu ya juma tulikutana pamoja kwa ajili ya kumega hawakujuu hata ni kwa nini walikuwa wamekusanyika mkate. Paulo akaongea na watu, naye kwa kuwa huko. 33 Wayahudi wakamsukumia Iskanda mbele alikuwa amekusudia kuondoka kesho yake, aliendelea na baadhi ya watu kwenye umati ule wakampa kuongea hadi usiku wa manane. 8 Kwenye chumba maelekezo. Akawaashiria kwa mkono ili watulie aweze cha ghorofani walimokuwa wamekutania kulikuwa kujitetea mbele ya watu. 34 Lakini walipotambua na taa nyangi. 9 Kijana mmoja jina lake Eutiko, kwamba alikuwa Myahudi, wote wakapiga kelele alikuwa amekaa dirishani, wakati Paulo alipokuwa kwa sauti moja kwa karibu muda wa saa mbili, akihubiri kwa muda mrefu, alipatwa na usingizi mzito, wakisema, "Artemi wa Efeso ni mkuu!" 35 Baadaye akaanguka kutoka ghorofa ya tatu, wakamchukua karani wa mji akanyamazisha umati ule wa watu akiwa amekufa. 10 Paulo akashuka chini, akajitupa juu na kusema, "Enyi watu wa Efeso, je, ulimwengu yake na kumkumbatia, akasema, "Msishtuke, bado wote haujui ya kuwa mji wa Efeso ndio unaotunza yuko hai!" 11 Kisha Paulo akapanda tena ghorofani, hekalu la Artemi aliye mkuu na ile sanamu yake akamega mkate na kula. Baada ya kuongea hadi iliyoanguka kutoka mbinguni? 36 Kwa hiyo, kwa mapambazuko, akaondoka. 12 Watu wakamrudisha kuwa mambo haya hayawesi kukanushwa, inawapasa yule kijana nyumbani akiwa hai nao wakafarijika sana. mnyamaze na wala msifanye lolote kwa haraka. 37 13 Tukatangulia kwenye meli, tukasafiri kwenda Aso Kwa kuwa mmewaleta hawa watu hapa, ingawa ambako tungemchukua Paulo. Alikuwa amefanya hawajaiba hekaluni wala kumkufuru huyu mungu wetu utaratibu huu kwa sababu alikuwa akienda huko wa kike. 38 Basi, ikiwa Demetrio na mafundi wenzake kwa miguu. 14 Alipotukuta huko Aso, alijunga nasi wana mashtaka dhidi ya mtu ye yote, mahakama kwenye meli, tukasafiri hadi Mitilene. 15 Kutoka huko ziko wazi na wasaidizi wa mwakilishi wa mtawala. tuliedelea kwa meli, na kesho yake tukafika mahali Wanawenza kufungua mashtaka. 39 Lakini kama kuna panapokabili Kio. Siku iliyofuata tukavuka kwenda jambo jingine lolote zaidi mnalotaka kulileta, itabidi Samo, na kesho yake tukawasili Miletu. 16 Paulo lisuluhihwe katika kusanyiko halali. 40 Kama ilivyo alikuwa ameamua tusipitie Efeso ili asitumie muda sasa, tuko hatarini kushtakiwa kwa kufanya ghasia mwingi huko jimbo la Asia. Alikuwa na haraka ya kwa sababu ya tukio la leo. Kwa kuwa hakuna sababu kufika Yerusalem kabla ya siku ya Pentekoste kama tutakayoweza kutoa kuhalalisha msukosuko huu." 41 ingwezekana. 17 Paulo akiwa Miletu, alituma njumbe Baada ya kusema haya akavunja mkutano.

20 Baada ya zile ghasia kumalizika, Paulo aliwaita wanafunzi pamoja akawatia moyo, akawaaga, akaanza safari kwenda Makedonia. 2 Alipita katika sehemu zile, akinena na watu maneno mengi ya kuwatia moyo. Ndipo hatimaye akawasili Uyunani, 3 ambako alikaa kwa muda wa miezi mitatu. Kwa sababu baadhi ya Wayahudi walikuwa wamepanga njama dhidi yake alipokuwa karibu kusafiri kwa meli kwenda Siria, aliamua kurudi kuititia Makedonia. 4 Paulo aliandamana na Sopatro mwana wa Piro kutoka Beroya, Aristarko na Sekundo kutoka Thesalonike,

wake wakutane naye. 18 Walipofika akawaambia, "Ninyi wenyewe mnajua jinsi nilivyoishi muda wote nilikuwa nanyi, tangu siku ya kwanza nilipokanya hapa jimbo la Asia. 19 Nilimtumikia Bwana Isa kwa unyenyekevu wote na kwa machozi nikivumilia taabu na mappingamizi yaliyonipata kutohana na hila za Wayahudi. 20 Mnajua kwamba sikusita kuhubiri lolote ambalo lingekuwa la kuwafaa ninyi, lakini nilifundisha hadharani na nyumba kwa nyumba. 21 Nimewashuhudia Wayahudi na Wayunani kwamba inawapasa kumgeukia Mungu kwa kutubu dhambi

na kumwamini Bwana wetu Isa Al-Masihi. 22 "Nami Kipro, tukakizunguka tukakiacha upande wetu wa sasa nimesukumwa na Roho wa Mungu, ninaenda kushoto, tukasafiri hadi Siria. Tukatia nanga katika Yerusalemu wala sijui ni nini kitakachonipata huko. bandari ya Tiro, ambapo meli yetu ilikuwa ipakue 23 Ila ninachojua tu ni kwamba Roho Mtakatifu shehena yake. 4 Baada ya kuwatafuta wanafunzi wa wa Mungu amenionya kuwa vifungo na mateso huko, tukakaa nao kwa siku saba. Wale wanafunzi vinaningoja. 24 Lakini siyahesabu maisha yangu kuwa wakiongozwa na Roho wa Mungu wakamwambia ya thamani kwangu, kama kuyamaliza mashindano na Paulo asiende Yerusalemu. 5 Lakini muda wetu kukamilisha ile kazi Bwana Isa aliyonipa, yaani kazi ya ulipokwisha, tukaondoka tukaendelea na safari yetu. kuishuhudia Injili ya neema ya Mungu. 25 "Nami sasa Wale wanafunzi pamoja na wake zao na watoto najua kuwa hakuna hata mmoja mionganoni mwenu wakatusindikiza hadi nje ya mji. Wote tukapiga magoti niliowahubiria ufalme wa Mungu atakayeniona tena. pale pwani tukaomba. 6 Baada ya kuagana, tukapanda 26 Kwa hiyo nawatangazia leo, sina hatia ya damu kwenye meli, nao wakarudi manyumbani mwao. 7 ya mtu yejote. 27 Kwa kuwa sikusita kuwatangazia Tukaendelea na safari yetu toka Tiro tukafika Tolemai, mapenzi yote ya Mungu. 28 Jilindeni nafsi zenu tukawasalimu ndugu wa huko, tukakaa nao kwa siku na mlilinde lile kundi lote ambalo Roho wa Mungu moja. 8 Siku iliyofuata tukaondoka, tukafika Kaisaria. amewaweka ninyi kuwa waangalizi wake. Chungeni Huko tukaenda nyumbani mwa mwinjilisti mmoja jina jumuiya ya waumini ya Mungu, aliowanunuwa kwa lake Filipo, aliyekuwa mmoja wa wale Saba, tukakaa damu yake mwenyewe. 29 Najua kwamba baada kwake. 9 Filipo alikuwa na binti wanne mabikira yangu kuondoka, mbwa-mwitu wakali watakuja kati waliokuwa wanatoa unabii. 10 Baada ya kukaa yenu, ambao hawatalihurumia kundi. 30 Hata kutoka kwa siku kadhaa, nabii aliyeitwa Agabo akateremka mionganoni mwenu watainuka watu na kuupotosha kutoka Yudea. 11 Alipotufika, akachukua mshipi wa ukweli ili wawavute wanafunzi wawafuate. 31 Hivyo Paulo, akajifunga, akautumia kufunga mikono na jilinden! Kumbukeni kwamba kwa miaka mitatu miguu yake mwenyewe, akasema, "Roho wa Mungu sikuacha kamwe kuwaonya kila mmoja kwa machozi anasema: 'Hivi ndivyo viongozi wa Wayahudi huko usiku na mchana. 32 "Sasa nawakabidhi kwa Mungu Yerusalemu watakavyomfunga mwenye mshipi huu na kwa neno la neema yake, linaloweza kuwajenga na kumkabidhi kwa watu wa Mataifa.'" 12 Tuliposikia na kuwapa ninyi urithi mionganoni mwa wote ambao maneno haya sisi na ndugu wengine tukamsishi Paulo wametakaswa. 33 Sikutamani fedha wala dhahabu asiende Yerusalemu. 13 Lakini Paulo akajibu, "Kwa wala vazi la mtu yejote. 34 Ninyi wenyewe mnajua nini mnalisa na kunivunja moyo? Mimi niko tayari kwamba mikono yangu hii imetumika kwa mahitaji si kufungwa tu, bali hata kufa huko Yerusalemu yangu na ya wale waliokuwa pamoja nami. 35 Katika kwa ajili ya jina la Bwana Isa." 14 Alipokataa kila jambo nimewaonesha kwamba kwa njia hii ya kushawishika, tukaacha kumsihi, tukasema, "Mapenzi kufanya kazi kwa bidii imetupasa kuwasaidia wadhaifu, ya Mwenyezi Mungu na yatendeke." 15 Baada ya mkikumbuka maneno ya Bwana Isa mwenyewe jinsi haya, tukajiandaa, tukaondoka kwenda Yerusalemu. aliyosema, 'Ni heri kutoa kuliko kupokea.' 36 Paulo 16 Baadhi ya wanafunzi kutoka Kaisaria wakaafuatana alipomaliza kusema haya akapiga magoti pamoja nao nasi na kutupeleka nyumbani mwa Mnasoni, ambaye wote akaomba. 37 Wote wakalia, wakamkumbatia tungCAA kwake. Yeye alikuwa mtu wa Kipro, mmoja Paulo na kumbusu. 38 Kilichowahuzunisha zaidi ni wa wanafunzi wa zamani. 17 Tulipofika Yerusalemu, kwa sababu ya yale maneno aliyojema kwamba ndugu wakatukaribisha kwa furaha. 18 Kesho yake kamwe hawatauona uso wake tena. Wakaenda naye Paulo pamoja na wengine wetu tuliendo kumwona hadi kwenye meli.

21 Tulipokwisha kujitenga nao, tukasafiri kwa meli moja kwa moja hadi Kosi. Siku ya pili yake tukafika Rodo, na kutoka huko tukaenda Patara. 2 Hapo tukapata meli iliyokuwa inavuka kwenda Foinike tukapanda tukasafiri nayo. 3 Tulipokiona kisiwa cha

Yakobo, na wazee wote walikuwako. 19 Baada ya kuwasalimu, Paulo akatoa taarifa kamili ya mambo yote ambayo Mungu alikuwa amefanya mionganoni mwa watu wa Mataifa kuititia huduma yake. 20 Baada ya kusikia mambo haya, wakamsifu Mungu. Ndipo wakamwambia Paulo, "Ndugu, unaona kulivyo na

maelfu ya Wayahudi walioamini, nao wote wana juhudini. 34 Baadhi ya watu katika umati ule wakapiga kwa ajili ya sheria. 21 Lakini wameambiwa habari kelele, hawa wakisema hili na wengine lile. Yule zako kwamba unafundisha Wayahudi wote wanaoishi jemadari alipoona kuwa hawezikupata hakika ya mionganini mwa watu wa Mataifa kumkataa Musa, na habari kwa sababu ya tataruki, akaamuru Paulo kwamba unawaambia wasiwatahiri watoto wao wala apelekwe katika ngome ya jeshi. 35 Paulo alipofika kufuata desturi zetu. 22 Sasa tufanyeje? Bila shaka penye ngazi, ilibidi askari wambebe juu juu kwa watasikia kwamba umekuja Yerusalem. 23 Kwa hiyo sababu fujo za umati ule wa watu zilikuwa kubwa. fanya lile tunalokuambia. Tuna watu wanne hapa 36 Umati wa watu waliofuata waliendelea kupaza ambaao wameweka nadhiri. 24 Jinge na watu hawa, sauti na kusema, "Mwondoe huyu!" 37 Mara tu mfanye utaratibu wa ibada ya kujitaka pamoja nao, Paulo alipokaribia kuingizwa kwenye ngome ya jeshi, na ulipe gharama ili wanyoe nywele zao. Kwa njia akamwambia yule jemadari, "Je, naweza kukuambia hii kila mtu atafahamu ya kuwa mambo waliosikia jambo moja?" Yule jemadari akamjibu, "Je, unajua si ya kweli na kwamba wewe unaishika sheria. 25 Kiyunani? 38 Je, wewe si yule Mmisri ambaye siku Lakini kuhusu wale watu wa Mataifa walioamini, hizi za karibuni alianzisha uasi akaongoza kundi tumewaaandikia uamuzi wetu: kwamba wajitenge la magaidi elfu nne wenye silaha jangwani?" 39 na vyakula viliviyotolewa sadaka kwa sanamu, na Paulo akajibu, "Mimi ni Myahudi kutoka Tarso huko damu, au kula nyama ya mnyama aliyenongwa, na Kilikia, raia wa mji maarufu. Tafadhali niruhusu wajiepushe na uasherati." 26 Ndipo kesho yake Paulo nizungumze na hawa watu." 40 Baada ya kupata akaenda na wale watu, akajitakasa pamoja nao. ruhusa kwa yule jemadari, Paulo akasimama penye Akaingia ndani ya Hekalu ili atoe taarifa ya tarehe ngazi, akawapungia watu mkono ili wanyamaze. Wote ambayo siku zao za utakaso zingemalizika na sadaka waliponyamaza, Paulo akazungumza nao kwa lugha ingetolewa kwa ajili ya kila mmoja wao. 27 Zile siku ya Kiebrania, akasema:

saba zilipokaribia kumalizika, baadhi ya Wayahudi kutoka jimbo la Asia waliokuwa wamemwona Paulo ndani ya Hekalu, wakachochea umati wote wa watu, nao wakamkamata. 28 Wakapiga kelele wakisema, "Waisraeli wenzetu, tusaidieni! Huyu ndiye yule mtu anayefundisha kila mtu na kila mahali, kinyume na watu wetu, sheria zetu na hata Hekalu hili. Zaidi ya hayo amewaleta Wayunani ndani ya Hekalu na kupanajisi mahali hapa patakatifu." 29 (Walikuwa wamemwona Trofimo Mwefeso, akiwa mjinipamoja na Paulo, wakadhani kuwa Paulo alikuwa amemwingiza Hekaluni.) 30 Mji wote ukataharuki, watu wakaja wakakimbia kutoka pande zote wakamkamata Paulo, wakamburuta kutoka Hekaluni. Milango ya Hekalu ikafungwa. 31 Walipokuwa wakitaka kumuua, habari zikamfikia jemadari wa jeshi la askari Warumi kwamba mji wa Yerusalem wote ulikuwa katika machafuko. 32 Mara yule jemadari akachukua maafisa wengine wa jeshi pamoja na askari, wakakimbia kwenye ule umati wa watu. Wale watu waliokuwa wakifanya ghasia walipomwona yule jemadari na askari wakija, wakaacha kumpiga Paulo. 33 Yule jemadari akaja, akamkamata Paulo akaamuru afungwe kwa minyororo miwili. Akauliza ye ye ni nani, na alikuwa amefanya

nini. 34 Baadhi ya watu katika umati ule wakapiga kwa ajili ya sheria. 21 Lakini wameambiwa habari kelele, hawa wakisema hili na wengine lile. Yule zako kwamba unafundisha Wayahudi wote wanaoishi jemadari alipoona kuwa hawezikupata hakika ya mionganini mwa watu wa Mataifa kumkataa Musa, na habari kwa sababu ya tataruki, akaamuru Paulo kwamba unawaambia wasiwatahiri watoto wao wala apelekwe katika ngome ya jeshi. 35 Paulo alipofika kufuata desturi zetu. 22 Sasa tufanyeje? Bila shaka penye ngazi, ilibidi askari wambebe juu juu kwa watasikia kwamba umekuja Yerusalem. 23 Kwa hiyo sababu fujo za umati ule wa watu zilikuwa kubwa. fanya lile tunalokuambia. Tuna watu wanne hapa 36 Umati wa watu waliofuata waliendelea kupaza ambaao wameweka nadhiri. 24 Jinge na watu hawa, sauti na kusema, "Mwondoe huyu!" 37 Mara tu mfanye utaratibu wa ibada ya kujitaka pamoja nao, Paulo alipokaribia kuingizwa kwenye ngome ya jeshi, na ulipe gharama ili wanyoe nywele zao. Kwa njia akamwambia yule jemadari, "Je, naweza kukuambia hii kila mtu atafahamu ya kuwa mambo waliosikia jambo moja?" Yule jemadari akamjibu, "Je, unajua si ya kweli na kwamba wewe unaishika sheria. 25 Kiyunani? 38 Je, wewe si yule Mmisri ambaye siku Lakini kuhusu wale watu wa Mataifa walioamini, hizi za karibuni alianzisha uasi akaongoza kundi tumewaaandikia uamuzi wetu: kwamba wajitenge la magaidi elfu nne wenye silaha jangwani?" 39 na vyakula viliviyotolewa sadaka kwa sanamu, na Paulo akajibu, "Mimi ni Myahudi kutoka Tarso huko damu, au kula nyama ya mnyama aliyenongwa, na Kilikia, raia wa mji maarufu. Tafadhali niruhusu wajiepushe na uasherati." 26 Ndipo kesho yake Paulo nizungumze na hawa watu." 40 Baada ya kupata akaenda na wale watu, akajitakasa pamoja nao. ruhusa kwa yule jemadari, Paulo akasimama penye Akaingia ndani ya Hekalu ili atoe taarifa ya tarehe ngazi, akawapungia watu mkono ili wanyamaze. Wote ambayo siku zao za utakaso zingemalizika na sadaka waliponyamaza, Paulo akazungumza nao kwa lugha ingetolewa kwa ajili ya kila mmoja wao. 27 Zile siku ya Kiebrania, akasema:

22 "Ndugu zangu na baba zangu, sikilizeni utetezi wangu." 2 Waliposikia akisema kwa lugha ya Kiebrania, wakanyamaza kabisa. Ndipo Paulo akasema, 3 "Mimi ni Myahudi, niliyezaliwa Tarso huko Kilikia, lakini nimelelewa katika mji huu. Miguuni mwa Gamalieli, nilifundishwa kikamilifu katika sheria ya baba zetu, na nikawa mwenye juhudini kwa ajili ya Mungu kama nyote mlivyo leo. 4 Niliwatesa wafuasi wa Njia hii hadi kufa, nikiwakamata wanaume na wanawake, na kuwatupa gerezani, 5 kama kuhani mkuu na baraza zima la wazee wanavyoweza kushuhudia kunihusu. Hata nilipokea barua kutoka kwao kwenda kwa ndugu wale wa Dameski, nami nikaenda huko ili kuwaleta watu hawa Yerusalem kama wafungwa ili waadhibiwe. 6 "Nilipokuwa njiani kueleke Dameski, yapata saa sita mchana, ghafula nuru kubwa kutoka mbinguni ikanimalika kotekote. 7 Nikaanguka chini, nikasikia sauti ikiniambia, 'Saul! Saul! Mbona unanitesa?' 8 "Nikajibu, 'Wewe ni nani, Bwana?' "Naye akaniambia, 'Mimi ni Isa Al-Nasiri unayemtesa.' 9 Basi wale watu waliokuwa pamoja nami waliiiona ile nuru, lakini hawakuisikia sauti ya yule aliyekuwa akisema nami. 10 "Nikauliza, 'Nifanye nini, Bwana?' "Naye Bwana Isa akaniambia, 'Inuka

uingie Dameski, huko utaambiwa yote unayopaswa hakika.” 28 Ndipo yule jemadari akasema, “Mimi kufanya.’ 11 Kwa kuwa nilikuwa siwezi kuona kwa ilinigharimu kiasi kikubwa cha fedha kupata uraia ajili ya mng’ao wa ile nuru, wenzangu wakanishika wangu.” Paulo akasema “Lakini mimi ni raia wa Rumi mkono wakaniongoza kuingia Dameski. 12 “Mtu kwa kuzaliwa.” 29 Mara wale waliokuwa wanataka mmoja mcha Mungu, jina lake Anania, alikuja kuniona. kumhoji wakajiondoa haraka, naye yule jemadari Alizishika sana sheria zetu, na aliheshimiwa sana na akaingiwa na hofu alipotambua ya kuwa amemfunga Wayahudi walioishi huko Dameski. 13 Akasimama Paulo, ambaye ni raia wa Rumi, kwa minyororo. 30 karibu nami, akasema, ‘Ndugu Sauli, pata kuona Kesho yake, kwa kuwa yule jemadari alitaka kujua tena!’ Nami mara hiyo nikawenza kumwona. 14 hakika kwa nini Paulo alikuwa anashutumiwa na “Akasema, ‘Mungu wa baba zetu amekuchagua wewe Wayahudi, alimfungua, na akawaagiza viongozi wa ili ujue mapenzi yake, umwone ye ye Aliye Mwenye makuhani na Baraza la Wayahudi lote likutane. Kisha Haki na upate kusikia maneno kutoka kinywani akamleta Paulo, akamsimamisha mbele yao.

mwake. 15 Kwa kuwa utakuwa shahidi wake kwa watu kuhusu kile ulichokiona na kukisikia. 16 Sasa basi, mbona unakawia? Inuka, ukabatizwe na dhambi zako zikasafishwe, ukiliita Jina lake.’ 17 “Baada ya kurudi Yerusalem, nilipokuwa ninaomba Hekaluni, nilipitiwa na usingizi wa ghafula, 18 nikamwona Bwana Isa akiniambia, ‘Harakisha utoke Yerusalem upesi, maana hawataukubali ushuhuda wako kunihusi.’ 19 “Nami nikasema, ‘Bwana, wao wenyewe wanajua jinsi nilivyoenda kwenye kila sinagogi ili kuwatupa gerezani na kuwapiga wale waliokuamini. 20 Damu ya shahidi wako Stefano ilipomwagwa, mimi mwenyewe nilikuwa nimesimama kando, nikikubaliana na kitendo hicho na kutunza mavazi ya wale waliomuua.’ 21 “Ndipo Bwana Isa akaniambia, ‘Nenda, kwa maana nitakutuma mbali, kwa watu wa Mataifa.’” 22 Umati ule wa watu wakamsikiliza Paulo hadi aliposema neno hilo, ndipo wakapaza sauti zao na kupiga kelele wakisema, “Mwondoeni duniani, hafai kuishi!” 23 Walipokuwa wakipiga kelele na kutoa mavazi yao huku wakirusha mavumbi juu hewani, 24 yule jemadari akaamuru Paulo aingizwe kwenye ngome. Akaelekeza kwamba apigwe mijeledi na ahojiwe ili kujua kwa nini watu walikuwa wanampigia kelele namna hiyo. 25 Lakini walipokwisha kumfunga kwa kamba za ngozi ili wampige mijeledi, Paulo akamwambia kiongozi wa askari aliyejikuwa amesimama pale karibu naye, “Je, ni halali kweni kwa mujibu wa sheria kumpiga mtu ambaye ni raia wa Rumi hata kabla hajapatikana na hatia?” 26 Yule kiongozi aliposikia maneno haya, alimwendea yule jemadari na kumwambia, “Unataka kufanya nini? Kwa maana huyu mtu ni raia wa Rumi.” 27 Yule jemadari akaja akamuuliza Paulo, “Niambie, wewe ni raia wa Rumi?” Paulo akajibu, “Naam,

23 Paulo akawakazia macho wale wajumbe wa Baraza la Wayahudi, akasema, “Ndugu zangu, nimetimiza wajibu wangu kwa Mungu kwa dhamiri safi kabisa hadi leo.” 2 Kwa ajili ya jambo hili kuhanu mkuu Anania akaamuru wale waliokuwa karibu na Paulo wampige kofi kinywani. 3 Ndipo Paulo akamwambia, “Mungu atakupiga wewe, ewe ukuta uliopakwa chokaa! Wewe umeketi hapo ili kunihukumu kwa mujibu wa sheria, lakini wewe mwenyewe unakiuka sheria kwa kuamuru kwamba nipigwe kinyume cha sheria!” 4 Wale watu waliokuwa wamesimama karibu na Paulo wakamwambia, “Je, wewe wathubutu kumtukana kuhanu mkuu wa Mungu?” 5 Paulo akajibu, “Ndugu zangu, sikujua kwamba ye ye alikuwa kuhanu mkuu. Kwa maana imeandikwa, ‘Usimnenee mabaya kiongozi wa watu wako.’” 6 Paulo alipotambua ya kuwa baadhi yao walikuwa Masadukayo na wengine ni Mafarisayo, akapaza sauti kwenye Baraza la Wayahudi, akasema, “Ndugu zangu, mimi ni Farisayo, mwana Farisayo. Hapa nimeshtakiwa kuhusu tumaini langu katika ufufuo wa wafu.” 7 Aliposema haya, kukazuka mabishano kati ya Mafarisayo na Masadukayo, na baraza lote likagawanyika. 8 (Kwa maana Masadukayo wanasesha kwamba hakuna ufufuo, wala hakuna malaika au roho, lakini Mafarisayo wanaamini haya yote.) 9 Kukawa na ghasia kubwa, nao baadhi ya walimu wa Torati amba ni Mafarisayo, wakasimama wakapinga kwa nguvu wakisema, “Hatuoni kosa lolote la mtu huyu! Huenda ikawa roho au malaika amezungumza naye” 10 Ugomvi ukawa mkubwa kiasi kwamba yule jemadari akahofu kuwa wangemrarua Paulo vipande vipande, akaamuru vikosi nya askari vishuke na kumwondoa Paulo katikati yao kwa nguvu na kumleta

ndani ya ngome ya jeshi. **11** Usiku uliofuata, Bwana nikamwokoa, kwa kuwa nilipata habari kwamba Isa akasimama karibu naye akamwambia, "Jipe ye ye ni raia wa Rumi. **28** Nilitaka kujua kwa nini moyo! Kama vile ulivyonishuhudia hapa Yerusalem, walikuwa wanamshutumu, hivyo ni kamleta mbele hivyo imekupasa kunishuhudia huko Rumi pia." ya Baraza la Wayahudi. **29** Ndipo nikaona kuwa **12** Kulipopambazuka Wayahudi wakapanga njama alikuwa anashutumiwa kwa mambo yanayohusu pamoja na kujifunga kwa kiapo kwamba hawatakula sheria yao, lakini hakuwa ameshtakiwa kwa jambo wala kunywa hadi wawe wamemuua Paulo. **13** lolote linalostahili kifo au kifungo. **30** Nilipoarifiwa Waliofanya mpango huo walikuwa zaidi ya watu kuwa kulikuwa na njama dhidi ya mtu huyu, nilimtuma arobaini. **14** Wakaenda kwa viongozi wa makuhani na kwako mara moja. Niliwaagiza washtaki wake pia wazee na kusema, "Tumeapa kwamba hatutakula waeleze mashtaka yao dhidi yake mbele yako. **31** chochoté hadi tuwe tumemuua Paulo. **15** Sasa basi, Hivyo askari, kwa kufuata maelekezo waliopewa, wewe pamoja na Baraza la Wayahudi mwombeni wakamchukua Paulo wakati wa usiku na kumleta jemadari amlete Paulo mbele yenu kwa kisingizio hadi Antipatri. **32** Kesho yake wakawaacha wale cha kutaka taarifa sahihi zaidi kuhusu kesi yake. wapanda farasi waendelee na safari wakiwa na Paulo, Nasi tuko tayari kumuua kabla hajafika hapa." **16** wao wakarudi kwenye ngome ya askari. **33** Askari Lakini mtoto wa dada yake Paulo aliposikia kuhusu walipofika Kaisaria, walimpa mtawala ile barua, na njama hiyo, alienda kule kwenye ngome ya askari na kumkabidhi Paulo kwake. **34** Mtawala alipokwisha kumweleza Paulo. **17** Ndipo Paulo akamwita mmoja kuisoma ile barua alimuuliza Paulo alikuwa mtu wa wa viongozi wa askari, akamwambia, "Mpeleke huyu jimbo gani. Alipojua kuwa anatoka Kilikia, **35** alisema, kijana kwa jemadari, ana jambo la kumweleza." **18** "Nitasakiila kesi yako washtaki wako watakapofika Hivyo yule kiongozi wa askari akampeleka yule kijana hapa." Kisha akaamuru Paulo awekwe chini ya ulinzi kwa jemadari, akamwambia, "Paulo yule mfungwa kwenye jumba la kifalme la Herode.

aliniita na kuniomba nimlete huyu kijana kwako, kwa sababu ana neno la kukueleza." **19** Yule jemadari akamshika yule kijana mkono, akampeleka kando na kumuuliza, "Unataka kuniambia nini?" **20** Yule kijana akasema, "Wayahudi wamekubaliana wakuombe umpeleke Paulo kwenye Baraza la Wayahudi kesho kwa kisingizio kwamba wanataka kufanya uchunguzi wa kina kumhusu. **21** Lakini usishawishiwe nao kwa maana zaidi ya watu arobaini wanamvizia. Wameapa kwamba hawatakula wala kunywa hadi wamuue Paulo. Sasa wako tayari, wanangoja idhini yako kwa ombi lao." **22** Yule jemadari akamruhusu yule kijana aende na akamwonya, akisema, "Usimwambie mtu ye yote kwamba umenieleza habari hizi." **23** Kisha yule jemadari akawaita viongozi wake wawili wa askari akawaambia, "Jiandaeni kuondoka saa tatu usiku huu kuelekea Kaisaria pamoja na askari mia mbili, wapanda farasi sabini, na watu mia mbili wenye mikuki. **24** Pia tayarisheni na farasi watakoatumwa na Paulo, mkampeleke salama kwa mtawala Feliksi." **25** Kisha akaandika barua kwa Feliksi kama ifuatavyo: **26** Klaudio Lisia. Kwa Mtawala, Mtukufu Feliksi. Salamu. **27** Mtu huyu alikamatwa na Wayahudi wakakaribia kumuua, lakini nikaja na vikosi vyangu nya askari

24 Baada ya siku tano, kuhani mkuu Anania akateremka hadi Kaisaria pamoja na baadhi ya wazee na mwanasheria aitwaye Tertulo, wakaleta mashtaka yao dhidi ya Paulo mbele ya mtawala. **2** Paulo alipoitwa aingie ndani, Tertulo akaanza kutoa mashtaka akisema, "Mtukufu Feliksi, kwa muda mrefu tumefurahia amani na mabadiliko mengi mazuri yamefanywa kwa ajili ya watu hawa kwa sababu ya upeo wako wa kuona mambo ya mbele. **3** Wakati wote na kila mahali, kwa namna yoyote, mtukufu Feliksi, tumeyapoea mambo haya yote kwa shukrani nyngi. **4** Lakini nisije nikakuchosha zaidi, ningkuomba kwa hisani yako utusikilize kwa kifupi. **5** "Tumemwona mtu huyu kuwa ni msumbufu, anayechochea ghasia mionganoni mwa Wayahudi duniani pote. Yeye ndiye kiongozi wa dhehebu la Wanasisi, **6** na hata amejaribu kulinajisi Hekalu, hivyo tukamkamata. [Tukataka kumhukumu kufuatana na sheria zetu. **7** Lakini jemadari Lisia alitujia na nguvu nyngi, akamwondoa mikononi mwetu, **8** akiwaamuru washtaki wake waje mbele yako.] Kwa kumchunguza mwenyewe utawea kujua ukweli kuhusu mashtaka haya yote tunayoleta dhidi yake." **9** Pia wale Wayahudi wakaunga mkono wakithibitisha kuwa mashtaka haya yote ni kweli. **10**

Mtawala Feliksi alipompungia Paulo mkono ili ajitetee, Wakati huo Feliksi alitazamia kwamba Paulo angempa ye ye akajibu, "Najua kwamba wewe umekuwa hakimu rushwa. Hivyo akawa anamwita mara kwa mara na katika taifa hili kwa miaka mingi, hivyo natoa utetezi kuzungumza naye. 27 Baada ya miaka miwili kupita, wangu kwa furaha. 11 Unaweza kuhakikisha kwa Porkio Festo akaingia kwenye utawala mahali pa urahisi kuwa hazijapita zaidi ya siku kumi na mbili tangu nilipopanda kwenda Yerusalemku abudu.

12 Hawa wanaonishtaki hawakunikuta nikibishana na mtu ye yeyote Hekaluni au kuchochea umati wa

watu katika sinagogi au mahali pengine popote mijini.

13 Wala hawawezi kabisa kukuthibitishia mashtaka haya wanayoleta dhidi yangu. 14 Lakini ninakubali

kwamba mimi namwabudu Mungu wa baba setu kama mfuasi wa Njia Ile, ambayo wao wanaiita dhehebu. Ninaamini kila kitu kinachokubaliana na

Torati na kile kilichoandikwa katika Manabii, 15 nami ninalo tumaini kwa Mungu, ambalo hata wao

wenyewe wanalikubali kwamba kutakuwa na ufufuo wa wafu, kwa wenyewe haki na wasio na haki. 16

Kwa hiyo ninajitahidi siku zote kuwa na dhamiri safi mbele za Mungu na mbele za wanadamu. 17

"Basi, baada ya miaka mingi nilikuja Yerusalemili kuwaleteta watu wangu msaada kwa ajili ya maskini na

kutoa dhabihu. 18 Nilikuwa nimetakaswa waliponikuta Hekaluni nikifanya mambo haya. Hapakuwa na umati

wa watu pamoja nami, wala sikuhusika katika ghasia yoyote. 19 Lakini kuna Wayahudi fulani kutoka jimbo

la Asia amba walipaswa kuwa hapa mbele yako na kunishtaki kama wana jambo lolote dhidi yangu.

20 Au, watu hawa walio hapa waseme ni kosa gani walilonipata nalo waliponisimamisha mbele ya Baraza

la Wayahudi, 21 isipokuwa ni kuhusu jambo hili moja nililopaza sauti mbele yao na kusema, 'Mimi

nashtakiwa mbele yenu leo kwa sababu ya ufufuo wa wafu.'" 22 Basi Feliksi, ambaye alifahamu vizuri

habari za Njia Ile, akaahirisha kesi ile, akasema, "Jemadari Lisia atakapoteremka huku, nitaamua kesi

yenu." 23 Ndipo akaamuru kiongozi wa askari amweke chini ya ulinzi lakini ampe uhuru na kuwaruhusu

rafiki zake wamhudumie. 24 Baada ya siku kadhaa, Feliksi alikuja pamoja na Drusila mkewe, aliye kuwa Myahudi. Alituma aitiwe Paulo, naye akamsikiliza

alipokuwa akinena kuhusu imani katika Al-Masih Isa. 25 Naye Paulo alipokuwa akinena kuhusu haki, kuwa na kiasi na kuhusu hukumu ijayo, Feliksi aliiingiwa na hofu, akasema, "Hiyo yatosha sasa! Unaweza

kuondoka. Nitakapokuwa na muda, nitakuita." 26

Feliksi, lakini kwa kuwa Feliksi alitaka kuwapendeza

Wayahudi, akamwacha Paulo gerezani.

25 Siku tatu baada ya Festo kuwasili Kaisaria kuchukua wajibu wake mpya, alipanda kwenda

Yerusalem, 2 ambako viongozi wa makuhani na viongozi wa Wayahudi walikuja mbele yake na kuleta

mashtaka yao dhidi ya Paulo. 3 Wakamsihi sana Festo, kama upendeleo kwao, aamuru Paulo ahamishiwe

Yerusalem, kwa kuwa walikuwa wanaandaa kumvizia ili wamuee akiwa njiani. 4 Festo akawajibu, "Paulo

amezuiiliwa huko Kaisaria, nami mwenyewe ninaenda huko hivi karibuni. 5 Baadhi ya viongozi wenu

wafuatane nami na kutoa mashtaka dhidi ya mtu huyo huko, kama amekosa jambo lolote." 6 Baada

ya Festo kukaa mionganoni mwao kwa karibu siku nane au kumi, akashuka kwenda Kaisaria na siku iliyoofuata akitisha mahakama, akaketi penye kitichake cha hukumu, akaamuru Paulo aletwe mbele

yake. 7 Paulo alipotokea, wale Wayahudi walikuwa wameteremka toka Yerusalem wakasimama wakiwa

wamemzunguka, wakileta mashtaka mengi mazito dhidi yake ambayo hawakuweza kuyathibitisha. 8

Ndipo Paulo akajiteeta, akasema, "Mimi sikufanya jambo lolote kinyume cha sheria ya Wayahudi au dhidi ya Hekalu au kinyume cha Kaisari." 9 Festo, akitaka

kuwapendeza Wayahudi, akamuuliza Paulo, "Je, ungependa kwenda Yerusalem na kukabili mashtaka mbele yangu huko?" 10 Paulo akasema, "Mimi

sasa nimesimama mbele ya mahakama ya Kaisari, ambako ninastahili kushtakiwa. Kama vile wewe

mwenyewe unavyojuva vyema kabisa sijawatendea Wayahudi kosa lolote. 11 Basi kama mimi nina hatia

ya kutenda kosa lolote linalostahili kifo, sikatai kufa. Lakini kama mashtaka yaliyoletwa dhidi yangu na

hawa Wayahudi si kweli, hakuna ye yeyote aliye na haki ya kunikabidhi mikononi mwao. Naomba rufaa kwa

Kaisari!" 12 Baada ya Festo kufanya shauri pamoja na baraza lake, akatangaza, "Wewe umeomba rufaa kwa

Kaisari, nako kwa Kaisari utaenda!" 13 Baada ya siku kadhaa Mfalme Agripa na Bernike wakapanda kuja

Kaisaria kumsalimu Festo. 14 Kwa kuwa walikuwa wakae huko Kaisaria kwa siku nydingi, Festo alijadili

kesi ya Paulo na mfalme, akisema, "Kuna mtu wake, akaanza kujitetea, akasema: 2 "Mfalme Agripa, mmoja hapa ambaye Felix alimwacha gerezani. 15 najiona kuwa na heri kusimama mbele yako leo Nilipokuwa huko Yerusalem, viongozi wa makuhani ninapojitetea kuhusu mashtaka yote ya Wayahudi, na wazee wa Wayahudi waliniyalisha habari zake 3 hasa kwa sababu unajua vyema desturi zote za na wakaomba hukumu dhidi yake. 16 "Lakin mimi Kiyahudi na ya kuwa wewe unajua kwa undani nikawaambia kwamba si desturi ya Kirumi kumtoa mila na masuala ya mabishano. Kwa hiyo, nakusihii mtu ye yote auwe kabla mshtakiwa kuonana uso kwa unisikilize kwa uvumilivu. 4 "Wayahudi wote wanajua uso na washtaki wake, naye awe amepewa nafasi jinsi nilivyoishi tangu nilipokuwa mtoto, kuanzia ya kujitetea kuhusu mashtaka anayoshutumiwa. 17 mwanzo wa maisha yangu katika nchi yangu na Hivyo walipokutana hapa, sikukawia, kesho yake pia huko Yerusalem. 5 Wao wamenifahamu kwa niliitisha baraza, nikaketi kwenye kitu changu cha muda mrefu, na wanawenza kushuhudia wakipenda hukumu, nikaagiza huyo mtu aletwe. 18 Washtaki kushuhudia, kwamba kutokana na misimamo mikali wake walipoinuka kuzungumza, hawakumshtaki kwa sana ya dhehebu letu kwenye dini yetu, niliishi nikiwa uhalifu wowote kama nilivyotaraja. 19 Badala yake Farisayo. 6 Nami sasa ni kwa sababu ya tumaini walikuwa na vipengele fulani vya kutokukubaliana langu katika kile ambacho Mungu aliwaahidi baba naye kuhusu dini yao na kuhusu mtu aitwaye Isa zetu, ninashtakiwa leo. 7 Hii ndiyo ahadi ambayo aliyekufa, lakini Paulo alidai kwamba yu hai. 20 makabilo yetu kumi na mawili yanataraja kuiona Kwa kuwa sikujua jinsi ya kupeleleza jambo hili, ikitimizwa wanapomtumikia Mungu kwa bidii usiku na nilimuuliza kama angependa kwenda Yerusalem mchana. Ee mfalme, ninashtakiwa na Wayahudi kwa na kuhojiwa huko kuhusu mashtaka haya. 21 ajili ya tumaini hili. 8 Kwa nini ye yote mionganii mwenu Lakini Paulo alipoomba afadhiili ili rufaa yake afikiri kwamba ni jambo lisilosadikika Mungu kufufua isikilizwe na Mfalme Agusto, nilimwamuru alindwe wafu? 9 "Mimi pia nilikuwa nimeshawishika kwamba hadi nitakapoweza kumpeleka kwa Kaisari." 22 Ndipo imenipasa kufanya yote yale yaliyowezekana kupinga Agripa akamwambia Festo, "Ningependa kumsikiliza Jina la Isa Al-Nasiri. 10 Nami hayo ndiyo niliyoyafanya mtu huyo mimi mwenywewe." Yeye akajibu, "Kesho huko Yerusalem. Kwa mamlaka ya viongozi wa utamsikia." 23 Siku iliyofuata Agripa na Bernike makuhani, niliwafunga watakatifu wengi gerezani, na walifika kwa fahari kubwa wakaingia katika ukumbi wa walipokuwa wakuiaawa nilipiga kura yangu kuunga mahakama, pamoja na majemadari wa jeshi na watu mkono. 11 Mara nyangi nilienda kutoka sinagogi moja mashuhuri wa mji. Ndipo Paulo akaletwa ndani kwa hadi lingine nikiamru waadhibiwe, nami nilijaribu amri ya Festo. 24 Festo akasema, "Mfalme Agripa, kuwalazimisha wakufuru. Katika shauku yangu dhidi nanyi nyote mlion hapa pamoja nasi, mnambwona mtu yao, hata nilienda miji ya kigeni ili kuwatesa. 12 huyu! Jumuiya yote ya Kiyahudi wamenilalamikia "Siku moja nilipokuwa katika mojawapo ya safari kuhusu mtu huyu huko Yerusalem na hapa Kaisaria, hizi nikiwa ninaenda Dameski, nilikuwa na mamlaka wakipiga kelele kwamba hapaswi kuendelea kuishi. 25 na agizo kutoka kwa kiongozi wa makuhani. 13 Sikuona kwamba ametenda jambo lolote linalostahili lilikuwa yapata aduhuri, ee mfalme, nilipokuwa njiani, kifo, ila kwa kuwa alikuwa ameombwa rufaa yake niliona nuru kutoka mbinguni iliyong'a kuliko juu, kwa mfalme, niliamua kumpeleka Rumi. 26 Lakini ikatuangaza pande zote, mimi na wale niliokuwa mimi sina kitu maalum cha kumwandikia Bwana pamoja nao. 14 Wote tulianguka chini, nami nikasikia Mtukufu kumhusu mtu huyu. Hivyo basi, nimemleta sauti ikisema nami kwa lugha ya Kiebrania, 'Sauli, mbele yenu ninyi nyote, hasa mbele yako, Mfalme Sauli, mbona unanitesa? Ni vigumu kwako kuupiga Agripa, ili kutokana na matokeo ya uchunguzi huu, teke mchokoo.' 15 'Nikauliza, 'Ni nani wewe, Bwana?' niweze kupata kitu cha kuandika. 27 Kwa kuwa naona "Naye Bwana akajibu, 'Ni mimi Isa unayemtesa. 16 hakuna sababu ya kumpeleka mfungwa bila kuainisha Sasa inuka usimame kwa miguu yako. Nimekutokea ili nikuteue uwe mtumishi na shahidi wa mambo ambayo umeyaona, na yale nitakayokuonesha. 17 Nitakuokoa kutoka kwa watu wako na watu wa Mataifa mashtaka dhidi yake."

26 Ndipo Agripa akamwambia Paulo, "Una ruhusa kujitetea." Hivyo Paulo akawaashiria kwa mkono

ambao ninakutuma kwao, **18** uya fumbue macho yao iliyokuwa inakaribia kusafiri kwenda kwenye bandari ili wageuke kutoka gizani waingie nuruni, na kutoka zilizopo pwani ya jimbo la Asia, tukaanza safari yetu kwa nguvu za Shetani wamgeukie Mungu, ili wapate tukiwa pamoja na Aristarko, Mmakedonia kutoka msamaha wa dhambi na sehemu mionganoni mwa Thesalonike. **19** Kesho yake tukatia nanga Sidoni, naye wale waliotakaswa kwa kuniamini mimi.’ **19** ‘Hivyo Juliasi akamfanya wema Paulo, akamu ruhusu aende basi, Mfalme Agripa, siku ucha kuyatii yale maono kwa rafiki zake ili wamtumizie mahitaji yake. **4** Kutoka yaliyotoka mbinguni, **20** bali niliyatangaza kwanza huko tukaingia baharini tena na tukapita upande kwa wale wa Dameski, kisha Yerusalem na katika wa chini wa kisiwa cha Kipro kwa sababu upepo vijiji vyote nya Yudea na pia kwa watu wa Mataifa, ulikuwa wa mbisho. **5** Baada ya sisi kuvuka bahari kwamba inawapasa kutubu na kumgeukia Mungu ilio upande wa Kilikia na Pamfilia, tukafika Mira huko na kuthibitisha toba yao kwa matendo yao. **21** Ni Likia. **6** Huko yule kiongozi wa askari akapata meli ya kwa sababu hii Wayahudi walini kamata nilipokuwa Iskanderia ikieleke Italia, akatupandisha humo. **7** Hekaluni, wakataka kuniua. **22** Hadi leo nimepata Tukasafiri polepole kwa siku nydingi na kwa shida, msaada kutoka kwa Mungu, na hivyo nasimama hatimaye tukafika karibu na Nido. Kwa kuwa upepo hapa nikishuhudia kwa wakubwa na wadogo. Sisemi wa mbisho ulituzuwa tusiweze kushika mwelekeo chochote zaidi ya yale ambayo manabii na Musa tulio kusudia, tukapita chini ya Krete mkabala na walisema yatatukia: **23** kwamba Al-Masihi atateswa, Salmone. **8** Tukaambaa na pwani kwa shida, tukafika na kwamba ye ye atakuwa wa kwanza kufufuka kutoka sehemu iitwayo Bandari Nzuri, karibu na mji wa kwa wafu, na atatangaza nuru kwa watu wake na kwa Lasea. **9** Muda mwingu ulikuwa umepotea, na kusafiri watu wa Mataifa.” **24** Paulo alipokuwa akifanya utetezi baharini kulikuwa hatari, kwa sababu wakati huu huu, Festo akasema kwa sauti kubwa, “Paulo, wewe ulikuwa baada ya Siku ya Kufunga. Hivyo Paulo umerukwa na akili! Kusoma kwingi kunakufanya uwe akawaonya akasema, **10** “Mabwana, naona kuwa hii kicha!” **25** Lakini Paulo akajibu, “Mimi sijarukwa na safari ni yenye maafa na ya kuleta hasara kubwa akili, mtukufu sana Festo, bali nanena kweli nikiwa na kwa meli na shehena, pia kwa maisha yetu.” **11** akili zangu timamu. **26** Naam, mfalme anajua kuhusu Lakini badala ya yule kiongozi wa askari kusikiliza mambo haya yote, nami nasema naye kwa uhuru. Kwa yale Paulo aliyo sema, akafuata zaidi ushauri wa sababu nina hakika kwamba hakuna hata mojawapo nahodha na mwenye meli. **12** Kwa kuwa ile bandari ya mambo haya asilolijua, kwa kuwa hayakufanyika ilikuwa haifai kukaa wakati wa majira ya baridi, wengi mafichoni. **27** Mfalme Agripa, je, unaamini manabii? wakashauri kwamba tuendelee na safari wakitarajia Najua kuwa unaamini.” **28** Agripa akamwambia Paulo, kufika Foinike na kukaa huko kwa majira ya baridi. Hii “Je, unanishawishi kwa haraka namna hii niwe mfuasi ilikuwa bandari iliyo katika kisiwa cha Krete ikitabili wa Al-Masihi?” **29** Paulo akasema, “Ikiwa ni kwa upande wa kusini-magharibi na kaskazini-magharibi. haraka au la, namwomba Mungu, si wewe peke yako **13** Upopo mtulivu ulipoanza kuvuma toka kusini, bali pia wale wote wanaonisikiliza leo, wawe kama wakadhani kuwa wangeweza kufikia lengo lao, hivyo mimi niliyvo, kasoro minyororo hii.” **30** Baada ya wakang’oa nanga na kusafiri wakipita kandokando ya kusema hayo, mfalme akainuka pamoja na mtawala pwani ya kisiwa cha Krete. **14** Lakini baada ya muda na Bernike na wale walio kuwa wameketi pamoja nao. mfupi, ikavuma tufani kubwa iitwayo Eurakilo kutoka **31** Walipokuwa waki ondoka, wakaambiana, “Mtu huyu kisiwa cha Krete. **15** Meli ikapigwa na dhoruba na hafanyi jambo lolote linalostahili kifo au kifungo.” **32** haikuweza kushindana na ule upepo, tukarudishwa Agripa akamwambia Festo, “Mtu huyu angeachwa baharini upepo ulikokuwa unaelekeea. **16** Hatimaye huru kama hangkuwa amekata rufaa kwa Kaisari.” **17** Ili poamuliwa kwamba tungesafiri kwa meli kwenda Italia, Paulo na wafungwa wengine wakakabidhiwa kwa kiongozi mmoja wa askari aliyeitwa Juliasi, aliye kuwa wa Kikosi cha Walinzi wa Kaisari. **2** Tulipanda meli iliyotoka Adramitio,

27 Ili poamuliwa kwamba tungesafiri kwa meli kwenda Italia, Paulo na wafungwa wengine wakakabidhiwa kwa kiongozi mmoja wa askari aliyeitwa Juliasi, aliye kuwa wa Kikosi cha Walinzi wa Kaisari. **2** Tulipanda meli iliyotoka Adramitio,

ambapo kwa kuwa tulikuwa tumekingiwa upepo na hicho kisiwa, tuliweza kwa shida kuifunga mashua ya kuokolea watu. **17** Watu walipokwisha kuivuta mashua hiyo na kuiingiza katika meli, waliifunga kwa kamba chini ya meli yenye ili kuzishikanisha pamoja.

Wakiogopa kupelekwa kwenye mchanga karibu na ili mweze kuishi. Kwa kuwa hakuna hata mmoja pwani ya Sirti, wakashusha matanga wakaicha meli wenu atakayepoteza unywele hata mmoja kutoka isukumwe na huo upepo. **18** Tulikuwa tunapigwa kichwani mwake.” **35** Baada ya kusema maneno na dhoruba kwa nguvu, kiasi kwamba kesho yake haya, Paulo akachukua mkate, akamshukuru Mungu walianza kutupa shehena toka kwenye meli. **19** Siku mbele yao wote, akaumega akaanza kula. **36** Ndipo ya tatu, wakatupa vyombo nya meli baharini kwa wote wakatiwa moyo, wakaanza kula chakula. **37** mikono yao wenywewe. **20** Wakati jua wala nyota Ndani ya meli tulikuwa jumla ya watu mia mbili hazikuonekana kwa siku nydingi, na dhoruba iliendelea na sabini na sita. **38** Baada ya watu wote kula kuvuma, hatimaye tulikata tamaa ya kuokolewa. **21** chakula cha kutosha, wakapunguza uzito wa meli Baada ya watu kukaa siku nydingi bila kula chakula, kwa kutupa ngano baharini. **39** Kulipopambazuka, Paulo akasimama mbele yao na kusema: “Enyi watu, mabaharia hawakuitambua ile nchi, lakini waliona kama mngekubali ushauri wangui wa kutosafiri kwa ghuba yenye ufuko wa mchanga, ambako waliamua meli kutoka Krete, basi mngejiepusha na uharibifu kuiabweleza meli kama ingewezekana. **40** Kwa hiyo na hasara hii. **22** Sasa ninawasihi sana, jipeni moyo wakatupa nanga zote na kuziacha baharini, na wakati kwa kuwa hakuna hata mmoja wenu atakayepoteza huo huo wakalegeza kamba zilizokuwa zikishikilia maisha yake, ila meli itaangamia. **23** Jana usiku, usukani wa meli. Kisha wakatweka tanga la mbele malaika wa Mungu yule ambaye mimi ni wake lishike upepo na kuisukuma meli kuelekea pwani. na ninayemwabudu alisimama karibu nami, **24** **41** Lakini wakafika mahali bahari mbili zinakutana, akanambia, ‘Paulo usiogope, kwa kuwa ni lazima wakaipweleza meli ufuoni; omo ikakwama sana, usimame mbele ya Kaisari, naye Mungu amekupa kwa ikawa haiwezi kuondolewa; lakini sehemu ya shetri neema uhai wa wote wanaosafiri pamoja nawe.’ **25** ikavunjika vipande vipande kutokana na kupigwa kwa Hivyo jipeni moyo, enyi watu, kwa kuwa ninamwamini mawimbi yenye nguvu. **42** Wale askari wakapanga Mungu kwamba yatakuwa kama vile aliyoniambia. kuwaua wale wafungwa ili kuzuia hata mmoja wao **26** Lakini hata hivyo meli yetu itakwama kwenye kisiwa asiogelee na kutoroka. **43** Lakini yule jemadari fulani.” **27** Usiku wa kumi na nne ulipofika, tulikuwa alitaka kuoko maisha ya Paulo, basi akawazuia bado tunasukumwa na upepo katika Bahari ya askari wasitekeleze mpango wao. Akaamuru wale Adria. Ilipokuwa yapata usiku wa manane, mabaharia wanaoweza kuogelea wajitupe baharini kwanza, wakahisi kwamba walikuwa wanakaribia nchi kavu. **28** waogelee hadi nchi kavu. **44** Waliosalia wangefika Kwa hiyo wakapima kina cha maji na kukuta kilikuwa nchi kavu kwa kutumia mbao au vipande nya meli pima ishirini; baada ya kuendelea mbele kidogo, iliyounjika, hivyo wote wakafika nchi kavu salama. wakapima tena wakapata kina cha pima kumi na tano. **29** Wakiogopa kwamba meli yetu ingegonga kwenye miamba, wakashusha nanga nne za nyuma ya meli, wakawa wanaomba kupambazuke. **30** Katika jaribio la kutoroka kutoka kwa meli, mabaharia wakashusha mashua ya kuokolea watu baharini, wakijifanya kwamba wanaenda kushusha nanga za omo. **31** Ndipo Paulo akamwambia yule jemadari na askari, “Hawa watu wasipobaki katika meli, hamtaweza kuokoka.” **32** Hivyo basi wale askari wakakata kamba zilizoshikilia ile mashua ya kuokolea watu kwenye meli, wakaicha ianguke humo baharini. **33** Kabla ya mapambazuko, Paulo akawasihi watu wote wale chakula akisema, “Leo ni siku ya kumi na nne mmekuwa katika wasiwasi mkiwa mmefunga na bila kula chocrote. **34** Kwa hiyo nawasihi mle chakula, kwa maana itawasaidia

28 Baada ya kufika nchi kavu salama, ndipo tukafahamu kwamba jina la kile kisiwa ni Malta. **2** Wenyeji wa kile kisiwa walitunenesha ukarimu usio wa kawaida. Waliwasha moto na kutukaribisha sisi sote kwa sababu mvua ilikuwa inanyesha na kulikuwa na baridi. **3** Paulo alikusanya mzigo wa kuni, na alipokuwa anaweka kuni kwenye moto, nyoka mwenye sumu akatoka humo kwa ajili ya joto na kujisokotea mkononi mwake. **4** Wale wenyeji wa kile kisiwa walipomwona yule nyoka akining’inia mkononi mwa Paulo, wakaambiana, “Huyu mtu lazima awe ni muuaji, ingawa ameokoka kutoka baharini, haki hijamwacha aishi.” **5** Lakini Paulo akamzung’utia yule nyoka ndani ya moto wala yeye hakupata madhara yoyote. **6** Watu walikuwa wanangoja avimbe au aanguke ghafula na kufa. Lakini baada ya kungoja kwa muda mrefu

na kuona kwamba hakuna chochote kisicho cha lolote baya juu yako. 22 Lakini tungependa kusikia kawaida kilichomtokea, wakabadii mawazo yao na kutoka kwako unalofikiri kwa sababu tunajua kwamba kuanza kusema kwamba yeze ni mungu. 7 Basi kila mahali watu wanazungumza mabaya kuhusu karibu na sehemu ile, palikuwa na shamba kubwa jamii hii.” 23 Baada ya kupanga siku ya kuonana la kiongozi mkuu wa kile kisiwa, aliyeitwa Publio. naye, watu wengi wakaja kuanzia asubuhi hadi jioni Alitupokea kwake, na akatuhudumia kwa ukarimu akawaeleza na kutangaza kuhusu ufalme wa Mungu mkubwa kwa muda wa siku tatu. 8 Baba yake Publio akijaribu kuwahadithia juu ya Isa kutoka Torati ya alikuwa mgonjwa kitandani, akiwa anaugua homa Musa na kutoka Manabii. 24 Baadhi wakasadiki yale na kuhara damu. Paulo akaingia ndani ili kumwona aliyosema, lakini wengine hawakuamini. 25 Hivyo na baada ya maombi, akaweka mikono juu yake hawakukubaliana, nao walipokuwa wanaondoka, na kumponya. 9 Jambo hili lilopotukia, watu wote Paulo akatoa kauli moja zaidi: “Roho wa Mungu wa kisiwa kile waliokuwa wagonjwa wakaja, nao alinena kweli na baba zenu aliposema mambo wakaponywa. 10 Wakatupatia heshima nydingi, nasi yale yaliyomhusu Bwana Isa kwa kinywa cha nabii tulipokuwa tayari kusafiri kwa meli, wakatupakilia Isaya kwamba: 26 “Nenda kwa watu hawa na vitu vyote tulivyokuwa tunavihitaji. 11 Miezi mitatu useme, “Hakika mtasikiliza lakini hamtaelewa; na baadaye tukaanza safari kwa meli iliyokuwa imetia pia mtatazama, lakini hamtaona.” 27 Kwa kuwa nanga kwenye kisiwa hicho kwa ajili ya majira ya miyo ya watu hawa imekuwa migumu; hawasikii baridi. Hii ilikuwa meli ya Iskanderia yenyeye alama ya kwa masikio yao, na wamefumba macho yao. Wasije miungu pacha waitwao Kasta na Poluksi. 12 Kituo wakaona kwa macho yao, na wakasikiliza kwa chetu cha kwanza kilikuwa Sirakusa na tukakaa huko masikio yao, wakaelewa kwa miyo yao, na kugeuka siku tatu. 13 Kisha tukang’oa nanga, tukafika Regio. nami nikawaponya.’ 28 “Basi na ijulikane kwenu Siku iliyofuata, upepo mkali wa kusi ukavuma, na kwamba, huu wokovu wa Mungu umepelikwa kwa siku ya pili yake tukafika Puteoli. 14 Huko tukawakuta watu wa Mataifa, nao watasikiliza.” [29 Baada ndugu, nasi tukakaribishwa tukae nao kwa siku yake kusema maneno haya, Wayahudi wakaondoka saba. Hivyo tukaendelea na safari hadi Rumi. 15 wakiwa na hoja nydingi mionganoni mwao.] 30 Kwa Ndugu wa huko Rumi waliposikia habari zetu, walikuwa miaka miwili mizima Paulo alikaa huko kwa nyumba hadi Soko la Apio na mahali paitwapo Mikahawa aliyokuwa amepanga. Akawakaribisha wote walioenda Mitatu kutulaki. Paulo alipowaona, alimshukuru Mungu kumwona. 31 Akahubiri ufalme wa Mungu na akatiwa moyo. 16 Tulipofika Rumi, Paulo aliruhuswa kufundisha mambo yale yaliyomhusu Bwana Isa Al-kuishi peke yake akiwa na askari wa kumlinda. 17 Siku Masih, kwa ujasiri wote na bila kizuizi chochote. tatu baadaye Paulo akawaita pamoja viongozi wa Wayahudi. Walipokwisha kkusanyika akawaambia, “Ndugu zangu, ingawa sikufanya jambo lolote dhidi ya watu wetu au dhidi ya desturi za baba zetu, lakini nilikamatwa huko Yerusalemu nikakabidhiwa kwa Warumi. 18 Wao walipokwisha kunihoji, wakataka kuniachia huru kwa sababu hawakuona kosa lolote nililolifanya linalostahili adhabu ya kifo. 19 Lakini Wayahudi walipoppinga uamuza huo, nililazimika kukata rufaa kwa Kaisari, ingawa sikuwa na lalamiko lolote juu ya taifa langu. 20 Basi hii ndiyo sababu nimewatumania, ili niseme nanyi. Kwa kuwa ni kwa ajili ya tumaini la Israeli nimefungwa kwa minyororo.” 21 Wakamjibu, “Hatujapokea barua zozote kutoka Yudea zinazokuhusu, wala hapana ndugu yejote aliyejuka hapa ambaye ametoa taarifa au kuzungumza jambo

Warumi

1 Paulo, mtumishi wa Al-Masihi Isa, aliyeitwa kuwa mtume na kutengwa kwa ajili ya Injili ya Mungu, 2 Injili ambayo Mungu alitangulia kuiahidi kwa vinywa vya manabii wake katika Maandiko Matakatifu, 3 yaani Injili inayomhusu Mwanawe, yeze ambaye kwa uzao wa mwili alikuwa mzao wa Daudi, 4 na ambaye kwa uwezo wa Roho wa utakatifu alidhihirisha kuwa Mwana wa Mungu kwa ufufuo wake kutoka kwa wafu, yaani Isa Al-Masihi, Bwana wetu. 5 Kupitia kwake tumepokea neema na utume ili kuwaita watu wote wa mataifa waje kwenye utii utokanao na imani kwa ajili ya jina lake. 6 Ninyi nyote pia mko mionganoni mwa watu walioitwa ili wapate kuwa mali ya Isa Al-Masihi. 7 Kwa wote walio Rumi wanaopendwa na Mungu na kuitwa kuwa watakatifu. 8 Kwanza kabisa, namshukuru Mungu wangu kupitia kwa Isa Al-Masihi kwa ajili yenu nyote, kwa sababu imani yenu inatangazwa duniani kote. 9 Kwa maana Mungu ninayemtumikia kwa moyo wangu wote katika kuhubiri Injili ya Mwanawe, ni shahidi wangu jinsi ninavyowakumbuka daima 10 katika maombi yangu siku zote. Nami ninaomba kwamba hatimaye sasa kwa mapenzi ya Mungu, njia ipate kufunguliwa kwa ajili yangu ili nije kwenu. 11 Ninatamani sana kuwaona ili nipate kuwapa karama za rohoni ili mwe imara, 12 au zaidi, ninyi pamoja nami tuweze kutiana moyo katika imani sisi kwa sisi. 13 Ndugu zangu, napenda mfahamu kwamba mara nyingi nimekusudia kuja kwenu (ingawa hadi sasa nimezuiiliwa), ili nipate kuvuna mavuno mionganoni mwenu kama nilivovuna mionganoni mwa watu wa Mataifa wengine. 14 Mimi ni mdeni kwa Wayunani na kwa wasio Wayunani, kwa wenehekima na kwa wasio na hekima. 15 Ndiyo sababu ninatamani sana kuhubiri Injili kwenu pia ninyi mlioko Rumi. 16 Mimi siionei haya Injili, kwa maana ni uweza wa Mungu uletao wokovu kwa kila aaminiye, kwanza kwa Myahudi na kwa Myunani pia. 17 Kwa maana katika Injili haki ya Mungu imedhihirishwa, haki ile iliyo ya imani hadi imani. Kama ilivoandikwa: "Mwenye haki ataishi kwa imani." 18 Ghadhabu ya Mungu imedhihirishwa kutoka mbinguni dhidi ya uasi wote na uovu wa wanadamu ambao huipinga kweli kwa uovu wao. 19 Kwa maana yote yanayoweza kujulikana kumhusu Mungu ni dhahiri kwao, kwa

sababu Mungu mwenyewe ameyadhihirisha kwao. 20 Kwa maana tangu kuumbwa kwa ulimwengu, asili ya Mungu asiyonekana kwa macho, yaani uweza wake wa milele na asili yake ya uungu, imeonekana waziwazi, ikitambuli kutokana na yale aliyofafanya ili wanadamu wasiwe na udhuru. (aidios g126) 21 Kwa maana ingawa walimjua Mungu, hawakumtuza yeze kama ndiye Mungu wala hawakumshukuru, bali fikira zao zimekuwa batili na miyo yao ya ujingga ikiatiwa giza. 22 Ingawa walijidai kuwa wenye hekima, wakawa wajinga, 23 na kubadili utukufu wa Mungu aishiye milele kwa sanamu zilizotengenezwa zifanane na mwanadamu ambaye hufa, na mfano wa ndege, wanyama na viumbe vinavyotambaa. 24 Kwa hiyo, Mungu akawaacha wazifuate tamaa mbaya za miyo yao katika uasherati, hata wakaivunja heshima miili yao wao kwa wao. 25 Waliibadili kweli ya Mungu kuwa uongo, wakaabudu na kutumikia kiumbe badala ya Muumba, ahimidiwaye milele! Amen. (aiōn g165) 26 Kwa sababu hii, Mungu aliwaacha wazifuate tamaa za aibu. Hata wanawake wao wakabadili mahusiano ya kimwili ya asili kwa mahusiano yasiyokusudiwa. 27 Vivyo hivyo wanaume pia wakaacha mahusiano ya kimwili ya asili na wanawake, wakawakiana kwa tamaa mbaya wao kwa wao. Wanaume wakafanya matendo ya aibu na wanaume wengine, nao wakapatadahabu waliyostahili kwa ajili ya upotovu wao. 28 Nao kwa kuwa hawakuona umuhimu wa kudumisha ufahamu wa Mungu, yeze akawaachilia wafuate akili za upotovu, watende mambo yale yasiyostahili kutendwa. 29 Wamejawa na udhalimu wa kila namna, uasherati, uovu, tamaa mbaya na hila. Wamejawa na husuda, uuaji, ugomvi, udanganyifu, hadaa na nia mbaya. Wao pia ni wasengenyaji, 30 wasingiziaji, wanaomchukia Mungu, wajeuri, wene kiburi na majivuno, wene hila, wasiotii wazazi wao, 31 wajinga, wasioamini, wasio na huruma na wakatili. 32 Ingawa wanafafamu sheria ya haki ya Mungu kwamba watu wanaofanya mambo kama hayo wanastahili mauti, si kwamba wanaendelea kutenda hayo tu, bali pia wanakubaliana na wale wanaoyatenda.

2 Kwa hiyo huna udhuru wowote, wewe utoaye hukumu kwa mwingine, kwa maana katika jambo lolote unalowahukumu wengine, unajihukumu wewe mwenyewe kwa sababu wewe unayehukumu unaofanya mambo hayo hayo. 2 Basi tunajua kwamba

hukumu ya Mungu dhidi ya wale wafanyao mambo hiyo Torati, 21 basi wewe, uwafundishaye wengine, kama hayo ni ya kweli. 3 Hivyo wewe mwanadamu, mbona hujifunzi mwenyewe? Wewe uhubiriye kwamba unapotoa hukumu juu yao na bado unafanya mambo mtu asiibe, wewe mwenyewe waiba? 22 Wewe yale yale, unadhani utaepuka hukumu ya Mungu? usemaye mtu asizini, wewe mwenyewe wazini? Wewe 4 Au waudharau wingi wa wema, ustahimili na uchukiaye miungu ya sanamu, wafanya jambo la uvumilivu wake, bila kujua kuwa wema wa Mungu kumchukiza katika mahekalu? 23 Wewe ujivuniaye wakuelekeza kwenye toba? 5 Lakini kwa sababu Torati, wamwaibisha Mungu kwa kuvunja Torati? 24 ya ukaidi wenu na mioyo yenu isiyotaka kutubu, Kama ilivoandikwa, "Kwa ajili yenu ninyi, Jina la mnajiwekea akiba ya ghadhabu dhidi yenu wenyewe Mungu linatukanwa mionganii mwa watu wa Mataifa." kwa siku ile ya ghadhabu ya Mungu, wakati hukumu 25 Kutahiriwa kuna thamani ikiwa unatii Torati, lakini yake ya haki itakapodhihirishwa. 6 Kwa maana Mungu kama unavunja Torati, kutahiriwa kwako kumekuwa atamlipa kila mtu kulingana na matendo yake. 7 Wale ambaao kwa kuvumilia katika kutenda mema hutafuta kutokutahiriwa. 26 Hivyo, ikiwa wale wasiotahiriwa ambaao kwa kuvumilia katika kutenda mema hutafuta wanatimiza mambo ambayo Torati inataka, je, untukufu, heshima na maisha yasiyoharibika, Mungu kutokutahiriwa kwao hakutahesabiwa kuwa sawa na atawapa uzima wa milele. (aiōnios g166) 8 Lakini kwa kutahiriwa? 27 Ndipo wale ambaao hawakutahiriwa wale wanaotafuta mambo yao wenyewe na wale kimwili lakini wanaitii Torati watahukumu ninyi, wanaokataa kweli na kuzifuata njia mbaya, kutakuwa ambaao ingawa mmetahiriwa na kuijua sana Torati ya na ghadhabu na hasira ya Mungu. 9 Kutakuwa na Mungu iliyoandikwa, lakini mwaivunja. 28 Kwa maana taabu na dhiki kwa kila mmoja atendaye maovu, mtu si Myahudi kwa vile alivyo kwa nije, wala tohara Myahudi kwanza na mtu wa Mataifa pia, 10 bali ya kweli si kitu cha nije au cha kimwili. 29 Lakini mtu ni untukufu, heshima na amani kwa ajili ya kila mmoja Myahudi alivyo ndani, nayo tohara ya kweli ni jambo atendaye mema, kwa Myahudi kwanza, kisha kwa mtu la moyoni, ni la Roho wa Mungu, wala si la sheria wa Mataifa. 11 Kwa maana Mungu hana upendeleo. iliyoandikwa. Mtu kama huyo hapokei sifa kutoka kwa 12 Watu wote walioienda dhambi pasipo sheria wanadamu bali kwa Mungu.

wataangamia pasipo sheria, nao wote walioienda dhambi chini ya sheria watahukumiwa kwa sheria.

13 Kwa maana si wale wanaoisikia sheria ambaao ni wenye haki mbele za Mungu, bali ni wale wanaoitii sheria ndio watakaohesabiwa haki. 14 (Naam, wakati wa watu wa Mataifa, ambaao hawana sheria, wanapofanya kwa asili mambo yatakiwayo na sheria, wao ni sheria kwa nafsi zao wenyewe, hata ingawa hawana sheria. 15 Wao wanaonesha kwamba lile linalotakiwa na sheria limeandikwa kwenye mioyo yao, ambayo pia dhamiri zao zikiwashuhudia, nayo mawazo yao yenye kupingana yatawashtaki au kuwatetea.) 16 Hili litatukia siku hiyo Mungu atakapozihukumu siri za wanadamu kupitia kwa Isa Al-Masihi, kama isemavyo Injili yangu. 17 Tazama, wewe ukiwa unajita Myahudi na kuitegemea Torati na kujisifia uhusiano wako na Mungu, 18 kama unajua mapenzi ya Mungu na kukubali lililo bora kwa sababu umefundishwa na hiyo Torati, 19 kama unatambua kuwa wewe ni kiongozi wa vipofu, na mwanga kwa wale walio gizani, 20 mkufunzi wa wajinga na mwalimu wa watoto wachanga, kwa kuwa una maarifa ya kweli katika

3 Basi kuna faida gani kuwa Myahudi? Au kuna thamani gani katika tohara? 2 Kuna faida kubwa kwa kila namna! Kwanza kabisa, Wayahudi wamekabidhiwa maneno halisi ya Mungu. 3 Ingekuwaje kama wengine hawakuwa na imani? Je, kutokuamini kwao kungebatilisha uaminifu wa Mungu? 4 La hasha! Mungu na aonekane mwenye haki, na kila mwanadamu kuwa mwongo, kama ilivoandikwa: "Ili uthibitike kuwa wa kweli unaponena, na ukashinde unapotoa hukumu." 5 Lakini ikiwa uovo wetu unathibitisha haki ya Mungu waziwazi, tuseme nini basi? Je, Mungu kuileta ghadhabu yake juu yetu ni kwamba yeze si mwenze haki? (Nanena kibinadamu.) 6 La hasha! Kama hivyo ndivyo ilivyo, Mungu angewezaje kuhukumu ulimwengu? 7 Mtu aweza kuuliza, "Kama uongo wangu unasaidia kuonesha kweli ya Mungu na kuzidisha utukufu wake, kwa nini basi mimi nahukumiwa kuwa mwenye dhambi?" 8 Nasi kwa nini tuseme, kama wengine wanavyotusingizia kuwa tunasema, "Tutende maovu ili mema yapate kuja"? Wao wanastahili hukumu yao. 9 Tusemeje basi? Je, sisi ni bora kuliko wao? La hasha!

Kwa maana tumekwisha kuhakikisha kwa vyovoyote **4** Tuseme nini basi, kuhusu Ibrahimu baba yetu kwa kwamba Wayahudi na watu wa Mataifa wote wako jinsi ya mwili: ye ye alipataje kujuja jambo hili? **2** chini ya nguvu ya dhambi. **10** Kama ilivyoandikwa: Kwa maana ikiwa Ibrahimu alihesabiwa haki kwa "Hakuna mwenye haki, hakuna hata mmoja. **11** matendo, basi, anacho kitu cha kujivunia, lakini si Hakuna hata mmoja mwenye ufahamu, hakuna hata mbele za Mungu. **3** Kwa maana Maandiko yasemaje? mmoja amtafutaye Mungu. **12** Wote wamepotoka, wote "Ibrahimu alimwamini Mungu, na ikahesabiwa kwake wameoza pamoja; hakuna atendaye mema, naam, kuwa haki." **4** Basi mtu afanyapo kazi, mshahara hakuna hata mmoja." **13** "Makoo yao ni makaburi wazi; wake hauhesabiwi kwake kuwa ni zawadi, bali ni kwa ndimi zao wao hufanya udanganyifu." "Sumu haki yake anayostahili. **5** Lakini kwa mtu ambaye ya nyoka iko midomoni mwao." **14** "Vinywa vyao hafanyi kazi na anamtumaini Mungu, ye ye ambaye vimejaa laana na uchungu." **15** "Miguu yao ina haraka huwahesabia waovu haki, imani yake inahesabiwa kumwaga damu; **16** maangamizi na taabu viko katika kuwa haki. **6** Daudi pia alisema vivyo hivyo aliponena njia zao, **17** wala njia ya amani hawaijui." **18** "Hakuna kuhusu baraka za mtu ambaye Mungu humhesabia hofu ya Mungu machoni pao." **19** Basi tunajua kwamba haki pasipo matendo: **7** "Wamebarikiwa wale ambao chocohote sheria inachosema, inawaambia wale walio wamesamehewa makosa yao, ambao dhambi zao chini ya sheria ili kila kinywa kinyamazishwe na zimefunkwa. **8** Heri mtu yule Mwenyezi Mungu ulimwengu wote uwajibike kwa Mungu. **20** Kwa hiyo hamhesabii dhambi zake." **9** Je, huku kubarikiwa hakuna binadamu hata mmoja atakayehesabiwa ni kwa wale waliotahiriwa peke yao, au pia na kwa haki mbele za Mungu kwa matendo ya sheria, kwa wale wasiotahiriwa? Tumesema imani ya Ibrahimu maana sheria hutufanya tuitambue dhambi. **21** Lakini ilihehabiwa kwake kuwa haki. **10** Je, ilihehabiwe sasa, haki ya Mungu imedhihirishwa pasipo sheria, kwake kuwa haki? Ni kabla ya kutahiriwa, au baada ambayo Torati na Manabii wanaishuhudia. **22** Haki hii yake kutahiriwa? Haikuwa baada yake kutahiriwa, inayotoka kwa Mungu hupatikana kwa Isa Al-Masihi bali kabla hajatahiriwa! **11** Alipewa ishara ya tohara kwa wote wanaomwamini. Kwa maana hapo hakuna kuwa muhuri wa haki aliyokuwa nayo kwa imani tofauti, **23** kwa kuwa wote wametenda dhambi na hata alipokuwa bado hajatahiriwa. Kusudi lilikuwa kupungukiwa na utukufu wa Mungu, **24** wanahesabiwa kumfanya baba wa wote waaminio pasipo kutahiriwa, haki bure kwa neema yake kupitia kwa ukombozi ulio ili wahesabiwe kuwa wenye haki. **12** Vivyo hivyo katika Al-Masihi Isa. **25** Mungu alimtoa awe dhabihu awe baba wa wale waliotahiriwa ambao si kwamba ya upatanisho kupitia kwa imani katika damu yake. wametahiriwa tu, bali pia wanafuata mfano wa imani Alifanya hivi ili kuonesha haki yake, kwa sababu kwa ambayo baba yetu Ibrahimu alikuwa nayo kabla ustahimili wake, Mungu aliziacilia bila adhabu zile ya kutahiriwa. **13** Kwa maana ile ahadi kwamba dhambi zilizotangulia kufanya. **26** Alifanya hivyo ili angeurithi ulimwengu haikuja kwa Ibrahimu au kwa kuonesha haki yake wakati huu, ili ye ye awe mwenye wazao wake kupitia kwa sheria bali kupitia kwa haki na mwenye kumhesabia haki yule anayemwamini haki ipatikanayo kwa imani. **14** Kwa maana ikiwa Isa. **27** Basi, kujivuna kuko wapi? Kumewekwa mbali. wale wanaoishi kwa sheria ndio warithi, imani haina Kwa sheria gani? Je, ni kwa ile ya matendo? La, thamani na ahadi haifai kitu, **15** kwa sababu sheria bali kwa ile sheria ya imani. **28** Kwa maana twaona huleta ghadhabu. Mahali ambapo hakuna sheria, kwamba mwanadamu huhesabiwa haki kupitia kwa hakuna makosa. **16** Kwa hiyo, ahadi huja kupitia imani wala si kwa matendo ya sheria. **29** Je, Mungu kwa imani, ili iwe ni kwa neema, na ihakikishiwe ni Mungu wa Wayahudi peke yao? Je, ye ye si Mungu wazao wote wa Ibrahimu, si kwa wale walio wa wa watu wa Mataifa pia? Naam, ye ye ni Mungu wa sheria peke yao, bali pia kwa wale walio wa imani ya watu wa Mataifa pia. **30** Basi kwa kuwa kuna Mungu Ibrahimu. Yeye ndiye baba yetu sisi sote. **17** Kama mmoja tu, atawahesabia haki wale waliotahiriwa kwa ilivyoandikwa: "Nimekufanya wewe kuwa baba wa imani na wale wasiotahiriwa kwa imani hiyo hiyo. **31** mataifa mengi." Yeye ni baba yetu mbele za Mungu, Je, basi ni kwamba tunaibatilisha sheria kwa imani ambaye ye ye alimwamini, yule Mungu anayefufua hii? La, hasha! Badala yake tunaithibitisha sheria. waliokufa, na kuvitaja vitu ambavyo haviko kana

kwamba viko. 18 Akitarajia yasiyoweza kutarajiwa, ambaye kupitia kwake tumepata upatanisho. 12 Kwa Ibrahimu akaamini, akawa baba wa mataifa mengi, hiyo kama vile dhambi ilivyoingia ulimwenguni kupitia kama alivyoahidiwa kwamba, "Hivyo ndivyo uzao kwa mtu mmoja, na kupitia dhambi hii mauti ikawafikia wako utakavyokuwa." 19 Ibrahimu hakuwa dhaifu watu wote, kwa sababu wote wamefanya dhambi: katika imani hata alipofikiri hali ya mwili wake, ambao 13 kwa maana kabla sheria hajatolewa, dhambi ulikuwa kama uliokufa, kwani umri wake ulikuwa ilikuwemo ulimwenguni. Lakini dhambi haihesabiwi unakaribia miaka mia moja, au alipofikiri hali ya kufa wakati hakuna sheria. 14 Hata hivyo, tangu wakati wa ya tumbo la Sara. 20 Lakini Ibrahimu hakusitasita kwa Adamu hadi wakati wa Musa, mauti ilitawala watu kutokuamini ahadi ya Mungu, bali alitiwa nguvu katika wote, hata wale ambao hawakutenda dhambi kwa imani yake na kumpa Mungu utukufu, 21 akiwa na kuvunja amri, kama alivyofanya Adamu, aliye mfano hakika kabisa kwamba Mungu alikuwa na uwezo wa wa yule atakayekuja. 15 Lakini ile karama iliyotolewa kutimiza lile aliloahidi. 22 Hii ndio sababu, "ilihesabiwa haikuwa kama lile kosa. Kwa maana ikiwa watu kwake kuwa haki." 23 Maneno haya "ilihesabiwa wengi walikufa kwa sababu ya kosa la mtu mmoja, kwake kuwa haki," hayakuandikwa kwa ajili yake peke yake, 24 bali kwa ajili yetu sisi pia ambao Mungu atatupatia haki, sisi tunaomwamini yeeye aliyemfufua Isa Bwana wetu kutoka kwa wafu. 25 Alitolewa afe kwa ajili ya dhambi zetu, naye alifufuliwa kutoka mauti ili tuhesabiwe haki.

5 Kwa hiyo, kwa kuwa tumekwisha kuhesabiwa haki kwa imani, tuna amani na Mungu kupitia kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi, 2 ambaye kupitia kwake tumepata kuiifilia neema hii kupitia kwa imani, neema ambayo tunasimama ndani yake sasa. Nasi twafurahia katika tumaini letu la kushiriki utukufu wa Mungu. 3 Si hivyo tu, bali twafurahi pia katika mateso, kwa sababu tunajua kuwa mateso huleta saburi, 4 nayo saburi huleta uthabiti wa moyo, na uthabiti wa moyo huleta tumaini, 5 wala tumaini halitukatishi tamaa, kwa sababu Mungu amekwisha kumimina pendo lake miyoni mwetu kupitia kwa Roho wa Mungu ambaye ametupatia. 6 Kwa maana hata tulipokuwa dhaifu, wakati ulipowadnia, Al-Masihi alikufa kwa ajili yetu sisi wenyewe dhambi. 7 Hakika, ni vigumu mtu yeyote kufa kwa ajili ya mwenye haki, ingawa inawezekana mtu akathubutu kufa kwa ajili ya mtu mwema. 8 Lakini Mungu anaudhiihirisha upendo wake kwetu kwamba: Tulipokuwa tungali wenyewe dhambi, Al-Masihi alikufa kwa ajili yetu. 9 Basi, kwa kuwa sasa tumehesabiwa haki kwa damu yake, si zaidi sana tutaokolewa kutoka ghadhabu ya Mungu kupitia kwake! 10 Kwa kuwa kama tulipokuwa adui wa Mungu tulipatanishwa naye kupitia kwa kifo cha Mwanawe, si zaidi sana baada ya kupatanishwa, tutaokolewa kwa uzima wake. 11 Lakini zaidi ya hayo, pia tunafurahi katika Mungu kupitia kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi,

ambaye kupitia kwake tumepata upatanisho. 12 Kwa Ibrahimu akaamini, akawa baba wa mataifa mengi, hiyo kama vile dhambi ilivyoingia ulimwenguni kupitia kama alivyoahidiwa kwamba, "Hivyo ndivyo uzao kwa mtu mmoja, na kupitia dhambi hii mauti ikawafikia wako utakavyokuwa." 19 Ibrahimu hakuwa dhaifu watu wote, kwa sababu wote wamefanya dhambi: katika imani hata alipofikiri hali ya mwili wake, ambao 13 kwa maana kabla sheria hajatolewa, dhambi ulikuwa kama uliokufa, kwani umri wake ulikuwa ilikuwemo ulimwenguni. Lakini dhambi haihesabiwi unakaribia miaka mia moja, au alipofikiri hali ya kufa wakati hakuna sheria. 14 Hata hivyo, tangu wakati wa ya tumbo la Sara. 20 Lakini Ibrahimu hakusitasita kwa Adamu hadi wakati wa Musa, mauti ilitawala watu kutokuamini ahadi ya Mungu, bali alitiwa nguvu katika wote, hata wale ambao hawakutenda dhambi kwa imani yake na kumpa Mungu utukufu, 21 akiwa na kuvunja amri, kama alivyofanya Adamu, aliye mfano hakika kabisa kwamba Mungu alikuwa na uwezo wa wa yule atakayekuja. 15 Lakini ile karama iliyotolewa kutimiza lile aliloahidi. 22 Hii ndio sababu, "ilihesabiwa haikuwa kama lile kosa. Kwa maana ikiwa watu kwake kuwa haki." 23 Maneno haya "ilihesabiwa wengi walikufa kwa sababu ya kosa la mtu mmoja, kwake kuwa haki," hayakuandikwa kwa ajili yake peke yake, 24 bali kwa ajili yetu sisi pia ambao Mungu atatupatia haki, sisi tunaomwamini yeeye aliyemfufua Isa Bwana wetu kutoka kwa wafu. 25 Alitolewa afe kwa ajili ya dhambi zetu, naye alifufuliwa kutoka mauti ili tuhesabiwe haki.

6 Tuseme nini basi? Je, tuendelee kutenda dhambi ili neema ipate kuongezeka? 2 La hasha! Sisi tulioifia dhambi, tutawezaje kuendelea kuishi tena katika dhambi? 3 Au hamjui ya kuwa sisi sote tullobatizwa katika Al-Masihi Isa tulibatizwa katika mauti yake? 4 Kwa hiyo tulizikwa pamoa naye kupitia kwa ubatizo katika mauti, ili kama vile Al-Masihi alivyoofufuliwa kutoka kwa wafu kwa utukufu wa Baba, nasi pia

tupate kuishi maisha mapya. 5 Kwa maana ikiwa tumeungana naye katika mauti yake, bila shaka tutaungana naye katika ufufuo wake. 6 Kwa maana twajua kwamba utu wetu wa kale ulisulubiwa pamoja naye ili ule mwili wa dhambi upate kuangamizwa, nasi tusiendelee kuwa tena watumwa wa dhambi. 7 Kwa maana mtu ye yote aliye kufa amehesabiwa haki mbali na dhambi. 8 Basi ikiwa tulikufa pamoja na Al-Masihi, tunaamini kwamba pia tutaishi pamoja naye. 9 Kwa maana tunajua kwamba Al-Masihi, kwa sababu alifufuliwa kutoka kwa wafu, hawezu kufa tena; mauti haina tena mamlaka juu yake. 10 Kifo alichokufa, alififa dhambi mara moja tu; lakini uzima alio nao anamwishia Mungu. 11 Vivyo hivyo, jihesabuni wafu katika dhambi lakini mliontumwa kwa Mungu katika Al-Masihi Isa. 12 Kwa hiyo, msiruhusu dhambi itawale ndani ya miili yenu, ipatikanayo na kufa, ili kuwafanya mzitii tamaa mbaya. 13 Wala msivitoe viungo vya miili yenu vitumike kama vyombo vya uovu vya kutenda dhambi, bali jitoeni kwa Mungu, kama watu waliotolewa kutoka mautini kuingia uzimani. Nanyi vitoeni viungo vya miili yenu kwake kama vyombo vya haki. 14 Kwa maana dhambi haitakuwa na mamlaka juu yenu, kwa sababu hampo chini ya sheria, bali chini ya neema. 15 Ni nini basi? Je, tutende dhambi kwa kuwa hatuko chini ya sheria bali chini ya neema? La, hasha! 16 Je, hamjui kwamba mnapo jitoa kwa mtu ye yote kama watumwa watiifu, ninyi ni watumwa wa yule mnayemtii? Iwe ni watumwa wa dhambi ambayo matokeo yake ni mauti, au watumwa wa utii ambayo matokeo yake ni haki? 17 Lakini Mungu apewe shukrani kwa kuwa ninyi ambao kwanza mlikuwa watumwa wa dhambi, mmekuwa watii kutoka moyoni kwa mafundisho mliyopewa. 18 Nanyi baada ya kuwekwa huru mbali na dhambi, mmekuwa watumwa wa haki. 19 Ninasema kwa namna ya kibinadamu kwa sababu ya udhaifu wenu wa hali ya asili. Kama vile mliyokuwa mkivitoe viungo vya miili yenu kama watumwa wa mambo machafu na uovu uliokuwa ukiongezeka zaidi, hivyo sasa vitoeni viungo vyenu kama watumwa wa haki inayowaelekeza mpate kutakaswa. 20 Mlipokuwa watumwa wa dhambi, mlikuwa hamtawaliwi na haki. 21 Lakini mliipata faida gani kwa mambo hayo ambayo sasa mnayaonea aibu? Mwisho wa mambo hayo ni mauti. 22 Lakini sasa kwa kuwa mmewekwa huru mbali na dhambi na

mmekuwa watumwa wa Mungu, faida mnayopata ni utakatifu, ambao mwisho wake ni uzima wa milele. (aiōnios g166) 23 Kwa maana mshahara wa dhambi ni mauti, bali karama ya Mungu ni uzima wa milele katika Al-Masihi Isa Bwana wetu. (aiōnios g166)

7 Ndugu zangu, sasa ninasema na wale wanaojua

Torati: Je, hamjui kwamba Torati ina mamlaka juu ya mtu wakati akiwa hai tu? 2 Kwa mfano, mwanamke aliyeolewa amefungwa kwa mumewe wakati akiwa hai, lakini yule mume akifa, yule mwanamke amefunguliwa kutoka sheria ya ndoa. 3 Hivyo basi, kama huyo mwanamke atao lewa na mwanamke aliyeolewa amefungwa kwa mumewe akiwa bado yuko hai, ataitwa mzinzi. Lakini kama mumewe akifa, mwanamke huyo hafungwi tena na sheria ya ndoa, naye akiolewa na mtu mwininge haitwi mzinzi. 4 Vivyo hivyo, ndugu zangu, ninyi mmeifia Torati kupitia kwa mwili wa Al-Masihi, ili mweze kuwa mali ya mwininge, ye ye ambaye alifufuliwa kutoka kwa wafu, ili tupate kuzaa matunda kwa Mungu. 5 Kwa maana tulipokuwa tunatawaliwa na asili ya dhambi, tamaa za dhambi zilizochochewa na Torati zilikuwa zikitenda kazi katika miili yetu, hivyo tulizaa matunda ya mauti. 6 Lakini sasa, kwa kufia kile kilichokuwa kimetu funga kwanza, tumewekwa huru kutokana na Torati ili tutumike katika njia mpya ya Roho wa Mungu, wala si katika njia ya zamani ya Torati iliyoandikwa. 7 Tuseme nini basi? Kwamba Torati ni dhambi? La, hasha! Lakini singejua dhambi isipokuwa kwa sababu ya Torati. Singejua kutamani ni nini kama Torati haikusema, "Usitamani." 8 Lakini dhambi ilipata nafasi katika amri, nayo ikazaa kila aina ya tamaa ndani yangu. Kwa maana pasipo sheria, dhambi imekufa. 9 Mwanzoni nilikuwa hai pasipo sheria; lakini amri ilipokuja, dhambi ikawa hai, nami nikafa. 10 Nikaona kwamba ile amri ili yokusudiwa kuleta uzima, ililetu mauti. 11 Kwa maana dhambi kwa kupata nafasi katika amri, ilinidanganya, na kupitia katika hiyo amri, ikania. 12 Hivyo basi, Torati yenywewe ni takatifu, na amri ni takatifu na ya haki, tena ni njema. 13 Je, kile kilicho chema basi kilikuwa mauti kwangu? La, hasha! Lakini ili dhambi itambuliwe kuwa ni dhambi, ililetu mauti ndani yangu kupitia kile kilichokuwa chema, ili kupitia kwa amri dhambi izidi kuwa mbaya kupita kiasi. 14 Kwa maana tunajua kwamba Torati ni ya kiroho, lakini mimi ni wa kimwili nikiwa nimeuzwa

kwenye utumwa wa dhambi. **15** Sielewi nitendalo, mwili ni uadui na Mungu, kwa maana haitii Torati ya kwa maana lile ninalotaka kulitenda, silitendi, lakini Mungu, wala haiwezi kuitii. **8** Wale wanaotawaliwa na ninatenda lile ninalolichukia. **16** Basi kama ninatenda mwili, hawawezi kumpendeza Mungu. **9** Lakini ninyi, lile nisilotaka kutenda, ni kwamba ninakubali kuwa hamtawaliwi na mwili, bali na Roho, ikiwa Roho wa Torati ni njema. **17** Lakini, kwa kweli si mimi tena Mungu anakaa ndani yenu. Mtu ambaye hana Roho nitendaye lile nisilotaka bali ni ile dhambi inayokaa wa Al-Masihi, huyo si wa Al-Masihi. **10** Lakini kama ndani yangu. **18** Kwa maana ninafahamu kwamba Al-Masihi anakaa ndani yenu, miili yenu imekufa hakuna jema lolote linalokaa ndani yangu, yaani kwa sababu ya dhambi, lakini roho zenu zi hai kwa katika asili yangu ya dhambi. Kwa kuwa nina shauku sababu ya haki. **11** Nanyi ikiwa Roho wa Mungu ya kutenda liilo jema, lakini siwezi kulitenda. **19** aliyemfufua Isa kutoka kwa wafu anakaa ndani yenu, Sitendi lile jema nitakalo kutenda, bali lile baya ye ye aliyemfufua Al-Masihi Isa kutoka kwa wafu nisilolitaka, ndilio nitendalo. **20** Basi kama ninatenda ataihuisha pia miili yenu ambayo hufa, kupertia kwa lile nisilotaka kutenda, si mimi tena nifanyaye hivyo, Roho wake Mtakatifu akaaye ndani yenu. **12** Kwa hiyo bali ni ile dhambi inayokaa ndani yangu. **21** Hivyo ndugu zangu, sisi tu wadeni, si wa mwili, ili tuishi kwa naiona Torati ikitenda kazi. Ninapotaka kutenda jema, kuufuata mwili, **13** kwa maana mkiishi kwa kuufuata jambo baya liko papo hapo. **22** Kwa maana katika mwili, mtakufa, lakini mkiyaua matendo ya mwili kwa utu wangu wa ndani naifurahia Torati ya Mungu. **23** Roho, mtaishi. **14** Kwa kuwa wote wanaoongozwa Lakini ninaona kuna sheria nydingine inayotenda kazi na Roho wa Mungu, hao ndio watoto wa Mungu. **15** katika viungo vya mwili wangu inayopigana vita dhidi Kwa maana hamkupokea roho ya utumwa iletayo ya ile sheria ya akili yangu. Sheria hii inanifanya hofu tena, bali mlipokea Roho wa kufanywa wana, mateka wa ile sheria ya dhambi inayofanya kazi ambaye kwa ye ye twalia, "Abba, Baba." **16** Roho katika viungo vya mwili wangu. **24** Ole wangu, mimi mwenyewe hushuhudia pamoja na roho zetu kwamba maskini! Ni nani atakayeniokoa na mwili huu wa sisi tu watoto wa Mungu. **17** Hivyo, ikiwa sisi ni mauti? **25** Namshukuru Mungu anayeniokoa kupertia watoto, basi tu warithi, warithi wa Mungu, warithio kwa Isa Al-Masihi Bwana wetu! Hivyo basi, mimi pamoja na Al-Masihi, naam, tukiteswa pamoja naye mwenyewe kwa akili zangu ni mtumwa wa Torati ya tupate pia kutukuzwa pamoja naye. **18** Nayahesabu Mungu, lakini katika asili ya dhambi ni mtumwa wa mateso yetu ya wakati huu kuwa si kitu kulinganisha sheria ya dhambi.

8 Kwa hiyo, sasa hakuna hukumu ya adhabu kwa wale walio ndani ya Al-Masihi Isa. **2** Kwa sababu sheria ya Roho wa uzima katika Al-Masihi Isa imeniweka huru mbali na sheria ya dhambi na mauti. **3** Kwa maana kile ambacho Torati haikuwa na uwezo wa kufanya, kwa vile ilivyokuwa dhaifu katika mwili, Mungu kwa kumtuma Mwanawе mwenyewe kwa mfano wa mwanadamu mwenye mwili ulio wa dhambi na kwa ajili ya dhambi, ye ye alihukumu dhambi katika mwili, **4** ili haki ipatikanayo kwa Torati itimizwe ndani yetu sisi, ambao hatuenendi kwa kuufuata mwili bali kwa kuufuata Roho wa Mungu. **5** Kwa maana wale wanaoishi kwa kuufuata mwili huziweka nia zao katika vitu vya mwili, lakini wale wanaoishi kwa kuufuata Roho wa Mungu, huziweka nia zao katika mambo ya huyo Roho. **6** Kwa maana kuwa na nia ya mwili ni mauti, bali kuwa na nia inayoongozwa na Roho wa Mungu ni uzima na amani. **7** Kwa kuwa ile nia ya

na utukufu utakaodhihirishwa kwetu. **19** Kwa maana viumbe vyote vinangoja kwa shauku kudhihirishwa kwa watoto wa Mungu. **20** Kwa kuwa viumbe vyote viliwekwa chini ya ubatili, si kwa chaguo lao, bali kwa mapenzi yake ye ye aliyevitiisha katika tumaini, **21** ili viumbe vyote vipate kuwekwa huru kutoka kwa utumwa wa kuharibika na kupewa uhuru wa utukufu wa watoto wa Mungu. **22** Kwa maana twajua ya kuwa hata sasa viumbe vyote vimekuwa vikilia kwa maumivu kama uchungu wa mwanamke wakati wa kuzaa. **23** Wala si hivyo viumbe peke yao, bali hata sisi ambao ndio matunda ya kwanza ya Roho wa Mungu, kwa ndani tunalia kwa uchungu tukisubiri kwa shauku kufanywa wana wa Mungu, yaani ukombozi wa miili yetu. **24** Kwa kuwa tuliobolewa kwa tumaini hili. Lakini kama kinachotumainiwa kikionekana, basi hakiwi tumaini tena. Je, kuna mtu anayetumaini kupata kitu alicho nacho tarayi? **25** Lakini tunapotumaini kupata kitu ambacho hatuna, basi twakingojea kwa saburi.

26 Vivyo hivyo, Roho wa Mungu hutusaidia katika udhaifu wetu, kwa sababu hatujui kuomba ipasavyo. Lakini Roho mwenyewe hutuombea kwa uchungu usioweza kutamkwa. **27** Naye Mungu aichunguzaye mioyo, anajua nia ya Roho, kwa sababu Roho huyo huwaombea watakatifu sawasawa na mapenzi ya Mungu. **28** Nasi tunajua ya kuwa katika mambo yote Mungu hutenda kazi pamoja na wote wanaopenda, yaani wale walioitwa kwa kusudi lake, ili kuwaletea mema. **29** Maana wale Mungu aliowajua tangu mwanzo, pia aliwachagua tangu mwanzo, wapate kufanana na mfano wa Mwanawe, ili yeye awe mzaliwa wa kwanza mionganoni mwa ndugu wengi. **30** Nao wale Mungu aliotangulia kuwachagua, akawaita, wale aliowaita pia akawahesabia haki, nao wale aliohahesabia haki, pia akawatukuza. **31** Tuseme nini basi kuhusu haya? Ikiwa Mungu yuko upande wetu, ni nani awezaye kuwa kinyume chetu? **32** Ikiwa Mungu hakumhurumia Mwanawe, bali alimtoa kwa ajili yetu sote, atakosaje basi kutupatia vitu vyote kwa ukarimu pamoja naye? **33** Ni nani atakayewashtaki wale ambaotu sote, atakosaje basi kutupatia vitu vyote kwa ukarimu hukumhurumia? Mungu ndiye anayehahesabia haki. **34** Ni nani basi atakayewahukumia adhabu? Hakuna! Al-Masihi Isa aliyekufa, naam, na zaidi ya hayo, akafuliwa kutoka kwa wafu, yuko mkono yako tunauawa mchana kutwa; tumehesabiwa kama kondoo wa kuchinjwa.” **35** Lakini katika mambo haya yote tu zaidi ya washindi kwa yeye aliyetupenda. **36** Kama ilivoandikwa: “Kwa ajili yako tunauawa mchana kutwa; tumehesabiwa kama kondoo wa kuchinjwa.” **37** Lakini katika mambo haya yote tu zaidi ya washindi kwa yeye aliyetupenda. **38** Kwa maana nimekwisha kujua kwa hakika ya kuwa wenye uwezo, **39** wala yaliyo juu, wala yaliyo chini, wala kiumbe kingine chochote zitawenza kututenga na upendo wa Mungu ulio katika Al-Masihi Isa, Bwana wetu.

wenye kule kufanywa wana, ule utukufu wa Mungu, yale maagano, kule kupokea Torati, ibada ya kwenye Hekalu na zile ahadi. **5** Wao ni wa uzao wa baba setu wa zamani, ambao kutoka kwao Al-Masihi alikuja kwa jinsi ya mwili kama mwanadamu, yeye ambaye ni Mungu aliye juu ya vyote, mwenye kuhimidisha milele! Amen. (**aiōn g16:5**) **6** Si kwamba neno la Mungu limeshindwa. Kwa maana si kila Mwisraeli ambaye ni wa uzao utokanao na Israeli ni Mwisraeli halisi. **7** Wala hawawi wazao wa Ibrahimu kwa sababu wao ni watoto wake, lakini: “Uzao wako utahesabiu kuititia kwake Isaka.” **8** Hii ina maana kwamba, si watoto waliozaliwa kimwili walio watoto wa Mungu, bali ni watoto wa kiume.” **9** Wala si hivyo tu, bali pia watoto aliowazaa ahadi wanaohesabiu kuwa uzao wa Ibrahimu. **10** Kwa maana ahadi yenye ilisema, “Nitakurudia tena wakati kama huu, naye Sara atapata mtoto wa kiume.” **11** Wala si hivyo tu, bali pia watoto aliowazaa Rebeka walikuwa na baba huyo huyo mmoja, yaani baba yetu Isaka. **12** Lakini, hata kabla hao mapacha sote, ili kusudi la Mungu la kuchagua lipate kusimama, hawajazaliwa au kufanya jambo lolote jema au baya, si kwa matendo, bali kwa yeye mwenye kuita, Rebeka haki. **13** Kama vile ilivoandikwa, “Nimempenda Yakobo, **14** Tuseme nini basi? Je, na pia nitamhurumia yeye nimhurumiaye.” **15** Kwa maana Mungu ni dhalimu? La, hasha! **16** Kwa maana Mungu lakini nimemchukia Esau.” **17** Kwa maana Mungu ni dhalimu? La, hasha! **18** Kwa maana Mungu ni dhalimu? La, hasha! **19** Basi mtaniambia, “Kama ni na ili Jina langu lipate kutangazwa duniani kote.” **20** Kwa hiyo basi, Mungu humhurumia yeye atakaye mamlaka, wala yaliyopo, wala yatakayokuja, wala kumhurumia na humfanya mgumu yeye atakaye kumfanya mgumu. **21** Basi mtaniambia, “Kama ni na ili Jina langu lipate kutangazwa duniani kote.” **22** Kwa hiyo, kwa nini basi bado Mungu anatulaumu? Kwa maana ni nani awezaye kupinga mapenzi yake?” **23** Lakini, ewe mwanadamu, u nani wewe ushindane

9 Ninasema kweli katika Al-Masihi, wala sisemi uongo, dhamiri yangu inanishuhudia katika Roho wa Mungu. **2** Nina huzuni kuu na uchungu usiokoma moyoni mwangu. **3** Kwa maana ningetamani hati mimi nilaaniwe na kutengwa na Al-Masihi kwa ajili ya ndugu zangu hasa, wale walio wa kabila langu kwa jinsi ya mwili, **4** yaani watu wa Israeli. Hao ndio

Hekalu na zile ahadi. **5** Wao ni wa uzao wa baba zetu wa zamani, ambao kutoka kwao Al-Masihi alikuja kwa jinsi ya mwili kama mwanadamu, yeye ambaye ni Mungu aliye juu ya vyote, mwenye kuhimidiva milele! Amen. (aiōn g165) **6** Si kwamba neno la Mungu limeshindwa. Kwa maana si kila Mwisraeli ambaye ni wa uzao utokanao na Israeli ni Mwisraeli halisi. **7** Wala hawawi wazao wa Ibrahimu kwa sababu wao ni watoto wake, lakini: "Uzao wako utahesabiwa kupitia kwake Isaka." **8** Hii ina maana kwamba, si watoto waliozaliwa kimwili walio watoto wa Mungu, bali ni watoto wa ahadi wanaohesabiwa kuwa uzao wa Ibrahimu. **9** Kwa maana ahadi yenye ilisema, "Nitakurudia tena wakati kama huu, naye Sara atapata mtoto wa kiume." **10** Wala si hivyo tu, bali pia watoto aliowarzaa Rebeka walikuwa na baba huyo huyo mmoja, yaani baba yetu Isaka. **11** Lakini, hata kabla hao mapacha hawajazaliwa au kufanya jambo lolote jema au baya, ili kusudi la Mungu la kuchagua lipate kusimama, **12** si kwa matendo, bali kwa yeye mwenye kuita, Rebeka aliambiwa, "Yule mkubwa atamtumikia yule mdogo." **13** Kama vile ilivoandikwa, "Nimempenda Yakobo, lakini nimemchukia Esau." **14** Tuseme nini basi? Je, Mungu ni dhalimu? La, hasha! **15** Kwa maana Mungu alimwambia Musa, "Nitamrehemu yeye nimrehemuye, na pia nitamhurumia yeye nimhurumiaye." **16** Kwa hiyo haitegemei kutaka kwa mwanadamu au jitihada, bali hutegemea huruma ya Mungu. **17** Kwa maana Maandiko yamwambia Farao, "Nilikuinua kwa kusudi hili hasa, ili nipate kuonesha uweza wangu juu yako, na ili Jina langu lipate kutangazwa duniani kote." **18** Kwa hiyo basi, Mungu humhurumia yeye atakaye kumhurumia na humfanya mgumu yeye atakaye kumfanya mgumu. **19** Basi mtaniambia, "Kama ni hivyo, kwa nini basi bado Mungu anatulaumu? Kwa maana ni nani aezayé kupinga mapenzi yake?" **20** Lakini, ewe mwanadamu, u nani wewe ushindane na Mungu? "Je, kilichoumbwa chawenza kumwambia yeye aliye kiumba, 'Kwa nini umeniumba hivi?'" **21** Je, mfinyanzi hana haki ya kufinyanga kutoka bonge moja vyombo nya udongo, vingine kwa matumizi ya heshima na vingine kwa matumizi ya kawaida? **22** Iweje basi, kama Mungu kwa kutaka kuonesha ghadhabu yake na kufanya uweza wake ujulikane,

amevumilia kwa uvumilivu mwingi vile vyombo nya **Masihi kutoka kwa wafu). (Abysos g12** 8 Lakini andiko ghadhabu vilivyoandalialiwa kwa uharibifu? 23 Iweje lasemaje? "Lile neno liko karibu nawe, liko kinywani basi, kama ye ye alitenda hivi ili kufanya wingi wa mwako na moyoni mwako," yaani lile neno la imani utukufu wake ujulikane kwa vyombo nya rehemaya, tunalolihubiri. 9 Kwa sababu, ukikiri kwa kinywa chako alivyotangulia kuvitengeneza kwa ajili ya utukufu kwamba "Isa ni Bwana," na kuamini moyoni mwako wake? 24 Hivi vyombo ni sisi, ambaao pia alituita, kwamba Mungu alimfufua kutoka kwa wafu, utaokoka. sio kutoka kwa Wayahudi peke yao, bali pia kutoka 10 Kwa maana kwa moyo mtu huamini na hivyo kwa watu wa Mataifa. 25 Kama alivyo sema Mungu kuhesabiwa haki, tena kwa kinywa mtu hukiria na hivyo katika Hosea: "Nitawaita 'watu wangu' wale ambaao si kupata wokovu. 11 Kama Maandiko yanavyosema, watu wangu; nami nitamwita 'mpendwa wangu' ye ye "Yeyote amwaminiye hataaibika kamwe." 12 Kwa ambaye si mpPENDWA wangu," 26 tena, "Itakuwa hasa maana hakuna tofauti kati ya Myahudi na mtu wa mahali pale walipoambiwa, 'Ninyi si watu wangu,' Mataifa, ye ye ni Bwana wa wote, mwenye utajiri kwa wao wataitwa 'wana wa Mungu aliye hai.'" 27 Isaya wote wamwita. 13 Kwa maana, "Kila mtu atakayeliitia anapaza sauti na kusema kuhusu Israeli kwamba: Jina la Mwenyezi Mungu, ataokolewa." 14 Lakini "Ingawa idadi ya Waisraeli ni wengi kama mchanga watamwitaje ye ye ambaye hawajamwamini? Nao wa pwani, ni mabaki yao tu watakaokolewa. 28 Kwa watawezaje kumwamini ye ye ambaye hawajamsikia? kuwa Mwenyezi Mungu ataitekeleza hukumu yake Tena watamsikiaje bila mtu kuwahubiria? 15 Nao duniani kwa haraka na kwa ukamilifu." 29 Ni kama vile watahubirije wasipopelekwa? Kama ilivoandikwa, alivyotabiri Isaya, akisema: "Kama Mwenyezi Mungu, "Tazama jinsi ilivyo mizuri miguu yao wale wanaohubiri Mungu wa majeshi ya mbinguni, hakutuachia uzao, Habari Njema!" 16 Lakini si wote waliotii Injili. Kwa tungekuwa kama Sodoma, tungefanana na Gomora." maana Isaya asema, "Mwenyezi Mungu, ni nani 30 Kwa hiyo tuseme nini? Kwamba watu wa Mataifa aliyeamini ujumbe wetu?" 17 Basi, imani chanzo ambaao hawakutafuta haki, wamepata haki ile iliyo chake ni kusikia, na kusikia huja kwa neno la Al-kupitia kwa imani. 31 Lakini Israeli, ambaao walijitahidi Masihi. 18 Lakini nauliza: Je, wao hawakusikia? kupata haki kupitia kwa sheria, hawakuipata. 32 Kwa Naam, wamesikia, kwa maana: "Sauti yao imeenea nini? Kwa sababu hawakuitafuta kupitia kwa imani bali duniani pote, nayo maneno yao yameenea hadi kupitia kwa matendo. Wakajikwaa kwenye lile "jiwe la miisho ya ulimwengu." 19 Nami nauliza tena: Je, kukwaza". 33 Kama ilivoandikwa: "Tazama naweka Waisraeli hawakuelewa? Kwanza, Musa asema, katika Sayuni jiwe la kukwaza watu na mwamba wa "Nitawafanya mwe na wivu kwa watu wale ambaao kuwaangusha. Yeyote atakayemwamini hataaibika si taifa. Nitawakasirisha kwa taifa lile lisilo na kamwe."

10 Ndugu zangu, shauku ya moyo wangu na maombi yangu kwa Mungu ni kwa ajili ya Waisraeli, kwamba waokolewe. 2 Kwa maana ninaweza nikashuhudia wazi kwamba wao wana juhudii kubwa kwa ajili ya Mungu, lakini juhudii yao haina maarifa. 3 Kwa kuwa hawakujua haki ya Mungu, wakatafuta kuweka haki yao wenye, hawakujitia chini ya haki ya Mungu. 4 Kwa maana Al-Masihi ni tena uzao wa Ibrahimu kutoka kabilia la Benyamini. 2 ukomo wa sheria ili kila mtu aaminie ahesiabiwe haki. Mungu hajawakataa watu wake, ambaao ye ye aliwajua 5 Musa anaandika kuhusu haki ile itokanayo na sheria, tangu mwanzo. Je, hamjui yale Maandiko yasemayo kwamba, "Mtu atendaye matendo hayo ataaishi kwa kuhusu Ilya, jinsi alivyo mlalamikia Mungu kuhusu hayo." 6 Lakini ile haki itokanayo na imani husema Israeli? 3 Alisema, "Mwenyezi Mungu, wamewaua hivi: "Usiseme moyoni mwako, 'Ni nani atakayepanda manabii wako na kuzibomoa madhabahu zako, mbinguni?'" (yaani ili kumleta Al-Masihi chini) 7 "au 'Ni nimebaki mimi peke yangu, nao wanataka kuniua?" 4 nani atashuka kwenda Kuzimu?" (yaani ili kumleta Al- Je, Mungu alimjibuje? "Nimejbakizia watu elfu saba

ambao hawajapiga magoti kumwabudu Baali.” 5 wema wa Mungu kwako wewe, kama utadumu katika Vivyo hivyo pia, sasa wapo mabaki waliochaguliwa wema wake. La sivyo, nawe utakatiliwa mbali. 23 kwa neema ya Mungu. 6 Lakini ikiwa wamechaguliwa Wao nao wasipodumu katika kutokuamini kwo, kwa neema, si tena kwa msingi wa matendo. Kama watapandikizwa tena kwenye shina, kwa maana ingekuwa kwa matendo, neema isingegekuwa neema Mungu anao uwezo wa kuwapandikiza tena kwenye tena. 7 Tuseme nini basi? Kile kitu ambacho Israeli hilo shina. 24 Ikiwa wewe ulikatwa kutoka kile alikitafuta kwa bidii hakukipata. Lakini waliochaguliwa ambacho kwa asili ni mzeituni mwitu, na kupandikizwa walikipata. Waliobaki walifanywa wagumu, 8 kama kinyume cha asili kwenye mzeituni uliopandwa, si ilivyoandikwa: “Mungu aliwapa bumbuazi la miyo, rahisi zaidi matawi haya ya asili kupandikizwa tena macho ili wasiweze kuona, na masikio ili wasiweze kwenye shina lake la mzeituni wao mwenyewe! kusikia, hadi leo.” 9 Naye Daudi anasema: “Karamu 25 Ndugu zangu, ili msije mkajidai kuwa wenye zao na ziwe tanzi na mtego wa kuwanasa, kitu cha hekima kuliko mlivyo, nataka mfahamu siri hii: Ugumu kuwakwaza waanguke, na adhabu kwao. 10 Macho umewapata Israeli kwa sehemu hadi idadi ya watu yao yatiwe giza ili wasiweze kuona, nayo migongo wa Mataifa watakaoingia itimie. 26 Hivyo Israeli wote yao iinamishwe daima.” 11 Hivyo nauliza tena: Je, wataokolewa. Kama ilivyoandikwa: “Mkombozi atakuwa Waisraeli walijikwaa ili waanguke na kuangamia kutoka Sayuni; ataondoa kutokumcha Mungu katika kabisa? La, hasha! Lakini kwa sababu ya makosa yao, Yakobo. 27 Hili ndilo agano langu nao nitakapoziondoa wokovu umewafikia watu wa Mataifa, ili kuwafanya dhambi zao.” 28 Kwa habari ya Injili, wao ni adui wa Waisraeli waone vivu. 12 Basi ikiwa kukosa kwao Mungu kwa ajili yenu, lakini kuhusu kule kuteuliwa kumekuwa utajiri mkubwa kwa ulimwengu, tena kwao ni wapendwa, kwa ajili ya baba zao wa zamani; kama kuangamia kwao kumeleta utajiri kwa watu 29 kwa maana akishawapa watu karama, Mungu wa Mataifa, kurudishwa kwao kutaleta utajiri mkuu haziondoi, wala wito wake. 30 Kama vile ninyi wakati zaidi. 13 Sasa ninasema nanyi watu wa Mataifa, fulani mlivyo kuwa waasi kwa Mungu lakini sasa Maadamu mimi ni mtume kwa watu wa Mataifa, mmepeata rehema kwa sababu ya kutokutii kwao, 31 naitukuza huduma yangu 14 ili kuwafanya watu hivyo nao Waisraeli wamekuwa waasi ili wao nao wangu waone vivu na hivyo kuwaokoa baadhi yao. sasa waweze kupata rehema kwa ajili ya rehema za 15 Kwa kuwa ikiwa kukataliwa kwao ni kupatanishwa Mungu kwenu. 32 Kwa maana Mungu amewafunga kwa ulimwengu, kukubaliwa kwao si kutakuwa ni wanadamu wote kwenye kuasi ili apate kuwarehemu uhai baada ya kufa? 16 Kama sehemu ya donge la wote. (eleēsē g1653) 33 Tazama jinsi kilivyo kina cha unga uliotolewa kuwa limbuko ni mtakatifu, basi unga utajiri wa hekima na maarifa ya Mungu! Tazama jinsi wote ni mtakatifu, nalo shina kama ni takatifu, vivyo hukumu zake hazichunguziki, na ambavyo njia zake hivyo na matawi nayo. 17 Lakini kama baadhi ya hizatutufiki! 34 “Ni nani aliyeyahamu mawazo ya matawi yalikatwa, nawe chipukizi la mzeituni mwitu Mwenyezi Mungu? Au ni nani ambaye amekuwa ukapandikizwa mahali pao ili kushiriki unono pamoa mshauri wake?” 35 “Au ni nani aliyempa chochote na matawi mengine kutoka shina la mzeituni, 18 ili arudishiwe?” 36 Kwa maana vitu vyote vyatoka basi usijivune juu ya hayo matawi. Lakini ukijivuna, kumbuka jambo hili: Si wewe unayelishikilia shina, kumbuka jambo hili: Si wewe unayelishikilia shina, bali ni shina linalokushikilia wewe. 19 Basi utasema, bali ni shina linalokushikilia wewe. 19 Basi utasema, “Matawi yale yalikatwa ili nipate kupandikizwa katika hilo shina.” 20 Hii ni kweli. Matawi hayo yalikatwa kwa sababu ya kutokuamini kwake, lakini wewe umesimama tu kwa sababu ya imani. Kwa hivyo usijivune, bali simama kwa kuogopa. 21 Kwa maana kama Mungu hakuyahurumia matawi ya asili, wala hatakuhurumia wewe. 22 Angalia basi wema na ukali wa Mungu: Ukali kwa wale walioanguka, bali

“Matawi yale yalikatwa ili nipate kupandikizwa katika hilo shina.” 20 Hii ni kweli. Matawi hayo yalikatwa kwa sababu ya kutokuamini kwake, lakini wewe umesimama tu kwa sababu ya imani. Kwa hivyo usijivune, bali simama kwa kuogopa. 21 Kwa maana kama Mungu hakuyahurumia matawi ya asili, wala hatakuhurumia wewe. 22 Angalia basi wema na ukali wa Mungu: Ukali kwa wale walioanguka, bali

12 Kwa hiyo, ndugu zangu, nawasihi kwa rehema zake Mungu, itoeni miili yenu iwe dhabihu iliyo hai, takatifu na inayompendeza Mungu, hii ndiyo ibada yenu yenye maana. 2 Msifuatishenya mfano wa ulimwengu huu, bali mgeuzwe kwa kufanya upya nia zenu. Ndipo mtawezza kujaribu ili kuthibitisha mapenzi ya Mungu yaliyo mema, yanayopendeza na kamiliu machoni pake. (aiōn g165) 3 Kwa ajili ya neema niliyopewa nawaambia kila mmoja mionganoni

mwenu, asijidhanie kuwa bora kuliko impasavyo, bali mabaya. Je, wataka usimwogope mwenye mamlaka? afikiri kwa busara kwa kulingana na kipimo cha imani Basi tenda lile lililo jema naye atakusifu. 4 Kwa Mungu aliyompa. 4 Kama vile katika mwili mmoja maana mwenye mamlaka ni mtumishi wa Mungu tulivyo na viungo vingi, navyo viungo vyote havina kwa ajili ya mema yako. Lakini ukitenda mabaya, kazi moja, 5 vivyo hivyo na sisi tulio wengi, tu mwili basi ogopa, kwa kuwa hauinui upanga bila sababu mmoja katika Al-Masihi, nasi kila mmoja ni kiungo Yeye ni mtumishi wa Mungu, mjumbe wa Mungu wa cha mwenzake. 6 Tuna karama zilizotofautiana kila kutekeleza adhabu juu ya watenda mabaya. 5 Kwa mmoja kutokana na neema tuliyopewa. Kama ni hiyo ni lazima kutii wenye mamlaka, si kwa sababu unabii na tutoe unabii kwa kadiri ya imani. 7 Kama ya kuogopa adhabu iwezayo kutolewa, bali pia kwa ni kuhudumu na tuhudumu, mwenye kufundisha na ajili ya dhamiri. 6 Kwa sababu hii mnalipa kodi, kwa afundishe, 8 kama ni kutia moyo na atie moyo, kama maana watawala ni watumishi wa Mungu, ambao ni kuchangia kwa ajili ya mahitaji ya wengine na hutumia muda wao wote kutawala. 7 Mlipeni kila mtu atoe kwa ukarimu, kama ni uongozi na aongoze kile mnachodaiwa. Kama mnadaiwa kodi lipeni kodi, kwa bidii, kama ni kuhurumia wengine na afanye kama ni ushuru, lipeni ushuru, astahiliye hofu, mhofu, hivyo kwa furaha. 9 Upendo lazima usiwe na unafiki. astahiliye heshima, mheshimu. 8 Msidaiwe kitu na Chukieni lililo ovu, shikamaneni na lililo jema. 10 mtu ye yeyote, isipokuwa kupendana, kwa maana yeye Pendaneni ninyi kwa ninyi kwa upendo wa ndugu. ampendaye mwenzake, ameitimiza sheria. 9 Kwa Waheshimuni na kuwatanguliza wengine. 11 Msiwe kuwa amri hizi zisemazo, "Usizini," "Usiue," "Usiibe," wavivu, bali mwe na bidii katika roho mkintumikia "Usitamani," na amri nyngine zote, zinajumlishwa Bwana Isa. 12 Kuweni na furaha katika tumaini, katika katika amri hii moja: "Mpende jirani yako kama nafsi dhiki kuweni na saburi, dumuni katika maombi. 13 yako." 10 Upendo haumfanyii jirani jambo baya. Kwa Changieni katika mahitaji ya watakatifu, wakaribisheni hiyo upendo ndio utimilifu wa sheria. 11 Nanyi fanyeni wageni. 14 Wabarikini wale wanaowatesa, barikini hivi, mkiutambua wakati tulio nao. Saa ya kuamka wala msilaani. 15 Furahini pamoja na wenye kufurahi, kutoka usingizini imewadia, kwa maana sasa wokovu lieni pamoja na wale waliao. 16 Kaeni kwa amani ninyi wetu umekaribia kuliko hapo kwanza tulipoamini. 12 kwa ninyi. Msijivune, bali mwe tarayi kushirikiana na Usiku umeendelea sana, mapambazuko yamekaribia. wanyonge. Wala msiwe watu wenye kujivuna kwamba Kwa hiyo tuyaweke kando matendo ya giza na tuvae mnajua kila kitu. 17 Msimlipe mtu ye yeyote ovu kwa silaha za nuru. 13 Basi na tuenende kwa adabu ovu. Jitahidini ili mtende yaliyo mema machoni pa kama inavyopasa wakati wa mchana, si kwa kufanya watu wote. 18 Ikiwezekana, kwa upande wenu kaeni karamu za ulafi na ulevi, si kwa ufisadi na uasherati, kwa amani na watu wote. 19 Wapendwa, msilipize si kwa ugomvi na vivu. 14 Bali jivikeni Bwana Isa Al-kisasi, bali ipisheni ghadhabu ya Mungu, maana Masihi, wala msifiki jinsi mtakavyotimiza tamaa za imeandikwa: "Ni juu yangu kulipiza kisasi, nitalipiza," miili yenu yenye asili ya dhambi.

asema Mwenyezi Mungu. 20 Badala yake: "Kama adui yako ana njaa, mlishe; kama ana kiu, mpe kinywaji. Kwa kufanya hivyo, unaweka makaa ya moto yanayowaka kichwani pake." 21 Usishindwe na ubaya, bali uushinde ubaya kwa wema.

13 Kila mtu na atii mamlaka inayotawala, kwa maana hakuna mamlaka isiyotoka kwa Mungu, kitu asimhukumu yule alaye kila kitu, kwa maana nazo mamlaka zilizopo zimebekwa na Mungu. 2 Kwa Mungu amemkubali. 4 Wewe ni nani hata umhukumu hiyo yeye anayeasi dhidi ya mamlaka inayotawala mtumishi wa mtu mwingine? Kwa bwana wake tu anaasi dhidi ya kile kilichowekwa na Mungu, nao anasimama au kuanguka. Naye atasimama kwa wale wafanyao hivyo watajiletea hukumu juu yao sababu Bwana anaweza kumsimamisha. 5 Mtu mmoja wenywewe. 3 Kwa kuwa watawala hawawatishi watu anaitkuza siku fulani kuwa ni bora kuliko nyngine, wale wanaotenda mema bali wale wanaotenda na mwingine anaona kuwa siku zote ni sawa. Basi

14 Mkaribisheni yeye ambaye imani yake ni dhaifu, lakini si kwa kugombana na kubishana juu ya mawazo yake. 2 Mtu mmoja imani yake inamruhusu kula kila kitu, lakini mwingine ambaye imani yake ni dhaifu, hula mboga tu. 3 Yeye alaye kila kitu

kila mmoja awe na hakika na yale anayoamini. 6 Yeye unayo imani? Ile imani uliyo nayo, uwe nayo nafsi ni anayehesabu siku moja kuwa takatifu kuliko nyininge, mwako mbele za Mungu. Heri mtu yule asiye na hufanya hivyo kwa kumheshimu Mwenyezi Mungu. sababu ya kujihukumu nafsi yake kwa ajili ya kile Nayé alaye nyama hula kwa Mwenyezi Mungu, kwa anachokifanya. 23 Lakini kama mtu ana shaka kuhusu maana humshukuru Mungu, naye akataaye kula kile anachokula, amehukumiwa, kwa sababu hakula nyama hufanya hivyo kwa Mwenyezi Mungu na kwa imani. Kwa kuwa chochote kinachofanywa pasipo humshukuru Mungu. 7 Kwa kuwa hakuna hata mmoja imani ni dhambi.

wetu anayeishi kwa ajili yake mwenyewe, wala hakuna hata mmoja wetu afaye kwa ajili yake mwenyewe. 8 Kama tunaishi, tunaishi kwa Mwenyezi Mungu, nasi pia tukifa tunakufa kwa Mwenyezi Mungu. Kwa hiyo basi, kama tukiishi au kama tukifa, sisi ni mali ya Mwenyezi Mungu. 9 Kwani kwa sababu hii hasa, Al-Masihi alikufa na akawa hai tena kusudi apate kuwa Bwana wa wote, yaani waliokufa na walio hai. 10 Basi kwa nini wewe wamhukumu ndugu yako? Au kwa nini wewe unamdharaun ndugu yako? Kwa kuwa sote tutasimama mbele ya kitu cha Mungu cha hukumu. 11 Kwa kuwa imeandikwa: "Kama vile niishivyo," asema Mwenyezi Mungu, 'kila goti litapigwa mbele zangu, na kila ulimi utakiri kwa Mungu.'" 12 Hivyo basi kila mmoja wetu atatoa habari zake mwenyewe kwa Mungu. 13 Kwa hiyo tusiendelee kuhukumiana. Badala yake mtu aamue kutoweka kamwe kikwazo au kizuizi katika njia ya ndugu mwingine. 14 Ninajua tena nimehakikishiwa sana katika Bwana Isa kwamba hakuna kitu chochote ambacho ni najisi kwa asili yake. Lakini kama mtu anakiona kitu kuwa ni najisi, basi kwake huyo kitu hicho ni najisi. 15 Kama ndugu yako anahuzunishwa kwa sababu ya kile unachokula, basi huendendi tena katika upendo. Usiruhusu kile unachokula kiwe sababu ya kumwangamiza ndugu yako ambaye Al-Masihi alikufa kwa ajili yake. 16 Usiruhusu kile ambacho unakiona kuwa chema kisemwe kuwa ni kiovu. 17 Kwa maana ufalme wa Mungu si kula na kunywa, bali ni haki, amani na furaha katika Roho wa Mungu. 18 Kwa sababu mtu yeoyote anayemtumikia Al-Masihi kwa jinsi hii, anampendeza Mungu na kukubaliwa na wanadamu. 19 Kwa hiyo na tufanye bidii kutafuta yale yaletayo amani na kujengana sisi kwa sisi. 20 Usiiharibu kazi ya Mungu kwa ajili ya chakula. Hakika vyakula vyote ni safi, lakini ni kosa kula kitu chochote kinachomsababisha ndugu yako ajikwae. 21 Ni afadhalii kutokula nyama wala kunywa divai au kufanya jambo lingine lolote litakalomsababisha ndugu yako ajikwae. 22 Je, wewe

15 Sisi tulio na nguvu, hatuna budi kuchukuliana na kushindwa kwa wale walio dhaifu wala si kujipendeza nafsi zetu wenyewe. 2 Kila mmoja wetu inampasa kumpendeza jirani yake kwa mambo mema, ili kumjenga katika imani. 3 Kwa maana hata Al-Masihi hakujipendeza mwenyewe, bali kama ilivoandikwa: "Matukano yao wale wanaokutukana wewe yalinipata mimi." 4 Kwa maana kila kitu kilichoandikwa zamani, kiliandikwa kutufundisha, ili kwa saburi na faraja tunayopata katika Maandiktu tuwe na tumaini. 5 Mungu atoaye saburi na faraja awajalie ninyi roho ya umoa mionganii mwenu mnapotfuata Al-Masihi Isa, 6 ili kwa moyo mmoja mpate kumtukuza Mungu aliye Baba wa Bwana wetu Isa Al-Masihi. 7 Karibishaneni ninyi kwa ninyi kama Al-Masihi alivyowakaribisha ninyi ili kumletea Mungu utukufu. 8 Kwa maana nawaambia kwamba Al-Masihi amekuwa mtumishi kwa wale waliothirirwa ili kuonesha kweli ya Mungu, na kuthibitisha zile ahadi walizopewa baba zetu wa zamani, 9 na pia ili watu wa Mataifa watmtkuze Mungu kwa rehema zake. Kama ilivoandikwa: "Kwa hiyo nitakutukuzi kati ya watu wa Mataifa; nitaliimbia sifa jina lako." 10 Tena yasema, "Enyi watu wa Mataifa, furahini pamoja na watu wa Mungu." 11 Tena, "Msifuni Mwenyezi Mungu, ninyi watu wa Mataifa wote, na kumwimbia sifa, enyi watu wote." 12 Tena Isaya anasema, "Shina la Yese litachipuka, yeye atakayeinuka ili kuyatawala mataifa. Watu wa Mataifa watamtumaini." 13 Mungu wa tumaini awajaze ninyi furaha yote na amani katika kumwamini, ili mpate kujawa na tumaini tele kwa nguvu ya Roho Mtakatifu wa Mungu. 14 Ndugu zangu, mimi mwenyewe ninasadiki kwamba mmejaa wema, mkijazwa ufahamu wote na mnawenza kufundishana ninyi kwa ninyi. 15 Hata hivyo, nimewaandikia kwa ujasiri vipengele kadha wa kadha katika waraka huu ili kuwakumbusha tena kuvihusu, kutohana na ile neema Mungu aliyonipa 16 niwe mhudumu wa Al-Masihi Isa kwa watu wa Mataifa. Alinipa huduma

ya kikuhanzi ya kutangaza Injili ya Mungu, ili watu wa Mataifa wapate kuwa dhabihu inayokubalika na Mungu, kwa kutakaswa na Roho wa Mungu. 17 Kwa hiyo ninajisifu katika Al-Masihi Isa, kwenye utumishi wangu kwa Mungu. 18 Kwa maana sitathubutu kusema kitu chochote zaidi ya kile ambacho Al-Masihi amefanya kwa kunitumia mimi katika kuwaongoza watu wa Mataifa wamtii Mungu kwa yale niliyosema na kufanya, 19 kwa nguvu za ishara na miujiza, kwa uweza wa Roho wa Mungu, hivyo kuanzia Yerusalem hadi maeneo yote ya kandokando yake hadi Iliriko, nimekwisha kuihubiri Injili ya Al-Masihi kwa ukamilifu. 20 Hivyo imekuwa nia yangu kuhubiri Injili pale ambapo Al-Masihi hajajulikana, ili nisipe nikajenga juu ya msingi wa mtu mwingine. 21 Lakini kama ilivyoandikwa: "Wale ambao hawajahubiriwa habari zake wataona, nao wale ambao hawajazisikia watafahamu." 22 Hii ndiyo sababu nimezuiliwa mara nyingi nisiweze kuja kwenu. 23 Lakini sasa kwa kuwa hakuna nafasi zaidi kwa ajili yangu katika sehemu hii, ninatamani kuja kwenu kama ambavyo nimekuwa na shauku kwa miaka mingi. 24 Nimekusudia kufanya hivyo nitakapokuwa njiani kwenda Hispania. Nataraja kuwaona katika safari yangu na kusafirishwa nanyi hadi huko, baada ya kufurahia ushirika wenu kwa kitambo kidogo. 25 Ila sasa niko njiani kuelekeea Yerusalem kwa ajili ya kuwashudumia watakatifu huko. 26 Kwa kuwa imewapendeza watu wa Makedonia na Akaya kufanya changizo kwa ajili ya maskini walio mionganini mwa watakatifu huko Yerusalem. 27 Imewapendeza kufanya hivyo, naam, kwani ni wadeni wao. Kwa maana ikiwa watu wa Mataifa wameshiriki baraka za rohoni za Wayahudi, wao ni wadeni wa Wayahudi, ili Wayahudi nao washiriki baraka zao za mambo ya mwilini. 28 Kwa hiyo baada ya kukamilisha kazi hii na kuhakikisha kuwa wamepokea kila kitu kilichokusanya, nitapitia kwenu nikiwa njiani kwenda Hispania. 29 Ninajua kwamba nitakapokuja kwenu, nitakuja na wingi wa baraka za Al-Masihi. 30 Basi, ndugu zangu, nawasihi kwa Jina la Bwana wetu Isa Al-Masihi na kwa upendo wa Roho wa Mungu, kuijunga nami katika taabu zangu mkiniombea kwa Mungu. 31 Ombeni ili nipate kuokolewa mikononi mwa wale wasioamini walio Yudea, na kwamba utumishi wangu upate kukubaliwa na watakatifu wa huko Yerusalem, 32 ili kwa mapenzi ya Mungu niweze kuja kwenu kwa furaha, nami niburudishwe pamoja nanyi. 33 Mungu wa amani na awe pamoja nanyi nyote. Amen.

16 Napenda kumtambulisha kwenu dada yetu Foibe, mhudumu katika kundi la waumini la Kenkrea. 2 Naomba mpokeeni katika Bwana Isa ipasavyo watakatifu na kumpa msaada wowote atakaohitaji kutoka kwenu, kwa maana ye ye amekuwa msaada kwa watu wengi, mimi nikiwa mionganini mwao. 3 Wasalimuni Prisila na Akila, watumishi wenzangu katika Al-Masihi Isa. 4 Wao walihatarisha maisha yao kwa ajili yangu; wala si mimi tu ninayewashukuru bali pia makundi yote ya waumini walio watu wa Mataifa. 5 Salimuni pia kundi la waumini wanaokutana nyumbani mwao. Msalimuni rafiki yangu mpendwa Epaineto, aliyekuwa mtu wa kwanza kumwamini Al-Masihi huko jimbo la Asia. 6 Msalimuni Mariamu, aliyeefanya kazi kwa bidii kwa ajili yenu. 7 Wasalimuni Androniko na Yunia, jamaa zangu ambaeo wamekuwa gerezani pamoja nami. Wao ni maarufu mionganini mwa mitume, nao walikuwa katika Al-Masihi kabla yangu. 8 Msalimuni Ampliato, ye ye nimpendaye katika Bwana Isa. 9 Msalimuni Urbano, mtendakazi mwenzetu katika Al-Masihi, pamoja na rafiki yangu mpendwa Stakisi. 10 Msalimuni Apele aliyejaribiwa na akaihitibisha imani yake katika Al-Masihi. Wasalimuni wote walio nyumbani mwa Aristobulo. 11 Msalimuni ndugu yangu Herodioni. Wasalimuni wote walio nyumbani mwa Narkiso walio katika Bwana Isa. 12 Wasalimuni Trifaina na Trifosa, wale wanawake wanaofanya kazi kwa bidii katika Bwana Isa. Msalimuni rafiki yangu mpendwa Persisi, mwanamke mwingine aliyeefanya kazi kwa bidii katika Bwana Isa. 13 Msalimuni Rufo, mteule katika Bwana Isa, pamoja na mama yake, ambaye amekuwa mama kwangu pia. 14 Wasalimuni Asinkrito, Flegoni, Herme, Patroba, Herma na ndugu wote walio pamoja nao. 15 Wasalimuni Filologo, Yulia, Nerea na dada yake, na Olimpa na watakatifu wote walio pamoja nao. 16 Salimianeni kwa busu takatifu. Makundi yote ya waumini ya Al-Masihi wanawasalimu. 17 Ndugu zangu, nawasihi mjihadhari na kujiepusha na wale watu waletao matengano na kuweka vikwazo mbele yenu dhidi ya mafundisho mliyojifunza. 18 Kwa maana watu kama hao hawamtumikii Bwana wetu Al-Masihi, bali wanatumikia tamaa zao wenywewe. Kwa kutumia maneno laini na ya kubembeleza, hupotosha

moyo ya watu wajinga. 19 Kila mtu amesikia kuhusu utii wenu, nami nimejawa na furaha tele kwa ajili yenu. Lakini nataka mwe na hekima katika mambo mema na bila hatia katika mambo maovu. 20 Mungu wa amani atamponda Shetani chini ya miguu yenu upesi. Neema ya Bwana wetu Isa iwe nanyi. Amen. 21 Timotheo, mtendakazi mwenzangu anawasalimu. Vivyo hivyo Lukio, Yasoni, na Sosipatro, ndugu zangu. 22 Mimi, Tertio, niliye mwandishi wa waraka huu, nawasalimu katika Bwana Isa. 23 Gayo, ambaye ni mwenyeji wangu na wa kundi lote la waumini, anawasalimu. Erasto, mweka hazina wa mji huu, pamoja na Kwarto ndugu yetu, pia wanawasalimu. [24 Neema ya Bwana wetu Isa Al-Masihi iwe pamoja nanyi nyote. Amen.] 25 Sasa atukuzwe yeye awezaye kuwafanya imara kwa Injili yangu na kuhubiriwa kwa Isa Al-Masihi, kutokana na kufunuliwa siri zilizofichika tangu zamani za kale. (*aiōnios g166*) 26 Lakini sasa siri hiyo imefunuliwa na kujulikana kupitia maandiko ya kinabii kutokana na amri ya Mungu wa milele, ili mataifa yote yaweze kumwamini na kumtii: (*aiōnios g166*) 27 ndiye Mungu, aliye pekee mwenye hekima, ambaye kupitia kwa Isa Al-Masihi utukufu ni wake milele na milele! Amen. (*aiōn g165*)

1 Wakorintho

1 Paulo, niliyeitwa kwa mapenzi ya Mungu kuwa mtume wa Al-Masihi Isa, na Sosthene ndugu yetu. **2** Kwa kundi la waumini wa Mungu walioko Korintho, kwa wale walioitwa kuwa watakatifu, pamoja na wale wote ambao kila mahali wanaliitia Jina la Al-Masihi Isa Bwana wetu, aliye Bwana wao na wetu pia. **3** Neema na amani zinazotoka kwa Mungu, Baba yetu, na kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi ziwe nanyi. **4** Ninamshikuru Mungu siku zote kwa ajili yenu kwa sababu ya neema yake mliyopewa katika Al-Masihi Isa. **5** Kwa kuwa katika Al-Masihi mmetajirishwa kwa kila hali, katika kusema kwenu na katika maarifa yenu yote, **6** kwa sababu ushuhuda wetu kumhusu Al-Masihi ulithibitishwa ndani yenu. **7** Kwa hiyo hamkupungukiwa na karama yoyote ya kiroho wakati mnangoja kwa shauku kudhihirishwa kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi. **8** Atawafanya imara hadi mwisho, ili msiwe na hatia siku ile ya Bwana wetu Isa Al-Masihi. **9** Mungu ambaye mmeitwa naye ili mwe na ushirika na Mwanawe Isa Al-Masihi, Bwana wetu ni mwaminifu. **10** Nawasihi ndugu zangu, katika Jina la Bwana wetu Isa Al-Masihi, kwamba mpatane nia zenu ninyi kwa ninyi, ili pasiwepo na matengano kati yenu, na kwamba mwe na umaja kikamilifu katika nia na katika kusudi. **11** Ndugu zangu, nimepata habari kutoka kwa baadhi ya watu wa nyumbani mwa Kloie kwamba kuna magomvi kati yenu. **12** Maana yangu ni kwamba: Mmoja wenu husema, "Mimi ni wa Paulo"; mwininge, "Mimi ni wa Apolo"; mwininge, "Mimi ni wa Kefa"; na mwininge, "Mimi ni wa Al-Masihi." **13** Je, Al-Masihi amegawanyika? Je, Paulo ndiye alisulubishwa kwa ajili yenu? Je, mlilitatiza kwa jina la Paulo? **14** Nashukuru kwamba sikumbatiza mtu yejote isipokuwa Krispo na Gayo. **15** Kwa hiyo hakuna mtu yejote anayeweza kusema kwamba alibatizwa kwa jina langu. **16** (Naam, niliwabatiza pia watu wa nyumbani mwa Stefana; lakini zaidi ya hao sijui kama nilimbatiza mtu mwininge yejote.) **17** Kwa maana Al-Masihi hakunituma ili kubatiza bali kuhubiri Injili; sio kwa maneno ya hekima ya kibinadamu, ili msalaba wa Al-Masihi usije ukakosa nguvu yake. **18** Kwa maana ujumbe wa msalaba kwa wale wanaopotea ni upuzi, lakini kwetu sisi

tunaokolewa ni nguvu ya Mungu. **19** Kwa maana imeandikwa: "Nitaiharibu hekima ya wenye hekima, na kubatilisha akili ya wenye akili." **20** Yuko wapi mwenye hekima? Yuko wapi msomi? Yuko wapi mwanafalsafa wa nyakati hizi? Je, Mungu hakufanya hekima ya ulimwengu huu kuwa upumbavu? (aiōn g165) **21** Kwa kuwa katika hekima ya Mungu ulimwengu kwa hekima yake haukumjua yeye, ilimpendeza Mungu kuwaokoa walioamini kwa upuzi wa lile neno lilohubiriwa. **22** Wayahudi wanadai ishara za miujiza na Wayunani wanatafuta hekima. **23** Lakini sisi tunamhubiri Al-Masihi aliyesulubiwa: yeye kwa Wayahudi ni kikwazo na kwa Wayunani ni upuzi. **24** Lakini kwa wale ambao Mungu amewaita, Wayahudi na pia Wayunani, Al-Masihi ndiye nguvu ya Mungu na pia hekima ya Mungu. **25** Kwa maana upumbavu wa Mungu una hekima zaidi ya hekima ya wanadamu, nao udhaifu wa Mungu una nguvu kuliko nguvu ya wanadamu. **26** Ndugu zangu, kumbukeni mliyokuwa mlipoitwa. Kwa kipimo cha kibinadamu, si wengi wenu mliokuwa na hekima. Si wengi mliokuwa na ushawishi, si wengi mlizoaliwa katika vyeo. **27** Lakini Mungu alivichagua vitu vipumbavu vya ulimwengu ili awaaabishe wenye hekima; Mungu alivichagua vitu dhaifu vya ulimwengu ili awaaabishe wenye nguvu. **28** Alivichagua vitu vya chini na vinavyodharauliwa vya dunia hii, vitu ambavyo haviko, ili avibatilishe vile viliviyoko, **29** ili mtu yejote asijisifu mbele zake. **30** Bali kwa yeje ninyi mmeputa kuwa katika Al-Masihi Isa, aliyefanya kwetu hekima inayotoka kwa Mungu, yaani haki yetu, na utakatifu na ukombozi. **31** Hivyo, kama ilivyoandikwa: "Yeye ajisifuye na ajisifu katika Mwenyezi Mungu."

2 Ndugu zangu nilipokuja kwenu, sikuja na maneno ya ushawishi wala hekima ya hali ya juu nilipowahubiria siri ya Mungu. **2** Kwa kuwa niliamua kutokujua kitu chochote nilipokuwa nanyi, isipokuwa Isa Al-Masihi aliyesulubiwa. **3** Mimi nilikuja kwenu nikiwa dhaifu na mwenye hofu na kwa kutetemeka sana. **4** Kuhubiri kwangu na ujumbe wangu haukuwa kwa hekima na maneno ya ushawishi, bali kwa madhihirisho ya nguvu za Roho wa Mungu, **5** ili imani yenu isiwe imejengwa katika hekima ya wanadamu bali katika nguvu za Mungu. **6** Lakini mionganoni mwa watu waliokomaa twanena hekima, wala si hekima ya ulimwengu huu au ya watawala wa dunia hii wanaobatilika. (aiōn g165) **7** Sisi tunanena hekima

ya Mungu ambayo ni siri, tena iliyofichika, ambayo Mungu aliikusudia kabla ya ulimwengu kuumbwa, kwa ajili ya utukufu wetu. (aiōn g165) 8 Hakuna hata mtawala mmoja wa nyakati hizi aliyelewa jambo hili. Kwa maana kama wangeelewa, hawangemsulubisha Bwana wa utukufu. (aiōn g165) 9 Lakini ni kama ilivyandikwa: "Hakuna jicho limepata kuona, wala sikio limepata kusikia, wala hayakuwingia moyoni mwa mwanadamu yejote, mambo ambayo Mungu amewaandalia wale wanaompenda". 10 Lakini mambo haya Mungu ametufunulia kwa Roho wake. Roho kuwekwa, amba ni Isa Al-Masihi. 11 Kama mtu huchunguza kila kitu, hata mambo ya ndani sana ya Mungu. 12 Kama maana ni nani anayejua mawazo ya mto isipokuwa roho ilijo ndani ya huyo mtu? Vivyo hivyo hakuna mtu ajuaye mawazo ya Mungu isipokuwa ile itaidihirisha. Itadhihirisha kwa moto, nao moto Roho Mtakatifu wa Mungu. 13 Basi hatukupokea roho ya dunia bali Roho atokaye kwa Mungu, ili tuweze kuelewa kile kipawa ambacho Mungu ametupatia bure. 14 Haya ndio tusemayo, si kwa maneno tuliyofundishwa kwa hekima ya wanadamu bali kwa maneno tuliyofundishwa na Roho, tukifanua kweli za kiroho kwa maneno ya kiroho. 15 Mtu ambaye hana watoto wachanga katika Al-Masihi. 2 Niliwanywesha maziwa, wala si chakula kigumu, kwa kuwa hamkuwa tayari kwa hicho chakula. Naam, hata sasa hamko tayari. 3 Ninyi bado ni watu wa mwilini. Kwa kuwa bado kuna wivu na magombano miiongoni mwenu, je, ninyi si watu wa mwilini? Je, si mwaendelea kama watu wa kawaida? 4 Kwa maana mmoja anaposema, "Mimi ni wa Paulo," na mwininge, "Mimi ni wa Apolo," je, ninyi si wanadamu wa kawaida? 5 Kwani, Apolo ni nani? Naye Paulo ni nani? Ni watumishi tu amba kuititia wao mliamini, kama vile Bwana Isa aliyompa kila mtu huduma yake. 6 Mimi nilipanda mbegu, Apolo akatia maji, lakini Mungu ndiye aliikuza. 7 Hivyo mwenye kupanda na mwenye kutia maji si

kitu, bali Mungu peke yake ambaye huifanya ikue. 8 Apandaye mbegu ana lengo sawa na yule atiaye maji na kila mmoja atalipwa kulingana na kazi yake. 9 Kwa kuwa sisi tu watendakazi pamoja na Mungu. Ninyi ni shamba la Mungu, jengo la Mungu. 10 Kwa neema Mungu aliyonipa, niliweka msingi kama mjenzi stadi na mtu mwininge anajenga juu yake. Lakini kila mmoja inampasa awe mwangalifu jinsi anavyojenga. 11 Kwa maana hakuna mtu yejote awezaye kuweka dhahabu, fedha, vito vya thamani, miti, majani au nyasi, 12 kazi yake itaonekana ilivo, kwa kuwa Siku Kama kitateketea, atapata hasara; ila yeje mwenyewe ile itaidihirisha. Itadhihirisha kwa moto, nao moto Kama kitateketea, atapata hasara; ila yeje mwenyewe la Mungu na kwamba Roho wa Mungu anakaa ndani Mungu, Mungu atamwangamiza; kwa maana hekalu la Mungu ni takatifu, na ninyi ndio hilo hekalu. 13 Msijidanganye. Kama mtu yejote miiongoni mwenu akidhani kuwa ana hekima kwa viwango vya dunia hii, inampasa awe mjinga ili apate kuwa na hekima. 14 Kama mtu yejote akiliharibu hekalu la Mungu, Mungu atamwangamiza; kwa maana hekalu la Mungu ni takatifu, na ninyi ndio hilo hekalu. 15 Kama kitateketea, atapata hasara; ila yeje mwenyewe la Mungu na kwamba Roho wa Mungu anakaa ndani Mungu, Mungu atamwangamiza; kwa maana hekalu la Mungu ni takatifu, na ninyi ndio hilo hekalu. 16 Je, hamjui kwamba ninyi wenyewe ni hekima (aiōn g165) 17 Kama mtu yejote akiliharibu hekalu la Mungu, Mungu atamwangamiza; kwa maana hekalu la Mungu ni takatifu, na ninyi ndio hilo hekalu. 18 Kama kitateketea, atapata hasara; ila yeje mwenyewe la Mungu na kwamba Roho wa Mungu anakaa ndani Mungu, Mungu atamwangamiza; kwa maana hekalu la Mungu ni takatifu, na ninyi ndio hilo hekalu. 19 Kwa maana hekima ya ulimwengu huu ni upuzi mbele za Mungu. Kama ilivyandikwa: "Mungu huwanasa wenye hekima katika hila yao," 20 tena, "Mwenyezi Mungu anajua kwamba mawazo ya wenye hekima ni ubatili." 21 Hivyo basi, mtu asijivune kuhusu wanadamu! Vitu vyote ni vyenu, 22 iwe ni Paulo au Apolo au Kefa, au dunia au uzima au mauti, au wakati uliopo au ujao: haya yote ni yenu, 23 na ninyi ni wa Al-Masihi, naye Al-Masihi ni wa Mungu.

3 Ndugu zangu, mimi sikuweza kusema nanyi kama

watu wa kiroho, bali kama watu wa mwilini, kama watoto wachanga katika Al-Masihi. 2 Niliwanywesha maziwa, wala si chakula kigumu, kwa kuwa hamkuwa tayari kwa hicho chakula. Naam, hata sasa hamko tayari. 3 Ninyi bado ni watu wa mwilini. Kwa kuwa bado kuna wivu na magombano miiongoni mwenu, je, ninyi si watu wa mwilini? Je, si mwaendelea kama watu wa kawaida? 4 Kwa maana mmoja anaposema, "Mimi ni wa Paulo," na mwininge, "Mimi ni wa Apolo," je, ninyi si wanadamu wa kawaida? 5 Kwani, Apolo ni nani? Naye Paulo ni nani? Ni watumishi tu amba kuititia wao mliamini, kama vile Bwana Isa aliyompa kila mtu huduma yake. 6 Mimi nilipanda mbegu, Apolo akatia maji, lakini Mungu ndiye aliikuza. 7 Hivyo mwenye kupanda na mwenye kutia maji si

4 Basi, watu na watuhesabu sisi kuwa tu watumishi wa Al-Masihi na mawakili wa siri za Mungu. 2 Tena, litakiwalo ni mawakili waonekane kuwa waaminifu. 3 Lakini kwangu mimi ni jambo dogo sana kwamba nihukumiwe na ninyi au na mahakama yoyote ya kibinadamu. Naam, hata mimi mwenyewe sijihukumu. 4 Dhamiri yangu ni safi, lakini hilo halinjheshabii kuwa asiye na hatia. Bwana Isa ndiye anihukumuye. 5 Kwa hiyo msihukumu jambo lolote kabla ya wakati wake. Ngojeni hadi Bwana Isa

atakapokuja. Yeye atayaleta nuruni mambo yale ya wanadamu. Wakati huo kila mmoja atapokea sifa anayostahili kutoka kwa Mungu. **6** Basi ndugu zangu, mambo haya nimeyafanya kwangu binafsi na Apolo kwa faida yenu, ili mweze kujifunza kutoka kwetu maana ya ule usemi usemao, "Msivuke zaidi ya yale yaliyoandikwa." Hivyo hamtajivunia mtu fulani na kumdharaau mwингine. **7** Kwa maana ni nani aliywafanya kuwa tofauti na wengine? Ni nini mlicho nacho ambacho hamkupokea? Nanyi kama mlipokea, kwa nini mnajivuna kama vile hamkupokea? **8** Sasa tayari mnayo yale yote mnayohitaji! Tayari mmekwisha kuwa matajiri! Mmekuwa wafalme, tena bila sisi! Laiti mngekuwa wafalme kweli ili na sisi tupate kuwa wafalme pamoja nanyi! **9** Kwa maana ninaona kwamba Mungu ametuweka sisi mitume katika nafasi ya mwisho kabisa, kama watu waliohukumiwa kufa kwenye uwanja wa tamasha, kwa sababu tumefanya kuwa maonesho kwa ulimwengu wote, kwa malaika na kwa wanadamu pia. **10** Kwa ajili ya Al-Masihi sisi ni wajinga, lakini ninyi mna hekima sana ndani ya Al-Masihi. Sisi tu dhaifu, lakini ninyi mna nguvu. Tunadharauliwa, lakini ninyi mnaheshimiwa. **11** Hadi saa hii tuna njaa na kiu, tu uchi, tumepegwa na hatuna makao. **12** Tunafanya kazi kwa bidii kwa mikono yetu wenye. Tunapolalaaniwa, tunabariki; tunapoteswa, tunastahimili; **13** tunaposingiziwa, tunajibu kwa upole. Hadi sasa tumekuwa kama takataka ya dunia na uchafu wa ulimwengu. **14** Siwaandikii mambo haya ili kuwaabisha, bali ili kuwaonya, kama wanangu wapendwa. **15** Hata kama mnao walimu elfu kumi katika Al-Masihi, lakini hamna baba wengi. Mimi nilikuwa baba yenu katika Al-Masihi Isa kwa kuwaletaa Injili. **16** Basi nawasihi igeni mfano wangu. **17** Kwa sababu hii ninamtuma Timotheo, mwanangu mpendwa na mwaminifu katika Bwana Isa. Yeye atawakumbusha kuhusu njia za maisha yangu katika Al-Masihi Isa, ambayo yanakubaliana na mafundisho yangu ninayofundisha katika kila kundi la waumini. **18** Baadhi yenu mmekuwa na jeuri mkidhani kuwa sitafika kwenu. **19** Lakini kama Bwana Isa akipenda, nitafika kwenu hivi karibuni, nami nitajua, si tu kile wanachosema hawa watu jeuri, bali pia nguvu yao. **20** Kwa kuwa ufalme wa Mungu si maneno matupu tu bali ni nguvu. **21** Ninyi amueni. Je, nije kwenu na fimo, au nije kwa upendo na kwa roho ya upole?

5 Yamkini habari imeenea ya kuwa mionganoni mwenu kuna uzinzi ambaa haujafanya hata mionganoni mwa watu wasiomjua Mungu: Kwamba mtu anaishi na mke wa baba yake. **2** Nanyi mwajivuna! Je, haiwapasi kuhuzunika na kumtenga na ushirika wenu mtu huyo aliyefanya mambo hayo? **3** Hata kama siko pamoja nanyi katika mwili, niko nanyi katika roho. Nami nimekwisha kumhukumu mtu huyo aliyetenda jambo hili, kama vile ningekuwepo. **4** Mnapokutana katika Jina la Bwana wetu Isa nami nikiwepo pamoja nanyi katika roho, na uweza wa Bwana Isa ukiwepo, **5** mkabidhini mtu huyu kwa Shetani, ili mwili wake uhariibiwe, lakini roho yake ikolewe katika siku ya Mwenyezi Mungu. **6** Majivuno yenu si mazuri. Je, hamjui kwamba chachu kidogo huchachusha donge zima la unga? **7** Ondoeni chachu ya kale ili mpate kuwa donge jipya lisilotiwa chachu, kama vile mlivyo. Kwa maana Al-Masihi, Mwana-Kondoo wetu wa Pasaka amekwisha tolewa kuwa dhabihu. **8** Kwa hiyo, tusiadhimihe sikukuu hii kwa chachu ya zamani, chachu ya nia mbaya na uovu, bali kwa mkate usiotiwa chachu, ndio weupe wa moyo na kweli. **9** Nilivaandikia katika waraka wangu kuwa msishirikiane na wazinzi. **10** Sina maana kwamba msishirikiane na wazinzi wa ulimwengu huu, au wenye tamaa mbaya, wanyang'anyi au waabudu sanamu. Kwa kufanya hivyo ingewalazimu mtoke ulimwenguni humu. **11** Lakini sasa nawaandikia kwamba msishirikiane na mtu yejote anayejiita ndugu, hali akiwa ni mzinzi, au mwenye tamaa mbaya, mwabudu sanamu au msingiziaji, mlevi au mdhalimu. Mtu kama huyo hata msile naye. **12** Yanihu nini kuwahukumu wale watu walio nje ya kundi la waumini? Je, si mnapaswa kuwahukumu hao walio ndani? **13** Mungu atawahukumu hao walio nje. "Ninyi mwondoeni huyo mtu mwovu mionganoni mwenu."

6 Kama mtu yejote wa kwenu ana ugomvi na mwenzake, anathabutuje kuupeleka kwa wasiomcha Mungu ili kuamuliwa badala ya kuupeleka kwa watakatifu? **2** Je, hamjui kwamba watakatifu watauhukumu ulimwengu? Nanyi kama mtauhukumu ulimwengu, je, hamwezi kuamua mambo madogo madogo? **3** Hamjui kwamba tutawahukumu malaika?

Je, si zaidi mambo ya maisha haya? 4 Kwa hiyo kama **7** Basi kuhusu mambo yale mliyoyaandika: "Ni kuna ugomvi mionganoni mwenu kuhusu mambo kama vyema mwanaume asimguse mwanamke." 2 haya, je, mnachagua watu ambaio wanaonekana Lakini ili kuepuka zinaa, kila mwanaume na awe na hata sio wa heshima katika kundi la waumini kuwa mke wake mwenyewe na kila mwanamke awe na waamuzi kati yenu? 5 Nasema hivi ili mwone aibu. mume wake mwenyewe. 3 Mume atimize wajibu Je, inawezekana kuwa mionganoni mwenu hakuna wake wa ndoa kwa mkewe, naye vivyo hivyo mke kwa mtu mwenye hekima ya kutosha kuamua ugomvi mumewe. 4 Mwanamke hana mamlaka juu ya mwili kati ya waumini? 6 Badala yake ndugu mmoja wake bali mumewe, wala mume hana mamlaka juu anampeleka mwenzake mahakamani, tena mbele ya ya mwili wake bali mkewe. 5 Msinyimane, isipokuwa watu wasioamini! 7 Huko kuwa na mashtaka mionganoni mmekubaliana kufanya hivyo kwa muda, ili mweze mwenu ina maana kwamba tayari ni kushindwa kujitoa kwa maombi. Kisha mrudiane tena, ili Shetani kabisa. Kwa nini msikubali kutendewa mabaya? asije akapata nafasi ya kuwajaribu kwa sababu ya Kwa nini msikubali kunyang'anywa? 8 Badala yake, kutokuwa na kiasi. 6 Nasema haya kama ushauri ninyi wenyewe mwadanganya na kutenda mabaya, na si amri. 7 Laiti watu wangkuwa kama mimi tena mwawatendea ndugu zenu. 9 Je, hamjui niliyyo. Lakini kila mtu amepewa kipawa chake kutoka kwamba wasio haki hawataurithi ufalme wa Mungu? kwa Mungu, mmoja ana kipawa cha namna hii na Msidanganyike: Waasherati, wala waabudu sanamu, mwininge ana cha namna ile. 8 Kwa wale wasiooa na wala wazinzi, wala wahanithi, wala walawiti, 10 wala kwa wajane, nasema hivi, ingekuwa vizuri wasioe. wezi, wala wenyewe tamaa mbaya, wala walevi, wala 9 Lakini kama hawawezi kujuzuia, basi waoe na wanaodhiahiki, wala wanyang'anyi hawataurithi ufalme kuolewa, kwa maana ni afadhali kuoau kuolewa wa Mungu. 11 Baadhi yenu mlikuwa kama hao. Lakini kuliko kuwaka tamaa. 10 Kwa wale waliooana nawapa mlioshwa, mliataswa, mlihesabiwa haki kwa jina amri (si mimi, ila ni Bwana Isa): Mke asitengane na la Bwana Isa Al-Masihi na katika Roho wa Mungu mumewe. 11 Lakini akitengana, ni lazima acae bila wetu. 12 "Vitu vyote ni halali kwangu": lakini si vitu kuolewa, ama sivyo apatane tena na mumewe. Wala vyote vyenye faida. "Vitu vyote ni halali kwangu": mume asimpe mkewe talaka. 12 Lakini kwa wengine lakini sitatawaliwa na kitu chochote. 13 "Chakula ni nasema (si Bwana Isa, ila ni mimi)": Kama ndugu ana cha tumbo, na tumbo ni la chakula": lakini Mungu mke asiyeamini, naye huyo mke anakubali kuishi ataviangamiza vyote viwili. Mwili sio kwa ajili ya zinaa, pamoja naye, basi asimwache. 13 Naye mwanamke bali kwa ajili ya Bwana Isa, na Bwana Isa kwa ajili ya aaminie kama ameolewa na mwanaume asiyeamini mwili. 14 Naye Mungu aliyemfufua Bwana Isa kutoka na huyo mume anakubali kuishi naye, basi huyo kwa wafu atatufufua sisi pia kwa uweza wake. 15 Je, mwanamke asimwache. 14 Kwa maana huyo mume hamjui kwamba miili yenu ni viungo vya Al-Masihi asiyeamini anatakaswa kupitia mkewe, naye mke mwenyewe? Je, nichukue viungo vya mwili wa Al- asiyeamini anatakaswa kupitia mumewe anayeamini. Masihi na kuvunganisha na mwili wa kahaba? La Kama haingekuwa hivyo watoto wenu wangakuwa si hasha! 16 Hamjui kwamba aliyeungwa na kahaba safi; lakini ilivyo sasa, wao ni watakatifu. 15 Lakini anakuwa mwili mmoja naye? Kwa kuwa imenenwa, kama yule asiyeamini akijitenga, basi afanye hivyo. "Hao wawili watakuwa mwili mmoja." 17 Lakini mtu Katika hali kama hiyo mwanamke au mwanaume aliyeungwa na Bwana Isa anakuwa roho moja naye. aaminie hafungwi, kwa sababu Mungu ametuita 18 Ikkimbieni zinaa. Dhambi zingine zote atendazo mtu tuishi kwa amani. 16 Wewe mke, unajuaje kama ziko nije ya mwili wake, lakini yeze aziniye hutenda utamwokoa mumeo? Au wewe mume, unajuaje kama dhambi ndani ya mwili wake mwenyewe. 19 Je, utamwokoa mkeo? 17 Lakini kila mtu na aishi maisha hamjui kwamba miili yenu ni hekalu la Roho Mtakatifu aliyopangiwa na Bwana Isa, yale Mungu aliyomwitia. wa Mungu akaaye ndani yenu, ambaye mmepewa na Hii ni sheria ninayoiweka kwa makundi yote ya Mungu? Ninyi si mali yenu wenyewe, 20 kwa maana waumini. 18 Je, mtu alikuwa tayari ametahiriwa mmenunuliwa kwa gharama. Kwa hiyo mtukuzeni alipoitwa? Asijifanye asiyetahiriwa. Je, mtu alikuwa Mungu katika miili yenu.

si kitu, na kutokutahiriwa si kitu. Lakini kuzitii amri kuendelea na mtu huyo anajisikia kwamba inampasa za Mungu ndilo jambo muhimu. 20 Basi kila mtu kuo, afanye kama atakavyo. Yeye hatendi dhambi. na abaki katika hali aliyoitwa nayo. 21 Je, wewe Yawapasa waoane. 37 Lakini mwanaume ambaye ulipoitwa ulikuwa mtumwa? Jambo hilo lisikusumbue. ameamua moyoni mwake kutooa bila kulazimishwa Ingawaje unaweza kupata uhuru, tumia nafasi uliyo na mtu yeyote, bali anaweza kuzitawala tamaa nayo sasa kuliko wakati mwingine wowote. 22 Kwa zake kutomwoa huyo mwanamwali, basi anafanya maana yeyote aliyeitwa katika Bwana Isa akiwa ipasavyo. 38 Hivyo basi, mwanaume amwoaye mtumwa yeye ni mtu huru kwa Bwana Isa, kama mwanamwali afanya vyema, lakini yeye asiyemwoa vile yeyote aliyekuwa huru alipoitwa yeye ni mtumwa afanya vyema zaidi. 39 Mwanamke aliyeolewa wa Al-Masihi. 23 Mlinunuliwa kwa gharama; msiwe amefungwa na sheria maadamu mumewe yu hai. watumwa wa wanadamu. 24 Ndugu zangu, kama Lakini mumewe akifa, basi mwanamke huyo yuko kila mtu alivyoitwa, acae katika wito wake alioitiwa huru kuolewa na mume mwingine ampendaye, lakini na Mungu. 25 Basi, kuhusu wale walio bikira, mimi lazima awe katika Bwana Isa. 40 Lakini kwa maoni sina amri kutoka kwa Bwana Isa, lakini mimi natoa yangu, angekuwa na furaha zaidi akibaki alivyo. Nami shauri kama mtu ambaye ni mwaminifu kwa rehemena nadhani pia nina Roho wa Mungu.

za Bwana Isa. 26 Kwa sababu ya shida iliyopo sasa, naona ni vyema mkibaki kama mlivyo. 27 Je, umeolewa? Basi usitake talaka. Je, hujaoa? Usitafute mke. 28 Lakini kama ukioa, hujatenda dhambi; na kama bikira akiolewa, hujatenda dhambi. Lakini wale wanaoaa watakabiliana na matatizo mengi katika maisha haya, nami nataka kuwazulilia hayo. 29 Lakini ndugu zangu, nina maana kwamba muda uliobaki ni mfupi. Tangu sasa wale waliooa waishi kama wasio na wake; 30 nao wanaoomboleza, kama ambao hawaombolezi; wenye furaha kama wasiokuwa nayo; wale wanaonunua, kama vile vitu walivyonunu si mali yao; 31 nao wale wanaoshughulika na vitu vya dunia hii, kama ambao hawahuiski navyo. Kwa maana dunia hii kama tunavyoiona sasa inapita. 32 Ningetaka msiwe na masumbufo. Mwanaume ambaye hajaoa anajishughulisha na mambo ya Bwana Isa, jinsi ya kumpendezza Bwana Isa. 33 Lakini mwanaume aliyeoa anajishughulisha na mambo ya dunia, jinsi ya kumfurahisha mkekewe, 34 na mawazo yake yamegawanyika. Mwanamke asiyolewa hujishughulisha na mambo ya Bwana: lengo lake ni awe mtakatifu kimwili na kiroho. Lakini yule aliyeolewa hujishughulisha na mambo ya dunia, jinsi atakavyoweza kumfurahisha mumewe. 35 Ninasema haya kwa faida yenu wenywewe, sio ili kuwawekea vizuizi bali mpate kuishi kwa jinsi ilivyo vyema bila kuvutwa pengine katika kujitoa kwenu kwa Bwana Isa. 36 Kama mtu yeyote anadhani kwamba hamtendei ilivyo sawa mwanamwali ambaye amemposa, naye akiwa umri wake unazidi

8 Sasa kuhusu chakula kilichotolewa sadaka kwa sanamu, tunajua kwamba "sisi sote tuna ujuzi." Lakini ujuzi hujivuna, bali upendo hujenga. 2 Mtu yeyote anayedhani kwamba anajua kitu, bado hajui kama impasavyo kujua. 3 Lakini mtu ampendaye Mungu, hujulikana naye Mungu. 4 Hivyo basi, kuhusu kula chakula kilichotolewa sadaka kwa sanamu: Tunajua kwamba "Sanamu si kitu chochote kabisa duniani," na kwamba "Kuna Mungu mmoja tu." 5 Kwa kuwa hata kama wapo hao wanaoitwa miungu, wakiwa mbinguni au duniani (kama ilivyo kweli wapo "miungu" wengi na "mabwana" wengi), 6 kwetu sisi yuko Mungu mmoja, aliye Baba, ambaye vitu vyote vyatoka kwake na kwa ajili yake sisi twaishi; na kuna Bwana mmoja tu, Isa Al-Masihi, ambaye kwa yeye vitu vyote vilitoka na kwa yeye tunaishi. 7 Lakini si wote wanaojua jambo hili. Baadhi ya watu bado wamezoea sanamu kuwa halisi hivi kwamba wanapokula chakula kama hicho wanadhani kimetolewa sadaka kwa sanamu na kwa kuwa dhamiri zao ni dhaifu, dhamiri yao inanajisika. 8 Lakini chakula hakituleti karibu na Mungu, wala hatupotezi chochote tusipokula, wala hatuongezi chochote tukila. 9 Lakini angalieni jinsi mnavyotumia uhuru wenu usije ukawa kikwazo kwao walio dhaifu. 10 Kwa maana kama mtu yeyote mwenye dhamiri dhaifu akiwaona ninyi wenye ujuzi huu mkila katika hekalu la sanamu, je, si atatiwa moyo kula chakula kilichotolewa sadaka kwa sanamu? 11 Kwa njia hiyo, huyo ndugu mwenye dhamiri dhaifu, ambaye Al-Masihi alikufa kwa ajili yake, ataangamia kwa sababu ya ujuzi wenu. 12 Mnapotenda dhambi

dhidi ya ndugu zenu kwa njia hii na kujeruhi dhamiri zao zilizo dhaifu, mnakosea Al-Masihi. **13** Kwa hiyo, kama kile ninachokula kitamfanya ndugu yangu aanguke katika dhambi, sitakula nyama kamwe, nisije nikamfanya ndugu yangu aanguke. (aiōn g165)

9 Je, mimi si huru? Je, mimi si mtume? Je, mimi sikumwona Isa, Bwana wetu? Je, ninyi si matunda ya kazi yangu katika Bwana? **2** Hata kama mimi si mtume kwa wengine, hakika mimi ni mtume kwenu, kwa maana ninyi ni muhuri wa utume wangu katika Bwana Isa. **3** Huu ndio utetezi wangu kwa hao wanaokaa kunihukumu. **4** Je, hatuna haki ya kula na kunywa? **5** Je, hatuna haki ya kusafiri na mke anayeamini, kama wanavyofanya mitume wengine na ndugu zake Bwana Isa na Kefa? **6** Au ni mimi na Barnaba tu inatubidi kufanya kazi ili tuweze kupata mahitaji yetu? **7** Ni askari yupi aendaye vitani kwa gharama zake mwenywewe? Ni nani apandaye shamba la mizabibu na asile matunda yake? Ni nani achungaye kundi na asipate maziwa yake. **8** Je, nasema mambo haya katika mtazamo wa kibinadamtu? Je, Torati haisemi vivyo hivyo? **9** Kwa maana imeandikwa katika Torati ya Musa: "Usimfunge maksai kinywa apurapo nafaka." Je, Mungu hapa anahuksika na ng'ombe? **10** Je, Mungu hasemi haya hasa kwa ajili yetu? Hakika yameandikwa kwa ajili yetu, kwa sababu mtu anapolima na mpuraji akapura nafaka, wote wanapaswa kufanya hivyo wakiwa na tumaini la kushiriki mavuno. **11** Je, ikiwa sisi tulipanda mbegu ya kiroho mionganoni mwenu, itakuwa ni jambo kubwa iwapo tutavuna vitu vya mwili kutoka kwenu? **12** Kama wengine wana haki ya kupata msaada kutoka kwenu, isingepasa tuwe na haki hiyo hata zaidi? Lakini sisi hatukutumia haki hii. Kinyume chake, tunavumilia kila kitu ili tuisje tukazuia Injili ya Al-Masihi. **13** Je, hamjui kwamba, watu wafanyao kazi hekaluni upata chakula chao kutoka hekaluni, nao wale wahudumiao madhabahuni hushiriki kile kitolewacho madhabahuni? **14** Vivyo hivyo, Bwana Isa ameamu kwamba wale wanaohubiri Injili wapate riziki yao kutokana na Injili. **15** Lakini sijatumia hata nisipe ya haki hizi. Nami siandiki haya nikitumaini kwamba mtaanifanya mambo hayo. Heri nife kuliko mtu yeoyote kunyima huku kujisifu kwangu. **16** Lakini ninapohubiri Injili siwezi kujisifu maana ninalazimika Ole wangu nisipoihubiri Injili! **17** Nikihubiri

kwa hiari, ninayo thawabu. Lakini kama si kwa hiari, basi ninachofanya ni kutekeleza tu uwakili niliowekewa. **18** Basi je, thawabu yangu ni nini? Thawabu yangu ni hii: Ya kwamba katika kuhubiri Injili niitoe bila gharama, bila kutumia kwa utmilifu uwezo wangu nilio nao katika Injili. **19** Ingawa mimi ni huru, wala si mtumwa wa mtu yeoyote, nimejifanya mtumwa wa kila mtu, ili niweze kuwavuta wengi kadiri iwezekanavyo. **20** Kwa Wayahudi, nilikuwa kama Myahudi, ili niwapate Wayahudi. Kwa watu wale walio chini ya Torati, nilikuwa kama aliye chini ya Torati (ingawa mimi siko chini ya Torati), ili niweze kuwapata wale walio chini ya Torati. **21** Kwa watu wasio na Torati nilikuwa kama asiyé na Torati (ingawa siko huru mbali na Torati ya Mungu, bali niko chini ya sheria ya Al-Masihi), ili niweze kuwapata wale wasio na sheria. **22** Kwa walio dhaifu nilikuwa dhaifu, ili niweze kuwapata walio dhaifu. Nimekuwa mtu wa hali zote kwa watu wote ili kwa njia yoyote niweze kuwaokoa baadhi yao. **23** Nafanya haya yote kwa ajili ya Injili, ili nipate kushiriki baraka zake. **24** Je, hamjui kwamba katika mashindano ya mbio wote wanaoshindana hukimbia, lakini ni mmoja wao tu apewaye tuzo? Kwa hiyo kimbieni katika mashindano ili mkapata tuzo. **25** Kila mmoja anayeshiriki katika mashindano hufanya mazoezi makali. Wao hufanya hivyo ili wapokee taji lisilodumu, lakini sisi tunafanya hivyo ili kupata taji linalodumu milele. **26** Kwa hiyo mimi sikimbii kama mtu akimbiaye bila lengo, sipigani kama mtu anayepiga hewa. **27** La, bali nautesa mwili wangu na kuutumikisha, ili nikiisha kuwashubiria wengine, nisije nikakataliwa.

10 Ndugu zangu, sitaki mkose kufahamu ukweli huu kwamba baba zetu walikuwa wote chini ya wingu na kwamba wote walipita katikati ya bahari. **2** Wote wakabatizwa kuwa wa Musa ndani ya lile chakula kile kile cha roho, **4** na wote wakanywa kutoka ule mwamba wa roho uliofuatana nao, nao riziki yao kutokana na Injili. **3** Wote walikula ule mwamba ulikuwa Al-Masihi. **5** Lakini Mungu hakupendezwa na wengi wao, kwa hiyo mili yao kama mifano ili kutuzua tusiweke mioyo yetu katika mambo maovu kama wao walivyofanya. **7** Msiwe kuhubiri. Ole wangu nisipoihubiri Injili!

kama ilivyoandikwa, "Watu waliketi chini kula na kwa ajili ya dhamiri. 28 Lakini kama mtu yeote kunywa, kisha wakainuka kucheza na kufanya sherehe akiyuambia, "Hiki kimetolewa sadaka kwa sanamu," za kipagani." 8 Wala tusifanye uzinzi kama baadhi yao basi usikile kwa ajili ya huyo aliyekuambia na kwa walivyofanya, wakafa watu elfu ishirini na tatu kwa ajili ya dhamiri. 29 Nina maana dhamiri ya huyo siku moja. 9 Wala tusimjaribu Al-Masihi, kama baadhi aliyekuambia, wala si kwa ajili ya dhamiri yako. Lakini yao walivyofanya, wakafa kwa kuumwa na nyoka. 10 Msinung'unike kama baadhi yao walivyofanya, kwa nini uhuru wangu uhukumiwe na dhamiri ya mtu mwingle? 30 Nikila kwa shukrani, kwa nini wakaangamizwa na malaika mharibifu. 11 Mambo nashutumiwa kwa ajili ya kile ambacho ninamshukuria Mungu? 31 Basi, lolote mfanyalo, kama ni kula au kunywa, fanyeni yote kwa utukufu wa Mungu. 32 Mwisho wa nyakati umetufikia. (aiōn g165) 12 Hivyo, Msiwe kikwazo kwa mtu yeote, wawe Wayahudi au yeye ajidhaniaye amesimama, aangalie asianguke. Wayunani, au kwa kundi la waumini la Mungu, 33 13 Hakuna jaribu lolote liliowapata ambalo si la kama hata mimi ninavyojaribu kumpendeza kila mtu kawaida kwa wanadamu. Naye Mungu ni mwaminifu; kwa kila namna. Kwa maana sitafuti mema kwa ajili hataruhusu mjaribiwe kupita mnavyoweza. Lakini yangu mwenyewe bali kwa ajili ya wengi, ili wawze mnapajaribiwa atawapa njia ya kushinda ili mweze kuokolewa.

kustahimili. 14 Kwa hiyo wapendwa wangu, zikimbieni ibada za sanamu. 15 Nasema watu wenye ufahamu, amueni wenyewe kuhusu haya niyasemayo. 16 Je, kikombe cha baraka ambacho tunakibariki, si ushirika katika damu ya Al-Masihi? Mkate tunaoumega, si ushirika wa mwili wa Al-Masihi? 17 Kwa kuwa mkate ni mmoja, sisi tulio wengi tu mwili mmoja, kwa kuwa wote twashiriki mkate mmoja. 18 Waangalieni watu wa Israeli: Je, wale wote walao dhabihu si ni wale watendao kazi madhabahuni? 19 Je, nina maana kwamba sadaka iliyotolewa kwa sanamu ni kitu chenye maana yoyote? Au kwamba sanamu ni kitu chenye maana yoyote? 20 La hasha! Lakini sadaka za watu wasiomjua Mungu hutolewa kwa mashetani, wala si kwa Mungu. Nami sitaki ninyi mwe na ushirika na mashetani. 21 Hamwezi kunywa katika kikombe cha Bwana Isa na cha mashetani pia. Hamwezi kuwa na sehemu katika Chakula cha Bwana Isa na katika chakula cha mashetani pia. 22 Je, tunataka kuamsha wivu wa Mwenyezi Mungu? Je, sisi tuna nguvu kuliko yeye? 23 "Vitu vyote ni halali," lakini si vitu vyote vilivyo na faida. "Vitu vyote ni halali," lakini si vyote vinavyojenga. 24 Mtu yeote asitafute yaliyo yake mwenyewe, bali kila mtu atafute yale yanayowafaa wengine. 25 Kuleni chochote kinachouzwa sokoni, bila kuuliza swalii lolote kwa ajili ya dhamiri. 26 Kwa maana, "Dunia na vyote vilivyomo ni mali ya Mwenyezi Mungu." 27 Ukiparibishwa chakula na mtu asiyeamini nawe ukikubali kwenda, kula kila kitu kitakachowekwa mbele yako bila kuuliza maswali

11 Igeni mfano wangu, kama ninavyouiga mfano wa Al-Masihi. 2 Ninawasifu kwa kunikumbuka katika kila jambo na kwa kushika mapokeo kama niliviyowapatia. 3 Napenda mfahamu kwamba kichwa cha kila mwanaume ni Al-Masihi, na kichwa cha mwanaume ni mwanaume, nacho kichwa cha Al-Masihi ni Mungu. 4 Kila mwanaume anayeomba au kutoa unabii akiwa amefunika kichwa chake, anakiaibisha kichwa chake. 5 Naye kila mwanaume anayeomba au kutoa unabii pasipo kufunika kichwa chake, anakiaibisha kichwa chake, kwani ni sawa na yeye aliyenyoa nywele. 6 Kama mwanaume hatajifunika kichwa chake, basi inampasa kunyoa nywele zake. Lakini kama ni aibu kwa mwanaume kukata au kunyoa nywele zake, basi afunika kichwa chake. 7 Haimpasi mwanaume kufunika kichwa chake kwa kuwa yeye ni mfano wa Mungu na utukufu wa Mungu; lakini mwanaume ni utukufu wa mwanaume. 8 Kwa maana mwanaume hakutoka kwa mwanaume, bali mwanaume alitoka kwa mwanaume. 9 Wala mwanaume hakuumbwa kwa ajili ya mwanaume, bali mwanaume kwa ajili ya mwanaume. 10 Kwa sababu hii na kwa sababu ya malaika, inampasa mwanaume awe na ishara ya mamlaka juu yake. 11 Lakini katika Bwana Isa, mwanaume hajitegemei pasipo mwanaume na mwanaume hajitegemei pasipo mwanaume. 12 Kama vile mwanaume alivyoumbwa kutoka kwa mwanaume, vivyo hivyo mwanaume huzaliwa na mwanaume. Lakini vitu vyote vyatoka kwa Mungu. 13 Hukumuni ninyi wenyewe: Je, inafaa kwa

mwanamke kumwomba Mungu bila kufunika kichwa chake? 14 Je, maumbile ya asili hayatufundishi kuwa ni aibu kwa mwanamae kuwa na nywele ndefu? 15 Lakini mwanamke akiwa na nywele ndefu ni utukufu kwake? Kwa maana mwanamke amepewa nywele ndefu ili kumfunika. 16 Kama mtu anataka kubishana kuhusu jambo hili, sisi wala makundi ya waumini ya Mungu hatutambui desturi nyingine. 17 Basi katika maagizo yafuatayo, siwezi kuwasifu, kwa sababu mkutanikapo si kwa ajili ya faida bali kwa hasara. 18 Kwanza, mnapokutana kama kundi la waumini, nasikia kwamba kuna mgawanyiko mionganoni mwenu, nami kwa kiasi fulani nasadiki kuwa ndivyo ilivyo. 19 Bila shaka lazima pawe na tofauti mionganoni mwenu ili kuonesha ni nani anayekubaliwa na Mungu. 20 Mkutanikapo pamoja si Chakula cha Bwana Isa mnachokula, 21 kwa kuwa mnapokula, kila mmoja wenu anakula bila kuwangoja wengine. Mmoja hukaa njaa na mwingine analewa. 22 Je, hamna nyumbani kwenu ambako mnawenza kula na kunywa? Au mnalidharau kundi la waumini la Mungu na kuwadhalilisha wale wasio na kitu? Niwaambie nini? Je, niwasifu kuhusu jambo hili? La, hasha! 23 Kwa maana mimi nilipokea kutoka kwa Bwana Isa yale niliyowapa ninyi, kwamba Bwana Isa, usiku ule aliposalitiva, alitwaa mkate, 24 naye baada ya kushukuru, akaumega, akisema, "Huu ndio mwili wangu, uliotolewa kwa ajili yenu. Fanyeni hivi kwa ukumbusho wangu." 25 Vivyo hivyo baada ya kula, akakitwaa kikombe, akisema, "Kikombe hiki ni agano jipya katika damu yangu. Fanyeni hivi kila mnywapo, kwa ukumbusho wangu." 26 Maana kila mlapo mkate huu na kunywea kikombe hiki, mnatangaza mauti ya Bwana Isa hadi ajapo. 27 Kwa hiyo, mtu ye yeyote alaye mkate huo au kukinywea kikombe hicho cha Bwana Isa isivyostahili, atakuwa na hatia ya dhambi juu ya mwili na damu ya Bwana Isa. 28 Inampasa mtu ajichunguze mwenyewe, kabla ya kula mkate na kukinywea kikombe. 29 Kwa maana mtu ye yeyote alaye na kunywa pasipo kuutambua mwili wa Bwana Isa, hula na kunywa hukumu juu yake mwenyewe. 30 Hii ndiyo sababu wengi mionganoni mwenu ni wagonjwa na dhaijuu na wengine wenu hata wamekufa. 31 Lakini kama tungejichunguza wenyewe tusingehukumiwa. 32 Tunapohukumiwa na Bwana Isa, tunaadibishwa ili tusije tukahukumiwa pamoja na ulimwengu. 33 Kwa hiyo, ndugu zangu, mkutanikapo pamoja ili kula,

mngojane. 34 Kama mtu akiwa na njaa, ale nyumbani mwake ili mkutanapo pamoja msije mkahukumiwa. Nami nitakapokuja nitawapa maelekezo zaidi.

12 Basi ndugu zangu, kuhusu karama za rohoni, sitaki mkose kufahamu. 2 Mnajua kwamba mlipokuwa watu wasiomjua Mungu, kwa njia moja au nyingine mlisshawishika na kupotoshwa mkielezewa kwa sanamu zisizonena. 3 Kwa hiyo nawaambieni ya kuwa hakuna mtu anayeongozwa na Roho Mtakatifu wa Mungu anayeweza kusema, "Isa na alaaniwe." Pia hakuna mtu awezaye kusema, "Isa ni Bwana," isipokuwa ameongozwa na Roho wa Mungu. 4 Kuna aina mbalimbali za karama, lakini Roho ni yule yule. 5 Kuna huduma za aina mbalimbali, lakini Bwana Isa ni yule yule. 6 Kisha kuna tofauti za kutenda kazi, lakini ni Mungu yule yule atendaye kazi zote kwa watu wote. 7 Basi kila mmoja hupewa ufunuo wa Roho wa Mungu kwa faida ya wote. 8 Maana mtu mmoja kwa Roho hupewa neno la hekima na mwingine neno la maarifa kwa Roho huyo huyo. 9 Mtu mwingine imani kwa huyo Roho na mwingine karama za kuponya kwa huyo Roho mmoja. 10 Kwa mwingine matendo ya miujiza, kwa mwingine unabii, kwa mwingine kupambanua roho, kwa mwingine kunena aina mbalimbali za lugha, na kwa mwingine bado, tafsiri za lugha. 11 Haya yote hufanywa na huyo huyo Roho mmoja, Roho naye humgawia kila mtu, kama apendavyo. 12 Kama vile mwili ulivyo mmoja nao una viungo vingi; navyo viungo vyote vya mwili ingawa ni vingi, ni mwili mmoja; vivyo hivyo na Al-Masihi. 13 Kwa maana katika Roho mmoja wa Mungu wote tulibatizwa katika mwili mmoja, kama ni Wayahudi au Wayunani, kama ni watumwa au watu huru, nasi sote tulinyweshwa Roho mmoja. 14 Basi mwili si kiungo kimoja, bali ni viungo vingi. 15 Kama mguu ungesema, "Kwa kuwa mimi si mkono basi mimi si wa mwili," hiyo isingefanya huo mguu usiwe sehemu ya mwili. 16 Na kama sikio lingesema, "Kwa kuwa mimi si jicho, basi mimi si wa mwili," hiyo isingefanya hilo sikio lisiwe sehemu ya mwili. 17 Kama mwili wote ungakuwa jicho tu, kusikia kungekuwa wapi? Au kama mwili wote ungekuwa sikio, kunusa kungekuwa wapi? 18 Lakini kama ilivyo, Mungu ameweka viungo katika mwili, kila kimoja kama alivyopenda. 19 Kama vyote vingekuwa kiungo kimoja, mwili ungekuwa wapi? 20 Kama ulivyo, una viungo vingi, lakini mwili ni mmoja.

21 Jicho haliwezi kuuambia mkono, "Sina haja nawe!" Wala kichwa hakiwezi kuuambia miguu, "Sina haja na ninyi!" 22 Lakini badala yake, vile viungo vya mwili vinavyoonekana kuwa dhaifu, ndivyo ambavyo ni vya muhimu sana. 23 Navyo vile viungo tunavyoviona havina heshima, ndivyo tunavipa heshima maalum. Vile viungo vya mwili ambavyo havina uzuri, tunavipa heshima ya pekee; 24 wakati vile viungo vyenye uzuri havihitaji utunzaji wa pekee. Lakini Mungu amewiweka pamoja viungo vya mwili na akavipa heshima zaidi vile viliviyopungukiwa, 25 ili pasiwe na mafarakano katika mwili, bali viungo vyote vihudumiane kwa usawa kila kimoja na mwenzake. 26 Kama kiungo kimoja kikiumia, viungo vyote humia pamoja nacho; kama kiungo kimoja kikipewa heshima, viungo vyote hufurahi pamoja nacho. 27 Sasa ninyi ni mwili wa Al-Masihi na kila mmoja wenu ni sehemu ya huo mwili. 28 Mungu ameweka katika jumuuya ya waumini kwanza mitume, pili manabii, tatu walimu, kisha watenda miujiza, pia karama za kuponya, karama za kusaidiana, karama za uongozi, na aina mbalimbali za lugha. 29 Je, wote ni mitume? Je, wote ni manabii? Je, wote ni walimu? Je, wote wanatenda miujiza? 30 Je, wote wana karama ya kuponya? Je, wote hunena kwa lugha mpya? Je, wote wanatafsiri? 31 Basi tamanini sana karama zilizo kuu. Nami nitawaonesha nija iliyo bora zaidi.

hutoweka. 11 Nilipokuwa mtoto, nilisema kama mtoto, niliwaza kama mtoto, nilifikiri kama mtoto. Nilipokuwa mtu mzima niliacha mambo ya kitoto. 12 Kwa maana sasa tunaona taswira kama kwa kioo, lakini wakati wakati huo nitafahamu kikamilifu, kama vile mimi ninavyofahamika kikamilifu. 13 Basi sasa, yanadumu mambo haya matatu: Imani, tumaini na upendo. Lakini liliilo kuu mionganoni mwa haya matatu ni upendo.

14 Fauteni upendo na kutaka sana karama za roho, hasa karama ya unabii. 2 Kwa maana mtu yeyste anayesema kwa lugha, hasemi na wanadamu bali anasema na Mungu. Kwa kuwa hakuna mtu yeyste anayemwelewa, kwani anasema mambo ya siri kwa roho. 3 Lakini anayetoo unabii anasema na watu akiwajenga, kuwatia moyo na kuwafariji. 4 Anenaye kwa lugha hujijenga mwenyewe, bali atoaye unabii huwajenga waumini. 5 Ningependa kila mmoja wenu anene kwa lugha, lakini ningependa zaidi nyote mtroe unabii. Kwa kuwa yeye atoaye unabii ni mkuu kuliko anenaye kwa lugha, isipokuwa atafsiri, ili waumini wote wapate kujengwa. 6 Sasa ndugu zangu, nikija kwenu nikasema kwa lugha mpya, nitawafaidia nini kama sikuwaltea ufuno au neno la maarifa au unabii au mafundisho? 7 Hata vitu visivyo na uhai vitoapo sauti, kama vile filimbi au kinubi, mtu atajuaue ni wimbo gani unaoimba kucinokuma na tefauti ya unjizi?

13 Hata kama nikisema kwa lugha za wanadamu na za malaika, kama sina upendo, nimekuwa ni nani atakayejienda kwa ajili ya vita? **9** Vivy kengele inayolia au toazi linalovuma. **2** Ningekuwa na hivyo na ninyi, mkinena maneno yasiyoeleweka katika karama ya unabii na kujua siri zote na maarifa yote, akili, mtu atajuaje mnalosemwa? Kwa maana mtakuwa hata kama nina imani kiasi cha kuweza kuhamisha mnasema hewani tu. **10** Bila shaka ziko sauti nydingi milima, kama sina upendo, mimi si kitu. **3** Nikitoa ulimwenguni, wala hakuna isiyo na maana. **11** Basi mali yote niliyo nayo, na nikijitolea mwili wangu kama sielewi maana ya hiyo sauti, nitakuwa mgeni uchomwe moto, kama sina upendo, hainifaidi kitu. **4** kwa yule msemaji, naye atakuwa mgeni kwangu. **12** Upendo huvumilia, upendo hufadibili, upendo hauoni Vivyo hivyo na ninyi. Kwa kuwa mnatamani kuwa na wivu, hauna majivuno, hauna kiburi. **5** Haukosi karama za rohoni, jitahidini kuzidi sana katika karama kuwa na adabu, hautafuti mambo yake, haukasiriki kwa ajili ya kuwajenga waumini. **13** Kwa sababu hii, upesi, hauweki kumbukumbu ya mabaya. **6** Upendo ye ye anenaye kwa lugha na aombe kwamba apate haufurahii mabaya bali hufurahi pamoa na kweli. kutafsiri kile anachonena. **14** Kwa maana nikiomba **7** Upendo huvumilia yote, huamini yote, hutumaini kwa lugha, roho yangu inaomba, lakini akili yangu yote, hustahimili yote. **8** Upendo haushindwi kamwe. haina matunda. **15** Nifanyeje basi? Nitaomba kwa Lakini ukiwepo unabii, utakoma; zikiwepo lugha, roho, na pia nitaomba kwa akili yangu. Nitaimba zitakoma; yakiwepo maarifa, yatapita. **9** Kwa maana kwa roho na nitaimba kwa akili yangu pia. **16** Ikiwa tunafahamu kwa sehemu na tunatoa unabii kwa unabariki kwa roho, mtu mwingine atakayejikuta sehemu. **10** Lakini ukamilifu ukija, yale yasiyo kamili mionganoni mwa hao wasiojua, atawezaje kusema

1 Wakorintho

"Amen" katika kushukuru kwako, wakati haelewii Hawaruhuswi kusema, bali wanyenyekee kama Torati unachosema? 17 Mnawenza kuwa mnatoa shukrani isemavyo. 35 Wakitaka kuuliza kuhusu jambo lolote, kweli, sawa, lakini huyo mtu mwingine hajengeki. 18 wawaalize waume zao nyumbani. Kwa maana ni Namshukuru Mungu kwamba mimi nanena kwa lugha aibu kwa mwanamke kuzungumza katika kundi la kuliko ninyi nyote. 19 Lakini katika kundi la waumini waumini. 36 Je, neno la Mungu lilianzia kwenu? Au ni afadhalii niseme maneno matano ya kueleweka ili ni ninyi tu ambaa neno la Mungu limewafikia? 37 niwafundishe wengine kuliko kusema maneno elfu Kama mtu yeoyote akidhani kwamba yeeye ni nabii, au kumi kwa lugha. 20 Ndugu zangu, msiwe kama watoto ana karama za rohoni, basi na akubali kwamba haya katika kufikiri kwenu, afadhalii kuhusu uovo mwe ninayoandika ni maagizo kutoka kwa Bwana Isa. kama watoto wachanga, lakini katika kufikiri kwenu, 38 Kama mtu akipuuza jambo hili yeeye mwenyewe mwe watu wazima. 21 Katika Torati imeandikwa atapuuza. 39 Kwa hiyo ndugu zangu, takeni sana kwamba: "Kupitia kwa watu wenye lugha ng'eni na kutoa unabii na msikataze watu kusema kwa lugha. 40 Lakini kila kitu kitendeke kwa ufasaha na kwa utaratibu.

Mungu." 22 Basi kunena kwa lugha ni ishara, si kwa waaminio, bali kwa wasioamini, wakati unabii si kwa ajili ya wasioamini, bali kwa ajili ya waaminio. 23 Kwa hiyo kama kundi la waumini wote wakikutana na kila mmoja akanena kwa lugha, kisha wakaingia wageni wasioelewa au wasioamini, je, hawatasema kwamba wote mna wazimu? 24 Lakini kama mtu asiyeamini au asiyeelewa akiingia wakati kila mtu anatoa unabii, ataaminishwa na watu wote kuwa yeeye ni mwenye dhambi na kuhukumiwa na wote, 25 nazo siri za moyo wake zitawekwa wazi. Kwa hiyo ataanguka chini na kumwabudu Mungu akitiki, "Kweli Mungu yuko kati yenu!" 26 Basi tuseme nini ndugu zangu? Mnapokutana pamoja, kila mmoja ana wimbo, au neno la mafundisho, au ufunuo, lugha mpya au atatafsiri. Mambo yote yatendeke kwa ajili ya kulijenga kundi la waumini. 27 Kama mtu yeoyote akinena kwa lugha, basi waseme watu wawili au watatu, si zaidi, mmoja baada ya mwingine, na lazima awepo mtu wa kutafsiri. 28 Lakini kama hakuna mtu wa kutafsiri, hao watu na wanyamaze kimya katika kundi la waumini, na wanene na nafsi zao wenyeewe na Mungu. 29 Manabii wawili au watatu wanene, na wengine wapime kwa makini yale yasemwayo. 30 Kama mtu yeoyote aliyeketi karibu, akipata ufunuo, basi yule wa kwanza na anyamaze. 31 Kwa maana wote mnawenza kutoa unabii, mmoja baada ya mwingine, ili kila mtu apate kufundishwa na kutiwa moyo. 32 Roho za manabii huwatii manabii. 33 Kwa maana Mungu si Mungu wa machafuko bali ni Mungu wa amani. Kama ilivyo katika makusanyiko yote ya watakatifu, 34 wanawake wanapaswa kuwa kimya katika kundi la waumini.

15 Basi ndugu zangu nataka niwakumbushe kuhusu Injili niliyowahubiria, mkaipokea na ambayo katika hiyo mmesimama. 2 Kwa Injili hii mnaokolewa mkishikilia kwa uthabiti neno nililowahubiria ninyi. La sivyo, mmeamini katika ubatili. 3 Kwa maana yale niliyopokea ndiyo niliyowapa ninyi, kama yenye umuhimu wa kwanza: Kwamba Al-Masihi alikufa kwa ajili ya dhambi zetu, kama Maandiko yanavyosema, 4 ya kuwa alizikwa na alifufuliwa siku ya tatu, kama Maandiko yanavyosema, 5 na kwamba alimtokea Kefaa, kisha akawatokea wale kumi na wawili. 6 Baadaye akawatokea wale ndugu waumini zaidi ya mia tano kwa pamoja, ambaa wengi wao bado wako hai, ingawa wengine wamelala. 7 Ndipo akamtokea Yakobo na kisha mitume wote. 8 Mwisho wa wote, akanitokea mimi pia, ambaye ni kama aliyezaliwa si kwa wakati wake. 9 Kwa maana mimi ndiye mdogo kuliko mitume wote, nisiyestahili kuitwa mtume, kwa sababu niliwatesa waumini wa Mungu. 10 Lakini kwa neema ya Mungu nimekuwa hivi nilivyo, na neema yake kwangu haikuwa kitu bure. Bali nilizidi sana kufanya kazi kuliko mitume wote, lakini haikuwa mimi, bali ni ile neema ya Mungu iliyokuwa pamoja nami. 11 Hivyo basi, kama ilikuwa mimi au wao, hili ndilo tunalohubiri, na hili ndilo mliloamini. 12 Basi kama tumehubiri kwamba Al-Masihi alifufuliwa kutoka kwa wafu, mbona baadhi yenu mnasema hakuna ufufuo wa wafu? 13 Lakini kama hakuna ufufuo wa wafu, basi hata Al-Masihi hakufufuliwa. 14 Tena ikiwa Al-Masihi hakufufuliwa kutoka kwa wafu, kuhubiri kwetu kumekuwa ni bure na imani yenu ni batili. 15 Zaidi ya hayo, twaonekana kuwa mashahidi wa

uongo kuhusu Mungu, kwa sababu tumeshuhudia anaweza kuuliza, "Wafu wafufulwaje? Watakuwa kumhusu Mungu kwamba alimfufua Al-Masihi kutoka na mwili wa namna gani?" 36 Ninyi wapumbavu kwa wafu, lakini hilo haliwezi kuwa kweli kama wafu kiasi gani? Mpandacho hakiwi hai kama hakikuwa hawafufuliwi. 16 Kwa kuwa kama wafu hawafufuliwi, 37 Mpandapo, hampandi mwili ule utakao kuwa, bali basi hata Al-Masihi hajafufuka. 17 Tena kama Al-mwapanda mbegu tu, pengine ya ngano au ya kitu Masihi hajafufuliwa, imani yenu ni batili; nanyi bado kingine. 38 Lakini Mungu huipa mbegu umbo kama mko katika dhambi zenu. 18 Hivyo basi, wote waliolala alivyokusudia mwenyewe na kila aina ya mbegu huipa katika Al-Masihi warmepotea. 19 Ikiwa tumaini letu umbo lake. 39 Kwa maana nyama zote si za aina ndani ya Al-Masihi ni kwa ajili ya maisha haya tu, sisi moja. Binadamu wana nyama ya aina moja, wanyama tunastahili kuhurumiwa kuliko watu wote. 20 Lakini wana aina nyiningine, kadhalika ndege na samaki wana kweli Al-Masihi amefufuliwa kutoka kwa wafu, tunda nyama tofauti. 40 Pia kuna miili ya mbinguni na miili la kwanza la wale wote waliolala. 21 Kwa maana ya duniani, lakini fahari ya ile miili ya mbinguni ni ya kama vile mauti ilivyokuja kupitia kwa mtu mmoja, aina moja, na fahari ya ile miili ya duniani ni ya aina vivyo hivyo, ufufuo wa wafu umekuja kupitia kwa mtu nyiningine. 41 Jua lina fahari ya aina moja, mwezi nao mmoja. 22 Kwa maana kama vile katika Adamu watu una fahari yake na nyota pia, nazo nyota hutofautiana wote wanakufa, vivyo hivyo katika Al-Masihi wote katika fahari. 42 Hivyo ndivyo itakavyokuwa wakati wa watafanywa hai. 23 Lakini kila mmoja kwa wakati ufufuo wa wafu. Ule mwili wa kuharibika uliopandwa, wake: Al-Masihi, tunda la kwanza kisha, wale walio utafufuliwa usioharibika; 43 unapandwa katika aibu, wake, wakati atakapokuja. 24 Ndipo mwisho utafika, unafufuliwa katika utukufu, unapandwa katika udhaifu, atakapomkabidhi Mungu Baba Mwenyezi ufalme, unafufuliwa katika nguvu, 44 unapandwa mwili wa baada ya kuangamiza kila utawala na kila mamlaka asili, unafufuliwa mwili wa kiroho. Kama kuna mwili na nguvu. 25 Kwa maana lazima Al-Masihi atawale wa asili, basi kuna mwili wa kiroho pia. 45 Kwa hadi awe amewaweka adui zake wote chini ya miguu hiyo imeandikwa, "Mtu wa kwanza Adamu alifanyika yake. 26 Adui wa mwisho atakayeangamizwa ni kiumbe hai"; Adamu wa mwisho, ye ye ni roho iletayo mauti. 27 Kwa maana Mungu "ameweka vitu vyote uzima. 46 Lakini si ule wa kiroho uliotangulia, bali ni chini ya miguu yake". Lakini isemapo kwamba "vitu ule wa asili, kisha ule wa kiroho. 47 Mtu wa kwanza vyote" vimewekwa chini yake, ni wazi kwamba Mungu aliumbwu kwa mavumbi ya ardhini, mtu wa pili alitoka aliyetiisha vitu vyote chini ya Al-Masihi hayumo mbinguni. 48 Kama vile alivyokuwa yule wa ardhini, mionganii mwa hivyo vilivyotiishwa. 28 Atakapokuwa ndivyo walivyo wale walio wa ardhini; na kwa vile amekwisha kuyafanya haya, ndipo Mwana mwenyewe alivyuo mtu yule aliyetoka mbinguni, ndivyo walivyo atatiishwa chini yake ye ye alietyiisha vitu vyote, ili wale walio wa mbinguni. 49 Kama vile tulivyo chukua Mungu awe yote katika yote. 29 Basi kama hakuna mfano wa mtu wa ardhini, ndivyo tutakavyochukua ufufuo, watafanyaje wale wabatizwao kwa ajili ya mfano wa yule mtu aliyetoka mbinguni. 50 Ndugu wafu? Kama wafu hawafufuliwi kamwe, mbona watu zangu nisemalo ni hili: mwili na damu haviwezi wanabatizwa kwa ajili yao? 30 Nasi kwa upande wetu kuurithi ufalme wa Mungu, wala kuharibika kurithi kwa mini tunajihatarisha kila saa? 31 Kama majivuno kutokuharibika. 51 Sikilizeni, nawaambia siri: Sote yangu kwa ajili yenu katika Al-Masihi Isa Bwana wetu hatutalala, lakini sote tutabadiishwa: 52 ghafula, ni kweli, ndugu zangu, ninakufa kila siku. 32 Kama kufumba na kufumbua, parapanda ya mwisho kwa sababu za kibinadamu tu nilipigana na wanyama itakapolia. Kwa kuwa parapanda italia, nao wafu wakali huko Efeso, ningekuwa nimepata faida gani? watafufuliwa na miili isiyoharibika, nasi tutabadiishwa. Kama wafu hawafufuliwi, "Tuleni na kunywa, kwa 53 Kwa maana mwili huu wa kuharibika lazima uvae kuwa kesho tutakufa." 33 Msidanganyike: "Ushirika kutokuharibika, nao huu wa kufa lazima uvae kutokufa. na watu wabaya huharibu tabia njema." 34 Zindukeni 54 Kwa hiyo, mwili huu wa kuharibika utakapovaa mwe na akili kama iwapasavyo, wala msitende dhambi kutokuharibika, nao huu mwili wa kufa utakapovaa tena; kwa maana watu wengine hawamjui Mungu. kutokufa, ndipo lile neno liloiandikwa litakapotimia: Nasema mambo haya ili mwone aibu. 35 Lakini mtu "Mauti imemezwa kwa kushinda." 55 "Kuko wapi,

ee mauti, kushinda kwako? Uko wapi, ee mauti, na Akaiko walipofika, kwa sababu wamenipatia uchungu wako?" (Hadēs g86) **56** Uchungu wa mauti yale niliyopungukwa kutoka kwenu. **18** Kwa kuwa ni dhambi na nguvu ya dhambi ni sheria. **57** Lakini waliiburudisha roho yangu na zenu pia. Watu kama Mungu apewe shukrani, ye ye atupaye ushindi kupitia hawa wanastahili kutambuliwa. **19** Makundi ya waumini kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi. **58** Kwa hiyo, ndugu wa jimbo la Asia wanawasalimu. Akila na Prisila zangu wapendwa, simameni imara. Msitikisike. Mzidi pamoja na kundi la waumini walioko nyumbani mwao sana katika kuitenda kazi ya Bwana Isa, kwa maana wanawasalimu sana katika Bwana Isa. **20** Ndugu mnajua ya kuwa, kazi yenu katika Bwana Isa si bure. wote walio hapa wanawasalimu. Salimianeni kwa busu takatifu. **21** Mimi, Paulo, naandika salamu hizi kwa mkono wangu mwenyewe. **22** Kama mtu yeoye hampendi Bwana Isa Al-Masihi, na alaaniwe. Bwana wetu Isa, njoo. **23** Neema ya Bwana Isa iwe nanyi. **24** Upendo wangu uwē nanyi nyote katika Al-Masihi Isa. Amen.

16 Basi kuhusu changizo kwa ajili ya watakatifu:

Kama nilivyoyaagiza makundi ya waumini ya Galatia, fanyeni vivyo hivyo. **2** Siku ya kwanza ya kila juma, kila mmoja wenu atenge kiasi cha fedha, kulingana na mapato yake, na fedha hizo aziweke akiba, ili nitakapokuja pasiwe na lazima ya kufanya mchangano. **3** Kwa hiyo nitakapowasili, nitawapa wale mtakaowachagua barua za kuwatambulisha, ili kuwatuma wapeleke zawadi zenu huko Yerusalem. **4** Ikiionekana ni vyema na mimi niende, basi hao watu watafuatana nami. **5** Baada ya kupitia Makedonia nitakuja kwenu, maana ninakusudia kupitia Makedonia. **6** Huenda nitakaa nanyi kwa muda, au hata kukaa nanyi kipindi chote cha baridi, ili mweze kunisaidia katika safari yangu, popote niendapo. **7** Kwa maana sitaki niwaone sasa na kupita tu; nataraja kuwa nanyi kwa muda wa kutosha, kama Bwana Isa akipenda. **8** Lakini nitakaa Efeso hadi wakati wa Pentekoste, **9** kwa maana mlango mkubwa umefunguliwa kwangu kufanya kazi yenyé matunda, nako huko kuna adui wengi wanaonipinga. **10** Ikiwa Timotheo atakuja kwenu, hakikisheni kwamba hana hofu yoyote akiwa nanyi, kwa sababu anafanya kazi ya Bwana Isa, kama mimi nifanyavyo. **11** Basi asiwepo mtu atakayekataa kumpokea. Msafirisheni kwa amani ili aweze kunijia tena. Namtarajia pamoja na ndugu. **12** Basi kwa habari za ndugu yetu Apolo, nimemsihi kwa bidii aje kwenu pamoja na hao ndugu. Ingawa alikuwa hapendi kabisa kuja sasa, lakini atakuja apatapo nafasi. **13** Kesheni; simameni imara katika imani; kuweni mashujaa na hodari. **14** Fanyeni kila kitu katika upendo. **15** Ninyi mnajua kwamba watu wa nyumbani mwa Stefana ndio walikuwa wa kwanza kuamini katika Akaya, nao wamejitoa kwa ajili ya kuwashudumia watakatifu. Ndugu nawasihi, **16** mijitie katika kuwashudumia watu kama hawa na kila mmoja aingiaye kwenye kazi na kuifanya kwa bidii. **17** Nilifurahi Stefana, Fortunato

2 Wakorintho

1 Barua hii ni kutoka kwangu mimi Paulo, mtume wa Al-Masihi Isa kwa mapenzi ya Mungu, na Timotheo ndugu yetu. **2** Neema na amani zinazotoka kwa Mungu, Baba yetu, na kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi ziwe nanyi. **3** Ahimidiwe Mungu na Baba wa Bwana wetu Isa Al-Masihi, Baba wa huruma na Mungu wa faraja yote. **4** Yeye hutufariji katika taabu zetu, ili tuweze kuwafariji walio katika taabu yoyote kwa faraja ambayo sisi wenyewe tumepokea kutoka kwa Mungu. **5** Kama vile mateso ya Al-Masihi yanavyozidi maishani mwetu, hivyo ndivyo faraja yetu inavyofurika kupitia kwa Al-Masihi. **6** Ikiwa tunataabika, ni kwa ajili ya faraja na wokovu wenu; tukifarijiwa, ni kwa ajili ya faraja yenu, iwaleteayo saburi ya mateso yale yale yanayotupata. **7** Nalo tumaini letu kwenu ni thabiti, kwa sababu tunajua kwamba kama vile mnavyoshiriki mateso yetu, ndivyo pia mnavyoshiriki faraja yetu. **8** Ndugu wapendwa, hatutaki mkose kujua kuhusu zile taabu tulizopata huko jimbo la Asia. Kwa maana tuliemewa na mizigo sana, kiasi cha kushindwa kuvumilia, hata tulikata tamaa ya kuishi. **9** Kwa kweli, miyoni mwetu tulihisi tumekabiliwa na hukumu ya kifo, ili tusijitegemee sisi wenyewe bali tumegemee Mungu afufuaye wafu. **10** Yeye ametuokoa kwenye hatari kubwa ya kifo, na atatuokoa tena. Kwake yeche tumeweka tumaini letu kwamba ataendelea kutuokoa, **11** kama vile mnavyoungana kusaidiana nasi katika maombi. Hivyo wengi watatoa shukrani kwa niaba yetu kwa ajili ya baraka za neema tulizopata kwa majibu ya maombi ya wengi. **12** Basi haya ndio majivuno yetu: Dhamiri yetu inatushudua kwamba tumeishi katika ulimwengu kwa utakatifu na uaminiu unaotoka kwa Mungu, na hasa katika uhusiano wetu na ninyi. Hatukufanya hivyo kwa hekima ya kidunia bali kwa neema ya Mungu. **13** Kwa maana hatuwaandikii mambo ambayo hamwezi kusoma au kuyaelewa. Natumaini kwamba, **14** kama vile mliviyotuelewa kwa sehemu, mtakuja kuelewa kwa ukamilifu ili mweze kujivuna kwa ajili yetu, kama na sisi tutakavyojivuna kwa ajili yenu katika siku ya Bwana Isa. **15** Kwa kuwa nilikuwa na uhakika wa mambo haya, nilitaka nije kwenu kwanza, ili mpate faida mara mbili. **16** Nilipanga kuwatemeblea nikiwa safarini kwenda Makedonia, na kurudi tena kwenu nikitoka Makedonia, ili mnisafirishe katika safari yangu ya kwenda Yudea. **17** Nilipanga jambo hili, je, nilikuwa kigeugeu? Au ninafanya mipango yangu kwa hali ya mwili, ili niseme, "Ndiyo, ndiyo" na "Siyo, siyo" wakati huo huo? **18** Hakika kama Mungu alivyo mwaminifu, maneno yetu kwenu hayajakuwa "Ndiyo" na "Siyo". **19** Kwa kuwa Isa Al-Masihi, Mwana wa Mungu, ambaye mimi, Silvano, na Timotheo tulimhubiri kwenu, hakuwa "Ndiyo" na "Siyo", bali kwake yeche siku zote ni "Ndiyo". **20** Kwa maana ahadi zote za Mungu zilizo katika Al-Masihi ni "Ndiyo". Kwa sababu hii, ni kwake yeche tunasema "Amen" kwa utukufu wa Mungu. **21** Basi ni Mungu atufanyaye sisi pamoa nanyi kusimama imara katika Al-Masihi. Alitupaka mafuta **22** kwa kututia muhuri wake na kutupatia Roho wake Mtakatifu miyoni mwetu kuwa rehani kwa ajili ya kututhibitishia yote aliyotuahidi. **23** Namwita Mungu awe shahidi wangu kwamba sikurudi Korintho kwa sababu niliwahurumia ninyi. **24** Si kwamba tunataawala imani yenu, bali twatenda kazi pamoa nanyi ili mfurahi, kwa sababu ni kwa imani mwasi mamasimama imara.

2 Hivyo nilikusudia moyoni mwangu nisifanye ziara nyingine yenyе kuwaumiza ninyi. **2** Kwa kuwa nikiwahuzunisha ninyi, ni nani aliyebakи wa kunifurahisha isipokuwa ninyi ambao nimewahuzunisha? **3** Niliwaandikia hivyo ili nikija nishuzunishwe na wale watu ambao walipaswa kunifurahisha. Nilikuwa na uhakika na ninyi nyote, kwamba wote mngeshiriki furaha yangu. **4** Kwa maana niliwaandikia kutokana na dhiki kubwa na kutaabika sana moyoni mwangu, tena kwa machozi mengi; shabaha yangu haikuwa niwahuzunishe, bali niwaoneshe kina cha upendo wangu kwenu. **5** Lakini ikiwa mtu yeche amesababisha huzuni, kwa kiasi fulani hakunihuzunisha mimi kama vile aliyowahuzunisha ninyi nyote. Nasema hivi ili nisiwe mkali kupta kiasi. **6** Adhabu hii aliyopewa na wengi inamtosha. **7** Basi sasa badala yake, inawapasa kumsamehe na kumfariji, ili asigubikwe na huzuni kupta kiasi. **8** Kwa hiyo, nawasihi mpate kuuthibitisha tena upendo wenu kwake. **9** Sababu ya kuwaandikia ni kuona kama mngeweza kushinda hilo jaribio na kutii katika kila jambo. **10** Mkimsamehe mtu yeche, mimi pia nimemsamehe. Kile nilichosamehe, kama kulikuwa na kitu chochote cha kusamehe, nimekwisha

kusamehe mbele ya Al-Masihi kwa ajili yenu, **11** ili Ikiwa kile kilichokuwa kinafifia kiliuja kwa utukufu, Shetani asitushinde. Kwa maana hatujakosa kuzijua je, si zaidi utukufu wa kile kinachodumu! **12** Kwa hila zake. **12** Basi nilipofika Troa kuhubiri Injili ya Al- hiyo, kwa kuwa tunalo tumaini hili, tuna ujasiri sana. Masihi na kukuta kwamba Mwenyezi Mungu alikuwa **13** Sisi si kama Musa, ambaye ilimpasa kuweka amenifungulia mlango, **13** bado nilikuwa sina amani utaji wa kufunika uso wake ili Waisraeli wasiuone kwa sababu sikumkuta ndugu yangu Tito huko. Hivyo ule mng'ao uliokuwa juu yake hadi ulipofifia na niliagana nao, nikaenda Makedonia. **14** Lakini Mungu hatimaye kutoweka. **14** Lakini akili zao zilipumbazwa, apewe shukrani, yeche ambaye siku zote hutufanya kwa maana hadi leo utaji ule ule hufunika Torati tuandamane kwa ushindi tukiwa ndani ya Al-Masihi. inaposomwa. Huo utaji haujaondolewa, kwa maana ni Naye kupitia kwetu hueneza kila mahali harufu nzuri katika Al-Masihi peke yake unaondolewa. **15** Hata leo ya kumjua yeye. **15** Kwa maana sisi kwa Mungu ni Torati ya Musa inaposomwa, utaji hufunika miyo yao. harufu nzuri ya manukato ya Al-Masihi mionganii mwa **16** Lakini wakati wowote mtu anapomgeukia Bwana wale wanaookolewa na kwa wale wanaopotea. **16** Mungu Mwenyezi, utaji unaondolewa. **17** Basi Bwana Kwa wale wanaopotea, sisi ni harufu ya mauti iletayo Isa ndiye Roho. Mahali alipo Roho wa Bwana Mungu mauti; lakini kwa wale wanaookolewa, sisi ni harufu Mwenyezi, hapo pana uhuru. **18** Nasi sote, tukiwa nzuri iletayo uzima. Ni nani awezaye mambo hayo? **17** na nyuso zisizotiwa utaji, tunadhihirisha utukufu wa Tofauti na watu wengine wengi, sisi hatufanyi biashara Bwana Isa kama kwenye kioo. Nasi tunabadilishwa ili na neno la Mungu ili tujifaidishe. Bali tunalinena neno tufanane naye, toka utukufu hadi utukufu mkuu zaidi, lake kwa unyofu katika Al-Masihi tukiwa mbele za unaotoka kwa Bwana Isa, aliye Roho.

Mungu, kama watu waliotumwa na Mungu.

3 Je, tunaanza tena kujisifu wenywewe? Au tunahitaji **4** Kwa hiyo, kwa kuwa tuna huduma hii kwa rehema za Mungu, hatukati tamaa. **2** Lakini kupata barua za utambulisho kwenu au kutoka tumekataa mambo ya siri na ya aibu; hatufuuti njia kwenu, kama watu wengine? **2** Ninyi wenywewe za udanganyifu, wala kulichanganya neno la Mungu ndio barua yetu ilioandikwa katika miyo yetu, na uongo. Kinyume cha hayo, tunadhihirisha kweli inayojulikana na kusomwa na kila mtu. **3** Nanyi waziwazi na kujitambulisha wenywewe kwenye dhamiri mwadhihirisha wazi kwamba ninyi ni barua inayotoka ya kila mtu mbele za Mungu. **3** Hata nayo Injili yetu kwa Al-Masihi, matokeo ya huduma yetu, ambayo kama imetiwa utaji, ni kwa wale tu wanaopotea. **4** haikuandikwa kwa wino bali kwa Roho wa Mungu Kwa habari yao, mungu wa dunia hii amepofusha akili aliye hai, si katika vibao vya mawe, bali katika vibao ambavyo ni miyo ya wanadamu. **4** Hili ndilo za wasioamini, ili wasione nuru ya Injili ya utukufu tumaini tulilo nalo mbele za Mungu kuititia kwa Al-Masihi, aliye sura ya Mungu. (aiōn g165) **5** Kwa maana hatujihibiri sisi wenywewe, ila tunamhubiri Isa Masihi. **5** Si kwamba sisi tunafikiri kuwa tunawenza Al-Masihi kuwa ni Bwana, na sisi ni watumishi wenu kufanya jambo lolote wenywewe, lakini utoshelevu kwa ajili ya Isa. **6** Kwa kuwa Mungu, yeche aliyesema, wetu unatoka kwa Mungu. **6** Ndiye alitutosheleza "Nuru na ing'ae gizani," ameifanya nuru yake ing'ae kuwa wahudumu wa agano jipy: si wa andiko, bali miyonii mwetu ili kutupatia nuru ya maarifa ya utukufu wa Roho wa Mungu; kwa kuwa andiko huua, bali wa Mungu katika uso wa Al-Masihi. **7** Lakini tunayo Roho hutia uzima. **7** Basi ikiwa ile huduma ilioleta hazina hii katika vyombo vya udongo, ili ijulikane mauti, ilioandikwa kwa herufi juu ya jiwe, ilikuja kwa wazi kwamba uwezo huu wa ajabu unatoka kwa utukufu hata Waisraeli wakawa hawawezi kuutazama Mungu, wala si kwetu. **8** Twataabika kila upande uso wa Musa kwa sababu ya ule utukufu wake, lakini hatuangamizi; twaona wasiwasikanu hatukati ingawa ulikuwa wa kuffifia, **8** je, huduma ya Roho wa tamaa; **9** twateswa lakini hatuachwi; twatupwa chini Mungu haitakuwa na utukufu zaidi? **9** Ikiwa huduma lakini hatupondwi. **10** Siku zote twachukua katika mwili ile inayowahukumu wanadamu ina utukufu, je, ile kufa kwake Isa ili uzima wa Isa uweze kudhihirishwa huduma iletayo haki haitakuwa ya utukufu zaidi? **10** katika miili yetu. **11** Kwa maana sisi tulio hai siku zote Kwa maana kile kilichokuwa na utukufu sasa hakina tumetolewa tufe kwa ajili ya Isa, ili uzima wake upate utukufu, kikilinganishwa na huu utukufu unaozidi. **11** kudhihirishwa katika mwili wetu upatikanao na mauti.

12 Hivyo basi, mauti inatenda kazi ndani yetu, bali kwamba tunajaribu kujistahilisha kwenu tena, lakini uzima unatenda kazi ndani yenu. 13 Imeandikwa, tunataka kuwapa nafasi ili mwone fahari juu yetu, "Niliamini, kwa hiyo niimesema." Kwa roho yule yule mweze kuwajibu hao wanaoona fahari kuhusu mambo wa imani pia tuliamini na hivyo tunasema, 14 kwa yanayoonekana badala ya mambo yaliyo moyoni. 13 sababu tunajua kwamba ye ye aliyemfufua Bwana Isa Kama tumerukwa na akili, ni kwa ajili ya Mungu; kama kutoka kwa wafu atatufufua sisi pia pamoa na Isa na tuna akili timamu, ni kwa ajili yenu. 14 Kwa kuwa kutuleta sisi pamoa nanyi mbele zake. 15 Haya yote upendo wa Al-Masihi unatutia nguvu, kwa sababu ni kwa faida yenu, ili neema ile inavyowafikia watu tunasadiki kuwa mmoja alikuwa kwa ajili ya wote, wengi zaidi na zaidi ipate kusababisha shukrani nygingi kwa hiyo wote walikufa. 15 Naye alikuwa kwa ajili kwa utukufu wa Mungu. 16 Kwa hiyo, hatukati tamaa. ya watu wote, ili wote wanaoishi wasiishi tena kwa Ingawa utu wetu wa nje unachakaa, utu wetu wa ajili ya nafsi zao wenyewe, bali kwa ajili yake yeye ndani unafanya upya siku kwa siku. 17 Kwa maana aliye kufa na kufufuliwa tena kwa ajili yao. 16 Hivyo dhiki yetu nyepesi ilio ya kitambo inatutayarisha tangu sasa hatumwangalii mtu ye yote kwa mtazamo kwa ajili ya utukufu wa milele unaozidi kuwa mwingu wa kibinadamu. Ingawa wakati fulani tulimwangalia kupita kiasi. (aiōnios g166) 18 Kwa hivyo hatuangallii Al-Masihi kwa namna ya kibinadamu, hatumwangalii yale yanayoonekana, bali yale yasioonekana. Kwa tena hivyo. 17 Kwa hiyo mtu akiwa ndani ya Al- maana yale yanayoonekana ni ya kitambo tu, bali Masihi, amekuwa kiumbe kipyä: ya kale yamepitä; yale yasioonekana ni ya milele. (aiōnios g166) tazama, yamekuwa mapya. 18 Haya yote yanatokana

5 Kwa maana twajua kama hema letu la dunia tunayoishi likiharibiwa, tunalo jengo kutoka kwa Mungu, nyumba ilio ya milele kule mbinguni, isiyojengwa kwa mikono ya wanadamu. (aiōnios g166) 2 Katika hema hili twalia kwa uchungu, tutikamani kuvikwa makao yetu ya mbinguni, 3 kwa kuwa tukishavikwa hatutaonekana tena kuwa uchi. 4 Kwa kuwa tukiwa bado katika hema hili twalia kwa uchungu na kulemewa, kwa sababu hatutaki kuvuliwa bali kuvikwa makao yetu ya mbinguni ili kile kipatikanacho na mauti kimezwe na uzima. 5 Basi Mungu ndiye alitufanya kwa ajili ya jambo lilo hilo, naye ametupatia Roho wa Mungu kuwa amana, akituhakikishia ahadi ya kile kijacho. 6 Kwa hiyo siku zote tuna ujasiri, hata ingawa tunajua kwamba tukiwa katika mwili huu, tuko mbali na Bwana Isa. 7 Kwa maana twaenenda kwa imani wala si kwa kuona. 8 Naam, tuna ujasiri, na tunaona ingekuwa bora zaidi kuuacha mwili ndio huu, siku ya wokovu ndiyo hii. 3 Hatuweki huu na kwenda kukaa na Bwana Isa. 9 Kwa hiyo, kikwazo katika njia ya mtu ye yote, ili huduma yetu tukiwa katika mwili huu au tukiwa mbali nao, lengo isionekane kuwa na lawama. 4 Bali tunajidhahirisha letu ni kumpendeza Bwana Isa. 10 Kwa kuwa sisi sote tutasimama mbele ya kiti cha hukumu cha Al-

Masihi, ili kila mmoja apate kulipwa kwa ajili ya yale ambayo yametendwa katika mwili wake, yakiwa mema au mabaya. 11 Basi, kwa kuwa tunajua kumcha Mwenyezi Mungu, tunajitahidi kuwavuta wengine. Lakini Mungu anatufahamu dhahiri, nami natumaini kwamba tu dhahiri katika dhamiri zenu pia. 12 Sio

msipokee neema ya Mungu bure. 2 Kwa maana asema: "Wakati wangu uliokubalika nilikusikia, siku kwa watumishi wa Mungu kwa kila njia: katika saburi ntingi; katika dhiki, katika misiba, na katika shida; 5 katika kupigwa, katika kufungwa gerezani na katika ghasia; katika kazi ngumu, katika kukesha na katika kufunga; 6 katika utakatifu, katika ufahamu, katika uvumilivu, na katika utu wema; katika Roho wa Mungu na upendo wa kweli; 7 katika maneno ya kweli na katika nguvu za Mungu; kwa silaha za haki mkononi

wa kuume na mkononi wa kushoto; **8** katika utukufu Alitueleza jinsi mlivyonionea shauku, huzuni yenu na katika kudharauliwa, katika sifa mbaya na katika kubwa na juhudu yenu kwa ajili yangu, ili furaha sifa nzuri; tukionekana kama wadanganyaji, lakini yangu ipate kuwa kubwa kuliko wakati wowote. tukiwa wakweli; **9** tukiwa maarufu, lakini tukihesabiwa **8** Hata kama niliwahuzunisha kwa barua yangu, kama tusiojulikana; tukiwa kama wanaokufa, lakini sijitii. Ingawa nilijuta kwa muda mfupi, kwa kuwa tunaishi; tukipigwa, lakini hatuuawi; **10** tukiwa kama najua kwamba barua yangu iliwaumiza, lakini ni wenyewe huzuni, lakini siku zote tukifurahi; tukionekana kwa kitambo tu. **9** Lakini sasa nina furaha, si kwa maskini, lakini tukitajirisha wengi; tukiwa kama wasio sababu mlihuzunika, bali kwa kuwa huzuni hiyo na kitu, lakini tuna vitu vyote. **11** Tumesema nanyi iliwfanya mtubu. Kwa maana mlihuzunishwa kama wazi, eny Wakorintho na kuwafungulieni miyo yetu Mungu alivyokusudia watu wahuzunike, na hivyo wazi kabisa. **12** Sisi hatujizui kuwapenda, bali ninyi sisi hatukuwadhuru kwa njia yoyote. **10** Kwa maana mmeuzuia upendo wenu kwetu. **13** Sasa nasema huzuni ya kiungu huleta toba iletayo wokovu, wala kama na watoto wangu: Ninyi pia ifungueni miyo haina majuto. Lakini huzuni ya kidunia husababisha yenu kabisa. **14** Msifungiwe nira pamoja na watu mauti. **11** Tazameni jinsi huzuni hii ya kiungu ilivyoleta wasioamini. Kwa maana pana uhusiano gani kati faida ndani yenu: bidii mliyo nayo, juhudu mliyofanya ya haki na uovo? Au kuna ushirika gani kati ya kujiteeta, uchungu wenu, hofu yenu, upendo wenu, nuru na giza? **15** Kuna mapatano gani kati ya Al-shauku yenu na jinsi mlivyokuwa tayari kutoa adhabu Masihi na Beliari? Yeye aaminiye ana sehemu gani inayostahili. Kwa kila njia mmejithibitisha kuwa safi na ye ye asiyeamini? **16** Kuna mapatano gani kati katika jambo hilo. **12** Hivyo, ingawa niliwaandikia, ya Hekalu la Mungu na sanamu? Kwa kuwa sisi tu haikuwa kwa sababu ya huyo aliyekosa au huyo Hekalu la Mungu aliye hai. Kama Mungu alivyosema: aliyekosewa. Lakini nilitaka ninyi wenywewe mwone "Nitakaa pamoja nao na kutembea katikati yao, nami mbele za Mungu jinsi mlivyojitoa kwa ajili yetu. **13** nitakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wangu." Kwa ajili ya haya yote tumefarijika. Zaidi ya kule sisi **17** Kwa hiyo, "Tokeni mionganoni mwao, mkatengwe kutiwa moyo, tulifurahi sana kumwona Tito alivyo nao, asema Mwenyezi Mungu. Msiguse kitu chochote na furaha, kwa sababu roho yake imeburudishwa kilicho najisi, nami nitawakaribisha." **18** Na, "Mimi na ninyi nyote. **14** Nilikuwa nimewasifu ninyi kwake, nitakuwa Baba kwenu, nanyi mtakuwa wanangu wa kiume na wa kike, asema Mwenyezi Mungu, Mungu tuliyowaambia yalikuwa kweli, hivyo kule kujisifu kwetu kwa Tito kuwahu ninyi kumethibitishwa kuwa kweli pia. **15** Upendo wake kwenu unaongezeka sana anapokumbuka jinsi mlivyokuwa watifu, mkampokea kwa hofu na kutetemeka. **16** Nafurahi kwamba ninaweza kuwatumaini ninyi kabisa.

7 Wependwa, kwa kuwa tunazo ahadi hizi, basi na tujitakase nafsi zetu kutokana na kila kitu kitiacho mwili na roho unajisi, tukitimiza utakatifu kwa kumcha Mungu. **2** Tupatieni nafasi miyoni mwenu.

Hatujamkosea mtu ye yeyote, wala hatujamotosha mtu ye yeyote, wala hatujamdhulumu mtu ye yeyote. **3** Sisemi haya ili kuwahukumu, kwa kuwa nilisema mwanzo kwamba ninyi mko miyoni mwetu hata kwa kufa pamoja au kuishi pamoja. **4** Nina ujasiri mwingu kwa ajili yenu; naona fahari juu yenu. Nimejawa na faraja. Nina furaha kupita kiasi katika mateso yetu yote. **5** Kwa maana hata tulipoingia Makedonia, miili kwa kuwa na amani. Tulisumbuliwa kila upande; kwa nje kulikuwa na mapigano, na miyoni mwetu tulikuwa na hofu. **6** Bali Mungu, yeye awafarrijie wenye kwa nje kulikuwa na mapigano, na miyoni mwetu tulikuwa na hofu. **7** Lakini si yetu kufuatana na mapenzi ya Mungu. **6** Kwa hiyo kule kuja kwa Tito tu, bali pia kwa faraja mliyompa.

8 Basi sasa ndugu, nataka ninyi mjue kuhusu ile neema ambayo Mungu amewapa waumini wa Makedonia. **2** Ingawa walikuwa na majoribu makali, furaha yao kubwa na umaskini wao mkuu zilifurika kwa ukarimu mwingu. **3** Kwa maana nashuhudia kwa walitoa kwa kadiri walivyowenza, hata faraja. Nina furaha kupita kiasi katika mateso yetu na zaidi ya uwezo wao, kwa hiari yao, **4** wakitusihi yote. **5** Wala hawkufanya tuliyotazamia, bali walijitoa wao wenywewe kwa Bwana Isa kwanza, na ndipo wakajitoa kwa ajili kwa bidii wapewe fursa ya kushiriki katika huduma tulimsihi Tito, kwa kuwa ndiye alianzisha jambo hili,

akamilishe tendo hili la neema kwa upande wenu. na mtendakazi pamoja nami miongoni mwenu. Kwa 7 Lakini kama vile mlivyo mbele sana katika yote, habari za ndugu zetu, wao ni wawakilishi wa makundi iwe ni katika imani, katika usemi, katika maarifa, ya waumini, na utukufu kwa Al-Masihi. 24 Kwa hiyo katika uaminifu wote na katika upendo wenu kwetu sisi, vivyo hivyo tunataka pia mzidi katika neema hii ya kutoa. 8 Siwaamrishi, lakini nataka kujaribu unyofu wa upendo wenu kwa kuulinganisha na bidii ya wengine. 9 Kwa maana mnajua neema ya Bwana wetu Isa Al-Masihi, kwamba ingawa alikuwa tajiri, kwa ajili yenu alikubali kuwa maskini, ili kwa umaskini wake ninyi mpate kuwa matajiri. 10 Ushauri wangu kuhusu lile lililo bora kwenu katika jambo hili ni huu: Mwaka uliopita ninyi mlikuwa wa kwanza si tu kutoa lakini pia mlikuwa na shauku ya kufanya hivyo. 11 Sasa ikamilisheni kazi hii, ili shauku yenu ya kuitenda iandamane na kuimaliza, mkijitolea kulingana na uwezo wenu. 12 Kwa kuwa kama nia ya kutoa ipo, kitolewacho kinakubalika kulingana na kile mtu alicho nacho, wala si kwa kile ambacho hana. 13 Nia yetu si kwamba wengine wasaidike wakati ninyi mnateseka, bali pawe na uwiano. 14 Kwa wakati huu, wingi wa vitu mlivyo navyo utasaidia kutosheleza mahitaji yao, ili wakati wao watakapokuwa na wingi wa vitu, nao wapate kutosheleza mahitaji yenu. 15 Ndipo patakuwa na usawa, kama ilivyoandikwa: "Aliyekusanya zaidi hakuwa na ziada, wala aliyekusanya kidogo hakupungukiwa." 16 Ninamshukuru Mungu ambaye amemtia Tito moyo wa kuwajali ninyi kama mimi ninavyowajali. 17 Si kwamba Tito amekubali tu ombi letu, bali anakuja kwenu akiwa na shauku kuliko wakati mwininge, tena kwa hiari yake mwenyewe. 18 Nasi tunamtuma pamoja naye ndugu ambaye anasifiwa na makundi yote ya waumini kwa huduma yake ya kuhubiri Injili. 19 Zaidi ya hayo, alichaguliwa na makundi ya waumini ili asafiri pamoja nasi tulipokuwa tunapeleka matoleo ya ukarimu, kwa ajili ya utukufu wa Bwana Isa mwenyewe, na ili kuonesha hisani yetu kuwasaidia. 20 Tunataka kuepuka lawama yoyote kuhusu jinsi tunavyosimamia matoleo haya ya ukarimu. 21 Kwa kuwa tunakusudia kufanya kile kilicho haki, si machoni mwa Bwana Isa peke yake, bali pia machoni mwa wanadamu. 22 Pamoja nao, tunamtuma ndugu yetu ambaye mara kwa mara ametuthibitishia kwa njia nyingi kwamba ana shauku, naam, zaidi sana sasa kwa sababu analo tumaini kuu kwenu. 23 Kwa habari ya Tito, yeye ni mwenzangu na mtendakazi pamoja nami miongoni mwenu. Kwa waonesheni wazi hawa ndugu uthibitisho wa upendo wenu, na sababu inayotufanya tujivune kwa ajili yenu, ili makundi ya waumini yapate kuuona upendo wenu.

9 Hakuna haja ya kuwaandikia kuhusu huduma hii kwa watakatifu. 2 Kwa kuwa ninajua mlivyo na shauku ya kusaidia, nami nimekuwa nikijivuna kwa ajili ya jambo hilo kwa Wamakedonia, nikwaambia kwamba ninyi watu wa Akaya mmekuwa tayari kutoa tangu mwaka jana. Na shauku yenu imewachochea wengi wao katika kutoa. 3 Lakini sasa nawatuma hawa ndugu ili kujivuna kwetu kuhusu mchango wenu kusiwe maneno matupu, bali mpate kuwa tayari kama nilivyosema mngekuwa tayari. 4 Kwa maana nikija na Mmakedonia ye yote na kuwakuta hamko tayari, sisi, na hata ninyi pia, tungeona haya kwa kuwa na ujasiri hivi katika ninyi. 5 Kwa hivyo niliona ni muhimu niwahimize hawa ndugu watangulie kuja huko kwenu kabla yangu, wafanye mipango ya hayo matoleo ya ukarimu mliyokuwa mmeahidi, ili yawe tayari kama matoleo ya hiari wala si kama ya kutozwa kwa nguvu. 6 Kumbukeni kwamba: Yeyote apandaye haba pia atavuna haba, naye apandaye kwa ukarimu pia atavuna kwa ukarimu. 7 Kila mtu atoe kama anavyokusudia moyoni mwake, si kwa uchoyo au kwa kulazimishwa, kwa maana Mungu humpenda yeje atoaye kwa moyo mkunjufu. 8 Naye Mungu aweza kuwapa kila baraka kwa wingi, ili katika mambo yote kila wakati mwe na kila kitu mnachohitaji, ili mweze kushiriki kwa wingi katika kila kazi njema. 9 Kama ilivyoandikwa: "Ametawanya vipawa vyake kwa ukarimu akawapa maskini; haki yake hudumu miele." (aiōn g165) 10 Yeye ampaye mpanzi mbegu ya kupanda, na mkate uwe chakula, atawapa na kuzizidisha mbegu zenu za kupanda na kuongeza mavuno ya haki yenu. 11 Mtatajirishwa kwa kila namna ili mpate kuwa wakarimu kila wakati, na kuitia kwetu ukarimu wenu utamletea Mungu shukrani. 12 Huduma hii mnayofanya si tu ya kukidhi mahitaji ya watakatifu, bali huzidi sana kwa shukrani nyingi kwake Mungu. 13 Kwa sababu ya huduma ambayo mmejithibitisha wenyewe, watu watamtukuza Mungu kwa ajili ya utiifu ufuutanao na ukiri wenu wa Injili ya Al-Masihi, na kwa ukarimu wenu wa kuwashirikisha

wao na watu wengine wote. 14 Nay o moyo yao letu la utendaji mionganoni mwenu litapanuka zaidi, 15 ili itawaonea shauku wanapowaombea, kwa sababu ya tuweze kuhubiri Injili sehemu zilizo mbali na maeneo neema ipitayo kiasi mliyopewa na Mungu. 15 Mungu apewe shukrani kwa karama yake isiyoelezeka!

10 Basi, mimi Paulo ninawasihi kwa unyenyekevu na upole wa Al-Masihi, mimi niliye "mwoga" ninapokuwa pamoja nanyi ana kwa ana, lakini mwenye ujasiri nikiwa mbali nanyi! 2 Nawaomba nitakapokuja kwenu nisipaswe kuwa na ujasiri dhidi ya watu fulani kama ninavyotazamia kwa wale wanaodhani kwamba tunaishi kwa kufuata mtazamo wa ulimwengu huu. 3 Ingawa tunaishi duniani, hatupigani vita kama ulimwengu ufanyavyo. 4 Silaha za vita vyetu si za mwili, bali zina uwezo katika Mungu hata kuangusha ngome. 5 Tunaangusha mawazo na kila kitu kijiinuacho juu ya elimu ya Mungu, na kuteka nyara kila fikira ipate kumtii Al-Masihi. 6 Tena tunakuwa tayari kuadhibu kila tendo la kutotii, hapo kutii kwenu kutakapokamiliika. 7 Mnayaangalia yaliyo mbele ya macho yenu tu. Kama mtu ye yote anaamini kuwa yeye ni mali ya Al-Masihi, basi kumbuka kuwa kama ulivyo wa Al-Masihi, vivyo hivyo na sisi ndivyo tulivyo. 8 Basi hata nikijisifu zaidi kidogo kuhusu mamlaka tulivo nayo, ambayo Bwana Isa alitupatia ili kuwajenga wala si kuwabomoa, mimi sitaionea haya. 9 Sitaki nionekane kama ninayejaribu kuwatisha kwa nyaraka zangu. 10 Kwa maana wanasesma, "Nyarakazake ni nzito na zenye nguvu, lakini ana kwa ana ni mdhaifu, na kuzungumza kwake ni kwa kudharauliwa." 11 Watu kama hao wajue ya kuwa yale tusemayo kwa barua tukiwa hatupo pamoja nanyi ndivyo tulivyo, na ndivyo tutakavyofanya tutakapokuwa pamoja nanyi. 12 Hatuthubutu kujiweka kwenye kundi moja au kujilinganisha na hao wanaojituza wenyewe kuwa wao ni wa maana sana. Wanapojoipima na kujilinganisha wenyewe kwa wenyewe, wanaonesha ya kuwa hawana busara. 13 Lakini sisi hatujajivuna kupita kiasi, bali majivuno yetu yatakuwa katika mipaka ya huduma ile Mungu aliyojuwekea, mipaka ambayo inawafikia hata ninyi. 14 Kwa maana hatukuwa tunavuka mipaka katika kujisifu kwetu, kama ambavyo ingekuwa tusingekuja kwenu. Kwa maana sisi ndio tulikuwa wa kwanza kuja kwenu na Injili ya Al-Masihi. 15 Wala hatuvuki mipaka kwa kujisifu kwetu kwa ajili ya kazi iliyofanywa na watu wengine. Tumaini letu ni kwamba imani yenu inavyozidi kukua, ndivyo eneo

yenu. Kwa maana hatutaki kujisifu kwa ajili ya kazi ambayo imekwisha kufanyika tayari katika eneo la mtu mwingine. 17 Lakini, "Yeye ajisifuye na ajisifute katika Mwenyezi Mungu." 18 Kwa maana si yeye ajisifuye mwenyewe akubaliwaye, bali yeye ambaye Mwenyezi Mungu humsifu.

11 Laiti mngenivumilia kidogo katika upumbavu wangu! Naam, nivumilieni kidogo. 2 Ninawaonea vivu, vivu wa kiungu, kwa kuwa mimi niliwapose mume mmoja, ili niwalete kwa Al-Masihi kama mabikira safi. 3 Lakini nina hofu kuwa, kama vile Hawa alivyodanganywa kwa ujanja wa yule nyoka, mawazo yenu yasije yakapotoshwa, mkauacha unyofu na usafi wa upendo wenu kwa Al-Masihi. 4 Kwa sababu mtu akija na kuwahubiria Isa mwingine ambaye si yule tuliyemhubiri, au mkipokea roho mwingine ambaye si yule mliyempokea, au Injili tofauti na ile mliyoikubali, ninyi mnaitii kwa urahisi. 5 Lakini sidhani ya kuwa mimi ni dhalili sana kuliko hao "mitume wakuu". 6 Inawezekana mimi si mnenaji hodari, lakini ni hodari katika elimu. Jambo hili tumelifanya liwe dhahiri kwenu kwa njia zote. 7 Je, nilitenda dhambi kwa kujishusha ili kuwainua ninyi kwa kuwahubiria Injili ya Mungu pasipo malipo? 8 Niliyanyang'anya makundi mengine ya waumini kwa kupoakea misaada kutoka kwao ili niweze kuwahudumia ninyi. 9 Nami nilipokuwa pamoja nanyi, nilipopungukiwa na chocote, sikuwa mzigo kwa mtu ye yote, kwa maana ndugu waliotoka Makedonia walitimiza mahitaji yangu. Kwa hiyo nilijiuia kuwa mzigo kwenu kwa njia yoyote, nami nitaendelea kujizua. 10 Kwa hakika kama vile kweli ya Al-Masihi ilivyo ndani yangu, hakuna mtu ye yote katika Akaya nzima atakayenizua kujivunia jambo hili. 11 Kwa nini? Je, ni kwa sababu siwapendi? Mungu anajua ya kuwa nawapenda! 12 Nami nitaendelea kufanya ile ninalofanya sasa ili nisiswape nafasi wale ambao wanatafuta nafasi ya kuhesabiwa kuwa sawa na sisi katika mambo wanayojsifia. 13 Watu kama hao ni mitume wa uongo, ni wafanyakazi wadanganyifu, wanaojigeuza waonekane kama mitume wa Al-Masihi. 14 Wala hii si ajabu, kwa kuwa hata Shetani mwenyewe hujigeuza aonekane kama malaika wa nuru. 15 Kwa hiyo basi si ajabu kama watumishi wa Shetani nao hujigeuza ili waonekane kama watumishi

wa haki. Mwisho wao utakuwa sawa na matendo yao yanavyostahili. **16** Nasema tena: mtu yeote asidhani kwamba mimi ni mjinga. Lakini hata mkinidhania hivyo, basi nipokeeni kama mjinga ili nipate kujisifu kidogo. **17** Ninayosema kuhusiana na huku kujisifu kwa kujihamini, sisemi vile Bwana Isa angesema, bali kama mjinga. **18** Kwa kuwa wengi wanajisifu kama vile ulimwengu ufanyavyo, mimi nami nitajisifu. **19** Ninyi mwachukuliana na wajinga kwa sababu mna hekima sana! **20** Kweli ni kwamba mnachukuliana na mtu akiwatia utumwani au akiwatumi kwa ajili ya kupata faida, au akiwanyang'anya, au akijitukiza mwenyewe, au akiwadanganya. **21** Kwa aibu inanipasa niseme kwamba sisi tulikuwa dhaifu sana kwa jambo hilo! Lakini jambo lolote ambalo mtu mwingine angethubutu kujisifia, ninene kama mjinga, nami nathubutu kujisifu kuhusu hilo. **22** Je, wao ni Waebrania? Mimi pia ni Mwebrania. Je, wao ni Waisraeli? Mimi pia ni Mwisraeli. Je, wao ni wazao wa Ibrahim? Mimi pia ni mzao wa Ibrahim. **23** Je, wao ni watumishi wa Al-Masih? (Nanena kiwazimu.) Mimi ni zaidi yao. Nimefanya kazi kwa bidii zaidi yao, nimefungwa gerezani mara kwa mara, nimepigwa mijeledi sana, na nimekabiliwa na mauti mara nydingi. **24** Mara tano nimepigwa na Wayahudi mijeledi arobaini kasoro moja. **25** Mara tatu nilipigwa mijeledi, mara moja nilipigwa kwa mawe, mara tatu nilivunjikiwa na meli, nilikaa kilindini usiku kucha na mchana kutwa; **26** nimekuwa katika safari za mara kwa mara. Nimekabiliwa na hatari za kwenye mito, hatari za wanyang'anyi, hatari kutoka kwa Wayahudi wenzangu, hatari kutoka kwa watu wa Mataifa; hatari mijini, hatari nyikani, hatari baharini; na hatari kutoka kwa ndugu wa uongo. **27** Nimekuwa katika kazi ngumu na taabu, katika kukesha mara nydingi; nimejua kukaa njaa na kuona kiu; nimefunga kula chakula mara nydingi; nimehisi baridi na kuwa uchi. **28** Zaidi ya hayo yote, nakabiliwa kila siku na mzigo wa wajibu wangu kwa makundi yote ya waumini. **29** Je, ni nani aliye mdhaifu, nami nisijisikie mdhaifu? Je, nani aliyekwazwa, nami nisiudhike? **30** Kama ni lazima nijisifu, basi nitajisifia yale mambo yanayoonesha udhaifu wangu. **31** Mungu na Baba wa Bwana wetu Isa, yeye ambaye anahimidiwa milele, anajua ya kuwa mimi sisemi uongo. (*aiōn g165*) **32** Huko Dameski, mtawala aliyekuwa chini ya Mfalme Areta aliulinda mji wa Dameski ili kunikamata. **33** Lakini niliteremshwa kwa kapu kubwa kupitia dirisha ukutani, nikaokolewa kutoka mkononi mwake.

12 Yanipasa nijisifu. Ingawa haifaidi kitu, nitanena kuhusu maono na mafunuo kutoka kwa Bwana Isa. **2** Namjua mtu mmoja katika Al-Masih ambaye miaka kumi na nne iliyopita alichukuliwa juu hadi mbingu ya tatu. Kama ni katika mwili au nje ya mwili, sijui, Mungu ajua. **3** Nami najua kwamba mtu huyu, iwe ni katika mwili au nje ya mwili mimi sijui, lakini Mungu ajua, **4** alinyakuliwa hadi Paradiso. Huko alisikia mambo yasiyoelezeka, mambo ambayo binadamu hana ruhusa ya kuyasimulia. **5** Nitajisifu kwa ajili ya mtu kama huyo, lakini sitajisifu mwenyewe, ila nitajisifia udhaifu wangu. **6** Hata kama ningependa kujisifu, sitakuwa mjinga, kwa maana nitakuwa nasema kweli. Lakini najizuia, ili mtu yeote asije akaniona mimi kuwa bora kuliko ninavyoonekana katika yale ninayotenda na kusema, **7** au kwa sababu ya mafunuo haya makuu. Ili kunizua nisijivune, nilipewa mwiba katika mwili wangu, mjurme wa Shetani, ili anitese. **8** Kwa habari ya jambo hili, nilimsihi Mwenyezi Mungu mara tatu aniondolee mwiba huu. **9** Lakini aliniambia, "Neema yangu inakutosha, kwa kuwa uweza wangu hukamilika katika udhaifu." Kwa hiyo nitajisifu kwa furaha zaidi kuhusu udhaifu wangu, ili uweza wa Al-Masih ukae juu yangu. **10** Hii ndio sababu nafurahia katika udhaifu, katika kutukanwa, katika taabu, katika mateso na katika shida kwa ajili ya Al-Masih. Kwa maana ninapokuwa dhaifu, ndipo nina nguvu. **11** Nimejifanya mjinga, lakini mmenilazimisha niwe hivyo. Kwa kuwa ilinipasa kusifiwa na ninyi, kwa sababu mimi si dhalili kuliko wale "mitume walio bora", ingawa mimi si kitu. **12** Mambo yanayomtambulisha mtume wa kweli, yaani ishara, miujiza na maajabu, yalifanywa mionganini mwenu kwa saburi nydingi. **13** Je, ninyi ni kitu gani mlichopungukiwa kuliko makundi mengine ya waumini, ila tu kwamba mimi sikuwa mzigo kwenu? Nisameheni kwa kosa hili! **14** Sasa niko tayari kuja kwenu kwa mara ya tatu. Nami sitawalemea, kwa sababu sihitaji chochote chenu, ila ninawahitaji ninyi. Kwa kuwa watoto hawaweki akiba kwa ajili ya wazazi wao, bali wazazi huweka akiba kwa ajili ya watoto wao. **15** Hivyo nitafurahi kutumia kila kitu nilicho nacho kwa ajili yenu, hata mwili wangu pia. Je, ninavyozidi kuwapenda, ndivyo upendo wenu kwangu unavyopungua? **16** Iwe iwayo, kwa vyovoyote vile,

mimi sikuwalemea. Lakini wengine wanadhani mimi nikija nisiwe mkali katika kutumia mamlaka yangu, ni mjanja, nami niliwapata kwa hila! 17 Je, nilijipatia mamlaka Bwana Isa aliyonipa ya kuwajenga ninyi faida kwa kumtumia mtu yejote niliyemtuma kwenu? wala si ya kuwabomoa. 18 Hatimaye, ndugu zangu, Nilimshawishi Tito aje kwenu, nami nilimtuma kwaherini. Kuweni wakamilifu, farijianeni, kuweni pamoja na ndugu yetu. Je, Tito aliwatumia ninyi ili na nia moja, na mkae kwa amani. Naye Mungu kujipatia faida? Je, hatukuenenda kwa roho moja, wa upendo na amani atakuwa pamoja nanyi. 19 na kwa hatua zile zile? 20 Je, mmekuwa mkifiki Salimianeni kwa busu takatifu. 21 Watakatifu wote kwamba sisi tunajaribu kujitetea mbele yenu? Sisi wanawasalimu. 22 Neema ya Bwana Isa Al-Masihi, na tumekuwa tukinena mbele za Mungu kama wale upendo wa Mungu, na ushirika wa Roho wa Mungu walio katika Al-Masihi. Na chochote tufanyacho, ukae nanyi nyote.

ndugu wapendwa, ni kwa ajili ya kuwatia nguvu. 23

Kwa kuwa nina hofu kwamba nitakapokuja naweza kuwakuta nisivyotaka, nanyi mkanikuta msivyotaka. Nina hofu kwamba panaweza kuwa na ugomvi, vivu, ghadhabu, fitina, masingizio, masengenyo, majivuno na machafuko. 24 Nina hofu kwamba nitakapokuja tena kwenu, Mungu wangu atanidhili mbele yenu, nami nitasikitishwa na wengi waliotenda dhambi mbeleni, na wala hawajatubu kwa uchafu wao, uasherati, na ufisadi walioushiri.

13 Hii itakuwa mara ya tatu mimi kuja kwenu.

“Shtaka lolote lazima lithibitishwe na mashahidi wawili au watatu.” 2 Niliwaonya nilipokuwa pamoja nanyi mara ya pili. Sasa narudia wakati sipo, kwamba nikija tena sitawahurumia wale waliokuwa wametenda dhambi hapo awali au wengine wote, 3 kwa kuwa mnadai uthibitisho kwamba Al-Masihi anazungumza kwa kunitumia mimi. Yeye si dhaifu katika kushughulika nanyi, bali ana nguvu kati yenu. 4 Kwa kuwa alisulubiwa katika udhaifu, lakini anaishi kwa nguvu za Mungu. Vivyo hivyo, sisi tu dhaifu kupitia kwake, lakini katika kuwashughulikia ninyi tutaishi pamoja naye kwa nguvu za Mungu. 5 Jichunguzeni wenyewe mwone kama mnaishi katika imani. Jipimoni wenyewe. Je, hamtambui ya kuwa Isa Al-Masihi yu ndani yenu? Kama sivo, basi, mmeshindwa kufikia kipimo hicho! 6 Natumaini mtaona kuwa sisi hatukushindwa. 7 Lakini tunamwomba Mungu msije mkatenda kosa lolote, si ili sisi tuonekane kuwa tumeshinda hilo jaribio, bali ili ninyi mtende lililo haki, hata kama tutaonekana kuwa tumeshindwa. 8 Kwa maana hatuwezi kufanya lolote kinyume na kweli, bali kuithibitisha kweli tu. 9 Tunafurahi wakati wowote tunapokuwa dhaifu, lakini ninyi mkawa na nguvu. Nayo maombi yetu ni kwamba mpate kuwa wakamilifu. 10 Hii ndiyo sababu nawaandikia mambo haya wakati sipo, ili

Wagalatia

1 Paulo mtume, si mtume wa wanadamu wala aliyetumwa na mwanadamu, bali na Isa Al-Masihi na Mungu Baba Mwenyezi aliyemfufua Isa kutoka kwa wafu, 2 na ndugu wote walio pamoja nami. 3 Neema na amani zitokazo kwa Mungu, Baba yetu, na kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi ziwe nanyi, 4 yeche aliyejitoa kwa ajili ya dhambi zetu ili apate kutuokoa katika ulimwengu huu wa sasa ulio mbaya, sawasawa na mapenzi yake yeche aliye Mungu na Baba yetu. (aiōn g165) 5 Utukufu una yeche milele na milele. Amen. (aiōn g165) 6 Nashangaa kwamba mnawachwa upesi hivyo yeche aliyewaita kwa neema ya Al-Masihi na kuifua Injili nyingine, 7 ambayo kwa kweli si Injili kamwe, ila kwa dhahiri kuna watu wanaowachanganya na wanaotaka kuipotosha Injili ya Al-Masihi. 8 Lakini hata ikiwa sisi au malaika atokaye mbinguni akihubiri Injili nyingine tofauti na ile tuliyowahubiria sisi, basi mtu huyo alaaniwe milele! 9 Kama vile tulivyokwisha kusema kabla, sasa nasema tena, ikiwa mtu yeche atawahubiria Injili kinyume na ile mliyopokea na alaaniwe milele! 10 Je, sasa mimi ninatafuta kukubaliwa na wanadamu au kukubaliwa na Mungu? Au nataka kuwapendeza wanadamu? Kama ningekuwa bado najaribu kuwapendeza wanadamu, nisingekuwa mtumishi wa Al-Masihi. 11 Ndugu zangu, nataka mijue kwamba Injili niliyowahubiria haikutokana na wanadamu. 12 Kwa maana mimi sikuipokea hiyo Injili kutoka kwa mwanadamu, wala sikufundishwa na mtu, bali niliipata kwa ufunuo kutoka kwa Isa Al-Masihi. 13 Ninyi mmekwisha kusikia kuhusu maisha yangu ya zamani nilipokuwa katika dini ya Kiyahudi, jinsi niliyotesa makundi ya waumini wa Mungu kwa nguvu na kujaribu kuwaangamiza. 14 Nami niliendelea sana katika dini ya Kiyahudi kuliko Wayahudi wengi wa rika langu, maana nilijitahidi sana katika desturi za baba zangu. 15 Lakini ilipompendeza Mungu, aliyenitenga tangu tumboni mwa mama yangu na kuniita kwa neema yake, 16 alimdhahirisha Mwanawee kwangu, ili nipate kumhubiri mionganoni mwa watu wa Mataifa. Mimi sikushauriana na mwanadamu yeche, 17 wala sikupanda kwenda Yerusalemku waona hao walikuwa mitume kabla yangu, bali niliende mara moja Arabuni na kisha nikarudi Dameski. 18 Kisha baada ya miaka mitatu nilipanda kwenda Yerusalemku

kuonana na Kefa na nilikaa naye siku kumi na tano. 19 Lakini sikumwona mtume mwininge yeche isipokuwa Yakobo, ndugu yake Bwana Isa. 20 Nawahakikishia mbele za Mungu kuwa ninayowaandikia si uongo. 21 Baadaye nilienda sehemu za Siria na Kilikia. 22 Lakini mimi binafsi sikujulikana kwa makundi ya waumini huko Yudea yaliyo katika Al-Masihi. 23 Wao waliskia habari tu kwamba, "Mtu yule ambaye hapo awali alikuwa akitutesa sasa anahubiri imani ile ile aliyoleta akijaribu kuiangamiza." 24 Nao wakamkuza Mungu kwa sababu yangu.

2 Kisha, baada ya miaka kumi na nne, nilipanda tena kwenda Yerusalem, wakati huu pamoja na Barnaba, na nikamchukua Tito pia. 2 Nilienda kwa sababu nilikuwa nimefunuliwa na Mungu, ili nikawaeleze kwa faragha wale walioonekana kuwa viongozi, ile Injili ninayoihubiri kwa watu wa Mataifa. Nilifanya hivyo kwa kuhofia kwamba nisije nikawa nilikuwa ninakimbia au nilikimbia bure. 3 Lakini hata Tito aliye kuwa nami, na alikuwa Myunani, hakulazimika kutahiriwa. 4 Lakini kwa sababu ya ndugu wa uongo amba walijilingiza kwa siri katikati yetu ili kipeleleza uhuru tulio nao katika Al-Masihi Isa, wapate kututia utumwani, 5 hatukubaliana nao hata dakika moja, ili ukweli wa Injili ubaki nanyi. 6 Kwa habari ya wale walikuwa wakubaliwe kuwa viongozi (kwangu mimi sikujali vyeo vyao, maana Mungu hana upendeleo), wale watu hawakuniongezea chochote. 7 Badala yake walitambua kwamba nilikuwa nimekabidhiwa kazi ya kuhubiri Injili kwa watu wa Mataifa, kama vile Petro alivyokabidhiwa kuhubiri Injili kwa Wayahudi. 8 Kwa maana, Mungu aliye kuwa akitenda kazi katika huduma ya Petro kama mtume kwa Wayahudi, ndiye pia aliye kuwa anatenda kazi katika huduma yangu kama mtume kwa watu wa Mataifa. 9 Basi Yakobo, Kefa na Yohana, walioonekana kama nguzo za jumuiya ya waumini, walitupatia mkono wa shirika, mimi na Barnaba, walipotambua ile neema niliyopewa. Wakakubali kwamba sisi twende kwa watu wa Mataifa, na wao waende kwa Wayahudi. 10 Walichotuomba ni kwamba tuendelee kuwakumbuka maskini, jambo ambalo ndilo nililokuwa na shauku ya kulifanya. 11 Lakini Petro alipofika Antiochia, mimi nilimpinga ana kwa ana kwa sababu alikuwa amekosea kwa wazi. 12 Kabla baadhi ya watu walitokta kwa Yakobo hawajafika, alikuwa

akila pamoja na watu wa Mataifa. Lakini hao watu kwamba wale walio na imani, hao ndio watoto wa walipofika alianza kujiondoa na kujitenga na watu wa Ibrahimu. **8** Andiko liliona tangu awali kwamba Mungu Mataifa kwa sababu aliwaogopa wale wa kundi la angewahesabia haki watu wa Mataifa kwa imani, tohara. **13** Pia Wayahudi wengine waliungana naye hivyo likatangulia kumtangazia Ibrahimu Injili, likisema katika unafiki huu, hata Barnaba naye akapotoshwa kwamba, "Kupitia kwako mataifa yote yatabarikiwa." **9** na unafiki wao. **14** Nilipoona kwamba hawatendi Kwa sababu hii, wale wote wanaoamini wanabarikiwa sawasawa na kweli ya Injili, nilimwambia Petro mbele pamoja na Ibrahimu, mtu wa imani. **10** Kwa maana ya wote, "Wewe ni Myahudi, nawe unaishi kama mtu wote wanaotumainia matendo ya Torati wako chini wa Mataifa na wala si kama Myahudi. Imekuwaje basi, ya laana, kwa kuwa imeandikwa, "Alaaniwe kila mnawalazimisha watu wa Mataifa kufuata desturi mtu asiyeshikilia kutii mambo yote yaliyoandikwa za Kiyahudi? **15** "Sisi wenyewe ni Wayahudi kwa katika Kitabu cha Torati." **11** Basi ni dhahiri kwamba kuzaliwa na si watu wenye dhambi kama watu wa hakuna mtu anayehesabiwa haki mbele za Mungu Mataifa, **16** bado tunajua kwamba mtu hahesabiwi kwa kushikilia Torati, kwa maana, "Mwenye haki haki kwa matendo ya sheria bali kupitia kwa imani ataishi kwa imani." **12** Lakini Torati haitegemei imani. katika Isa Al-Masihi. Hivyo sisi pia, tumemwamini Al- Kinyume chake, "Mtu atendaye matendo hayo ataishi Masihi Isa ili tupate kuhesabiwa haki kupitia kwa imani kwa hayo." **13** Al-Masihi alitukomboa kutoka laana ya katika Al-Masihi, wala si kwa matendo ya sheria, Torati kwa kufanyika laana kwa ajili yetu, kwa maana kwa sababu kwa kushika sheria hakuna hata mtu imeandikwa, "Amelaaniwa yeye aangikwaye juu ya mmoja atakayehesabiwa haki. **17** "Lakini tutikafuta mti." **14** Alitukomboa ili baraka aliypewa Ibrahimu kuhesabiwa haki katika Al-Masihi, inakuwa dhahiri ipate kuwafikia watu wa Mataifa kupitia kwa Al-Masihi kwamba sisi ni wenye dhambi. Je, ina maana kwamba Isa, ili kwa imani tupate kupokea ile ahadi ya Roho Al-Masihi amekuwa mtumishi wa dhambi? La hasha! wa Mungu. **15** Ndugu zangu, nataka nitoe mfano **18** Lakini ikiwa mimi ninajenga tena kile ambacho kutoka maisha ya kila siku. Kama vile hakuna mtu nimekwisha kukibomoa, basi ninaonesha kwamba awezaye kutangua au kuongeza kitu katika agano mimi ni mkosaji. **19** Kwa maana mimi kupitia kwa la mtu ambalo limekwisha kuthibitishwa, vivyo hivyo sheria, nimeifia sheria ili nipate kuishi kwa ajili ya kwa hali kama hii. **16** Ahadi zilinenwa kwa Ibrahimu Mungu. **20** Nimesulubiwa pamoja na Al-Masihi, wala na kwa mzao wake. Maandiko hayasemi "kwa uzao", si mimi tena ninayeishi, bali Al-Masihi ndiye aishiye yakimaanisha watu wengi, bali "kwa mzao wako", ndani yangu. Uhai nilio nao sasa katika mwili, ninaishi yaani mtu mmoja, ndiye Al-Masihi. **17** Ninachotaka kwa imani katika Mwana wa Mungu, aliyenipenda kusema ni kwamba, Torati, ambayo ilitolewa miaka na kujitoo kwa ajili yangu. **21** Siibatilishi neema ya mia nne na thelathini baadaye, haitangu agano Mungu, kwa maana kama haki ingeweza kupatihana liliilotibitishwa na Mungu ili kuibatilisha ahadi ile. **18** kupitia kwa Torati, basi Al-Masihi alikuwa bure!"

3 Ninyi Wagalatia wajinga! Ni nani aliyewaroga?

Isa Al-Masihi aliwekwa wazi mbele yenu kwamba amesulubiwa. **2** Nataka njifunze neno moja kutoka kwenu: Je, mlipokea Roho wa Mungu kwa kushika Torati, au kwa kuyaamini yale mliyosikia? **3** Je, ninyi ni wajinga kiasi hicho? Baada ya kuanza kwa Roho, je, sasa mwataka kumalizia katika mwili? **4** Je, mlipata mateso kiasi hicho bure? Ni kama kweli yalikuwa bure! **5** Je, Mungu huwapa Roho wake Mtakatifu na kufanya muijiza kati yenu kwa sababu mnatii Torati, au kwa sababu mnaamini kile mluchosikia? **6** Kama vile "Ibrahimu alimwamini Mungu na ikahesabiwa kwake kuwa haki." **7** Fahamuni basi

Kwa maana kama urithi hupatikana kwa Torati, basi hautegemei tena ahadi, lakini Mungu kwa neema yake alimpa Ibrahimu urithi kupitia kwa ahadi. **19** Kwa nini basi iwepo Torati? Torati iliwekwa kwa sababu ya makosa hadi atakapokuja yule Mzao wa Ibrahimu, ambaye alitajwa katika ile ahadi. Torati ilihamriwa na malaika kwa mkono wa mpatanishi. **20** Basi mpatanishi huhusisha zaidi ya upande mmoja, lakini Mungu ni mmoja. **21** Je basi, Torati inapingana na ahadi za Mungu? La hasha! Kwa maana kama Torati iliyoolewa ingeweza kuwapa watu uzima, basi haki ingepatikana kupitia kwa Torati. **22** Lakini Maandiko yamefanya vitu vyote vifungwe chini ya nguvu ya dhambi, ili yale yaliyoahidiwa kupitia kwa imani katika

Isa Al-Masihi yapate kupewa wale wanaoamini. 23 Mungu, kama vile Al-Masihi Isa. 15 Ile hali ya furaha Kabla imani hii hajaja tulikuwa tumewekwa chini ya mliyokuwa nayo imeenda wapi? Naweza kushuhudia Torati, tumefungwa hadi ile imani ifunuliwe. 24 Hivyo, kwamba, kama ingewezekana mngeng'oa macho Torati ilikuwa kiongozi kutufikisha kwa Al-Masihi, ili yenu na kunipa mimi. 16 Je, sasa nimekuwa adui tupate kuhesabiwa haki kwa imani. 25 Lakini sasa yenu kwa kuwaambia ukweli? 17 Hao wana shauku kwa kuwa ile imani imekuja, hatusimamiwi tena na ya kuwapata lakini si kwa kusudi zuri. Wanachotaka Torati. 26 Kwa maana ninyi nyote mmekuwa watoto ni kuwatenga mbali nasi, ili ninyi mpate kuwaonea wa Mungu katika Al-Masihi Isa kupitia kwa imani. 27 wao shauku. 18 Ni vizuri wakati wote kuwa na shauku Kwa maana wote mliobatizwa ndani ya Al-Masihi, kwa ajili ya kusudi zuri, si wakati nikiwa pamoja nanyi mmemvaa Al-Masihi. 28 Wala hakuna tena Myahudi tu. 19 Watoto wangu wapendwa, ambao kwa mara au Myunani, mtumwa au mtu huru, mwanaume wala nyingine ninawaonea uchungu, ninatamani kwamba mwanamke, maana nyote mmekuwa wamoja ndani Al-Masihi aumbike ndani yenu. 20 Natamani kama ya Al-Masihi Isa. 29 Nanyi mkiwa ni mali ya Al-Masihi, basi ninyi ni wa uzao wa Ibrahimu na warithi sawasawa na ile ahadi.

4 Lile nisemalo ni kwamba wakati wote mrithi bado ni mtoto, hana tofauti na mtumwa, ingawa ndiye mmiliki wa mali yote. 2 Yeye huwa chini ya uangalizi wa walezi na wadhamini hadi ufike wakati uliowekwa na baba yake. 3 Vivyo hivyo na sisi, tulipokuwa bado watoto wadogo, tulikuwa utumwani chini ya taratibu za kawaida za ulimwengu. 4 Lakini wakati uliopangwa ulipotimia, Mungu alimtuma Mwanawe, ambaye alizaliwa na mwanamke, akazaliwa chini ya sheria, 5 ili awakomboe wale waliokwa chini ya sheria, nasi tupate kupokea zile haki kamili za kufanywa wana. 6 Kwa sababu ninyi ni watoto wa Mungu, Mungu amemtuma Roho wa Mwanawe miyoni mwetu, anayelia, "Abba, Baba." 7 Kwa hiyo, wewe si mtumwa tena, bali ni mwana. Na kwa kuwa wewe ni mwana, Mungu amekufanya wewe pia kuwa mrithi kupitia kwa Al-Masihi. 8 Zamanii, mlipokuwa hammjui Mungu, mlikuwa watumwa wa viumbe ambavyo kwa asili si Mungu. 9 Lakini sasa kwa kuwa mmemjua Mungu, au zaidi mmejulikana na Mungu, inakuwaje mnarejea tena katika zile kanuni za kwanza zenye udhaifu na upungufu? Mnataka ziwafanye tena watumwa? 10 Mnaadhishwa siku maalum, miezi, nyakati na miaka! 11 Nina hofu juu yenu, kwamba kazi niliyofanya kwa ajili yenu inaweza kuwa nimejitaabisha bure. 12 Ndugu zangu, nawasihi mwe kama mimi, kwa sababu mimi nimekuwa kama ninyi. Hamkunitendea jambo lolote baya. 13 Ninyi mwajua kwamba ni kwa ajili ya udhaifu wangu niliwhubiria Injili. 14 Ingawa hali yangu iliwaitia majaribuni, hamkunidharau wala kunidhiihaki, bali mlinikaribisha kama malaika wa

yenu. 21 Niambieni, ninyi mmaotaka kuwa chini ya sheria, je, hamjui sheria inavyosema? 22 Kwa maana imeandikwa kwamba Ibrahimu alikuwa na wana wawili, mmoja wa mwanamke mtumwa na wa pili wa mwanamke huru. 23 Lakini, mtoto wa mwanamke mtumwa alizaliwa kwa mapenzi ya mwili, na yule mwingine wa mwanamke huru alizaliwa kutokana na ahadi ya Mungu. 24 Mambo haya yanaweza kuchukuliwa kama mfano. Kwa maana hao wanawake wawili ni mfano wa maagano mwili: Agano la kwanza ni lile liliofanyika katika Mlima Sinai, linalozaa watoto wa utumwa. Hili ndilo huyo Hajiri. 25 Basi Hajiri anawakilisha Mlima Sinai ulio Arabuni, na unafanana na Yerusalemu ya sasa ambayo iko utumwani pamoja na watoto wake. 26 Lakini Yerusalemu wa juu ni huru, nayo ndiye mama yetu. 27 Kwa maana imeandikwa: "Furahi, ewe mwanamke tasa, wewe usiyezza; paza sauti, na kuimba kwa furaha, wewe usiyepatwa na uchungu wa kuzaa; kwa maana watoto wa mwanamke aliyeachwa ukiwa ni wengi kuliko wa mwanamke mwenye mume." 28 Basi, sisi ndugu zangu, ni kama Isaka, tu watoto wa ahadi. 29 Lakini, kama vile ilivyokuwa siku zile yule aliyezaliwa kwa mwili alivyomchokoza yule aliyezaliwa kwa uweza wa Roho wa Mungu, ndivyo iivyo hata sasa. 30 Lakini Maandiko yasemaje? "Mwondoe mwanamke mtumwa pamoja na mwanawe, kwa sababu mwana wa mwanamke mtumwa kamwe hatarithi pamoja na mwana wa aliye huru." 31 Kwa hiyo ndugu zangu, sisi si watoto wa mwanamke mtumwa, bali wa yule aliye huru.

5 Al-Masihi alitupatia uhuru, akataka tubaki huru. mambo kama haya hakuna sheria. **24** Wote walio

Hivyo simameni imara wala msikubali tena wa Al-Masihi Isa wameusulubisha mwili na shauku kulemewa na nira ya utumwa. **2** Sikilizeni! Mimi, zake pamoja na tamaa zake. **25** Kwa kuwa tunaishi Paulo, nawaambieni kwamba mkikubali kutahiriwa, kwa Roho wa Mungu, basi, tuenende kwa Roho. **26** basi Al-Masihi hatakuwa na thamani kwenu hata Tusijisifu bure, tukichokozana na kuoneana vivu. kidogo. **3** Namshuhudia tena kila mtu anayekubali kutahiriwa kwamba inampasa kushika Torati yote. **4** Ninyi mnaotafuta kuhesabiwa haki kupitia kwa Torati mmetengwa na Al-Masihi, mko mbali na neema ya Mungu. **5** Kwa maana, kupitia Roho wa Mungu tunangojea kwa shauku tumaini la haki kwa imani. **6** Kwa maana ndani ya Al-Masihi Isa, kutahiriwa au kutokutahiriwa hakuleti tofauti, bali liliilo muhimu ni imani itendayo kazi kupitia kwa upendo. **7** Mlikuwa mkipiga mbio vizuri. Ni nani aliyewazuia msiitii kweli? **8** Ushawishi kama huo haukutoka kwa yule anayewaita. **9** "Chachu kidogo huchachua donge zima." **10** Nina hakika katika Bwana Isa kwamba hamtakuwa na msimamo mwингine. Mtu anayewachanganya anastahili adhabu, hata awe nani. **11** Lakini ndugu zangu, kama mimi bado ninahubiri kuhusu kutahiriwa, kwa nini bado nirateswa? Katika hiyo hali basi, kwazo la msalaba limeondolewa. **12** Laiti hao wanaowavuruga wangejihasi wao wenye! **13** Ndugu zangu, ninyi mliitwa ili mwe huru, hivyo msitumie uhuru wenu kama fursa ya kufuata tamaa za mwili, bali tumikianeni ninyi kwa ninyi kwa upendo. **14** Kwa maana Torati yote hukamilika katika amri moja: "Mpende jirani yako kama nafsi yako." **15** Lakini mkiumana na kutafunana, angalieni msije mkaangamizana. **16** Kwa hiyo nasema, nendeni kwa Roho wa Mungu, wala hamtazitimiza kamwe tamaa za mwili. **17** Kwa maana mwili hutamani yale yaliyo kinyume na Roho, naye Roho hutamani yale yaliyo kinyume na mwili. Roho na mwili hupingana na kwa sababu hiyo hamwezi kufanya mnayotaka. **18** Lakini mkiongozwa na Roho wa Mungu, hamko chini ya Torati. **19** Basi matendo ya mwili ni dhahiri, nayo ni haya: Uasherati, uchafu, ufisadi, **20** kuabudu sanamu, uchawi, uadui, ugomvi, wivu, hasira, fitina, faraka, uzushi, **21** husuda, ulevi, ulafi na mambo mengine yanayofanana na hayo. Nawaonya, kama nilivyokwisha kuwaonya kabla, kwamba watu watendao mambo kama hayo, hawataurithi ufalme wa Mungu. **22** Lakini tunda la Roho wa Mungu ni upendo, furaha, amani, uvumilivu, utu wema, fadhili, uaminifu, **23** upole na kiasi. Katika

6 Ndugu zangu, ikiwa mtu amepatikana akitenda dhambi, basi ninyi mnaoishi kwa Roho wa Mungu mnapaswa kumrejesha mtu huyo kwa upole. Lakini

jihadharini, ili ninyi wenye msije mkajaribiwa. **2** Chukulianeni mizigo ninyi kwa ninyi, nanyi kwa njia hii mtatimiza sheria ya Al-Masihi. **3** Mtu yeoye akijiona kuwa yeye ni bora na kumbe sivyo, basi mtu huyo anajidanganya mwenye. **4** Lakini kila mtu na aipime kazi yake mwenye, ndipo aweze kujisifu, bila kujilinganisha na mtu mwингine. **5** Kwa maana, kila mtu atauchukua mzigoto wake mwenye. **6** Basi, yeye afundishwaye katika neno na amshirikishe mwalimu wake mema yote. **7** Msidanganyike, Mungu hadhifikasi. Kwa kuwa kile apandacho mtu ndicho atakachovuna. **8** Apandaye kwa mwili, katika mwili wake atavuna uharibifu, lakini yeye apandaye katika Roho wa Mungu, katika Roho atavuna uzima wa milele. **(aiōnios g166)** **9** Hivyo, tusichoke katika kutenda mema, kwa kuwa tutavuna kwa wakati wake tusipokata tamaa. **10** Kwa hiyo, kadiri tupatavyo nafasi na tuwatendee watu wote mema, hasa wale wa jamaa ya waumini. **11** Angaliani herufi kubwa ninazotumia nikiwaandikia kwa mkono wangu mwenye! **12** Wale wanaotaka kuonekana wazuri kwa mambo ya mwili wanataka wawalazimishe kutahiriwa. Sababu pekee ya kufanya hivyo ni kuepuka kuteswa kwa ajili ya msalaba wa Al-Masihi. **13** Hata wale waliothiriwa wenye hawaii sheria, lakini wanataka ninyi mtahiriwa ili wapate kujivuna kwa habari ya miili yenu. **14** Lakini mimi naomba nisije nikajivunia kitu chochote isipokuwa msalaba wa Bwana wetu Isa Al-Masihi, ambaye kwake ulimwengu umesulubiwa kwangu, nami nimesulubiwa kwa ulimwengu. **15** Kwa maana katika Al-Masihi Isa, kutahiriwa au kutokutahiriwa si kitu, bali kule kuwa kiumbe kipywa ni kila kitu! **16** Amani na rehema viwe na wote wanaofuata kanuni hii, hata kwa Israeli wa Mungu. **17** Hatimaye, tangu sasa mtu yeoye asinaitabishe, kwa maana nachukua katika mwili wangu chapa zake Isa. **18** Ndugu zangu, neema ya

Bwana wetu Isa Al-Masihi iwe pamoja na roho zenu.

Amen.

Waefeso

1 Paulo, mtume wa Al-Masihi Isa, kwa mapenzi ya Mungu. 2 Neema na amani zinazotoka kwa Mungu, Baba yetu, na kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi ziwe nanyi. 3 Ahimidiwe Mungu na Baba wa Bwana wetu Isa Al-Masihi, aliyetubariki sisi kwa baraka zote za rohoni, katika ulimwengu wa roho ndani ya Al-Masihi. 4 Kwa maana alituchagua katika yeze kabla ya kuumbwa kwa ulimwengu ili tuwe watakatifu na bila lawama mbele zake. Kwa upendo 5 alitangulia kutuchagua tuwe wanawe kupitia kwa Isa Al-Masihi kwa furaha na mapenzi yake. 6 Kwa hiyo tunamsifu Mungu kwa huruma zake kuu alizotumiminia sisi katika Mwanawe Mpandwa. 7 Ndani yake tunao ukombozi kupitia kwa damu yake, yaani msamaha wa dhambi, sawasawa na wingi wa neema yake 8 aliyotumiminia kwa wingi, kwa hekima yote na maarifa yote. 9 Naye alitujulisha siri ya mapenzi yake sawasawa na uradhi wa mapenzi yake, ambayo alikusudia katika Al-Masihi, 10 ili yapate kutimizwa wakati mkamilifu utakapowadia, yaani kuvitia vitu vyote vya mbinguni na vya duniani pamoja, chini ya kiongozi mmoja, ndiye Al-Masihi. 11 Katika Al-Masihi sisi nasi tumepata urithi, tulisha kuchaguliwa tangu awali sawasawa na kusudi la Mungu, yeze ambaye hufanya mambo yote kulingana na kusudi la mapenzi yake, 12 ili, sisi tuliokuwa wa kwanza kuweka tumaini katika Al-Masihi, tupate kuishi kwa sifa ya utukufu wake. 13 Ninyi pia mliingia ndani ya Al-Masihi mliposikia neno la kweli, Injili ya wokovu wenu. Baada ya kuamini, mliitia muhuri ndani yake, huyo Roho Mtakatifu wa Mungu mliyehidiwa, 14 yeze ambaye ni amana yetu ya kutuhakikishia urithi wetu hadi ukombozi wa wale walio milki ya Mungu, kwa sifa ya utukufu wake. 15 Kwa sababu hii, tangu niliposikia kuhusu imani yenu katika Bwana Isa na upendo wenu kwa watakatifu wote, 16 sijaacha kumshukuru Mungu kwa ajili yenu, nikiwakumbuka katika maombi yangu. 17 Nazidi kumwomba Mungu wa Bwana wetu Isa Al-Masihi, Baba wa utukufu, awajalieni ninyi roho ya hekima na ya ufunuo, ili mpate kumjua zaidi. 18 Ninaomba pia kwamba macho ya miyo yenu yatiwe nuru ili mpate kujua tumaini mliloitiwa, utajiri wa urithi wa utukufu wake kwa watakatifu 19 na uweza wake mkuu usioliinganishwa kwa ajili yetu sisi tuaminio.

Uweza huo unaofanya kazi ndani yetu, ni sawa na ile nguvu kuu mno 20 aliyoitumia katika Al-Masihi alipomfufua kutoka kwa wafu, na kumketisha mkonon wake wa kuume katika ulimwengu wa roho, 21 juu sana kuliko falme zote na mamlaka, enzi na milki, na juu ya kila jina litajwalo, si katika ulimwengu huu tu, bali katika ule ujao pia. (aiōn g165) 22 Naye Mungu ameweka vitu vyote viwe chini ya miguu yake, na amemfanya yeze awe kichwa cha vitu vyote kwa ajili ya jumuiya ya waumini, 23 ambayo ni mwili wake, ukamilifu wake yeze aliye yote katika yote.

2 Ninyi mlikuwa wafu katika makosa na dhambi zenu, 2 ambazo mlizitenda mlipofuata njia za ulimwengu huu na za yule mtawala wa ufalme wa anga, yule roho atendaye kazi sasa ndani ya wale wasiotii. (aiōn g165) 3 Sisi sote pia tulishi katikati yao hapo zamani, tukitimiza tamaa za asili yetu ya dhambi na kufuata tamaa zake na mawazo yake. Nasi kwa asili tulistahili ghadhabu, kama watu wengine wote. 4 Lakini Mungu kwa upendo wake mwingi kwetu sisi, ambaye ni mwingi wa rehemaa, 5 hata tulipokuwa wafu kwa ajili ya makosa yetu, alitufanya tuwe hai pamoja na Al-Masihi Isa, yaani mmeokolewa kwa neema. 6 Mungu alitufufua pamoja na Al-Masihi na kutuketisha pamoja naye katika ulimwengu wa roho katika Al-Masihi Isa, 7 ili katika ulimwengu ujao apate kuonesha wingi wa neema yake isioliinganishwa, iliyodohihirishwa kwetu kwa wema wake ndani ya Al-Masihi Isa. (aiōn g165) 8 Kwa maana mmeokolewa kwa neema, kupitia kwa imani, nayo haikutokana na ninyi wenywewe. Hii ni zawadi kutoka kwa Mungu, 9 si kwa matendo, ili mtu yeoyote asjje akajisifu. 10 Kwa maana sisi ni kazi ya mikono ya Mungu, tulioumbwa katika Al-Masihi Isa, ili tupate kutenda matendo mema, ambayo Mungu alitangulia kuyaandaa tupate kuishi katika hayo. 11 Kwa hiyo kumbukeni kwamba hapo awali ninyi ambaa ni watu wa Mataifa kwa kuzaliwa na kuitwa “wasiotahiriwa” na wale wanaoijiita “waliotahiriwa” (yaani tohara ifanyikayo katika mwili kwa mikono ya wanadamu), 12 kumbukeni kwamba wakati ule mlikuwa mbali na Al-Masihi, mkiwa mmetengwa kutoka jumuiya ya Israeli, na mkiwa wageni katika yale maagano ya ahadi, nanyi hamkuwa na tumaini wala Mungu duniani. 13 Lakini sasa katika Al-Masihi Isa, ninyi ambaa hapo kwanza mlikuwa mbali na Mungu, sasa mmeletwa karibu kupitia kwa damu ya Al-Masihi.

14 Kwa maana ye ye mwenyewe ndiye amani yetu, ya Mungu iliyo ya namna nyingi ipate kujulikana aliyetufanya sisi tuliokuwa vikundi viwili tuwe kikundi kwa watawala na wenyewe mamlaka katika ulimwengu kimoja kwa kuvunja kizuizi na kubomoa ule ukuta wa wa roho, 11 sawasawa na kusudi lake la milele uadui uliokuwa kati yetu, 15 kwa kuibatilisha ile sheria alilolitimiza katika Al-Masihi Isa Bwana wetu. (aiōn pamoja na amri zake na maagizo yake alipoutoa g165) 12 Ndani yake na kupitia kwa imani katika ye ye mwili wake, ili apate kufanya ndani yake mtu mmoja twawenza kumkaribia Mungu kwa uhuru na kwa ujasiri. mpya badala ya hao wawili, hivyo akifanya amani, 13 Kwa hiyo, nawaomba msikate tamaa kwa sababu 16 naye katika mwili huu mmoja awapatanishe wote ya mateso yangu kwa ajili yenu, hayo ni utukufu wawili na Mungu kupitia msalaba, ili kwa huo msalaba wenu. 14 Kwa sababu hii nampigia Baba magoti, 15 akaangamiza uadui wao. 17 Alikuja na kuhubiri ambaye ubaba wote wa kila jamaa za mbinguni na amani kwenu ninyi mliokuwa mbali, na pia akahubiri za duniani unatokana naye. 16 Namwomba Mungu amani kwao waliokuwa karibu. 18 Kwa maana kupitia awaimarishe kwa kuwatia nguvu mioyo yenu kupitia kwake sisi sote tunaweza kumkaribia Baba katika kwa Roho wake Mtakatifu kwa kadiri ya utajiri wa Roho mmoja. 19 Hivyo basi, ninyi sasa si wageni utukufu wake, 17 ili Al-Masihi apate kukaa moyoni tena na wapitaji, bali mmekuwa wenyeji pamoja na mwenu kupitia kwa imani. Nami ninaomba kwamba watakatifu na pia jamaa wa nyumbani mwake Mungu. mkiwa wenye mizizi tena imara katika msingi wa 20 Mmejengwa juu ya msingi wa mitume na manabii, upendo, 18 mwe na uwezo wa kufahamu pamoja naye Al-Masihi Isa ndiye jiwe kuu la pembedi. 21 na watakatifu wote jinsi uliyovo upana, urefu, kimo Ndani yake jengo lote limeshikamanishwa pamoja na na kina upendo wa Al-Masihi, 19 na kujua upendo kuinuliwa ili kuwa Hekalu takatifu katika Mwenyezi huu unaopita fahamu, ili mpate kujazwa na kufikia Mungu. 22 Katika ye ye ninyi nanyi mnajengwa pamoja kipimo cha ukamilifu wote wa Mungu. 20 Basi kwa ili mpate kuwa makao ambayo Mungu anaishi ndani ye ye aezaye kutenda mambo ya ajabu yasiyopimika yake kupitia kwa Roho wake Mtakatifu.

3 Kwa sababu hii, mimi Paulo, ni mfungwa wa Al-Masihi Isa kwa ajili yenu ninyi watu wa Mataifa. 2 Kwa hakika mmekwisha kusikia kuhusu ile huduma ya neema ya Mungu niliyopewa kwa ajili yenu, 3 yaani ile siri iliodhahirishwa kwangu kupitia ufunuo, kama nilivyotangulia kuandiika kwa kifupi. 4 Kwa kusoma haya, basi mtawenza kuelewa ufahamu wangu 2 Kwa unyenyekevu wote na upole, mkiwa wavumilivu, katika siri ya Al-Masihi. 5 Siri hii haikudhahirishwa 2 Kwa unyenyekevu wote na upole, mkiwa wavumilivu, mkichukuliana kwa upendo. 3 Jitahidini kudumisha kwa wanadamu katika vizazi vingine kama vile sasa umoja wa Roho wa Mungu katika kifungo cha iliyodhahirishwa na Roho wa Mungu kwa mitume na amani. 4 Kuna mwili mmoja na Roho mmoja, kama manabii watakatifu wa Mungu. 6 Siri hii ni kwamba, vile mlivyoitwa katika tumaini moja la wito wenu. kupitia kwa Injili, watu wa Mataifa ni warithi pamoja 5 Tena kuna Bwana mmoja, imani moja, ubatizo na Israeli, viungo vyta mwili mmoja na washiriki mmoja, 6 Mungu mmoja ambaye ni Baba wa wote, pamoja wa ahadi katika Al-Masihi Isa. 7 Nimekuwa aliye juu ya yote, katika yote na ndani ya yote. mtumishi wa Injili hii kwa kipawa cha neema ya 7 Lakini kila mmoja wetu amepewa neema kwa Mungu niliyopewa kwa nguvu yake itendayo kazi. kadiri ya kipimo cha kipawa cha Al-Masihi. 8 Kwa 8 Ingawa mimi ni mdogo kuliko aliye mdogo kabisa hiyo husema: "Alipopaa juu zaidi, aliteka mateka, mionganii mwa watakatifu wote, nilipewa neema hii: ili akawapa wanadamu vipawa." 9 (Asemapo "alipaa niwahubirie watu wa Mataifa kuhusu utajiri usiopimika juu," maana yake nini isipokuwa ni kusema kwamba ulio ndani ya Al-Masihi, 9 na kuweka wazi kwa Al-Masihi pia alishuka pande za chini sana za dunia? kila mtu siri hii iliyo kuwa imefichwa tangu zamani 10 Yeye aliyeshuka ndiye aliyepaa juu zaidi kupita katika Mungu, aliyeumba vitu vyote. (aiōn g165) 10 mbingu zote, ili apate kuujaza ulimwengu wote.) Ili sasa kupitia kwa jumuiya ya waumini, hekima 11 Ndiye aliweka wengine kuwa mitume, wengine

kuwa manabii, wengine kuwa wainjilisti, wengine kabisa uchungu, ghadhabu na hasira, makelele na kuwa wachungaji na walimu, 12 kwa kusudi la masingizio, pamoja na kila aina ya uovu. 32 Kuweni kuwakamilisha watakatifu kwa ajili ya kazi za huduma, wafadhilli na wenyewe kuhurumiana ninyi kwa ninyi, ili mwili wa Al-Masihi upate kujengwa 13 hadi sote mkisameheana, kama vile naye Mungu katika Al-tutakapoufikia umoja katika imani na katika kumjua.

Mwana wa Mungu na kuwa watu wazima, kwa kufikia kimo cha ukamiliwa wa Al-Masihi. 14 Basi hatutakuwa tena watoto wachanga, tukiyumbishwa na mawimbi, na tukipeperushwa hapa na pale na kila upепо wa mafundisho, na kwa ujanja na hila za watu katika njama zao. 15 Badala yake, tukiambiana kweli kwa upendo, katika mambo yote tukue, hata tumfikie ye ye aliye kichwa, yaani Al-Masihi. 16 Kutoka kwake, mwili wote ukiwa umeungamanishwa na kushikanishwa pamoja kwa msaada wa kila kiungo, hukua na kujijenga wenyewe katika upendo, huku kila kiungo kikifanya kazi yake. 17 Hivyo nawaambia hivi, nami nasisitiza katika Bwana Isa kwamba, msiishi tena kama watu wa Mataifa wanavyoishi, katika ubatili wa mawazo yao. 18 Watu hao akili zao zimetiwu giza na wametengwa mbali na uzima wa Mungu kwa sababu ya ujinga wao kutokana na ugumu wa miyo yao. 19 Wakiisha kufa ganzi, wamejitia katika mambo ya ujisadi na kujiingiza katika kila aina ya uchafu, wakiendelea kutamani zaidi. 20 Lakini ninyi, hivyo sivyo mlivyojifunza Al-Masihi. 21 Kama hivyo ndivyo ilivyo, ninyi mmemsikia, tena mmefundishwa naye, vile kweli ilivyo katika Isa. 22 Mlifundishwa kuuvua mwenendo wenu wa zamani, utu wenu wa kale, ulioharibiwa na tamaa zake za udanganyifu, 23 ili mfanywe upya katika roho ya nia zenu, 24 na mkajivike utu mpya, ulioumbwa sawasawa na mfano wa Mungu katika haki ya kweli na utakatifu. 25 Kwa hiyo kila mmoja wenu avue uongo na kuambiana kweli mtu na jirani yake, kwa maana sisi sote tu viungo vya mwili mmoja. 26 Mkikasirika, msitende dhambi, wala juu lisichwe mkiwa bado mmekasirika, 27 wala msimpe ibilisi nafasi. 28 Yeye ambaye amekuwa akiiba, asiibe tena, lakin lazima ajishughulishe, afanye kitu kinachofaa kwa mikono yake mwenyewe, ili awe na kitu cha kuwagawia wahitaji. 29 Maneno mabaya yasitoke vinywani mwenu, bali yale yanayofaa kwa ajili ya kuwajenga wengine kulingana na mahitaji yao, ili yawafae wale wasikiao. 30 Wala msimhuzunishe Roho Mtakatifu wa Mungu, ambaye kwake mliitiwa muhuri kwa ajili ya siku ya ukombozi. 31 Ondoeni

5 Kwa hiyo, mfuateni Mungu kama watoto wanaopendwa, 2 mkiishi maisha ya upendo, kama vile Al-Masihi aliyoyotupenda sisi akajitoa kwa ajili yetu kuwa sadaka yenyewe harufu nzuri na dhabihu kwa Mungu. 3 Lakini uasherati usitajwe miongoni mwenu kamwe, wala uchafu wa aina yoyote, wala tamaa, kwa sababu mambo haya hayastahili miongoni mwa watakatifu wa Mungu. 4 Wala pasiwepo mazungumzo machafu ya aibu, au maneno ya upuzi au mzaha, ambayo hayafai, badala yake mshukuruni Mungu. 5 Kwa habari ya mambo haya mjue hakika kwamba: Mwasherati, wala mtu mwovu, wala mwenye tamaa mbaya (mtu kama huyo ni mwabudu sanamu) kamwe hatarithi ufalme wa Al-Masihi na wa Mungu. 6 Mtu yejote na asiwadanganye kwa maneno matupu, kwa kuwa hasira ya Mungu huwaka kwa sababu ya mambo kama hayo juu ya wale wasiomti. 7 Kwa hiyo, msishirikiane nao. 8 Kwa maana zamani ninyi mlikuwa giza, lakin sasa ninyi ni nuru katika Bwana Isa. Nendeni kama watoto wa nuru 9 (kwa kuwa tunda la nuru hupatikana katika wema wote, haki na kweli), 10 nanyi tafuteni yale yanayompendeza Bwana Isa. 11 Msishiriki matendo ya giza yasiyofaa, bali yafichueni. 12 Kwa maana ni aibu hata kutaja mambo yale ambayo wasiotii wanayafanya sirini. 13 Lakini kila kitu kilichowekwa nuruni, huonekana, 14 kwa kuwa nuru ndiyo hufanya kila kitu kionekane. Hii ndiyo sababu imesemekana: "Amka, wewe uliyelala, ufufuke kutoka kwa wafu, naye Al-Masihi atakuangazia." 15 Kwa hiyo angalieni sana jinsi mnayyoenenda, si kama watu wasio na hekima, bali kama wenyewe hekima, 16 mkiukomboa wakati, kwa sababu nyakati hizi ni za uovu. 17 Kwa hiyo msiwe wajinga, bali mpate kujua nini mapenzi ya Bwana Isa. 18 Pia msilewe kwa mvinyo, ambamo mna upotovu, bali mijazwe Roho wa Mungu. 19 Msemezane ninyi kwa ninyi kwa zaburi, nyimbo na tenzi za rohoni, mkimwimbia na kumsifu Bwana Isa miyoni mwenu, 20 siku zote mkimshukuru Mungu Baba Mwenyezi kwa kila jambo katika Jina la Bwana wetu Isa Al-Masihi. 21 Nyenyekeaneni ninyi kwa ninyi kutokana na kumcha Al-Masihi. 22 Ninyi

wake, watiini waume zenu kama vile mnavyomtii na katika uweza wa nguvu zake. **11** Vaeni silaha Bwana Isa. **23** Kwa maana mume ni kichwa cha zote za Mungu ili mweze kuzipinga hila za ibilisi. mkewe kama vile Al-Masihi alivyo kichwa cha jumuiya **12** Kwa maana kushindana kwetu si dhidi ya mwili ya waumini, ambayo ni mwili wake, naye Al-Masihi na damu, bali dhidi ya falme na mamlaka, dhidi ya ni Mwokozi wake. **24** Basi, kama vile jumuiya ya wakuu wa ulimwengu huu wa giza na majeshi ya waumini wanavyomtii Al-Masihi, vivyo hivyo na wake pepo wabaya katika ulimwengu wa roho. (aiōn g165) nao imewapasa kuwatii waume zao kwa kila jambo. **13** Kwa hiyo vaeni silaha zote za Mungu ili mweze **25** Ninyi waume, wapendeni wake zenu, kama vile Al- kushindana siku ya uovu itakapokuja, nanyi mkiisha Masihi alivyoipenda jumuiya ya waumini na akajitoa kufanya yote, simameni imara. **14** Kwa hiyo simameni kwa ajili yake, **26** kusudi aifanye takatifu, akitakasa imara mkiwa mmejifunga kweli kiunoni na kuvala kwa kuiosha kwa maji katika neno lake, **27** apate dirii ya haki kifuani, **15** nayo miguu yenu ivalishwe kujiletea jumuiya tukufu isiyo na doa wala kunyanzi viatu yya utayari tunaopata katika Injili ya amani. **16** au waa lolote, bali takatifu na isiyo na hatia. **28** Vivyo Zaidi ya haya yote, twaeni ngao ya imani, ambayo hivyo imewapasa waume kuwapenda wake zao kama kwa hiyo mtaweza kuizima mishale yote yenyе moto miili yao wenyewe. Ampendaye mkewe hujipenda ya yule mwovu. **17** Vaeni chapeo ya wokovu na mwenyewe. **29** Hakuna mtu anayeuchukia mwili wake mchukue upanga wa Roho wa Mungu, amba ni mwenyewe, bali huulisha na kuutunza vizuri, kama neno la Mungu, **18** mkiomba kwa Roho siku zote Al-Masihi anavyoitunza jumuiya yake ya waumini. katika sala zote na maombi, mkikesha kila wakati **30** Sisi tu viungo vya mwili wake. **31** "Kwa sababu mkiwaombea watakatifu wote. **19** Niombeeni na mimi hii, mwanaume atamwacha baba yake na mama pia, ili kila nifunguo kinywa changu, nipewe maneno yake, naye ataambatana na mkewe, na hao wawili ya kusema, niweze kutangaza siri ya Injili kwa ujasiri, watakuwa mwili mmoja." **32** Siri hii ni kubwa, bali mimi **20** ambayo mimi ni balozi wake katika vifungo. Ombeni nanena kuhusu Al-Masihi na jumuiya ya waumini ili nipate kuhubiri kwa ujasiri kama inipasavyo. **21** wake. **33** Hata hivyo, kila mmoja wenu ampende **22** Ninamtuma mkewe kama anavyoipenda nafsi yake mwenyewe, Tikiko, aliye ndugu mpendwa na mtumishi mwaminifu katika Bwana Isa, atawaambia kila kitu, ili pia mpate kujua hali yangu na kile ninachofanya. **23** Amani iwe kwa ndugu, kwa ajili ya kusudi hili hasa, ili mpate kujua hali yetu, na awatie moyo. **24** Neema iwe na wote wanaompenda Bwana wetu Isa Al-Masihi na pamoja na imani kutoka kwa Mungu Baba Mwenyezi na kwa Bwana Isa Al-Masihi. **25** Neema iwe na wote wanaompenda Bwana wetu Isa Al-Masihi kwa upendo wa dhati. Amen.

6 Enyi watoto, watiini wazazi wenu katika Bwana Isa, kwa kuwa hili ni jema. **2** "Waheshimu baba yako na mama yako," hii ndio amri ya kwanza yenyе ahadi, **3** "upate baraka na uishi siku nyngi duniani." **4** Ninyi akina baba, msiwachokoze watoto wenu, bali waleeni kwa nidhamu na mafundisho ya Bwana Isa. **5** Ninyi watumwa, watiini hao walio mabwana zenu hapa duniani kwa heshima na kwa kutetemeka na kwa unyofu wa moyo, kama vile mnavyomtii Al-Masihi. **6** Watiini, si tu wakati wakiwaona ili mpate upendeleo wao, bali mtumike kama watumwa wa Al-Masihi, mkifanya mapenzi ya Mungu kwa moyo. **7** Tumikeni kwa moyo wote, kama vile mngeatumikia, wala si wanadamu, **8** mkijua kwamba Bwana Isa atampa kila mtu thawabu kwa lolote jema alilotenda, awe mtumwa au mtu huru. **9** Nanyi mabwana, watendeeni watumwa wenu kwa jinsi hiyo hiyo. Msiwatishe, kwa kuwa mnajua kwamba yeye aliye Bwana wenu na Bwana wao yuko mbinguni, naye hana upendeleo. **10** Hatimaye, mzidi kuwa hodari katika Bwana Isa

Wafilipi

1 Paulo na Timotheo, watumishi wa Al-Masihi Isa.

2 Neema na amani zinazotoka kwa Mungu, Baba yetu, na kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi ziwe nanyi. 3 Ninamshukuru Mungu wangu kila niwakumbukapo ninyi. 4 Katika maombi yangu yote daima nimekuwa nikiwaombea ninyi nyote kwa furaha, 5 kwa sababu ya kushiriki kwenu katika kueneza Injili, tangu siku ya kwanza hadi leo. 6 Nina hakika kwamba ye ye aliyeianza kazi njema miyoni mwenu, ataiendeleza na kuikamilisha hata siku ya Al-Masihi Isa. 7 Ni haki na ni wajibu wangu kufikiri hivi juu yenu nyote, kwa sababu ninyi mko moyoni mwangu. Ikiwa nimefungwa au nikiwa ninaitetea na kuithibitisha Injili, ninyi nyote mnashiriki neema ya Mungu pamoja nami. 8 Mungu ni shahidi wangu jinsi ninavyowaonea shauku ninyi nyote kwa huruma ya Al-Masihi Isa. 9 Haya ndio maombi yangu: kwamba upendo wenu uongezeka zaidi na zaidi katika maarifa na ufahamu wote, 10 ili mpate kutambua yale yaliyo mema, mkawé safi, wasio na hatia hadi siku ya Al-Masihi, 11 mkiwa mmejawa na matunda ya haki yapatikanayo kuititia kwa Isa Al-Masihi, kwa utukufu na sifa za Mungu. 12 Basi, ndugu zangu, nataka mjue kwamba mambo yale yaliyonipata kwa kweli yamesaidia sana kueneza Injili. 13 Matokeo yake ni kwamba imejulikana wazi kwa walanzi wote wa jumba la kifalme na kwa wengine wote kuwa nimefungwa kwa ajili ya Al-Masihi. 14 Kwa sababu ya vifungo vyangu, ndugu wengi katika Bwana Isa wametiwa moyo kuhubiri neno la Mungu kwa ujasiri zaidi na bila woga. 15 Ni kweli kwamba wengine wanamhubiri Al-Masihi kutokana na wivu na kwa kutaka kushindana, lakini wengine wanamhubiri Al-Masihi kwa nia njema. 16 Hawa wa mwisho wanamhubiri Al-Masihi kwa moyo wa upendo, wakifahamu kwamba nimo humu gerezani kwa ajili ya kuitetea Injili. 17 Hao wa kwanza wanamtangaza Al-Masihi kutokana na tamaa zao wenywewe wala si kwa moyo mweupe, bali wanakusudia kuongeza mateso yangu katika huku kufungwa kwangu. 18 Lakini inadhuru nini? Jambo la muhimu ni kwamba kwa kila njia, ikiwa ni kwa nia mbaya au njema, Al-Masihi anahubiriwa. Nami kwa ajili ya jambo hilo ninafurahi. Naam, nami nitaendelea kufurahi, 19 kwa maana ninajua kwamba kwa maombi yenu na kwa

msaada unaotolewa na Roho wa Isa Al-Masihi, yale yaliyonipata mimi yatageuka kuwa wokovu wangu. 20 Ninatarajia kwa shauku kubwa na kutumaini kwamba sitaabitika kwa njia yoyote, bali nitakuwa na ujasiri wa kutosha ili sasa kama wakati mwingine wowote, Al-Masihi atukuzwe katika mwili wangu, ikiwa ni kwa kuishi au kwa kufa. 21 Kwa maana kwangu mimi, kuishi ni Al-Masihi, na kufa ni faida. 22 Kama nitaendelea kuishi katika mwili, kwangu hili ni kwa ajili ya matunda ya kazi. Lakini nichague lipi? Mimi sijui! 23 Ninavutwa kati ya mambo mawili: Ninatamani kuondoka nikakae pamoja na Al-Masihi, jambo hilo ni bora zaidi. 24 Lakini kwa sababu yenu ni muhimu zaidi mimi nikiendelea kuishi katika mwili. 25 Nikiwa na hakika ya jambo hili, ninajua kwamba nitaendelea kuwepo pamoja nanyi nyote, ili mpate kukua na kuwa na furaha katika imani, 26 ili kwa kuja kwangu kwenu tena, furaha yenu iwe nyangi katika Al-Masihi Isa kwa ajili yangu. 27 Lakini lolote litakalotukia, mwenende kama ipasavyo Injili ya Al-Masihi, ili nikija na kuwaona au ikiwa sipo, nipate kusikia haya juu yenu: Kuwa mnasimama imara katika roho moja, mkiishindania imani ya Injili kwa umoja, 28 wala msitishwe na wale wanaowapinga. Hii ni ishara kwao kuwa wataangamia, lakini ninyi mtaokolewa, na hii ni kazi ya Mungu. 29 Kwa maana mmepewaa kwa ajili ya Al-Masihi, si kumwamini tu, bali pia kuteswa kwa ajili yake, 30 kwa kuwa mnashiriki mashindano yale yale miliyona nikiwa nayo na ambayo hata sasa mnasikia kuwa bado ninayo.

2 Kama kukiwa na jambo lolote la kutia moyo katika kuunganishwa na Al-Masihi, kukiwa faraja yoyote katika upendo wake, kukiwa na ushirika wowote na Roho wa Mungu, kukiwa na wema wowote na huruma, 2 basi ikamiliishi furaha yangu kwa kuwa na nia moja, mkiwa na upendo huo moja, mkiwa wa roho na kusudi moja. 3 Msitende jambo lolote kwa nia ya kujitokuza wala kujivuna, bali kwa unyenyekevu kila mtu amhesabu mwingine bora kuliko nafsi yake. 4 Kila mmoja wenu asiangularie faida yake mwenywewe tu, bali pia ajishughulische kwa faida ya wengine. 5 Kuweni na nia ile ile aliyokuwa nayo Al-Masihi Isa: 6 Yeye, ingawa alikuwa na asili ya Mungu hasa, hakuona kule kuwa sawa na Mungu kuwa kitu cha kushikilia, 7 bali alijifanya si kitu, akachukua hali hasa ya mtumwa, naye akazaliwi katika umbo la

mwanadamu. 8 Naye akiwa na umbo la mwanadamu, kufa. Lakini Mungu alimhurumia, wala si yeze tu, bali alijinyenyekenza, akatii hata mauti: naam, mauti ya hata na mimi alinihurumia, nisipatwe na huzuni juu ya msalaba! 9 Kwa hiyo, Mungu alimtukuza juu sana, huzuni. 28 Kwa hiyo mimi ninafanya bidii kumtuma na kumpa Jina liliio kuu kuliko kila jina, 10 ili kwa kwenu ili mtakapomwona kwa mara nyiningine, mpate Jina la Isa, kila goti lipigwe, la vitu vya mbinguni, kufurahi, nami wasiwasi wangu upungue. 29 Kwa na vya duniani, na vya chini ya nchi, 11 na kila hiyo mpokeeni katika Bwana Isa kwa furaha kubwa, ulimi ukiri kwamba Isa Al-Masihi ni Bwana, kwa nanyi wapeni heshima watu kama hawa, 30 kwa utukufu wa Mungu Baba Mwenyezi. 12 Kwa hiyo, sababu alikaribia kufa kwa ajili ya kazi ya Al-Masihi, wapendwa wangu, kama vile mmekuwa mkitii siku zote, si tu wakati nikiwa pamoja nanyi, bali sasa ninyi hamkuweza.

zaidi sana nisipokuwepo, utimizeni wokovu wenu kwa kuogopa na kutetemeka, 13 kwa maana Mungu ndiye atendaye kazi ndani yenu, kutaka kwenu na kutenda kwenu kwa kulinizima kusudi lake jema. 14 Fanyeni mambo yote bila kunung'unika wala kushindana, 15 ili msiwe na lawama wala hatia, bali mwe wana wa Mungu wasio na kasoro katika kizazi chenye ukaidi na kilichopotoka, ambacho ndani yake ninyi mnang'a kama mianga ulimwenguni. 16 Mkilishika neno la uzima, ili nipate kuona fahari siku ya Al-Masihi kwamba sikupiga mbio wala kujitaabisha bure. 17 Lakini hata nikimiminwa kama sadaka ya kinywaji kwenye dhabihu na huduma inayotoka katika imani yenu, mimi ninafurahi na kushangilia pamoja nanyi nyote. 18 Vivyo hivyo, ninyi nanyi imewapasa kufurahi na kushangilia pamoja nami. 19 Natumaini katika Bwana Isa kumtuma Timotheo hivi karibuni aje kwenu, ili nipate kufarijika moyo nitakapopata habari zenu. 20 Sina mtu mwingine kama yeze, ambaye ataangalia hali yenu kwa halisi. 21 Kwa maana kila mmoja anajishughulisha zaidi na mambo yake mwenyewe wala si yale ya Isa Al-Masihi. 22 Lakini ninyi wenyewe mnajua jinsi Timotheo alivyojithibitisha mwenyewe, kwa maana ametumika pamoja nami kwa kazi ya Injili, kama vile mwana kwa baba yake. 23 Kwa hiyo, ninatumaini kumtuma kwenu upesi mara nitakapoju mambo yangu yatakavyokuwa. 24 Nami mwenyewe ninatumaini katika Bwana Isa kwamba nitakuja kwenu hivi karibuni. 25 Lakini nadhani ni muhimu kumtuma tena kwenu Epafroditu, ndugu yangu na mtendakazi pamoja nami, aliye askari mwenzangu, ambaye pia ni mjambe wenu mliyemtuma ili ashughulike na mahitaji yangu. 26 Kwa maana amekuwa akiwaonea sana shauku ninyi nyote, akiwa na wasiwasi kwa kuwa mlisikia kwamba alikuwa mgonjwa. 27 Kweli alikuwa mgonjwa, tena karibu ya

3 Hatimaye, ndugu zangu, furahini katika Bwana Isa!

Mimi kuwaandikia mambo yale yale hakuniudhi, kwa maana ni kinga kwa ajili yenu. 2 Jihadharini na mbwa, wale watenda maovu, jihadharini na wale wajikatao mili yao. 3 Kwa maana sisi ndio tulio tohara, sisi tumwabuduo Mungu katika Roho wake Mtakatifu, tunaona fahari katika Al-Masihi Isa, ambao hatuweki tumaini letu katika mwili, 4 ingawa mimi mwenyewe ninazo sababu za kuutumainia mwili. Kama mtu yeoyote akidhani anazo sababu za kuutumainia mwili, mimi zaidi. 5 Nilitahiriwa siku ya nane, mimi ni Mwisraeli wa kabilia la Benyamini, Mwebrania wa Waebrania. Kwa habari ya Torati, ni Farisayo, 6 kwa habari ya juhud, nilikuwa nikitesa jumuiya ya waumini, kuhusu haki inayopatikana kwa Torati, sikuwa na hatia. 7 Lakini mambo yale yaliyokuwa faida kwangu, sasa nayahesabu kuwa hasara kwa ajili ya Al-Masihi. 8 Zaidi ya hayo, nayahesabu mambo yote kuwa hasara tupu nikiyaliganisha na faida kubwa ipitayo kiasi cha kumjua Al-Masihi Isa Bwana wangu, ambaye kwa ajili yake nimepata hasara ya mambo yote, nikiyahesabu kuwa kama mavi ili nimpatte Al-Masihi. 9 Nami nionekane mbele zake bila kuwa na haki yangu mwenyewe inayopatikana kwa sheria, bali ile inayopatikana kwa imani katika Al-Masihi, haki ile inayotoka kwa Mungu kuititia kwa imani. 10 Nataka nimjue Al-Masihi na uweza wa kufufuka kwake na ushirika wa mateso yake, ili nifanane naye katika mauti yake, 11 ili kwa njia yoyote niweze kufikia ufufuo wa wafu. 12 Si kwamba nimekwisha kufikia, au kwamba nimekwisha kuwa mkamilifu, la hasha! Bali nakaza mwendo ili nipate kile ambacho kwa ajili yake, nimeshikwa na Al-Masihi Isa. 13 Ndugu zangu, sijihesabu kuwa nimekwisha kushika. Lakini ninafanya jambo moja: Ninashau mambo yale yaliyopita, nakaza mwendo kufikia yale yaliyo

mbele. **14** Nakaza mwendo nifikie ile alama ya ushindi iliyowekwa ili nipate tuzo ya mwito mkuu wa Mungu ambao nimeitiwa huko juu mbinguni katika Al-Masihi hili, hata mkiwaza mengine katika jambo lolote, Mungu lile ambalo tumekwisha kulifikia. **15** Hivyo sisi sote tuliokuwa kiroho tuwaze jambo nafasi ya kufanya hivyo. **16** Lakini na tushike sana nina mahitaji, la! Kwa maana nimejifunza kuridhika wale wanaofuata kielelezo tulichowawekea. **17** Ndugu zangu, katika hali yoyote. **18** Kwa katika kila hali, wakati wa kushiba na wakati wa maana, kama nilivyokwisha kuwaambia mara nyingi kabla, nami sasa nasema tena hata kwa machozi, wa kupungukiwa. **19** Naweza kuyafanya mambo watu wengi wanaishi kama adui wa msalaba wa yote katika ye ye anitiye nguvu. **20** Lakini, mlifanya Al-Masihi. **21** Mwisho wa watu hao ni maangamizi, vyema kushiriki nami katika taabu zangu. **22** Zaidi ya mungu wao niumbo, na utukufu wao ni aibu, na hayo, ninyi Wafilipi mnajua kwamba siku za kwanza mawazo yao yamo katika mambo ya dunia. **23** Lakini nilipoanza kuhubiri Injili, nilipoondoka Makedonia, uenyeji wetu uko mbinguni. Nasi tunamgoja kwa hakuna kundi lingine la waumini lililosheriki nami shauku Mwokozi kutoka huko, yaani Bwana Isa Al-Masihi, **24** atakayeubadili mwili wetu wa unyonge, ili upate kufanana na mwili wake wa utukufu, kwa mliniletea msaada kwa ajili ya mahitaji yangu zaidi uweza ule amba kwa huo aweza hata kuvitiisha vitu vyote chini yake.

4 Kwa hiyo, ndugu zangu, ninaowependa na amba o ninawaonea shauku, ninyi mlio furaha yangu na taji langu, hivi ndivyo iwapasavyo kusimama imara katika Bwana Isa, ninyi wapendwa wangu. **2** Nawasihi Euodia na Sintike wawe na nia moja katika Bwana Isa. **3** Naam, nakusihi wewe pia, mwenzangu mwaminifu, uwasaide hawa wanawake, kwa sababu walijitaabisha katika kazi ya Injili pamoja nami bega kwa bega, wakiwa pamoja na Klementi na watendakazi wenzangu amba majina yao yameandikwa katika kitabu cha uzima. **4** Furahini katika Bwana Isa siku zote, tena nasema furahini! **5** Upole wenu na ujulikane na watu wote. Bwana Isa yu karibu. **6** Msijisumbue kwa jambo lolote, bali katika kila jambo kwa kuomba na kusihii pamoja na kushukuru, haja zenu na zijulikane na Mungu. **7** Nayu amani ya Mungu, inayopita fahamu zote, itailinda mioyo yenu na nia zenu katika Al-Masihi Isa. **8** Hatimaye, ndugu zangu, mambo yote yaliyo ya kweli, yoyote yaliyo na sifa njema, yoyote yaliyo ya haki, yoyote yaliyo safi, yoyote ya kupendeza, yoyote yenye staha, ukiwepo uzuri wowote, pakiwepo chochote kinachostahili kusifiwa, tafakarini mambo hayo. **9** Mambo yote mliyojifunza au kuyapokea au kuyasikia kutoka kwangu, au kuyaona kwangu, yatendeni hayo.

Naye Mungu wa amani atakuwa pamoja nanyi. **10** Nina furaha kubwa katika Bwana Isa kwamba hatimaye mmeanza upya kushughulika tena na maisha yangu. Isa. **11** Sisemi hivyo kwa vile Kweli mmekuwa mkinifirkira lakini mlikuwa hamjapatwa. **12** Ninajua kupungukiwa, pia kwa pamoja fuateri mfano wangu na kuwatazama ninajua kuwa na vingi. Nimejifunza siri ya kuridhika wale wanaofuata kielelezo tulichowawekea. **13** Kwa katika kila hali, wakati wa kushiba na wakati wa maana, kama nilivyokwisha kuwaambia mara nyingi kabla, nami sasa nasema tena hata kwa machozi, wa kupungukiwa. **14** Naweza kuyafanya mambo watu wengi wanaishi kama adui wa msalaba wa yote katika ye ye anitiye nguvu. **15** Lakini, mlifanya Al-Masihi. **16** Mwisho wa watu hao ni maangamizi, vyema kushiriki nami katika taabu zangu. **17** Zaidi ya mungu wao niumbo, na utukufu wao ni aibu, na hayo, ninyi Wafilipi mnajua kwamba siku za kwanza mawazo yao yamo katika mambo ya dunia. **18** Lakini nilipoanza kuhubiri Injili, nilipoondoka Makedonia, uenyeji wetu uko mbinguni. Nasi tunamgoja kwa hakuna kundi lingine la waumini lililosheriki nami shauku Mwokozi kutoka huko, yaani Bwana Isa Al-Masihi, **19** atakayeubadili mwili wetu wa unyonge, **20** Kwa maana hata nilipokuwa huko Thesalonike, ili upate kufanana na mwili wake wa utukufu, kwa mliniletea msaada kwa ajili ya mahitaji yangu zaidi uweza ule amba kwa huo aweza hata kuvitiisha vitu ya mara moja. **21** Si kwamba natafuta sana yale matoleo, bali natafuta sana ile faida itakayozidi sana kwa upande wenu. **22** Nimelipwa kikamilifu hata na zaidi; nimetoshelezwa kabisa sasa, kwa kuwa nimepokea kutoka kwa Epafroditu vile vitu mlivyonitumia, sadaka yenye harufu nzuri, dhabihu inayokubalika na ya kumpendeza Mungu. **23** Nayu Mungu wangu awatajaza ninyi na kila mnachohitaji kwa kadiri ya utajiri wake katika utukufu ndani ya Al-Masihi Isa. **24** Mungu wetu aliye Baba yetu apewe utukufu milele na milele. Amen. (aiōn g165) **25** Msalimuni kila mtakatifu katika Al-Masihi Isa. Ndugu walio pamoja nami wanawasalimu. **26** Watakatifu wote wanawasalimu, hasa wale watu wa nyumbani mwa Kaisari. **27** Neema ya Bwana wetu Isa Al-Masihi iwe pamoja na roho zenu. Amen.

Wakolosai

1 Paulo, mtume wa Al-Masihi Isa, kwa mapenzi ya

Mungu, na Timotheo ndugu yetu. **2** Kwa ndugu watakatifu na waaminifu katika Al-Masihi wanaoishi Kolosai. **3** Siku zote tunamshukuru Mungu, Baba wa Bwana wetu Isa Al-Masihi, tunapowaombea ninyi, **4** kwa sababu tumesikia kuhusu imani yenu katika Al-Masihi Isa, na upendo wenu mlío nao kwa watakatifu wote: **5** imani na upendo ule unaotoka katika tumaini mlilowekewa akiba mbinguni, na ambalo mmesikia habari zake katika neno la kweli, yaani ile Injili **6** iliyowafikia ninyi. Duniani kote Injili hii inazaa matunda na kuenea kama ilivyokuwa kwenu tangu siku ile mlipoisikia na kuilewaa neema ya Mungu katika kweli yote. **7** Mlijifunza habari zake kutoka kwa Epafra, mtumishi mwenzetu mpendwa, aliye mhudumu mwaminifu wa Al-Masihi kwa ajili yenu, **8** ambaye pia ametuambia kuhusu upendo wenu katika Roho wa Mungu. **9** Kwa sababu hii, tangu siku ile tuliposikia habari zenu, hatujakoma kuomba kwa ajili yenu na kumsihi Mungu awajaze ninyi maarifa ya mapenzi yake katika hekima yote ya kiroho na ufahamu. **10** Nasi tunaomba haya ili mpate kuishi maisha yanayostahili mbele za Bwana Isa, na mpate kumpendeza kwa kila namna: mkizaa matunda kwa kila kazi njema, mkiuka katika kumjua Mungu, **11** mkiwa mmetiwa nguvu kwa uwezo wote kwa kadiri ya nguvu yake yenye utukufu, ili mpate kuwa na wingi wa saburi na uvumilivu. Nanyi kwa furaha **12** mkimshukuru Baba, ambaye amewastahilisha kushiriki katika urithi wa watakatifu katika ufalme wa nuru. **13** Kwa maana ametuokoa kutoka ufalme wa giza na kutuingiza katika ufalme wa Mwana wake Mpendwa, **14** ambaye kwake tunao ukombozi, yaani msamaha wa dhambi. **15** Yeye ni mfano wa Mungu asiyonekana, mzaliwa wa kwanza wa viumbe vyote. **16** Kwake yeye vitu vyote vilivyo mbinguni na juu ya nchi viliumbwa: vitu vinavyoonekana na visivyoonekana, viwe ni viti vya utawala au falme, au wenye mamlaka au watawala; vitu vyote viliumbwa kupitia kwake na kwa ajili yake. **17** Yeye alikuwako kabla ya vitu vyote, na katika ye ye vitu vyote vinashikamana pamoja. **18** Yeye ndiye kichwa cha mwili, yaani jumuiya ya waumini, naye ndiye mwanzo na mzaliwa wa kwanza kutoka kwa wafu, ili yeye awe mkuu katika vitu vyote.

19 Kwa kuwa ilimpendeza Mungu kwamba utimilifu wake wote ukae ndani yake, **20** na kupitia kwake aweze kuvipatanisha vitu vyote kwake mwenyewe, viwe ni vitu vilivyo duniani au vilivyo mbinguni, kwa kufanya amani kwa damu yake iliyomwagika msalabani. **21** Hapo kwanza mlikuwa mmetengana na Mungu, na mlikuwa adui zake katika nia zenu kwa sababu ya mienendo yenu mibaya. **22** Lakini sasa Mungu amewapatanisha ninyi kupitia kwa mwili wa Al-Masihi kupitia mauti, ili awalete mbele zake mkiwa watakatifu, bila dosari wala lawama, **23** ikiwa mnaendelea katika imani yenu mkiwa imara na thabit, pasipo kuliacha tumaini liliolahidiwa katika Injili. Hii ndiyo ile Injili mliyoisikia, ambayo imehubiriwa kwa kila kiumbe chini ya mbingu, na ambayo mimi Paulo nimkuwa mtumwa wake. **24** Sasa nafurahia kule kuteseka kwangu kwa ajili yenu, na katika mwili wangu ninatimiliza yale yaliyopungua katika mateso ya Al-Masihi kwa ajili ya mwili wake, ambao ni jumuiya ya waumini. **25** Mimi nimkuwa mtumishi wa jumuiya ya waumini kwa wajibu alionipa Mungu ili kuwaletaa ninyi neno la Mungu kwa ukamilifu: **26** Hii ni siri iliyokuwa imefichika tangu zamani na kwa vizazi vingi, lakini sasa imefunuliwa kwa watakatifu. (aión 9:165) **27** Kwa Mungu amechagua kujulisha mionganini mwa watu wa Mataifa utukufu wa utajiri wa siri hii, ambayo ni Al-Masihi ndani yenu, tumaini la utukufu. **28** Yeye ndiye tunayemtangaza, tukimwonya kila mtu na kumfundisha kila mtu kwa hekima yote ili tuweze kumleta kila mmoja akiwa amekamilika katika Al-Masihi. **29** Kwa ajili ya jambo hili, ninajitaabisha, nikijitahidi kwa kadiri ya nguvu zake ambazo hutenda kazi ndani yangu kwa uweza mwingi.

2 Nataka mjue jinsi ninavyojitaabisha kwa ajili yenu na kwa ajili ya wale walio Laodikia, na pia kwa ajili ya wote ambao hawajapata kuniona mimi binafsi. **2** Kusudi langu ni watiwe moyo na kuunganishwa katika upendo, ili wapate ule utajiri wa ufahamu mkamilifu, ili wajue siri ya Mungu, yaani Al-Masihi, **3** ambaye ndani yake kumefichwa hazina zote za hekima na maarifa. **4** Nawaambia mambo haya ili mtu ye yote asiwadanganye kwa maneno matamu. **5** Kwa kuwa ingawa mimi siko pamoja nanyi kimwili, niko pamoja nanyi kiroho, nami nafurahi kuuona utaratibu wenu na jinsi uthabitii wa imani yenu katika Al-Masihi ulivyo. **6** Hivyo basi, kama vile

mlivyompokea Al-Masih Isa kuwa Bwana, endeleeni kukaa ndani yake, 7 mkijikita na kujengwa ndani yake, mkiimashwa katika imani kama mlivyofundishwa, na kufurika kwa wingi wa shukrani. 8 Chungeni mtu yejote asiwafanye ninyi mateka kwa elimu batili na madanganyo matupu, yanayotegemea mapokeo ya wanadamu na mafundisho ya ulimwengu badala ya Al-Masih. 9 Maana utimilifu wote wa Mungu unakaa ndani ya Al-Masih katika umbile la mwili wa kibinadamu, 10 nanyi mmepeewa ukamilifu ndani ya Al-Masih, aliye mkuu juu ya kila nguvu na kila mamlaka. 11 Katika Al-Masih pia miltahiriwa kwa kutengwa mbali na asili ya dhambi, si kwa tohara inayofanya kwa mikono ya wanadamu, bali kwa ile tohara iliyofanya na Al-Masih, 12 mkiwa mmezikwa pamoja naye katika ubatizo, na kufufuliwa pamoja naye kupitia kwa imani yenu katika uweza wa Mungu, aliyemfufua kutoka kwa wafu. 13 Mlipokuwa wafu katika dhambi zenu na kutokutahiriwa katika asili yenu ya dhambi, Mungu aliwafanya mwe hai pamoja na Al-Masih. Alitusamehe dhambi zetu zote, 14 baada ya kuifuta ile hati yenyenye mashtaka yaliyokuwa yanatukabili, pamoja na maagizo yake. Aliiondoa isiwepo tena, akaigongelea kwenye msalaba wake. 15 Baada ya Mungu kuzivua enzi na mamlaka, aliziaibisha hadharani, akishangilia katika ushindi wa msalaba. 16 Basi, mtu asiwahukumu ninyi kuhusu vyakula au vinywaji, au kuhusu kuadhimisha sikukuu za dini, au Sikukuu za Mwezi Mwandamo au siku ya Sabato. 17 Hizi ziliikuwa kivuli cha mambo yajayo; lakini uhalisi unapatikana kwa Al-Masih. 18 Mtu yejote asiwaondolee thawabu yenu kwa kusisitiza unyenyekevu wa uongo na kuabudu malaika. Mtu kama huyo hudumu katika maono yake, akitivuna bila sababu katika mawazo ya kibinadamu. 19 Yeye amepoteza ushirikiano na Kichwa, ambaye kutoka kwake mwili wote unalishwa na kushikamanishwa pamoja kwa viungo na mishipa, nao hukua jinsi Mungu anavyouwezesha. 20 Kwa kuwa milikufa pamoja na Al-Masih, mkayaacha yale mafundisho ya msingi ya ulimwengu huu, kwa nini bado mnaishi kana kwamba ninyi ni wa ulimwengu? Kwa nini mnajitia chini ya amri kama hizi: 21 "Msishike! Msionje! Msiguse!"? 22 Amri hizi zote mwisho wake ni kuharibika zinapotumiwa, kwa sababu msingi wake ni katika maagizo na mafundisho ya wanadamu. 23 Kwa kweli amri kama hizo huonekana kama zina hekima, katika namna za uongo na kuutawala mwili kwa ukali, lakini hazifai kitu katika kuzuia tamaa za mwili.

3 Basi, kwa kuwa mmefufuliwa pamoja na Al-Masih, yatafuteni yaliyo juu, Al-Masih alikoketi mfono wa kuume wa Mungu. 2 Yafikirini mambo yaliyo juu, wala si ya duniani. 3 Kwa maana ninyi milikufa, nao uhai wenu sasa umefichwa pamoja na Al-Masih katika Mungu. 4 Al-Masih, aliye uzima wenu, atakapofunuliwa, ndipo nanyi mtafunuliwa pamoja naye katika utukufu. 5 Basi, ueni kabisa chochote kilicho ndani yenu cha asili ya kidunia: yaani uasherati, uchafu, tamaa mbaya, mawazo mabaya na ulafi, ambaao ni ibada ya sanamu. 6 Kwa sababu ya mambo haya, ghadhabu ya Mungu inakuja. 7 Ninyi pia zamani mlienenda katika mambo haya mlipoishi maisha hayo. 8 Lakini sasa yawekeni mbali nanyi mambo kama haya yote: yaani hasira, ghadhabu, uovu, masingizio na lugha chafu kutoka midomoni mwenu. 9 Msimbiane uongo, kwa maana mmevua kabisa utu wenu wa kale pamoja na matendo yake, 10 nanyi mmevea utu mpya, unaofanya upya katika ufahamu sawasawa na mfano wa Muumba wake. 11 Hapa hakuna Myunani wala Myahudi, aliyetahiriwa wala asiyetahiriwa, asiyestaarabika wala aliystaarabika, mtumwa wala mtu huru, bali Al-Masih ni yote, na ndani ya yote. 12 Basi, kwa kuwa ninyi mmekuwa wateule wa Mungu, watakatifu wanaopendwa sana, jivikeni moyo wa huruma, utu wema, unyenyekevu, upole na uvumilivu. 13 Vumilianeni na kusameheana mtu akiwa na lalamiko lolote dhidi ya mwenzake. Sameheaneni kama vile Bwana Isa aliviyowasamehe ninyi. 14 Zaidi ya maadili haya yote jivikeni upendo, ambaao ndio unaofunga kila kitu pamoja katika umoja mkamilifu. 15 Amani ya Al-Masih na itawale miyoni mwenu, kwa kuwa ninyi kama viungo vya mwili mmoja mmeitiwa amani. Tena kuweni watu wa shukrani. 16 Neno la Al-Masih na likae kwa wingi ndani yenu, mkifundishana na kuonyana katika hekima yote, mkimwimbia Mungu zaburi, nyimbo na tenzi za rohoni, huku mkiwa na shukrani miyoni mwenu. 17 Lolote mfanyalo, ikiwa ni kwa neno au kwa tendo, fanyeni yote katika jina la Bwana Isa, mkimshukuru Mungu Baba Mwenyezi kupitia kwake. 18 Ninyi wake, watiini waume zenu, kama inavyostahili katika Bwana Isa. 19 Ninyi waume,

wapendeni wake zenu, wala msiwe wakali kwao. bidii kwa ajili yenu, na kwa ajili ya ndugu wa Laodikia 20 Enyi watoto, watiini wazazi wenu katika mambo na wale wa Hierpoli. 14 Rafiki yetu mpendwa, Luka yote, kwa maana hii inampendeza Bwana Isa. 21 yule tabibu, pamoja na Dema, wanawasalimu. 15 Ninyi akina baba, msiwachokoze watoto wenu, wasije Wasalimuni ndugu wote wa Laodikia, na pia Nimfa, wakakata tamaa. 22 Ninyi watumwa, watiini mabwana pamoja na kundi la waumini wanaokutana katika zenu wa hapa duniani katika mambo yote. Fanyeni nyumba yake. 16 Baada ya barua hii kusomwa hivyo si wakiwepo tu, wala si kwa kujipendekeza tu kwenu, hakikisheni kwamba inasomwa pia katika kwao, bali kwa moyo mnayofu na kumcha Bwana. kundi la waumini wa Walaodikia. Nanyi pia msome 23 Lolote mfanyalo, fanyeni kwa moyo wote kama barua inayotoka Laodikia. 17 Mwambieni Arkipo hivi: watu wanaomtumikia Bwana Isa, na si wanadamu, "Hakikisha kuwa unakamilisha ile huduma uliyopokea 24 kwa kuwa mnajua kwamba mtapokea urithi wenu katika Bwana Isa." 18 Mimi Paulo naandika salamu hizi kutoka kwa Bwana ukiwa thawabu yenu. Ni Bwana kwa mkono wangu mwenyewe. Kumbukeni minyororo Isa Al-Masihi mnayemtumikia. 25 Yeyote attendaye yangu. Neema iwe nanyi.
mabaya atapewa adhabu ya mabaya yake, wala
hakuna upendeleo.

4 Ninyi mabwana, watendeeni watumwa wenu yaliyo haki na yanayostahili, mkitambua kwamba ninyi pia mnaye Bwana mbinguni. 2 Dumuni sana katika maombi, mrikesha katika hayo pamoja na kushukuru. 3 Pia tuombeeni na sisi ili Mungu atufungulie mlango wa kunena neno lake, ili tupate kuitangaza siri ya Al-Masihi, ambayo kwa ajili yake nimefungwa. 4 Ombeni ili nipate kuitangaza hiyo siri kwa udhahiri kama inipasavyo. 5 Nendeni kwa hekima mbele yao walio nje, mkiukomboa wakati. 6 Maneno yenu yawe yamejaa neema siku zote, yanayofaa, ili mjue jinsi iwapasavyo kumjibu kila mtu. 7 Tikiko atawaambia habari zangu zote. Yeye ni ndugu mpPENDWA, mtendakazi mwaminifu na mtumishi mwenzangu katika Bwana Isa. 8 Nimemtuma kwenu kwa lengo maalum la kuwafahamisha hali yetu, na pia awatie moyo. 9 Anakuja pamoja na Onesimo, ndugu yetu mpPENDWA na mwaminifu, ambaye ni mmoja wenu. Watawaambia mambo yote yanayotendeka hapa kwetu. 10 Aristarko aliye mfungwa pamoja nami anawasalimu, vivyo hivyo Marko, binamu yake Barnaba. (Mmeshapata maagizo yanayomhusu; akija kwenu, mpookeni.) 11 Isa aitwaye Yusto pia anawasalimu. Hawa peke yao ndio Wayahudi mionganoni mwa watendakazi wenzangu kwa ajili ya ufalme wa Mungu, nao wamekuwa faraja kwangu. 12 Epafra, ambaye ni mmoja wenu na mtumishi wa Al-Masihi Isa, anawasalimu. Yeye siku zote anawaombea kwa bidii kwamba msimame imara katika mapenzi yote ya Mungu, mkiwa wakamilifu na thabit. 13 Ninashuhudia kumhusu kwamba anafanya kazi kwa

1 Wathesalonike

1 Paulo, Silvano na Timotheo. **2** Siku zote tunamshukuru Mungu kwa ajili yenu ninyi nyote, tukiwataja kwenye maombi yetu daima. **3** Tunaikumbuka daima kazi yenu ya imani mbele za Mungu aliye Baba yetu, taabu yenu katika upendo na saburi yenu ya tumaini katika Bwana wetu Isa Al-Masihi. **4** Ndugu zetu mnaopendwa na Mungu, kwa kuwa tunajua kwamba Mungu amewachagua, **5** kwa sababu ujumbe wetu wa Injili haukuja kwenu kwa maneno matupu bali pia ulidhihirishwa katika nguvu na katika Roho wa Mungu, tena ukiwa na uthibitisho kamili, kama vile ninyi wenyewe mnavyoja jinsi tulivyoenenda kati yenu kwa ajili yenu. **6** Ninyi mkawa wafuasi wetu na wa Bwana Isa, ingawa mlipata mateso mengi, mlilipokea lile Neno kwa furaha katika Roho wa Mungu. **7** Hivyo ninyi mkawa kielelezo kwa waumini wote katika Makedonia na Akaya. **8** Kwa maana kutoka kwenu neno la Bwana Isa limesikika, si katika Makedonia na Akaya tu, bali pia imani yenu katika Mungu imejulikana kila mahali, kiasi kwamba hatuna haja ya kusema chochote juu yake. **9** Kwa maana watu wa maeneo hayo wenyewe wanaeleta jinsi mlivyotupokea na jinsi mliviyomgeukia Mungu mkaacha sanamu, ili kumtumikia Mungu aliye hai na wa kweli, **10** na ili kumngoeja Mwanawe kutoka mbinguni, ambaye Mungu alimfufua kutoka kwa wafu: yaani Isa, ye ye aliyetuokoa kutoka ghadhabu inayokuja.

2 Ndugu zangu, kwa kuwa ninyi wenyewe mnajua kwamba kuja kwetu kwenu hakukuwa bure, **2** kama vile mjuavyo, tulikuwa tumeteswa na kutukanwa huko Filipi, lakini hata hivyo, kwa msaada wa Mungu wetu, tulikuwa na ujasiri wa kuwaambia Injili ya Mungu ingawa kulikuwa na upinzani mukuba. **3** Kwa maana himizo letu halikutokana na hila wala nia mbaya au udanganyifu. **4** Kinyume chake, tulinenya kama watu tuliokubaliwa na Mungu tukakabidhiwa Injili. Sisi hatujaribu kuwapendeza wanadamu bali kumpendeza Mungu, ye ye ayachunguzaye mawazo ya ndani sana ya mioyo yetu. **5** Kama mnavyoja, hatukuja kwenu kwa maneno ya kujipendekeza au maneno yasiyo ya kweli ili kuficha tamaa mbaya; Mungu ndiye shahidi yetu. **6** Hatukuja tukitafuta sifa kutoka kwa wanadamu, wala kutoka kwenu au kwa mtu

mwingine yejote, ingawa kama mitume wa Al-Masihi tungeweza kuwa mzigo kwenu. **7** Lakini tulikuwa wapole kati yenu, kama vile mama anawatunza watoto wake wadogo. **8** Tuliwapenda sana, kiasi kwamba tulifurahia kushirikiana nanyi, si Injili ya Mungu tu, bali hata maisha yetu, kwa sababu mlikuwa wa thamani mno kwetu. **9** Ndugu zetu, mnakumbuka juhudhi yetu na taabu yetu. Tulifanya kazi usiku na mchana, ili tusiwe mzigo kwa mtu yejote tulipokuwa tukiwahibiria Injili ya Mungu. **10** Ninyi wenyewe ni mashahidi na Mungu pia, jinsi tulivyojua watakatifu, wenye haki na wasio na lawama mionganoni mwenu ninyi mlioamini. **11** Maana mnajua kwamba tuliwatendea kila mmoja wenu kama vile baba anavyowatendea watoto wake. **12** Tuliwatia moyo, tukiwafariji na kuwashimiza kuishi maisha yanayompendeza Mungu, anayewaita katika ufalme wake na utukufu wake. **13** Nasi pia tunamshukuru Mungu bila kukoma kwa sababu mlipolipokea neno la Mungu miliosikia kutoka kwetu, hamkulipokea kama neno la wanadamu, bali mlilipokea kama lilivyo hasa, neno la Mungu, linalotenda kazi ndani yenu ninyi mnaoamini. **14** Kwa maana ninyi ndugu zetu, mlifanyika wafuasi wa makundi ya waumini wa Mungu walio ndani ya Al-Masihi Isa katika Yudea. Mlipata mateso yale yale kutoka kwa watu wenu wenyewe kama vile waumini hao walivyoteswa na Wayahudi, **15** wale walimuua Bwana Isa na manabii, nasi wakatufukuza pia. Watu hao walimchukiza Mungu na tena ni adui wa watu wote, **16** wakijitahidi kutuzuia tusizungumze na watu wa Mataifa ili wapate kuokolewa. Kwa njia hii wanazidi kujilundikia dhambi zao hadi kikomo. Lakini hatimaye ghadhabu ya Mungu imewafikia. **17** Lakini ndugu zetu, tulipotenganishwa nanyi kwa muda mfupi (ingawa kutengana huko kulikuwa kwa mwili tu, si kwa moyo), tulizidi kuwa na shauku kubwa kuwaona uso kwa uso. **18** Maana tulitaka kuja kwenu, hasa mimi Paulo, nilitaka kuja tena na tena, lakini Shetani akatuzuia. **19** Kwa maana tumaini letu ni nini, au furaha yetu, au taji letu la kujisifia mbele za Bwana wetu Isa Al-Masihi wakati wa kuja kwake? Je, si ni ninyi? **20** Naam, ninyi ndio fahari yetu na furaha yetu.

3 Kwa hivyo tulipokuwa hatuwezi kuvumilia zaidi, tuliamua tubaki Athene peke yetu. **2** Tukamtuma Timotheo ambaye ni ndugu yetu na mtumishi mwenzetu wa Mungu katika kuieneza Injili ya Al-

Masihi, aje kuwaimarisha na kuwatia moyo katika uchafu, bali utakatifu. 8 Kwa hiyo, mtu yeyote imani yenu, 3 ili mtu yeyote asifadhaishwe na mateso anayekataa mafundisho haya hamkatai mwanadamu, haya. Mnajua vyema kwamba tumewekewa hayo bali anamkataa Mungu anayewapa ninyi Roho wake mateso. 4 Kwa kweli, tulipokuwa pamoja nanyi Mtakatifu. 9 Sasa kuhusu upendo wa ndugu hamna tuliwaambia mara kwa mara kwamba tutateswa na haja mtu yeyote kuwaandikia, kwa maana ninyi imekuwa hivyo kama mnavyoju. 5 Kwa sababu wenyewe mmefundishwa na Mungu kupendana. 10 hii niliposhindwa kuvumilia zaidi, nilimtuma mtu ili Nanyi kwa kweli mnawapenda ndugu wote katika nipate habari za imani yenu. Niliogopa kwamba Makedonia nzima. Lakini ndugu, tunawasihi mzidi kwa njia fulani yule mjariju asiwe amewajaribu, sana kuwapenda. 11 Jitahidini kuishi maisha ya nasi tukawa tumejitaabisha bure. 6 Lakini Timotheo utulivu, kila mtu akijishughulisha na mambo yake amerejea kwetu hivi sasa kutoka kwenu, na ameleta mwenyewe na kufanya kazi kwa mikono yake, kama habari njema kuhusu imani yenu na upendo wenu. vile tulivyowaagiza, 12 ili maisha yenu ya kila siku Ametuambia kwamba siku zote mnatukumbuka kwa yajipatie heshima kutoka kwa watu walio nje, ili wema, na kwamba mna shauku ya kutuona kama msimtegemee mtu yeyote. 13 Lakini ndugu, hatutaki vile sisi tulivo na shauku ya kuwaona ninyi. 7 Kwa mkose kujua kuhusu wale waliolala katika mauti, hiyo, ndugu zetu, katika dhiki na mateso yetu yote ili msihuzunike kama watu wengine wasiokuwa na tumefarijika kwa sababu ya imani yenu. 8 Sasa kwa tumaini. 14 Tunaamini kwamba Isa alikufa na kufufuka. kuwa hakika tunaishi, kwa kuwa ninyi mmesimama Na kwa hivyo, tunaamini kwamba Mungu atawaleta imara katika Bwana Isa. 9 Je, tutawezaje kumshukuru pamoja naye wale waliolala katika Isa. 15 Kulingana Mungu kiasi cha kutosha kwa ajili yenu, kutokana na na neno la Bwana Isa mwenyewe, tunawaambia furaha tuliyo nayo mbele za Mungu wetu kwa sababu kwamba sisi amba bado tuko hai, tulio baki hadi yenu? 10 Usiku na mchana tunaomba kwa bidii ili kuja kwake Bwana Isa, hakika hatutawatangulia tupate kuwaona tena na kujaza kile kilichopungua waliolala katika mauti. 16 Kwa maana Bwana Isa katika imani yenu. 11 Basi Mungu wetu na Baba mwenyewe atashuka kutoka mbinguni, akitoa amri yetu mwenyewe na Bwana wetu Isa atengeneze kwa sauti kuu, pamoja na sauti ya malaika mkuu, na njia ya sisi kuja kwenu. 12 Bwana Isa na auongeze sauti ya tarumbeta ya Mungu. Nao waliokufa wakiwa upendo wenu na kuuzidisha kati yenu na kwa wengine katika Al-Masihi watafufuka kwanza. 17 Baada ya wote, kama vile tulivo na upendo mwangi kwenu. 13 hilo sisi tulio hai, tuliosalia, tutanyakuliwa pamoja nao Tunamwombwa Mungu aimarishe miyo yenu ili msiwe katika mawingu ili kumlaki Bwana Isa hewani, hivyo na lawama katika utakatifu mbele za Mungu wetu tutakuwa pamoja na Bwana Isa milele. 18 Kwa hiyo aliye Baba yetu wakati wa kuja kwake Bwana wetu farijaneni kwa maneno haya.

Isa pamoja na watakatifu wote.

5 Basi ndugu, hatuna haja ya kuwaandikia kuhusu

4 Na kuhusu mambo mengine, ndugu, tuliwafundisha nyakati na majira, 2 kwa kuwa mnajua vyema jinsi ya kuishi ili kumpendeza Mungu, kama vile kwamba siku ya Mwenyezi Mungu itakuja kama mwizi mnavyoishi. Sasa tunawaomba na kuwasihii katika anavyokuja usiku. 3 Watu wanaposema, "Kuna amani Bwana Isa mfanye hivi zaidi na zaidi. 2 Kwa kuwa na salama," maangamizi huwajia ghafula, kama vile mnajua maagizo tuliowapa kwa mamlaka ya Bwana uchungu unavyomjia mwanamke mwenye mimba; Isa. 3 Mapenzi ya Mungu ni ninyi mtakaswe, ili nao hakika hawatatoroka. 4 Bali ninyi, ndugu, hampo mjiepushes na usherati, 4 na kila mmoja wenu ajifunze gizani hata siku ile iwakute ghafula kama mwizi. 5 kuutawala mwili wake mwenyewe katika utakatifu na Ninyi nyote ni wana wa nuru na wana wa mchana. heshima, 5 bali si kwa tamaa mbaya kama watu wa Sisi si wana wa giza wala wa usiku. 6 Kwa hiyo basi, Mataifa wasiomjua Mungu. 6 Katika jambo hili mtu tusilale kama watu wengine wanavyolala, bali tukeshe asimko see ndugu yake wala kumlaghai. Kwa kuwa na kuwa na kiasi. 7 Kwa kuwa wote wanaolala, hulala Mwenyezi Mungu ni mlipiza kisasi katika mambo haya usiku, na wale wanaolewa, hulewa usiku. 8 Lakini yote, kama vile tulivyokwisha kuwaambia mapema kwa kuwa sisi ni wana wa mchana, basi tuwe na kiasi, na kuwaonya vikali. 7 Kwa maana Mungu hakutuitia tukijivika imani na upendo kama dirii kifuani na tumaini

letu la wokovu kama chapeo. **9** Kwa maana Mungu hakutuita ili tupate ghadhabu bali tupate wokovu kupitia kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi. **10** Yeye alikufa kwa ajili yetu ili hata kama tuko macho au tumelala, tupate kuishi pamoja naye. **11** Kwa hiyo farijaneni na kujengana, kama vile mnavyofanya sasa. **12** Sasa tunawaomba, ndugu, waheshimuni wale wanaofanya kazi kwa bidii mionganoni mwenu, wale ambao wana mamlaka juu yenu katika Bwana Isa na ambao wanawaonya. **13** Waheshimuni sana katika upendo kwa ajili ya kazi zao. Ishini kwa amani ninyi kwa ninyi. **14** Nasi twawasihi, ndugu, waonyeni walio wavivu, watieni moyo waoga, wasaidieni wanyonge na kuwavumilia watu wote. **15** Angalieni kuwa mtu asimlipe mwenzake maovu kwa maovu, bali siku zote tafuteni kutendeana mema ninyi kwa ninyi na kwa watu wote. **16** Furahini siku zote; **17** ombeni bila kukoma; **18** shukuruni kwa kila jambo, kwa maana haya ndio mapenzi ya Mungu kwa ajili yenu katika Al-Masihi Isa. **19** Msizume moto wa Roho wa Mungu. **20** Msiyadharau maneno ya unabii. **21** Jaribuni kila kitu. Yashikeni yaliyo mema. **22** Jiepusheni na uovu wa kila namna. **23** Mungu mwenyewe, Mungu wa amani, awatakase ninyi kabisa. Nanyi mhifadhiwe roho zenu, nafsi zenu na miili yenu, bila kuwa na lawama katika Bwana wetu Isa Al-Masihi. **24** Yeye aliywaita ni mwaminifu naye atafanya hayo. **25** Ndugu, tuombeeni. **26** Wasalimuni ndugu wote kwa busu takatifu. **27** Ninawaagiza mbele za Bwana Isa mhakikishe kuwa ndugu wote wanasomewa barua hii. **28** Neema ya Bwana wetu Isa Al-Masihi iwe nanyi. Amen.

2 Wathesalonike

1 Paulo, Silvano na Timotheo. **2** Neema na amani zinazotoka kwa Mungu Baba Mwenyezi na kwa Bwana Isa Al-Masihi ziwe nanyi. **3** Ndugu, inatupasa kumshukuru Mungu kwa ajili yenu siku zote, na inastahili hivyo kwa sababu imani yenu inazidi kukua sana, nao upendo wa kila mmoja wenu kwa mwenzake unazidi kuongezeka. **4** Ndiyo sababu mionganoni mwa makundi ya waumini ya Mungu, tunajivunia saburi yenu na imani mliyo nayo katika mateso yote na dhiki mnazostahimili. **5** Haya yote ni uthibitisho kwamba hukumu ya Mungu ni ya haki, na kwa sababu hiyo ninyi mtahesabiwa kwamba mnastahili kuwa wa ufalme wa Mungu, mnaoteswa kwa ajili yake. **6** Mungu ni mwenye haki: ye ye atawalipa mateso wale wanaowatesa ninyi, **7** na kuwapa ninyi mnaoteseka amani pamoja na sisi, wakati Bwana Isa atadhihirishwa kutoka mbinguni katika mwali wa moto pamoja na malaika wake wenye nguvu. **8** Atawaadhibu wale wasiomjua Mungu na ambao hawakuitii Injili ya Bwana wetu Isa. **9** Wataadhibiwa kwa uangamivu wa milele na kutengwa na uso wa Mwenyezi Mungu na utukufu wa uweza wake, (aiōnios g166) **10** siku hiyo atakapokuja kutukuzwa katika watakatifu wake na kustaajabivi mionganoni mwa wote walioamini. Ninyi pia mtakuwa mionganoni mwa hawa kwa sababu mliamini ushuhuda wetu kwenu. **11** Kwa sababu hii, tunawaombea ninyi bila kukoma, ili Mungu wetu apate kuwahesabu kuwa mnastahili wito wake na kwamba kwa uwezo wake apate kutimiza kila kusudi lenu jema na kila tendo linaloongozwa na imani yenu. **12** Tunaomba hivi ili Jina la Bwana wetu Isa lipate kutukuzwa ndani yenu, nanyi ndani yake, kulingana na neema ya Mungu wetu na Bwana Isa Al-Masihi.

2 Ndugu, kuhusu kuja kwake Bwana wetu Isa Al-Masihi na kukusanya kwtu pamoja mbele zake, tunawasihi, **2** msiyumbishwe kwa urahisi wala msitiwe wasiwasi na roho, wala neno la unabii, au barua inayosemekana kuwa imetoka kwtu, kusema kwamba siku ya Mwenyezi Mungu imekwisha kuwepo. **3** Mtu ye yote asiwadanganye kwa namna yoyote kwa maana siku ile haitakuja hadi uasi utokee kwanza, na yule mtu wa kuasi adhihirishwe, yule ambaye amehukumiwa kuangamizwa kabisa. **4** Yeye

atapingana na kujitukuza juu ya kila kitu kiitwacho Mungu au kinachoabudiwa, ili kujiveka juu katika Hekalu la Mungu, akijitangaza mwenyewe kuwa ndye Mungu. **5** Je, hamkumbuki kwamba nilipokuwa pamoja nanyi niliwaambia mambo haya? **6** Nanyi sasa mnajua kinachomzuia, ili apate kudhihirishwa wakati wake utakapowadia. **7** Maana ile nguvu ya siri ya uasi tayari inatenda kazi, lakini yule anayeizuia ataendelea kufanya hivyo hadi atakapoondolewa. **8** Hapo ndipo yule mwasi atafunuliwa, ambaye Bwana Isa atamatketeza kwa pumzi ya kinywa chake na kumwangamiza kabisa kwa utukufu wa kuja kwake. **9** Kuja kwa yule mwasi kutalingana na vile Shetani hufanya kazi. Atatumia nguvu za aina mbalimbali katika miujiza, na ishara na ajabu za uongo, **10** na katika njia zote ambazo uovu hudanganya wanaangamia. Wanaangamia kwa sababu walikataa kuipenda kweli ili wapate kuokolewa. **11** Kwa sababu hii, Mungu anawatumia nguvu ya udanganyifu, ili waamini uongo, **12** na hivyo wahukumiwe wote ambao hawakuiamini ile kweli, bali wamefurahia uovu. **13** Lakini inatupasa kumshukuru Mungu daima kwa ajili yenu, ndugu mpendwao na Bwana Isa, kwa sababu Mungu aliwachagua ninyi tangu mwanzo ili mwokolewe kwa kutakaswa na Roho wa Mungu kwa kuiamini kweli. **14** Kwa kusudi hili Mungu aliwaita ninyi kupitia Injili tuliyowahubiria, ili mpate kushiriki katika utukufu wa Bwana wetu Isa Al-Masihi. **15** Hivyo basi, ndugu wapendwa, simameni imara na myashike sana yale mafundisho tuliyowapa ikiwa ni kwa maneno ya kinywa au kwa barua. **16** Bwana wetu Isa Al-Masihi mwenyewe na Mungu, Baba yetu, aliyetupenda na kwa neema yake akatupatia faraja ya milele na tumaini jema, (aiōnios g166) **17** awafariji miyo yenu na kuwaimarisha katika kila neno na tendo jema.

3 Hatimaye, ndugu, tuombeeni ili Neno la Bwana Isa lipate kuenea kwa haraka na kuhashimiwa kila mahali, kama vile ilivyokuwa kwenu. **2** Ombeni pia ili tupate kuokolewa kutokana na watu waovu na wabaya, kwa maana si wote wanaoamini. **3** Lakini Bwana Isa ni mwaminifu, naye atawaimarisha ninyi na kuwalinda kutokana na yule mwovu. **4** Nasi tuna tumaini katika Bwana Isa ya kuwa mnafanya na mtaendelea kufanya yale tuliyowaagiza. **5** Mwenyezi Mungu aiongoze miyo yenu katika upendo wa

Mungu na katika saburi ya Al-Masihi. **6** Ndugu, tunawaagiza katika Jina la Bwana Isa Al-Masihi, jitengeni na kila ndugu ambaye ni mvivu na ambaye haishi kufuatana na maagizo tuliyowapa. **7** Maana ninyi wenyewe mnajua jinsi iwapasavyo kufuata mfano wetu. Sisi hatukuwa wavivu tulipokuwa pamoja nanyi, **8** wala hatukula chakula cha mtu yejote pasipo kukilipia. Badala yake tulifanya kazi kwa bidii usiku na mchana, ili tusimleme mtu yejote miongoni mwenu. **9** Tulifanya hivi, si kwa sababu hatukuwa na haki ya kupata msaada kama huo, bali ndio sisi wenyewe tuwe mfano wenu wa kufuata. **10** Kwa maana hata tulipokuwa pamoja nanyi, tuliwapa amri kwamba: "Mtu yejote asiyetaka kufanya kazi, hata kula asile." **11** Kwa kuwa tunasikia kwamba baadhi ya watu miongoni mwenu ni wavivu. Hawafanyi kazi, bali hujishughulisha na mambo ya wengine. **12** Basi watu kama hao tunawaagiza na kuwashimiza katika Bwana Isa Al-Masihi, kwamba wafanye kazi kwa utulivu kwa ajili ya chakula chao wenyewe. **13** Lakini kwenu ninyi, ndugu, kamwe msichoke katika kutenda mema. **14** Ikiwa mtu yejote hayatii maagizo yetu yaliyo katika barua hii, mwangalieni sana mtu huyo. Msishirikiane naye, ili apate kuona aibu. **15** Lakini msimhesabu kuwa adui, bali mwonyeni kama ndugu. **16** Basi, Bwana wa amani mwenyewe awapeni amani nyakati zote na kwa kila njia. Mwenyezi Mungu awe nanyi nyote. **17** Mimi, Paulo, ninaandika salamu hizi kwa mkono wangu mwenyewe. Hii ndio alama ya utambulisho katika barua zangu zote. Hivi ndivyo niandikavyo. **18** Neema ya Bwana wetu Isa Al-Masihi iwe nanyi nyote. Amen.

1 Timotheo

1 Paulo, mtume wa Al-Masihi Isa, kwa amri ya

Mungu Mwokozi wetu, na ya Al-Masihi Isa aliye tumaini letu. **2** Kwa Timotheo, mwanangu halisi katika imani. **3** Kama nilivyokusih i wakati nilipoenda Makedonia, endelea kubaki Efeso, ili upate kuwaagiza watu wasiendelee kufundisha mafundisho ya uongo **4** wala wasitoe muda wao kwa hadithi za kubuniwa na orodha za majina ya vizazi visivyo na mwisho,

ambazo huchoea mabishano badala ya mpango wa Mungu utokanao na imani. **5** Kusudi la maagizo haya ni upendo unaotoka katika moyo safi, dhamiri safi na imani ya kweli. **6** Watu wengine wamepotoka kutoka haya na kugeukia majadiliano yasiyo na maana kwa kuwa, **7** wanataka kuwa walimu wa Torati, lakini hawajui mambo yale wanayosema wala hayo wanayoyatumainia kwa uthabiti. **8** Tunajua kwamba sheria ni njema ikiwa inatumika kwa halali kama ilivyokusidiwa. **9** Lakini tunajua ya kuwa sheria si kwa ajili ya wenye haki, bali kwa ajili ya wavunja sheria na waasi, kwa ajili ya wasiomcha Mungu na wenye dhambi, wasio watakatifu na wanaokufuru; kwa wale wawaauo baba zao au mama zao, kwa wauaji, **10** kwa wazinzi na wahanithi, kwa wale wauzauo watu, na kwa waongo na waapao kwa uongo, na kwa chochote kingine kilicho kinyume na mafundisho ya kweli, **11** ambayo yanakubaliana na Injili ya utukufu wa Mungu anayehimidiwa, ambayo mimi nimewekewa amana. **12** Namshukuru Al-Masihi Isa Bwana wetu, aliyenitia nguvu, kwa sababu aliniona mwaminifu, akaniteua kwa kazi yake. **13** Ingawa wakati fulani nilikuwa mwenye kukufuru, mtesaji na mwenye jeuri, lakini nilipata rehema kwa sababu nilitenda hivyo kwa kutojua na kutoamini kwangu. **14** Neema ya Bwana wetu ilimiminwa juu yangu kwa wingi, ikiambatana na imani na upendo ulio katika Al-Masihi Isa. **15** Msemo huu ni wa kweli na unaostahili kukubalika, usemao kwamba: Al-Masihi Isa alikuja ulimwenguni kuokoa wenye dhambi, ambao mimi ndiye niliye mbaya kuliko wote. **16** Lakini kwa sababu hiyo nilipata rehema, ili katika mimi, niliyekuwa mwenye dhambi kuliko wote, Al-Masihi Isa apate kuonesha uvumilivu wake usio na kikomo, ili niwe kielelezo kwa wale watakaomwamini na wapate uzima wa milele. (aiōnios g166) **17** Basi Mfalme wa milele, asiye na mwisho,

asiyeonekana, aliye Mungu pekee, apewe heshima na utukufu milele na milele. Amen. (aiōn g165) **18**

Mwanangu Timotheo, ninakupa agizo hili, kwa kadiri ya maneno ya unabii yaliyosemwa kukuhusu, ili kwa kuyafuata upate kupigana vita vizuri, **19** ukiishikilia imani na dhamiri safi, ambazo wengine wamevikataa, na hivyo wakaangamia kwa habari ya imani yao. **20** Mionganoni mwao wako Himenayo na Iskanda, ambao nimemkabidhi Shetani ili wafundishwe wasije wakakufuru.

2 Awali ya yote, nasihi kwamba dua, sala, maombezi na shukrani zifanyike kwa ajili ya watu wote:

2 kwa ajili ya wafalme na wale wote walio katika mamlaka, ili tupate kuishi kwa amani na utulivu, katika uchajti wote wa Mungu na utakatifu. **3** Jambo hili ni jema, tena linapendeza machoni pa Mungu Mwokozi wetu, **4** anayetaka watu wote waokolewe na wafikie kujua kweli. **5** Kwa maana kuna Mungu mmoja na mpatanishi mmoja kati ya Mungu na wanadamu, yaani mwanadamu Al-Masihi Isa, **6** aliyejitoa mwenywewe kuwa fidia kwa ajili ya wanadamu wote: jambo hili liliuhuduwa kwa wakati wake ufaao. **7** Nami kwa kusudi hili nimewekwa niwe mhubiri na mtume (nasema kweli katika Al-Masihi wala sisemi uongo), mwalimu wa watu wa Mataifa katika imani na kweli. **8** Nataka kila mahali wanaume wasali wakiinua mikono mitakatifu pasipo hasira wala kugombana. **9** Vivyo hivyo nataka wanawake wajipambe kwa adabu na kwa heshima katika mavazi yanayostahili, si kwa kusuka nywele, kuvalia dhahabu, lulu au mavazi ya gharama kubwa, **10** bali kwa matendo mazuri kama iwapasavyo wanawake wanaokiri kuwa wanamcha Mungu. **11** Mwanamke na ajifunze katika utulivu na utiif wote. **12** Simpi mwanamke ruhusa ya kufundisha au kuwa na mamlaka juu ya mwanaume. Mwanamke inampasa kukaa kimya. **13** Kwa maana Adamu aliumbwaa kwanza, kisha Hawa. **14** Wala si Adamu aliyedanganya, bali ni mwanamke aliyedanganya akawa mkosaji. **15** Lakini mwanamke ataokolewa kwa kuzaa kwake, wakiendelea kudumu katika imani, upendo na utakatifu, pamoja na kuwa na kiasi.

3 Hili ni neno la kuaminiwa, kwamba mtu akitamani kuwa mwangalizi wa kundi la waumini, atamani kazi nzuri. **2** Basi, imempasa mwangalizi awe mtu asiye na lawama, mume wa mke mmoja, mwenye kiasi, anayejitawala, anayeheshimika, mkarimu, ajuaye

kufundisha, 3 asiwe mlevi, wala mkali bali awe kitu chochote cha kukataliwa kama kikipokewa kwa mpole, asiwe mgomvi wala mpenda fedha. 4 Lazima shukrani, 5 kwa sababu kimetakaswa kwa neno la aweze kuisimamia nyumba yake mwenyewe vizuri na Mungu na kwa kuomba. 6 Ukiwakumbusha ndugu kuhakikisha kwamba watoto wake wanamtii na kuwa mambo haya, utakuwa mtumishi mwema wa Al-na heshima kwa kila njia. 5 (Kwa maana kama mtu Masih Isa, uliyelelewa katika kweli ya imani na yale hajui jinsi ya kusimamia nyumba yake mwenyewe, mafundisho mazuri uliyoyofuata. 7 Usijishughulise atawezaje kuliangalia kundi la waumini la Mungu?) kamwe na hadithi za kipagani na masimilizi ya 6 Asiwe mtu aliyeongoka karibuni asije akajivuna uongo ya wanawake wazee; badala yake, jizoeze na kuangukia kwenye hukumu ile ile ya ibilisi. 7 kuwa mtauwa. 8 Kwa maana mazoezi ya mwili yana Inampasa pia awe na sifa njema kwa watu walio nje, faida kwa sehemu, lakini utauwa una faida katika ili asije akalaumiwa na kuanguka kwenye mtego wa mambo yote, yaani unayo ahadi ya uzima wa sasa ibilisi. 8 Vivyo hivyo, mashemasi nao wawe watu na ya ule ujao. 9 Hili ni neno la kuaminwa tena wanaostahili heshima, wasiwe wenye kauli mbili au lastahili kukubaliwa kabisa. 10 Nasi kwa ajili ya wenye kujifurahisha kwa mvinyo, wala wanaotamani hili tunajitaabisha na kujitahidi, kwamba tumeweka faida isiyo halali. 9 Inawapasa kushikamana sana tumaini letu kwa Mungu aliye hai, ambaye ni Mwokozi na ile siri ya imani kwa dhamiri safi. 10 Ni lazima wa watu wote, hasa wale waaminio. 11 Mambo haya wapimwe kwanza; kisha kama hakuna neno dhidi yao, yaagize na kuyafundisha. 12 Mtu ye yote asikudharau basi na waruhusiwe kuhudumu kama mashemasi. 11 kwa kuwa wewe ni kijana, bali uwe kielelezo kizuri Vivyo hivyo, wake zao wawe wanawake wanaostahili kwa waumini katika usemi, mwenendo, upendo, imani heshima, wasio wasingiziaji, bali wawe na kiasi na na usafi. 13 Fanya bidii kusoma Maandiko hadharan, waaminifu katika kila jambo. 12 Shemasi awe mume kuhubiri na kufundisha, hadi nitakapokuja. 14 Usiache wa mke mmoja, na aweze kusimamia watoto wake na kutumia kipawa kilicho ndani yako, ambacho ulipewa watu wa nyumbani mwake vyema. 13 Wale amba kwa neno la unabii wakati wazee walikuwekea mikono. wamehudumu vyema katika huduma ya ushemasi 15 Uwe na bidii katika mambo haya; uitolee kwa ajili hujipatia msimamo bora na ujasiri mkubwa katika ya mambo haya kikamilifu, ili kila mtu aone kuendelea imani yao ndani ya Al-Masih Isa. 14 Ingawa ninatarajia kwako. 16 Jilinde sana nafsi yako na mafundisho kuja kwako hivi karibuni, ninakuandikia maagizo haya yako. Dumu katika hayo, kwa maana kwa kufanya sasa ili, 15 nikikawia, utajua jinsi iwapasavyo watu hivyo, utajiokoa wewe mwenyewe pamoja na wale kuenenda katika nyumba ya Mungu, ambayo ndiyo wanaokusikia.

jumuiya ya waumini ya Mungu aliye hai, ilio nguzo na msingi wa kweli. 16 Bila shaka yoyote, siri ya utauwa ni kubwa: Alidhihirishwa katika mwili, akathibitishwa kuwa na haki katika Roho wa Mungu, akaonekana na malaika, akahubiriwa mionganoni mwa mataifa, akaaminwi ulimwenguni, akachukuliwa juu katika utukufu.

4 Roho wa Mungu asema waziwazi kwamba katika siku za mwisho baadhi ya watu wataiacha imani na kufuata roho zidanganyazo na mafundisho ya mashetani. 2 Mafundisho kama hayo huja kupitia kwa waongo amba ni wanafiki, hali dhamiri zao zikiungua kwa kuchomwa moto. 3 Wao huwakataza watu wasioe na kuwaagiza wajiepusha na vyakula fulani, ambavyo Mungu aliviumba ili vipokewe kwa shukrani na wale wanaoamini na kujua kweli. 4 Kwa maana kila kitu alichokiumba Mungu ni chema, wala hakuna

5 Usimkeme mzee kwa ukali bali umshawishi kama vile angekuwa ni baba yako. Uwatendee vijana kama vile ndugu zako; 2 nao wanawake wazee uwatendee kama mama zako, na wanawake vijana kama dada zako, katika usafi wote. 3 Waheshimu wanawake wajane amba ni wajane kweli kweli. 4 Kama mjane ana watoto ama wajukuu, hawa inawapasa awali ya yote wajifunze kutimiza wajibu wao wa kumcha Mungu katika matendo kwa kuwatunza wale wa jamaa zao wenyewe, na hivyo wawarudishie wema waliowatendea wazazi wao, kwa kuwa hivi ndivyo inavyompendeza Mungu. 5 Mwanamke ambaye ni mjane kweli kweli, yaani ye ye aliyebakii peke yake huweka tumaini lake kwa Mungu naye hudumu katika maombi usiku na mchana akimwomba Mungu ili amsaidie. 6 Lakini mjane aishiye kwa anasa amekufa, ingawa anaishi. 7 Wape watu

maagizo haya pia, ili asiwepo yejote wa kulaumiwa. kwenda hukumuni; na dhambi za watu wengine 8 Kama mtu hawatunzi wale wa jamaa yake, hasa zinawafuata nyuma yao. 25 Vivyo hivyo, matendo wale wa nyumbani mwake mwenyewe, ameikana mema yako dhahiri, na hata yale yasiyo dhahiri imani, tena ni mbaya kuliko yeye asiyemini. 9 Mjane hayawezi kufichika.

yejote asiwekwe kwenye orodha ya wajane isipokuwa awe ametimiza umri wa miaka sitini, na amekuwa mke wa mume mmoja; 10 awe ameshuhudiwa kwa matendo yake mema, aliywalea watoto wake vizuri, aliye mkarimu, aliyewanawisha watakatifu miguu, aliyewasaidia wenye shida na aliyejitelea kwa ajili ya matendo mema ya kila namna. 11 Lakini kwa habari za wajane vijana usiwareke kwenye orodha hiyo, maana tamaa zao za kimaumbile zikizidi kule kujitoa kwao kwa Al-Masihi, watataka kuolewa tena. 12 Nao kwa njia hiyo watajileta hukumu kwa kukiuka ahadi yao ya kwanza. 13 Zaidi ya hayo, wajane kama hao huwa na tabia ya uvivu wakizurura nyumba kwa nyumba, wala hawawi wavivu tu, bali pia huwa wasengenyaji, wajijingiza katika mambo yasiyowahu na kusema mambo yasiyowapasa kusema. 14 Hivyo nawashauri wajane vijana waolewe, wazae watoto na wasimamie nyumba zao, wasije wakampa adui nafasi ya kutushutumu. 15 Kwa maana kwa kweli wajane wengine wamepotoka ili kumfuata Shetani. 16 Lakini kama mwanamke yejote aaminiye ana wajane katika jamaa yake, inampasa awasaidie wala si kuwaacha wakililemea kundi la waumini, ili lile kundi liweze kuwasaidia wale ambao ni wajane kweli kweli. 17 Wazee wa kundi la waumini wanaongoza shughuli za kundi hilo vizuri wanastahili heshima mara mbili, hasa wale ambao kazi yao ni kuhubiri na kufundisha. 18 Kwa maana Maandiko husema, "Usimfunge maksai kinywa apurapo nafaka," tena, "Mfanyakazi anastahili mshahara wake." 19 Usiendekeze mashtaka dhidi ya mzee isipokuwa yawe yameletwa na mashahidi wawili au watatu. 20 Wale wanaodumu katika dhambi uwakemee hadharani, ili wengine wapate kuogopa. 21 Ninakuagiza mbele za Mungu na mbele za Al-Masihi Isa na mbele za malaika wateule, shika maagizo haya pasipo ubaguzi wala upendeleo. 22 Usiwe na haraka kumwekea mtu mikono wala usishiriki dhambi za watu wengine. Jilinde nafsi yako uwe safi. 23 Acha kunywa maji peke yake, tumia divai kidogo kwa sababu ya tumbo lako na maumivu yako ya mara kwa mara. 24 Dhambi za watu wengine ni dhahiri nazo zinawatangulia

6 Wale wote walio chini ya nira ya utumwa inawapasa kuwahesabu mabwana zao kuwa wanastahili heshima yote, ili jina la Mungu lisitukanwe wala mafundisho yetu. 2 Wale watumwa ambao wana mabwana waaminio, haiwapasi kupunguza heshima yao kwa sababu wao ni ndugu. Badala yake, wawatumikie hata vizuri zaidi, kwa sababu wale wanaonufaika na huduma yao ni waumini, ambao ni wapendwa wao. Fundisha mambo haya na uwahimize kuyafuata. 3 Ikiwa mtu yejote atafundisha mafundisho mapotovu wala hakubaliani na mafundisho manyofu ya Bwana wetu Isa Al-Masihi na yale ya utauwa, 4 huyo anajivuna wala hajui kitu chochote. Yeye amejaaj tamaa ya mabishano na ugomvi kuhusu maneno ambavyo matokeo yake ni vivu na mapigano, maneno ya ukorofi, shuku mbaya, 5 na kuzozana kusikokoma kati ya watu walioharibika akili zao, walioikosa kweli, na ambao hudhani kwamba utauwa ni njia ya kupata faida. 6 Lakini utauwa na kuridhika ni faida kubwa. 7 Kwa kuwa hatukuja humu duniani na kitu chochote, wala hatuwezi kutoka humu na kitu. 8 Lakini kama tuna chakula na mavazi, tutaridhika navyo. 9 Lakini wale watu wanaotamani kuwa na mali kwa haraka huanguka kwenye majaribu, na wamenaswa na tamaa nyangi za kipumbavu zenyen kudhuru, zinazowazamisha watu katika uharibifu na maangamizi. 10 Kwa maana kupenda fedha ndiyo shina moja la maovu ya kila namna. Baadhi ya watu wakitamani fedha, wameiacha imani na kujichoma wenyewe kwa maumivu mengi. 11 Lakini wewe, mtu wa Mungu, yakimbie mambo haya yote. Fuata haki, utauwa, imani, upendo, saburi na upole. 12 Pigana vile vita vizuri vya imani. Shika uzima wa milele ambao ndio ulioitiwa ulipokiri ule ukiri mzuri mbele ya mashahidi wengi. (aiōnios g166) 13 Nakuagiza mbele za Mungu avipaye vitu vyote uhai, na mbele za Al-Masihi Isa, ambaye alipokuwa anashuhudia mbele ya Pontio Pilato alikiri ukiri mzuri, 14 uishike amri hii bila dosari wala lawama hadi kufunuliwa kwake Bwana wetu Isa Al-Masihi; 15 ambako Mungu atadhahirisha kwa wakati wake mwenyewe: Mungu ahimidiwaye, aliye peke yake Mtawala, Mfalme wa

wafalme, na Bwana wa mabwana, **16** yeye pekee
aishiye milele, anayedumu katika nuru isiyoweza
kukaribowi, ambaye hakuna mwanadamu aliywona
wala awezaye kumwona. Heshima na uweza una
yeye milele. Amen. (aiōnios g166) **17** Waagize wale
ambao ni matajiri wa ulimwengu huu waache kujivuna,
wala wasiweke tumaini lao katika mali ambayo si
ya hakika, bali waweke tumaini lao katika Mungu
ambaye hutupatia vitu vyote kwa wingi ili tuvifurahie.
(aiōn g165) **18** Waagize watende mema, wawe matajiri
katika matendo mema, pia wawe wakarimu na walio
tayari kushiriki mali yao na wengine. **19** Kwa njia
hii watajiwekea hazina kama msingi kwa ajili ya
wakati uja na hivyo watajipatia uzima, yaani ule
uzima ambao ni wa kweli. **20** Timotheo, linda kile
kilichowekwa amana kwako. Epuka majadiliano yasiyo
ya utauwa na mabishano ambayo kwa uongo huitwa
elimu, **21** ambayo wengine kwa kujidai kuwa nayo
wameiacha imani. Neema iwe nanyi. Amen.

2 Timotheo

1 Paulo mtume wa Al-Masihi Isa kwa mapenzi ya Mungu, kulingana na ile ahadi ya uzima ulio ndani ya Al-Masihi Isa. **2** Kwa Timotheo, mwanangu mpendwa. **3** Ninamshukuru Mungu, ninayemtumikia kwa dhamiri safi kama walivyofanya baba zangu, ninapokukumbuka usiku na mchana katika maombi yangu. **4** Nikiyakumbuka machozi yako, ninatamani sana kukuona ili nipaye kujawa na furaha. **5** Nimekuwa yako Loisi na mama yako Eunike, na ninasadiki sasa wewe pia unayo. **6** Kwa sababu hii nakukumbusha uchochee ile karama ya Mungu iliyowekwa ndani yako nilipokuwekeea mikono yangu. **7** Maana Mungu hakutupatia roho ya woga, bali roho ya nguvu, ya upendo na ya moyo wa kiasi. **8** Kwa hiyo usione haya kushuhudia kuhusu Bwana wetu, wala usinionee haya mimi niliye mfungwa kwa ajili yake. Bali uiishiriki pamoja nami taabu ya Injili, kwa kadiri ya nguvu ya Mungu, **9** ambaye alituoko na kutuita katika mwito mtakatifu: si kwa kadiri ya matendo yetu mema, bali kwa sababu ya kusudi lake mwenywewe na neema yake. Neema hii tulipewa katika Al-Masihi Isa tangu milele. (*aiōnios g166*) **10** Lakini sasa imefunuliwa kwa kudhihirisha kwake Mwokozi wetu, Al-Masihi Isa, ambaye amebatilisha mauti na kuleta uzima na kutokufa kupitia kwa Injili. **11** Nami nimewekwa kuwa mhibir, mtume na mwalimu wa Injili hii. **12** Hii ndiyo sababu ninateseka namna hii, lakini sioni haya kwa maana ninamjua yeye niliyemwamini, na kusadiki ya kuwa anaweza kukilinda kile nilichokiweka amana kwake hadi siku ile. **13** Shika kwa uthabiti kielelezo cha mafundisho yenye uzima uliyoyasikia kwangu, pamoja na imani na upendo katika Al-Masihi Isa. **14** Ilinde ile amana uliyakabidhiwa kwa Roho wa Mungu akaaye ndani yetu. **15** Unajua ya kuwa watu wote katika jimbo la Asia warniacha, mionganii mwao wamo Filego na Hermogene. **16** Bwana Isa akawahurumie watu wa nyumbani mwa Onesiforo, kwa sababu aliniburudisha mara kwa mara, wala hakuionea aibu minyororo yangu. **17** Badala yake, alipokuwa Rumi alinitafuta kwa bidii hadi akanipata. **18** Bwana Isa na amjalie kupata rehema zake siku ile! Nawe unajua vyema jinsi aliyonisaidia huko Efeso.

2 Basi wewe, mwanangu, uwe hodari katika neema iliyo ndani ya Al-Masihi Isa. **2** Nayu mambo wengi, uwakabidhi watu waaminifu watakaoweza kuwafundisha watu wengine vilevile. **3** Vumilia taabu pamoja nasi kama askari mwema wa Al-Masihi Isa. **4** Hakuna askari yeoyote ambaye akiwa vitani hujishughulisha na mambo ya kawaida ya maisha haya kwa sababu nia yake ni kumpendeza yule aliywandika awe askari. **5** Vivyo hivyo, mwanariadha hawezu kupewa tuzo ya ushindi asiposhindana kulingana na kanuni za mashindano. **6** Mkulima mwenye bidii ya kazi ndiye anayestahili kuwa kwanza kupata fungu la mavuno. **7** Fikiri sana kuhusu haya nisemayo, kwa maana Mwenyezi Mungu atakupa ufahamu katika mambo haya yote. **8** Mkumbuke Isa Al-Masihi aliyefufuliwa kutoka kwa wafu, yeye aliye wa uzao wa Daudi. Hii ndiyo Injili yangu, **9** ambayo kwayo ninateseka hata kufikia hatua ya kufungwa minyororo kama mhali. Lakini neno la Mungu halifungwi. **10** Kwa hiyo ninavumilia mambo yote kwa ajili ya wateule wa Mungu, kusudi wao nao wapate wokovu ulio katika Al-Masihi Isa, pamoja na utukufu wa milele. (*aiōnios g166*) **11** Hili ni neno la kuaminiwa: Kama tumekufa pamoja naye, tutaishi pia pamoja naye. **12** Kama tukistahimili, pia tutawala pamoja naye. Kama tukimkana, naye atatukana. **13** Tusipoaminika, yeye hudumu akiwa mwaminifu, kwa maana hawezu kujikana mwenywewe. **14** Endelea kuwakumbusha mambo haya, ukiwaonya mbele za Mungu waache kushindana kwa maneno ambayo hayana faida yoyote, bali huwaangamiza tu wale wanaoyasikia. **15** Jitahidi kujionesha kwa Mungu kuwa umekubaliwa naye, mtendakazi asiye na sababu ya kuona aibu, ukilitumia kwa usahihi neno la kweli. **16** Jiepushe na maneno machafu yasiyo ya utauwa, kwa maana hayo huzidi kuwatosa watu katika kutomcha Mungu. **17** Mafundisho yao yataenea kama kidonda kisichopona. Mionganii mwao wamo Himenayo na Fileto, **18** ambao wameiacha kweli, wakisema kwamba ufufuo wa wafu umekwisha kupita, nao hupindua imani ya baadhi ya watu. **19** Lakini msingi wa Mungu ulio imara umesimama, ukiwa na muhuri wenye maandishi haya: "Mwenyezi Mungu anawajua walio wake"; tena, "Kila alitajaye jina la Mwenyezi Mungu na auache uovu." **20**

Katika nyumba kubwa si kwamba kuna vyombo nya yote niliyostahimili, lakini Bwana Isa aliniooka katika dhahabu na fedha tu, bali pia vimo vyombo nya miti hayo yote. **12** Naam, yejote anayetaka kuishi maisha na nya udongo; vingine kwa matumizi maalum, na ya utauwa ndani ya Al-Masihi Isa atateswa. **13** Lakini vingine kwa matumizi ya kawaida. **21** Basi ikiwa watu waou na wadanganyaji watazidi kuwa waou, mtu amejitakasa na kujitenga na hayo niliyoyataja, wakidanganya na kudanganyika. **14** Bali wewe, atakuwa chombo maalum, kilichotengwa na ambacho udumu katika yale ulijifunza na kuyaamini kwa kinamfaa mwenye nyumba, kimeandaliwa tayari kwa uthabiti, ukitambua ya kuwa ulijifunza hayo kutoka kila kazi njema. **22** Zikimbie tamaa mbaya za ujana, kwa nani, **15** na jinsi tangu utoto umeyajua Maandiko ufuate haki, imani, upendo na amani pamoa na wale Matakatifu, ambayo yanaweza kukuhekimisha upate wamwitao Bwana Isa kwa moyo safi. **23** Jiepushe na wokovu kupitia kwa imani katika Al-Masihi Isa. **16** mabishano ya kipumbavu na yasiyo na maana, kwa Maandiko yote yamevuvuvi na Mungu, na yafaa kwa kuwa unajua hayo huzaa magomvi. **24** Tena haimpasi mafundisho, kwa kuwaonya watu makosa yao, kwa mtumishi wa Bwana Isa kuwa mgomvi, bali inampasa kuwaongoza na kwa kuwfundisha katika haki, **17** ili awe mwema kwa kila mtu, awezaye kufundisha, tena mtu wa Mungu awe amekamilishwa, apate kutenda mvumilivu. **25** Inampasa kuwaonya kwa upole wale kila kazi njema.

wanaopingana naye, kwa matumaini kwamba Mungu atawajalia kutubu na kujua kweli, **26** ili fahamu zao ziwarudie tena, nao waponyoke katika mtego wa ibilisi ambaye amewateka wapate kufanya mapenzi yake.

3 Lakini yakupasa ufahamu jambo hili: kwamba siku za mwisho kutakuwa na nyakati za hatari. **2** Kwa

maana watu watakuwa wenye kujipenda wenyewe, wenye kupenda fedha, wenye kujisifu, wenye kiburi, wenye kumkufuru Mungu, wasiotii wazazi wao, wasio tamaa zao wenyewe, watajikusanya idadi kubwa ya na shukrani, wasio watakatifu, **3** wasio na upendo, walimu watakaowaambia yale masikio yao yanatamani wasiopenda kupatanishwa, wasingiziaji, wasiozuia kusikia. **4** Watakataa kusikiliza kweli na kuzigeukia tamaa zao, wakatili, wasiopenda mema, **4** wasaliti, hadithi za uongo. **5** Bali wewe, vumilia mateso, wakaidi, waliojaa majivuno, wanaopenda anasa kuliko fanya kazi ya mhubiri wa Injili, timiza wajibu wote kumpenda Mungu: **5** wakiwa na mfano wa utauwa wa huduma yako. **6** Kwa maana mimi sasa ni tayari kwa nje, lakini wakizikana nguvu za Mungu. Jiepushe kumiminwa kama sadaka ya kinywaji, nayo saa na watu kama hao. **6** Miongoni mwao wamo wale yangu ya kuondoka imetimia. **7** Nimevipiga vita vizuri, wajiiingizao katika nyumba za watu na kuwachukua mashindano nimeyamaliza, imani nimeilinda. **8** Sasa mateka wanawake wajinga, waliolemewa na dhambi nimewekewa taji la haki ambalo Bwana, Mwamuzi wa zao na kuyumbishwa na aina zote za tamaa mbaya. haki, atanitunkia siku ile: wala si mimi tu, bali pia **7** Hawa hujifunza siku zote, lakini kamwe hawawezi wote ambaa wamengoja kwa shauku kudhihirishwa kuufikia ujuzi wa kweli. **8** Kama vile Yane na Yambre kwake. **9** Jitahidi kuja kwangu upesi **10** kwa sababu walivyopingana na Musa, vivyo hivyo watu hawa hupingana na kweli. Hawa ni watu wenye akili zilizopotoka, ambaa wamekataliwa kwa mambo ya imani. **9** Lakini hawataendelea sana, kwa sababu pekee aliye hapa nami. Mtafute Marko uje naye, upumbavu wao utakuwa dhahiri kwa watu wote, kwa sababu ananifaa sana katika huduma yangu. kama vile upumbavu wa hao watu wawili ulivyo kuwa **12** Nimemtuma Tikiko huko Efeso. **13** Utakapokuja, dhahiri. **10** Lakini wewe umeyajua mafundisho yangu, niletee lile joho nililoliacha kwa Karpo huko Troa, na mwenendo, makusudi, imani, uvumilivu, upendo, vile vitabu vyangu, hasa vite vya ngozi. **14** Iskanda ustahimilivu, **11** mateso na taabu, yaani mambo yote yule mfua chuma alinitenda ubaya mkubwa. Bwana yaliyonipata huko Antiochia, Ikonio na Listra, mateso Isa atamlipa kwa ajili ya yale aliyyotenda. **15** Wewe

4 Nakuagiza mbele za Mungu na mbele za Al-

Masihi Isa, atakayewahukumu watu walio hai na walio kufa wakati wa kuja kwake na ufalme wake, kwamba: **2** Hubiri Neno; kuwa tayari wakati ufaao

na wakati usiofaa; karipia, kemea na utie moyo kwa uvumilivu wote na kwa mafundisho mazuri. **3**

Maana wakati utakuja watu watakapokataa kuyakubali watajikusanya idadi kubwa ya na shukrani, wasio tamaa zao wenyewe, watajikusanya idadi kubwa ya

wasio watakatifu, **3** wasio na upendo, walimu watakaowaambia yale masikio yao yanatamani wasiopenda kupatanishwa, wasingiziaji, wasiozuia kusikia. **4** Watakataa kusikiliza kweli na kuzigeukia tamaa zao, wakatili, wasiopenda mema, **4** wasaliti, hadithi za uongo. **5** Bali wewe, vumilia mateso, wakaidi, waliojaa majivuno, wanaopenda anasa kuliko fanya kazi ya mhubiri wa Injili, timiza wajibu wote kumpenda Mungu: **5** wakiwa na mfano wa utauwa wa huduma yako. **6** Kwa maana mimi sasa ni tayari kwa nje, lakini wakizikana nguvu za Mungu. Jiepushe kumiminwa kama sadaka ya kinywaji, nayo saa na watu kama hao. **6** Miongoni mwao wamo wale yangu ya kuondoka imetimia. **7** Nimevipiga vita vizuri, wajiiingizao katika nyumba za watu na kuwachukua mashindano nimeyamaliza, imani nimeilinda. **8** Sasa mateka wanawake wajinga, waliolemewa na dhambi nimewekewa taji la haki ambalo Bwana, Mwamuzi wa zao na kuyumbishwa na aina zote za tamaa mbaya. haki, atanitunkia siku ile: wala si mimi tu, bali pia **7** Hawa hujifunza siku zote, lakini kamwe hawawezi wote ambaa wamengoja kwa shauku kudhihirishwa kuufikia ujuzi wa kweli. **8** Kama vile Yane na Yambre kwake. **9** Jitahidi kuja kwangu upesi **10** kwa sababu walivyopingana na Musa, vivyo hivyo watu hawa hupingana na kweli. Hawa ni watu wenye akili zilizopotoka, ambaa wamekataliwa kwa mambo ya imani. **9** Lakini hawataendelea sana, kwa sababu pekee aliye hapa nami. Mtafute Marko uje naye, upumbavu wao utakuwa dhahiri kwa watu wote, kwa sababu ananifaa sana katika huduma yangu. kama vite vya ngozi. **14** Iskanda ustahimilivu, **11** mateso na taabu, yaani mambo yote yule mfua chuma alinitenda ubaya mkubwa. Bwana yaliyonipata huko Antiochia, Ikonio na Listra, mateso Isa atamlipa kwa ajili ya yale aliyyotenda. **15** Wewe

pia ujihadhari naye kwa sababu aliyapinga maneno yetu vikali. **16** Katika utetezi wangu wa mara ya kwanza, hakuna hata mmoja aliyeinunga mkono, bali kila mmoja aliniacha. Naomba wasihesabiwe hatia kwa jambo hilo. **17** Lakini Bwana Isa alisimama upande wangu akanitia nguvu, ili kupitia kwangu lile Neno lihubiriwe kwa ukamilifu, watu wote Mataifa wapate kulisikia. Mimi niliookolewa kutoka kinywa cha simba. **18** Bwana Isa ataniokoa katika kila shambulio bayo na kunileta salama katika ufalme wake wa mbinguni. Atukuzwe milele na milele. Amen. (aiōn g165)

19 Wasalimu Prisila na Akila, na wote wa nyumbani mwa Onesiforo. **20** Erasto alibaki Korintho, nami nikamwacha Trofimo huko Mileto akiwa mgonjwa. **21** Jitahidi ufile huku kabla ya majira ya baridi. Eubulo anakusalimu, vivyo hivyo Pude, Lino, Klaudia na ndugu wote. **22** Bwana Isa awe pamoja na roho yako. Neema iwe pamoja nanyi.

Tito

1 Paulo, mtumishi wa Mungu na mtume wa Isa Al-Masih kwa ajili ya imani ya wateule wa Mungu na kujua kweli iletayo utauwa: **2** imani na ujuzi katika tumaini la uzima wa milele, ambao Mungu, asiyesema uongo, aliahidi hata kabla ya kuwekwa misingi ya ulimwengu, (aiōnios g166) **3** naye kwa wakati wake aliouweka alilidhihirisha neno lake kuititia kwa mahubiri ambayo mimi nimewekewa amana kwa amri ya Mungu Mwokozi wetu. **4** Kwa Tito, mwanganu hasa katika imani tunayoshiriki sote. **5** Sababu yangu ya kukuacha huko Krete ni ili uweke utaratibu mambo yale yaliyosalia na kuwateua wazee wa kundi la waumini katika kila mji, kama nilivyokuagiza. **6** Mzee wa kundi la waumini asiwe na lawama, awe mume wa mke mmoja, mtu ambaye watoto wake ni waumini, wala hawashtakiwi kwa ujisadi. **7** Kwa kuwa mwangalizi wa kundi ni wakili wa Mungu, imempasa kuwa mtu asiye na lawama, asiwe mwenye majivuno au mwelesi wa hasira, wala mlevi, wala asiwe mtu mwenye tamaa ya mapato yasiyo ya halali. **8** Bali awe mkarimu, anayependa mema, mwenye kiasi, mwenye haki, mwadilifu, mnyofu, mtakatifu na mwenye kuitawala nafsi yake. **9** Lazima alishike kwa uthabitilile neno la imani kama liliyofundisha, ili aweze kuwatia moyo wengine kwa mafundisho yenye uzima na kuwakanusha wale wanaopingana nayo. **10** Kwa maana wako wengi wasiotii, wenye maneno yasiyo na maana, hasa wale wa kikundi cha tohara. **11** Hao ni lazima wanyamazishwe, kwa sababu wanaharibu watu wa nyumba nzima wakifundisha mambo yasiyowapasa kufundisha. Wanafanya hivyo kwa ajili ya kujipatia mapato ya udanganyifu. **12** Hata mmoja wa manabii wao mwenyewe amesema, "Wakrete ni waongo siku zote, wanyama wabaya, walafi, wavivu." **13** Ushuhuda huu ni kweli. Kwa hiyo, uwakemee kwa ukali wapate kuwa wazima katika imani, **14** ili wasiendelee kuangalia hadithi za Kiyahudi au maagizo ya wale watu wanaokataa kweli. **15** Kwa wale walio safi, kila kitu ni safi kwao. Lakini kwa wale walipotoka na wasioamini, hakuna chochote kilicho safi. Kwa kweli nia zao na dhamiri zao zimepotoka. **16** Wanadai kumjua Mungu, lakini kwa matendo yao wanamkana. Hao watu ni chukizo, wasiotii, wasiofaa kwa jambo lolote jema.

2 Bali wewe fundisha yale yaliyo sahihi kulingana na mafundisho ya kweli. **2** Wafundishe wazee kuwa na kiasi, wastahivu, wenye busara na wanyofu katika imani, upendo na saburi. **3** Vivyo hivyo, wafundishe wanawake wazee kuwa na mwenendo wa utakatifu, wala wasiwe wasingiziaji au walevi, bali wafundishe yale yaliyo mema, **4** ili waweze kuwafundisha wanawake vijana kuwa na kiasi, wwapende waume zao na kuwapenda watoto wao, **5** wawe waaminifu, watakatifu, wakinanza vyema nyumba zao, wema, watifu kwa waume zao, ili mtu yejote asije akalikufuru neno la Mungu. **6** Vivyo hivyo, himiza vijana wawe na kiasi. **7** Katika kila jambo uwe kielelezo kwa kutenda mema. Katika mafundisho yako uoneshe uadilifu, utaratibu, **8** na usemi sahihi usio na lawama, ili wanaokupinga watahayari, wakose neno lolote baya la kusema kutuhusu. **9** Wafundishe watumwa kuwatii mabwana zao katika kila jambo, wakijitahidi kuwapendeza wala wasijibizane nao, **10** wala wasiwaibie, bali waoneshe kuwa wanawenza kuaminika kabisa, ili kwa kila namna wayafanye mafundisho ya Mungu Mwokozi wetu yaye ya kuvutia. **11** Kwa maana neema ya Mungu ambayo inawaokoa wanadamu wote imefunuliwa. **12** Nayo inatufundisha kukataa ubaya na tamaa za kidunia, ili tupate kuishi maisha ya kiasi, ya haki na ya utaja katika ulimwengu huu wa sasa, (aiōn g165) **13** huku tukilitazamia tumaini lenye baraka na ufunuo wa utukufu wa Mungu wetu Mkuu, aliye Mwokozi wetu Isa Al-Masih. **14** Ndiye alijitoo nafsi yake kwa ajili yetu, ili atukomboe kutoka uovu wote na kujisafishia watu kuwa mali yake Mwenyewe, yaani wale walio na juhudhi katika kutenda mema. **15** Basi wewe fundisha mambo haya. Himiza na kukaripia kwa mamlaka yote. Usirhusu mtu yejote akudharau.

3 Wakumbushe watu kunyenyeka kwa watawala na kwa wenye mamlaka, na kutii, wakiwa tarayi kutenda kila lililo jema, **2** wasimnenee mtu yejote mabaya, wasiwe wagomvi bali wawe wema, wakiwa wapole kwa watu wote. **3** Maana sisi wenyewe wakati fulani tulikuwa wajinga, wasiotii, tukiwa watumwa wa tamaa mbaya na anasa za kila aina. Tuliishi katika uovu na wivu, tukichukiwa na kuchukiana sisi kwa sisi. **4** Lakini wema na upendo wa Mungu Mwokozi wetu ulipofunuliwa, **5** alituokoa, si kwa sababu ya matendo ya haki tuliyotenda, bali kwa

sababu ya rehema zake. Alituokoa kwa kutuosha kwa kuzaliwa mara ya pili na kwa kufanywa wapya kupitia kwa Roho Mtakatifu wa Mungu, **6** ambaye Mungu alitumiminia kwa wingi kupitia kwa Isa Al-Masih Mwokozi wetu, **7** ili, tukiisha kuhesabiwa haki kwa neema yake, tupate kuwa warithi tukiwa na tumaini la uzima wa milele. (**aiōnios g166**) **8** Hili ni neno la kuaminiwa. Nami nataka uyasisitize mambo haya, ili wale ambao wamemwamini Mungu wapate kuwa waangalifu kujitoa kwa ajili ya kutenda mema wakati wote. Mambo haya ni mazuri tena ya manufaa kwa kila mtu. **9** Lakini jiepusha na maswali ya kipuzi, mambo ya koo, mabishano na ugomvi kuhusu sheria, kwa sababu hayana faida, tena ni ubatili. **10** Mtu anayesababisha mafarakano, mwonye mara ya kwanza, kisha mwonye mara ya pili. Baada ya hapo, usihusike naye tena. **11** Kwa kuwa unajua kwamba mtu kama huyo amepotoka na tena ni mwenye dhambi. Yeye amejihukumu mwenyewe. **12** Mara nitakapomtuma Artema au Tikiko kwako, jitahidi kuja unione huko Nikopoli, kwa sababu nimeamua kukaa huko wakati wa majira ya baridi. **13** Fanya kila uwezalo uwasafirishe Zena yule mwanasheria na Apolo na uhakikishe kwamba wana kila kitu wanachohitaji katika safari yao. **14** Watu wetu hawana budi kujifunza kutenda mema, ili waweze kuyakimu mahitaji ya kila siku, wasije wakaishi maisha yasiyokuwa na matunda. **15** Wote walio pamoja nami wanakusalimu. Wasalimu wale wanaotupenda katika imani. Neema iwe nanyi nyote. Amen.

Filemoni

1 Paulo, mfungwa wa Al-Masihi Isa, pamoja na Timotheo ndugu yetu. **2** kwa dada yetu mpendwa Afia, kwa Arkipo askari mwenzetu na kwa kundi la waumini wanaokutana nyumbani mwako. **3** Neema na amani zitokazo kwa Mungu, Baba yetu, na kwa

chumba cha wageni, kwa kuwa nataraji kurudishwa kwenu kama jibu la maombi yenu. **23** Epafra, aliye mfungwa mwenzangu katika Al-Masihi Isa, anakusalimu. **24** Vivyo hivyo Marko, Aristarko, Dema na Luka, watendakazi wenzangu wanakusalimu. **25** Neema ya Bwana Isa Al-Masihi iwe pamoja na roho zenu. Amen.

Bwana wetu Isa Al-Masihi ziwe nanyi. **4** Siku zote ninamshukuru Mungu wangu ninapokukumbuka katika maombi yangu, **5** kwa sababu ninasikia kuhusu imani yako katika Bwana Isa na upendo wako kwa watakatifu wote. **6** Naomba utiwe nguvu katika kushiriki imani yako na wengine, ili upate kuwa na ufahamu mkamilifu wa kila kitu chema tunachoshiriki kwa ajili ya Al-Masihi. **7** Upendo wako umenifurahisha mno na kunitia moyo, kwa sababu wewe ndugu, umeibirudisha mioyo ya watakatifu. **8** Hata hivyo, ingawa katika Al-Masihi ningekuwa na ujasiri wa kukuagiza yale yakupasayo kutenda, **9** lakini ninakuomba kwa upendo. Mimi Paulo, mzee na pia sasa nikiwa mfungwa wa Al-Masihi Isa, **10** nakuomba kwa ajili ya mwanangu Onesimo, aliyefanyaika mwanangu nilipokuwa kwenye minyororo. **11** Mwanzoni alikuwa hakufai, lakini sasa anakufaa sana wewe na mimi pia. **12** Namtuma kwako, ye ye aliye moyo wangu hasa. **13** Ningependa nikae naye ili ashike nafasi yako ya kunisaidia wakati huu nikiwa kifungoni kwa ajili ya Injili. **14** Lakini sikutaka kufanya lolote bila idhini yako, ili wema wowote uufanyao usiwe wa lazima, bali wa hiari. **15** Huenda sababu ya Onesimo kutengwa nawe kwa muda ni ili uwe naye daima, (*aiōnios g166*) **16** si kama mtumwa sasa, bali bora kuliko mtumwa, kama ndugu mpendwa. Yeye ni mpendwa sana kwangu na hata kwako zaidi, ye ye kama mwanadamu na kama ndugu katika Bwana Isa. **17** Hivyo kama unanihesabu mimi kuwa mshirika nawe, mkaribishe kama vile ungenikaribisha mimi mwenyewe. **18** Kama amekukosea lolote au kama unamdaï chochote, nidai mimi. **19** Ni mimi Paulo, ninayeandika waraka huu kwa mkono wangu mwenyewe. Nitakulipa hilo deni. Kumbuka kwamba nakudai hata nafsi yako. **20** Ndugu yangu, natamani nipate faida kwako katika Bwana Isa, yaani uniburudishe moyo wangu katika Al-Masihi. **21** Huku nikiwa na hakika ya kutii kwako, nakuandikia nikijua kwamba utafanya hata zaidi ya yale ninayokuomba. **22** Jambo moja zaidi: Niandalie

Wahebrania

1 Zamani, Mungu alisema na baba zetu kupitia kwa manabii mara nyingi na kwa njia mbalimbali, **2** lakini katika siku hizi za mwisho anasema nasi kupitia kwa Mwanawe, ambaye amemweka kuwa mritihi wa vitu vyote, na ambaye kupitia kwake aliuumba ulimwengu. (aiōn g165) **3** Mwana ni mng'ao wa utukufu wa Mungu na mfano halisi wa nafsi yake, akiyihifadhi vitu vyote kwa neno lake lenye uweza. Baada ya kufanya utakaso kwa ajili ya dhambi, aliketi mkono wa kuume wa Aliye Mkuu huko mbinguni. **4** Kwa hiyo alifanyika bora kuliko malaika, kama jina alilorithi liliyo bora kuliko lao. **5** Kwa maana ni kwa malaika yupi Mungu aliwhi kusema, "Wewe ni Mwanangu; leo mimi nimekuwa Baba yako"? Au tena, "Mimi nitakuwa Baba yake, naye atakuwa Mwanangu"? **6** Tena, Mungu amletapo mzaliwa wake wa kwanza ulimwenguni, anasema, "Malaika wote wa Mungu na wamsujudu." **7** Anaponena kuhusu malaika, anasema, "Huwfafanya malaika wake kuwa pepo, watumishi wake kuwa miali ya moto." **8** Lakini kwa habari za Mwana asema, "Kiti chako cha enzi, Ee Mungu, kitadumu milele na milele, nayo haki itakuwa fimbo ya utawala ya ufalme wako. (aiōn g165) **9** Umependa haki na kuchukia uovu; kwa hiyo Mungu, Mungu wako, amekuweka juu ya wenzako kwa kukupaka mafuta ya furaha." **10** Pia asema, "Hapo mwanzo, Ee Mwenyezi Mungu, uliweka misingi ya dunia, nazo mbingu ni kazi ya mikono yako. **11** Hizo zitatoweka, lakini wewe utadumu; zote zitachakaa kama vazi. **12** Utazikunjakunja kama joho, nazo zitabadiishwa kama vazi. Lakini wewe hubadiliki, nayo miaka yako haikomi kamwe." **13** Je, ni kwa malaika yupi Mungu aliwhi kusema, "Keti mkono wangu wa kuume, hadi nitakapowaweka adui zako chini ya miguu yako"? **14** Je, malaika wote si roho watumikao, waliotumwa kuwashudumia wale watakaourithi wokovo?

2 Kwa hiyo, imetupasa kuwa waangalifu sana kuhusu kile tulichosikia, ili tusije tukakiacha. **2** Kwa kuwa kama ujumbe ulionenwa na malaika ulikuwa imara, na kila uasi na kutokutii kulipata adhabu ya haki, **3** je, sisi tutapataje kupona kama tusipojali wokovo mkuu namna hii? Wokovo huu, ambao mwanzo ultangazwa na Bwana Isa, ulithibitishwa kwetu na wale waliomsikia. **4** Pia Mungu aliushuhudia kwa

ishara, maajabu, na kwa miujiza mbalimbali, na karama za Roho wa Mungu alizozigawa kulingana na mapenzi yake. **5** Mungu hakuuweka ulimwengu ujao ambao tunanena habari zake chini ya malaika. **6** Lakini kuna mahali mtu mmoja ameshuhudia, akisema: "Mwanadamu ni kitu gani hata unamfikiria, binadamu ni nani hata unamjali? **7** Umemfanya chini kidogo kuliko malaika; ukamvika taji la utukufu na heshima, **8** nawe umeweka vitu vyote chini ya miguu yake." Kwa kuweka vitu vyote chini yake, Mungu hakuacha kitu chochote ambacho hakukiweka chini ya mwanadamu. Lakini kwa sasa, hatuoni kwamba kila kitu kiko chini yake. **9** Lakini twamwona Isa, aliyefanywa chini kidogo kuliko malaika, sasa akiwa amevikwa taji la utukufu na heshima kwa sababu alistahimili mauti, ili kwa neema ya Mungu apate kuonja mauti kwa ajili ya kila mtu. **10** Ili kuwaleta wana wengi katika utukufu, ilifaa kwamba Mungu, ambaye ni kwa ajili yake na kupitia kwake kila kitu kimekuwepo, amkamilishe mwanzilishi wa wokovo wao kupitia kwa mateso yake. **11** Yeye awafanyaye watu kuwa watakatifu, pamoja na hao ambao hufanywa watakatifu, wote hutoka katika jamaa moja. Hivyo Isa haoni aibu kuwaita ndugu zake. **12** Yeye anasema, "Nitatalangaza jina lako kwa ndugu zangu; mbele ya kusanyiko nitaimba sifa zako." **13** Tena, "Nitaweka tumaini langu kwake." Tena anasema, "Niko hapa, pamoja na watoto ambao Mungu amenipa." **14** Basi kwa kuwa watoto wana mwili na damu, yeye pia alishiriki katika ubinadamu wao, ili kwa kifo chake, apate kumwangamiza huyo mwenye nguvu za mauti, yaani ibilisi, **15** na kuwaweka huru wale waliokuwa utumwani maisha yao yote kwa sababu ya kuogopa mauti. **16** Kwa kuwa ni dhahiri kwamba hakuja kusaidia malaika, bali uzao wa Ibrahimu. **17** Kwa sababu hii ilibidi afanane na ndugu zake kwa kila hali, ili apate kuwa Kuhani Mkuu mwenye huruma na mwaminifu katika kumtumikia Mungu, ili pia apate kufanya upatanisho kwa ajili ya dhambi za watu. **18** Kwa kuwa yeye mwenyewe aliteswa alipojaribiwa, aweza kuwasaidia wale wanaojaribiwa.

3 Kwa hiyo ndugu watakatifu, mnaoshiriki mwito wa mbinguni, mtafakarini Isa, mtume na Kuhani Mkuu wa ukiri wetu. **2** Alikuwa mwaminifu kwa yeye aliyemteua, kama Musa alivyokuwa mwaminifu katika nyumba yote ya Mungu. **3** Isa ameonekana

anastahili heshima kubwa kuliko Musa, kama vile ile raha, kama vile Mungu alivyosema, "Kwa hiyo mjenzi wa nyumba alivyo wa heshima kubwa kuliko nikaapa katika hasira yangu, 'Kamwe hawataingia nyumba yenye. 4 Kwa kuwa kila nyumba hujengwa rahani mwangu.'" Lakini kazi yake ilikamilika tangu na mtu, lakini Mungu ni mjenzi wa kila kitu. 5 Kuumbwa kwa ulimwengu. 4 Kwa maana mahali Musa, kama mtumishi, alikuwa mwaminifu katika fulani amezungumza kuhusu siku ya saba, akisema: nyumba yote ya Mungu, akishuhudia kwa yale "Katika siku ya saba Mungu alipumzika kutoka kazi Mungu angeyasema baadaye. 6 Lakini Al-Masihi ni zake zote." 5 Tena hapo awali amesema, "Kamwe mwaminifu kama Mwana katika nyumba ya Mungu. hawataingia rahani mwangu." 6 Kwa hiyo inabaki Sisi ndio nyumba yake, kama tutashikilia sana ujasiri kuwa wazi kwa wengine kuingia, nao wale wa kwanza wetu na tumaini tunalojivunia. 7 Kwa hiyo, kama Roho walipokeea Injili walishindwa kuingia kwa sababu ya wa Mungu asemavyo: "Leo, mkiisikia sauti yake, 8 kutokutii. 7 Kwa hiyo Mungu ameweka siku nyiningine, msiifanye miyoyo yenu migumu, kama mlivyo fanya akaita "Leo", akisema kwa kinywa cha Daudi baadaye katika uasi, wakati ule wa kujaribiwa jangwani, sana, kwa maneno yaliyotangulia kunenwa: "Leo, 9 ambapo baba zenu walinijaribu na kumipima, mkiisikia sauti yake, msiifanye miyoyo yenu migumu". ingawa kwa miaka arobaini walikuwa wameyaona 8 Kwa maana kama Yoshua angelikuwa amewapa matendo yangu. 10 Hiyo ndiyo sababu nilikasirikia raha, Mungu hangesema tena baadaye kuhusu siku kizazi kile, nami nikasema, 'Siku zote miyoyo yao nyiningine. 9 Basi, imebaki raha ya Sabato kwa ajili ya imepotoka, nao hawajazijua njia zangu.' 11 Hivyo watu wa Mungu; 10 kwa kuwa kila mmoja aingiye nikatangaza kwa kiapo katika hasira yangu, 'Kamwe katika raha ya Mungu pia hupumzika kutoka kazi hawataingia rahani mwangu.'" 12 Ndugu zangu, zake mwenyewe, kama vile Mungu alivyopumzika chungeni asiwepo mionganoni mwenu mtu mwenye kutoka kazi zake. 11 Basi, na tufanye bidii kuingia moyo mwovu usioamini, unaojitenga na Mungu aliye katika raha hiyo, ili asiwepo yejote atakayeanguka hai. 13 Lakini mtiane moyo mtu na mwenzake kila kwa kufuata mfano wao wa kutokutii. 12 Kwa maana siku, maadamu inaitwa "Leo", ili asiwepo hata mmoja neno la Mungu li hai tena lina nguvu. Lina makali wenu mwenye kufanywa mgumu kwa udanganyifu kuliko upanga wowote wenye makali kuwili, hivyo wa dhambi. 14 Kwa kuwa tumekuwa washiriki wa Al-linachoma hata kuzigawanya nafsi na roho, viungo na Masihi, tukishikamana tu kwa uthabitu na tumaini letu mafuta yaliyo ndani yake; tena li jepesi kuyatambua la kwanza hadi mwisho. 15 Kama iliyonenwa: "Leo, mawazo na makusudi ya moyo. 13 Wala hakuna mkiisikia sauti yake, msiifanye miyoyo yenu migumu kiumbe chochote kilichofichika machoni pa Mungu. kama mlivyo fanya wakati wa kuasi." 16 Basi ni nani Kila kitu kimefunuliwa na kiko wazi machoni pake waliosikia lakini bado wakaasi? Je, si wale wote yejote ambaye lazima tutawaijibika kwake. 14 Kwa kuwa waliotoka Misri wakiongozwa na Musa? 17 Lakini tunaye Kuhani Mkuu kuliko wote ambaye ameingia ni nani Mungu aliwakasirikia miaka arobaini? Je, si mbinguni, Isa Mwana wa Mungu, basi na tushikamane wale waliofanya dhambi ambaao miili yao ilianguka sana kwa uthabitu na ule ukiri wa imani yetu. 15 Kwa jangwani? 18 Ni nani hao ambaao Mungu aliapa kuwa hatuna kuhanii mkuu asiyeweza kuchukuliana kuwa kamwe hawataingia rahani mwake isipokuwa na sisi katika udhaifu wetu, lakini tunaye mmoja ni wale waliokataa kutii? 19 Hivyo tunaona kwamba ambaye alijaribiwa kwa kila namna, kama vile sisi hawakuweza kuingia kwa sababu ya kutokuamini tujaribiwayo: lakini yejote hakutenda dhambi. 16 Basi na tukikaribie kiti cha rehema kwa ujasiri, ili tupewe rehema na kupata neema ya kutusaidia wakati wa mahitaji.

4 Kwa hiyo, kwa kuwa bado ahadi ya kuingia rahani iko wazi, tujihadhari ili hata mmoja wenu asije akaikosa. 2 Kwa maana sisi pia tumesikia Injili iliyohubiriwa kwetu, kama nao walivyoosikia; lakini ujumbe ule waliousikia haukuwa na maana kwo, kwa sababu wale waliousikia hawakuuchanganya na imani. 3 Sasa sisi ambaao tumeamini tunaingia katika

5 Kwa maana kila kuhanii mkuu anayechaguliwa mionganoni mwa wanadamu anawekwa kuwakalisha kwa mambo yanayomhusu Mungu, ili apate kutoa matoleo na dhabihu kwa ajili ya dhambi. 2 Kwa kuwa yejote mwenyewe ni dhaifu, aweza

kuwachukulia kwa upole wale wasiojua na kupotoka. Ardhi inayopokea mvua inayonyesha mara kwa mara 3 Hii ndiyo sababu inampasa kutoa dhabihu kwa ajili juu yake na baadaye inatoa mazao ya kuwanufaisha ya dhambi zake mwenyewe na vivyo hivyo kwa ajili wale ambao inalimwa kwa ajili yao, hupokea baraka ya dhambi za watu. 4 Hakuna anayejitwalia heshima za Mungu. 8 Lakini ardhi ikizaa miiba na mibaruti, hii mwenyewe; ni lazima aitwe na Mungu, kama haina thamani na iko hatarini kulaaniwa. Mwisho wake vile Haruni alivyoitwa. 5 Pia Al-Masihi hakujitwalia ni kuchomwa moto. 9 Ingawa tunasema hivi, ndugu utukufu ye ye mwenyewe wa kuwa Kuhani Mkuu, zangu wapendwa, kwa upande wenu tuna hakika bali Mungu alimwambia, "Wewe ni Mwanangu; leo ya mambo mema zaidi, mambo kuhusu wokovu. mimi nimekuwa Baba yako." 6 Pia mahali pengine 10 Mungu si mdhalimu: ye ye hataisahau kazi yenu asema, "Wewe ni kuhani milele, kwa mfano wa na upendo ule mlioneesha kwa ajili yake katika Melkizedeki." (aiōn g165) 7 Katika siku za maisha ya kuwahudumia watakatifu na hata sasa mnaendelea Isa hapa duniani, alimtolea maombi na dua pamoja kuwahudumia. 11 Nasi twataka kila mmoja wenu na kulia sana na machozi, ye ye awezaye kumwokoa aoneshe bidii hiyo hiyo ili mpate kujua uhakika kamili na mauti, naye Mungu akamsikia kwa sababu ya kutii wa lile tumaini hadi mwisho, 12 ili msije mkawa wavivu, kwake kwa unyenyekevu. 8 Ingawa alikuwa Mwana, bali mpate kuwaiga wale ambao kwa imani na saburi alijifunza utiifu kutokana na mateso aliyyopata, hurithi zile ahadi. 13 Mungu alipompa Ibrahimu ahadi 9 naye akiisha kukamilishwa, akawa chanzo cha yake, kwa sababu hapakuwa mwingine mkuu kuliko wokovo wa milele kwa wote wanaomtii. (aiōnios g166) ye ye ambaye angeapa naye, aliapa kwa nafsi yake, 10 Naye amewekwa na Mungu kuwa Kuhani Mkuu 14 akisema, "Hakika nitakubariki na kukupa wazao kwa mfano wa Melkizedeki. 11 Tunayo mengi ya wengi." 15 Ibrahimu naye, baada ya kungoja kwa kusema kuhusu habari ya ukuhani huu, lakini ni saburi, alipokea kile kilichoahidiwa. 16 Wanadamu vigumu kuyaeleza, kwa sababu ninyi ni wazito wa huapa kwa ye ye aliye mkuu kuliko wao, nacho kiapo kuelewa. 12 Kwa hakika, ingawa hadi wakati huu hicho huthibitisha kile kilichosemwa na hivyo humaliza ingewapasa kuwa walimu, bado mnahitaji mtu wa mabishano yote. 17 Mungu alipotaka kuonesha kuwafundisha tena hatua za awali za kweli ya neno la kwa udhahiri zaidi ile asili ya kutokubadilika kwa Mungu. Mnahitaji maziwa, wala si chakula kigumu! 13 ahadi yake kwa warithi wa ahadi, alilithibisha kwa Kwa maana ye yote aishiye kwa kunywa maziwa bado kiapo. 18 Mungu alifanya hivyo ili kwa vitu viwili ye ye ni mtoto mchanga, hana ujuzi katika mafundisho visiviyobadilika, yaani ahadi yake na kiapo chake, kuhusu neno la haki. 14 Lakini chakula kigumu ni ambavyo kwavyo Mungu hawezu kusema uongo, kwa ajili ya watu wazima, ambao kwa kujizoeza sisi ambao tumemkimbilia ili tulishike lile tumaini wamejifunza kupambanua kati ya mema na mabaya.

6 Kwa hiyo, tukiachana na mafundisho yale ya awali kuhusu Al-Masihi na tukisonga mbele ili tufikie utmilifu, tusiweke tena msingi wa mafundisho ya kuzitubia kazi zisizo na uhai na imani katika Mungu, 2 mafundisho kuhusu aina za ubatizo, kuwekea watu mikono, ufufu wa wafu, na hukumu ya milele. (aiōnios g166) 3 Mungu akitujalia tutafanya hivyo. 4

Kwa kuwa ni vigumu kwa wale ambao wakati fulani walishapata nuru, ambao walishaonja kipawa cha mbinguni, ambao wamekwisha kushiriki katika Roho wa Mungu, 5 ambao wameeonja uzuri wa neno la Mungu na nguvu za wakati ujao, (aiōn g165) 6 kisha

Mwana wa Mungu tena na kuwa wanamsulubisha Mwana wa Mungu. Yeye adumu akiwa kuhani milele.

Tumaini hili kama nanga ya roho ilio imara na thabiti. Tumaini hili huingia katika mahali patakatifu nyuma ya pazia, 20 ambapo Isa mtangulizi wetu aliingia kwa niaba yetu. Yeye amekuwa Kuhani Mkuu milele, kwa mfano wa Melkizedeki. (aiōn g165)

7 Kwa kuwa huyu Melkizedeki alikuwa mfalme wa Salemu na kuhani wa Mungu Aliye Juu Sana. Alipokutana na Ibrahimu akirudi kutoka kuwashinda wafalme, Melkizedeki alimbariki, 2 naye Ibrahimu alimpa sehemu ya kumi ya kila kitu. Kwanza, jina hilo Melkizedeki maana yake ni "mfalme wa haki". Na pia "mfalme wa Salemu" maana yake ni "mfalme wakianguka, kuwarejesha tena katika toba. Kwa wa amani". 3 Hana baba wala mama, hana ukoo, hana mwanzo wala mwisho wa siku zake, kama kumdhililisha hadharani, nayo ikawa hasara kwo. 7 Mwana wa Mungu. Yeye adumu akiwa kuhani milele.

4 Tazama jinsi alivyokuwa mkuu: Hata Ibrahimu, ni kuhani milele.” (aiōn g165) 22 Kwa ajili ya kiapo baba yetu wa zamani, alimpa sehemu ya kumi ya hiki, Isa amekuwa mdhamini wa agano līlīlo bora nyara zake. 5 Basi sheria inawaagiza wana wa Lawi zaidi. 23 Basi kumekuwa na makuhani wengi wa ambao hufanyika makuhani kupokea sehemu ya kumi aina hiyo, kwa kuwa kifo kiliwazuia kuendelea na kutoka kwa watu ambao ni ndugu zao, ingawa ndugu huduma yao ya ukuhani. 24 Lakini kwa sababu zao ni wazao wa Ibrahimu. 6 Huyu Melkizedeki, Isa anaishi milele, anao ukuhani wa kudumu. (aiōn ingawa hakufuatia ukoo wake kutoka kwa Lawi, lakini g165) 25 Kwa hiyo anaweza kuwaokoa kabisa wale alipokea sehemu ya kumi kutoka kwa Ibrahimu na wanaomjia Mungu kuititia kwake, kwa sababu ye ye kumbariki yeye aliyekuwa na zile ahadi. 7 Wala adumu daima kuomba kwa ajili yao. 26 Kwa kuwa hakuna shaka kwamba mdogo hubarikiwa na aliye ilitupasa tuwe na Kuhani Mkuu wa namna hii, yaani mkuu kuliko yeye. 8 Kwa upande mmoja, sehemu aliye mtakatifu, asiyi na lawama, asiyi na dosari, ya kumi hypokelewa na watu ambao hufa; lakini aliyetengwa na wenye dhambi na kuinuliwa juu ya kwa upande mwininge hypokelewa na yeye ambaye mbingu. 27 Yeye hahitaji kutoa dhabihu siku kwa siku hushuhudiwa kuwa yu hai. 9 Mtu anaweza hata kwa ajili ya dhambi, kwanza kwa ajili ya dhambi zake kusema kwamba Lawi, ambaye hypokea sehemu mwenyewe, kisha kwa ajili ya dhambi za watu kama ya kumi, alitoa hiyo sehemu ya kumi kuititia kwa wale makuhani wakuu wengine. Yeye alitoa dhabihu Ibrahimu, 10 kwa sababu Melkizedeki alipokutana kwa ajili ya dhambi zao mara moja tu, alipojitoa na Ibrahimu, Lawi alikuwa bado katika viuno vya baba yake wa zamani. 11 Kama ukamilifu ungeweza kupatikana kuititia kwa ukuhani wa Walawi (kwa kuwa katika msingi huo, sheria ilitolewa kwa watu), kwa nini basi kulinika na haja ya kuja kuhani mwininge: kuhani kwa mfano wa Melkizedeki, wala si kwa mfano wa Haruni? 12 Kwa kuwa ukuhani ukibadilika, lazima sheria nayo ibadilike. 13 Yeye ambaye mambo haya yanasemwaa alikuwa wa kabilia lingine, na hakuna mtu wa kabilia hilo aliywahi kuhudumu katika madhabahu. 14 Kwa maana ni dhahiri kwamba Bwana wetu alitoka katika uzao wa Yuda, tena kuhusu kabilia hilo Musa hakusema lolote kwa habari za makuhani. 15 Tena hayo tuliyosema yako wazi zaidi kama akitokea kuhani mwininge kama Melkizedeki, 16 yeye ambaye amefanyika kuhani si kwa misingi ya sheria kama ilivyo kuhani kwa baba zake, bali kwa misingi ya uwezo wa uzima usiolaribika. 17 Kwa maana imeshuhudiwa kwamba: “Wewe ni kuhani milele, kwa mfano wa Melkizedeki.” (aiōn g165) 18 Kwa upande mmoja, ile amri ya mwanzo isiyofaa na dhaifu imebatilishwa 19 (kwa maana sheria haikufanya kitu chocohote kuwa kikamilifu). Kwa upande mwininge, tumeletewa tumaini līlīlo bora zaidi ambalo linatuleta karibu na Mungu. 20 Nalo tumaini hilo halikutolewa pasipo kiapo! Wengine walikuwa makuhani pasipo kiapo chocohote, 21 lakini Isa alifanywa kuhani kwa kiapo wakati Mungu alinwambia: “Mwenyezi Mungu ameapa, naye hatabdalilisha mawazo yake: ‘Wewe

ni kuhani milele.’” (aiōn g165)

8 Basi jambo tunalotaka kulisema ni hili: Tunaye

Kuhani Mkuu aliyeketi mkono wa kuume wa kitu cha enzi cha Aliye Mkuu mbunguni, 2 yeye anayehudumu katika patakatifu, hema la kweli līlīlowekwa na Mwenyezi Mungu, wala si na mwanadamu. 3 Kila kuhani mkuu huwekwa ili atoe sadaka na dhabihu. Vivyo hiyo, ilikuwa jambo muhimu kwa huyu Kuhani naye awe na kitu cha kutoa. 4 Kama angekuwa duniani, hangekuwa kuhani, kwa sababu tayari wapo watu watoao sadaka kama ilivyo eelekezwa na sheria. 5 Wanahudumu katika patakatifu palipo mfano na kivuli cha mambo ya mbunguni. Hii ndiyo sababu Musa alionywa alipokaribia kujenga Maskani, akaambiba: “Hakikisha kuwa unavitengeneza vitu vyote kwa mfano uliooneshwa kule mlimani.” 6 Lakini huduma aliyopewa Isa ni bora kuliko yao, kama vile agano ambalo yeye ni mpatanishi wake ilivyo bora zaidi ya lile la zamani, nalo limewekwa misingi ya ahadi zilizo bora zaidi. 7 Kwa maana kama hapakuwa na kasoro katika lile agano la kwanza, pasingekuwa na haja ya kutafuta nafasi kwa ajili ya jingine. 8 Lakini Mungu aliona kosa kwa watu, naye akasema: “Siku zinakuja, asema Mwenyezi Mungu, nitakapofanya agano jipya na nyumba ya Israeli na nyumba ya Yuda. 9 Agano langu halitakuwa kama

lile nililofanya na baba zao nilipowashika mkono hizi zilishughulika tu na vyakula na vinywaji, pamoja kuwaongoza watoke nchi ya Misri, kwa sababu na taratibu mbalimbali za kunawa kwa nje, kanuni hawakuendelea kuwa waaminifu katika agano langu, kwa ajili ya mwili zilizowekwa hadi wakati utimie nami nikawaacha, asema Mwenyezi Mungu. **10** Hili wa matengenezo mapya. **11** Al-Masihi alipokuja ndilo agano nitakalofanya na nyumba ya Israeli baada akiwa Kuhani Mkuu wa mambo mema ambayo tayari ya siku zile, asema Mwenyezi Mungu. Nitaziweka yameshawasili, alipitia kwenye hema iliyo kuu zaidi sheria zangu katika nia zao na kuziandika miyoni na bora zaidi, ambayo haikutengenezwa kwa mikono mwao. Nitakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu ya binadamu, hii ni kusema, ambayo si sehemu ya wangu. **11** Mtu hatamfundisha tena jirani yake, uumbaji huu. **12** Hakuingia kupitia kwa damu ya mbuzi na ya ndama; lakini aliingia Patakatifu pa Patakatifu mara moja tu kwa damu yake mwenyewe, akiisha kupata ukombozi wa milele. (aiōnios g166) **13** Damu sana. **12** Kwa sababu nitasamehe uovu wao, wala ya mbuzi na ya mafahali, na majivu ya mitamba sitazikumba dhambi zao tena! **13** Kwa kuliita agano walivonyunyizwa wale waliokuwa najisi vilivatakasa, hili "jipy", Mungu amefanya lile agano la kwanza kuwa kuuukuu; nacho kitu kinachoanza kuchakaa na hata kuwaondolea uchafu wa nje. **14** Basi damu ya Alkuwa zake za kuabudu na pia patakatifu pake pa kidunia. **2** Hema ilitengenezwa. Katika sehemu yake ya kwanza kulikuwa na kinara cha taa, meza na mikate iliyowekwa wakfu; hii sehemu iliitwa Mahali Patakatifu. **3** Nyuma ya pazia la pili, palikuwa na sehemu ilioitwa Patakatifu pa Patakatifu, **4** ambapo palikuwa na yale madhabahu ya dhahabu ya kufukizia uvumba, na lile Sanduku la Agano liliolofunikwa kwa dhahabu. Sanduku hili liliikuwa na gudulia la dhahabu lenye mana, ile firme ya Haruni iliyochipuka, na vile vibao vya mawe vya Agano. **5** Juu ya lile Sanduku kulikuwa na makerubi wa Utukufu, wakikitia kivili kiticha rehema. Lakini hatuwezi kujadili vitu hivi kwa undani sasa. **6** Basi vitu hivi vilipokuwa vimepangwa, makuhani waliingia mara kwa mara katika sehemu ya kwanza ya hema ili kufanya taratibu zao za ibada. **7** Lakini ni kuhani mkuu peke yake aliyeingia ndani ya sehemu ya pili ya hema. Tena hii ilikuwa mara moja tu kwa mwaka, na hakuingia kamwe bila damu, ambayo alitoa kwa ajili yake mwenyewe na kwa ajili ya dhambi za watu walizotenda bila kukusudia. **8** Kwa njia hii, Roho wa Mungu alikuwa anaonesha kwamba, maadamu lile hema la kwanza liliikuwa bado limesimama, njia ya kuingia Patakatifu pa Patakatifu ilikuwa bado haijafunguliwa. **9** Huu ulikuwa mfano kwa ajili ya wakati wa sasa, kuonesha kwamba sadaka na dhabihu zilizokuwa zikitolewa hazikuweza kusafisha dhamiri ya mtu anayeabudu. **10** Lakini

Masihi, ambaye kwa Roho wa milele alijitoa nafsi yake kwa Mungu kuwa sadaka isiyo na waa, si itazisafisha dhamiri zetu zaidi kutokana na matendo yaletayo mauti, ili tupate kumtumikia Mungu aliye hai! (aiōnios g166) **15** Kwa sababu hii Al-Masihi ni mpatanishi wa agano jipy, ili wale walioitwa waweze kupokea ile ahadi ya urithi wa milele: kwa vile yeeye alikuwa awe ukombozi wao kutoka kwa dhambi walizotenda chini ya agano la kwanza. (aiōnios g166) **16** Kwa habari ya wosia, ni muhimu kuthibitiisha kifo cha yule aliyeutoa, **17** kwa sababu wosia huwa na nguvu tu wakati mtu ameshakufa; kamwe hauwezi kutumika wakati yule aliyeuandika bado yuko hai. **18** Hii ndiyo sababu hata lile agano la kwanza halikuweza kutekelezwa pasipo damu. **19** Musa alipotangaza kila amri kwa watu wote, alichukua damu ya ndama na ya mbuzi, pamoja na maji, sufu nyekundu na matawi ya mti wa hisopo, akanyunyizia kile kitabu na watu wote. **20** Alisema, "Hii ndiyo damu ya agano, ambalo Mungu amewaamuru kilitii." **21** Vivyo hiyo alinyunyizia damu hiyo kwenye ile hema pamoja na kila kifaa kilichotumika ndani yake kwa taratibu za ibada. **22** Kwa kweli sheria hudai kwamba, karibu kila kitu kitakaswe kwa damu, wala pasipo kumwaga damu, hakuna msamaha wa dhambi. **23** Kwa hiyo, ilikuwa muhimu kwa nakala za vitu vile vya mbinguni vitakaswe kwa dhabihu hizi, lakini vitu halisi vya mbinguni vilihitaji dhabihu bora kuliko hizi. **24** Kwa maana Al-Masihi hakuingia patakatifu palipofanya kwa mikono ya mwanadamu, ambao ni mfano wa kile kilicho halisi. Yeye aliingia mbinguni penyewe, ili sasa aonekane mbele za

Mungu kwa ajili yetu. **25** Wala hakuungia mbinguni yake, **14** kwa sababu kwa dhabihu moja amewafanya ili apate kujitoa mwenyewe mara kwa mara, kama wakamilifu milele wale wanaotakaswa. **15** Pia vile kuhanu mkuu aingiavyo Patakatifu pa Patakatifu kila mwaka kwa damu ambayo si yake mwenyewe. **26** Ingekuwa hivyo, ingempasa Al-Masihi kuteswa mara nyingi tangu kuumbwa kwa ulimwengu. Lakini sasa ametokea mara moja tu katika mwisho wa nyakati aiondoe dhambi kwa kujitoa mwenyewe kuwa dhabihu. (aiōn g165) **27** Kama vile mwanadamu alivyowekewa kufa mara moja tu na baada ya kufa akabili hukumu, **28** vivyo hivyo Al-Masihi alitolewa mara moja tu kuwa dhabihu ili azichukue dhambi za watu wengi. Naye atakuja mara ya pili, sio kuchukua dhambi, bali kuwaleta wokovu wale wanaomngaja kwa shauku.

10 Torati ni kivuli tu cha mambo mema yajayo, wala si uhalisi wa mambo yenye. Kwa sababu hii, haiwezekani kamwe kuititia kwa dhabihu zitolewazo mwaka hadi mwaka kuwakamilisha wale wanaokaribia ili kuabudu. **2** Kama dhabihu hizo zingeweza kuwakamilisha, hazingendelea kutolewa tena. Kwa kuwa hao waabduo wangkuwa wametakaswa mara moja tu, wala wasingejiona tena kuwa na dhambi. **3** Lakini zile dhabihu zilikuwa ukumbusho wa dhambi kila mwaka, **4** kwa sababu haiwezekani damu ya mafahali na mbuzi kuondoa dhambi. **5** Kwa hiyo, Al-Masihi alipokuja duniani, alisema: "Dhabihu na sadaka hukuzitaka, bali mwili uliniandalia; **6** sadaka za kuteketezwa na za dhambi hukupendezwa nazo. **7** Ndipo niliposema, 'Mimi hapa, nimekuja, imeandikwa kunihusu katika kitabu: Nimekuja kuyafanya mapenzi yako, Ee Mungu.' **8** Kwanza alisema, "Dhabihu na sadaka, sadaka za kuteketezwa na za dhambi hukuzitaka, wala hukupendezwa nazo" (ingawa sheria iliagiza zitolewe). **9** Kisha akasema, "Mimi hapa, nimekuja kuyafanya mapenzi yako." Aondoaa lile agano la kwanza ili kuimarisha la pili. **10** Katika mapenzi hayo sisi tumetakaswa na kufanya watakatifu kuititia kwa sadaka ya mwili wa Isa Al-Masihi alioutoa mara moja tu. **11** Kila kuhanu husimama siku kwa siku akifanya huduma yake ya ibada, na kutoa tena na tena dhabihu zile zile, ambazo haziwezi kamwe kuondoa dhambi. **12** Lakini huyu kuhanu baada ya kutoa dhabihu moja kwa ajili ya dhambi kwa wakati wote, aliketi mkono wa kuume wa Mungu. **13** Tangu wakati huo anangoja hadi adui zake wawekwe chini ya miguu

yake, **14** kwa sababu kwa dhabihu moja amewafanya ili apate kujitoa mwenyewe mara kwa mara, kama wakamilifu milele wale wanaotakaswa. **15** Pia Roho wa Mungu anatushuhudia kuhusu jambo hili. Kwanza anasema: **16** "Hili ndilo agano nitakalofanya nao baada ya siku hizo, asema Mwenyezi Mungu. Nitaziweka sheria zangu miyononi mwao, na kuziandika katika nia zao." **17** Kisha aongeza kusema: "Dhambi zao na kutokutii kwao sitakumbuka tena." **18** Basi haya yaliposamehewa, hakuna tena dhabihu yoyote inayohitajika kwa ajili ya dhambi. **19** Kwa hiyo, ndugu zangu, kwa kuwa tunao ujasiri wa kupaingia Patakatifu pa Patakatifu kwa damu ya Isa, **20** kwa njia mpya iliyo hai tuliyofunguliwa kwa ajili yetu kuititia kwenye lile pazia, yaani mwili wake, **21** basi kwa kuwa tunaye Kuhanu Mkuu juu ya nyumba ya Mungu, **22** sisi na tumkaribie Mungu kwa moyo mnyofu kwa imani timilifu, miyo yetu ikiwa imenyunyizwa damu ya Al-Masihi na kuwa safi kutokana na dhamiri mbaya nayo mili yetu ikiwa imeoshwa kwa maji safi. **23** Tushike kwa uthabiti lile tumaini la ukiri wetu bila kuyumbayumba, kwa maana yeye aliyahidi ni mwaminifu. **24** Tuangaliane na kuhimizana sisi kwa sisi katika upendo na katika kutenda mema. **25** Wala tuisiache kukutana pamoja, kama wengine walivyo na desturi, bali tuhimizane sisi kwa sisi kadiri tuonavyo Siku ile inakaribia. **26** Tukiendelea kutenda dhambi kwa makusudi baada ya kupokea ufahamu wa ile kweli, haibaki tena dhabihu kwa ajili ya dhambi. **27** Lakini kinachobaki ni kungoja kwa hofu hukumu ya moto uwakao, utakaowaangamiza adui za Mungu. **28** Yeyote aliyeikataa Torati ya Musa alikufa pasipo huruma kwa ushahidi wa watu wawili au watatu. **29** Je, mnadhani ni adhabu kali kiasi gani anayostahili kupewa mtu aliyemkanya Mwana wa Mungu chini ya nyayo zake, yeye aliyeifanya damu ya agano iliomtakasa kuwa kitu najisi na kumtendea maovu Roho wa neema? **30** Kwa kuwa tunamjua yeye aliyesema, "Ni juu yangu kulipiza kisasi; nitalipiza." Tena asema, "Mwenyezi Mungu atawahukumu watu wake." **31** Ni jambo la kutisha kuanguka mikononi mwa Mungu aliye hai. **32** Kumbukeni siku zile za kwanza, ambazo baada ya kutiwa nuru mlishtahimili mashindano makali ya maumivu. **33** Wakati mwингine mlitukanwa na kuteswa hadharani; wakati mwингine mlikuwa radhi kuungana na wale waliotendwa hivyo. **34** Mliwahurumia wale waliokuwa kifungoni, mkikubali

kwa furaha kunyang'anywa mali yenu kwa maana alimhesabu Mungu aliyemwahidi kuwa mwaminifu na mlilia kwamba mnayo mali ilio bora zaidi idumuyo. kwamba angetimiza ahadi yake. 12 Hivyo kutokana 35 Kwa hiyo msiutupe ujasiri wenu, kwa maana na huyu mtu aliyejekuwa sawa na mfu, wakazaliwa una thawabu kubwa mno. 36 Inawapasa kuvumilia wazao wengi kama nyota za mbinguni na kama ili mkiisha kufanya mapenzi ya Mungu mpate kile mchanga wa pwani usiohesabika. 13 Watu hawa alicholahidi. 37 Kwa kuwa, "Bado kitambo kidogo wote wakafa katika imani bila kuzipokea zile ahadi, tu, yeye ajaye atakuja wala hatakawia." 38 Na, lakini waliziona kwa mbali na kuzishangilia. Nao "Lakini mwenye haki wangu ataishi kwa imani. Naye walikubali kwamba walikuwa wageni na wasiokuwa akisitasita, sina furaha naye." 39 Lakini sisi hatumo mionganoni mwa hao wanaositasita na kuangamia, bali tuko mionganoni mwa hao wenyewe imani na hivyo nchi yao wenye. 15 Kwa kweli kama wangkuwa tunaokolewa.

11 Basi imani ni kuwa na hakika ya mambo yatarajiwayo, na udhahiri wa mambo yasiyoonekana. 2 Maana baba zetu wa kale walipongezwa kwa haya. 3 Kwa imani tunafahamu kwamba ulimwengu uliumbwa kwa neno la Mungu, vitu vyote vinavyoonekana havikuumbwa kutoka kwa vitu vinavyoonekana. (aiōn g165) 4 Kwa imani Habilii alimtolea Mungu dhabihu bora kuliko Kaini. Kwa imani alishuhudiwa kuwa mwenye haki, Mungu mwenye wenye akazishuhudia sadaka zake. Kwa imani bado ananena ingawa amekufa. 5 Kwa imani Idrisi alitwaliwa kutoka maisha haya, kiasi kwamba hakuonja mauti. Hakuonekana, "kwa sababu Mungu alimchukua". Kwa kuwa kabla hajatwaliwa alikuwa ameshuhudiwa kuwa ni mtu aliyempendeza Mungu. 6 Lakini pasipo imani haiwezekani kumpendeza Mungu, kwa maana yejote anayemjia Mungu lazima aamini kwamba yeye yuko na ya kuwa huwapa thawabu wale wanaomtafuta kwa bidii. 7 Kwa imani, Nuhu alipoonywa na Mungu kuhusu mambo ambayo hayajaonekana bado, kwa kumcha Mungu alitengeneza safina ili kuoko jamaa yake. Kwa imani yake aliuhukumu ulimwengu na akawa mrithi wa haki ipatikanayo kwa imani. 8 Kwa imani Ibrahim, alipoitwa aende mahali Mungu angempaa baadaye kuwa urithi, alitii na akaenda, ingawa hakujuu anakoenda. 9 Kwa imani alifanya maskani yake katika nchi ya ahadi kama mgeni katika nchi ya kigeni; alishii katika mahema, kama Isaka na Yakobo walivyofanya, waliokuwa pia warithi pamoja naye wa ahadi ile ile. 10 Kwa maana alikuwa akitazamia mji wenyewe misingi ya kudumu, ambao mwenye kuubuni na kuujenga ni Mungu. 11 Kwa imani Ibrahim, ingawa alikuwa mzee wa umri, naye Sara mwenye wenye aliyejekuwa tasa, alipokea uwemo wa kuwa baba kwa sababu

wanafiki kuhusu nchi walijoacha, wangepata nafasi ya kurudi huko. 16 Lakini badala yake walitamani nchi ilio bora zaidi, yaani nchi ya mbinguni. Kwa hiyo Mungu haoni aibu kuitwa Mungu wao, kwa kuwa amekwisha kuandaa mji kwa ajili yao. 17 Kwa imani Ibrahim, alipojaribiwa na Mungu, alimtoa Isaka kuwa dhabihu. Yeye aliyejekuwa amezipokea ahadi za Mungu alikuwa tayari kumtoa mwanawee, aliyejekuwa mwanawee pekee awe dhabihu, 18 hata ingawa Mungu alikuwa amemwambia Ibrahim, "Uzao wako utahesabiwa kupitia kwa Isaka." 19 Ibrahim alihesabu kuwa Mungu angeweza kumfufua Isaka kutoka kwa wafu. Na kusema kwa mfano, alimpata tena Isaka kutoka kwa wafu. 20 Kwa imani Isaka aliwabariki Yakobo na Esau kuhusu maisha yao ya baadaye. 21 Kwa imani Yakobo alipokuwa anakufa, alimbariki kila mmoja wa mtoto wa Yusufu, akamwabudu Mungu akiwa ameegemea juu ya kichwa cha fimbo yake. 22 Kwa imani, Yusufu alipokaribia mwisho wa maisha yake, alinena habari za kutoka kwa Waisraeli huko Misri na akatoa maagizo kuhusu mifupa yake. 23 Kwa imani, wazazi wa Musa walimficha kwa miezi mitatu baada ya kuzaliwa, kwa sababu waliona kuwa si mtoto wa kawaida, wala hawakuiogopa amri ya mfalme. 24 Kwa imani, Musa alipokuwa mtu mzima, alikataa kuitwa mwana wa binti Farao. 25 Akachagua kupata mateso pamoja na watu wa Mungu, kuliko kujifurahisha kwa anasa za dhambi kwa muda mfupi. 26 Aliona kushutumiwa kwa ajili ya Al-Masih ni utajiri mkubwa kuliko hazina za Misri, maana alikuwa anatazamia kupata thawabu baadaye. 27 Kwa imani Musa aliondoka Misri bila kuogopa ghadhabu ya mfalme. Alivumilia kwa sababu alimwona yeye asiyeonekana kwa macho. 28 Kwa imani akaadhimisha Pasaka na kunyonyiza damu, ili yule mwenye kuwaangamiza

wazaliwa wa kwanza asiwaguse wazaliwa wa Israeli. ya dhambi, bado hamjapigana kiasi cha kumwaga 29 Kwa imani, watu walivuka Bahari ya Shamu kama damu yenu. 5 Nanyi mmesahau yale maneno ya vile juu ya nchi kavu; lakini Wamisri walipajaribu kuwaonya yanayowataja ninyi kuwa wana, yakisema: kufanya hivyo, walitoswa ndani ya maji. 30 Kwa imani "Mwanangu, usidharau adhabu ya Mwenyezi Mungu, kuta za Yeriko ziliangukua, baada ya watu kuzizunguka wala usikate tamaa akikukemea, 6 kwa sababu kwa siku saba. 31 Kwa imani, Rahabu, yule kahaba, Mwenyezi Mungu huwaadibisha wale anaowapenda, hakuangamizwa pamoja na wale waliomwasi Mungu, na humwadhibu kila mmoja anayemkubali kuwa kwa kuwa aliwakaribisha wale wapelelezi. 32 Basi mwana." 7 Vumilieni taabu kwa ajili ya kufunzwa niseme nini zaidi? Sina wakati wa kusema habari za adabu. Mungu anawatendea ninyi kama watoto Gideoni, Baraka, Samsoni, Yefta, Daudi, Samweli wake, kwa maana ni mtoto yupi asiyeadibishwa na manabii, 33 ambaao kwa imani walishinda milki za na mzazi wake? 8 Kama hakuna kuadibishwa wafalme, walitekeleza haki, na wakapoea ahadi za (ambalo ni fungu la watoto wote), basi ninyi ni Mungu; walifunga vinywa nya simba, 34 wakazima watoto haramu, wala si watoto halali. 9 Tena, sisi makali ya miali ya moto, na wakaepuka kuuawa sote tunao baba wa kimwili, waliotuadibishwa nasi kwa upanga; udhaifu wao uligeuka kuwa nguvu; tukawaheshimu kwa ajili ya hilo. Je, si inatupasa pia walikuwa hodari vitani na kuyafukuza majeshi kujinyenyekeza zaidi kwa Baba wa roho zetu ili tuishi? ya wageni. 35 Wanawake walipokea watu wao 10 Baba zetu walituadibisha kwa kitambo kidogo waliokuwa wamekufa, wakafufuliwa. Lakini wengine kama wao wenyewe walivyoona vyema, lakini Mungu waliteswa, nao wakakataa kufunguliwa, ili wapate hutuadibisha kwa faida yetu ili tupate kushiriki utakatifu ufuluo ulio bora zaidi. 36 Wengine walidhihakiwa wake. 11 Kuadibishwa wakati wowote hakuonekani na kupigwa, hata walifungwa minyororo na kutiwa kuwa kitu cha kufurahisha bali chenyе maumivu gerezani. 37 Walipigwa kwa mawe; walipasuliwa kinapotekelezwa. Lakini baadaye huzaa matunda vipande viwili kwa msumeno; waliuawa kwa upanga. ya haki na amani kwa wale waliofunzwa nayo. 12 Walizungukazunguka wakiwa wamevaa ngozi za Kwa hiyo, itieni nguvu mikono yenu iliyo dhaifu na kondoo na mbuzi, wakiwa maskini, wakiteswa na magoti yenu yaliyolegea. 13 Sawazisheni mapito ya kutendwa mabaya, 38 watu ambaao ulimwengu miguu yenu, ili kitu kilicho kitiwe kisidhoofishwe bali haukustahili kuwa nao. Walizunguka majangwani kiponywe. 14 Tafuteni kwa bidii kuwa na amani na watu na milimani, katika mapango na katika mahandaki wote na huo utakatifu, ambaao bila kuwa nao hakuna ardhini. 39 Hawa wote walishuhudiwa vyema kwa mtu atakayemwona Bwana. 15 Chungeni sana mtu sababu ya imani yao, lakini hakuna hata mmoja wao yeyo asiikose neema ya Mungu, na kwamba shina aliyepokea yale yaliyoahidiwa. 40 Kwa kuwa Mungu la uchungu lisije likachipuka na kuwasumbua, na watu alikuwa ametangulia kutuwekea kitu kilicho bora zaidi wengi wakatiwa unajisi kwa hilo. 16 Chungeni mionganoni mwenu asiwepo mwasherati au mtu asiyemcha Mungu kama Esau, ambaye kwa ajili ya mlo mmoja aliuzu haki ya uzaliwa wake wa kwanza. 17 Baadaye kama mnavyofahamu, alipotaka kurithi ile baraka, alikataliwa, maana hakupata nafasi ya kutubu, ingawa alilitafuta kwa machozi. 18 Hamjaufikia mlima ule uwenzao kuguswa na ambaao unawaka moto; wala kwenye giza, utusitusi na dhoruba; 19 kwenye mlion wa tarumbeta, au kwenye sauti isemayo maneno ya kutisha kiasi ambacho wale walioisikia waliomba wasiambiwe neno jingine zaidi, 20 kwa sababu hawangeweza kustahimili neno lile liliuoamriwa: "Hata mnyama akigusa mlima huu, atapigwa mawe." 21 Waliyoyaona yalikuwa ya kutisha kiasi kwamba Musa

12 Kwa sababu hii, kwa kuwa tumezungukwa na wingu kubwa namna hii la mashahidi, basi na tuweke kando kila kitu kinachotuzuia na ile dhambi inayotizinga kwa urahisi, nasi tupige mbio kwa saburi katika yale mashindano yaliyowekwa kwa ajili yetu. 2 Basi na tumtazame sana Isa mwanzilishi na mkamilishaji wa imani yetu, yeze ambaye kwa ajili ya furaha iliyowekwa mbele yake alistahimili msalaba, bila kujali aibu ya huo msalaba, naye ameketi mkonon wa kuume wa kiti cha enzi cha Mungu. 3 Mtafakarini sana yeze aliystahimili upinzani mkuu namna hii kutoka kwa watu wenyewe dhambi, ili msije mkachoka na kukata tamaa. 4 Katika kushindana kwenu dhidi

alisema, "Ninatetemeka kwa hofu." 22 Lakini ninyi kuhusu utaratibu wa vyakula, ambavyo havina faida mmekuja Mlima Sayuni, Yerusalemu ya mbinguni, kwa wale wanaozishika hizo sheria. 10 Sisi tunayo mji wa Mungu aliye hai. Mmekuja penye kusanyiko madhabahu ambayo wale wanaohudumu katika hema kubwa la malaika maelfu kwa maelfu wasiohesabika hawana haki ya kula vile vitu vilivyowekwa juu yake. wanaoshangilia, 23 kwenye jumuiya ya waumini 11 Kuhani mkuu huchukua damu ya wanyama na ya wazaliwa wa kwanza wa Mungu, ambao majina kuiingiza Patakatifu pa Patakatifu, kama sadaka ya yao yameandikwa mbinguni. Mmekuja kwa Mungu, dhambi, lakini miili ya hao wanyama huteketezwa mhukumu wa watu wote, kwenye roho za wenye haki nje ya kambi. 12 Vivyo hivyo, Isa naye aliteswa waliojamishwa, 24 kwa Isa mpatanishi wa agano nje ya lango la mji ili awatakase watu kwa damu jipya, na kwa damu iliyonyunyizwa, ile inenayo mambo yake mwenyewe. 13 Kwa hiyo, basi na tumwendee mema kuliko damu ya Habili. 25 Angalieni msije nje ya kambi, tukiichukua aibu aliyobeba. 14 Kwa mkamkataa yeeye anenaye. Ikiwa wao hawakuepuka kuwa hapa hatuna mji udumuo, bali tunautafuta adhabu walipomkataa yeeye aliyeaonya hapa duniani, ule ujao. 15 Basi kuititia kwa Isa, tuzidi kumtolea sisi je, tutaokokaje tusipomsikiliza yeeye anayetuonya Mungu dhabihu ya sifa, yaani matunda ya midomo kutoka mbinguni? 26 Wakati ule sauti yake ilitetemesha inayolikiri Jina lake. 16 Na msiache kutenda mema dunia, lakini sasa ameahidi, "Kwa mara moja tena na kushirikiana vile vitu mlivyo navyo, kwa kuwa nitatetemesha si nchi tu bali na mbingu pia." 27 Maneno dhabihu kama hizo ndizo zinazompendeza Mungu. haya "kwa mara moja tena" yanaonesha kuondoshwa 17 Watiini viongozi wenu na kujinyenyekenza chini kwa vile vitu vinavyoweza kutetemeshwa, yaani vile ya mamlaka yao. Kwa maana wao wanakesha kwa vitu vilivyoubwa, kwa kusudi vile vitu visivyoweza ajili yenu kama watu watakaopaswa kutoa maelezo. kutetemeshwa vibaki. 28 Kwa hiyo, kwa kuwa Watiini ili wafanye kazi yao kwa furaha, wala si kama tunapokea ufalme ambao hauwezi kutetemeshwa, mzigo, maana hiyo haitakuwa na faida kwenu. 18 basi na tuwe na shukrani, na hivyo tumwabudu Mungu Tuombeeni. Tuna hakika kuwa tunayo dhamiri safi kwa namna inayompendeza, kwa unyenyekevu na na shauku ya kuishi kwa uadilifu kwa kila njia. 19 uchaji, 29 kwa kuwa "Mungu wetu ni moto ulao."

13 Endeleeni kupendana kama ndugu. 2 Msisahau kuwakaribisha wageni, kwa kuwa kwa kufanya hivyo, watu wengine waliwakaribisha malaika pasipo kujua. 3 Wakumbukeni wale walifungwa gerezani kana kwamba ninyi mmefungwa pamoja nao. Pia wakumbukeni wale wanaotendewa vibaya, kana kwamba ni ninyi wenywewe mnateswa. 4 Ndoa na iheshimiwe na watu wote, nayo malazi yawe safi, kwa kuwa Mungu atawahukumu wazinzi na waasherati wote. 5 Yalindeni maisha yenu msiwe na tabia ya kupenda fedha, bali mridhike na vile mlivyo navyo, kwa sababu Mungu amesema, "Kamwe sitakuacha, wala sitakupungukia." 6 Kwa hiyo tunaweza kusema kwa ujasiri, "Mwenyezi Mungu ni msaada wangu; sitaogopa. Mwanadamu anaweza kunitenda nini?" 7 Wakumbukeni viongozi wenu, wale waliowaambia neno la Mungu. Angalieni matokeo ya mwenendo wa maisha yao mkaige imani yao. 8 Isa Al-Masihi ni yeeye yule jana, leo na hata milele. (aiōn g165) 9 Msichukuliwe na kila aina ya mafundisho ya kigeni. Ni vyema miyo yenu iimashwe kwa neema, wala si kwa sheria

kwa damu ya agano la milele alimleta tena kutoka kwa wafu Bwana wetu Isa, yule Mchungaji Mkuu wa kondoo, (aiōnios g166) 21 awafanye ninyi wakamilifu mkiwa mmejamishwa katika kila jambo jema ili mpare kutenda mapenzi yake, naye atende ndani yetu kile kinachompendeza machoni pake, kuititia kwa Isa Al-Masihi, ambaye utukufu una yeeye milele na milele. Amen. (aiōn g165) 22 Ndugu zangu, nawasihi mchukuliane na maneno yangu ya maonyo, kwa kuwa nimewaandikia waraka mfupi tu. 23 Nataka mjue kwamba ndugu yetu Timotheo amefunguliwa kutoka gerezani. Akifika mapema, nitakuja pamoja naye kuwaona. 24 Wasalimuni viongozi wenu wote na watakatifu wote. Wale wa kutoka Italia wanawasalimu. 25 Neema iwe nanyi nyote. Amen.

Yakobo

1 Yakobo, mtumwa wa Mungu na wa Bwana Isa Al-Masihi. 2 Ndugu zangu, hesabuni kuwa ni furaha tupu mnapopatwa na majaribu mbalimbali, 3 kwa sababu mnajua ya kuwa kujaribiwa kwa imani yenu huleta saburi. 4 Acheni saburi ikamilishe kazi yake, ili mpate kuwa wakamilifu na watimilifu, bila kupungukiwa chochote. 5 Kama mtu ye yote mi mongoni mwenu amepungukiwa na hekima, basi amwombe Mungu, ye yeye awapaye watu wote kwa ukarimu wala hana kinyongo, naye atapewa. 6 Lakini anapoomba, lazima aamini wala asiwe na shaka, kwa sababu mtu aliye na shaka ni kama wimbi la bahari, linalopeperushwa na upopo na kutupwa huku na huko. 7 Mtu kama huyo asidhani ya kuwa atapata kitu chochote kutoka kwa Bwana Isa. 8 Yeye ni mtu mwenye nia mbili, mwenye kusitasita katika njia zake zote. 9 Ndugu asiye na cheo kikubwa yampasa ajivunie hali hiyo maana ametukuzwa. 10 Lakini ye yeye aliye tajiri afurahi kwa kuwa ameshushwa, kwa sababu atatoweka kama ua la shambani. 11 Kwa maana juu kali huchomoza na kuyakausha majani ya mmea, nalo ua lake linaanguka, na uzuri wake unaharibika. Vivyo hivyo tajiri naye atanyauka akiwa anaendelea na shughuli zake. 12 Heri mtu anayevumilia wakati wa majaribu, kwa sababu akiisha kushinda hilo jaribio atapewa taji lile la uzima Mungu alilowaahidia wale wanaompenda. 13 Mtu anapajaribiwa asiseme, "Ninajaribiwa na Mungu." Kwa maana Mungu hawezu kujaribiwa na maovu wala ye yeye hamjaribu mtu ye yote. 14 Lakini kila mtu hujaribiwa wakati anapovutwa na kudanganywa na tamaa zake mwenyewe zilizo mbaya. 15 Basi ile tamaa mbaya ikishachukua mimba huzaa dhambi, nayo ile dhambi ikikomaa huzaa mauti. 16 Ndugu zangu wapendwa, msidanganyike. 17 Kila kitolewacho kilicho chema na kilicho kamili hutoka juu, na hushuka kutoka kwa Baba wa mianga, ambaye kwake hakuna kubadiika, wala kivuli cha kugeukageuka. 18 Kwa mapenzi yake mwenyewe alituzaa kwa neno la kweli, kusudi tuwe kama mazao ya kwanza katika viumbe vyake vyote. 19 Ndugu zangu wapendwa, fahamuni jambo hili: Kila mtu awe mwepesi wa kusikiliza, lakini asiwe mwepesi wa kusema wala wa kukasirika. 20 Kwa maana hasira ya mwanadamu haitendi haki ya Mungu. 21 Kwa hiyo, ondoleeni mbali uchafu wote na uovu ambaio umezidi kuwa mwingu, mkalipokee kwa unyenyekevu ile Neno liliopandwa ndani yenu ambalo laweza ku koa nafsi zenu. 22 Basi kuweni watendaji wa Neno, wala msiwi wasikiaji tu, huku mkijidanganya nafsi zenu. 23 Kwa maana kama mtu ni msikiaji tu wa Neno wala hatendi kile linachosema, ye yeye ni kama mtu ajitazamaye uso wake kwenye kioo 24 na baada ya ku jiona alivyo, huenda zake na husahau upesi jinsi alivyo. 25 Lakini ye yeye anayeangalia kwa makini katika sheria kamilifu iletayo uhuru, naye akaendelea kufanya hivyo bila kusahau, bali akatenda alichosikia, basi atabarikiwa katika kile anachofanya. 26 Kama mtu akidhani ya kuwa anayo dini lakini hauzui ulimi wake kwa hatamu, hujidanganya moyoni mwake, wala dini yake haifai kitu. 27 Dini iliyso safi, isiyo na uchafu, inayokubalika mbele za Mungu, Baba yetu, ndio hii: ni kuwasaidia yatima na wajane katika dhiki zao na kujiliinda usitiwe madoa na dunia.

2 Ndugu zangu, waumini katika imani ya Bwana wetu wa utukufu, Isa Al-Masihi, hawapaswi kuwa na upendeleo. 2 Je, ikiwa mtu anakuja katika kusanyiko lenu akiwa ameveaa pete ya dhahabu na mavazi mazuri, na kisha akaingia mtu maskini aliye vaa mavazi yaliyochakaa. 3 Mkimpa heshima yule aliye vaa mavazi mazuri na kumwambia, "Keti hapa mahali pazuri," lakini yule maskini mkamwambia, "Wewe simama pale," au "Keti hapa sakafuni karibu na miguu yangu," 4 je, hamjabagua kati yenu wenyewe na kuwa mahakimu wenye mawazo maovu? 5 Ndugu zangu, sikilizeni: Je, si Mungu huwachagua wale walio maskini machoni pa ulimwengu kuwa matajiri katika imani na kuurithi ufalme aliowaahidi wale wanaompenda? 6 Lakini ninyi mmemdhara yule aliye maskini. Je, hao matajiri si ndio wanaowaduhulamu na kuwaburuta mahakamani? 7 Je, si wao wanalikufuru jina lile bora sana mliloitiwa? 8 Kama kweli mnaitimiza ile sheria ya kifalme inayopatikana katika Maandiko, isemayo, "Mpende jirani yako kama unavyopenda nafsi yako," mnafanya vyema. 9 Lakini mkiwapendelea watu, mnatenda dhambi, na sheria inawahukumu kuwa wakosaji. 10 Kwa maana mtu ye yote anayeishika sheria yote lakini akajikwaa katika kipengele kimoja tu, ana hatia ya kuivunja sheria yote. 11 Kwa sababu ye yeye aliyesema, "Usizini," alisema pia, "Usiue." Basi kama huzini lakini unaua, umekuwa mvunjaji wa

sheria. 12 Hivyo semeni na kutenda kama watu mwili, lakini hujivuna majivuno makuu. Fikirini jinsi watakaohukumiwa kwa sheria ile iletayo uhuru. 13 moto mdogo unavyoweza kuteketeza msitu mkubwa! Kwa kuwa hukumu bila huruma itatolewa kwa mtu 6 Ulimi pia ni moto, ndio ulimwengu wa uovu katì yejote asiyekuwa na huruma. Huruma huishinda ya viungo nya mwili. Ulimi huutia mwili wote wa hukumu. 14 Ndugu zangu, yafaa nini ikiwa mtu mtu unajisi na kuuwasha moto mfumo mzima wa atadai kuwa anayo imani lakini hana matendo? Je, maisha yake, nao wenye we huchomwa moto wa imani kama hiyo yaweza kumwokoa? 15 Ikiwa ndugu Jehanamu. (Geenna g1067) 7 Kwa maana kila aina ya yako au dada hana mavazi wala chakula, 16 naye wanyama, ndege, wanyama watambaa na viumbe mmoja wenu akamwambia, "Nenda zako kwa amani, nya baharini hufugika na hufugwa na binadamu, 8 ukaote moto na kushiba," pasipo kumpatia yale lakini hakuna mtu awezayee kuufuga ulimi. Ni uovu mahitaji ya mwili aliypungukiwa, yafaa nini? 17 Vivyo usiotulia, umejaa sumu iletayo mauti. 9 Kwa ulimi hivyo, imani peke yake, kama haikuambatana na tunamhimidi Mwenyezi Mungu na Baba yetu, na kwa matendo, imekufa. 18 Lakini mtu mwengine atasema, huo twawalaani watu walioumbwa kwa mfano wa "Wewe unayo imani; mimi ninayo matendo." Nioneshe Mungu. 10 Katika kinywa kile kile hutoka baraka na imani yako pasipo matendo nami nitakuonesha imani laana. Ndugu zangu, haistahili kuwa hivyo. 11 Je, yangu kwa matendo. 19 Unaamini kwamba kuna chemchemi moja inaweza kutoa katika tundu moja Mungu mmoja. Vyema! Hata mashetani wanaamini maji matamu na maji ya chumvi? 12 Je, ndugu zangu, hivyo na kutetemeka. 20 Ewe mpumbavu! Je, mtini unaweza kuzaa zeituni, au mzabibu kuzaa tini? wataka kujua kwamba imani bila matendo haifai Wala chemchemi ya maji ya chumvi haiwezi kutoa kitu? 21 Je, Ibrahimu baba yetu hahuhesabiwa maji matamu. 13 Ni nani aliye na hekima na ufahamu haki kwa kile alichotenda, alipomtoa mwanawee mionganii mwenu? Basi na aioneshe hiyo kwa maisha Isaka madhababuni? 22 Unaona jinsi imani yake na yake mema na kwa matendo yake yaliyotendwa kwa matendo yake vilikuwa vinatenda kazi pamoa, nayo unyenyekevu utokanao na hekima. 14 Lakini ikiwa imani yake ikakamilishwa na kile alichotenda. 23 mna vivu na ni wenye chuki na ugomi moyoni Kwa njia hiyo likatimizwa andiko lisemalo, "Ibrahimu mwenu, msijisifu kwa ajili ya hayo wala msiiakatae alimwamini Mungu, na ikahesabiwa kwake kuwa kweli. 15 Hekima kama hiyo haishuki kutoka mbinguni, haki," naye akaitwa rafiki wa Mungu. 24 Mnaona bali ni ya kidunia, isiyo ya kiroho, na ya kishetani. kwamba mtu huhesabiwa haki kwa yale anayotenda 16 Kwa maana panapokuwa na vivu na ubinagsi, wala si kwa imani peke yake. 25 Vivyo hivyo, hata ndipo penye machafuko na uovu wa kila namna. 17 Rahabu, yule kahaba: je, hahuhesabiwa haki kwa Lakini hekima inayotoka mbinguni kwanza ni safi, yale aliyotenda alipowapokea wale wapelelezi na kisha inapenda amani, tena ni ya upole, iliyo tayari kuwaambia waende njia nyiningine? 26 Kama vile mwili kusikiliza wengine kwa unyenyekevu, iliyojaa huruma pasipo roho umekufa, kadhalika nayo imani pasipo na matunda mema, isiyopendelea mtu, tena isiyokuwa matendo imekufa.

18 Mavuno ya haki hupandwa katika amani na wale wafanyao amani.

3 Ndugu zangu, msiwe walimu wengi, kwa

maana mafahamu kwamba sisi tufundishao

vitakali zaidi. 2 Sisi sote tunajikwaa

katika mambo mengi. Ikiwa mtu yejote hakosei

naye anaweza kuuzuia pia na mwili wake wote. Lakini hampati

3 Tunapotia lijamu kwenye vinywa nya farasi ili

katika magomvi na mapigano. Mmepungukiwa kwa

4 Au chukua mfano wa meli: ingawa ni kubwa sana,

kwa sababu mnaomba kwa nia mbaya, ili mpate

nazo hupelekwa na upopo mkali, zinaelekezwa kwa

5 Vivyo hivyo ulimi ni kiungo kidogo sana katika kwamba urafiki na dunia ni uadui na Mungu? Kwa

4 Ni kitu gani kinachosababisha mapigano na ugomi

tutuhukumiwa vitakali zaidi. 2 Sisi sote tunajikwaa

mionganii mwenu? Je, haya hayatokani na tamaa

zenu zinazoshindana ndani yenu? 2 Mnatamani

kamwe katika yale anayosema, yeche ni mkamilifu,

lakini hampati, kwa hiyo mwaua. Mwatamani kupata

sababu hammwombi Mungu. 3 Mnapoomba hampati

4 Ninyi wanaume na wanawake wazinzi, hamjui

5 Vivyo hivyo ulimi ni kiungo kidogo sana katika

kwamba urafiki na dunia ni uadui na Mungu? Kwa

hiyo mtu yejote anayetaka kuwa rafiki wa dunia haki, waliokuwa hawapingani nanyi. 7 Kwa hiyo, hufanyaika adui wa Mungu. 5 Au mwadhani kwamba ndugu zangu, vumilieni hadi kuja kwake Bwana Isa. Maandiko yasema bure kuwa huyo Roho ambaye Tazameni jinsi mkulima angojavyo ardhii itoe mavuno Mungu amemweka ndani yetu hututamani kiasi cha yake yaliyo ya thamani, na jinsi anavyovumilia kwa kuona wivu? 6 Lakini yejye hutupatia neema zaidi. Hii ajili ya kupata mvua ya kwanza na ya mwisho. 8 Ninyi ndiyo sababu Maandiko yasema: "Mungu huwapinga nanyi vumilieni, tena simameni imara, kwa sababu wenyewe kiburi, lakini huwapa wanyenyekevu neema." 7 kuja kwa Bwana Isa kumekaribia. 9 Ndugu zangu, Basi mtiini Mungu. Mpigeni ibilisi, naye atawakimbia. msinung'unikiane, msije mkahukumiwa. Hakimu 8 Mkaribieni Mungu, naye atawakaribia. Itakaseni amesimama mlangoni! 10 Ndugu zangu, waangalieni mikono yenu ninyi wenyewe dhambi, na kuisafisha manabii walionena kwa jina la Mwenyezi Mungu, miyo yenu ninyi wenyewe nia mbili. 9 Huzunikeni, na wakiwa mfano wa uvumilivu katika kukabiliana na mwomboleze, na kulia. Kicheko chenu na kigeuzwe mateso. 11 Kama mnayyojua, tunawahesabu wale kuwa kuomboleza, na furaha yenu kuwa huzuni. 10 waliovumilia kuwa wabarikiwa. Mmesikia habari za Jinyenyekezeni mbele za Mwenyezi Mungu, naye uvumilivu wake Ayubu, na mmeona kile ambacho atawainua. 11 Ndugu, msineneane mabaya ninyi hatimaye Mwenyezi Mungu alimtendea. Mwenyezi kwa ninyi. Mtu yejote anayesema mabaya dhidi Mungu ni mwingu wa huruma, na amejaa rehema. ya ndugu yake au kumhukumu, anasema dhidi ya 12 Zaidi ya yote, ndugu zangu, msiape, iwe kwa sheria na kuihukumu. Unapoihukumu sheria, basi mbingu au kwa dunia, au kwa kitu kingine chochote. huishiki sheria, bali umekuwa hakimu wa kuihukumu "Ndiyo" yenu na iwe ndiyo, na "Hapana" yenu iwe hiyo sheria. 12 Yuko Mtoa sheria mmoja tu na yejye hapana, la sivyo mtahukumiwa. 13 Je, mtu yejote peke yake ndiye Hakimu; ndiye aezaye kuokoau mionganii mwenu amepatwa na taabu? Basi inampasa kuangamiza. Lakini wewe ni nani hata umhukumu aombe. Je, kuna yejote mwenye furaha? Basi jirani yako? 13 Basi sikilizeni ninyi msemayo, "Leo au na aimbe nyimbo za kusifu. 14 Je, kuna yejote kesho tutaenda katika mji huu ama ule tukae humu mionganii mwenu aliye mgonjwa? Basi inampasa mwaka mmoja, tufanye biashara na kupata faida." 14 awaite wazee wa kundi la waumini wamwombee Lakini hamjui hata litakalotukia kesho. Maisha yenu ni na kumpaka mafuta kwa Jina la Bwana Isa. 15 nini? Ninyi ni ukungu ambaio huonekana kwa kitambo Kule kuomba kwa imani kutamwokoa huyo mgonjwa, kidogo kisha hutoweka. 15 Badala yake, inawapasa naye Bwana Isa atamwinua, na kama ametenda kusema, "Kama Mwenyezi Mungu akipenda, tutaishi dhambi, atasamehewa. 16 Kwa hiyo, ungamanenii na kufanya hili ama lile." 16 Ilivyo sasa, mnajisfu na dhambi zenu ninyi kwa ninyi, na kuombeana ili mpate kujigamba. Kujisifu kote kwa namna hii ni uovu. 17 kuponywa. Maombi ya mwenye haki yana nguvu, Basi mtu yejote anayejua jema limpasalo kutenda, tena yanafaa sana. 17 Ilya alikuwa mwanadamu kama lakini asilitende, mtu huyo anatenda dhambi.

5 Basi sikilizeni, ninyi matajiri, lieni na kuomboleza kwa ajili ya hali mbaya sana inayowajia. 2 Utajiri wenu umeoza, na mavazi yenu yameliwa na nondo. 3 Dhahabu yenu na fedha yenu zimeliwa na kutu. Kutu yake itashuhudia dhidi yenu, nayo itaila miili yenu kama vile moto. Mmejivekeha hazina kwa ajili ya siku za mwisho. 4 Angalieni! Ule ujira wa vibarua waloliima mashamba yenu mliouzia kwa hila unapiga kelele dhidi yenu, na vilio vyaa wavunaji vimefika masikioni mwa Mwenyezi Mungu, Mungu wa majeshi ya mbinguni. 5 Mmeishi duniani kwa anasa na kwa starehe; mmejinene pesha tayari kwa siku ya kuchinjwa. 6 Mmewahukumu na kuwaua watu wenye

sisi. Aliomba kwa bidii kwamba mvua isinyeshe, nayo haikunyesha juu ya nchi kwa muda wa miaka mitatu na miezi sita. 18 Kisha akaomba tena, nazo mbingu zikatoa mvua, nayo ardhii ikatoa mazao yake. 19 Ndugu zangu, yejote mionganii mwenu akipotoka na kuicha kweli, naye akarejeshwa na mtu mwingine, 20 hamna budi kujua kwamba yejote amrejeshaye mwenye dhambi kutoka upotovu wake, ataiokoa roho ya huyo mwenye dhambi kutoka mauti na kufunika wingi wa dhambi.

1 Petro

1 Petro, mtume wa Isa Al-Masihi. **2** Ni ninyi ambao mlichaguliwa tangu mwanzo na Mungu Baba Mwenyezi kulingana na aliyotangulia kuwajua, kuititia kwa kazi ya utakaso wa Roho wa Mungu, katika utiifu kwa Isa Al-Masihi na kunyunyiziba damu yake. **3** Ahimidiwe Mungu na Baba wa Bwana wetu Isa Al-Masihi! Kwa rehema zake kuu, ametuzaa sisi mara ya pili katika tumaini lenye uzima, kuititia kwa kufufuka kwa Isa Al-Masihi kutoka kwa wafu, **4** ili tuupate urithi usioangamia, usioharibika, na usionyauka, uliotunzwa mbinguni kwa ajili yenu. **5** Nanyi mnalindwa na nguvu za Mungu kuititia kwa imani, hadi utakapokuja ule wokovu ulio tayari kufunuliwa nyakati za mwisho. **6** Katika haya yote mnafurahi sana, ijapokuwa kwa muda mfupi sasa mmehuzunishwa kwa majoribu ya aina nyngi. **7** Haya yamewajia ili imani yenu, ilio ya thamani kuliko dhahabu ipoteayo ingawa inasafishwa kwa moto, ioneke kuwa halisi, na imalizie kwa sifa, utukufu na heshima Isa Al-Masihi atakapodhihirishwa. **8** Ijapokuwa hamjamwona, mnampenda; tena ingawa sasa hammwoni, mnawamini na kujawa na furaha yenyе utukufu na isiyolezeza. **9** Maana mnaupokea wokovu wa roho zenu, ambao ndio lengo la imani yenu. **10** Kwa habari ya wokovu huu, wale manabii waliosema kuhusu neema ambayo ingewafikia ninyi, walitafuta kwa bidii na kwa uanganifu mkubwa. **11** Walijaribu kujua ni wakati upi na ni mazingira yapi ambayo Roho wa Al-Masihi, aliyekuwa ndani yao, alionesa alipotabiri mateso ya Al-Masihi na utukufu ambao ungefuta. **12** Walifunuliwa kwamba walikuwa wanawahudumia ninyi, bali si wao wenywewe, waliponena kuhusu mambo hayo. Mmeambwiwa mambo haya sasa na wale waliorahubiria Injili kwa Roho wa Mungu aliyetumwa kutoka mbinguni. Hata malaika wanatamani kuyafahamu mambo haya. **13** Kwa hiyo, tayarisheni nia zenu kwa kazi; mwe na kiasi, mkitumainia kikamilifu ile neema mtakayopewa Isa Al-Masihi atakapodhihirishwa. **14** Kama watoto watiifu, msifuate tamaa zenu mbaya wakati mlipoishi kwa ujinga. **15** Bali kama ye ye aliyewaita alivyo mtakatifu, nanyi kuweni watakatifu katika mwenendo wenu wote. **16** Kwa maana imeandikwa: "Kuweni watakatifu, kwa kuwa mimi ni mtakatifu." **17** Kwa kuwa mnamlilia Baba anayehukumu kila mtu kulingana na matendo

yake pasipo upendeleo, kaeni kama wageni wakati wenu duniani, mkiogopa na kumcha Mungu. **18** Kwa maana mnafahamu kwamba mlifikbolewa kutoka mwenendo wenu usiofaa, ambao mliurithi kutoka kwa baba zenu. Hamkukkombolewa kwa vitu viharibikayyo kama fedha na dhahabu, **19** bali mlifikbolewa kwa damu ya thamani ya Al-Masihi, yule Mwana-Kondoo asiye na dosari wala doa. **20** Yeye alichaguliwa kabla ya kuwekwa kwa misingi ya ulimwengu, lakini akadhihirishwa katika nyakati hizi za mwisho kwa ajili yenu. **21** Kuititia kwake mmemwamini Mungu, aliyemfufua kutoka kwa wafu na akampa utukufu, ili imani yenu na tumaini lenu zive kwa Mungu. **22** Basi kwa kuwa mmejitakasa nafsi zenu kwa kuitiile kweli hata mkawa na upendo wa ndugu usio na unafiki, basi pendaneni kwa dhati kutoka moyoni. **23** Kwa maana mmezaliwa upya, si kwa mbegu inayoharibika, bali kwa mbegu isiyoharibika, kuititia kwa neno la Mungu liliiloi hai na linalodumu milele. (aiōn g165) **24** Maana, "Wanadamu wote ni kama majani, nao utukufu wao wote ni kama maua ya kondeni; majani hunyauka na maua huanguka, **25** lakini neno la Mwenyezi Mungu ladumu milele." Hili ndilo neno liliolahubiriwa kwenu. (aiōn g165)

2 Kwa hiyo, wekeni mbali nanyi uovu wote na udanganyifu wote, unafiki, wivu na masingizio ya kila namna. **2** Kama watoto wachanga, waliozaliwa sasa, yatamanini maziwa ya kiroho yasiyochanganywa na kitu kingine chochote, ili kwa hayo mpate kukua katika wokovu, **3** ikiwa kweli mmeonja kwamba Bwana Isa ni mwema. **4** Mnapokuja kwake, ye ye aliye Jiwe liliiloi hai, liliokataliwa na wanadamu bali kwa Mungu ni teule na la thamani kwake, **5** ninyi nanyi, kama mawe yaliyo hai, mnajengwa kuwa nyumba ya kiroho, ili mpate kuwa ukuhani mtakatifu, mkitoa dhabihu za kiroho zinazokubaliwa na Mungu kuititia kwa Isa Al-Masihi. **6** Kwa maana imeandikwa katika Maandiko: "Tazama, naweka katika Sayuni, jiwe la pemberi teule lenye thamani, na ye yote atakayemwamini hataaibishwa kamwe." **7** Kwenu ninyi mnaoamini, jiwe hili ni la thamani. Lakini kwao wasioamini, "Jiwe walilolikataa waashi limekuwa jiwe kuu la pemberi," **8** tena, "Jiwe lenye kuwafanya watu wajikwae, na mwamba wa kuwaangusha." Wanajikwaa kwa sababu hawakulitii lile neno, kama waliviyowekewa tangu zamani. **9** Lakini ninyi ni taifa

teule, ukuhani wa kifalme, taifa takatifu, watu walio **3** Kadhalika enyi wake, watiini waume zenu, ili milki ya Mungu, mlitoitwa ili kutangaza sifa zake yeye kama kunao wasioamini lile neno, wapate kuvutwa aliyewaita kutoka gizani mkaingie katika nuru yake ya na mwenendo wa wake zao pasipo neno, 2 kwa ajabu. **10** Mwanzo ninyi mlikuwa si taifa, lakini sasa kuuona utakatifu na uchaji wa Mungu katika maisha ninyi ni taifa la Mungu. Mwanzo mlikuwa hamijapata yenu. **3** Kujipamba kwenu kusiwe kwa nje tu, kama rehema, lakini sasa mmepata rehema. **11** Wapendwa, vile kusuka nywele, kuvalia vitu vilivyo fanyizwa kwa ninawasihi, mkiwa kama wageni na wapitaji hapa dhahabu na kwa mavazi. **4** Badala yake, kujipamba ulimwenguni, epukeni tamaa mbaya za mwili ambazo kwenu kuwe katika utu wenu wa moyoni, yaani uzuri hupigana vita na roho zenu. **12** Kuweni na mwenendo usioharibika wa roho ya upole na utulivu, ambayo mzuri mbele ya watu wasiomjua Mungu, ili kama ni ya thamani sana machoni pa Mungu. **5** Kwa wanawasingizia kuwa watenda mabaya, wayaone kuwa hivi ndivyo walivyokuwa wakijipamba wanawake matendo yenu mema nao wamtukuze Mungu siku watakatifu wa zamani, waliomtumaini Mungu. Wao atakapokuja kwetu. **13** Kwa ajili ya Mwenyezi Mungu, walikuwa ni watifu kwa waume zao, **6** kama Sara tiini kila mamlaka iliyowekwa na wanadamu: Awe aliyomtii mumewe Ibrahimu, hata akamwitwa bwana. ni mfalme kwani ndiye aliye na mamlaka ya juu Ninyi ni watoto wa Sara mkitenda yaliyo mema, bila zaidi, **14** au wawe maafisa aliojaweeka. Kwa kuwa kuogopa jambo lolote. **7** Vivyo hivyo ninyi waume, mfalme amewatuma ili kuwaadhibu wale wanaokosa, kaeni na wake zenu kwa kuwajali, nanyi wapeni na kuwapongeza wale wanaotenda mema. **15** Kwa heshima mkitambua ya kuwa wao ni wenzi walio maana ni mapenzi ya Mungu kwamba kwa kutenda dhaifu, na kama warithi pamoja nanyi wa kipawa mema myanyamazishe maneno ya kijinga ya watu cha neema cha uzima, ili kusiwe na chochote wapumbavu. **16** Ishini kama watu huru, lakini msitumie cha kuzuia maombi yenu. **8** Hatimaye, ninyi nyote uhuru wenu kama kisingizio cha kutenda uovu, bali kuweni na nia moja, wenye kuhurumiana, mkipendana ishini kama watumishi wa Mungu. **17** Mheshimuni kama ndugu, mkiyaliana, na wanyenyekevu. **9** Msilipe kila mtu ipasavyo, wapendeni waumini wote, mcheni ovu kwa ovu, au jeuri kwa jeuri, bali barikini, kwa Mungu, mpeni heshima mfalme. **18** Ninyi watumwa, maana hili ndilo mliloitiwa ili mpate kurithi baraka. watiini mabwana zenu kwa heshima yote, si wale **10** Kwa maana, "Yeyote apendaye uzima na kuona mabwana walio wema na wapole peke yao, bali siku njema, basi auzuie ulimi wake usinene mabaya, pia wale walio wakali. **19** Kwa maana ni jambo la na midomo yake isiseme hila. **11** Mtu huyo lazima sifa kama mtu akivumilia anapoteswa kwa uonevu aache uovu, akatende mema; lazima aitafute amani kwa ajili ya Mungu. **20** Kwani ni faida gani kwa na kuifutilia sana. **12** Kwa maana macho ya Bwana mtu kustahimili anapopigwa kwa sababu ya makosa huwaelekewa wenye haki, na masikio yake yako makini yake? Lakini mkiteswa kwa sababu ya kutenda kusikiliza maombi yao. Bali uso wa Mwenyezi Mungu mema, nanyi mkastahimili, hili ni jambo la kusifiwa uko kinyume na watendao maovu." **13** Basi, ni nani mbele za Mungu. **21** Ninyi mliitia kwa ajili ya haya, atakayewadhuru mkiwa wenye juhudhi katika kutenda kwa sababu Al-Masihi naye aliteswa kwa ajili yenu, mema? **14** Lakini hata ikiwalazimu kuteseka kwa akiwaachia kielelezo, ili mzifuate nyayo zake. **22** ajili ya haki, mmebarikiwa. "Msigope vitisho vyao, "Yeye hakutenda dhambi, wala hila haikuonekana wala msiwe na wasiwasi." **15** Bali mtukuzeni Al-kinywani mwake." **23** Yeye alipotukanwa, hakurudisha Masihi kama Bwana miyoni mwenu. Siku zote mwe matukano; alipoteswa, hakutishia, bali alijikabidhi tayari kumjibu mtu ye yote atakayewauliza kuhusu kwa yeye ahukumuye kwa haki. **24** Yeye mwenyewe sababu ya tumaini lililo ndani yenu. Lakini fanyeni alizichukua dhambi zetu katika mwili wake juu ya hivyo kwa upole na kwa heshima, **16** mkizitunza mti, ili tufe kwa mambo ya dhambi, na tupate kuishi dhamiri zenu ziwe safi, ili wale wasemao mabaya katika haki. Kwa majeraha yake, ninyi mmeponywa. dhidi ya mwenendo wenu mzuri katika Al-Masihi **25** Kwa maana mlikuwa mmepotdea kama kondoo, waai bike kwa ajili ya masingizio yao. **17** Kwa maana lakini sasa mmerudi kwa Mchungaji na Mwangalizi ni afadhalii kupata mateso kwa ajili ya kutenda mema, wa roho zenu. ikiwa ni mapenzi ya Mungu, kuliko kuteseka kwa

kutenda maovu. **18** Kwa kuwa Al-Masihi naye aliteswa mara moja tu kwa ajili ya dhambi, mwenye haki kwa ajili ya wasio haki, ili awalete ninyi kwa Mungu. **19** Baada ya kufanywa hai, alienda na kuzihubiria roho zilizokuwa kifungoni: **20** roho ambazo zamani hazikutii, wakati ule uvumilivu wa Mungu ulipokuwa ukingoja katika siku za Nuhu, wakati wa kujenga safina, ambamo watu wachache kwa ajili ya jina la Al-Masihi, mmebarikiwa, kwa tu, yaani watu wanane, waliokolewa ili wasiangamie sababu Roho wa utukufu na wa Mungu anakaa juu kwa gharika. **21** Nayo maji hayo ni kielelezo cha yenu. **22** Yeye ameingia mbinguni na amekaa mkono wa kuume wa Mungu; nao malaika, mamlaka na nguvu zote zimetiihwa chini yake.

4 Kwa hiyo, kwa kuwa Al-Masihi aliteswa katika mwili wake, ninyi nanyi jivikeni nia hiyo hiyo kwa maana mtu aliyekwisha kuteswa katika mwili ameachana na dhambi. **2** Kwa hivyo, haishi maisha yake yaliyobaki hapa duniani ili kutimiza tamaa mbaya za wanadamu, bali anaishi ili kutimiza mapenzi ya Mungu. **3** Kwa maana wakati uliopita, mmetumia muda mwingu mkifanya yale wapagani hupenda kutenda: wakiishi katika uasherati, tamaa mbaya, ulevi, karamu za ulafi, vileo, ngoma mbaya, na ibada chukizo za sanamu. **4** Wao hushangaa kwamba ninyi hamjiingizi pamoja nao katika maisha yao ya uovu uliopita kiasi, nao huwatukana ninyi. **5** Lakini itawapasa wao kutoa maelezo kwake yeye aliye tayari kuwashukumu walio hai na waliokufa. **6** Kwa kuwa hii ndiyo sababu Injili ilihubiriwa hata kwa wale waliokufa, ili wahukumiwe sawasawa na wanadamu wengine katika mwili, lakini katika roho waishi kulingana na Mungu aishivyo. **7** Mwisho wa mambo yote umekaribia. Kwa hiyo kuweni na tahadhari, mkiwa na akili tulivu na kujidhibiti, mkikesha katika kuomba. **8** Zaidi ya yote, dumuni katika upendo kwa maana upendo husitiri wingi wa dhambi. **9** Kuweni wakarimu kila mtu na mwenzake pasipo manung'uniko. **10** Kila mmoja na atumie kipawa chochote alichopewa kuwashudumia wengine, kama mawakili waaminifu wa neema mbalimbali za Mungu. **11** Yeyote asemaye hana budi kusema kama mtu asemaye maneno ya Mungu mwenyewe. Yeyote anayehudumu hana budi kuhudumu kwa nguvu zile

anazopewa na Mungu, ili Mungu apate kutukuzwa katika mambo yote kupitia kwa Isa Al-Masihi. Utukufu na uweza una yeye milele na milele. Amen. (aiōn Mwili wake ukuauawa, lakini akafanywa hai katika **g165**) **12** Wapendwa, msione ajabu kwa yale mateso Roho wa Mungu. **13** Bali furahini kuwa mnashiriki kigeni kinachowapata. **14** Mkitukanwa ubatizo ambaa sasa unawaokoa ninyi pia: si kwa anayeteswa kwa kuwa ni muuaji, au mwizi, au mhalifu kuondoa uchafu kwenye mwili, bali kama ahadi ya wa aina yoyote, au anayejishughulisha na mambo ya dhamiri safi kwa Mungu. Inatuokoa kupitia kwa ufufuo wa Isa Al-Masihi. **15** Lakini asiwepo mtu yeyote mionganoni mwenu wa Al-Masihi, usihesabu jambo hilo kuwa ni aibu, bali mtkuze Mungu kwa sababu umeitwa kwa jina hilo. **16** Lakini ukiteseka kwa kuwa mfuasi wa Al-Masihi, usihesabu jambo hilo kuwa ni aibu, bali mtkuze Mungu kwa sababu umeitwa kwa jina hilo. **17** Kwa maana wakati umewadia wa hukumu kuanzia katika nyumba ya Mungu. Basi ikianzia kwetu sisi, mwisho wa hao wasiotii Injili ya Mungu utakuwaje? **18** Basi, "Ikiwa ni vigumu kwa mwenye haki kuokoka, itakuwaje kwa mtu asiyemcha Mungu na mwenye dhambi?" **19** Kwa hiyo, wale wanaoteswa kulingana na mapenzi ya Mungu, wajikabidhi kwa Muumba wao aliye mwaminifu, huku wakizidi kutenda mema.

5 Kwa wazee walio mionganoni mwenu, nawasihi mimi nikiwa mzee mwenzenu, shahidi wa mateso ya Al-Masihi, na mshiriki katika utukufu utakaofunuliwa: **2** lichungeni kundi la Mungu mlilokabidhiwa, mkitumika kama waangalizi, si kwa kulazimishwa bali kwa hiari, kama Mungu anavyowataka mwe; si kwa tamaa ya fedha, bali mlion bidii katika kutumika. **3** Msijifanye mabwana juu ya wale walio chini ya uangalizi wenu, bali kuweni vielelezo kwa hilo kundi. **4** Naye Mchungaji Mkuu atakapodohihirishwa, mtapokea taji la utukufu lisiloharibika. **5** Vivyo hivyo, ninyi mlion vijana watiini wazee. Nanyi nyote jivikeni unyenyekevu kila mtu kwa mwenzake, kwa kuwa, "Mungu huwapinga wenye kiburi, lakini huwapa wanyenyekevu neema." **6** Basi, nyenyekeeni chini ya mkono wa Mungu ulio hodari, ili awakweze kwa wakati wake. **7** Mtwikeni yeye fadhaa zenu zote, kwa maana yeye anajishughulisha sana na mambo yenu. **8** Mwe na kiasi na kukesha, maana adui yenu ibilisi huzungukazunguka kama simba angurumaye akitafuta mtu ili apate kummeza. **9** Mpigeni, mkiwa thabit katika imani, mkijua kwamba mateso kama hayo yanawapata ndugu zenu pote

duniani. **10** Nanyi baada ya kuteswa kwa kitambo kidogo, Mungu wa neema yote, aliyewaita kuingia katika utukufu wake wa milele ndani ya Al-Masihi, ye ye mwenyewe atawarejesha na kuwatia nguvu, akiwaimarisha na kuwathibitisha. (aiōnios g166) **11** Uweza una yeye milele na milele. Amen. (aiōn g165)

12 Kwa msaada wa Silvano, ninayemhesabu kuwa ndugu mwaminifu, nimewaandikia waraka huu mfupi ili kuwatia moyo, na kushuhudia kwamba hii ni neema halisi ya Mungu. Simameni imara katika neema hiyo.

13 Kundi la waumini lilioko Babeli, lililochaguliwa pamoja nanyi, wanawasalimu; vivyo hivyo mwanangu Marko anawasalimu. **14** Salimianeni kwa busu la upendo. Amani iwe nanyi nyote mlilo katika Al-Masihi.

2 Petro

1 Simoni Petro, mtumishi na mtume wa Isa Al-Masihi. **2** Neema na amani ziwe kwenu kwa wingi katika kumjua Mungu na Isa Bwana wetu. **3** Uweza wake wa uungu umetupatia mambo yote tunayohitaji kwa ajili ya uzima na uchaji wa Mungu, kwa kumjua ye ye aliyetuita kwa utukufu wake na wema wake mwenyewe. **4** Kwa sababu hiyo, ametukirimia ahadi zake kuu na za thamani kupitia mambo haya, ili kupitia hayo mpate kuwa washiriki wa asili ya uungu, na kuokoka kutoka upotovu ulioko duniani unaosababishwa na tamaa mbaya. **5** Kwa sababu hii hasa, jitahidini sana katika imani yenu kuongeza wema; na katika wema, maarifa; **6** katika maarifa, kiasi; katika kiasi, saburi; katika saburi, utauwa; **7** katika utauwa, upendano wa kindugu; na katika upendano wa kindugu, upendo. **8** Kwa maana haya yakiwa ndani yenu kwa wingi na kuzidi kuongezeka, yatawasaidia kutokosa bidii wala kutokuzaa matunda katika kumjua Bwana wetu Isa Al-Masihi. **9** Lakini mtu ye yote asipokuwa na mambo haya, haoni mbali na ni kipofu, naye amesahau kwamba ametakaswa kutoka dhambi zake za zamani. **10** Kwa hiyo, ndugu zangu, fanyeni bidii zaidi kuuthibitisha wito wenu na uteule wenu. Kwa maana mkifanya hivyo, hamtajikwaa kamwe, **11** na mtajaliwa kwa ukarimu **mwingi** kuingia katika ufalme wa milele wa Bwana na Mwokozi wetu Isa Al-Masihi. (aiōnios g166) **12** Hivyo nitawakumbusha mambo haya siku zote, hata ingawa mnayajua na mmethibitishwa katika kweli mliyo nayo. **13** Naona ni vyema kuwakumbusha mambo haya wakati wote nikoi katika hema hili ambalo ni mwili wangu, **14** kwa sababu najua kwamba hivi karibuni nitaliweka kando, kama vile Bwana wetu Isa Al-Masihi alivyoliweka wazi kwangu. **15** Nami nitafanya kila juhudii kuona kwamba baada ya kuondoka kwangu mtawenza kuyakumbuka mambo haya siku zote. **16** Tulipowafahamisha kuhusu uweza na kuja kwa Bwana wetu Isa Al-Masihi, hatukufuata hadithi zilizotungwa kwa werevu, bali tulishuhudia kwa macho yetu ukuu wake. **17** Alipewa heshima na utukufu kutoka kwa Mungu Baba Mwenyezi, sauti ilipomjia katika Utukufu Mkuu, ikitisema, "Huyu ni Mwanangu mpendwa. Ninapendezwa naye sana." **18** Sisi wenyewe tulisikia sauti hii ambayo ilitoka

mbinguni, wakati tulipokuwa pamoja naye kwenye ule mlima mtakatifu. **19** Nasi tunalo pia neno la hakika zaidi la unabii, ambalo mtafanya vyema mkiangalia kwa bidii, kama nuru inavyong'aa gizani, hadi kupambazuke na nyota ya asubuhi izuke miyonii mwenu. **20** Zaidi ya yote, yawapasa mjue kwamba hakuna unabii katika Maandiko uliofasiriwa kama alivyopenda nabii mwenyewe. **21** Kwa maana unabii haukuja kamwe kwa mapenzi ya mwanadamu, bali watu walinena yaliyotoka kwa Mungu wakiongozwa na Roho Mtakatifu wa Mungu.

2 Lakini pia waliihuka manabii wa uongo mionganii mwa watu, kama watakavyokuwako walimu wa uongo mionganii mwenu. Wataingiza mafundisho yasiyopatana na kweli kwa siri, hata kumkana Bwana Mungu Mwenyezi wa pekee aliyewanunua, na hivyo kujiletea wenyewe maangamizi ya haraka. **2** Nao wengi watafuata njia zao potovu, na kwa ajili yao njia ya kweli itatukanwa. **3** Nao katika tamaa zao mbaya, walimu hawa watajipatia faida kwenu kwa hadithi walizotunga wenyewe. Lakini hukumu imekwisha kutangazwa dhidi yao tangu zamani, wala uangamivu wao haujalala usingizi. **4** Kwa maana, kama Mungu **hakuwasamehe** malaika walipotenda dhambi, bali aliwatupa Kuzimu katika vifungo nya giza wakae humo hadi ije hukumu; (Tartaroō g5020) **5** kama hakuwasamehe ulimwengu wa kale alipoleta gharika juu ya watu wale wasiomcha Mungu, lakini akamhifadhi Nuhu, mhubiri wa haki, pamoja na watu wengine saba; **6** kama aliihukumu miji ya Sodoma na Gomora kwa kuiteketeza kwa moto ikawa majivu, na kuifanya kuwa kielelezo kwa yale yatakayowapata wale wasiomcha Mungu; **7** na kama alimwokoa Lutu, mtu mwenye haki, ambaye alihuzunishwa na maisha machafu ya watu wapotovu **8** (kwa sababu yale matendo mapotovu aliyoyaona na kuyasikia huyo mtu mwenye haki alipoishi mionganii mwao yalimhuzunisha siku baada ya siku): **9** ikiwa hivyo ndivyo, basi Mwenyezi Mungu anajua jinsi ya kuwaokoa wamchao Mungu kutoka majaribu, na kuwaweka waasi katika adhabu hadi siku ya hukumu. **10** Hii ni hakika hasa kwa wale wanaofuata tamaa mbaya za mwili na kudharau mamlaka. Kwa ushupavu na kwa kiburi, watu hawa hawaogopi kunena mabaya dhidi ya viumbe nya mbinguni. **11** Lakini hata malaika, ijapokuwa wana nguvu na uwezo zaidi, hawaleti mashtaka mabaya dhidi ya viumbe kama

hao mbele za Mwenyezi Mungu. **12** Lakini watu hawa kila kitu kinaendelea kama kilivyo kuwa tangu mwanzo hukufuru katika mambo wasiyoyafahamu. Wao ni wa kuumbwa.” **5** Lakini wao kwa makusudi hupuuza kama wanyama wasio na akili, viumbe wanaotawaliwa ukweli huu, kwamba kwa neno la Mungu mbingu na hisia za mwili, waliozaliwa ili wakamatwe na zilikuwa tangu zamani, nayo dunia ilifanyizwa kutoka kuchinjwa. Hawa nao kama wanyama wataangamizwa ndani ya maji na kwa maji. **6** Ulimwengu wa wakati ule pia. **13** Watalipwa madhara kwa ajili ya madhara uligharikishwa kwa hayo maji na kuangamizwa. **7** Kwa waliyowatendea wengine. Huhesabu kuwa ni fahari neno lilo hilo, mbingu za sasa na dunia zimebekwa kufanya karamu za ulevi na ulafi mchana peupe. Wao akiba kwa ajili ya moto, zikhifadhiwa hadi siku ile ya ni mawaa na dosari, wakijifurahisha katika anasa zao hukumu na ya kuangamizwa kwa watu wasiomcha wanaposhiriki karamu pamoja nanyi. **14** Wakiwa na Mungu. **8** Lakini wapendwa, msisauhau neno hili: macho yaliyojaa uzinzi, kamwe hawaachi kutenda kwamba kwa Mwenyezi Mungu, siku moja ni kama dhambi. Huwashawishi wale wasio imara. Wao ni miaka elfu, na miaka elfu ni kama siku moja. **9** hodari kwa kutamani; ni wana wa laana! **15** Wameiacha Mwenyezi Mungu hakawii kuitimiza ahadi yake, kama njia iliyo nyooofu, wakapotoka na kuifuata njia ya watu wengine wanavyokudhani kukawia. Badala Balaamu mwana wa Beori aliyependa mshahara wa yake, ye ye anawavumilia ninyi, maana hataki mtu uovu. **16** Lakini kwa ajili ya uovu wake, alikemewa na ye yote aangamie, bali kila mtu afikilie toba. **10** Lakini punda, mnyama asiyejua kusema, alipoongea kwa siku ya Mwenyezi Mungu itakuja kama mwizi. Ndipo sauti ya mwanadamu na kuzuia wazimu wa huyo mbingu zitatowe kwa kishindo kikuu; navyo vitu nabii. **17** Watu hawa ni chemchemi zisizo na maji, vya asili vitateketezwa kwa moto, nayo dunia na kila na ukungu unaopeperushwa na tufani. Giza nene kitu kilicho ndani yake kitaunguzwa. **11** Kwa kuwa limewekwa tayari kwa ajili yao. **18** Kwa maana wao vitu vyote vitaharibiwa namna hii, je, ninyi imewapasa hunena maneno matupu ya kiburi. Nao wanavutia kuwa watu wa namna gani? Inawapasa kuishi maisha tamaa mbaya za asili ya mwili, ili kuwashawishi matakatifu na ya kumcha Mungu, **12** mkingoje na watu amba wanajiondoa kutoka kwa wale wanaoishi kuhimiza kuja kwa hiyo siku ya Mungu. Siku hiyo katika hatia. **19** Wanawaahidi uhuru wakati wao italeta mbingu kuchomwa moto na kutoweka, na vitu wenye ni watumwa wa upotovu; kwa maana “mtu vya asili vitayeyuka kwa moto. **13** Lakini kufuatana ni mtumwa wa chochote kinachomtawala.” **20** Kama na ahadi yake, sisi tunatazamia mbingu mpya na wameukimbia upotovu wa dunia kwa kumjua Bwana dunia mpya, ambayo haki hukaa ndani yake. **14** wetu na Mwokozi Isa Al-Masihi, kisha wakanaswa tena Kwa sababu hii, wapendwa, kwa kuwa mnatazamia humo na kushindwa, hali yao ya mwisho ni mbaya mambo haya, fanyeni bidii ili awakute bila mawaa kuliko ile ya kwanza. **21** Ingekuwa afadhalii kwao wala dosari, na mkiwa na amani kwake. **15** Hesabuni kama hawangejua kamwe njia ya haki, kuliko kujua uvumilivu wa Bwana wetu kuwa ni wokovu, kama kisha wakaiacha ile amri takatifu waliyokabidhiwa. **22** vile ndugu yetu mpwendwa Paulo alivyowaandikia kwa Kwao mithali zimetukia kuwa za kweli, zinaposema: hekima ile aliyopewa na Mungu. **16** Huandika vivyo “Mbwa huyarudia matapiko yake mwenye,,” tena, hivyo katika nyaraka zake zote, akizungumzia ndani “Nguruwe aliyeoshwa hurudi kugaagaa matopeni.”

3 Wapendwa, huu ndio waraka wangu wa pili ninaowaandikia. Katika nyaraka hizi mbili ninajaribu kuziamsha nia zenu safi kwa mawazo makamilifu. **2** Nataka ninyi mkumbuke maneno yaliyosemwa zamani na manabii watakatifu na ile amri ya Bwana na Mwokozi wetu mliyopewa kuititia kwa mitume wenu. **3** Kwanza kabisa, ni lazima mfahamu kwamba siku za mwisho watakuja watu wenye dhihaka, wakidhihaki na kuzifuata tamaa zao mbovu. **4** Watasema, “Iko wapi ile ahadi ya kuja kwake? Tangu baba zetu walipofariki,

mengine ambayo ni vigumu kuyaelewa, ambayo watu wajinga na wasio thabiti huyapotosha, kama wanavyopotosha. Maandiko mengine na kujiletea maangamizi yao wenye. **17** Basi, ninyi wapendwa, kwa kuwa mmekwisha kujua mambo haya, jilindeni msije mkachukuliwa na kosa la watu hao waasi na kuanguka kutoka kwa uthabiti wenu. **18** Bali kueni katika neema na katika kumjua Bwana na Mwokozi wetu Isa Al-Masihi. Utukufu una ye ye sasa na milele! Amen. (aiōn g165)

1 Yohana

1 Tunawajulisha lile lilokuwako tangu mwanzo, lile tulilosikia, ambalo tumeliona kwa macho yetu, ambalo tumelitazama na kuligusa kwa mikono yetu, kuhusu Neno la uzima. **2** Uzima huo ulidhihirishwa; nasi tumeuona na kuushuhudia, nasi twawatangazia uzima wa milele, ambao ulikuwa pamoja na Baba, nao ukadhihirishwa kwetu. (aiōnios g166) **3** Twawatangazia lile tuliloliona na kulisikia, ili nanyi mwe na ushirika nasi. Na ushirika wetu hasa ni pamoja na Baba na Mwanawe, Isa Al-Masihi. **4** Tunaandika mambo haya ili furaha yetu ipate kuwa timilifu. **5** Huu ndio ujumbe tuliosikia kutoka kwake na kuwatangazia ninyi: kwamba Mungu ni nuru na ndani yake hamna giza lolote. **6** Tukisema kwamba twashirikiana naye huku tukienenda gizani, twasema uongo, wala hatutendi lililo kweli. **7** Lakini tukienenda nuruni, kama ye ye aliyo nuruni, twashirikiana sisi kwa sisi na damu yake Isa, Mwana wake, yatusafisha dhambi yote. **8** Tukisema kwamba hatuna dhambi, twajidanganya wenyewe wala kweli haimo ndani yetu. **9** Tukiziungama dhambi zetu, ye ye ni mwaminifu na wa haki, atatusamehe dhambi zetu na kutusafisha kutokana na udhalimu wote. **10** Tukisema hatujatenda dhambi, twamfanya ye ye kuwa mwongo na neno lake halimo ndani yetu.

2 Watoto wangu wapendwa, nawaandikia haya ili msitende dhambi. Lakini mtu ye yeyote akitenda dhambi, tunaye Mwombezi kwa Baba: ndiye Isa Al-Masihi, Mwenye Haki. **2** Yeye ndiye dhabihu ya upatanisho kwa ajili ya dhambi zetu, wala si kwa ajili ya dhambi zetu tu, bali pia kwa ajili ya dhambi za ulimwengu wote. **3** Basi katika hili twajua ya kuwa tumemjua, tukizishika amri zake. **4** Mtu ye yeyote asemaye kuwa, "Ninamjua," lakini hazishiki amri zake, ni mwongo, wala ndani ya mtu huyo hamna kweli. **5** Lakini mtu ye yeyote anayelitii neno lake, upendo wa Mungu umekamilika ndani yake kweli kweli. Katika hili twajua kuwa tumo ndani yake: **6** Yeyote anayesema anakaa ndani yake hana budi kuenenda kama Isa alivyo nenda. **7** Wapendwa, siwaandikii ninyi amri mpya bali ile ya zamani, ambayo mmekuwa nayo tangu mwanzo. Amri hii ya zamani ni lile neno mlilosikia. **8** Lakini nawaandikia amri mpya, yaani lile neno lililo kweli ndani yake na ndani yenu, kwa sababu giza linapita na ile nuru ya

kweli tayari inang'aa. **9** Yeyote anayesema yumo nuruni lakini anamchukia ndugu yake bado yuko gizani. **10** Yeye ampendaye ndugu yake anakaa nuruni, wala hakuna kitu chochote ndani yake cha kumkwaza. **11** Lakini ye yeyote amchukiate ndugu yake, yuko gizani na anaenenda gizani, wala hajui anakoenda, kwa sababu giza limempofusha macho. **12** Nawaandikia ninyi, watoto wadogo, kwa sababu dhambi zenu zimesamehewa kwa ajili ya Jina lake. **13** Nawaandikia ninyi, akina baba, kwa sababu mmemjua ye ye aliye tangu mwanzo. Nawaandikia ninyi vijana kwa sababu mmemshinda yule mwovu. Nawaandikia ninyi watoto wadogo, kwa sababu mmemjua Baba. **14** Nawaandikia ninyi akina baba, kwa sababu mmemjua ye ye aliye tangu mwanzo. Nawaandikia ninyi vijana, kwa sababu mna nguvu, na neno la Mungu linakaa ndani yenu, nanyi mmemshinda yule mwovu. **15** Msiupende ulimwengu wala mambo yaliyo ulimwenguni. Mtu ye yeyote akiupenda ulimwengu, upendo wa Baba haumo ndani yake. **16** Kwa maana kila kitu kilichomo ulimwenguni, yaani tamaa ya mwili, tamaa ya macho na kiburi cha uzima, havitokani na Baba bali hutokana na ulimwengu. **17** Nao ulimwengu unapita, pamoja na tamaa zake, bali ye ye afanyaye mapenzi ya Mungu adumu milele. (aiōn g165) **18** Watoto wadogo, huu ni wakati wa mwisho! Kama mlivysikia kwamba anayempinga Al-Masihi anakuja, hivyo basi wanaompinga Al-Masihi wengi wamekwisha kuja. Kutokana na hili twajua kwamba huu ni wakati wa mwisho. **19** Walitoka kwetu, lakini hawakuwa wa kwetu hasa. Kwa maana kama wangekuwa wa kwetu, wangekaa pamoja nasi; lakini kutoka kwao kulionesha kwamba hakuna hata mmoja wao aliye kuwa wa kwetu. **20** Lakini ninyi mmepekwa mafuta na ye ye Aliye Mtakatifu, nanyi nyote mnajua kweli. **21** Siwaandikii kwa sababu hamujui kweli, bali kwa sababu mnajua, nanyi mnajua hakuna uongo unaotoka katika kweli. **22** Je, mwongo ni nani? Mwongo ni mtu yule asemaye kwamba Isa si Al-Masihi. Mtu kama huyo ndiye anayempinga Al-Masihi, yaani ye ye humkana Baba na Mwana. **23** Hakuna ye yeyote amkanaye Mwana aliye na Baba. Yeyote anayemkubali Mwana anaye na Baba pia. **24** Bali ninyi, hakikisheni kwamba lile mlilosikia tangu mwanzo linadumu ndani yenu. Kama lile mlilosikia tangu mwanzo linakaa ndani yenu, ninyi nanyi mtakaa

ndani ya Mwana na ndani ya Baba. **25** Hii ndiyo yake yalikuwa ya haki. **13** Ndugu zangu, ninyi ahadi yake kwetu, yaani uzima wa milele. (*aiōnios g166*) **26** Nawaandikia mambo haya kuhusu wale msistaajabu kama ulimwengu ukiwachukia. **14** Sisi tunajua kwamba tumepita mautini kuingia uzimaní, watu ambao wanajaribu kuwapotosha. **27** Bali ninyi, kwa sababu tunawapenda ndugu. Kila asiyempenda upako mlionputa kutoka kwake unadumu ndani yenu, ndugu yake akaa mautini. **15** Yeyote amchukiate wala ninyi hamna haja ya mtu yeyote kuwafundisha. Lakini kama vile upako wake unavyowafundisha ndugu yake ni muuaji, nanyi mwajua kwamba muuaji hana uzima wa milele ndani yake. (*aiōnios g166*) **16** Kwa namna hii twaweza kulijua pendo la Mungu: Kwa kuhusu mambo yote nayo ni kweli wala si uongo, **17** Ikiwa mtu anavyo vitu vya ulimwengu huu na mbele zake wakati wa kuja kwake. **29** Mkijua kuwa akamwona ndugu yake ni mhitali lakini asimburumie, yeye ni mwenye haki, mwajua kwamba kila atendaye upendo wa Mungu wakaaje ndani ya mtu huyo? **18** haki amezaliwa naye.

3 Tazameni ni pendo kuu namna gani alilotupatia Baba, kwamba sisi tuitwe wana wa Mungu!

Na ndivyo tulivyo. Kwa sababu hii ulimwengu haututambui, kwa kuwa haukumtambua yeye. **2** Wapendwa, sasa tu wana wa Mungu, lakini bado haijadhihirika tutakavyokuwa, lakini twajua kwamba yeye atakapodhihirishwa, tutafanana naye, kwa maana tutawiona kama alivyo. **3** Kila mmoja mwenye matumaini haya ndani yake hujitaka, kama vile yeye alivyo mtakatifu. **4** Kila mtu atendaye dhambi afanya uasi, kwa kuwa dhambi ni uasi. **5** Lakini mwajua ya kuwa yeye alidhihirishwa ili aziondoe dhambi, wala ndani yake hamna dhambi. **6** Kila mtu akaaye ndani yake hatendi dhambi. Kila mtu atendaye dhambi hakumwona yeye wala hakumtambua. **7** Watoto wapendwa, mtu yeyote asiwadanganye. Kila mtu atendaye haki ana haki, kama yeye alivyo na haki. **8** Yeye atendaye dhambi ni wa ibilisi, kwa sababu ibilisi amekuwa akitenda dhambi tangu mwanzo. Kwa kusudi hili Mwana wa Mungu alidhihirishwa, ili aziangamize kazi za ibilisi. **9** Yeyote aliyezaliwa na Mungu hatendi dhambi, kwa sababu uzao wa Mungu wakaa ndani yake, wala hawezu kutenda dhambi kwa sababu amezaliwa na Mungu. **10** Kwa jinsi hili tunaweza kujua dhahiri watoto wa Mungu na pia watoto wa ibilisi. Yeyote asiyetenda haki hatokani na Mungu, wala yeye asiyempenda ndugu yake. **11** Hili ndilo neno mliloliskia tangu mwanzo: Kwamba imetupasa tupendane sisi kwa sisi. **12** Msiwe kama Kaini aliyekuwa wa yule mwovu akamuua ndugu yake. Basi kwa nini alimuua? Ni kwa sababu matendo yake Kaini yalikuwa mabaya na ya ndugu

yake yalikuwa ya haki. **13** Ndugu zangu, ninyi msistaajabu kama ulimwengu ukiwachukia. **14** Sisi tunajua kwamba tumepita mautini kuingia uzimaní, watu ambao wanajaribu kuwapotosha. **27** Bali ninyi, kwa sababu tunawapenda ndugu. Kila asiyempenda upako mlionputa kutoka kwake unadumu ndani yenu, ndugu yake akaa mautini. **15** Yeyote amchukiate hana uzima wa milele ndani yake. (*aiōnios g166*) **16** Kwa namna hii twaweza kulijua pendo la Mungu: Kwa kama vite vitu vya ulimwengu huu na mbele zake wakati wa kuja kwake. **29** Mkijua kuwa akamwona ndugu yake ni mhitali lakini asimburumie, upendo wa Mungu wakaaje ndani ya mtu huyo? **18** Watoto wapendwa, tusipende kwa maneno au kwa ulimi bali kwa tendo na kweli. **19** Basi hivi ndivyo tutakavyoweza kujua ya kuwa sisi tu wa kweli na hivyo twaithibitisha miyo yetu mbele za Mungu **20** kila mara miyo yetu inapotuhukumu. Kwa maana Mungu ni mkuu kuliko miyo yetu, naye anajua kila kitu. **21** Wapendwa, kama miyo yetu haituhukumu, tunao ujasiri mbele za Mungu, **22** lolote tuombalo, twalipokea kutoka kwake, kwa sababu tumezitii amri zake na kutenda yale yanayompendeza. **23** Hii ndiyo amri yake: kwamba tuliamini Jina la Mwanawee, Isa Al-Masihi, na kupendana sisi kwa sisi kama yeye aliyyotuamuru. **24** Wale wote wanaozishika amri zake hukaa ndani yake na yeye ndani yao. Hivi ndivyo tunavyojuwa kwamba anakaa ndani yetu. Nasi twajua hili kupitia kwa Roho wa Mungu, yule aliyetupatia.

4 Wapendwa, msiamini kila roho, bali ziaribuni

hizo roho mwone kama zimetoka kwa Mungu, kwa sababu manabii wengi wa uongo wametokea ulimwenguni. **2** Hivi ndivyo mnavyoweza kutambua Roho wa Mungu: Kila roho inayokubali kwamba Isa Al-Masihi amekuwa katika mwili yatoka kwa Mungu. **3** Lakini kila roho ambayo haimkubali Isa haitoki kwa Mungu. Hii ndiyo roho ya anayempinga Al-Masihi, ambayo mmesikia kwamba inakuja na sasa tarayi iko ulimwenguni. **4** Watoto wapendwa, ninyi mmetokana na Mungu, nanyi mmewashinda kwa sababu yeye aliye ndani yenu ni mkuu kuliko yeye aliye katika ulimwengu. **5** Wao wanatokana na ulimwengu na kwa hiyo hunena yaliyo ya ulimwengu, hivyo ulimwengu huwasikiliza. **6** Sisi twatokana na Mungu na yeyote anayemjua Mungu hutusikiliza, lakinasi asiyetokana na Mungu hatusikilizi. Hivi ndivyo

tunavyoweza kutambua Roho wa Kweli na roho ya ndiko kushinda kuushindako ulimwengu, yaani hiyo upotovu. 7 Wapendwa, tupendane, kwa kuwa pendo imani yetu. 5 Ni nani yule aushindaye ulimwengu? latoka kwa Mungu. Kila apendaye amezaliwa na Ni yule tu aaminiye kwamba Isa ni Mwana wa Mungu, naye anamjua Mungu. 8 Yeye asiyependa Mungu. 6 Huyu ndiye alikuja kwa maji na damu, hamjui Mungu, kwa sababu Mungu ni pendo. 9 Hivi yaani Isa Al-Masihi. Hakuja kwa maji peke yake, bali ndivyo Mungu alivyoonesha pendo lake kwetu: Mungu kwa maji na damu. Naye Roho wa Mungu ndiye alimtuma Mwanawe wa pekee ulimwenguni, ili tupate ashuhudiaye, kwa sababu Roho ndiye kweli. 7 Kwa uzima kupitia kwake. 10 Hili ndilo pendo: si kwamba maana wako watatu washuhudiao [mbinguni: hao tulimpenda Mungu, bali yeye alitupenda, akamtuma ni Baba, Neno na Roho wa Mungu. Hawa watatu ni Mwanawe, ili yeye awe dhabihu ya upatanisho kwa umoja. 8 Pia wako mashahidi watatu duniani]: hao ni ajili ya dhambi zetu. 11 Wapendwa, kama Mungu Roho, Maji na Damu; hawa watatu wanakubaliana alivyotupenda sisi, imetupasa na sisi kupendana. katika umoja. 9 Kama tunaukubali ushuhuda wa 12 Hakuna mtu ye yote aliywona Mungu wakati wanadamu, basi ushuhuda wa Mungu ni mkuu zaidi, wowote. Lakini tukipendana, Mungu anakaa ndani kwa kuwa huu ndio ushuhuda wa Mungu kwamba yetu, na pendo lake limekamilika ndani yetu. 13 amemshuhudia Mwanawe. 10 Kila mtu amwaminiye Tunajua kwamba twakaa ndani yake na yeye ndani Mwana wa Mungu anao huu ushuhuda moyoni yetu, kwa sababu ametupatia sisi sehemu ya Roho mwake. Kila mtu asiyewamini Mungu amemfanya wake Mtakatifu. 14 Nasi tumeona na kushuhudia yeye kuwa mwongo, kwa sababu hakuamini ushuhuda kwamba Baba amemtuma Mwanawe ili awe Mwokozi Mungu alioutoa kuhusu Mwanawe. 11 Huu ndio wa ulimwengu. 15 Kila akirye kwamba Isa ni Mwana ushuhuda: kwamba Mungu ametupatia uzima wa wa Mungu, basi Mungu hukaa ndani yake, naye milele, nao huo uzima umo katika Mwanawe. (aiōnios ndani ya Mungu. 16 Hiyoo nasi twajua na kulitumainia g166) 12 Aliye naye Mwana wa Mungu anao uzima, pendo la Mungu alilo nalo kwa ajili yetu. Mungu ni ye yeye asiyen na Mwana wa Mungu hana uzima. 13 Upendo. Kila akaaye katika upendo hukaa ndani ya Nawaandikia mambo haya ninyi mnaoliyamini Jina la Mungu na Mungu hukaa ndani yake. 17 Kwa njia hii, Mwana wa Mungu ili mpate kujua ya kuwa mnao pendo hukamilishwa mionganii mwetu ili tupate kuwa uzima wa milele. (aiōnios g166) 14 Huu ndio ujasiri tulio na ujasiri katika siku ya hukumu, kwa sababu kama nao tunapomkaribia Mungu, kwamba tukiomba kitu alivyo ndivyo tulivyo sisi katika ulimwengu huu. 18 sawasawa na mapenzi yake, atusikia. 15 Nasi kama Katika pendo hakuna hofu. Lakini pendo liiloi kamili tunajua atusikia, lolote tuombalo, tunajua kwamba huitupa nje hofu, kwa sababu hofu inahusika na tumekwisha kupata zile haja tulizomwomba. 16 Mtu adhabu. Kila mwenye hofu hakukamilika katika pendo. akimwona ndugu yake akitenda dhambi isiyo ya 19 Twampenda yeye kwa sababu yeye alitupenda mauti, inampasa aombe, naye Mungu atampa uzima kwanza. 20 Ikiwa mtu atasema, "Nampenda Mungu," mtu huyo. Ninamaanisha wale ambaodhambi yao lakini anamchukia ndugu yake, yeye ni mwongo. Kwa si ya mauti. Iko dhambi ya mauti, sisemi kwamba maana kila mtu asiyempenda ndugu yake ambaye utaomba kwa ajili ya hiyo. 17 Jambo lolote lisilo la anamwona, atampendaje Mungu asiyewona? 21 haki ni dhambi, lakini iko dhambi isiyo ya mauti. 18 Naye ametupatia amri hii: Yeyote anayempenda Tunajua ya kuwa yeye aliyezaliwa na Mungu hatendi Baba humpenda pia mtoto aliyezaliwa naye. 2 Hivi dhambi, bali aliyezaliwa na Mungu hujilinda, wala ndivyo tunavyojua kwamba tunawapenda watoto wa yule mwovu hawezu kumdhuru. 19 Sisi twajua kuwa Mungu, kwa kumpenda Mungu na kuzitii amri zake. 3 Huki ndiko kumpenda Mungu, yaani kuzitii amri zake. Nazo amri zake si nzito. 4 Kwa maana kila twajua kwamba Mwana wa Mungu amekuja, naye aliyezaliwa na Mungu huushinda ulimwengu. Huku ndiye Mungu wala kweli na uzima wa milele. (aiōnios g166) 21 Watoto

5 Kila mtu anayeaminii kwamba Isa ndiye Al-Masihi amezaliwa na Mungu, na yeyote ampendaye Baba humpenda pia mtoto aliyezaliwa naye. 2 Hivi ndivyo tunavyojua kwamba tunawapenda watoto wa Mungu, kwa kumpenda Mungu na kuzitii amri zake. 3 Huki ndiko kumpenda Mungu, yaani kuzitii amri zake. Nazo amri zake si nzito. 4 Kwa maana kila aliyezaliwa na Mungu huushinda ulimwengu. Huku

wapendwa, jilindeni nafsi zenu kutokana na sanamu.

Amen.

2 Yohana

1 Mzee. **2** kwa sababu ya ile kweli inayokaa ndani yetu, na ambayo itaendelea kukaa nasi milele.

(aiōn g165) **3** Neema, rehema na amani zinazotoka kwa Mungu Baba Mwenyezi na kwa Isa Al-Masihi, Mwanawe Baba, zitakuwa pamoja nasi katika kweli na upendo. **4** Imenipa furaha kuu kuona baadhi ya watoto wako wanaenenda katika kweli, kama vile Baba alivyotuagiza. **5** Sasa, mama mteule mpandwa, si kwamba ninakuandikia amri mpya, bali ile tuliyokuwa nayo tangu mwanzo. Tupendane kila mmoja na mwenzake. **6** Hili ndilo pendo: kwamba tuenende kwa kuzitii amri zake. Hii ndiyo amri yake kama vile mliyyosikia tangu mwanzo, kwamba mwenende katika upendo. **7** Wadanganyifu wengi, wasiokubali kwamba Isa Al-Masihi amekuja katika mwili, wametawanyika ulimwenguni. Mtu kama huyo ni mdanganyifu na anampinga Al-Masihi. **8** Jihadharini msije mkapoteza kile mllichokitenda, bali mpathe kupewa thawabu kamilifu. **9** Mtu yejote asiyedumu katika mafundisho ya Al-Masihi bali ameyaacha, yeje hana Mungu. Yeyote anayedumu katika mafundisho ana Baba na Mwana pia. **10** Msimpokee mtu yejote anayewajia ambaye hawaletei mafundisho haya, wala msimkaribishe nyumbani mwenu. **11** Yeyote amkaribishaye mtu kama huyo anashiriki katika matendo yake maovu. **12** Ninayo mengi ya kuwaandikia, lakini sitaki kutumia karatasi na wino. Badala yake, nataraji kuja kwenu na kuongea nanyi ana kwa ana, ili furaha yetu ipate kuwa timilifu. **13** Watoto wa dada yako mteule wanakusalimu. Amen.

3 Yohana

1 Mzee. **2** Mpendwa, naomba ufanikiwe katika mambo yote na kuwa na afya njema kama vile roho yako ifanikiwavyo. **3** Ilinfurahisha sana baadhi ya ndugu walipokuja na kutueleza kuhusu uaminifu wako katika kweli na jinsi unavyoendelea kuenenda katika hiyo kweli. **4** Sina furaha kubwa kuliko hii, ya kusikia kwamba watoto wangu wanaenenda katika kweli. **5** Rafiki mpPENDWA, wewe ni mwaminifu kwa yale unayowatendea ndugu, ingawa wao ni wageni kwako. **6** Wameshuhudia kuhusu upendo wako mbele ya jumuiya ya waumini. Utafanya vyema ukiwasafirisha kama inavyostahili kwa Mungu. **7** Ilikuwa ni kwa ajili ya hilo Jina waliondoka, bila kukubali kupokea msaada wowote kutoka kwa watu wasiomwamini Al-Masihi. **8** Kwa hiyo imetupasa sisi kuonesha ukarimu kwa watu kama hao ili tuweze kutenda kazi pamoja kwa ajili ya kweli. **9** Nililiandikia kundi la waumini, lakini Deotrefe, ye ye apendaye kujifanya wa kwanza, hakubali mamlaka yetu. **10** Hivyo nikija, nitakumbuka matendo yake atendayo, akitusingizia kwa maneno ya hila. Wala hatosheki na hayo anayotusingizia, bali pia hukataa kuwakaribisha ndugu, na hata huwazua wale walio tayari kufanya hivyo na kuwafukuza watoke mionganoni mwa waumini. **11** Rafiki mpPENDWA, usiige lile liililo baya bali lile liililo jema. Yeyote atendaye mema anatoka kwa Mungu, bali atendaye mabaya hajamwona Mungu. **12** Kila mtu ameshuhudia mema kuhusu Demetrio, vivyo hivyo hata na hiyo kweli yenye. Sisi pia twashuhudia mema juu yake, nanyi mwajua kwamba ushuhuda wetu ni kweli. **13** Ninayo mambo mengi ya kukuandikia, lakini sipendi kuandika kwa kalamu na wino. **14** Badala yake, nataraji kukuona upesi, nasi tutaongea pamoja ana kwa ana. Amani iwe kwako. Rafiki zetu walio hapa wanakusalimu. Wasalimu hao rafiki zetu walio huko, kila mmoja kwa jina lake.

Yuda

1 Yuda, mtumwa wa Isa Al-Masihi, na nduguye Yakobo. **2** Rehemha, amani na upendo ziwe kwenu kwa wingi. **3** Wependwa, ingawa nilikuwa ninatamani sana kuwaandikia kuhusu wokovu ambao tunaushiriki sisi sote, niliona imenipasa kuwaandikia na kuwasihii kwamba mwitetee imani iliyokabidhiwa watakatifu kwa nafasi moja itoshayo. **4** Kwa kuwa kuna watu waliojipenyeza kwa siri kati yenu, watu walioandikiwa tangu zamani hukumu hii, waovu, wanaopotosha neema ya Mungu, na kuifanya kuwa ruhusa ya kutenda maovu, wakimkana Isa Al-Masihi, ambaye pekee ni Mtawala wetu mkuu na Bwana wetu. **5** Ingawa mmekwisha kujua haya yote, nataka niwakumbushe kuwa Mwenyezi Mungu, akiisha kuwaokoa watu wake kutoka nchi ya Misri, baadaye aliaangamiza wale ambao hawakuamini. **6** Nao malaika ambao hawakulinda nafasi zao, lakini wakayaacha makao yao, hawa amewaweka katika giza, wakiwa wamefungwa kwa minyororo ya milele kwa ajili ya hukumu Siku ile kuu. (aidios g126) **7** Vivyo hivyo, Sodoma na Gomora na pia ile mijii iliyokuwa kandokando, ambayo kwa jinsi moja na hao, walijurahisha kwa uasherati na kufuata tamaa za mwili zisizo za asili, waliwekwa wawe mfano kwa kuadhibiwa katika moto wa milele. (aiōnios g166) **8** Vivyo hivyo, hawa waotao ndoto huutia mwili unajisi, hukataa kuwa chini ya mamlaka na kunena mabaya juu ya wenye mamlaka. **9** Lakini hata malaika mkuu Mikaeli alipokuwa anashindana na ibilisi kuhusu mwili wa Musa, hakuthubutu kumlaumu, bali alimwambia, "Mwenyezi Mungu na akukemee!" **10** Lakini watu hawa hunena mabaya dhidi ya mambo wasiyoyafahamu. Na katika mambo yale wanayoyafahamu kwa hisia kama wanyama wasio na akili, hayo ndiyo hasa yatakayowaangamiza. **11** Ole wao! Kwa kuwa wanaifuata njia ya Kaini, wamekimbia faida katika kosa la Balaamu na kuangamia katika uasi wa Kora. **12** Watu hawa ni dosari katika karamu zenu za upendo, wakila pamoja nanyi bila hofu, wakijilisha wenyewe tu. Wao ni mawingu yasiyokuwa na maji, yakichukuliwa na upepo, miti isiyo na matunda wakati wa mapukutiko, ambayo hunyauka, iliyokufa mara mbili na kung'olewa kabisa. **13** Wao ni mawimbi makali ya bahari, yakitoa povu la aibu yao wenyewe,

ni nyota zipoteazo, ambao weusi wa giza ndio akiba waliowekewa milele. (aiōn g165) **14** Idrisi, mtu wa saba kuanzia Adamu, alitoa unabii kuhusu watu hawa, akisema: "Tazama, Mwenyezi Mungu anakuja pamoja na maelfu kwa maelfu ya watakatifu wake, **15** ili kumhukumu kila mmoja na kuwapatiliza wote wasiomcha Mungu kwa matendo yao yote ya uasi waliyoyatenda, pamoja na maneno yote ya kuchukiza ambayo wenye dhambi wamesema dhidi yake." **16** Watu hawa ni wenye kunung'unika na wenye kutafuta makosa; wao hufuata tamaa zao mbovu; hujisifu kwa maneno makuu, na kuwasifu mno watu wengine kwa faida yao wenyewe. **17** Lakini ninyi wependwa, kumbukeni yale mitume wa Bwana wetu Isa Al-Masihi waliyotabiri awali. **18** Kwa kuwa waliwaambia, "Siku za mwisho kutakuwa na watu wenye kudhifikasi, watakaofuata tamaa zao wenyewe za upotovu." **19** Hawa ndio watu wanaowagawanya ninyi, wanaofuata tamaa zao za asili, wala hawana Roho wa Mungu. **20** Lakini ninyi wependwa, jijengeni katika imani yenu iliyo takatifu sana tena ombeni katika Roho wa Mungu. **21** Jilindeni katika upendo wa Mungu mkitazamia rehema ya Bwana wetu Isa Al-Masihi, inayowapeleka katika uzima wa milele. (aiōnios g166) **22** Wahurumieni walio na mashaka; **23** okoeni wengine kwa kuwanyakua kutoka motoni; nao wengine wahurumieni mkiwa na hofu, mkichukia hata vazi lenye mawaa na kutiwa unajisi na mwili. **24** Kwake yeze aezaye kuwalinda ninyi msianguke na kuwaleta mbele za utukufu wake mkuu bila dosari na kwa furaha ipitayo kiasi: **25** kwake yeze Mungu pekee Mwokozi wetu, kwa Isa Al-Masihi Bwana wetu, utukufu, ukuu, uweza na mamlaka ni vyake tangu milele, sasa na hata milele! Amen. (aiōn g165)

Ufunuo

1 Ufunuo wa Isa Al-Masihi aliopewa na Mungu ili awaoneshe watumishi wake mambo ambayo ni lazima yatukie hivi karibuni. Alijulisha mambo haya kwa kumtuma malaika wake kwa Yohana mtumishi wake, **2** ambaye anashuhudia kuhusu kila kitu alichokiona, yaani neno la Mungu na ushuhuda wa Isa Al-Masihi. **3** Amebarikiwa ye ye asomaye maneno ya unabii huu, na wamebarikiwa wale wanaoyasikia na kuyatia moyoni yale yaliyoandikwa humo, kwa sababu wakati umekaribia. **4** Yohana. **5** na kutoka kwa Isa Al-Masihi, aliye shahidi mwaminifu, mzaliwa wa kwanza kutoka kwa wafu, mtawala wa wafalme wa dunia. Kwake ye ye anayetupenda na aliyetuweka huru kutoka dhambi zetu kwa damu yake, **6** na akatufanya sisi kuwa ufalme na makuhani, ili tumtumikie Mungu wake ambaye ni Baba yake. Utukufu na uwezo ni vyake milele na milele! Amen. (aiōn g165) **7** "Tazama! Anakuja na mawingu," na "kila jicho litamwona, hata wale waliomchoma"; na makabila yote duniani "yataomboleza kwa sababu yake." **8** "Mimi ni Alfa na Omega," asema Bwana Mwenyezi Mungu, "aliyeko, aliyekuwako na atakayekuja, Mwenyezi." **9** Mimi, Yohana, ndugu yenu ninayeshiriki pamoja nanyi mateso katika Isa na katika ufalme na uvumilivu katika saburi, nilikuwa katika kisiwa cha Patmo kwa ajili ya neno la Mungu na ushuhuda wa Isa. **10** Katika Siku ya Bwana, nilikuwa katika Roho wa Mungu na nikasikia sauti kubwa kama ya baragumu nyuma yangu **11** ikisema, "Andika kwenye kitabu haya yote unayoyaona, kisha uyapeleke kwa makundi saba ya waumini: kwa Efeso, Smirna, Pergamo, Thiatira, Sardi, Filadelfia na Laodikia." **12** Ndipo nikageuka ili nione ni sauti ya nani iliyokuwa ikisema nami. Nami nilipogeuka, nikaona vinara saba vya taa vya dhahabu, **13** na katikati ya vile vinara vya taa, alikuwamo mtu kama Mwana wa Adamu, akiwa amevaa joho refu, na mkanda wa dhahabu ukiwa umefungwa kifuanu mwake. **14** Kichwa chake na nyewe zake zilikuwa nyeupe kama sufu, nyeupe kama thelaji, nayo macho yake yalikuwa kama mwali wa moto. **15** Nyayo zake zilikuwa kama shaba inayong'aa katika tanuru la moto, nayo sauti yake ilikuwa kama mnjurumo wa maji mengi. **16** Katika mkono wake wa kuume alishika nyota saba, na kinywani mwake ultoka upanga mkali wenye makali kuili. Uso wake ulikuwa kama jua liking'aa kwa nguvu zake zote. **17** Nilipomwona, nilianguka miguni pake kama aliyekufa. Ndipo akauweka mkono wake wa kuume juu yangu na kusema: "Usiogope, Mimi ndiye wa Kwanza na wa Mwisho. **18** Mimi ni Yeye Aliye Hai, niliyekuwa nimekuwa, na tazama, ni hai milele na milele! Nami ninazo funguo za mauti na Kuzimu. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** "Basi andika mambo uliyoyaona, yaliyopo na yale yatakayotukia baada ya haya. **20** Kuhusu siri ya zile nyota saba ulizoziona katika mkono wangu wa kuume na vile vinara saba vya taa vya dhahabu ni hii: Zile nyota saba ni malaika wa yale makundi saba ya waumini, navyo vile vinara saba ni hayo makundi saba.

2 "Kwa malaika wa kundi la waumini lilioko Efeso, andika: Haya ndio maneno ya yule aliyezishika zile nyota saba katika mkono wake wa kuume na ambaye hutembea kati ya vile vinara saba vya taa vya dhahabu. **2** Nayajua matendo yako, bidii yako na saburi yako. Najua kuwa huwezi kuwavumilia watu waovu, na kwamba umewajaribu wale wanaojifanya mitume na kumbe sio, nawe umewatambua kuwa ni waongo. **3** Umevumilia na kustahimili taabu kwa ajili ya Jina langu, wala hukuchoka. **4** Lakini nina neno dhidi yako: Umeuacha upendo wako wa kwanza. **5** Kumbuka basi ni wapi ulikoanguka! Tubu na ukafanye matendo yale ya kwanza. Kama usipotubu, nitakuja kwako na kukiondoa kinara chako cha taa kutoka mahali pake. **6** Lakini una jambo hili kwa upande wako: Unayachukia matendo ya Wanikolai, ambayo nami pia nayachukia. **7** Yeye aliye na sikio na asikie yale ambayo Roho wa Mungu ayaambia makundi ya waumini. Yeye ashindaye, nitampa haki ya kula matunda ya uzima, ambaao uko katika paradiso ya Mungu. **8** "Kwa malaika wa kundi la waumini lilioko Smirna, andika: Haya ndio maneno yake yeye aliye wa Kwanza na wa Mwisho, aliyekufa kisha akafufuka. **9** Najua dhiki yako na umaskini wako, lakini wewe ni tajiri! Nayajua masingizio ya wale wasemao kuwa ni Wayahudi lakini sio, bali wao ni sinagogi la Shetani. **10** Usiogope mateso yatakayokupata. Nakuambia ibilisi atawatia baadhi yenu gerezani ili kuwajaribu, nanyi mtapata dhiki kwa muda wa siku kumi. Uwe mwaminifu hata kufa, nami nitakupa taji la uzima. **11** Yeye aliye na sikio na asikie yale ambayo Roho

wa Mungu ayaambia makundi ya waumini. Yeye mlicho nacho, hadi nitakapokuja. **26** Atakayeshinda ashindaye hatadhuriwa kamwe na mauti ya pili. **12** na kutenda mapenzi yangu hadi mwisho, nitampa "Kwa malaika wa kundi la waumini lilitoko Pergamo, mamlaka juu ya mataifa: **27** 'Atawatawala kwa fimbo andika: Haya ndio maneno yake yeze aliye na upanga ya chuma, atawavunja vipande vipande kama chombo mkali wenye makali kuwili. **13** Ninajua unakoishi: kule cha udongo': kama mimi nilivyopokea mamlaka kutoka Shetani ana kiti chake cha utawala. Lakini umelishika kwa Baba yangu. **28** Nami nitampa pia ile nyota ya Jina langu. Wala hukuikana imani yako kwangu, asubuhi. **29** Yeye aliye na sikio na asikie yale ambayo hata katika siku za shahidi wangu mwaminifu Antipa, Roho wa Mungu ayaambia makundi ya waumini.

ambaye aliuawa katika mji wenu mkuu, anakoishi Shetani. **14** Hata hivyo, nina mambo machache dhidi yako: Unao watu wafuatato mafundisho ya Balaamu, yule aliyemfundisha Balaki kuwashawishi Waisraeli watende dhambi kwa kula vitu vilivyotolewa sadaka kwa sanamu na kufanya uasherati. **15** Vivyo hivyo unao wale wanaoyashikilia mafundisho ya Wanikolai. **16** Basi tubu! Ama sivyo, nitakuja kwako upesi na kupigana na watu hao kwa upanga wa kinywa changu. **17** Yeye aliye na sikio na asikie yale ambayo Roho wa Mungu ayaambia makundi ya waumini. Yeye ashindaye nitampa baadhi ya ile mana iliyofichwa. Nitampa pia jiwe jeupe ambalo juu yake limeandikwa jina jipya asilolijua mtu, isipokuwa yule anayelipokea. **18** "Kwa malaika wa kundi la waumini lilitoko Thiatira, andika: Haya ndio maneno ya Mwana wa Mungu, ambaye macho yake ni kama mwali wa moto, na ambaye miguu yake ni kama shaba iliyosuguliwa. **19** Nayajua matendo yako, upendo wako na imani yako, huduma na saburi yako, na kwamba matendo yako ya sasa yamezidi yale ya kwanza. **20** Hata hivyo, nina neno dhidi yako: Unamvumilia yule mwanamke Yezebeli ambaye anajiitii nabii, lakini anawafundisha na kuwapotosha watumishi wangu ili wafanye uasherati na kula vyakula vilivyotolewa sadaka kwa sanamu. **21** Nimempa muda ili atubu kwa ajili ya uasherati wake, lakini hataki. **22** Kwa hiyo nitamtupa kwenye kitanda cha mateso, na nitawafanya hao wanaozini naye kupata mateso makali wasipotubia njia zake. **23** Nami nitawaua watoto wake. Nayo makundi yote ya waumini yatajua kwamba Mimi ndiye nichunguzaye miyo na nia, na kwamba nitamlipa kila mmoja wenu kwa kadiri ya matendo yake. **24** Basi nawaaambia ninyi wengine mlioko Thiatira, ninyi ambaa hamyaafuati mafundisho ya Yezebeli, wala hamkujifunza hayo yanayoitwa mambo ya ndani sana ya Shetani (sitaweka mzigo mwingine wowote juu yenu): **25** Lakini shikeni sana

3 "Kwa malaika wa kundi la waumini lilitoko Sardi, andika: Haya ndio maneno ya aliye na zile Roho saba za Mungu na zile nyota saba. Nayajua matendo yako, kwamba una sifa ya kuwa hai, lakini umekufa. **2** Amka! Nawe uyaimarishe yale yaliyosalia na yaliyo karibu kufa, kwa maana sikuona kwamba kazi zako zimekamilika machoni pa Mungu wangu. **3** Kumbuka basi yale uliyoyapokea na kuyasikia; yati na ukatubu. Lakini usipoamka, nitakuja kama mwizi wala hutajua saa nitakayokuja kwako. **4** Lakini bado una watu wachache katika Sardi ambaa hawajayachafua mavazi yao. Wao wataenda pamoja nami, wakiwa wamevaa mavazi meupe, kwa maana wanastahili. **5** Yeye ashindaye atavikwa vazi jeupe kama wao. Sifatuta jina lake kutoka kitabu cha uzima, bali nitalikiri jina lake mbele za Baba yangu na mbele za malaika wake. **6** Yeye aliye na sikio na asikie yale ambayo Roho wa Mungu ayaambia makundi ya waumini. **7** "Kwa malaika wa kundi la waumini lilitoko Filadelfia, andika: Haya ndio maneno yake yeze aliye mtakatifu na wa kweli, yeze aliye na ufunguo wa Daudi. Anachokifungua hakuna auezaye kukifungua, wala anachokifungua hakuna auezaye kukifungua. **8** Nayajua matendo yako. Tazama, nimeweka mbele yako mlango uliofunguliwa, wala hakuna auezaye kuufunga. Ninajua kwamba una nguvu kidogo lakini umelishika neno langu wala hukulikana Jina langu. **9** Nitawafanya wale wa sinagogi la Shetani, wale ambaa husema kuwa ni Wayahudi lakini sio, bali ni waongo, nitawafanya waje wapige magoti miguuni pako, na wakirii kwamba nimecupenda. **10** Kwa kuwa umeshika amri yangu ya kuvumilia katika saburi, nitakulinda katika saa ya kujaribiwa inayokuja ulimwenguni pote, ili kuwajaribu wote wanaoishi duniani. **11** Ninakuja upesi. Shika sana ulicho nacho, ili mtu asije akalichukua taji lako. **12** Yeye ashindaye nitamfanya kuwa nguzo katika Hekalu la Mungu wangu, wala hatatoka humo kamwe. Nitaandika juu yake Jina la Mungu wangu na

jina la mji mkubwa wa Mungu wangu, Yerusalemu miali ya radi, ngurumo na sauti za radi. Mbele ya mpya, ambao unashuka kutoka mbinguni kwa Mungu kiti cha enzi, taa saba zilikuwa zinawaka. Hizi ndizo wangu. Nami pia nitaandika juu yake Jina langu jipy. roho saba za Mungu. **6** Pia mbele ya kiti cha enzi **13** Yeye aliye na sikio na asikie yale ambayo Roho palikuwa na kile kilichoonekana kama bahari ya kioo, wa Mungu ayaambia makundi ya waumini. **14** "Kwa iliyokuwa angavu kama bilauri. Katikati, kukizunguka malaika wa kundi la waumini lilioko Laodikia, andika: kile kiti cha enzi, kulikuwa na viumbe wanenye Haya ndio maneno yake yeye aliye Amen, shahidi uhai, wamejaa macho mbele na nyuma. **7** Kiumbe mwaminifu na wa kweli, mtawala wa uumbaji wote wa wa kwanza mwenye uhai alikuwa kama simba, wa pili Mungu. **15** Nayajua matendo yako, kwamba wewe alikuwa kama ng'ombe dume, wa tatu alikuwa na uso si baridi wala si moto. Afadhalii ungekuwa moto au kama wa mwanadamu, na wa nne alikuwa kama tai baridi. **16** Hivyo kwa kuwa u vuguvugu, si baridi wala anayeruka. **8** Kila mmoja wa hawa viumbe wanenye moto, nitakutapika utoke kinywani mwangu. **17** Kwa wene alikuwa na mabawa sita, na kujawa na maana unasema: 'Mimi ni tajiri, nimejilimbikizia mali, mchana hawaachi kusema: **9** Kila mara viumbe hao wala sihitaji kitu chochote.' Lakini hutambui kwamba macho pande zote hadi chini ya mabawa. Usiku na tena uliye uchi. **18** Nakushauri ununue kutoka kwangu dhahabu iliyosafishwa kwa moto ili upate kuwa tajiri, na mavazi meupe ili uyavae upate kuficha aibu ya uchi wako, na mafuta ya kupaka macho yako ili upate kuona. **19** Wale ninaowapenda, ninawakemea na kuwaadibisha. Hivyo uwe na bidii ukatubu. **20** Tazama! Nasimama mlangoni nabisha. Kama mtu ye yeyote akisikia sauti yangu na kufungua mlango, nitaingia ndani na kula pamoja naye, naye pamoja nami. **21** Yeye ashindaye nitampa haki ya kuketi pamoja nami kwenye kiti changu cha enzi, kama vile mimi nilivyoshinda na nikaketi pamoja na Baba yangu kwenye kiti chake cha enzi. **22** Yeye aliye na sikio na asikie yale ambayo Roho wa Mungu ayaambia makundi ya waumini."

4 Baada ya mambo hayo nilitazama, nami nikaona

mbele yangu mlango uliokuwa wazi mbinguni. Nayo ile sauti nilyokuwa nimeisikia hapo mwanzo ikisema nami kama tarumbeta ikasema, "Njoo huku, nami nitakuonesha yale ambayo hayana budi kutendeka baada ya haya." **2** Ghafula nilikuwa katika Roho wa Mungu, na hapo mbele yangu palikuwa kiti cha enzi mbinguni, kikiwa kimekaliwa na mtu. **3** Aliyekuwa amekikalia alikuwa anaonekana kama yaspi na akiki. Kukizunguka kile kiti cha enzi palikuwa na upinde wa mvua uliong'aa kama zumaridi. **4** Kukizunguka hicho kiti cha enzi palikuwa na viti vingine ishirini na vinne vyta utawala, na juu ya hivyo viti walikuwa wameketi wazee ishirini na wanenye. Walivaa mavazi meupe, na walikuwa na taji za dhahabu vichwani wa mvao. **5** Kwenye kile kiti cha enzi palikuwa panatoka

miali ya radi, ngurumo na sauti za radi. Mbele ya mpya, ambao unashuka kutoka mbinguni kwa Mungu kiti cha enzi, taa saba zilikuwa zinawaka. Hizi ndizo wangu. Nami pia nitaandika juu yake Jina langu jipy. roho saba za Mungu. **6** Pia mbele ya kiti cha enzi **13** Yeye aliye na sikio na asikie yale ambayo Roho palikuwa na kile kilichoonekana kama bahari ya kioo, wa Mungu ayaambia makundi ya waumini. **7** Kiumbe mwaminifu na wa kweli, mtawala wa uumbaji wote wa wa kwanza mwenye uhai alikuwa kama simba, wa pili Mungu. **8** Kila mmoja wa hawa viumbe wanenye alikuwa kama ng'ombe dume, wa tatu alikuwa na uso si baridi wala si moto. Afadhalii ungekuwa moto au kama wa mwanadamu, na wa nne alikuwa kama tai baridi. **9** Kila mara viumbe hao mchana hawaachi kusema: **10** Wale wazee ishirini na wanenye uhai wanapomtukuzu, kumheshimu na kumshukuru yeye aliyeketi kwenye kile kiti cha enzi, na kumwabudu yeye aliye hai mirele na milele. Huziweka taji zao mbele ya kiti cha enzi, wakisema: **11** "Bwana wetu na Mungu wetu, wewe unastahili kupokea utukufu na heshima na uweza, kwa maana ndiwe uliyeviumba vitu vyote, na kwa mapenzi yako vilumbwa na vimekuwako."

5 Kisha nikaona katika mkono wake wa kuume wa

yule aliyeketi kwenye kile kiti cha enzi, kitabu kilichoandikwa ndani na nje, kikiwa kimefungwa kwa mihuri saba. **2** Nami ni kamwona malaika mwenye nguvu akitangaza kwa sauti kuu, "Ni nani anayestahili kuvunja hiyo mihuri na kukifungua kitabu?" **3** Lakini hapakuwa na yeyote mbinguni wala duniani au chini ya dunia aliyewenza kukifungua hicho kitabu, wala hata kutazama ndani yake. **4** Nikalia sana kwa sababu hakuonekana yeyote anayestahili kukifungua hicho kitabu wala kutazama ndani yake. **5** Kisha, mmoja wa wale wazee akaniambia, "Usilie! Tazama, Simba wa kabilia Yuda, wa Uzao wa Daudi, ameshinda. Yeye ndiye anayewenza kukifungua hicho kitabu na kuvunja mihuri yake saba." **6** Ndipo nikaona katikati ya kile kiti cha enzi na wale viumbe wanenye uhai wanenye, na katikati ya wale wazee, Mwana-Kondoo amesimama, akiwa kama amechinjwa. Alikuwa na pembe saba na macho saba, ambazo ndizo zile Roho saba za Mungu zilizotumwa duniani pote. **7** Huyo Mwana-Kondoo akaja na kukiwa kile kitabu kutoka mkono wa kuume wa yule aliyeketi kwenye kile kiti cha

enzi. 8 Alipokwisha kikitwa kile kitabu, wale viumbe wenyenye uhai wanane pamoja na wale wazee ishirini na wanne wakaanguka mbele ya yule Mwana-Kondoo. Kila mmoja wao alikuwa na kinubi, nao walikuwa wameshika mabakuli ya dhahabu yaliyojaa uvumba, ambayo ni maombi ya watakatifu. 9 Nao wakaimba wimbo mpya, wakisema: "Wewe unastahili kikitwa kitabu na kuiunja mihuri yake, kwa sababu ulichinjwa, na kwa damu yako ukamnunulia Mungu watu kutoka kila kabilia, kila lugha, kila jamaa na kila taifa. 10 Wewe umewafanya hawa wawe ufalme na makuhani wa kumtumikia Mungu wetu, nao watatawala duniani." 11 Kisha nikatazama, nikasikia sauti za malaika wengi wakiwa wamekizunguka kile kiti cha enzi, pamoja na wale viumbe wenyenye uhai wanane na wale wazee ishirini na wanne. Idadi yao ilikuwa kumi elfu mara kumi elfu na maelfu ya maelfu. 12 Nao waliimba kwa sauti na nguvu na heshima na utukufu na sifa!" 13 Kisha nikasikia kila kiumbe mbinguni na duniani, chini ya nchi, na baharini, na vyote vilivymo, vikiimba: "Sifa na heshima na utukufu na uweza ni vyake yeeye aliyeketi juu ya hicho kiti cha enzi, na kwa Mwana-Kondoo, milele na milele!" (aiōn g165) 14 Wale viumbe wenyenye uhai wanane wakasema, "Amen!" Nao wale wazee wakaanguka kifudifudi wakaabudu.

wenyenye uhai ikitisema, "Kipimo kimoja cha ngano kwa mshahara wa kibarua wa siku moja, na vipimo vitatu ya shayiri kwa mshahara wa kibarua cha siku moja. Lakini usiharibu mafuta wala divai!" 7 Alipouvnuna ule muhuri wa nne, nikasikia sauti ya yule kiumbe wa nne mwenye uhai ikitisema, "Njoo!" 8 Nikatazama, na hapo mbele yangu palikuwa na farasi mwenye rangi ya kijivujivu! Yeye aliyempanda aliiwti Mauti, naye Kuzimu alikuwa akimfuata nyuma yake kwa karibu. Wakapewa mamlaka juu ya robo ya dunia, kuua kwa upanga, njaa, tauni na kwa wanyama wakali wa dunia. (Hadēs g86) 9 Mwana-kondoo alipouvnuna ule muhuri wa tano, nikaona chini ya madhabahu, roho za wale waliochinjwa kwa ajili ya neno la Mungu na kwa ajili ya ushuhuda walioutunza. 10 Wakalia kwa sauti kuu, wakasema, "Hata lini, Ee Bwana Mungu Mwenyezi, uliye mtakatifu na mwaminifu, hutawahukumu na kuu, wakisema: "Anastahili Mwana-Kondoo, yeye kulipiza kisasi kwa watu wanaoishi duniani kwa ajili ya aliyechinjwa, kupokea uweza na utajiri na hekima damu yetu?" 11 Kisha kila mmoja wao akapewa johoh jeupe na wakaambwiwa wangoje kwa muda kidogo zaidi, hadi idadi ya ndugu zao na watumishi wenzaowatakaouawa kama wao walivyouawa, itakapotimia. 12 Nikatazama alipouvnuna ule muhuri wa sita. Pakatokea tetemeko kuu la ardhi, na juu likawa jeusii kama gunia lililotengenezwa kwa singa za mbuzi, na mwezi wote ukawa mwekundu kama damu. 13 Nyota zilizo angani zikaanguka ardhini kama vile matunda

6 Nikaangalia Mwana-Kondoo alipofungua ule muhuri wa kwanza mionganii mwa mihuri saba.
Ndipo nikasikia mmoja wa wale viumbe wanne wenye uhai akisema kwa sauti kama ya radi: "Njoo!" **2**
Nikatazama, na hapo mbele yangu palikuwa na farasi mweupe! Yeye aliyempanda alikuwa na upinde, naye akapewa taji, akampanda akatoka akiwa kama mshindi aelekeaye katika kushinda. **3** Alipouvunja ule muhuri wa pili, nikamsikia yule kiumbe wa pili mwenye uhai akisema, "Njoo!" **4** Ndipo akatokea farasi mwininge mwekundu sana. Yeye aliyempanda akapewa uwezo wa kuondoaa amani duniani na kuwafanya watu wauane. Yeye akapewa upanga mkubwa. **5** Mwana-kondoo alipouvunja ule muhuri wa tatu, nikamsikia yule kiumbe wa tatu mwenye uhai akisema, "Njoo!" Nikatazama, na mbele yangu palikuwa na farasi mweusi! Yeye aliyempanda alikuwa na mizani mkononi mwake. **6** Ndipo nikasikia kile kilichokuwa kama sauti katikati ya wale viumbe wanne

Ufunuo

222

waliokuwa wamepewa mamlaka ya kuidhuru nchi na bahari, akisema, 3 "Msiihdhuru nchi wala bahari, wala miti, hadi tuwe tumetia muhuri kwenye paji za nyuso za watumishi wa Mungu wetu." 4 Ndipo nikasikia idadi ya wale walioitiwa muhuri: elfu mia moja na arobaini na nne kutoka makabila yote ya Israeli. 5 Kutoka kabilia la Yuda elfu kumi na mbili walitiwa muhuri, kutoka kabilia la Reuben elfu kumi na mbili, kutoka kabilia la Gadi elfu kumi na mbili, 6 kutoka kabilia la Asheri elfu kumi na mbili, kutoka kabilia la Naftali elfu kumi na mbili, kutoka kabilia la Manase elfu kumi na mbili, 7 kutoka kabilia la Simeoni elfu kumi na mbili, kutoka kabilia la Lawi elfu kumi na mbili, kutoka kabilia la Isakari elfu kumi na mbili, 8 kutoka kabilia la Zabuloni elfu kumi na mbili, kutoka kabilia la Yusufu elfu kumi na mbili, na kutoka kabilia la Benyamini elfu kumi na mbili. 9 Baada ya hili nikatazama na hapo mbele yangu palikuwa na umati mkubwa wa watu ambao hakuna yejote aezeyate kuwahesabu, kutoka kila taifa, kila kabilia, kila jamaa na kila lugha, wamesimama mbele ya kile kiti cha enzi na mbele ya Mwana-Kondoo. Walikuwa wamevaa mavazi meupe na wakiwa wameshika matawi ya mitende mikononi mwao. 10 Nao walikuwa wakipaza sauti kwa nguvu, wakisema: "Wokovu una Mungu wetu, yeje aliyekeki kwenye kile kiti cha enzi, na Mwana-Kondoo!" 11 Malaika wote walikuwa wamesimama kukizunguka kile kiti cha enzi na wale wazee, na wale viumbwe wanenye uhai. Wakaanguka kifudifudi mbele ya hicho kiti cha enzi na kumwabudu Mungu, 12 wakisema: "Amen! Sifa na utukufu na hekima na shukrani na heshima na uweza na nguvu viwe kwa Mungu wetu milele na milele. Amen!" (aiōn g165) 13 Kisha mmoja wa wale wazee akaniliza, "Ni nani hawa waliovaa mavazi meupe, nao wametoka wapi?" 14 Nikamjibu, "Bwana, wewe unajua." Naye akasema, "Hawa ni wale walioitoka katika ile dhiki kuu, nao wamefua mavazi yao katika damu ya Mwana-Kondoo na kuyafanya meupe kabisa. 15 Kwa hiyo, "Wako mbele ya kiti cha enzi cha Mungu na kumtumikia usiku na mchana katika Hekalu lake; naye aliyekeki katika kile kiti cha enzi atatanda hema lake juu yao. 16 Kamwe hawataona njaa wala kiu tena. Jua halitawachoma wala joto lolote liunguzalo. 17 Kwa maana Mwana-Kondoo aliyeleo katikati ya kile kiti cha enzi atakuwa Mchungaji wao; naye atawaongoza

kwenda kwenye chemchemi za maji yaliyo hai. Naye Mungu atawaafuta machozi kutoka machoni mwao."

8 Mwana-Kondoo alipouvnja ule muhuri wa saba, pakawa kimya mbinguni kwa muda wa nusu saa.

2 Nami nikawaona wale malaika saba wanaosimama mbele za Mungu, nao wakapewa tarumbeta saba.

3 Malaika mwingine, aliyekuwa na chetezo cha dhahabu, akaja na kusimama mbele ya madhababu. Akapewa uvumba mwingi ili autoe pamoja na maombi ya watakatifu wote, juu ya yale madhababu ya dhahabu yaliyo mbele ya kile kiti cha enzi. 4 Ule moshi wa uvumba pamoja na yale maombi ya watakatifu, vikapanda juu mbele za Mungu, kutoka mkononi mwa huyo malaika. 5 Kisha yule malaika akakichukua kile chetezo, akakijaza moto kutoka kwa yale madhababu, akautupa juu ya dunia. Pakatokea sauti za radi na ngurumo, miali ya radi na tetemeko la ardhi. 6 Basi wale malaika saba waliokuwa na zile tarumbeta saba wakajiandaa kuzipiga. 7 Malaika wa kwanza akaipiga tarumbeta yake, pakatokea mvua ya mawe na moto uliochanganyika na damu, navyo vikatupwa kwa nguvu juu ya nchi. Na theluthi ya dunia ikateketea, theluthi ya miti ikateketea, na nyasi yote mbichi ikateketea. 8 Malaika wa pili akaipiga tarumbeta yake na kitu kama mlima mkubwa unaowaka moto kikatupwa baharini. Theluthi ya bahari ikawa damu, 9 theluthi ya viumbe vyenye uhai vilivyoishi baharini vikafa, na theluthi ya meli zikaharibiwa. 10 Malaika wa tatu akaipiga tarumbeta yake, na nyota kubwa iliyokuwa ikiwaka kama taa ikaanguka toka angani, ikaangukia theluthi ya mito na chemchemi za maji. 11 Nyota hiyo inaitwa Pakanga. Theluthi ya maji yakawa machungu na watu wengi wakafa kutohana na maji hayo kwa maana yalikuwa machungu. 12 Kisha malaika wa nne akaipiga tarumbeta yake, na theluthi ya juu, theluthi ya mwezi na theluthi ya nyota zikapigwa. Kwa hiyo theluthi moja ya mwanga ikawa giza. Theluthi ya mchana ikawa haina mwanga na pia theluthi ya usiku. 13 Nilipokuwa tena nikatazama, nikamsikia tai mmoja akipaza sauti kwa nguvu, huku akiruka katikati ya anga, akasema, "Ole! Ole! Ole wa watu wanaoishi duniani, kwa sababu ya tarumbeta ambazo malaika hao wengine watatu wanakaribia kuzipiga!"

9 Malaika wa tano akaipiga tarumbeta yake, nami niakaona nyota iliyokuwa imeanguka toka angani hadi ardhini. Nyota hiyo ilipewa ufunguo wa lile Shimo. (*Abyssos g12*) 2 Alipolifungua hilo Shimo, moshi ukapanda kutoka humo kama moshi wa tanuru kubwa sana. Jua na anga vikatiwa giza na ule moshi uliotoka katika hilo Shimo. (*Abyssos g12*) 3 Ndipo katika ule moshi wakatoka nzige wakaenda juu ya nchi, nao wakapewa nguvu kama zile za nge wa duniani. 4 Hawakuuawa katika mapigo hayo, bado walikataa Wakaambiwa wasidhuru majani ya nchi, wala mmea wala mti wowote, bali wawadhuru tu wale watu amba wala muhuri wa Mungu kwenye paji za nyuso zao. 5 Wakaruhusiwa kuwatesa kwa muda wa miezi mitano, lakini wasiwaue. Uchungu wa kuuma kwao ulikuwa kama ule wa mtu anapoumwa na nge. 6 Katika siku hizo watu watatafuta kifo lakini hawatakiona, watatamani kufa, lakini kifo kitawakimbia. 7 Wale nzige walikuwa na umbo kama la farasi waliotayarishwa kwa ajili ya vita. Kwenye vichwa vyao kulikuwa na kitu kama taji za dhahabu, na nyuso zao zilikuwa kama za binadamu. 8 Walikuwa na nywele kama za wanawake, na meno yao yalikuwa kama ya simba. 9 Walikuwa na dirii kama za chuma, na sauti za mabawa yao zilikuwa kama ngurumo za farasi wengi na magari ya vita mengi yakikimbia vitani. 10 Walikuwa na mikia yenye miiba ya kuumia, kama nge. Nguvu yao ya kutesa watu kwa huo muda wa miezi mitano iliкуwa katika mikia yao. 11 Walikuwa na mfalme wao, ambaye ni malaika wa lile Shimo, ambaye jina lake kwa Kiebrania ni Abadoni, na kwa Kiyunani ni Apolioni. (*Abyssos g12*) 12 Ole ya kwanza imepita, bado nyingine mbili zinakuja. 13 Malaika wa sita akaipiga tarumbeta yake, nami nikasikia sauti ikitoka katika zile pembe za madhabahu ya dhahabu ilio mbele za Mungu. 14 Ile sauti ikamwambia yule malaika wa sita mwenye tarumbeta, "Wafungulie wale malaika wanne waliofungwa kwenye ule mto mkubwa Frati." 15 Basi wale malaika wanne, waliokuwa wamebekwa tayari kwa ajili ya saa hiyo, na siku hiyo, na mwezi huo, na mwaka huo ili wawaue theluthi ya wanadamu wakafunguliwa. 16 Idadi ya majeshi wapanda farasi iliкуwa milioni mia mbili. Nilisikia idadi yao. 17 Hivi ndivyo nilivyowaona hao farasi na wapanda farasi katika maono yangu: Wapanda farasi walivaa dirii vifuanini zenye rangi nyekundu sana kama ya moto, na yakuti samawi, na kiberiti. Vichwa vyao hao farasi vilikuwa kama vichwa vya simba, na moto, moshi na kiberiti vilitoka vinywani mwao. 18 Theluthi ya wanadamu wakauawa kwa mapigo hayo matatu, yaani huo moto, moshi na kiberiti, viliviyotoka kwenye vinywa vyao hao farasi. 19 Nguvu za hao farasi zilikuwa katika vinywa vyao na kwenye mikia yao, kwa sababu mikia yao iliкуwa kama nyoka, yenye vichwa ambayo walitumia kudhuru. 20 Wanadamu waliosalia, ambao hawakuuawa katika mapigo hayo, bado walikataa kutubia kazi za mikono yao na hawakuacha kuabudu mashetani na sanamu za dhahabu, za fedha, za shaba, za mawe na za miti, ambazo haziwezi kuona, kusikia wala kutembea. 21 Wala hawakutubu na kuacha matendo yao ya uuaji, uchawi, uasherati wala wizi wao.

10 Kisha nikamwona malaika mwingine mwenye nguvu akishuka kutoka mbinguni. Alikuwa amevikwa wingu na upinde wa mvua juu ya kichwa chake. Uso wake uling'aa kama jua na miguu yake iliкуwa kama nguzo za moto. 2 Mkononi mwake alikuwa ameshika kijitabu kilichokuwa kimefunguliwa. Akauweka mguu wake wa kuume juu ya bahari na mguu wake wa kushoto akauweka juu ya nchi kavu. 3 Naye akapaza sauti kwa nguvu kama simba anayenguruma. Aliponguruma, zile radi saba zikatoa ngurumo zake. 4 Nazo zile radi saba zilipotoa ngurumo, nilitaka kuanza kuandika, lakini nikasikia sauti kutoka mbinguni ikisema, "Yatie muhuri hayo yaliyosemwa na hizo radi saba na usiyaandike." 5 Kisha yule malaika niliyekuwa nimemwona akiwa amesimama juu ya bahari na juu ya nchi akainua mkono wake wa kuume kuelekea mbinguni. 6 Naye akaapa kwa Yule aishiye milele na milele, aliyeumba mbingu na vyote vilivyomo, dunia na vyote vijazavyo, pamoa na bahari na vyote vilivyomo, akasema, "Hakuna kungoja tena! (*aiōn g165*) 7 Lakini katika siku zile huyo malaika wa saba atakaribia kuipiga hiyo tarumbeta yake, siri ya Mungu itatimizwa, kama vile alivyowatangazia watumishi wake manabii." 8 Ndipo ile sauti niliyokuwa nimeisikia kutoka mbinguni ikasema nami tena, ikaniambia, "Nenda, chukua kile kitabu kilichofunguliwa kilichoko mkononi mwa yule malaika aliyesimama juu ya bahari na juu ya nchi kavu." 9 Basi nikamwendea nikamwomba yule malaika anipe kile kijitabu. Akaniambia, "Chukua na ukile. Kitakuwa kichungu tumboni mwako, lakini

kinywani mwako kitakuwa kitamu kama asali.” 10 na sehemu ya kumi ya mji ikaanguka. Watu elfu saba Hivyo nikakichukua kile kijitabu kutoka mkononi mwa wakauawa katika tetemeko hilo, nao walionusurika yule malaika, nikakila. Kilikuwa kitamu kama asali kinywani mwangu, lakini baada ya kukila, tumbo langu likatiwa uchungu. 11 Kisha nikaambiwa, “Imekupasa kutoa unabii tena kuhusu makabila mengi, mataifa, lugha na wafalme.”

11 Ndipo nikapewa mwanzi uliokuwa kama ufto wa kupimia, nikaambiwa, “Nenda ukapime Hekalu la Mungu pamoja na madhabahu, nawe uwahesabu wale waabuduo humo. 2 Lakini usiupime ua wa nije wa Hekalu; uache, kwa sababu ua huo wamepewa watu wa Mataifa. Hao wataukanyagakanya mji mtakatifu kwa muda wa miezi arobaini na mbili. 3 Nami nitawapa mashahidi wangu wawili uwezo, nao watoe unabii kwa muda wa siku elfu moja mia mbili na sitini, wakiwa wamevaa gunia.” 4 Hawa ndio ile mizeituni miwili na vile vinara viwili nya taa visimamavyo mbele za Mwenyezi Mungu, Mungu wa dunia yote. 5 Kama mtu ye yote akitaka kuwadhuru, moto hutoka vinywani mwao na kuwateketeza adui zao. Hivi ndivyo impasavyo kufa mtu ye yote atakayetaka kuwadhuru.

6 Watu hawa wanao uwezo wa kufunga anga ili mvua isinyeshe wakati wote watakopokuwa wanatoa unabii wao. Nao watakuwa na uwezo wa kuyabadili maji kuwa damu na kuipiga dunia kwa kila aina ya mapigo mara kwa mara kama watakavyo. 7 Basi watakopokuwa wamemaliza ushuhuda wao, yule mnyama atokaye katika lile Shimo atapigana nao vita, atawashinda na kuwaua. (*Abyssos g12*) 8 Maiti zao zitabaki katika barabara ya mji mkubwa, ambao kwa fumbo unaitwa Sodoma na Misri, ambapo pia Isa Bwana wao alisulubiwa. 9 Kwa muda wa siku tatu na nusu, watu wa kila kabila, jamaa, lugha na taifa watazangalia hizo maiti zao na hawataruhusu zizikwe. 10 Watu wanaoishi duniani watazitazama maiti za hao manabii wawili kwa furaha, na kushangilia kwa kupeana zawadi, kwa sababu hao manabii waliwatesa watu wanaoishi duniani. 11 Lakini baada ya zile siku tatu na nusu, pumzi ya uhai kutoka kwa Mungu ikawaingia, nao wakasimama kwa miguu yao na wote waliowaona wakaingwi na hofu kuu. 12 Kisha wale 13 Saa hiyo hiyo, kukawa na tetemeko kubwa la ardhi

wakaogopa sana, wakamtukuza Mungu wa mbinguni. 14 Ole ya pili imekwisha kupita, tazama ole ya tatu inakuja upesi. 15 Yule malaika wa saba akaipi tarumbeta yake, pakawa na sauti kubwa mbinguni iliyosema: “Ufalme wa ulimwengu umekuwa ufalme wa Bwana wetu na wa Al-Masihi wake, naye atatawala milele na milele.” (*aiōn g165*) 16 Nao wale wazee ishirini na wanne, waliokuwa wameketi mbele za Mungu, kwenye viti vyao nya utawala, wakaanguka kfifidufi, wakamwabudu Mungu, 17 wakisema: “Tunakushukuru, Bwana Mungu Mwenyezi, uliyeko na uliyekuwako, kwa kuwa umetwaa uweza wako mkuu na ukaanza kutawala. 18 Mataifa walikasirika; nao wakati wa ghadhabu yako umewadia. Wakati umewadia wa kuwahukumu waliokufa, na kuwapa thawabu watumishi wako manabii, na watakatifu wako pamoja na wale wote wanaoliheshimu Jina lako, wakubwa kwa wadogo: na kuwaangamiza wale wanaoiangamiza dunia.” 19 Ndipo Hekalu la Mungu lililoko mbinguni likafunguliwa, na Sanduku la Agano lake likaonekana humo. Kukatokea miali ya radi, ngurumo, sauti za radi, tetemeko la ardhi na mvua kubwa ya mawe.

12 Kukaonekana ishara kuu mbinguni: Palikuwa na mwanamke aliyevikwa jua, na mwezi ulikuwa chini ya miguu yake, na taji lenye nyota kumi na mbili lilikuwa kichwani mwake. 2 Alikuwa na mimba naye akilia kwa uchungu kwa kuwa alikuwa anakaribia kuzaa. 3 Kisha ishara nyingine ikaonekana mbinguni: Likaonekana joka kubwa jekundu lenye vichwa saba na pembe kumi, na taji saba katika vichwa vyake. 4 Mkia wake ukakokota theluthi ya nyota zote angani na kuziangusha katika nchi. Ndipo lile joka likasimama mbele ya yule mwanamke aliyekuwa karibu kuzaa ili lipate kumla huyo mtoto mara tu atakapozaliwa. 5 Yule mwanamke akazaa mtoto wa na kupelekwa kwa Mungu kwenye kiti chake cha enzi. kiume, atakayeyatawala mataifa yote kwa fimbo ya utawala ya chuma. Lakini huyo mtoto akanyakuliwa 6 Yule mwanamke akakimbilia jangwani, ambako Mungu alikuwa amemtayarishia mahali ili apate ikiwambia, “Njooni huku juu!” Nao wakapaa mbinguni kutunzwa huko kwa muda wa siku elfu moja mia katika wingu, wakati adui zao wakiwa warawatazama. mbili na sitini. 7 Basi palikuwa na vita mbinguni: Mikaeli na malaika wake wakapigana na hilo joka,

nalo joka pamoja na malaika wake likapigana nao. mauti, lakini jeraha hilo la mauti likapona. Ulimwengu **8** Lakini joka na malaika wake wakashindwa, na wote ukashangaa ukamfuata huyo mnyama. **4** Watu hapakuwa tena na nafasi yao huko mbinguni. **9** wakaliabudu lile joka kwa sababu lilikuwa limempa Lile joka kuu likatupwa chini, yule nyoka wa zamani huyo mnyama mamlaka yake, pia wakamwabudu aitwaye ibilisi au Shetani, aupotoshayue ulimwengu huyo mnyama na kuuliza, "Ni nani aliye kama wote. Akatupwa chini duniani, ye ye pamoja na huyu mnyama? Ni nani awezaye kupigana vita malaika wake. **10** Kisha nikasikia sauti kuu mbinguni, naye?" **5** Huyo mnyama akapewa mdomo wa kusema ikisema: "Sasa wokovu na uweza na ufalme wa maneno ya kiburi na kukufuru, na uwezo wa kutumia Mungu wetu Mwenyezi umekuja, na mamlaka ya Al- mamlaka yake kwa muda wa miezi arobaini na mbili. Masihi wake. Kwa kuwa ametupwa chini mshtaki **6** Akafungua kinywa chake ili kumkufuru Mungu, wa ndugu zetu, anayewashtaki mbele za Mungu akilitukana Jina lake na mahali aishipo na wale usiku na mchana. **11** Nao wakamshinda kwa damu wanaoakaa mbinguni. **7** Pia akaruhusiwa kufanya vita ya Mwana-Kondoo na kwa neno la ushuhuda wao. na watakatifu na kuwashinda. Akapewa uwezo juu ya Wala wao hawakuyapenda maisha yao sana, hata watu wa kila kabilia, jamaa, lugha na taifa. **8** Nao watu wakawa tayari kufa. **12** Kwa hiyo furahini, ninyi mbingu wote wanaoishi duniani watamwabudu huyo mnyama: na wote wanaoishi humo! Lakini ole wenu nchi na wale wote ambao majina yao hayakuandikwa kwenye bahari, kwa maana huyo ibilisi ameshuka kwenu, kitabu cha uzima cha Mwana-Kondoo, aliyechinjwa akiwa amejaa ghadhabu, kwa sababu anajua ya kuwa tangu kuumbwa kwa ulimwengu. **9** Yeye aliye na sikio muda wake ni mfupi!" **13** Lile joka liliroona kuwa na asikie. **10** "Ikiwa mtu ni wa kuchukuliwa mateka, limetupwa chini duniani, liliimfutilia yule mwanamke atachukuliwa mateka. Ikiwa mtu ni wa kuuawa kwa aliyekuwa amezaa mtoto wa kiume. **14** Lakini huyo upanga, atauawa kwa upanga." Hapa ndipo penye mwanamke akapewa mabawa mawili ya tai mkubwa, wito wa subira na imani ya watakatifu. **11** Kisha kusudi aweze kuruka hadi mahali palipotayarishwa nikamwona mnyama mwengine, akipanda juu kutoka kwa ajili yake huko jangwani, ambako atatunzwa kwa ardhini. Alikuwa na pembe mbili kama mwana-wakati na nyakati na nusu, ya wakati ambako lile joka kondoo, lakini akanena kama joka. **12** Akatumia haliwezi kufika. **15** Ndipo lile joka likamwaga maji mamlaka yote ya yule mnyama wa kwanza kwa niaba kama mto kutoka kinywani mwake, ili kumfikia huyo yake, naye akaifanya dunia na wote walioishi duniani mwanamke, achukuliwe na mafuriko. **16** Lakini nchi kumwabudu yule mnyama wa kwanza, ambaye jeraha ikamsaidia huyo mwanamke kwa kufungua kinywa na lake la mauti lilipona. **13** Naye akafanya ishara kuumenza huo mto ambao lile joka lilikuwa limeutoa kuu na za ajabu, hata kusababisha moto kushuka kinywani mwake. **17** Kisha lile joka likapatwa na toka mbinguni kuja duniani watu wakiona waziwazi. hasira kali kwa ajili ya huyo mwanamke na likaondoka **14** Kwa sababu ya zile ishara alizokuwa amepewa ili kupigana vita na wazawa waliosalia wa huyo uwezo wa kuzifanya kwa niaba ya yule mnyama mwanamke, yaani wale wanaozitii amri za Mungu na wa kwanza, akawadanganya watu walioishi duniani. kuushika ushuhuda wa Isa Al-Masihi.

13 Lile joka likasimama kwenye mchanga wa bahari. Nami nikamwona mnyama akitoka ndani ya bahari. Mnyama huyo alikuwa na pembe kumi na vichwa saba, akiwa na taji kumi kwenye hizo pembe zake, na juu ya kila kichwa kulikuwa na jina la kukufuru. **2** Mnyama yule niliyemwona alifanana na chui, lakini miguu yake ilikuwa kama ya dubu na kichwa chake kama cha simba. Lile joka likampa huyo mnyama nguvu zake, kiti chake cha utawala na mamlaka makubwa. **3** Mojawapo ya vichwa vya huyo mnyama kilikuwa kama kilichokwisha kupata jeraha la

Akawaamuru wasimamishe sanamu kwa heshima ya yule mnyama aliyekuwa amejeruhiwa kwa upanga lakini akaishi. **15** Akapewa uwezo wa kuipa pumzi ile sanamu ya yule mnyama wa kwanza, ili iweze kusema na kuwasababisha wale wote walioataa kuiabdu hiyo sanamu kuuawa. **16** Pia alimlazimisha kila mmoja, mdogo na mkubwa, tajiri na maskini, mtu huru na mtumwa, atiwe chapa kwenye mkono wake wa kuume au kwenye paji la uso wake, **17** ili mtu yeoyote asiweze kununua wala kuza isipokuwa amekuwa na hiyo chapa, ambayo ni jina la huyo mnyama au tarakimu za jina lake. **18** Hapa ndipo

penye hekima. Yeye aliye na ufahamu na ahesabu tarakimu za huyo mnyama, kwa maana ni tarakimu za kibinadamu. Tarakimu zake ni mia sita sitini na sita.

14 Kisha nikatazama, na hapo mbele yangu

Mwana-Kondoo alikuwa amesimama juu ya Mlima Sayuni. Pamoja naye walikuwa wale elfu mia moja na arobaini na nne wenye jina la Mwana-Kondoo na jina la Baba yake limeandikwa kwenye paji za nyuso zao. 2 Nami nikasikia sauti kutoka mbinguni kama sauti ya maji mengi yaendayo kwa kasi na sauti kama ngurumo ya radi. Sauti hiyo nilioisikia iliwa kama sauti ya wapiga vinubi wakipiga vinubi vyao. 3 Nao wakaimba wimbo mpya mbele ya hicho kit cha enzi, na mbele ya wale viumbe wanne wenye uhai, na wale wazee. Hakuna mtu ye yote aliye weza kujifunza wimbo huo isipokuwa hao elfu mia moja na arobaini na nne waliokuwa wamekombolewa kutoka duniani. 4 Hawa ndio wale ambao hawakujitia unajisi kwa wanawake, kwa kuwa wao ni bikira. Wao humfuata Mwana-Kondoo kila aendako. Hawa wamekombolewa kutoka mionganii mwa wanadamu wakawa malimbuko kwa Mungu na kwa Mwana-Kondoo. 5 Vinywani mwao hapakuonekana uongo, wala hawakuwa na hatia yoyote. 6 Kisha nikamwona malaika mwingine akiruka juu angani, naye alikuwa na Injili ya milele ya kuwatangazia wale wanaoishi duniani: kwa kila taifa, kabilia, lugha na jamaa. (aiōnios g166) 7 Akasema kwa sauti kubwa, "Mcheni Mungu na kumpa utukufu, kwa maana saa ya hukumu yake imewadia. Mwabuduni yeye aliyezumba mbingu, dunia, bahari na chemchemi za maji." 8 Malaika wa pili akafuata akisema, "Umeanguka! Umeanguka Babeli Mkuu, mji ule ulioyafanya mataifa yote kulewa kwa mvinyo wa ghadhabu ya uasherati wake." 9 Malaika wa tatu akawafuata hao wawili akisema kwa sauti kubwa, "Kama mtu ye yote anamwabudu huyo mnyama na sanamu yake na kutiwa chapa yake kwenye paji la uso wake au kwenye mkono wake, 10 yeye pia atakunywa mvinyo wa hasira kali ya Mungu ambayo imemiminwa katika kikombe cha ghadhabu yake pasipo kuchanganywa na maji. Naye atateswa kwa moto uwakao na kiberiti mbele ya malaika watakatifu na mbele za Mwana-Kondoo. 11 Nao moshi wa mateso yao hupanda juu milele na milele. Hakuna mapumziko, mchana wala usiku, kwa wale wamwabuduo huyo mnyama na sanamu

yake, au kwa ye yote anayepokea chapa ya jina lake."

(aiōn g165)

12 Hapa ndipo penye wito wa subira na uvumilivu wa watakatifu; wale wanaozishika amri za Mungu na kudumu katika uaminifu kwa Isa. 13 Kisha nikasikia sauti kutoka mbinguni ikisema, "Andika: Wamebarikiwa wafu wafao katika Isa Bwana tangu sasa." "Naam," asema Roho wa Mungu, "watapumzika kutoka taabu zao, kwa kuwa matendo yao yatawafuata." 14 Nikatazama, hapo mbele yangu palikuwa na wingu jeupe, na aliye kuwa ameketi juu ya hilo wingu alikuwa kama Mwana wa Adamu, akiwa na taji la dhahabu kichwani mwake na mundu mkali mkononi mwake. 15 Kisha malaika mwingine akaja kutoka Hekaluni naye akamwita kwa sauti kubwa yule aliye kuwa ameketi juu ya lile wingu akasema, "Chukua mundu wako ukavune kwa kuwa wakati wa mavuno umewadia, kwa maana mavuno ya dunia yamekomaa." 16 Hivyo yule aliye kuwa ameketi juu ya lile wingu akauzungusha mundu wake duniani, nayo dunia ikavunwa. 17 Malaika mwingine akatoka katika Hekalu lililoko mbinguni, naye pia alikuwa na mundu mkali. 18 Kisha malaika mwingine, aliye kuwa na mamlaka juu ya moto, akatoka kwenye madhabahu, naye akamwita yule malaika mwenye mundu mkali kwa sauti kubwa, akisema, "Chukua mundu wako mkali ukakusanye vichala vya mizabibu ya dunia, maana zabibu zake zimeiva." 19 Hivyo yule malaika akauzungusha mundu wake duniani na kukusanya zabibu za dunia na kuzitupa kwenye shinikizo kubwa la ghadhabu ya Mungu. 20 Lile shinikizo likakanyagwa nje ya mji, nayo damu ikitiririka kama mafuriko kutoka hilo shinikizo kufikia kimo cha hatamu za farasi, kwa umbali wa maili mia moja na themanini.

15 Ndipo nikaona ishara nydingine kubwa ya

ajabu mbinguni: malaika saba wenyewe yale mapigo saba ya mwisho, kwa sababu kwa mapigo hayo ghadhabu ya Mungu iliwa imekamilika. 2 Nikaona kile kilichoonekana kama bahari ya kioo iliyochanganyikan na moto. Kando ya hiyo bahari, walikuwa wamesimama wale watu waliomshinda yule mnyama na sanamu yake pamoja na tarakimu ya jina lake. Mikononi mwao walikuwa wameshika vinubi walivyopewa na Mungu. 3 Nao wakaimba wimbo wa Musa, mtumishi wa Mungu, na wimbo wa Mwana-Kondoo, wakisema: "Bwana Mungu Mwenyezi, matendo yako ni makuu na ya ajabu. Njia

zako wewe ni za haki na za kweli, Mfalme wa nyakati zote! 4 Ni nani ambaye hatakuogopa wewe Mwenyezi Mungu na kulitkuza jina lako? Kwa kuwa wewe maumivu na majeraha yao, wala hawakutubu kwa peke yako ndiwe mtakatifu. Mataifa yote yatakuja na kuabudu mbele zako, kwa kuwa matendo yako ya haki ya dhababu vifuani mwao. 7 Ndipo mmoja wa wale viumbe wanne wenyе uhai akawapa wale malaika saba mabakuli saba ya dhababu yaliyojaa ghadhabu ya Mungu, ye ye aishiye milele na milele. (aiōn g165) 8 Nalo lile Hekalu lilijawa na moshi uliotokana na utukufu wa Mungu na uweza wake, wala hakuna yeyote aliyeweza kuingia mle Hekaluni hadi yale mapigo saba ya wale malaika saba yalipomalizika.

16 Kisha nikasikia sauti kubwa kutoka mle Hekaluni ikiwaambia wale malaika saba, "Nendeni, mkayamwage duniani hayo mabakuli saba ya ghadhabu ya Mungu." 2 Malaika wa kwanza akaenda akalimwaga hilo bakuli lake juu ya nchi. Majipu mabaya yenye maumivu makali yakawapata wale watu wote walioabudu na chapa ya yule mnyama na walioabudu sanamu yake. 3 Malaika wa pili akalimwaga bakuli lake baharini, nayo ikabadilika kuwa damu kama ya mta aliyejufa na kila kiumbe hai kilichokuwa ndani ya bahari kikafa. 4 Malaika wa tatu akalimwaga bakuli lake katika mito na chemchemi za maji, nazo zikawa damu. 5 Ndipo nikamsikia malaika msimamizi wa maji akisema: "Wewe una haki katika hukumu hizi ulizotoa, wewe uliyeko, uliyekuwako, Uliye Mtakatifu, kwa sababu umehukumu hivyo; 6 kwa kuwa walimwaga damu ya watakatifu wako na manabii wako, nawe umewapa damu wanywe kama walivyostahili." 7 Nikasikia madhababu ikiitikia, "Naam, Bwana Mungu Mwenyezi, hukumu zako ni kweli na haki." 8 Malaika wa nne akamimina bakuli lake kwenye juu, nalo likapewa nguvu za kuwaunguza watu kwa moto. 9 Watu wakaunguzwa na hilo joto kali, wakalaani Jina la Mungu, aliyekuwa na uwezo juu ya mapigo haya, tena wakakataa kutubu na kumtukiza Mungu. 10 Malaika wa tano akamimina bakuli lake kwenye kiti cha utawala cha yule mnyama, nao ufalme wake ukagubikwa na giza.

Watu wakatafunya ndimi zao kwa ajili ya maumivu, 11 wakamaani Mungu wa mbinguni kwa sababu ya akamimina bakuli lake kwenye mto mkubwa Frati, yamedhihirishwa." 5 Baada ya haya nikatazama, nalo maji yake yakakauka ili kutayarisha njia kwa ajili Hekalu la Hema la Ushuhuda lilikuwa limefunguliwa ya wafalme kutoka Mashariki. 13 Kisha nikaona mbinguni. 6 Ndani ya lile Hekalu wakatoka malaika roho wachafu watatu waliofanana na vyura wakitoka saba wakiwa na mapigo saba. Walikuwa wamevaa nguo safi za kitani iliyong'aa, na kufungwa mikanda ya dhababu vifuani mwao. 7 Ndipo mmoja wa wale viumbe wanne wenyе uhai akawapa wale malaika saba mabakuli saba ya dhababu yaliyojaa ghadhabu ya Mungu, ye ye aishiye milele na milele. (aiōn g165) 8 Nalo lile Hekalu lilijawa na moshi uliotokana na utukufu wa Mungu na uweza wake, wala hakuna yeyote aliyeweza kuingia mle Hekaluni hadi yale mapigo saba ya wale malaika saba yalipomalizika. Katika kinywa cha lile joka na katika kinywa cha yule mnyama na katika kinywa cha yule nabii wa uongo. 14 Hizo ndizo roho za pepo wachafu zitendazo miujiza. Nazo huwaendea wafalme wa ulimwengu wote na kuwakusanya tayari kwa ajili ya vita katika siku ile kuu ya Mungu Mwenyezi. 15 "Tazama, naja kama mwizi! Amebarikiwa ye ye akeshayen na kuziweka tayari nguo zake ili asiende uchi na kuonekana aibu yake." 16 Ndipo wakawakusanya wafalme pamoja mahali paitwapo Har-Magedoni kwa Kiebrania. 17 Malaika wa saba akamimina bakuli lake angani na sauti kubwa ikatoka mle Hekaluni katika kile kiti cha enzi, ikisema, "Imekwisha kuval!" 18 Kukawa na miali ya radi, ngurumo, radi na tetemeko kubwa la ardhi. Hapajawahi kuwa na tetemeko la ardhi kama hilo tangu mwanadamu awepo duniani, kwani lilikuwa tetemeko kubwa ajabu. 19 Ule mji mkubwa ukagawanyika katika sehemu tatu, nayo miji ya mataifa ikaanguka. Mungu akakumbuka Babeli Mkuu na kumpa kikombe kilichojaa mvinyo wa ghadhabu ya hasira yake. 20 Kila kisiwa kikatoweka wala milima haikuonekan. 21 Mvua kubwa ya mawe yenye uzito wa talanta moja ikashuka kutoka mbinguni, ikawaangukia wanadamu. Nao wanadamu wakamaani Mungu kwa ajili ya hayo mapigo ya mvua ya mawe, kwa sababu pigo hilo lilikuwa la kutisha.

17 Mmoja wa wale malaika saba walioabudu na yale mabakuli saba akaja akaniambia, "Njoo, nitakuonesha adhabu ya yule kahaba mkuu, aliyejeti juu ya maji mengi. 2 Yule ambaye wafalme wa dunia walizini naye na watu walioishi duniani walilewa kwa mvinyo wa uzinzi wake." 3 Kisha yule malaika akanichukua katika Roho wa Mungu, akanipeleka jangwani. Huko nikamwona mwanamke mmoja ameketi juu ya mnyama mwekundu aliyejaa majina ya kumkufuru Mungu mwili mzima. Mnyama huyo alikuwa na vichwa saba na pembe kumi. 4 Huyo mwanamke alikuwa amevaa mavazi ya rangi ya zambarau

na nyekundu, akimetameta kwa dhahabu, vito vya thamani na lulu. Mkononi mwake alikuwa ameshika kikombe cha dhahabu kilichojaa mambo ya machukizo na uchafu wa uzinzi wake. 5 Kwenye paji lake la uso palikuwa tameandikwa jina la siri: Babeli Mkuu, Mama wa makahaba na wa machukizo ya dunia. 6 Nikaona kuwa huyo mwanamke alikuwa ameleta kwa damu ya watakatifu, yaani damu ya wale watu walioawa kwa ushuhuda wa Isa. Nilipomwona huyo mwanamke, nilistaajabu sana. 7 Ndipo yule malaika akaniambia, "Kwa nini unastaajabu? Nitakufafanulia siri ya huyo mwanamke na huyo mnyama aliempanda, mwenye vichwa saba na pembe kumi. 8 Huyo mnyama ambaye ulimwona awali alikuwako, lakini sasa hayuko, naye atapanda kutoka lile Shimo na kwenda kwenye maangamizi yake. Watu wanaoishi duniani amba majina yao hayakuandikwa kwenye kitabu cha uzima tangu kuumbwa kwa ulimwengu watastaajabu kumwona huyo mnyama, kwa maana alikuwako hapo awali, na sasa hayuko, lakini atakuwako baadaye. (Abyssos g12) 9 "Hapa ndipo penye wito wa akili pamoja na hekima. Vile vichwa saba ni vilima saba ambavyo huyo mwanamke amevikalia. 10 Pia hivyo vichwa saba ni wafalme saba. Watano wamekwisha kuanguka, mmoja yupo, mwingine hajaja bado, lakini atakapokujaatalazimika kukaa kwa muda mfupi. 11 Yule mnyama aliyekuwako hapo awali na sasa hayuko, ye ye ni mfalme wa nane. Ni mionganii mwa wale saba, naye anaenda kwenye maangamizi yake. 12 "Zile pembe kumi ulizoziona ni wafalme kumi amba bado hawajapokea ufalme, lakini watapokea mamlaka kuwa wafalme kwa saa moja pamoja na yule mnyama. 13 Hawa wana nia moja, nao watamwachia yule mnyama nguvu zao na mamlaka yao. 14 Watafanya vita na Mwana-Kondoo, lakini Mwana-Kondoo atawashinda kwa sababu ye ye ni Bwana wa mabwana na Mfalme wa wafalme. Ye ye atakuwa pamoja na watu wake walioitwa amba ni wateule wake na wafuasi wake waaminifu." 15 Kisha yule malaika akaniambia, "Yale maji uliyoyaona yule kahaba akiwa ameketi juu yake ni jamaa, makundi ya watu, mataifa na lugha. 16 Zile pembe kumi ulizoziona, pamoja na huyo mnyama, watamchukia huyo kahaba, watamfilisi na kumwacha uchi, watamla nyama yake na kumteketeza kwa moto. 17 Kwa maana Mungu ameweka miyoni mwao kutimiza kusudi lake kwa kukubali kumpa yule mnyama mamlaka yao ya utawala hadi maneno ya Mungu yatakaptimia. 18 Yule mwanamke uliyemwona ni ule mji mkubwa unaowatawala wafalme wa dunia."

18 Baada ya haya nikaona malaika mwingine akishuka kutoka mbinguni, akiwa na mamlaka kuu na dunia ikaangazwa kwa mng'ao wake. 2 Nayekapaza sauti kwa nguvu, akisema: "Umeanguka! Umeanguka Babeli Mkuu! Umekuwa makao ya mashetani na makazi ya kila pepo mchafu, makazi ya kila ndege na kila mnyama achukizaye. 3 Kwa maana mataifa yote yamekunywa mvinyo wa ghadhabu ya uasherati wake. Nao wafalme wa dunia wamefanya uzinzi naye, na wafanyabiashara wa dunia wametajirika kutokana na wingi wa utajiri wake." 4 Kisha nikasikia sauti nyininge kutoka mbinguni ikisema: "Tokeni katikati yake, enyi watu wangu," ili msije mkashiriki dhambi zake, ili msije mkapatwa na pigo lake lolote; 5 kwa kuwa dhambi zake zimefika hadi mbinguni, naye Mungu ameukumbuka uhaliu wake. 6 Mtendee kama ye ye aliyyotenda; umlipe mara mbili kwa ajili ya yale aliyyotenda. Katika kikombe chake mchanganyie mara mbili ya kile alichochanganya. 7 Mpatic mateso na huzuni nyangi sawa na utukufu na anasa alizojipatia. Kwa kuwa moyoni mwake hujivuna, akisema, 'Mimi ninatawala kama malkia; mimi si mjane, wala sitaona huzuni kamwe.' 8 Kwa hiyo mapigo yatampata kwa siku moja: mauti, maombolezo na njaa. Naye atateketeza kwa moto, kwa maana Mwenyezi Mungu amhukumuye ana nguvu. 9 "Wafalme wa dunia waliozini naye na kushiriki anasa zake watakapoona moshi wa kuungua kwake, watamlilia na kumwombolezea. 10 Kwa hofu kubwa ya mateso yake, watasimama mbali na kulia na wakisema: "Ole! Ole, ee mji mkubwa, ee Babeli mji wenye nguvu! Hukumu yako imekuja katika saa moja!" 11 "Wafanyabiashara wa dunia watalia na kumwomboleza kwa sababu hakuna anunuaye bidhaa zao tena: 12 Bidhaa za dhahabu, za fedha, za vito vya thamani na vya lulu, kitani safi, nguo za rangi ya zambarau, hariri, nguo nyekundu, aina zote za miti ya udi, na vifaa vyote vya pembe za ndovu, vifaa vyote vya miti yenye thamani kuliko yote, shaba, chuma na marumaru, 13 bidhaa za mdalasini na vikolezo, za uvumba, manemanne, na uvumba wenye harufu nzuri, za divai, na mafuta ya zeituni,

za unga mzuri na ngano; ng'ombe na kondoo; farasi na magari ya vita; na mili na roho za wanadamu. **14** "Watasema, 'Yale matunda ambayo roho yako 14 Wale wazee ishirini na wanne pamoja na wale iliyatamani yamekoma. Utajiri wako wote na fahari viumbe wanne wenye uhai wakaanguka kifudifudi, yako vimetoweka, wala haviwezi kupatikana tena wakamwabudu Mungu, aliyekuwa ameketi kwenye kamwe!' **15** Wale wafanyabiashara waliotajirika kwa kile kitu cha enzi. Wakasema kwa sauti kuu: "Amen, bidhaa hizo kutoka kwake watasmama mbali naye Haleluya!" **5** Kisha sauti ikatoka katika kile kitu cha kwa hofu kubwa ya mateso yanayompata. Watalia na enzi, ikisema: "Msifuni Mungu wetu, ninyi watumishi kuomboleza, **16** wakisema: "Ole! Ole, ee mji mkuu, wake wote, ninyi nyote mnaomcha, wadogo kwa uliyekuwa umevikwa mavazi ya kitani safi, ya rangi ya wakubwa!" **6** Kisha nikasikia sauti kama ya umati zambarau na nyekundu, ukimetameta kwa dhahabu, mkubwa, kama sauti ya maji mengi yaendayo kasi vito nya thamani na lulu! **17** Katika muda wa saa na kama ngurumo kubwa ya radi wakipaza sauti moja utajiri wote mkubwa kama huu umeangamia!" na kusema: "Haleluya! Kwa maana Bwana Mungu "Kila nahodha, na wote wasafirio kwa meli, na wote wetu Mwenyezi anatawala. **7** Tufurahi, tushangilie na wapatao kipato chao kutokana na bahari, watasmama kumpa utukufu! Kwa maana arusi ya Mwana-Kondoo mbali. **18** Watakapouona moshi wa kuungua kwake imewadia na bibi arusi wake amejiweka tayari. **8** watalia wakisema, 'Je, kulipata kuwako mji mkubwa Akapewa kitani safi, inayong'aa na nzuri, ili avae.' kama huu? **19** Nao watajirushia mavumbi vichwani (Hiyo kitani safi inawakilisha matendo ya haki ya mwao, huku wakilia na kuomboleza, wakisema: "Ole! watakatifu.) **9** Ndipo malaika akaniambia, "Andika: Ole, ee mji mkubwa, mji amba wote wenye meli 'Wamebariki wale walioalikwa kwenye karamu ya baharini walitajirika kuititia kwa mali yake! Katika saa arusi ya Mwana-Kondoo!" Naye akaongeza kusema, moja tu ameangamizwa! **20** "Furahia kwa ajili yake, "Haya ndio maneno ya kweli ya Mungu." **10** Ndipo ee mbingu! Furahini watakatifu, mitume na manabii! nikaanguka kifudifudi miguuni pake ili kumwabudu, Mungu amemhukumu kwa vile alivyowatendea ninyi." lakini yeye akaniambia, "Usifanye hivyo! Mimi pia ni **21** Kisha malaika mmoja mwenye nguvu akainua jiwe mtumishi mwenzako pamoja na ndugu zako walio kubwa kama la kusagia, akalitupa baharini akisema: na ushuhuda wa Isa. Mwabudu Mungu! Maana "Hivyo ndivyo mji mkubwa Babeli utakavyotupwa chini ushuhuda wa Isa ndio roho ya unabii." **11** Kisha kwa nguvu, wala hautaonekana tena. **22** Nyimbo za nikaona mbingu imefunguka na hapo mbele yangu wapiga vinubi na waimbaji, wapiga filimbi na wapiga akiwepo farasi mweupe, ambaye yeye aliyempanda tarumbeta kamwe hazitasikika tena ndani yako. Ndani aliitwa Mwaminifu na Kweli. Yeye huhukumu kwa yako kamwe hataonekana tena fundi mwenye ujuzi haki na kufanya vita. **12** Macho yake ni kama miali wa aina yoyote. Wala sauti ya jiwe la kusagia kamwe ya moto na juu ya kichwa chake kuna taji nyangi. haitasikika tena. **23** Mwanga wa taa hautaangaza Ana jina lililoandikwa ambalo hakuna mtu yeyote ndani yako tena. Sauti ya bwana arusi na bibi arusi anayelijua isipokuwa yeye mwenyewe. **13** Ameavaa kamwe haitasikika ndani yako tena. Wafanyabiashara joho lililoloweshwa katika damu, na Jina lake ni wako walikuwa watu maarufu wa dunia. Mataifa yote yalipotoshwa kwa uchawi wako. **24** Ndani yake nikaanguka kifudifudi miguuni pake ili ilionekana damu ya manabii na ya watakatifu, na wameavaa mavazi ya kitani safi, nyeupe na nzuri. **15** Kinywani mwake hutoka upanga mkali amba kwa huo atayaangusha mataifa. "Atayatawala kwa fimbo yake ya utawala ya chuma." Hulikanyaga shinikizo la ghadhabu ya Mungu Mwenyezi. **16** Kwenye joho lake na paja lake tameandikwa jina hili: Mfalme wa wafalme na Bwana wa mabwana. **17** Nami nikamwona malaika amesimama ndani kwenye sua, naye akaita ndege wote warukao angani kwa sauti kuu, "Njooni,

19 Baada ya haya nikasikia sauti kama ya umati mkubwa mbinguni wakipaza sauti na kusema: "Haleluya! Wokovu na utukufu na uweza ni nya Mungu wetu, **2** kwa maana hukumu zake ni za kweli na za haki. Amemhukumu yule kahaba mkuu aliyeuharibu ulimwengu kwa uzinzi wake. Mungu amemlipiza kisasi kwa ajili ya damu ya watumishi wake." **3** Wakasema

kusanyikeni kwa ajili ya karamu kubwa ya Mungu, **18** Idadi yao ni kama mchanga ulioko pwani. **9** Nao ili mpate kula nyama ya wafalme na ya majemadari, walitembea katika eneo lote la dunia, wakaizunguka ya mashujaa, ya farasi na ya wapanda farasi, nyama ya wanadamu, wote walio huru na watumwa, wadogo kwa wakubwa." **19** Kisha nikamwona yule mnyama na wafalme wa dunia pamoja na majeshi yao wakiwa wamekusanya pamoa ili kufanya vita dhidi ya yule aliyempanda farasi pamoa na jeshi lake. **20** Lakini yule mnyama akamatwa pamoa na huyo nabii wa uongo aliyejewa amefanya ishara kwa niaba ya huyo mnyama, ambaye kwa ishara hizi aliwadanganya wale waliopokea chapa ya huyo mnyama na kuiabudu sanamu yake. Hawa wawili wakatupwa wakiwa hai ndani ya ziwa la moto liwakalo kwa kiberiti. (*Limnē Pyr g3041 g4442*) **21** Wale waliosalia waliuawa kwa upanga uliotoka kinywani mwa yule aliyejewa amempanda farasi nao ndege wote wakajishibisha kwa nyama yao.

20 Kisha nikaona malaika akishuka kutoka mbinguni, akiwa ameshika ufunguo wa lile Shimo na mnyororo mkubwa mkononi mwake. (*Abyssos g12*) **2** Akalishika lile joka, yule nyoka wa zamani, ambaye ni ibilisi, au Shetani, naye akamfunga kwa muda wa miaka elfu. **3** Akamtupa katika lile Shimo, akamfunga humo na kulitia muhuri, ili kumzua asiendelee kudanganya mataifa hadi hiyo miaka elfu itimie. Baada ya hayo lazima afunguliwe kwa muda mfupi. (*Abyssos g12*) **4** Kisha nikaona viti yya utawala vilivyojua na vimekaliwa na wale waliopewa mamlaka ya kuhukumu. Tena nikaona roho za wale waliokatwa vichwa kwa sababu ya ushuhuda wa Isa na kwa sababu ya neno la Mungu. Hawakuwa wamemsujudu huyo mnyama wala sanamu yake wala hawakupokea ile chapa yake kwenye paji za nyuso zao au kwenye mikono yao. Wakawa hai na kutawala pamoa na Al-Masihi miaka elfu. **5** (Wafu waliosalia hawakufufuka hadi ilipotimia hiyo miaka elfu.) Huu ndio ufufuo wa kwanza. **6** Walibarikiwa na walio watakatifu ni wale walio na sehemu katika ufufuo wa kwanza. Hao mauti ya pili haina nguvu juu yao, bali watakuwa makuhani wa Mungu na wa Al-Masihi, nao watatawala pamoa naye kwa muda wa miaka elfu. **7** Hiyo miaka elfu itakapotimia, Shetani atafunguliwa atoke kifungoni mwake, **8** naye atatoka ili kuyadanganya mataifa yaliyopo katika pembe nne za dunia, yaani Gogu na Magogu apate kuwakusanya tayari kwa vita.

Idadi yao ni kama mchanga ulioko pwani. **9** Nao moto ukashuka kutoka mbinguni na kuwateketewe. **10** Naye ibilisi aliywadanganya akatupwa katika ziwa la moto na kiberiti walikokuwa wametupwa yule mnyama na yule nabii wa uongo. Watateswa humo usiku na mchana, milele na milele. (*aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442*) **11** Kisha nikaona kitikubwa cheupe cha enzi pamoa na yeze aliyejeti juu yake. Dunia na mbingu zikaukimbia uso wake wala mahali pao hapakuonekana. **12** Nami nikawaona wafu, wakubwa na wadogo, wakiwa wamesimama mbele ya hicho kiticha enzi na vitabu vikafunguliwa. Pia kitabu kingine kikafunguliwa ambacho ni kitabu cha uzima. Hao wafu wakahukumiwa sawasawa na matendo yao kama yaliyvoandikwa ndani ya hivyo vitabu. **13** Bahari ikawatoa wafu waliokuwamo, nayo mauti na Kuzimu zikawatoa wafu waliokuwamo. Kila mtu akahukumiwa Kulingana na yale aliyyatenda. (*Hadēs g86*) **14** Kisha mauti na Kuzimu zikatupwa katika ziwa la moto. Hii ndio mauti ya pili, yaani hilo ziwa la moto. (*Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442*) **15** Iwapo mtu yejote jina lake halikuonekana katika kile kitabu cha uzima, alitupwa ndani ya lile ziwa la moto. (*Limnē Pyr g3041 g4442*)

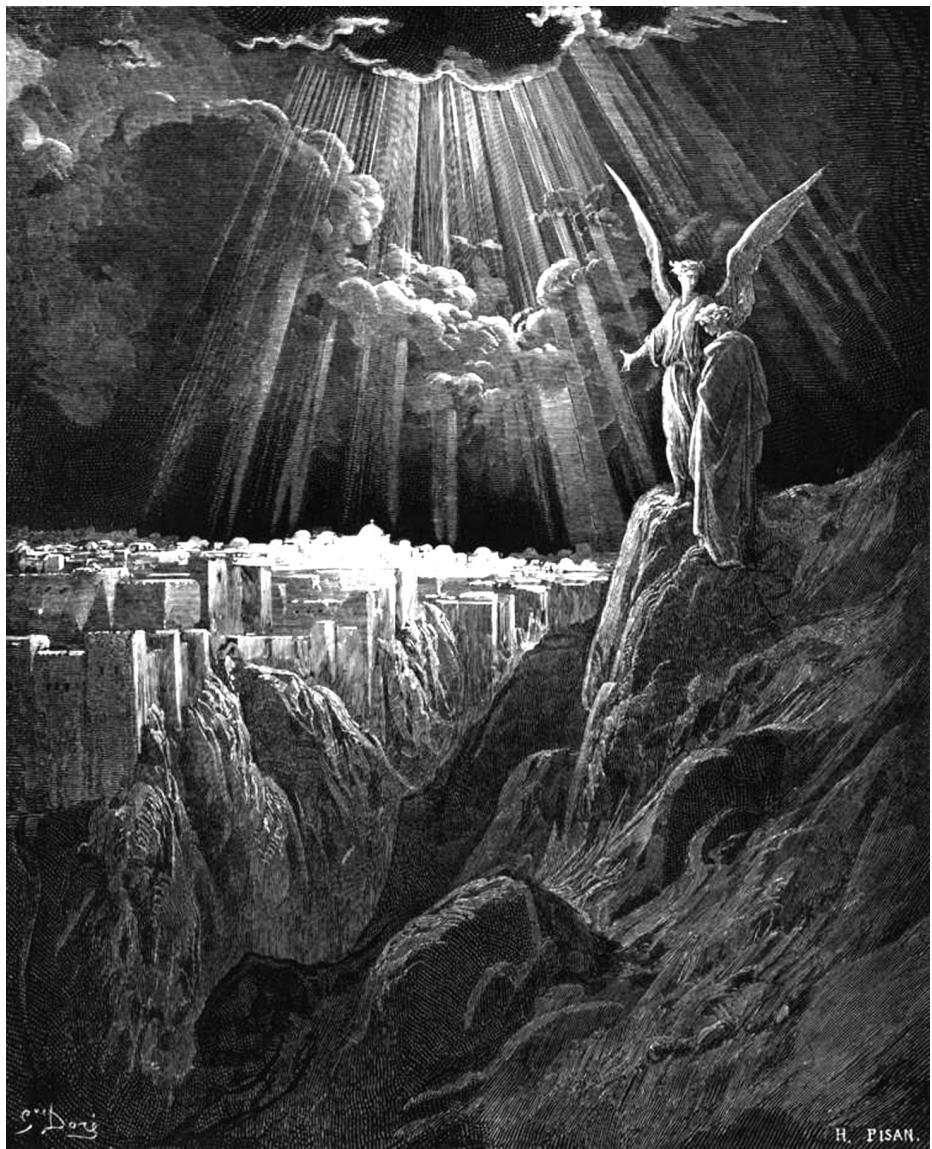
21 Kisha nikaona "mbingu mpya na nchi mpya", kwa maana mbingu ya kwanza na nchi ya kwanza vimekwisha kupita, wala hapakuwa na bahari tena. **2** Nikauona Mji Mtakatifu, Yerusalemu mpya, ukishuka kutoka mbinguni kwa Mungu, ukiwa umeandaliwa kama bibi arusi aliyepambwa kwa ajili ya mumewe. **3** Nami nikasikia sauti kubwa kutoka kile kiticha enzi ikisema, "Sasa makao ya Mungu ni pamoa na wanadamu, naye atakaa pamoa nao. Yeye atakuwa Mungu wao nao watakuwa watu wake, naye Mungu mwenyewe atakuwa pamoa nao. **4** Atafuta kila chozi kutoka macho yao. Mauti haitakuwepo tena, wala maombolezo, wala kilio, wala maumivu, kwa maana mambo ya kwanza yamekwisha kupita." **5** Naye yule aliyejeti juu ya kile kiticha enzi akasema, "Tazama, nayafanya mambo yote kuwa mapya!" Kisha akasema, "Andika haya, maana maneno haya ni ya kuaminika tena ni kweli." **6** Akaniambia, "Imekwisha kuwa. Mimi ni Alfa na Omega, Mwanzo na Mwisho. Yeye aonaye kiu nitampa kunywa kutoka chemchemi ya maji ya uzima bila gharama yoyote. **7** Yeye

ashindaye atayarithi haya yote, nami nitakuwa Mungu wake, naye atakuwa mwanangu. **8** Lakini waoga, wasioamini, wachafu, wauaji, wazinzi, wachawi, waabudu sanamu, pamoja na waongo wote, mahali pao ni katika lile ziwa liwakalo moto na kiberiti. Hii ndiyo mauti ya pili." (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Mmoja wa wale malaika saba waliokuwa na yale mabakuli saba ya hayo mapigo saba ya mwisho akaja akaniambia, "Njoo, nami nitakuonesha bibi arusi, yaani mke wa Mwana-Kondoo." **10** Naye akanichukua katika Roho wa Mungu hadi kwenye mlima mkubwa na mrefu, kutoka mbinguni kwa Mungu. **11** Ulikuwa uking'aa kwa utukufu wa Mungu kama kito chenye thamani sana, kama yaspi, safi kama kioo. **12** Ulikuwa na ukuta mkubwa, mrefu wenye malango kumi na mawili, pakiwa na malaika kumi na wawili kwenye hayo malango. Kwenye malango hayo yaliandikwa majina ya yale makabila kumi na mawili ya Israeli. **13** Kulikuwa na malango matatu upande wa mashariki, matatu upande wa kaskazini, matatu upande wa kusini na matatu upande wa magharibi. **14** Ukuta wa huo mji ulikuwa na misingi kumi na mbili, na juu yake yaliandikwa majina ya wale mitume kumi na wawili wa Mwana-Kondoo. **15** Huyo malaika aliyesema nami alikuwa na ufito wa dhahabu wa kupimia huo mji, malango yake na kuta zake. **16** Mji huo ulikuwa mraba, urefu wake ulikuwa sawa na upana wake. Akaupima huo mji kwa huo ufito akakuta una kama stadioni 12,000; urefu wake na upana wake na kwenda juu kwake vilikuwa sawa. **17** Akaupima ukuta wake, ulikuwa na unene wa dhiraa mia moja na arobaini na nne kwa kipimo cha kibinadamu ambacho huyo malaika alikuwa akikitumia. **18** Ukuta huo ulijengwa kwa yaspi hali mji wenywewe ulijengwa kwa dhahabu safi, iking'aa kama kioo. **19** Misngi ya kuta za mji huo zilipambwa kwa kila aina ya kito cha thamani. Msingi wa kwanza ulikuwa wa yaspi, wa pili yakuti samawi, wa tatu kalkedoni, wa nne zumaridi, **20** wa tano sardoniki, wa sita akiki, wa saba krisolitho, wa nane zabarajadi, wa tisa yakuti manjano, wa kumi krisopraso, wa kumi na moja hiakintho, wa kumi na mbili amethisto. **21** Yale malango kumi na mbili yalikuwa ni lulu kumi na mbili, kila lango liliikuwa limetengenezwa kwa lulu moja. Barabara kuu ya mji huo ilikuwa ya dhahabu safi iliyyong'aa kama kioo.

22 Sikuona Hekalu ndani ya huo mji kwa sababu Bwana Mungu Mwenyezi na Mwana-Kondoo ndio Hekalu lake. **23** Ule mji hauhitaji jua wala mwezi kuuangazia, kwa sababu utukufu wa Mungu ndio nuru yake na Mwana-Kondoo ndiye taa yake. **24** Mataifa yatatembia yakiangaziwa na nuru yake na wafalme wa duniani wataleta fahari yao ndani yake. **25** Malango yake hayatafungwa kamwe, kwa maana hakutakuwa na usiku humo. **26** Utukufu na heshima za mataifa zitaletwa humo. **27** Lakini kitu kichafu mambo ya aibu au ya udanganyifu. Bali watakaoingia humo ni wale tu ambaao majina yao yameandikwa katika kitabu cha uzima cha Mwana-Kondoo.

22 Kisha yule malaika akanionesha mto wa maji ya uzima, maangavu kama kioo yakitiririka kutoka kwa kile kitu cha enzi cha Mungu na cha Mwana-Kondoo, **2** kuititia katikati ya barabara kuu ya huo mji. Kwenye kila upande wa huo mto kulikuwa na mti wa uzima utoao matunda ya aina kumi na mbili, ukizaa matunda yake kila mwezi. Nayo majani ya mti huo ni kwa ajili ya uponyaji wa mataifa. **3** Katika mji huo hakutakuwa tena na laana, bali kitu cha enzi cha Mungu na cha Mwana-Kondoo kitakuwamo humo na watumishi wake watatumikia, **4** nao watamwona uso wake na Jina lake litakuwa kwenye paji za nyuso zao. **5** Usiku hautakuwako tena, wala hawatahitaji mwanga wa taa au wa jua, kwa maana Bwana Mwenyezi Mungu atakuwa nuru yao, nao watatawala milele na milele. (aiōn g165) **6** Kisha yule malaika akanambia, "Maneno haya ni ya kuaminika na kweli. Mwenyezi Mungu, Mungu wa roho za manabii, alintuma malaika wake kuwaonesha watumishi wake yale ambayo hayana budi kutukia upesi." **7** "Tazama, naja upesi! Amebarikiwa ye ye ayashikaye maneno ya unabii wa kitabu hiki." **8** Mimi, Yohana, ndiye niliyesikia na kuyaona mambo haya. Nilipokwisha kuyasikia na kuyaona, nilianguka chini nikasujudu miguuni pa yule malaika aliyekuwa akinionesha mambo hayo. **9** Lakini ye ye akanambia, "Usifanye hivyo! Mimi ni mtumishi pamoja nawe na ndugu zako manabii na wote wanaoyashika maneno ya kitabu hiki. Msujudie Mungu!" **10** Kisha akanambia, "Usiyafunge maneno ya unabii yaliyomo katika kitabu hiki, kwa sababu wakati umekaribia. **11** Atendaye mabaya na aendelee kutenda mabaya, aliye mchafu

na aendelee kuwa mchafu, ye ye atendaye haki na aendelee kutenda haki, na ye ye aliye mtakatifu na aendelee kuwa mtakatifu." 12 "Tazama, naja upesi! Thawabu yangu i mkononi mwangu, nami nitampa kila mtu sawasawa na aliviyotenda. 13 Mimi ni Alfa na Omega, wa Kwanza na wa Mwisho, Mwanzo na Mwisho. 14 "Wamebarikiwa wale wafua mavazi yao, ili wapate haki ya kuuendea huo mti wa uzima na kuumingia huo mji kupitia kwenye malango yake. 15 Huko nje wako mbwa, wachawi, wazinzi, wauaji, waabudu sanamu, na kila mtu apendaye udanganyifu na kuufanya. 16 "Mimi, Isa, nimemtuma malaika wangu kushuhudia mambo haya kwa ajili ya jumuiya ya waumini. Mimi ndimi Shina na Mzao wa Daudi, ile Nyota ya Asubuhi inayong'aa." 17 Roho wa Mungu na bibi arusi wanasema, "Njoo!" Naye asikiaye na aseme, "Njoo!" Yeyote mwenye kiu na aje, na kila anayetaka na anywe maji ya uzima bure. 18 Namwonya kila mtu asikiaye maneno ya unabii wa kitabu hiki: Mtu yeyote akiongeza humo chochote, Mungu atamwongezea mapigo yaliyoandikwa katika kitabu hiki. 19 Kama mtu yeyote akipunguza humo chochote katika maneno ya unabii wa kitabu hiki, Mungu atamwondolea sehemu yake katika ule mti wa uzima na katika ule Mji Mtakatifu, ambao habari zake zimeandikwa katika kitabu hiki. 20 Yeye anayeshuhudia mambo haya asema, "Hakika, naja upesi!" Amen. Njoo, Bwana Isa. 21 Neema ya Bwana Isa iwe na watakatifu wote. Amen.

*Nikauona Mji Mtakatifu, Yerusalemu mpya, ukishuka kutoka mbinguni kwa Mungu, ukiwa
umeandaliwa kama bibi arusi aliyepambwa kwa ajili ya mumewe. Nami nikasikia sauti kubwa
kutoka kile kitu cha enzi ikisema, "Sasa makao ya Mungu ni pamoja na wanadamu, naye atakaa
pamoja nao. Yeye atakuwa Mungu wao nao watakuwa watu wake,
naye Mungu mwenywewe atakuwa pamoja nao."*

Ufunuo 21:2-3

Mwongozo kwa Msomaji

Kiswahili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Kamusi

Kiswahili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Kamusi +

AionianBible.org/Bibles/Swahili---Swahili-Open-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Warumi 10:7
Ufunuo 9:1
Ufunuo 9:2
Ufunuo 9:11
Ufunuo 11:7
Ufunuo 17:8
Ufunuo 20:1
Ufunuo 20:3

Matendo 3:21
Matendo 15:18
Warumi 1:25
Warumi 9:5
Warumi 11:36
Warumi 12:2
Warumi 16:27
1 Wakorintho 1:20
1 Wakorintho 2:6
1 Wakorintho 2:7
1 Wakorintho 2:8

1 Petro 1:25
1 Petro 4:11
1 Petro 5:11
2 Petro 3:18
1 Yohana 2:17
2 Yohana 1:2
Yuda 1:13
Yuda 1:25
Ufunuo 1:6
Ufunuo 1:18
Ufunuo 4:9

aïdios

Warumi 1:20
Yuda 1:6

1 Wakorintho 3:18
1 Wakorintho 8:13
1 Wakorintho 10:11
2 Wakorintho 4:4

Ufunuo 4:10
Ufunuo 5:13
Ufunuo 7:12
Ufunuo 10:6

aiōn

Mathayo 12:32
Mathayo 13:22
Mathayo 13:39
Mathayo 13:40
Mathayo 13:49
Mathayo 21:19
Mathayo 24:3
Mathayo 28:20
Marko 3:29
Marko 4:19
Marko 10:30
Marko 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
Yohana 4:14
Yohana 6:51
Yohana 6:58
Yohana 8:35
Yohana 8:51
Yohana 8:52
Yohana 9:32
Yohana 10:28
Yohana 11:26
Yohana 12:34
Yohana 13:8
Yohana 14:16

2 Wakorintho 11:31
Wagalatia 1:4
Wagalatia 1:5
Waefeso 1:21
Waefeso 2:2
Waefeso 2:7
Waefeso 3:9
Waefeso 3:11
Waefeso 3:21
Waefeso 6:12
Wafilipi 4:20
Wakolosai 1:26
1 Timotheo 1:17
1 Timotheo 6:17
2 Timotheo 4:10
2 Timotheo 4:18
Tito 2:12
Wahebrania 1:2
Wahebrania 1:8
Wahebrania 5:6
Wahebrania 6:5
Wahebrania 6:20
Wahebrania 7:17
Wahebrania 7:21
Wahebrania 7:24
Wahebrania 7:28
Wahebrania 9:26
Wahebrania 11:3
Wahebrania 13:8
Wahebrania 13:21
1 Petro 1:23

aiōnios

Mathayo 18:8
Mathayo 19:16
Mathayo 19:29
Mathayo 25:41
Mathayo 25:46
Marko 3:29
Marko 10:17
Marko 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
Yohana 3:15
Yohana 3:16
Yohana 3:36
Yohana 4:14
Yohana 4:36
Yohana 5:24
Yohana 5:39
Yohana 6:27
Yohana 6:40
Yohana 6:47
Yohana 6:54
Yohana 6:68

Yohana 10:28	Marko 9:45	Zaburi 116:3
Yohana 12:25	Marko 9:47	Zaburi 139:8
Yohana 12:50	Luka 12:5	Zaburi 141:7
Yohana 17:2	Yakobo 3:6	Mithali 1:12
Yohana 17:3		Mithali 5:5
Matendo 13:46	Hadēs	Mithali 7:27
Matendo 13:48	Mathayo 11:23	Mithali 9:18
Warumi 2:7	Mathayo 16:18	Mithali 15:11
Warumi 5:21	Luka 10:15	Mithali 15:24
Warumi 6:22	Luka 16:23	Mithali 23:14
Warumi 6:23	Matendo 2:27	Mithali 27:20
Warumi 16:25	Matendo 2:31	Mithali 30:16
Warumi 16:26	1 Wakorintho 15:55	Mhubiri 9:10
2 Wakorintho 4:17	Ufunuo 1:18	Wimbo wa Sulemani 8:6
2 Wakorintho 4:18	Ufunuo 6:8	Isaya 5:14
2 Wakorintho 5:1	Ufunuo 20:13	Isaya 7:11
Wagalatia 6:8	Ufunuo 20:14	Isaya 14:9
2 Wathesalonike 1:9		Isaya 14:11
2 Wathesalonike 2:16	Limnē Pyr	Isaya 14:15
1 Timotheo 1:16	Ufunuo 19:20	Isaya 28:15
1 Timotheo 6:12	Ufunuo 20:10	Isaya 28:18
1 Timotheo 6:16	Ufunuo 20:14	Isaya 38:10
2 Timotheo 1:9	Ufunuo 20:15	Isaya 38:18
2 Timotheo 2:10	Ufunuo 21:8	Isaya 57:9
Tito 1:2		Ezekieli 31:15
Tito 3:7	Sheol	Ezekieli 31:16
Filemoni 1:15	Mwanzo 37:35	Ezekieli 31:17
Wahebrania 5:9	Mwanzo 42:38	Ezekieli 32:21
Wahebrania 6:2	Mwanzo 44:29	Ezekieli 32:27
Wahebrania 9:12	Mwanzo 44:31	Hosea 13:14
Wahebrania 9:14	Hesabu 16:30	Amosi 9:2
Wahebrania 9:15	Hesabu 16:33	Yona 2:2
Wahebrania 13:20	Torati 32:22	Habakuki 2:5
1 Petro 5:10	1 Samwelli 2:6	
2 Petro 1:11	2 Samwelli 22:6	Tartaroō
1 Yohana 1:2	1 Wafalme 2:6	2 Petro 2:4
1 Yohana 2:25	1 Wafalme 2:9	
1 Yohana 3:15	Ayubu 7:9	Questioned
1 Yohana 5:11	Ayubu 11:8	Ezekieli 32:18
1 Yohana 5:13	Ayubu 14:13	Ezekieli 32:24
1 Yohana 5:20	Ayubu 17:13	
Yuda 1:7	Ayubu 17:16	
Yuda 1:21	Ayubu 21:13	
Ufunuo 14:6	Ayubu 24:19	
	Ayubu 26:6	
eleēsē	Zaburi 6:5	
Warumi 11:32	Zaburi 9:17	
	Zaburi 16:10	
Geenna	Zaburi 18:5	
Mathayo 5:22	Zaburi 30:3	
Mathayo 5:29	Zaburi 31:17	
Mathayo 5:30	Zaburi 49:14	
Mathayo 10:28	Zaburi 49:15	
Mathayo 18:9	Zaburi 55:15	
Mathayo 23:15	Zaburi 86:13	
Mathayo 23:33	Zaburi 88:3	
Marko 9:43	Zaburi 89:48	

Mesopotamia

Haran

Damascus

Mediterranean
Sea

Babylon

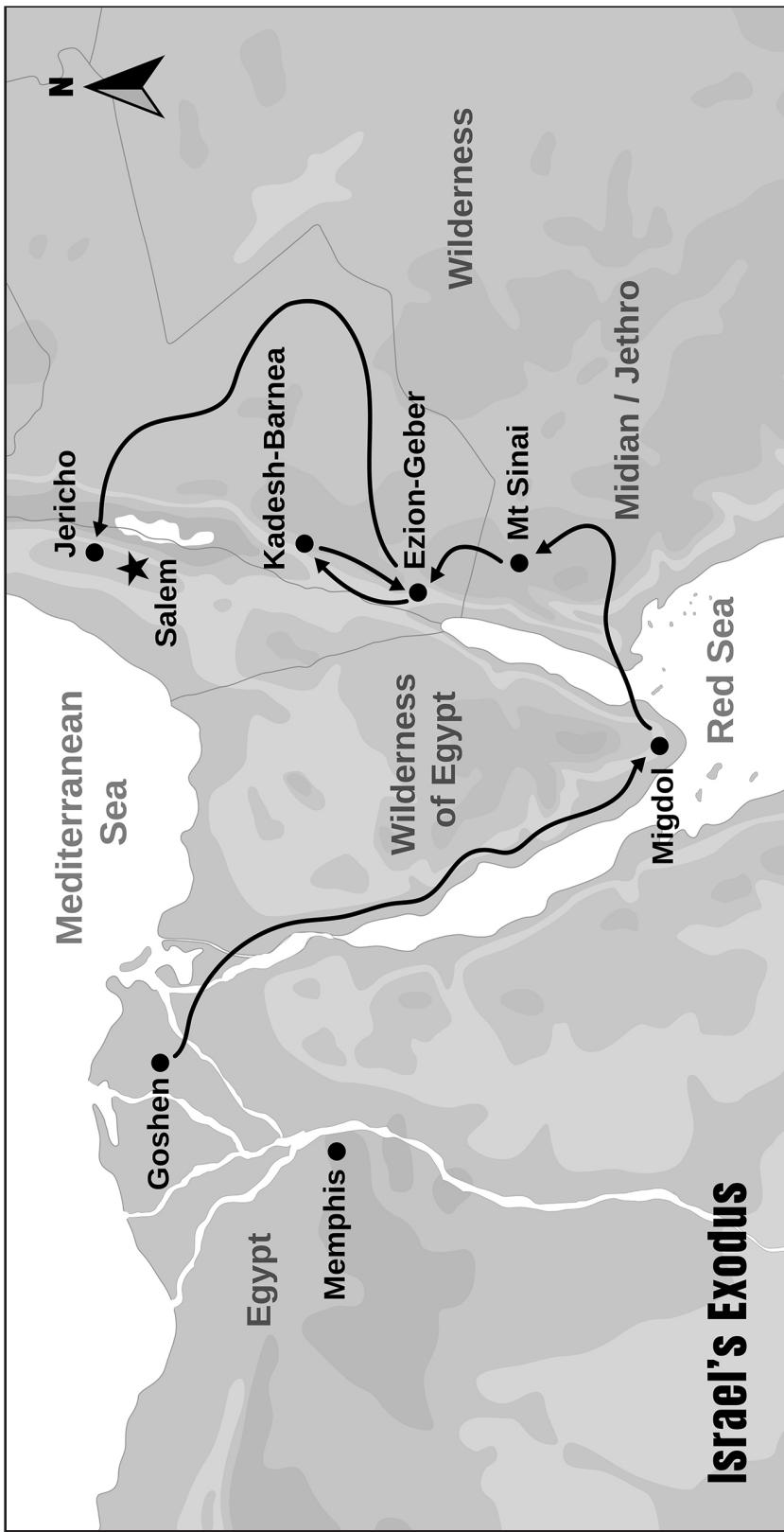
Salem

Egypt

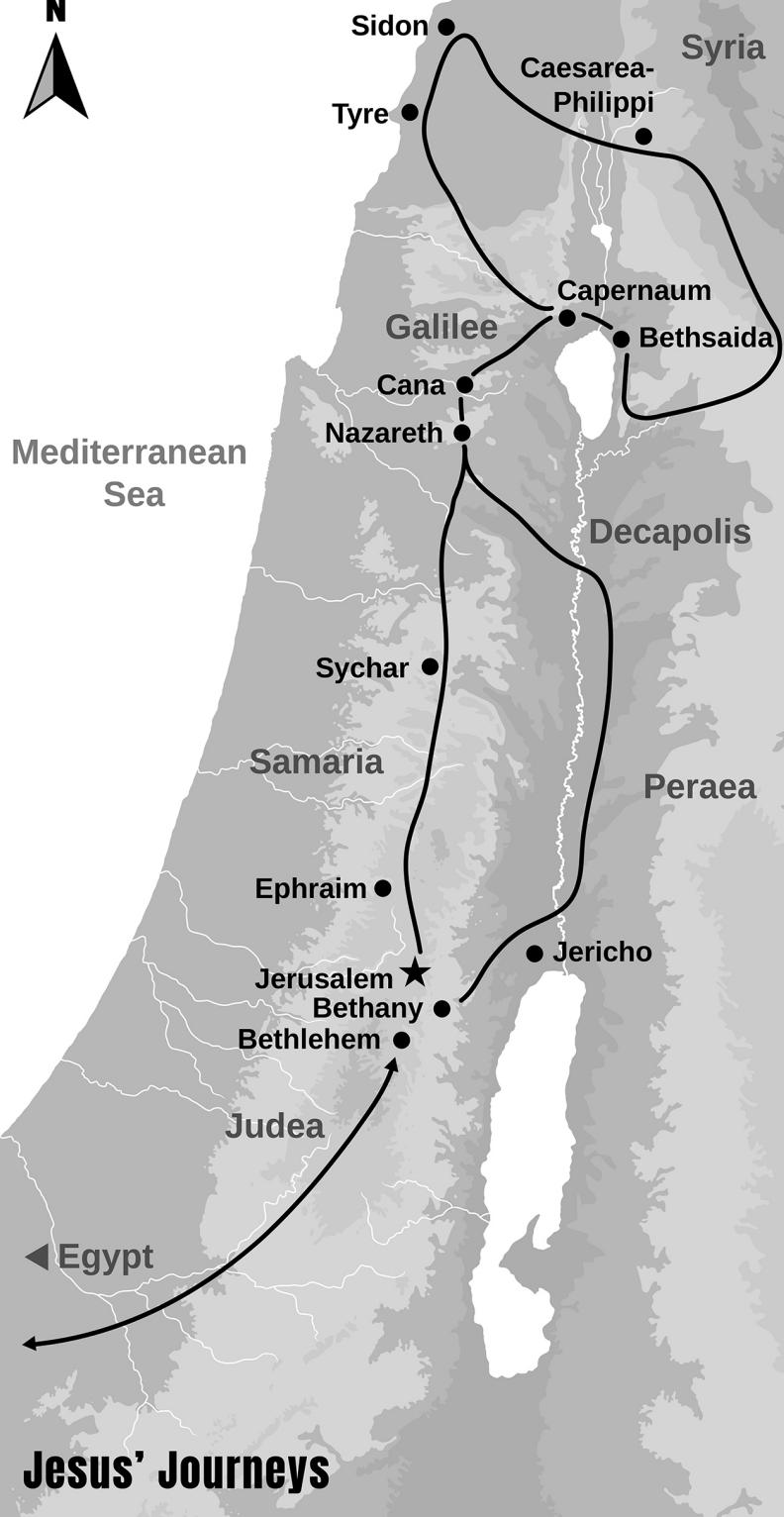
Persian
Gulf

Abraham's Journey

Kwa imani Ibrahimu, alipotiva aende mahali Mungu angempa baadaye kuwa urithi, aitii na akaenda, ingawa hakujua anakoenda. - Wahabriana 11:8

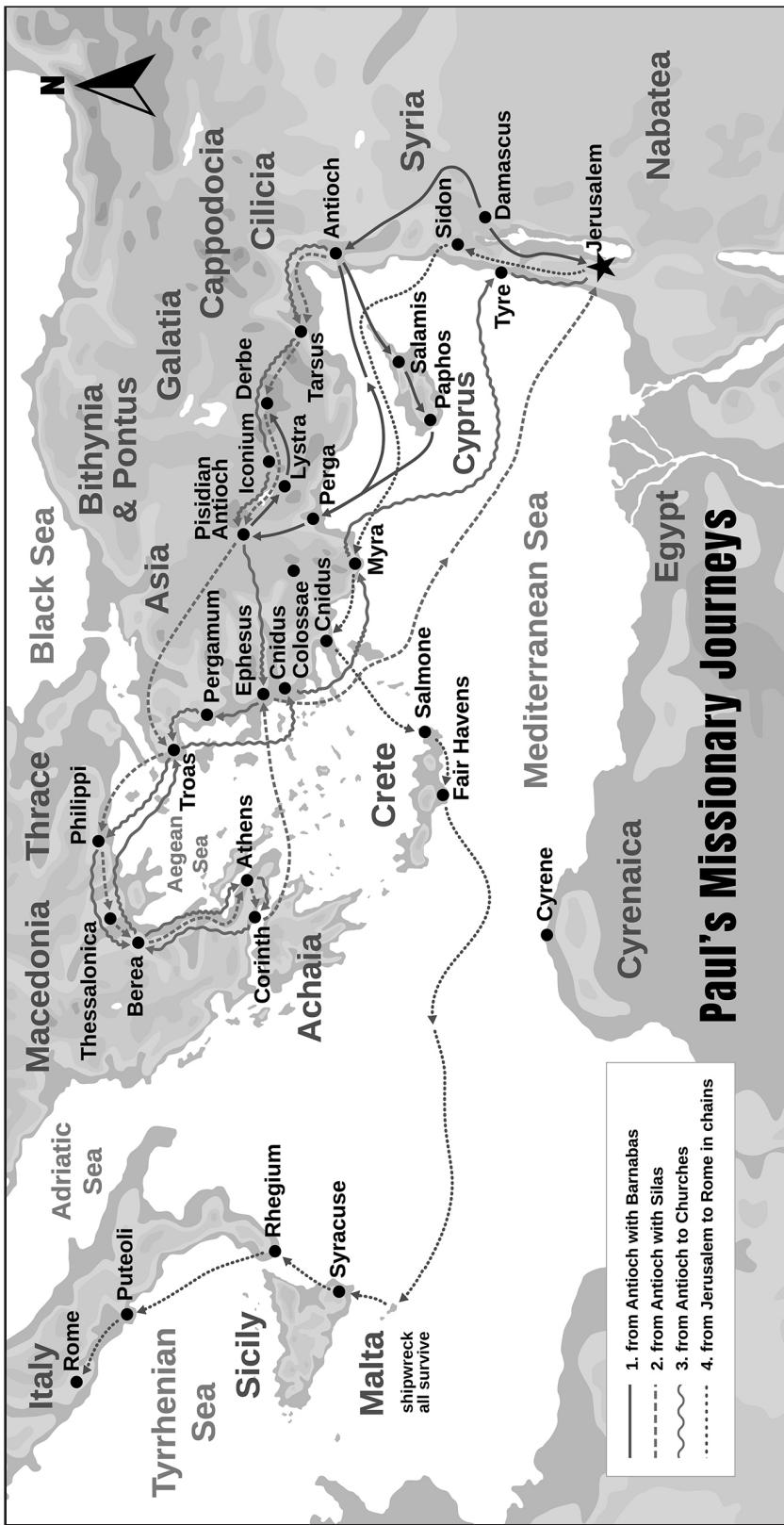

Faraao alipowaachia watu waende, Mungu hakuwaongoza kufuata nija ipitayo katika nchi ya Watilishi, ingawa nija hiyo ilikuwa fupi zaidi. Kwa maana Mungu alisema, "Wakikabiliana na vita, wanaweza kubadili mawazo yao na kurudi Misri." - Kutoka 13:17

Kwa kuwa hata Mwana wa Adamu hakuja ili kutumikiwa, bali kutumika na kuutoa uhai wake uwе fidia kwa ajili ya wengi. - Marko 10:45

Paul's Missionary Journeys

Paulo, mtumishi wa Al-Masini Isa, aliyetitwa kuwa mtume na kutengwa kuwa ajili ya Injili ya Mungu, - Warumi 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Revelation 20:13 Thalaasa		
		Revelation 19:20 Lake of Fire		
		Revelation 20:2 Abyss		

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Hatima

Kiswahili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

